ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
មជ្ឈិមនិកាយ   មូលបណ្ណាសក
បឋមភាគ
២០

ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសង្ឃរាជាធិបតី ប៊ូរ គ្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ព. ស. ២៥៥៣

SUTTANTAPIṬAKA

MAJJHIMANIKĀYA

MŪLAPAṆṆĀSAKA

PAṬHAMABHĀGA

20

សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសង្ឃរាជាធិបតី បួរ គ្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជ នៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

និយមវចនៈ

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំថ្វាយ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធចូលកាន់ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។ គ្រប់ប្រទេសអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រប់អង្គការពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្ណាល័យជាតិធំ ៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធធម៌) ។ កាលដើមឡើយគេនាំគ្នាកត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារឹកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈក៏មាន លុះចំណេរតមកក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ននេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេសម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណាក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើបយើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមានឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុបមិនអាចអានច្បាស់បាន ឲ្យមានការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសទ្ធាជ្រះថ្លាដ៏មុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទសម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួលពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះ សម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខទៀតផង ជាកិរយោភាពតរៀងទៅ ។

វត្តបទុមជ. ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

បួរ-គ្រី

VATT Botum Dhammavutt Sangkat Chatumuk Khan Daun Penh P.Penh

សេចក្ដីណែនាំក្នុងការអាន

១- ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយតួទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាជើងរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរ: **សម្ល** ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ **ល** គឺជាជើងរបស់ព្យញ្ជនៈ **ម** ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ **សម្ល** ។

-ពាក្យបាលី: **តស្ស** គឺ **តស្ស** ។

២- ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្ដេចព្រះសង្ឃរាជជោតញ្ញាណោ (**ជួន-ណាត**) ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។

៣- ចំពោះ **សន្លឹកច្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ** ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

បឋមភាគ

២០

ព. ស. ២៥០២

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

មូលបណ្ណាសកំ

បឋមោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

មូលបរិយាយវគ្គោ

បឋមំ មូលបរិយាយសុត្តំ

[១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ឧក្កដ្ឋាយំ វិហរតិ សុភគវនេ សាលរាជមូលេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច សព្វធម្មមូលបរិយាយំ វោ ភិក្ខវេ ទេសិស្សាមិ[១] តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវម្ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

១ ឱ. ទេសេស្សាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ

មូលបណ្ណាសកៈ

ភាគទី ១

សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។

មូលបរិយាយវគ្គ

មូលបរិយាយសូត្រ ទី ១

[១] *ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្រោមម្លប់សាលរាជព្រឹក្ស[១] ក្នុងសុភគវ័ន (ព្រៃជាទីត្រេកអរនៃជនច្រើន) ជិតក្រុងឧក្កដ្ឋា ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច្នេះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងបរិយាយ ដែលជាឫសគល់នៃធម៌ទាំងពួង ប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រពៃ តថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។*

---

១ ដើមរាំងភ្នំជាធំឬស្តេចរាំងភ្នំ ។ អដ្ឋកថា ។

[២] ភគវា ឯតទវោច ឥធ ភិក្ខវេ អស្សុតវា

បុថុជ្ជនោ អរិយានំ អទស្សាវី អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ

អរិយធម្មេ អវិនីតោ សប្បុរិសានំ អទស្សាវី សប្បុ-

រិសធម្មស្ស អកោវិទោ សប្បុរិសធម្មេ អវិនីតោ

បឋវឹ បឋវិតោ សញ្ជានាតិ បឋវឹ បឋវិតោ សញ្ញត្វា

[២] *ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានស្តាប់ មិនបានឃើញ នូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) មិនឈ្លាស ក្នុងអរិយធម៌[១] មិនបានទូន្មានខ្លួន ក្នុងអរិយធម៌ គឺមិនមានអរិយធម៌[២] មិនឃើញនូវពួកសប្បុរស មានព្រះពុទ្ធជាដើម មិនឈ្លាស ក្នុងសប្បុរិសធម៌ មិនបានទូន្មានខ្លួន ក្នុងសប្បុរិសធម៌ រមែងសំគាល់នូវផែនដីថា ជាផែនដីពិត លុះ*

---

១ អរិយធម៌ក្នុងទីនេះ បានដល់សតិប្បដ្ឋាន ៤ ជាដើម ។ ២ មិនលូតលាស់ក្នុងអរិយធម៌ក្នុងទីនេះបានដល់វិន័យ ២ យ៉ាងគឺ សំវរវិន័យ ១ បហានវិន័យ ១ សំវរវិន័យមាន ៥ ប្រការគឺ (ក) សីលសំវរៈ សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ (ខ) សតិសំវរៈ សង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ (គ) ញាណសំវរៈ សង្រួមក្នុងខ្សែតណ្ហាដោយបញ្ញា (ឃ) ខន្តិសំវរៈ សង្រួមក្នុងខន្តិ គឺអត់ធន់នូវសភាព មានត្រជាក់និងក្តៅជាដើម (ង) វីរិយសំវរៈ សង្រួមក្នុងវីរិយៈ គឺកម្ចាត់បង់នូវវិតក្កៈ ៣ យ៉ាង មានកាមវិតក្កៈជាដើម មួយទៀត សង្រួមក្នុងទុច្ចរិតទាំង ៣ មានកាយទុច្ចរិតជាដើមក៏ឈ្មោះថា សំវរវិន័យដែរ ។ បហានវិន័យ មាន ៥ ប្រការគឺ (ក) តទង្គប្បហានៈ លះកិលេសដោយអង្គនោះ ៗ មានកិរិយាកំណត់នូវនាមនិងរូប ដោយវិបស្សនាញាណជាដើម (ខ) វិក្ខម្ភនប្បហានៈ លះកិលេសមាននីវរណធម៌ជាដើមដោយសមាធិ (គ) សមុច្ឆេទប្បហានៈ លះកិលេសដាច់ស្រេចក្នុងខណៈដែលបាននូវអរិយមគ្គទាំង ៤ ប្រការ (ឃ) បដិបស្សទ្ធិប្បហានៈ លះកិលេសដាច់ស្រេចក្នុងខណៈដែលបាននូវអរិយផល (ង) និស្សរណប្បហានៈ លះកិលេសជ្រះស្រឡះ គឺបានដល់នូវព្រះនិព្វាន ។ អដ្ឋកថា ។

បឋវឹ មញ្ញតិ បឋវិយា មញ្ញតិ បឋវិតោ មញ្ញតិ បឋវិម្មេតិ មញ្ញតិ បឋវឹ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ[១] តស្សាតិ វទាមិ ។ អាបំ អាបតោ សញ្ជានាតិ អាបំ អាបតោ សញ្ញត្វា អាបំ មញ្ញតិ អាបស្មឹ មញ្ញតិ អាបតោ មញ្ញតិ អាបម្មេតិ មញ្ញតិ អាបំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ តេជំ តេជតោ សញ្ជានាតិ តេជំ តេជតោ សញ្ញត្វា តេជំ មញ្ញតិ តេជស្មឹ មញ្ញតិ តេជតោ មញ្ញតិ តេជម្មេតិ មញ្ញតិ តេជំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ វាយំ វាយតោ សញ្ជានាតិ វាយំ វាយតោ សញ្ញត្វា វាយំ មញ្ញតិ វាយស្មឹ មញ្ញតិ វាយតោ មញ្ញតិ វាយម្មេតិ មញ្ញតិ វាយំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។

---

១ សព្វត្ថ អបរិញ្ញាតន្តន្តិ កត្ថចិ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។

សំគាល់នូវផែនដីថា ជាផែនដីពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវផែនដី រាប់អានក្នុងផែនដី រាប់អានថា ផែនដីពិត រាប់អានថា ផែនដីជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងផែនដី ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរនៃផែនដីនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនតែងសំគាល់នូវទឹកថា ជាទឹកពិត លុះសំគាល់នូវទឹកថា ជាទឹកពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវទឹក រាប់អានក្នុងទឹក រាប់អានថា ទឹកពិត រាប់អានថា ទឹកជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងទឹក ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរទឹកនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវភ្លើងថា ជាភ្លើងពិត លុះសំគាល់នូវភ្លើងថា ជាភ្លើងពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវភ្លើង រាប់អានក្នុងភ្លើង រាប់អានថា ភ្លើងពិត រាប់អានថា ភ្លើងជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងភ្លើង ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះ បុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរភ្លើងនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវខ្យល់ថា ជាខ្យល់ពិត លុះសំគាល់នូវខ្យល់ថា ជាខ្យល់ពិតហើយ ក៏រាប់-អាននូវខ្យល់ រាប់អានក្នុងខ្យល់ រាប់អានថា ខ្យល់ពិត រាប់អានថា ខ្យល់ជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងខ្យល់ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ ភូតេ ភូតតោ សញ្ជានាតិ ភូតេ ភូតតោ សញ្ញត្វា ភូតេ មញ្ញតិ ភូតេសុ មញ្ញតិ ភូតតោ មញ្ញតិ ភូតេ មេតិ មញ្ញតិ ភូតេ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ ទេវេ ទេវតោ សញ្ជានាតិ ទេវេ ទេវតោ សញ្ញត្វា ទេវេ មញ្ញតិ ទេវេសុ មញ្ញតិ ទេវតោ មញ្ញតិ ទេវេ មេតិ មញ្ញតិ ទេវេ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ បជាបតឹ បជាបតិតោ សញ្ជានាតិ បជាបតឹ បជាបតិតោ សញ្ញត្វា បជាបតឹ មញ្ញតិ បជាបតិស្មឹ មញ្ញតិ បជាបតិតោ មញ្ញតិ បជាបតិម្មេតិ មញ្ញតិ បជាបតឹ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ ព្រហ្មំ ព្រហ្មតោ សញ្ជានាតិ ព្រហ្មំ ព្រហ្មតោ សញ្ញត្វា ព្រហ្មំ មញ្ញតិ ព្រហ្មនិ[១] មញ្ញតិ ព្រហ្មតោ មញ្ញតិ

១ ម. ព្រហ្មស្មឹ ។

តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរខ្យល់នោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវពួកសត្វថាជាសត្វពិត លុះសំគាល់នូវពួកសត្វថា ជាសត្វពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវពួកសត្វ រាប់អានក្នុងពួកសត្វ រាប់អានថាសត្វពិត រាប់អានថា ពួកសត្វជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងពួកសត្វ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំ-ណើរសត្វនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវពួកទេវតាថា ជាទេវតាពិត លុះសំគាល់នូវពួកទេវតាថា ជាទេវតាពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវពួកទេវតា រាប់-អានក្នុងពួកទេវតា រាប់អានថា ទេវតាពិត រាប់អានថា ពួកទេវតាជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងពួកទេវតា ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថា-គតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរទេវតានោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវមារថាជាមារពិត លុះសំគាល់នូវមារថា ជាមារពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវមារ រាប់អានក្នុងមារ រាប់អានថាមារពិត រាប់អានថា មារជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងមារ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថា-គតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរមារនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវព្រហ្មថា ជាព្រហ្មពិត លុះសំគាល់នូវព្រហ្មថា ព្រហ្មពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវព្រហ្ម រាប់អានក្នុងព្រហ្ម រាប់អានថាព្រហ្មពិត

ព្រហ្មំ មេតិ[១] មញ្ញតិ ព្រហ្មំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ អាភស្សរេ អាភស្សរតោ សញ្ជានាតិ អាភស្សរេ អាភស្សរតោ សញ្ញត្វា អាភស្សរេ មញ្ញតិ អាភស្សរេសុ មញ្ញតិ អាភស្សរតោ មញ្ញតិ អាភស្សរេ មេតិ មញ្ញតិ អាភស្សរេ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ សុភកិណ្ហេ សុភកិណ្ហតោ[២] សញ្ជានាតិ សុភកិណ្ហេ សុភកិណ្ហតោ សញ្ញត្វា សុភកិណ្ហេ មញ្ញតិ សុភកិណ្ហេសុ មញ្ញតិ សុភកិណ្ហតោ មញ្ញតិ សុភកិណ្ហេ មេតិ មញ្ញតិ សុភកិណ្ហេ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ វេហប្ផលេ វេហប្ផលតោ សញ្ជានាតិ វេហប្ផលេ វេហប្ផលតោ សញ្ញត្វា

---

១ ឱ. ព្រហ្មម្មេតិ ។ ២ ឱ. សុភកិណ្ណេ សុភកិណ្ណតោ ។

រាប់អានថា ព្រហ្មជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងព្រហ្ម ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរព្រហ្មនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវពួកអាភស្សរព្រហ្មថា ជាអាភស្សរព្រហ្មពិត លុះសំគាល់នូវពួកអាភស្សរព្រហ្មថា ជាអាភស្សរព្រហ្មពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវពួកអាភស្សរព្រហ្ម រាប់អានក្នុងពួកអាភស្សរព្រហ្ម រាប់អានថា ពួកអាភស្សរព្រហ្មពិត រាប់អានថា ពួកអាភស្សរព្រហ្មជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងពួកអាភស្សរព្រហ្ម ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរអាភស្សរព្រហ្ម មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវពួកសុភកិណ្ហព្រហ្មថា ជាសុភកិណ្ហព្រហ្មពិត លុះសំគាល់នូវពួកសុភកិណ្ហព្រហ្មថា ជាសុភកិណ្ហព្រហ្មពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវពួកសុភកិណ្ហព្រហ្ម រាប់អានក្នុងពួកសុភកិណ្ហព្រហ្ម រាប់អានថា ពួកសុភកិណ្ហព្រហ្មពិត រាប់អានថា ពួកសុភកិណ្ហព្រហ្មជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងពួកសុភកិណ្ហព្រហ្ម ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរសុភកិណ្ហព្រហ្ម មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវពួកវេហប្ផលព្រហ្មថាជាវេហប្ផលព្រហ្មពិត លុះសំគាល់នូវពួកវេហប្ផលព្រហ្មថា ជាវេហ-

វេហប្ផលេ មញ្ញតិ វេហប្ផលេសុ មញ្ញតិ វេហប្ផលតោ មញ្ញតិ វេហប្ផលេ មេតិ មញ្ញតិ វេហប្ផលេ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ អភិភុំ អភិភូតោ សញ្ជានាតិ អភិភុំ អភិភូតោ សញ្ញត្វា អភិភុំ មញ្ញតិ អភិភុស្មឹ មញ្ញតិ អភិភូតោ មញ្ញតិ អភិភុម្មេតិ មញ្ញតិ អភិភុំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ អាកាសានញ្ចាយតនំ អាកាសានញ្ចាយតនតោ សញ្ជានាតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ អាកាសានញ្ចាយតនតោ សញ្ញត្វា អាកាសានញ្ចាយតនំ មញ្ញតិ អាកាសានញ្ចាយតនស្មឹ មញ្ញតិ អាកាសានញ្ចាយតនតោ មញ្ញតិ អាកាសានញ្ចាយតនម្មេតិ មញ្ញតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។

បួលព្រហ្មពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវពួកវេហប្ផលព្រហ្ម រាប់អានក្នុងពួកវេហប្ផលព្រហ្ម រាប់អានថា វេហប្ផលព្រហ្មពិត រាប់អានថា វេហប្ផលព្រហ្មជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងពួកវេហប្ផលព្រហ្ម ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរវេហប្ផលព្រហ្មនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវអសញ្ញិសត្វថាជាអសញ្ញិសត្វពិត លុះសំគាល់នូវអសញ្ញិសត្វ ថាជាអសញ្ញិសត្វពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវអសញ្ញិសត្វ រាប់អានក្នុងអសញ្ញិសត្វ រាប់អានថា អសញ្ញិសត្វពិត រាប់អានថា អសញ្ញិសត្វជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងអសញ្ញិសត្វ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរអសញ្ញិសត្វ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវអាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្មថា ជាអាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្មពិត លុះសំគាល់នូវអាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្មថា ជាអាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្មពិតហើយ រាប់អាននូវអាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្ម រាប់អានក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្ម រាប់អានថា អាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្មពិត រាប់អានថា អាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្មជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងអាកាសនញ្ចាយតនព្រហ្ម ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរអាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្មនោះ មិនបាន ។

វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនតោ សញ្ជានាតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនតោ សញ្ញត្វា វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ មញ្ញតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនស្មឹ មញ្ញតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនតោ មញ្ញតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនម្មេតិ មញ្ញតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនតោ សញ្ជានាតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនតោ សញ្ញត្វា អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ មញ្ញតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនស្មឹ មញ្ញតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនតោ មញ្ញតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនម្មេតិ មញ្ញតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនតោ សញ្ជានាតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនតោ សញ្ញត្វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ មញ្ញតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្មឹ មញ្ញតិ

បុថុជ្ជនសំគាល់នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្មថា ជាវិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្មពិត លុះសំគាល់នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្មថា ជាវិញ្ញាណញ្ចាយ-តនព្រហ្មពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្ម រាប់អានក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្ម រាប់អានថា វិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្មពិត រាប់អានថា វិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្មជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងវិញ្ញាណញ្ចា-យតនព្រហ្ម ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះ បុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរវិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្មនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្មថា ជាអាកិញ្ច-ញ្ញាយតនព្រហ្មពិត លុះសំគាល់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្មថា ជាអា-កិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្មពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្ម រាប់អានក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្ម រាប់អានថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្មពិត រាប់អានថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្មជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងអាកិញ្ចញ្ញា-យតនព្រហ្ម ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះ បុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្ម មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្មថា ជានេវសញ្ញានាសញ្ញា-យតនព្រហ្មពិត លុះសំគាល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្មពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្ម រាប់អានក្នុងនេវសញ្ញានា-

នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនតោ មញ្ញតិ នេវសញ្ញានា-
សញ្ញាយតនស្មឹ មញ្ញតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ
អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ
វទាមិ ។ ទិដ្ឋំ ទិដ្ឋតោ សញ្ជានាតិ ទិដ្ឋំ ទិដ្ឋតោ សញ្ញត្វា
ទិដ្ឋំ មញ្ញតិ ទិដ្ឋស្មឹ មញ្ញតិ ទិដ្ឋតោ មញ្ញតិ ទិដ្ឋម្មេតិ
មញ្ញតិ ទិដ្ឋំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អប-
រិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ សុតំ សុតតោ សញ្ជានាតិ
សុតំ សុតតោ សញ្ញត្វា សុតំ មញ្ញតិ សុតស្មឹ មញ្ញតិ
សុតតោ មញ្ញតិ សុតម្មេតិ មញ្ញតិ សុតំ អភិនន្ទតិ ។
តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។
មុតំ មុតតោ សញ្ជានាតិ មុតំ មុតតោ សញ្ញត្វា

សញ្ញាយតនព្រហ្ម រាប់អានថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្មពិត រាប់អានថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្មជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្ម ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្មនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវរូបាយតនៈថា ជារូបាយតនៈពិត លុះសំគាល់នូវរូបាយតនៈថា ជារូបាយតនៈពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវរូបាយតនៈ រាប់អានក្នុងរូបាយតនៈ រាប់អានថា រូបាយតនៈពិត រាប់អានថា រូបាយតនៈជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងរូបាយតនៈ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើររូបាយតនៈនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវសទ្ទាយតនៈថា ជាសទ្ទាយតនៈពិត លុះសំគាល់នូវសទ្ទាយតនៈថា ជាសទ្ទាយតនៈពិតហើយ ក៏រាប់អានថា សទ្ទាយតនៈ រាប់អានក្នុងសទ្ទាយតនៈ រាប់អានថា សទ្ទាយតនៈពិត រាប់អានថា សទ្ទាយតនៈជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងសទ្ទាយតនៈ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរសទ្ទាយតនៈនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវមុតៈ[១] ថា ជាមុតៈពិត លុះសំគាល់នូវមុតៈថា ជាមុតៈពិតហើយ

១ មុតសព្ទក្នុងទីនេះ ជាឈ្មោះអាយតនៈទាំង ៣ គឺ គន្ធៈ រសៈ ផោដ្ឋព្វៈ ។

៩

មូលបរិយាយវគ្គស្ស មូលបរិយាយសុត្តេ បឋមនយភូមិបរិច្ឆេទោ

មុតំ មញ្ញតិ មុតស្មឹ មញ្ញតិ មុតតោ មញ្ញតិ មុតម្មេតិ មញ្ញតិ មុតំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ វិញ្ញាតំ វិញ្ញាតតោ សញ្ជានាតិ វិញ្ញាតំ វិញ្ញាតតោ សញ្ញត្វា វិញ្ញាតំ មញ្ញតិ វិញ្ញាតស្មឹ មញ្ញតិ វិញ្ញាតតោ មញ្ញតិ វិញ្ញាតម្មេតិ មញ្ញតិ វិញ្ញាតំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ ឯកត្តំ ឯកត្តតោ សញ្ជានាតិ ឯកត្តំ ឯកត្តតោ សញ្ញត្វា ឯកត្តំ មញ្ញតិ ឯកត្តស្មឹ មញ្ញតិ ឯកត្តតោ មញ្ញតិ ឯកត្តម្មេតិ មញ្ញតិ ឯកត្តំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។

ក៏រាប់អាននូវមុតៈ រាប់អានក្នុងមុតៈ រាប់អានថា មុតៈពិត រាប់អានថា មុតៈជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងមុតៈ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរមុតៈនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវវិញ្ញាតៈ[១]ថា ជាវិញ្ញាតៈពិត លុះសំគាល់នូវវិញ្ញាតៈថា ជាវិញ្ញាតៈពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវវិញ្ញាតៈ រាប់អានក្នុងវិញ្ញាតៈ រាប់អានថា វិញ្ញាតៈពិត រាប់អានថា វិញ្ញាតៈជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងវិញ្ញាតៈ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរវិញ្ញាតៈនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវរបស់ដូចគ្នា[២]ថា ជារបស់ដូចគ្នាពិត លុះសំគាល់នូវរបស់ដូចគ្នា ថាជារបស់ដូចគ្នាពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវរបស់ដូចគ្នា រាប់អានក្នុងរបស់ដូចគ្នា រាប់អានថារបស់ដូចគ្នាពិត រាប់អានថារបស់ដូចគ្នាជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងរបស់ដូចគ្នា ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

---

១ វិញ្ញាតសព្ទក្នុងទីនេះ ជាឈ្មោះអាយតនៈទាំង ៧ គឺ ចក្ខុ-សោត-ឃាន-ជីវ្ហា-កាយ-មនៈ និងធម្មាយតនៈ ។ ២ របស់ដូចគ្នា បានដល់ខន្ធទាំង ៤ គឺ វេទនា-សញ្ញា-សង្ខារ-វិញ្ញាណ ។ អដ្ឋកថា ។

អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ ជាតត្តំ ជាតតោ សញ្ជានាតិ ជាតត្តំ ជាតតោ សញ្ញត្វា ជាតត្តំ មញ្ញតិ ជាតស្មឹ មញ្ញតិ ជាតតោ មញ្ញតិ ជាតម្មេតិ មញ្ញតិ ជាតត្តំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អប-វិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ សព្វំ សព្វតោ សញ្ជានាតិ សព្វំ សព្វតោ សញ្ញត្វា សព្វំ មញ្ញតិ សព្វស្មឹ មញ្ញតិ សព្វតោ មញ្ញតិ សព្វម្មេតិ មញ្ញតិ សព្វំ អភិនន្ទតិ ។

តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើររបស់ដូចគ្នា មិនបាន ។ បុថុជ្ជនសំគាល់នូវរបស់ផ្សេងគ្នា[១] ថាជារបស់ផ្សេងគ្នាពិត លុះសំគាល់នូវរបស់ផ្សេងគ្នា ថាជារបស់ផ្សេងគ្នាពិតហើយ ក៏រាប់អាន នូវរបស់ផ្សេងគ្នា រាប់អានក្នុងរបស់ផ្សេងគ្នា រាប់អានថា របស់ផ្សេង គ្នាពិត រាប់អានថា របស់ផ្សេងគ្នាជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងរបស់ ផ្សេងគ្នា ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះ បុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើររបស់ផ្សេងគ្នានោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជន សំគាល់នូវវត្ថុទាំងពួង[២] ថាជាវត្ថុទាំងពួងពិត គឺសំដែងនូវទិដ្ឋិដែលមាន សភាពប្រហែលគ្នា លុះសំគាល់នូវវត្ថុទាំងពួង ថាជាវត្ថុទាំងពួងពិត ហើយក៏រាប់អាននូវវត្ថុទាំងពួង រាប់អានក្នុងវត្ថុទាំងពួង រាប់អានថា វត្ថុទាំង-ពួងពិត រាប់អានថា វត្ថុទាំងពួងជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងវត្ថុទាំងពួង ។

---

១ របស់ផ្សេងគ្នា បានដល់ខន្ធទាំង ៥ មានរូបក្ខន្ធជាដើម មានវិញ្ញាណក្ខន្ធជាទីបំផុត ។ ២ វត្ថុទាំងពួងក្នុងទីនេះ បានដល់ប្រជុំរបស់ទាំង ២ គឺរបស់ដូចគ្នា ១ (ខន្ធទាំង ៤) របស់ផ្សេងគ្នា ១ (ខន្ធទាំង ៥) លោកហៅថា របស់ទាំងពួង ឬវត្ថុទាំងពួងដូច្នេះ ។ ឯសេចក្តីសំគាល់នេះមាន ៣ យ៉ាង គឺត្រេកអររីករាយនឹងរបស់ទាំងអស់នោះ ហៅថា សំគាល់ដោយតណ្ហា ។ សំគាល់ថារបស់ទាំងអស់គឺអាត្មាអញនិម្មិតដោយខ្លួនឯងហៅថា សំគាល់ដោយមានះ ។ សំគាល់ថា របស់ទាំងអស់មានកម្មដែលខ្លួនធ្វើអំពីមុនមកជាហេតុ របស់ទាំងអស់មិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យឡើយ របស់ទាំងអស់មានខ្លះ មិនមានខ្លះ ហៅថា សំគាល់ដោយទិដ្ឋិ ។ អដ្ឋកថា ។

តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ និព្វានំ និព្វានតោ សញ្ជានាតិ និព្វានំ និព្វានតោ សញ្ញត្វា និព្វានំ មញ្ញតិ និព្វានស្មឹ មញ្ញតិ និព្វានតោ មញ្ញតិ និព្វានម្មេតិ មញ្ញតិ និព្វានំ អភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។

បុថុជ្ជនវសេន បឋមនយភូមិបរិច្ឆេទោ[១] ។

[៣] យោបិ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សេខោ អប្បត្ត-មានសោ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ បត្ថយមានោ វិហរតិ ។ សោបិ បឋវឹ បឋវិតោ អភិជានាតិ បឋវឹ បឋវិតោ អភិញ្ញាយ បឋវឹ មាមញ្ញី[២] បឋវិយា មាមញ្ញី[៣] បឋវិតោ មាមញ្ញី[៤] បឋវិម្មេតិ មាមញ្ញី[៥] បឋវឹ មាភិនន្ទី[៦] ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ បរិញ្ញេយ្យំ តស្សាតិ វទាមិ

---

១ ឱ. បទទ្វយមិទំ ន ទិស្សតិ ។ ម. ឥតោ បរំ និដ្ឋិតោតិ សព្វត្ថ ទិស្សតិ ។
២-៣-៤-៥ ឱ. ម. មាមញ្ញិ ។ ៦ ឱ. មា អភិនន្ទិ ។ ម. មាភិនន្ទតិ ។

ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរវត្ថុទាំងពួងនោះ មិនបាន ។ បុថុជ្ជន សំគាល់នូវនិព្វាន[១]ថា ជានិព្វានពិត លុះសំគាល់នូវនិព្វាន ថាជានិព្វានពិតហើយ ក៏រាប់អាននូវនិព្វាន រាប់អានក្នុងនិព្វាន រាប់អានថា និព្វានពិត រាប់អានថា និព្វានជារបស់អញ ត្រេកអរនឹងនិព្វាន ។ ដំណើរនេះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះបុថុជ្ជននោះ កំណត់នូវដំណើរនិព្វាននោះ មិនបាន ។

ចប់ នយភូមិបរិច្ឆេទទី ១ ដោយអំណាចបុថុជ្ជន ។

[៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជាសេខបុគ្គល មិនទាន់បានសម្រេចអរហត្ត កំពុងប្រាថ្នានូវធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ (អរហត្តដ៏ប្រសើរ) ។ ភិក្ខុនោះឯង ដឹងច្បាស់នូវផែនដី ថាជាផែនដីពិត លុះដឹងច្បាស់នូវផែនដី ថាជាផែនដីពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវផែនដី មិនរាប់អានក្នុងផែនដី មិនរាប់អានថាជាផែនដីពិត មិនរាប់អានថា ផែនដីជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងផែនដី ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះភិក្ខុជាសេខៈនោះ គប្បីកំណត់នូវដំណើរនៃផែនដីនោះបាន

១ និព្វានសព្ទក្នុងទីនេះ ជាឈ្មោះសេចក្តីសុខរបស់ អត្តា (ខ្លួន) ដែលបរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ដោយកាមគុណ ៥ គឺ រូប-សំឡេង-ក្លិន-រស និងផោដ្ឋព្វៈ ហៅថា បរមទិដ្ឋធម្មនិព្វាន ។ អដ្ឋកថា ។

។ បេ ។ អាបំ តេជំ វាយំ ភូតេ ទេវេ បជាបតឹ ព្រហ្មំ អាភស្សរេ សុភកិណ្ហេ វេហប្ផលេ អភិភុំ អាកាសានញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ ឯកត្តំ នានត្តំ សព្វំ និព្វានំ និព្វានតោ អភិជានាតិ និព្វានំ និព្វានតោ អភិញ្ញាយ និព្វានំ មាមញ្ញិ និព្វានស្មិំ មាមញ្ញិ និព្វានតោ មាមញ្ញិ និព្វានម្មេតិ មាមញ្ញិ និព្វានំ មាភិនន្ទិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ បរិញ្ញេយ្យំ តស្សាតិ វទាមិ ។

សេខវសេន ទុតិយនយភូមិបរិច្ឆេទោ[១] ។

[៤] យោបិ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អរហំ ខីណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្ថោ បរិក្ខីណភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញាវិមុត្តោ សោបិ

១ ឱ. ឥទំ បទទ្វយំ ន ទិស្សតិ ។

ៗ បេ ៗ ភិក្ខុជាសេខបុគ្គលដឹងច្បាស់នូវទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ពួកសត្វ ពួកទេវតា មារ ព្រហ្ម ពួកអាភស្សរព្រហ្ម ពួកសុភកិណ្ហព្រហ្ម ពួកវេហប្ផលព្រហ្ម អសញ្ញិសត្វ អាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្ម វិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្ម អាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្ម រូបាយតនៈ សទ្ទាយតនៈ មុតៈ វិញ្ញាតៈ របស់ដូចគ្នា របស់ផ្សេងគ្នា វត្ថុទាំងពួងនិងបរិញ្ញា ថាជានិព្វានពិត លុះដឹងច្បាស់នូវនិព្វាន ថាជានិព្វានពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវនិព្វាន មិនរាប់អានក្នុងនិព្វាន មិនរាប់អានថានិព្វានពិត មិនរាប់អានថានិព្វានជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងនិព្វាន ៗ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ៗ តថាគតពោលថា ព្រោះភិក្ខុជាសេខបុគ្គលនោះ គប្បីកំណត់នូវដំណើរនៃផែនដីជាដើមនោះបាន ៗ

ចប់ នយភូមិបរិច្ឆេទទី ២ ដោយអំណាចសេខបុគ្គល ៗ

[៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជាអរហន្តខីណាស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានសោឡសកិច្ចបានធ្វើសម្រេចហើយ មានភារៈ[១]ដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនបានសម្រេចតាមលំដាប់ហើយ មានភវសំយោជនៈអស់រលីងហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃហើយ ភិក្ខុជាអរហន្តខីណាស្រពនោះ

---

១ ភារៈមាន៣ យ៉ាងគឺ ខន្ធភារៈ (ខន្ធទាំង ៥ ជាភារៈ) ១ កិលេសភារៈ (កិលេសទាំង ១៥០០ មានលោភៈជាដើមជាភារៈ) ១ អភិសង្ខារភារៈ (កុសលាកុសលកម្មជាភារៈ) ១ ៗ អដ្ឋកថា ៗ

១៣

បឋវឹ បឋវិតោ អភិជានាតិ បឋវឹ បឋវិតោ អភិញ្ញាយ បឋវឹ ន មញ្ញតិ បឋវិយា ន មញ្ញតិ បឋវិតោ ន មញ្ញតិ បឋវិម្មេតិ ន មញ្ញតិ បឋវឹ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ បរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។ បេ ។ អាបំ តេជំ វាយំ ភូតេ ទេវេ បជាបតឹ ព្រហ្មំ អាភស្សរេ សុភកិណ្ហេ វេហប្ផលេ អភិភុំ អាកាសានញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ ឯកត្តំ នានត្តំ សព្វំ និព្វានំ និព្វានតោ អភិជានាតិ និព្វានំ និព្វានតោ អភិញ្ញាយ និព្វានំ ន មញ្ញតិ និព្វានស្មឹ ន មញ្ញតិ និព្វានតោ ន មញ្ញតិ និព្វានម្មេតិ ន មញ្ញតិ និព្វានំ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ បរិញ្ញាតំ តស្សាតិ វទាមិ ។

ខីណាសវវសេន តតិយនយភូមិបរិច្ឆេទោ[១] ។

---

១ ឱ. ឥទំ បទទ្វយំ ន ទិស្សតិ ។

ដឹងច្បាស់នូវផែនដី ថាជាផែនដីពិត លុះបានដឹងច្បាស់នូវផែនដីថា ជាផែនដីពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវផែនដី មិនរាប់អានក្នុងផែនដី មិនរាប់អានថាផែនដីពិត មិនរាប់អានថាផែនដីជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងផែនដី ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះភិក្ខុជាអរហន្តខីណាស្រពនោះ កំណត់នូវដំណើរនៃផែនដីនោះបាន ។ បេ ។ ភិក្ខុជាអរហន្តខីណាស្រព ដឹងច្បាស់នូវទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ពួកសត្វ ពួកទេវតា មារ ព្រហ្ម ពួកអាភស្សរព្រហ្ម ពួកសុភកិណ្ហព្រហ្ម ពួកវេហប្ផលព្រហ្ម អសញ្ញិសត្វ អាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្ម វិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្ម អាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្ម រូបាយតនៈ សទ្ទាយតនៈ មុតៈ វិញ្ញាតៈ របស់ដូចគ្នា របស់ផ្សេងគ្នា វត្ថុទាំងពួង និងនិព្វាន ថាជានិព្វានពិត លុះដឹងច្បាស់នូវនិព្វាន ថាជានិព្វានពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវនិព្វាន មិនរាប់អានក្នុងនិព្វាន មិនរាប់អានថា និព្វានពិត មិនរាប់អានថា និព្វានជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងនិព្វាន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះភិក្ខុជាអរហន្តខីណាស្រពនោះ កំណត់នូវដំណើរនៃទឹកជាដើមនោះបាន ។

ចប់ នយភូមិបរិច្ឆេទទី ៣ ដោយអំណាចនៃព្រះខីណាស្រព ។

[៥] យោបិ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អរហំ ខី-ណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្ថោ បរិក្ខីណភវសំយោជនោ សម្ម-ទញ្ញាវិមុត្តោ សោបិ បឋវឹ បឋវិតោ អភិជានាតិ បឋវឹ បឋវិតោ អភិញ្ញាយ បឋវឹ ន មញ្ញតិ បឋវិយា ន មញ្ញតិ បឋវិតោ ន មញ្ញតិ បឋវិម្មេតិ ន មញ្ញតិ បឋវឹ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ខយា រាគស្ស វីតរាគត្តា ។ បេ ។ អាបំ តេជំ វាយំ ភូតេ ទេវេ បជាបតឹ ព្រហ្មំ អាភស្សរេ សុភកិណ្ហេ វេហប្ផលេ អភិកុំ អាកាសានញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានា-សញ្ញាយតនំ ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ ឯកត្តំ នានត្តំ សព្វំ និព្វានំ និព្វានតោ អភិជានាតិ

[៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជាអរហន្តខីណាស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានសោឡសកិច្ច ធ្វើស្រេចហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចតាមលំដាប់ហើយ មានភវសំយោជនៈអស់រលីងហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះព្រោះដឹងដោយប្រពៃហើយ ភិក្ខុនោះឯងដឹងច្បាស់នូវផែនដី ថាជាផែនដីពិត លុះដឹងច្បាស់នូវផែនដី ថាជាផែនដីពិតហើយ ក៏មិនរាប់-អាននូវផែនដី មិនរាប់អានក្នុងផែនដី មិនរាប់អានថាផែនដីពិត មិនរាប់អានថា ផែនដីជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងផែនដី ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះភិក្ខុនោះ ជាវីតរាគបុគ្គល ដ្បិតអស់រាគៈហើយ ។ បេ ។ ភិក្ខុជាអរហន្តខីណាស្រព ដឹងច្បាស់នូវទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ពួកសត្វ ពួកទេវតា មារ ព្រហ្ម ពួកអាភស្សរព្រហ្ម ពួកសុភកិណ្ហព្រហ្ម ពួកវេហប្ផលព្រហ្ម អសញ្ញិសត្វ អាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្ម វិញ្ញា-ណញ្ចាយតនព្រហ្ម អាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន-ព្រហ្ម រូបាយតនៈ សទ្ទាយតនៈ មុតៈ វិញ្ញាតៈ របស់ដូចគ្នា របស់ផ្សេងគ្នា វត្ថុទាំងពួងនិងនិព្វាន ថាជានិព្វានពិត លុះដឹងច្បាស់

មូលបរិយាយវគ្គស្ស មូលបរិយាយសុត្តេ បញ្ចមនយភូមិបរិច្ឆេទោ

និព្វានំ និព្វានតោ អភិញ្ញាយ និព្វានំ ន មញ្ញតិ និព្វានស្មឹ ន មញ្ញតិ និព្វានតោ ន មញ្ញតិ និព្វានម្មេតិ ន មញ្ញតិ និព្វានំ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ខយា រាគស្ស វីតរាគត្តា ។

ខីណាសវវសេន ចតុត្ថនយភូមិបរិច្ឆេទោ[១] ។

[៦] យោបិ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អរហំ ខីណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្ថោ បរិក្ខីណភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញាវិមុត្តោ សោបិ បឋវឹ បឋវិតោ អភិជានាតិ បឋវឹ បឋវិតោ អភិញ្ញាយ បឋវឹ ន មញ្ញតិ បឋវិយា ន មញ្ញតិ បឋវិតោ ន មញ្ញតិ បឋវិម្មេតិ ន មញ្ញតិ បឋវឹ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ខយា ទោសស្ស វីតទោសត្តា ។ បេ ។ អាបំ តេជំ វាយំ ភូតេ ទេវេ បជាបតឹ ព្រហ្មំ អាភស្សរេ សុភកិណ្ហេ

១ ឱ. ឥទំ បទទ្វយំ ន ទិស្សតិ ។

នូវនិព្វាន ថាជានិព្វានពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវនិព្វាន មិនរាប់អានក្នុងនិព្វាន មិនរាប់អានថានិព្វានពិត មិនរាប់អានថា និព្វានជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងនិព្វាន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះភិក្ខុនោះជាវីតរាគបុគ្គល ជ្រិតអស់រាគៈហើយ ។

ចប់ នយភូមិបរិច្ឆេទទី ៤ ដោយអំណាចនៃព្រះខីណាស្រព ។

[៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ជាអរហន្តខីណាស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានសោឡសកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួន សម្រេចតាមលំដាប់ហើយ មានភវសំយោជនៈអស់រលីងហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះព្រោះដឹងដោយប្រពៃហើយ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់នូវផែនដី ថាជាផែនដីពិត លុះដឹងច្បាស់នូវផែនដី ថាជាផែនដីពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវផែនដី មិនរាប់អានក្នុងផែនដី មិនរាប់អានថាផែនដីពិត មិនរាប់-អានថាផែនដីជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងផែនដី ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះភិក្ខុនោះ ជាវីតទោសបុគ្គល ជ្រិតអស់ទោសៈហើយ ។ បេ ។ ភិក្ខុជាអរហន្តខីណាស្រព ដឹងច្បាស់នូវទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ពួកសត្វ ពួកទេវតា មារ ព្រហ្ម ពួកអាភស្សរព្រហ្ម ពួកសុភកិណ្ហព្រហ្ម

វេហប្ផលេ អភិភុំ អាកាសានញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចា-យតនំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ ឯកត្តំ នានត្តំ សព្វំ និព្វានំ និព្វានតោ អភិជានាតិ និព្វានំ និព្វានតោ អភិញ្ញាយ និព្វានំ ន មញ្ញតិ និព្វានស្មឹ ន មញ្ញតិ និព្វានតោ ន មញ្ញតិ និព្វានម្មេតិ ន មញ្ញតិ និព្វានំ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ខយា ទោសស្ស វីតទោសត្តា ។

ខីណាសវវសេន បញ្ចមនយភូមិបរិច្ឆេទោ[១] ។

[៧] យោបិ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អរហំ ខីណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្ថោ បរិក្ខីណភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញាវិមុត្តោ សោបិ

---

១ ឱ. ឥទំ បទទ្វយំ ន ទិស្សតិ ។

ពួកវេហប្ផលព្រហ្ម អសញ្ញិសត្វ អាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្ម វិញ្ញាណ-ញ្ចាយតនព្រហ្ម អាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន-ព្រហ្ម រូបាយតនៈ សទ្ទាយតនៈ មុតៈ វិញ្ញាតៈ របស់ដូចគ្នា របស់ផ្សេងគ្នា វត្ថុទាំងពួង និងនិព្វាន ថាជានិព្វានពិត លុះដឹងច្បាស់នូវនិព្វាន ថាជានិព្វានពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវនិព្វាន មិនរាប់អានក្នុងនិព្វាន មិនរាប់អានថានិព្វានពិត មិនរាប់អានថានិព្វានជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងនិព្វាន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះភិក្ខុនោះជាវីតទោសបុគ្គល ដ្បិតអស់ទោសៈហើយ ។

ចប់ នយភូមិបរិច្ឆេទទី៥ ដោយអំណាចនៃព្រះខីណាស្រព ។

[៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជាអរហន្តខីណាស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានសោឡសកិច្ច ធ្វើស្រេចហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនបានសម្រេចតាមលំដាប់ហើយ មានភវសំយោជនៈអស់រលីងហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃហើយ ភិក្ខុជាអរហន្តខីណាស្រពនោះឯង

១៧

មូលបរិយាយវគ្គស្ស មូលបរិយាយសុត្តេ ឆដ្ឋនយភូមិបរិច្ឆេទោ

បឋវឹ បឋវិតោ អភិជានាតិ បឋវឹ បឋវិតោ អភិញ្ញាយ បឋវឹ ន មញ្ញតិ បឋវិយា ន មញ្ញតិ បឋវិតោ ន មញ្ញតិ បឋវិម្មេតិ ន មញ្ញតិ បឋវឹ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ខយា មោហស្ស វីតមោហត្តា ។ បេ ។ អាបំ តេជំ វាយំ ភូតេ ទេវេ បជាបតឹ ព្រហ្មំ អាភស្សរេ សុភកិណ្ហេ វេហប្ផលេ អភិភុំ អាកាសានញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ ឯកត្តំ នានត្តំ សព្វំ និព្វានំ និព្វានតោ អភិជានាតិ និព្វានំ និព្វានតោ អភិញ្ញាយ និព្វានំ ន មញ្ញតិ និព្វានស្មឹ ន មញ្ញតិ និព្វានតោ ន មញ្ញតិ និព្វានម្មេតិ ន មញ្ញតិ និព្វានំ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ខយា មោហស្ស វីតមោហត្តា ។

ខីណាសវវសេន ឆដ្ឋនយភូមិបរិច្ឆេទោ[១] ។

---

១ ឱ. ឥទំ បទទ្វយំ ន ទិស្សតិ ។

ដឹងនូវផែនដី ថាជាផែនដីពិត លុះដឹងច្បាស់នូវផែនដី ថាជាផែនដីពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវផែនដី មិនរាប់អានក្នុងផែនដី មិនរាប់-អានថាផែនដីពិត មិនរាប់អានថាផែនដីជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងផែនដី ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះភិក្ខុនោះ ជាវីតមោហបុគ្គល ដ្បិតអស់មោហៈហើយ ។ បេ ។ ភិក្ខុជាអរហន្តខីណាស្រពនោះឯង ដឹងច្បាស់នូវទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ពួកសត្វ ពួកទេវតា មារ ព្រហ្ម ពួកអាភស្សរព្រហ្ម ពួកសុភកិណ្ហព្រហ្ម ពួកវេហប្ផលព្រហ្ម អសញ្ញិ-សត្វ អាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្ម វិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្ម អាកិញ្ច-ញ្ញាយតនព្រហ្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្ម រូបាយតនៈ សទ្ទា-យតនៈ មុតៈ វិញ្ញាតៈ របស់ដូចគ្នា របស់ផ្សេងគ្នា វត្ថុទាំងពួង និងនិព្វាន ថាជានិព្វានពិត លុះដឹងច្បាស់នូវនិព្វាន ថាជានិព្វានពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវនិព្វាន មិនរាប់អានក្នុងនិព្វាន មិនរាប់អានថានិព្វានពិត មិនរាប់អានថានិព្វានជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងនិព្វាន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះភិក្ខុនោះ ជាវីតមោហបុគ្គល ដ្បិតអស់មោហៈហើយ ។

ចប់ នយភូមិបរិច្ឆេទទី ៦ ដោយអំណាចនៃព្រះខីណាស្រព ។

[៨] តថាគតោបិ ភិក្ខវេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ បឋវឹ បឋវិតោ អភិជានាតិ បឋវឹ បឋវិតោ អ-ភិញ្ញាយ បឋវឹ ន មញ្ញតិ បឋវិយា ន មញ្ញតិ បឋវិតោ ន មញ្ញតិ បឋវិម្មេតិ ន មញ្ញតិ បឋវឹ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ បរិញ្ញាតន្តំ តថាគតស្សាតិ វទាមិ ។ បេ ។ អាបំ តេជំ វាយំ ភូតេ ទេវេ បជាបតឹ ព្រហ្មំ អាភស្សរេ សុភកិណ្ហេ វេហប្ផលេ អភិភុំ អាកាសានញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណ-ញ្ចាយតនំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញា-យតនំ ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ ឯកត្តំ នានត្តំ សព្វំ និព្វានំ និព្វានតោ អភិជានាតិ និព្វានំ និព្វា-នតោ អភិញ្ញាយ និព្វានំ ន មញ្ញតិ និព្វានស្មឹ ន មញ្ញតិ និព្វានតោ ន មញ្ញតិ និព្វានម្មេតិ ន មញ្ញតិ និព្វានំ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ បរិញ្ញាតន្តំ តថាគតស្សាតិ វទាមិ ។

សត្តុវសេន សត្តមនយភូមិបរិច្ឆេទោ[១] ។

---

១ ឱ. ឥទំ បទទ្វយំ ន ទិស្សតិ ។

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រមែងជ្រាបច្បាស់នូវផែនដី ថាជាផែនដីពិត លុះជ្រាបច្បាស់នូវផែនដីថាជាផែនដីពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវផែនដី មិនរាប់អានក្នុងផែនដី មិនរាប់អានថាផែនដីពិត មិនរាប់អានថា ផែនដីជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងផែនដី ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះព្រះតថាគតទ្រង់កំណត់នូវដំណើរនៃផែនដីនោះបាន ។ បេ ។ ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ពួកសត្វ ពួកទេវតា មារ ព្រហ្ម ពួកអាភស្សរព្រហ្ម ពួកសុភកិណ្ហព្រហ្ម ពួកវេហប្ផលព្រហ្ម អសញ្ញិសត្វ អាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្ម វិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្ម អាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្ម រូបាយតនៈ សទ្ទាយតនៈ មុតៈ វិញ្ញាតៈ របស់ដូចគ្នា របស់ផ្សេងគ្នា វត្ថុទាំងពួងនិងនិព្វានថា ជានិព្វានពិត លុះទ្រង់ជ្រាប់នូវនិព្វានថា ជានិព្វានពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវនិព្វាន មិនរាប់អានក្នុងនិព្វាន មិនរាប់អានថាជានិព្វានពិត មិនរាប់អានថា និព្វានជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងនិព្វាន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ តថាគតពោលថា ព្រោះព្រះតថាគតទ្រង់កំណត់នូវដំណើរនៃទឹកជាដើមនោះបាន ។

ចប់ នយភូមិបរិច្ឆេទទី ៧ ដោយអំណាចនៃព្រះសាស្តា ។

[៩] តថាគតោបិ ភិក្ខវេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ បឋវឹ បឋវិតោ អភិជានាតិ បឋវឹ បឋវិតោ អភិញ្ញាយ បឋវឹ ន មញ្ញតិ បឋវិយា ន មញ្ញតិ បឋវិតោ ន មញ្ញតិ បឋវិម្មេតិ ន មញ្ញតិ បឋវឹ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ នន្ទិ[១] ទុក្ខស្ស មូលន្តិ ឥតិ វិទិត្វា ភវា ជាតិ ភូតស្ស ជរាមរណន្តិ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខវេ តថាគតោ សព្វសោ តណ្ហានំ ខយា វិរាគា និរោធា ចាគា បដិនិស្សគ្គា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធឹ អភិសម្ពុទ្ធោតិ វទាមិ ។ បេ ។ អាបំ តេជំ វាយំ ភូតេ ទេវេ បជាបតឹ ព្រហ្មំ អាភស្សរេ សុភកិណ្ហេ វេហប្ផលេ អភិភុំ អាកាសានញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ

---

១ ឱ. ម. នន្ទី ។

[៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបនូវផែនដី ថាជាផែនដីពិត លុះទ្រង់ជ្រាបនូវផែនដី ថាជាផែនដីពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវផែនដី មិនរាប់អានក្នុងផែនដី មិនរាប់អានថាជាផែនដីពិត មិនរាប់អានថា ផែនដីជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងផែនដីដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាដែលមានហើយ (អំពីមុន) ជាឫសគល់នៃសេចក្តីទុក្ខ ទាំងជ្រាបច្បាស់ថា ជាតិ ជរា មរណៈរបស់សត្វ ដែលកើតអំពីកម្មភព គឺកុសលាកុសលចេតនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ តថាគតពោលថា ព្រះតថាគត បានត្រាស់ដឹងនូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ប្រសើរ ព្រោះអស់តណ្ហា ព្រោះប្រាសចាកតណ្ហា ព្រោះរលត់តណ្ហា ព្រោះលះចោលនូវតណ្ហា ព្រោះរលាស់ចោលនូវតណ្ហា ដោយប្រការទាំងពួង ។ បេ ។ ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ពួកសត្វ ពួកទេវតា មារ ព្រហ្ម ពួកអាភស្សរព្រហ្ម ពួកសុភកិណ្ហព្រហ្ម វេហប្ផលព្រហ្ម អសញ្ញិសត្វ អាកាសានញ្ចាយតនព្រហ្ម វិញ្ញាណញ្ចាយតនព្រហ្ម អាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនព្រហ្ម រូបាយតនៈ សទ្ទាយតនៈ មុតៈ

វិញ្ញាតំ ឯកត្តំ នានត្តំ សព្វំ និព្វានំ និព្វានតោ អភិជានាតិ និព្វានំ និព្វានតោ អភិញ្ញាយ និព្វានំ ន មញ្ញតិ និព្វានស្មឹ ន មញ្ញតិ និព្វានតោ ន មញ្ញតិ និព្វានម្មេតិ ន មញ្ញតិ និព្វានំ នាភិនន្ទតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ នន្ទិ ទុក្ខស្ស មូលន្តិ ឥតិ វិទិត្វា ភវា ជាតិ ភូតស្ស ជរាមរណន្តិ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខវេ តថាគតោ សព្វសោ តណ្ហានំ ខយា វិរាគា និរោធា ចាគា បដិនិស្សគ្គា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធឹ អភិសម្ពុទ្ធោតិ វទាមីតិ ។

សត្ថុវសេន អដ្ឋមនយភូមិបរិច្ឆេទោ[1] ។

ឥទមវោច ភគវា ន អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

មូលបរិយាយសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ[2] ។

---

១ ឱ. ឥទំ បទទ្វយំ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. មូលបរិយាយសុត្តន្តិ បឋមំ ។

វិញ្ញាតៈ របស់ដូចគ្នា របស់ផ្សេងគ្នា វត្ថុទាំងពួងនិងនិព្វានថា ជានិព្វានពិត លុះទ្រង់ជ្រាប់ច្បាស់នូវនិព្វាន ថាជានិព្វានពិតហើយ ក៏មិនរាប់អាននូវនិព្វាន មិនរាប់អានក្នុងនិព្វាន មិនរាប់អានថាជានិព្វានពិត មិនរាប់អានថានិព្វានជារបស់អញ មិនត្រេកអរនឹងនិព្វាន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថាសេចក្តីប្រាថ្នាដែលមានហើយ (អំពីមុន) *ជាឫសគល់នៃសេចក្តីទុក្ខ ទាំង-ជ្រាបច្បាស់ថា ជាតិ ជរា មរណៈ របស់សត្វដែលកើតអំពីកម្មភព គឺកុសលាកុសលចេតនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ តថាគតពោលថា ព្រះតថាគតបានត្រាស់ដឹងនូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ប្រសើរ ព្រោះអស់តណ្ហា ព្រោះប្រាសចាកតណ្ហា ព្រោះរលត់តណ្ហា ព្រោះលះបោលនូវតណ្ហា ព្រោះរលាស់បោលនូវតណ្ហា ដោយប្រការទាំងពួង ។*

ចប់ នយភូមិបរិច្ឆេទទី ៨ ដោយអំណាចនៃព្រះសាស្តា ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏គ្មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគឡើយ ។

ចប់ មូលបរិយាយសូត្រទី ១ ។

ទុតិយំ សព្វាសវសំវរសុត្តំ

[១០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-រាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខ-វោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច សព្វាសវសំវរបរិយាយំ វោ ភិក្ខវេ ទេសិស្សាមិ តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវម្ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

[១១] ភគវា ឯតទវោច ជានតោ អហំ ភិក្ខវេ បស្សតោ អាសវានំ ខយំ វទាមិ នោ អជានតោ នោ អបស្សតោ ។ កិញ្ច[១] ភិក្ខវេ

---

១ កិញ្ចីតិ កត្ថចិ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។

សព្វាសវសំវរសូត្រទី ២

[១០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូច្នេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវហេតុនៃសេចក្តីសង្រួមក្នុងអាសវៈទាំងពួង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំង-ឡាយ ចូរប្រុងស្តាប់នូវហេតុនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃ តថាគតនឹងសំដែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[១១] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅ នៃអាសវធម៌[១] ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលអ្នកដឹង អ្នកឃើញ មិនមែនពោលនូវការអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំង-ឡាយ របស់បុគ្គលអ្នកមិនដឹង មិនឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

---

១ អាសវធម៌ ប្រែថា សភាវៈដែលត្រាំ ឬហូរទៅអំពីភ្នែក ត្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ និងចិត្ត ហៅថា អាសវៈ ។ ក្នុងអដ្ឋកថា ថា អាសវៈមាន ៣ ក៏មាន មាន ៤ ក៏មាន ដែលមាន ៣ គឺកាមាសវៈ ១ ភវាសវៈ ១ អវិជ្ជាសវៈ ១ ។ ដែលមាន ៤ គឺថែមទិដ្ឋាសវៈចូលមកផង ។

ជានតោ កឹ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។ យោនិសោ ច មនសិការំ អយោនិសោ ច មនសិការំ ។ អយោនិសោ ភិក្ខវេ មនសិករោតោ អនុប្បន្នា ចេវ អាសវា ឧប្បជ្ជន្តិ ឧប្បន្នា ច អាសវា បវឌ្ឍន្តិ ។ យោនិសោ ច ភិក្ខវេ មនសិករោតោ អនុប្បន្នា ចេវ អាសវា ន ឧប្បជ្ជន្តិ ឧប្បន្នា ច អាសវា បហិយ្យន្តិ ។ អត្ថិ ភិក្ខវេ អាសវា ទស្សនា បហាតព្វា អត្ថិ អាសវា សំវរា បហាតព្វា អត្ថិ អាសវា បដិសេវនា បហាតព្វា

បុគ្គលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបអស់ទៅនៃអាសវធម៌ទាំងឡាយ ។ បុគ្គលឃើញនូវយោនិសោមនសិការ[១] និងអយោនិសោមនសិការ[២] (ទើបអស់ទៅនៃអាសវធម៌ទាំងឡាយ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គលធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយខុសទំនង អាសវៈទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែងកើតឡើងបានផង អាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងហើយ រឹងរឹតតែចម្រើនឡើងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គលធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយត្រូវទំនង អាសវៈទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែងកើតឡើងមិនបានផង អាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងហើយ រមែងសាបសូន្យទៅវិញផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលត្រូវលះបង់អាសវៈ ដោយការឃើញគឺសោតាបត្តិមគ្គក៏មាន ត្រូវលះបង់អាសវៈ ដោយសេចក្តីសង្រួមឥន្ទ្រិយក៏មាន ត្រូវលះបង់អាសវៈ ដោយការសេពក៏មាន

---

១ ដែលថា យោនិសោមសិការនោះ គឺតាំងចិត្ត ចងចិត្តប្រមូលអារម្មណ៍មកពិចារណាតាមសច្ចានុលោមិកញ្ញាណ ដោយន័យថា សេចក្តីមិនទៀងក្នុងរបស់ដែលមិនទៀង ។ ២ ដែលថា អយោនិសោមនសិការនោះ គឺយល់វិបល្លាស សំគាល់ថាទៀងក្នុងរបស់ដែលមិនទៀង ថាសុខក្នុងរបស់ដែលជាទុក្ខ សំគាល់ថាមានខ្លឹមក្នុងរបស់ដែលមិនមានខ្លឹម សំគាល់ថាស្អាតក្នុងរបស់ដែលមិនស្អាត ។ អដ្ឋកថា ។

អត្ថិ អាសវា អធិវាសនា បហាតព្វា អត្ថិ អាសវា បរិវជ្ជនា បហាតព្វា អត្ថិ អាសវា វិនោទនា បហាតព្វា អត្ថិ អាសវា ភាវនា បហាតព្វា ។

[១២] កតមេ ច ភិក្ខវេ អាសវា ទស្សនា បហាតព្វា ។ ឥធ ភិក្ខវេ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ អរិយានំ អទស្សាវី អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ អរិយធម្មេ អវិនីតោ សប្បុរិសានំ អទស្សាវី សប្បុរិសធម្មស្ស អកោវិទោ សប្បុរិសធម្មេ អវិនីតោ មនសិករណីយេ ធម្មេ នប្បជានាតិ អមនសិករណីយេ ធម្មេ នប្បជានាតិ ។ សោ មនសិករណីយេ ធម្មេ អប្បជានន្តោ អមនសិករណីយេ ធម្មេ អប្បជានន្តោ យេ ធម្មា ន មនសិករណីយា តេ ធម្មេ មនសិករោតិ យេ ធម្មា មនសិករណីយា តេ ធម្មេ ន មនសិករោតិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ ធម្មា ន មនសិករណីយា យេ ធម្មេ មនសិករោតិ ។ យស្ស ភិក្ខវេ ធម្មេ មនសិករោតោ អនុប្បន្នោ វា កាមាសវោ

ត្រូវលះបង់អាសវៈដោយការអត់ធន់ក៏មាន ត្រូវលះបង់អាសវៈដោយការវៀរក៏មាន ត្រូវលះបង់អាសវៈដោយការបន្ទោបង់ក៏មាន ត្រូវលះបង់អាសវៈដោយការចម្រើនក៏មាន ។

[១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈដែលភិក្ខុត្រូវលះបង់ដោយការឃើញ តើដូចម្ដេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនបានចេះដឹង មិនបានឃើញនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) មិនឈ្លាសក្នុងអរិយធម៌ មិនបានទូន្មានខ្លួន ក្នុងអរិយធម៌ មិនបានឃើញនូវសប្បុរសទាំងឡាយ (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) មិនឈ្លាសក្នុងសប្បុរិសធម៌ មិនបានទូន្មានខ្លួនក្នុងសប្បុរិសធម៌ រមែងមិនដឹងច្បាស់ក្នុងធម៌ដែលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត មិនដឹងច្បាស់ក្នុងធម៌ដែលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ កាលបើបុថុជ្ជននោះ មិនដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត មិនដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ធម៌ណាដែលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ក៏ត្រឡប់ជាធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធម៌ទាំងនោះវិញ ធម៌ណាដែលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ក៏ត្រឡប់ជាមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធម៌ទាំងនោះវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្ដេច ដែលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត តែបុថុជ្ជនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុថុជ្ជនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធម៌គឺអយោនិសោមនសិការៈណាហើយ កាមាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើង

ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ វា កាមាសវោ បវឌ្ឍតិ អ-
នុប្បន្នោ វា ភវាសវោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ វា ភវា-
សវោ បវឌ្ឍតិ អនុប្បន្នោ វា អវិជ្ជាសវោ ឧប្បជ្ជតិ
ឧប្បន្នោ វា អវិជ្ជាសវោ បវឌ្ឍតិ ឥមេ ធម្មា ន
មនសិករណីយា យេ ធម្មេ មនសិករោតិ ។ កត-
មេ ច ភិក្ខវេ ធម្មា មនសិករណីយា យេ ធម្មេ
ន មនសិករោតិ ។ យស្ស ភិក្ខវេ ធម្មេ មន-
សិករោតោ អនុប្បន្នោ វា កាមាសវោ ន ឧប្បជ្ជតិ
ឧប្បន្នោ វា កាមាសវោ បហិយ្យតិ អនុប្បន្នោ វា
ភវាសវោ ន ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ វា ភវាសវោ
បហិយ្យតិ អនុប្បន្នោ វា អវិជ្ជាសវោ ន ឧប្បជ្ជតិ
ឧប្បន្នោ វា អវិជ្ជាសវោ បហិយ្យតិ ឥមេ ធម្មា មន-
សិករណីយា យេ ធម្មេ ន មនសិករោតិ ។
តស្ស អមនសិករណីយានំ ធម្មានំ មនសិការា

រមែងកើតឡើងផង កាមាសវៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏រីងរឹតតែចម្រើនឡើងផង ភវាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែងកើតឡើងផង ភវាសវៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏រីងរឹតតែចម្រើនឡើងផង អវិជ្ជាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែងកើតឡើងផង អវិជ្ជាសវៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏រីងរឹតតែចម្រើនឡើងផង ធម៌ទាំងនេះឯង ដែលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត តែបុថុជ្ជនតែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្ដេច ដែលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត តែបុថុជ្ជនមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុថុជ្ជនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវធម៌គឺយោនិសោមនសិការៈណាហើយ កាមាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏រមែងកើតឡើងមិនបានផង កាមាសវៈដែលកើតឡើងហើយ រមែងសាបសូន្យទៅវិញផង ភវាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើងរមែងកើតឡើងមិនបានផង ភវាសវៈដែលកើតឡើងហើយ រមែងសាបសូន្យទៅវិញផង អវិជ្ជាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែងកើតឡើងមិនបានផង អវិជ្ជាសវៈដែលកើតឡើងហើយ រមែងសាបសូន្យទៅវិញផង ធម៌ទាំងនេះឯង ដែលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត តែបុថុជ្ជនតែងមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ ព្រោះតែបុថុជ្ជននោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធម៌ដែលមិនគួធ្វើទុកក្នុងចិត្ត

មនសិការណីយានំ ធម្មានំ អមនសិការា អនុប្បន្នា ចេវ អាសវា ឧប្បជ្ជន្តិ ឧប្បន្នា ច អាសវា បវឌ្ឍន្តិ ។ សោ ឯវំ អយោនិសោ មនសិករោតិ អហោសឹ នុ ខោ អហំ អតីតមទ្ធានំ ន នុ ខោ អហោសឹ អតីតមទ្ធានំ កឹ នុ ខោ អហោសឹ អតីតមទ្ធានំ កថំ នុ ខោ អហោសឹ អតីតមទ្ធានំ កឹ ហុត្វា កឹ អហោសឹ នុ ខោ អហំ អតីតមទ្ធានំ ភវិស្សាមិ នុ ខោ អហំ អនាគតមទ្ធានំ ន នុ ខោ ភវិស្សាមិ អនាគតមទ្ធានំ កឹ នុ ខោ ភវិស្សាមិ អនាគតមទ្ធានំ កថំ នុ ខោ ភវិស្សាមិ អនាគតមទ្ធានំ កឹ ហុត្វា កឹ ភវិស្សាមិ នុ ខោ អហំ អនាគតមទ្ធានន្តិ ឯតរហិ វា បច្ចុប្បន្នមទ្ធានំ អារព្ភ អជ្ឈត្តំ កថំកថី ហោតិ អហំ នុ[១] ខោស្មិ នោ នុ ខោស្មិ កឹ នុ ខោស្មិ កថំ នុ ខោស្មិ អយំ នុ ខោ សត្តោ កុតោ អាគតោ សោ

---

១ ឱ. អហន្នុ ។

មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធម៌ដែលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត (យ៉ាងនេះហើយ) បានជាអាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏កើតឡើងផង អាសវៈទាំង-ឡាយដែលកើតឡើងហើយ ក៏រឹងរឹតតែចម្រើនឡើង ។ បុថុជ្ជននោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយខុសទំនងយ៉ាងនេះថា អំពីអតីតកាល អាត្មាអញបានកើតដែរឬ ។ អំពីអតីតកាល អាត្មាអញ មិនបានកើតទេ (មួយយ៉ាងទៀត) អំពីអតីតកាល អាត្មាអញមានជាតិជាអ្វី ឬអំពីអតីតកាល អាត្មាអញ មានសណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយដូចម្តេច អំពីអតីតកាល អាត្មាអញកើតជាជាតិអ្វី ឬមួយ អាត្មាអញមានសណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយដូចម្តេច ក្នុងអនាគតកាល អាត្មាអញនឹងកើតទៀតដែរឬ ។ ក្នុងអនាគតកាល អាត្មាអញនឹងមិនកើតទៀតទេ (មួយយ៉ាងទៀត) ក្នុងអនាគតកាល អាត្មាអញនឹងកើតជាជាតិអ្វី ឬក្នុងអនាគតកាល អាត្មាអញ នឹងមានសណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយដូចម្តេច ក្នុងអនាគតកាល អាត្មាអញនឹងមានជាតិជាអ្វី ឬមានសណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយដូចម្តេច (មួយយ៉ាងទៀត) បុថុជ្ជននោះ ប្រារព្ធនូវបច្ចុប្បន្នកាល ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ហើយមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងខ្លួនថា ឥឡូវនេះ អាត្មាអញ មានឬមិនមានទេ ឬឥឡូវនេះ អាត្មាអញមានជាតិជាអ្វី មានសណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយដូចម្តេច តើសត្វនេះមកអំពីណាហ្ន៎ សត្វនោះនឹងទៅ

កុហឹ កាមី ភវិស្សតីតិ ។ តស្ស ឯវំ អយោនិសោ មនសិករោតោ ឆន្នំ ទិដ្ឋីនំ អញ្ញតរា ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ អត្ថិ មេ អត្តាតិ វាស្ស សច្ចតោ ថេតតោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ នត្ថិ មេ អត្តាតិ វាស្ស សច្ចតោ ថេតតោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ អត្តនា វា អត្តានំ សញ្ជានាមីតិ វាស្ស សច្ចតោ ថេតតោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ អត្តនា វា អនត្តានំ សញ្ជានាមីតិ វាស្ស សច្ចតោ ថេតតោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ អនត្តនា វា អត្តានំ សញ្ជានាមីតិ វាស្ស សច្ចតោ ថេតតោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ អថ វា បនស្ស ឯវំ ទិដ្ឋិ ហោតិ យោ មេ អយំ អត្តា វទោ វេទេយ្យោ តត្រ តត្រ កល្យាណបាបកានំ កម្មានំ វិបាកំ បដិសំវេទេតិ សោ ខោ បន មេ អយំ អត្តា និច្ចោ ធុវោ សស្សតោ

កាន់ទីណាវិញហ្ន៎ ។ កាលបុថុជ្ជននោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយខុសទំនងយ៉ាងនេះហើយ បណ្តាទិដ្ឋិទាំង ៦ ទិដ្ឋិណាមួយ គង់កើតឡើងបាន ។ ទិដ្ឋិកើតឡើងដល់បុថុជ្ជននោះ ព្រោះប្រកាន់សេចក្តីទៀងទាត់ ឋិតថេរថា ខ្លួនរបស់អាត្មាអញមាន ១ ។ ទិដ្ឋិកើតឡើងដល់បុថុជ្ជននោះ ព្រោះប្រកាន់សេចក្តីទៀងទាត់ ឋិតថេរថា ខ្លួនរបស់អាត្មាអញមិនមាន ១ ។ ទិដ្ឋិកើតឡើងដល់បុថុជ្ជននោះ ព្រោះប្រកាន់សេចក្តីទៀងទាត់ ស្ថិតថេរថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវខ្លួនដោយសភាវៈថាជាខ្លួនពិត[១] ១ ។ ទិដ្ឋិកើតឡើងដល់បុថុជ្ជននោះ ព្រោះប្រកាន់សេចក្តីទៀងទាត់ ឋិតថេរថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវសភាវៈ មិនមែនខ្លួនដោយសភាវៈ ថាជាខ្លួនពិត[២] ១ ។ ទិដ្ឋិកើតឡើងដល់បុថុជ្ជននោះ ព្រោះប្រកាន់សេចក្តីទៀងទាត់ ឋិតថេរថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវខ្លួនឯង ដោយសភាវៈ ថាមិនមែនខ្លួនពិត[៣] ១ ។ ពុំនោះសោត បុថុជ្ជននោះ មានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ខ្លួនរបស់អាត្មាអញដែលត្រូវទទួល រមែងទទួលនូវផលកម្មល្អនិងអាក្រក់ ក្នុងកំណើតនោះ ៗ តែខ្លួនរបស់អាត្មាអញនោះ ជាសភាវៈទៀងទាត់ប្រាកដ ឋិតថេរ

---

១ សំគាល់ខន្ធទាំង ៥ ថាជាខ្លួន លើកសញ្ញាខន្ធជាធំ ។ ២ សំគាល់សញ្ញាខន្ធ ១ ថាជាខ្លួន ឯខន្ធ ៤ មិនមែនជាខ្លួន ។ ៣ សំគាល់សញ្ញាខន្ធ ១ ថាមិនមែនខ្លួន ឯខន្ធទាំង ៤ ថាជាខ្លួន ។ អដ្ឋកថា ។

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សព្វាសវសំវរសុត្តេ ទស្សនប្បហាតព្វាសវា

អវិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ ឋស្សតីតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ទិដ្ឋិគតំ ទិដ្ឋិគហនំ ទិដ្ឋិកន្តារោ[១] ទិដ្ឋិវិសូកំ ទិដ្ឋិវិប្ផន្ទិតំ ទិដ្ឋិសំយោជនំ ។ ទិដ្ឋិសំយោជនសំយុត្តោ ភិក្ខវេ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ន បរិមុច្ចតិ ជាតិយា ជរាយ មរណេន សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសេហិ[២] ន បរិមុច្ចតិ ទុក្ខស្មាតិ វទាមិ ។ សុតវា ច ខោ ភិក្ខវេ អរិយសាវកោ អរិយានំ ទស្សាវី អរិយធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្មេ សុវិនីតោ សប្បុរិសានំ ទស្សាវី សប្បុរិសធម្មស្ស កោវិទោ សប្បុរិសធម្មេ សុវិនីតោ មនសិករណីយេ ធម្មេ បជានាតិ អមនសិករណីយេ ធម្មេ បជានាតិ ។ សោ មនសិករណីយេ ធម្មេ បជានន្តោ អមនសិករណីយេ ធម្មេ បជានន្តោ យេ ធម្មា ន មនសិករណីយា តេ ធម្មេ ន មនសិករោតិ ។ យេ ធម្មា មនសិករណីយា

១ ទិដ្ឋិកន្តារន្តិ កត្ថចិ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ ។

ជាសភាវៈមិនប្រែប្រួល តាំងនៅមាំដូចជាសស្សតិវត្ថុ (ព្រះអាទិត្យនិង ព្រះចន្ទ្រជាដើម) ដូច្នោះឯង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ដំណើរគឺទិដ្ឋិ ញាតស្បាតគឺទិដ្ឋិ ផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាលគឺទិដ្ឋិ ចម្រូងគឺទិដ្ឋិ សេចក្តីញាប់ញ័រគឺទិដ្ឋិ ចំណងគឺទិដ្ឋិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន ដែលជាប់ដោយចំណងគឺទិដ្ឋិ ជាអ្នកមិនចេះដឹង តថាគតហៅថា ជាអ្នក មិនបានរួចស្រឡះ ចាកជាតិទុក្ខ ជរាទុក្ខ មរណទុក្ខ សោកទុក្ខ បរិ-ទេវទុក្ខ ទុក្ខទុក្ខ ទោមនស្សទុក្ខ និងឧបាយាសទុក្ខ ទាំងមិនរួចចាកទុក្ខ (ក្នុងវដ្តៈទាំងអស់) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯអរិយសាវក ដែលជា អ្នកបានចេះដឹង បានឃើញនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជា ដើម ឈ្លាសក្នុងអរិយធម៌ បានទូន្មានខ្លួនល្អក្នុងអរិយធម៌ បានឃើញ នូវសប្បុរសទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើម ឈ្លាសក្នុងសប្បុរិសធម៌ បានទូន្មានខ្លួនល្អក្នុងសប្បុរិសធម៌ រមែងដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលគួរធ្វើទុកក្នុង ចិត្ត ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ កាលអរិយសាវ័កនោះដឹង ច្បាស់នូវធម៌ដែលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលមិនគួរធ្វើទុកក្នុង ចិត្តហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ក៏មិនធ្វើទុក ក្នុងចិត្តនូវធម៌ទាំងនោះឡើយ ។ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលគួធ្វើទុក

តេ ធម្មេ មនសិករោតិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ ធម្មា ន មនសិករណីយា យេ ធម្មេ ន មន-សិករោតិ ។ យស្ស ភិក្ខវេ ធម្មេ មនសិករោតោ អនុប្បន្នោ វា កាមាសវោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ វា កាមាសវោ បវឌ្ឍតិ អនុប្បន្នោ វា ភវាសវោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ វា ភវាសវោ បវឌ្ឍតិ អនុប្បន្នោ វា អវិជ្ជាសវោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ វា អវិជ្ជាសវោ បវឌ្ឍតិ ឥមេ ធម្មា ន មនសិករណីយា យេ ធម្មេ ន មនសិករោតិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ ធម្មា មនសិករណីយា យេ ធម្មេ មនសិករោតិ ។ យស្ស ភិក្ខវេ ធម្មេ មនសិករោតោ អនុប្ប-ន្នោ វា កាមាសវោ ន ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ វា កាមាសវោ បហិយ្យតិ អនុប្បន្នោ វា ភវាសវោ ន ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ វា ភវាសវោ

ក្នុងចិត្ត ក៏ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធម៌ទាំងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង-ឡាយដូចម្ដេច ដែលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ហើយអរិយសាវ័កមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអរិយសាវ័កធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធម៌ គឺអយោនិសោមនសិការៈហើយ កាមាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែងកើតឡើងផង កាមាសវៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏រឹងរឹតតែចម្រើនឡើងផង ភវាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែងកើតឡើងផង ភវាសវៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏រឹងរឹតតែចម្រើនឡើងផង អវិជ្ជាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែងកើតឡើងផង អវិជ្ជាសវៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏រឹងរឹតតែចម្រើនឡើងផង ធម៌ទាំងនេះឯង ដែលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ហើយអរិយសាវ័កមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្ដេច ដែលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ហើយអរិយសាវ័កធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអរិយសាវ័ក ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធម៌ គឺយោនិសោមនសិការៈហើយ កាមាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែងកើតឡើងមិនបានផង កាមាសវៈដែលកើតឡើងហើយ រមែងសាបសូន្យទៅវិញផង ភវាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែងកើតឡើងមិនបានផង ភវាសវៈដែលកើតឡើងហើយ

២៩

បហីយតិ អនុប្បន្នោ វា អវិជ្ជាសវោ ន ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ វា អវិជ្ជាសវោ បហីយតិ ឥមេ ធម្មា មនសិករណីយា យេ ធម្មេ មនសិករោតិ ។ តស្ស អមនសិករណីយានំ ធម្មានំ អមនសិការា មនសិករណីយានំ ធម្មានំ មនសិការា អនុប្បន្នា ចេវ អាសវា ន ឧប្បជ្ជន្តិ ឧប្បន្នា ច អាសវា បហីយន្តិ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យោនិសោ មនសិករោតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យោនិសោ មនសិករោតិ អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ យោនិសោ មនសិករោតិ អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យោនិសោ មនសិករោតិ ។ តស្ស ឯវំ យោនិសោ[1] មនសិករោតោ តីណិ សំយោជនានិ បហីយន្តិ សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា សីលព្វតបរាមាសោ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខវេ អាសវា ទស្សនា បហាតព្វា ។

១ ឱ. យោនិសោតិ ន ទិស្សតិ ។

រមែងសាបសូន្យទៅវិញផង អវិជ្ជាសវៈដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែងកើតឡើងមិនបានផង អវិជ្ជាសវៈដែលកើតឡើងហើយ រមែងសាបសូន្យទៅវិញផង ធម៌ទាំងនេះឯង ដែលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ហើយអរិយសាវ័កធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ ព្រោះតែអរិយសាវ័កនោះ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធម៌ដែលមិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធម៌ដែលគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត (យ៉ាងនេះហើយ) បានជាអាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏កើតឡើងមិនបានផង អាសវៈទាំងឡាយដែលកើតឡើងហើយ រមែងសាបសូន្យទៅវិញផង ។ អរិយសាវ័កនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយថា នេះកងទុក្ខ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយថា នេះតណ្ហា ជាដែនឲ្យកើតកងទុក្ខ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយថា នេះនិព្វានធម៌ ជាទីរំលត់នូវកងទុក្ខ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយថា នេះសេចក្តីប្រតិបត្តិ ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីរំលត់នូវកងទុក្ខ ។ កាលអរិយសាវ័កនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយយ៉ាងនេះហើយ សំយោជនៈទាំងឡាយ ៣ គឺ សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា និងសីលព្វតុបរាមាសៈ នឹងសាបសូន្យទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងនេះឯងដែលតថាគតពោលថា ត្រូវលះដោយការឃើញ គឺសោតាបត្តិមគ្គ ។

[១៣] កតមេ ច ភិក្ខវេ អាសវា សំវរា បហាតព្វា ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ បដិសង្ខា យោនិសោ ចក្ខុន្ទ្រិយសំវរសំវុតោ វិហរតិ ។ យញ្ហិស្ស ភិក្ខវេ ចក្ខុន្ទ្រិយសំវរំ អសំវុតស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា ចក្ខុន្ទ្រិយសំវរំ សំវុតស្ស វិហរតោ ឯវំស តេ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា ន ហោន្តិ ។ បដិសង្ខា យោនិសោ សោតិន្ទ្រិយសំវរសំវុតោ វិហរតិ ។ បេ ។ បដិសង្ខា យោនិសោ ឃានិន្ទ្រិយសំវរសំវុតោ វិហរតិ ។ បេ ។ បដិសង្ខា យោនិសោ ជីវ្ហិន្ទ្រិយសំវរសំវុតោ វិហរតិ ។ បេ ។ បដិសង្ខា យោនិសោ កាយិន្ទ្រិយសំវរសំវុតោ វិហរតិ ។ បេ ។ បដិសង្ខា យោនិសោ មនិន្ទ្រិយសំវរសំវុតោ វិហរតិ ។ យញ្ហិស្ស ភិក្ខវេ មនិន្ទ្រិយសំវរំ អសំវុតស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា មនិន្ទ្រិយសំវរំ សំវុតស្ស វិហរតោ ឯវំស តេ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា

[១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយដូចម្តេច ដែលបុគ្គលត្រូវលះបង់ដោយការសង្រួម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ សង្រួមដោយការសង្រួមនូវចក្ខុន្ទ្រិយគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយសំវរៈ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយណា គប្បីកើតឡើងបាន តែកាលបើភិក្ខុនោះសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយសំវរៈយ៉ាងនេះវិញ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយនោះ រមែងមិនមានឡើយ ។ ភិក្ខុពិចារណាដោយឧបាយហើយ សង្រួមសោតិន្ទ្រិយសំវរៈគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ បេ ។ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ សង្រួមនូវឃានិន្ទ្រិយសំវរៈ គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ បេ ។ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ សង្រួមនូវជិវ្ហិន្ទ្រិយសំវរៈគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ បេ ។ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ សង្រួមនូវកាយិន្ទ្រិយសំវរៈគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ បេ ។ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ សង្រួមនូវមនិន្ទ្រិយសំវរៈគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះមិនសង្រួមនូវមនិន្ទ្រិយសំវរៈ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ក្តៅក្រហាយណា គប្បីកើតឡើងបាន តែកាលបើភិក្ខុនោះសង្រួមនូវមនិន្ទ្រិយសំវរៈយ៉ាងនេះវិញ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយនោះ

ន ហោន្តិ ។ យញ្ហិស្ស ភិក្ខវេ សំវរំ អសំវុតស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា សំវរំ សំវុតស្ស វិហរតោ ឯវំស តេ អាសវា វិឃាតបរិឡាហាយ ន ហោន្តិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខវេ អាសវា សំវរា បហាតព្វា ។

[១៤] កតមេ ច ភិក្ខវេ អាសវា បដិសេវនា បហាតព្វា ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ បដិសង្ខា យោនិសោ ចីវរំ បដិសេវតិ យាវទេវ សីតស្ស បដិឃាតាយ ឧណ្ហស្ស បដិឃាតាយ ឌំសមកសវាតាតបសិរឹសបសម្ផស្សានំ បដិឃាតាយ យាវទេវ ហិរិកោបិនប្បដិច្ឆាទនត្ថំ ។ បដិសង្ខា យោនិសោ បិណ្ឌបាតំ បដិសេវតិ នេវ ទវាយ ន មទាយ ន មណ្ឌនាយ ន វិភូសនាយ យាវទេវ ឥមស្ស កាយស្ស ឋិតិយា យាបនាយ

រមែងមិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ មិនសង្រួមនូវសំវរៈ អាសវៈទាំងឡាយ ដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយណា គប្បីកើតឡើងបាន កាលបើភិក្ខុនោះ សង្រួមសំវរៈយ៉ាងនេះវិញ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយនោះ រមែងមិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងនេះ ដែលតថាគតពោលថា ត្រូវលះបង់ដោយការសង្រួម ។

[១៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយដូចម្តេច ដែលបុគ្គលត្រូវលះបង់ដោយការសេព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ អាស្រ័យសេព គឺប្រើប្រាស់នូវសំពត់ចីវរ គ្រាន់តែដើម្បីការពារនូវត្រជាក់ ដើម្បីការពារនូវកំដៅ ដើម្បីការពារនូវសម្ផស្ស របោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ និងពស់តូចពស់ធំទាំងឡាយ គ្រាន់តែដើម្បីបិទបាំងនូវអវយវៈ ដែលធ្វើនូវសេចក្តីខ្មាសឲ្យកម្រើក ។ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ អាស្រ័យសេព គឺបរិភោគនូវចង្ហាន់បិណ្ឌបាតដើម្បីលេងដូចក្មេងអ្នកស្រុកក៏ទេ ដើម្បីឲ្យកើតបុរិសមានះស្រវឹងដូចអ្នកប្រដាល់ក៏ទេ ដើម្បីប្រដាប់តាក់តែងរាងកាយដូចស្ត្រីក្នុងបូរីក៏ទេ ដើម្បីធ្វើឲ្យផូរផង់ពណ៌សម្បុរដូចអ្នករបាំក៏ទេ បរិភោគគ្រាន់តែដើម្បីឲ្យតាំងនៅនៃកាយនេះ ដើម្បីញុំាងជីវិតិន្ទ្រិយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ

វិហឹសុបរតិយា ព្រហ្មចរិយានុគ្គហាយ ឥតិ បុរាណញ្ច វេទនំ បដិហង្ខាមិ នវញ្ច វេទនំ ន ឧប្បាទេស្សាមិ យាត្រា ច មេ ភវិស្សតិ អនវជ្ជតា ច ផាសុវិហារោ ចាតិ[១] ។ បដិសង្ខា យោនិសោ សេនាសនំ បដិសេវតិ យាវទេវ សីតស្ស បដិឃាតាយ ឧណ្ហស្ស បដិឃាតាយ ឌំសមកសវាតាតបសិរឹសបសម្ផស្សានំ បដិឃាតាយ យាវទេវ ឧតុបរិស្សយវិនោទនំ បដិសល្លានារាមត្ថំ[២] ។ បដិសង្ខា យោនិសោ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ បដិសេវតិ យាវទេវ ឧប្បន្នានំ វេយ្យាពាធិកានំ វេទនានំ បដិឃាតាយ អព្យាបជ្ឈបរមតាយ[៣] ។ យញ្ហិស្ស ភិក្ខវេ

---

១ ម. ច ។ ២ ឱ. បដិសល្លាណារាមត្ថំ ។ ៣ អព្យាបជ្ឈបរមតាយាតីតិ កត្ថចិ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។

ដើម្បីបំបាត់បង់ នូវសេចក្តីលំបាក ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញនឹងកម្ចាត់បង់នូវវេទនាចាស់ គឺសេចក្តីស្រេកឃ្លានដែលមានហើយផង នឹងញុំាងវេទនាថ្មី គឺការឆ្អែតហួសប្រមាណ មិនឲ្យកើតឡើងបានផង កិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី សេចក្តីមិនមានទោស មានមិនច្រអូសកាយ មិនច្រអូសចិត្តជាដើមក្តី កិរិយានៅសប្បាយក្នុងឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី នឹងមានដល់អាត្មាអញ ដោយបានបរិភោគនូវចង្ហាន់បិណ្ឌបាតនេះ ។ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ អាស្រ័យសេព គឺប្រើប្រាស់នូវទីសេនាសនៈ គ្រាន់តែដើម្បីការពារនូវត្រជាក់ ដើម្បីការពារនូវកំដៅ ដើម្បីការពារនូវសម្ផស្ស របោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ និងពស់តូចពស់ធំទាំងឡាយ គ្រាន់តែដើម្បីបន្ទោបង់នូវគ្រវល់គ្រវាយ ដែលកើតអំពីរដូវ ហើយអភិរម្យសម្ងំនៅក្នុងព្រះកម្មដ្ឋាន ។ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ អាស្រ័យសេពគឺបរិភោគនូវគ្រឿងបរិក្ខារជាទីរក្សានូវជីវិត គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជំងឺ គ្រាន់តែដើម្បីការពារនូវវេទនាទាំងឡាយ ដែលបៀតបៀនផ្សេង ៗ ដែលកើតឡើងហើយ ដើម្បីប្រាសចាកទុក្ខខ្លាំងជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

អប្បដិសេវតោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា បដិសេវតោ ឯវំស តេ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា ន ហោន្តិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខវេ អាសវា បដិសេវនា បហាតព្វា ។

[១៨] កតមេ ច ភិក្ខវេ អាសវា អធិវាសនា បហាតព្វា ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ បដិសង្ខា យោនិសោ ខមោ ហោតិ សីតស្ស ឧណ្ហស្ស ជិឃច្ឆាយ បិបា-សាយ ឌំសមកសវាតាតបសិរឹសបសម្ផស្សានំ ទុរុត្តានំ ទុរាគតានំ វចនបថានំ ឧប្បន្នានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិប្បានំ[១] ខរានំ កដុកានំ អសាតានំ អមនាបានំ បាណហរានំ អធិវាសិកជាតិកោ[២] ហោតិ ។ យញ្ហិស្ស ភិក្ខវេ អនធិវាសយតោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា អធិវាសយតោ

---

១ ម. តិព្វានំ ។ ២ អធិវាសកជាតិកោ ។

កាលភិក្ខុនោះ មិនអាស្រ័យសេព នូវបច្ច័យណាមួយដោយឧបាយ អាស-វៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយណា គប្បីកើតឡើងបាន តែកាលបើភិក្ខុនោះអាស្រ័យសេព នូវបច្ច័យណាមួយ ដោយឧបាយយ៉ាងនេះវិញ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយនោះ រមែងមិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងនេះឯង ដែលតថាគតពោលថា ត្រូវលះបង់ដោយការសេព ។

[១៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយដូចម្តេច ដែលបុគ្គលត្រូវលះបង់ដោយការអត់ធន់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះពិចារណាដោយឧបាយហើយ អត់ធន់ ចំពោះត្រជាក់ ក្តៅ ឃ្លាន ស្រេក ជាអ្នកអត់ទ្រាំនូវសម្ផស្ស របោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ និងពស់តូច ពស់ធំទាំងឡាយ និងគន្លងពាក្យ ដែលគេនិយាយមិនពីរោះទ្រគោះខ្ជីខ្ជានិងទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសរីរកាយដ៏ក្លា អាក្រក់ខ្លោចផ្សា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត នឹងនាំឲ្យខូចជីវិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ មិនអត់ទ្រាំនូវហេតុណាមួយហើយ អា-សវៈទាំងឡាយ ដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ក្តៅក្រហាយ គប្បីកើតឡើងបាន តែកាលបើភិក្ខុនោះ អត់ធន់ទ្រាំនូវហេតុណាមួយបានយ៉ាងនេះវិញ

ឯវំស តេ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា ន ហោន្តិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខវេ អាសវា អធិវាសនា បហាតព្វា ។

[១៦] កតមេ ច ភិក្ខវេ អាសវា បរិវជ្ជនា បហាតព្វា ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ បដិសង្ខា យោនិសោ ចណ្ឌំ ហត្ថឹ បរិវជ្ជេតិ ចណ្ឌំ អស្សំ បរិវជ្ជេតិ ចណ្ឌំ គោណំ បរិវជ្ជេតិ ចណ្ឌំ កុក្កុរំ បរិវជ្ជេតិ អហឹ ខាណុំ កណ្ដកដ្ឋានំ សោព្ភំ បបាតំ ចន្ទនិកំ ឱឡិគល្លំ ។ យថារូបេ អនាសនេ និសិន្នំ យថារូបេ អគោចរេ ចរន្តំ យថារូបេ បាបកេ មិត្តេ ភជន្តំ វិញ្ញូ សព្រហ្មចារី បាបកេសុ ឋានេសុ ឱកប្បេយ្យុំ ។ សោ តញ្ច អនាសនំ តញ្ច អគោចរំ តេ ច បាបកេ មិត្តេ បដិសង្ខា យោនិសោ បរិវជ្ជេតិ ។ យញ្ហិស្ស ភិក្ខវេ អបរិវជ្ជយតោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា

អាសវៈទាំងឡាយ ដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយនោះ រមែងមិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងនេះឯង ដែលតថាគតពោលថា ត្រូវលះបង់ដោយការអត់ធន់ ។

[១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយដូចម្តេច ដែលបុគ្គលត្រូវលះបង់ដោយការវៀរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ វៀរនូវដំរីកាច វៀរសេះកាច វៀរគោកាច វៀរឆ្កែកាច វៀរសត្វពស់ ដង្គត់ឈើ ចម្រូងបន្លា អណ្តូងជ្រោះ រណ្តៅទឹកសម្អុយ និងប្រឡាយទឹកសម្អុយ ។ មួយវិញទៀត ភិក្ខុអង្គុយលើអាសនៈ មិនសមគួរមានសភាពយ៉ាងណា ត្រាច់ទៅក្នុងទីមិនគួរមានសភាពយ៉ាងណា សេពគប់នូវបាបមិត្រមានសភាពយ៉ាងណា ពួកសព្រហ្មចារីភិក្ខុ ជាអ្នកប្រាជ្ញ គប្បីជឿ (ថាភិក្ខុនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅ) ក្នុងទីដ៏លាមកទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ វៀរនូវអាសនៈដែលមិនសមគួរនោះផង នូវទីគោចរដែលមិនសមគួរនោះផង នូវពួកបាបមិត្រនោះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ មិនវៀរនូវហេតុដែលគួរវៀរណាមួយ អាសវៈទាំងឡាយ ដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយ គប្បីកើតឡើងបាន

បរិវជ្ជយតោ ឯវំស តេ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា ន ហោន្តិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខវេ អាសវា បរិវជ្ជនា បហាតព្វា ។

[១៧] កតមេ ច ភិក្ខវេ អាសវា វិនោទនា បហាតព្វា ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ បដិសង្ខា យោនិសោ ឧប្បន្នំ កាមវិតក្កំ នាធិវាសេតិ បជហាតិ វិនោទេតិ ព្យន្តីករោតិ[១] អនភាវង្គមេតិ ឧប្បន្នំ ព្យាបាទវិតក្កំ ។ បេ ។ ឧប្បន្នំ វិហឹសាវិតក្កំ ។ បេ ។ ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ នាធិវាសេតិ បជហាតិ វិនោទេតិ ព្យន្តីករោតិ[២] អនភាវង្គមេតិ ។ យញ្ហិស្ស ភិក្ខវេ អវិនោទយតោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា វិនោទយតោ ឯវំស តេ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា ន ហោន្តិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខវេ អាសវា វិនោទនា បហាតព្វា ។

១-២ ឱ. ព្យន្តិករោតិ ។ ម. ព្យន្តីករោតិ ។

តែកាលបើភិក្ខុនោះ វៀរនូវហេតុដែលគួរវៀរណាមួយយ៉ាងនេះវិញ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយនោះ រមែងមិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងនេះឯង ដែលតថាគតពោលថា ត្រូវលះបង់ដោយការវៀរ ។

[១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយដូចម្តេច ដែលបុគ្គលត្រូវលះបង់ដោយការបន្ទោបង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ អត់ធន់ លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាសបំផ្លាញ នូវកាមវិតក្កៈដែលកើតឡើងហើយ នូវព្យាបាទវិតក្កៈដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ។ នូវវិហឹសាវិតក្កៈដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ។ អត់ធន់ លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស បំផ្លាញនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ មិនបន្ទោបង់នូវវិតក្កៈណាមួយហើយ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ក្តៅក្រហាយ គប្បីកើតឡើងបាន តែកាលបើភិក្ខុនោះ បន្ទោបង់នូវវិតក្កៈណាមួយយ៉ាងនេះវិញ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ក្តៅក្រហាយនោះ រមែងមិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងនេះឯងដែលតថាគតពោលថា ត្រូវលះបង់ដោយការបន្ទោបង់ ។

[១៨] កាតមេ ច ភិក្ខវេ អាសវា ភាវនា បហាតព្វា ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ បដិសង្ខា យោនិសោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ[១] បដិសង្ខា យោនិសោ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ។ បេ ។ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ។ បេ ។ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ។ បេ ។ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ។ បេ ។ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ[២] ។ យញ្ហិស្ស ភិក្ខវេ អភាវយតោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា

១-២ ឱ. ម. វោស្សគ្គបរិណាមំ ។

[១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយដូចម្តេច ដែលបុគ្គលត្រូវលះបង់ដោយការចម្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ ចម្រើននូវសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់[១] ដែលអាស្រ័យនូវធម៌ជាគ្រឿងប្រាសចាករាគៈ ដែលអាស្រ័យ នូវធម៌ជាទីរលត់ទុក្ខ ដែលជាធម៌បង្អោនទៅ ដើម្បីលះកិលេស ពិចារណាដោយឧបាយហើយ ទើបចម្រើននូវធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ដែលអាស្រ័យនូវធម៌ ជាទីប្រាសចាករាគៈ ដែលអាស្រ័យនូវធម៌ជាទីរលត់ទុក្ខ ដែលជាធម៌បង្អោនទៅ ដើម្បីលះកិលេស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ កាលភិក្ខុនោះ មិនចម្រើននូវសម្ពោជ្ឈង្គណាមួយហើយ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយ គប្បីកើតឡើងបាន

---

១ ការស្ងប់ស្ងាត់មាន ៥ ប្រការ មានតទង្គវិវេកជាដើម អធិប្បាយដូចបបាន ៥ ប្រការ ក្នុងមូលបរិយាយសូត្រនេះដែរ (ទំព័រលេខ ១) ។

ភាវយតោ ឯវំស តេ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា ន ហោន្តិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខវេ អាសវា ភាវនា បហាតព្វា ។

[១៩] យតោ ច[១] ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ យេ អាសវា ទស្សនា បហាតព្វា តេ ទស្សនា បហីនា ហោន្តិ ។ យេ អាសវា សំវរា បហាតព្វា តេ សំវរា បហីនា ហោន្តិ ។ យេ អាសវា បដិសេវនា បហាតព្វា តេ បដិសេវនា បហីនា ហោន្តិ ។ យេ អាសវា អធិវាសនា បហាតព្វា តេ អធិវាសនា បហីនា ហោន្តិ ។ យេ អាសវា បរិវជ្ជនា បហាតព្វា តេ

១ ឱ. ម. ច សទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។

តែកាលបើភិក្ខុនោះ ចម្រើននូវសម្ពោជ្ឈង្គណាមួយយ៉ាងនេះវិញ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយនោះ រមែងមិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយនេះឯង ដែលតថាគតពោលថា ត្រូវលះបង់ដោយការចម្រើន ។

[១៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេលាណា ដែលភិក្ខុត្រូវលះបង់អាសវៈទាំងឡាយណា ដោយការឃើញគឺសោតាបត្តិមគ្គ អាសវៈទាំងនោះ ក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុបានលះបង់ដោយការឃើញហើយ ។ អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលភិក្ខុត្រូវលះបង់ដោយការសង្រួម អាសវៈទាំងនោះក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុបានលះបង់ដោយការសង្រួមហើយ ។ អាសវៈទាំង-ឡាយណា ដែលភិក្ខុត្រូវលះបង់ដោយការសេព (នូវបច្ច័យ) អាសវៈទាំងនោះ ក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុបានលះបង់ដោយការសេពហើយ ។ អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលភិក្ខុត្រូវលះបង់ដោយការអត់ធន់ (នូវត្រជាក់និងក្តៅជាដើម) អាសវៈទាំងនោះ ក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុបានលះបង់ដោយការអត់ធន់ហើយ ។ អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលភិក្ខុត្រូវលះ-បង់ដោយការវៀរ (ចាកទីអង្គុយមិនសមគួរជាដើម) អាសវៈទាំងនោះ

បរិវជ្ជនា បហីនា ហោន្តិ ។ យេ អាសវា វិនោទនា បហាតព្វា តេ វិនោទនា បហីនា ហោន្តិ ។ យេ អាសវា ភាវនា បហាតព្វា តេ ភាវនា បហីនា ហោន្តិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សព្វាសវសំវរសំវុតោ វិហរតិ អច្ឆេច្ឆិ តណ្ហំ វិវត្តយិ សំយោជនំ[១] សម្មាមានាភិសមយា អន្តមកាសិ ទុក្ខស្សាតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

សព្វាសវសំវរសុត្តំ ទុតិយំ[២] និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. វាវត្តយិ សំយោជនំ ។ ២ ឱ. សព្វាសវសំវរសុត្តំ ទុតិយំ ។ ម. សព្វាសវសុត្តន្តំ ទុតិយំ ។

ក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុបានលះបង់ដោយវៀរហើយ ។ អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលភិក្ខុត្រូវលះបង់ដោយការបន្ទោបង់ (នូវកាមវិតក្កៈជាដើម) អាសវៈទាំងនោះ ក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុបានលះបង់ដោយការបន្ទោបង់ហើយ ។ អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលភិក្ខុត្រូវលះបង់ដោយការចម្រើន (សម្ពោជ្ឈង្គទាំង ៧) អាសវៈទាំងនោះ ក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុបានលះបង់ដោយការចម្រើនហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះតថាគតហៅថា ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ក្នុងអាសវៈទាំងអស់ ហើយជាអ្នកផ្តាច់ផ្តិលនូវតណ្ហា ញ៉ាំងសំយោជនៈឲ្យប្រែប្រួល គឺធ្វើមិនឲ្យមានមន្ទិល ធ្វើនូវទីបំផុតកងទុក្ខ ដោយហេតុដែលបានលះបង់នូវមានះចោលដោយប្រពៃ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានសំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សព្វាសវសំវរសូត្រទី ២ ។

តតិយំ ធម្មទាយាទសុត្តំ

[២០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារា-មេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោ-តិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

[២១] ភគវា ឯតទវោច ធម្មទាយាទា មេ ភិក្ខវេ ភវថ មា អាមិសទាយាទា អត្ថិ មេ តុម្ហេសុ អនុកម្បា កិន្តិ មេ សាវកា ធម្មទាយាទា ភវេយ្យុំ

ធម្មទាយាទសូត្រទី ៣

[២០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[២១] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរយកធម៌[១] របស់តថាគតជាមត៌ក កុំយកអាមិស[២]ជាមត៌កឡើយ តថាគតមានសេចក្តីអនុគ្រោះ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយដូច្នេះថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត គួរយកធម៌ជាមត៌ក

---

១ ធម៌ជាមត៌កនេះ បានដល់ធម៌ ២ យ៉ាងគឺ និប្បរិយាយធម៌ ធម៌ជាចំណែកខាងលោកុត្តរធម៌ទាំង ៩ មានសោតាបត្តិមគ្គជាដើម ១ បរិយាយធម៌ ធម៌ជាចំណែកខាងរបស់បុគ្គលដែលកំពុងប្រព្រឹត្តធ្វើនូវសីល-សមាធិ-បញ្ញា ឬឈានសមាបត្តិ ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ១ ។ ២ អាមិសជាមត៌ក បានដល់អាមិស ២ យ៉ាងគឺ និប្បរិយាយាមិស បានដល់បច្ច័យទាំង ៤ មានចីវរប្បច្ច័យជាដើម ១ បរិយាយាមិស បានដល់ទានដ៏សេស មានអន្នទានជាដើម ១ ។ អដ្ឋកថា ។

នោ អាមិសទាយាទាតិ ។ តុម្ហេ ច មេ ភិក្ខវេ អាមិសទាយាទា ភវេយ្យាថ នោ ធម្មទាយាទា តុម្ហេបិ តេន អាទិស្សា[១] ភវេយ្យាថ អាមិសទាយាទា សត្ថុ សាវកា វិហរន្តិ នោ ធម្មទាយាទាតិ ។ អហម្បិ តេន អាទិស្សោ[២] ភវេយ្យំ អាមិសទាយាទា សត្ថុ សាវកា វិហរន្តិ នោ ធម្មទាយាទាតិ ។ តុម្ហេ ច មេ ភិក្ខវេ ធម្មទាយាទា ភវេយ្យាថ នោ អាមិសទាយាទា តុម្ហេបិ តេន ន អាទិស្សា ភវេយ្យាថ ធម្មទាយាទា សត្ថុ សាវកា វិហរន្តិ នោ អាមិសទាយាទាតិ ។ អហម្បិ តេន ន អាទិស្សោ ភវេយ្យំ ធម្មទាយាទា សត្ថុ សាវកា វិហរន្តិ នោ អាមិសទាយាទាតិ ។ តស្មាតិហ មេ ភិក្ខវេ ធម្មទាយាទា ភវថ មា អាមិសទាយាទា អត្ថិ មេ តុម្ហេសុ អនុកម្បា កិន្តិ មេ សាវកា ធម្មទាយាទា ភវេយ្យុំ នោ អាមិសទាយាទាតិ ។

---

១ ម. អាទិយា ។ ២ ម. អាទិយោ ។

កុំយកអាមិសជាមត៌កឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ យកអាមិសជាមត៌ក មិនយកធម៌របស់តថាគតជាមត៌កហើយ គង់មាន អ្នកផង់តិះដៀលអ្នកទាំងឡាយ ដោយហេតុនោះថា ពួសាវ័ករបស់ ព្រះសាស្តា សុទ្ធតែយកអាមិសជាមត៌ក មិនយកធម៌ជាមត៌កទេ ។ ទាំង តថាគតក៏ត្រូវអ្នកផង់តិះដៀលដោយហេតុនោះថា ពួកសាវ័ករបស់ព្រះ សាស្តា សុទ្ធតែយកអាមិសជាមត៌ក មិនយកធម៌ជាមត៌កឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយយកធម៌របស់តថាគតជាមត៌ក មិន យកអាមិសជាមត៌កទេ ក៏ឥតមានអ្នកផង់តិះដៀលអ្នកទាំងឡាយដោយ ហេតុនោះថា ពួកសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តាសុទ្ធតែយកធម៌ជាមត៌ក មិន មែនយកអាមិសជាមត៌កទេ ។ ទាំងតថាគត ក៏ឥតមានអ្នកផង់តិះដៀល ដោយហេតុនោះថា ពួកសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តា សុទ្ធតែយកធម៌ជា មត៌ក មិនមែនយកអាមិសជាមត៌កទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ ហេតុនោះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយចូរយកធម៌របស់តថាគត ជាមត៌ក កុំយកអាមិសជាមត៌កឡើយ តថាគតមានសេចក្តីអនុគ្រោះចំពោះ អ្នកទាំងឡាយថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត គួរយកធម៌ជា មត៌ក កុំយកអាមិសជាមត៌កឡើយ ។

[២២] ឥធាហំ ភិក្ខវេ ភុត្តាវី អស្សំ បវារិតោ បរិបុណ្ណោ បរិយោសិតោ សុហិតោ យាវទត្ថោ សិយា ច មេ បិណ្ឌបាតោ អតិរេកធម្មោ ឆឌ្ឌិយធម្មោ ។ អថ ទ្វេ ភិក្ខូ អាគច្ឆេយ្យុំ ជិឃច្ឆាទុព្ពល្យបរេតា ត្យាហំ ឯវំ វទេយ្យំ អហំ ខោម្ហិ ភិក្ខវេ ភុត្តាវី បវារិតោ បរិបុណ្ណោ បរិយោសិតោ សុហិតោ យាវទត្ថោ អត្ថិ ច មេ អយំ បិណ្ឌបាតោ អតិរេកធម្មោ ឆឌ្ឌិយ-ធម្មោ សចេ អាកង្ខថ ភុញ្ជថ សចេ តុម្ហេ ន ភុញ្ជិស្សថ ឥទានាហំ អប្បហរិតេ វា ឆឌ្ឌេស្សាមិ អប្បាណកេ វា ឧទកេ ឱបិលាបេស្សាមីតិ ។ តត្រេ-កស្ស[១] ភិក្ខុនោ ឯវមស្ស ភគវា ខោ ភុត្តាវី បវារិតោ បរិបុណ្ណោ បរិយោសិតោ សុហិតោ យាវទត្ថោ អត្ថិ ចាយំ ភគវតោ បិណ្ឌបាតោ អតិរេកធម្មោ ឆឌ្ឌិយ-ធម្មោ សចេ មយំ ន ភុញ្ជិស្សាម ឥទានិ ភគវា

១ ឱ. ម. តត្រែកស្ស ។

[២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនេះ តថាគតបរិភោគស្រេច ឃាត់លែងទទួលទៀត គ្រប់គ្រាន់បរិបូណ៌ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ គួរតាមប្រមាណហើយ ឯបិណ្ឌបាតរបស់តថាគតនៅសល់ច្រើន ជារបស់គួរចាក់ចោលធម្មតា ។ គ្រានោះ មានភិក្ខុពីររូបមកដល់ កំពុងមានសេចក្តីស្រេកឃ្លានគ្របសង្កត់ជាខ្លាំង តថាគតក៏ពោលទៅនឹងភិក្ខុទាំងពីររូបនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបរិភោគស្រេច ឃាត់លែងទទួលទៀត គ្រប់គ្រាន់បរិបូណ៌ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ គួរតាមប្រមាណហើយ ឯបិណ្ឌបាតរបស់តថាគតនេះ នៅសល់ច្រើន ជារបស់គួរចាក់ចោលជាធម្មតា បើអ្នកទាំងឡាយចង់ឆាន់ចូរឆាន់ចុះ បើអ្នកទាំងឡាយមិនឆាន់ទេ តថាគតនឹងចាក់ចោល ក្នុងទីដែលគ្មានស្មៅស្រស់ ឬនឹងចាក់ចោលក្នុងទឹកដែលគ្មានសត្វ ឥឡូវនេះ ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងពីររូបនោះ ភិក្ខុ ១ រូបគិតថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សោយស្រេច ឃាត់លែងទទួលទៀត គ្រប់គ្រាន់បរិបូណ៌ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ គួតាមប្រមាណហើយ បិណ្ឌបាតនេះរបស់ព្រះមានព្រះភាគ នៅសល់ច្រើន ជារបស់គួរចាក់ចោលជាធម្មតា បើពួកយើងនឹងមិនឆាន់ ព្រះមានព្រះភាគនឹង

អបហរិតេ វា ឆឌ្ឌេស្សតិ អប្បាណកេ វា ឧទកេ ឱបិលាបេស្សតិ វុត្តំ ខោ បនេតំ ភគវតា ធម្មទាយាទា មេ ភិក្ខវេ ភវថ មា អាមិសទាយាទាតិ អាមិសញ្ញតរំ ខោ បនេតំ យទិទំ បិណ្ឌបាតោ យន្នូនាហំ ឥមំ បិណ្ឌបាតំ អភុញ្ជិត្វា ឥមិនា វ[១] ជិឃច្ឆាទុព្វល្យេន[២] ឯវំ ឥមំ រត្តិន្ទិវំ វីតិនាមេយ្យន្តិ ។ សោ តំ បិណ្ឌបាតំ អភុញ្ជិត្វា តេនេវ ជិឃច្ឆាទុព្វល្យេន[៣] ឯវំ តំ រត្តិន្ទិវំ វីតិនាមេយ្យ ។ អថ ទុតិយស្ស ភិក្ខុនោ ឯវមស្ស ភគវា ខោ ភុត្តាវី បវារិតោ បរិបុណ្ណោ បរិយោសិតោ សុហិតោ យាវទត្ថោ អត្ថិ ចាយំ ភគវតោ បិណ្ឌបាតោ អតិរេកធម្មោ ឆឌ្ឌិយធម្មោ សចេ មយំ ន ភុញ្ជិស្សាម ឥទានិ ភគវា អបហរិតេ វា ឆឌ្ឌេស្សតិ អប្បាណកេ វា ឱបិលាបេស្សតិ យន្នូនាហំ ឥមំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិត្វា ជិឃច្ឆាទុព្វល្យំ បដិវិនោទេត្វា[៤] ឯវំ ឥមំ រត្តិន្ទិវំ វីតិនាមេយ្យន្តិ ។ សោ តំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិត្វា

---

១ ឱ. ម. វសទ្ទោ នត្ថិ ។ ២-៣ ឱ. ជិឃច្ឆាទុព្វល្លេន ។ ៤ ឱ. បដិវិនេត្វា ។

ចាក់ចោលឥឡូវនេះ ក្នុងទីដែលគ្មានស្មៅស្រស់ ឬនឹងចាក់ចោលក្នុងទឹកដែលគ្មានសត្វ នេះជាព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរយកធម៌របស់តថាគតជាមត៌ក កុំយកអាមិសជាមត៌កឡើយ ឯបិណ្ឌបាតនេះ ក៏ជាអាមិសមួយដែរ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញកុំបរិភោគបិណ្ឌបាតនេះឡើយ នឹងទ្រាំអត់សេចក្តីស្រេកឃ្លាននេះ ឲ្យអស់មួយយប់មួយថ្ងៃទៅចុះ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏មិនឆាន់បិណ្ឌបាតនោះឡើយ ហើយទ្រាំអត់សេចក្តីស្រេកឃ្លាននោះ អស់មួយយប់មួយថ្ងៃយ៉ាងនេះ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទីពីរគិតយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយស្រេច ឃាត់លែងទទួលទៀត គ្រប់គ្រាន់ បរិបូណ៌ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ គួរតាមប្រមាណហើយ ឯបិណ្ឌបាតនេះ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ក៏នៅសល់ច្រើន ជារបស់គួរចាក់ចោលជាធម្មតា បើពួកយើងមិនឆាន់ទេ ព្រះមានព្រះភាគនឹងទ្រង់ចាក់ចោលឥឡូវនេះ ក្នុងទីដែលគ្មានស្មៅស្រស់ ឬនឹងចាក់ចោលក្នុងទឹកដែលគ្មានសត្វ បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញ គួរឆាន់ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតនេះ ឲ្យបាត់សេចក្តីស្រេកឃ្លាន នឹងបានប្រព្រឹត្តទៅ អស់មួយយប់មួយថ្ងៃនេះឯង ។ ភិក្ខុនោះក៏ឆាន់ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតនោះ បានបន្ទោបង់សេច-

៤៣

ជិឃច្ឆាទុព្វល្យំ បដិវិនោទេត្វា ឯវំ តំ រត្តិន្ទិវំ វីតិនាមេយ្យ ។ កិញ្ចាបិ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ តំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិត្វា ជិឃច្ឆាទុព្វល្យំ បដិវិនោទេត្វា ឯវំ តំ រត្តិន្ទិវំ វីតិនាមេយ្យ ។ អថ ខោ អសុយេវ មេ បុរិមោ ភិក្ខុ បុជ្ជតរោ ច បាសំសតរោ ច ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ តញ្ហិ តស្ស ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ ទីឃរត្តំ អប្បិច្ឆតាយ សន្តុដ្ឋិយា សល្លេខាយ សុភរតាយ វីរិយារម្ភាយ សំវត្តិស្សតិ ។ តស្មាតិហ មេ ភិក្ខវេ ធម្មទាយាទា ភវថ មា អាមិសទាយាទា អត្ថិ មេ តុម្ហេសុ អនុកម្បា កិន្តិ មេ សាវកា ធម្មទាយាទា ភវេយ្យុំ នោ អាមិសទាយាទាតិ ។ ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន[១] សុគតោ ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បាវិសិ ។

១ ឱ. វត្វា ។

ក្តីស្រេកឃ្លាន បាត់អស់កម្លាំង ប្រព្រឹត្តទៅអស់មួយយប់មួយថ្ងៃនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឆាន់បង្ហាន់បិណ្ឌបាតនោះ បានបន្ទោបង់សេចក្តីស្រេកឃ្លាន បាត់អស់កម្លាំង ប្រព្រឹត្តទៅអស់មួយយប់មួយថ្ងៃនោះឯង ក៏មិនជាអ្វី ។ ឯភិក្ខុទីមួយនោះឯង គួរជាទីបូជាដោយវិសេសផង ជាទីសរសើររបស់តថាគតផង ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា ការមិនឆាន់បង្ហាន់បិណ្ឌបាតនោះ អាចធ្វើឲ្យភិក្ខុនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ដើម្បីសេចក្តីសន្តោស ដើម្បីមានចិត្តផូរផង់ ដើម្បីជាមនុស្សដែលគេចិញ្ចឹមងាយ ដើម្បីប្រារព្ធនូវព្យាយាមអស់កាលដ៏យូរអង្វែងទៅបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះក្នុងធម្មវិន័យនេះ អ្នកទាំងឡាយចូរយកធម៌របស់តថាគតជាមត៌ក កុំយកអាមិសជាមត៌កឡើយ តថាគតមានសេចក្តីអនុគ្រោះ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយដូច្នេះថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត គួរជាអ្នកយកធម៌ជាមត៌ក កុំយកអាមិសជាមត៌កឡើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះ លុះព្រះសុគតមានពុទ្ធដីកានេះចប់ហើយ ក៏ទ្រង់ស្តេចក្រោកចាកអាសនៈ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់វិហារ ។

[២៣] តត្រ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អចិរ-
បក្កន្តស្ស ភគវតោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ អាវុសោ
ភិក្ខវេតិ ។ អាវុសោតិ[១] តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ
សារីបុត្តស្ស បច្ចស្សោសុំ ។ អាយស្មា សារីបុត្តោ
ឯតទវោច កិត្តាវតា នុ ខោ អាវុសោ សត្ថុ
បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា វិវេកំ នានុសិក្ខន្តិ
កិត្តាវតា ច បន សត្ថុ បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា
វិវេកមនុសិក្ខន្តីតិ ។ ទូរតោបិ ខោ មយំ អាវុសោ

១ ឱ. ម. អាវុសោតិ ខោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[២៣] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះពុទ្ធដំណើរទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ ក៏ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកក្នុងវេលានោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយដ៏មានអាយុ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលថេរវាចាព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា ម្នាលអាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បានពោលដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះព្រះសាស្តា ទ្រង់មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ពួកសាវ័កមិនហាត់ធ្វើនូវវិវេក[១] គឺសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាង មួយទៀត ព្រះសាស្តា ទ្រង់មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ពួកសាវ័កហាត់ធ្វើនូវវិវេកដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ពួកភិក្ខុតបថា ម្នាលអាវុសោ យើងខ្ញុំ

---

១ វិវេកមាន ៣ យ៉ាង គឺ កាយវិវេក ស្ងាត់កាយ បានដល់បុគ្គលដែលមានកាយស្ងប់ស្ងាត់ត្រេកអរក្នុងនេក្ខម្មៈ លះបង់ចោលពួកគណៈ ហើយប្រព្រឹត្តនៅម្នាក់ឯង ១ ចិត្តវិវេក ស្ងាត់ចិត្ត បានដល់បុគ្គលដែលមានចិត្តបរិសុទ្ធផូរផង់ លះបង់ចោលនូវកិលេស ដោយអំណាចសមាបត្តិប្រាំបី ១ ឧបធិវិវេក បានដល់បុគ្គលដែលមិនមានកិលេស មិនមានសង្ខារ លះបង់ចោលនូវពួកសង្ខារជ្រះស្រឡះ ១ ។ កាយវិវេកជាបច្ច័យនៃចិត្តវិវេក ចិត្តវិវេកជាបច្ច័យនៃឧបធិវិវេក គឺព្រះនិព្វាន (អដ្ឋកថាទីឃនិកាយសីលក្ខន្ធវគ្គ និងអដ្ឋកថាធម្មបទ) ។

អាគច្ឆេយ្យាម អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស សន្តិកេ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថមញ្ញាតុំ សាធុ វតាយស្មន្តំយេវ សារីបុត្តំ បដិភាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស សុត្វា ភិក្ខូ ធារេស្សន្តីតិ ។ តេនហាវុសោ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចស្សោសុំ ។

[២៤] អាយស្មា សារីបុត្តោ ឯតទវោច កិត្តាវតា នុ ខោ អាវុសោ សត្ថុ បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា វិវេកំ នានុសិក្ខន្តិ[១] ឥធាវុសោ សត្ថុ បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា វិវេកំ នានុសិក្ខន្តិ យេសញ្ច ធម្មានំ សត្ថា បហានមាហ តេ ច ធម្មេ នប្បជហន្តិ ពាហុល្លិកា[២] ច ហោន្តិ សាថិលិកា[៣] ឱក្កមនេ បុព្វង្គមា បវិវេកេ និក្ខិត្តធុរា ។ តត្រាវុសោ

១ ឱ. កិត្តាវតា នុ ខោ អាវុសោ សត្ថុ បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា វិវេកំ នានុសិក្ខន្តីតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ពាហុលិកា ។ ៣ ឱ. សាថលិកា ។

ទាំងឡាយមកពីចម្ងាយ មានប្រាថ្នា ដើម្បីដឹងនូវអត្ថនៃភាសិតនុ៎ះ ក្នុងសំណាក់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ក៏ឯអត្ថនៃភាសិតនុ៎ះ ប្រាកដច្បាស់ចំពោះព្រះសារីបុត្រមានអាយុហើយ ពួកភិក្ខុអ្នកស្តាប់ (នូវភាសិត) របស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុរួចហើយ នឹងចងចាំទុក ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យមែនទែន ខ្ញុំនឹងសំដែងឲ្យស្តាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលថេរវាចា របស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា ព្រះករុណាអាវុសោ ។

[២៤] ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បានពោលដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសាស្តាទ្រង់មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ពួកសាវ័កមិនហាត់ធ្វើនូវវិវេក ដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ ព្រះសាស្តាទ្រង់មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ពួកសាវ័កក្នុងសាសនានេះ មិនហាត់ធ្វើនូវវិវេក មិនលះបង់នូវពួកធម៌ ដែលព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ឲ្យលះបង់ បែរទៅជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្មោភច្រើន ជាអ្នកកាន់សាសនាធូរ ៗ នាំអាទិ៍ឲ្យប្រព្រឹត្តទន់ទាប ជាអ្នកដាក់ធុរៈក្នុងវិវេក គឺមិនបំពេញកិច្ចក្នុងព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ

ថេរា ភិក្ខូ តីហិ ឋានេហិ គារយ្ហា ភវន្តិ ។ សត្ថុ បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា វិវេកំ នានុសិក្ខន្តីតិ ឥមិនា បឋមេន ឋានេន ថេរា ភិក្ខូ គារយ្ហា ភវន្តិ ។ យេសញ្ច ធម្មានំ សត្ថា បហានមាហ តេ ច ធម្មេ នប្បជហន្តីតិ ឥមិនា ទុតិយេន ឋានេន ថេរា ភិក្ខូ គារយ្ហា ភវន្តិ ។ ពាហុលិកា ច សាថលិកា ឱក្កមនេ បុព្វង្គមា បវិវេកេ និក្ខិត្តធុរាតិ ឥមិនា តតិយេន ឋានេន ថេរា ភិក្ខូ គារយ្ហា ភវន្តិ ។ ថេរា អាវុសោ ភិក្ខូ ឥមេហិ តីហិ ឋានេហិ គារយ្ហា ភវន្តិ ។ តត្រាវុសោ មជ្ឈិមា ភិក្ខូ ។ បេ ។ នវា ភិក្ខូ តីហិ ឋានេហិ គារយ្ហា ភវន្តិ ។ សត្ថុ បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា វិវេកំ នានុសិក្ខន្តីតិ ឥមិនា បឋមេន ឋានេន នវា ភិក្ខូ គារយ្ហា ភវន្តិ ។ យេសញ្ច ធម្មានំ សត្ថា បហានមាហ តេ ច ធម្មេ នប្បជហន្តីតិ ឥមិនា ទុតិយេន ឋានេន នវា ភិក្ខូ គារយ្ហា ភវន្តិ ។

ពួកភិក្ខុជាថេរៈ នឹងមានគេតិះដៀលដោយហេតុ ៣ យ៉ាង ។ គឺភិក្ខុជាថេរៈទាំងឡាយ នឹងមានគេតិះដៀល ដោយហេតុទី ១ នេះថា ព្រះសាស្តាទ្រង់មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ តែមានពួកសាវ័កមិនហាត់ធ្វើនូវវិវេក ។ ភិក្ខុជាថេរៈទាំងឡាយនឹងមានគេតិះដៀលដោយហេតុទី ២ នេះថា ពួកសាវ័កមិនលះបង់នូវពួកធម៌ ដែលព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងប្រាប់ឲ្យលះបង់ ។ ភិក្ខុជាថេរៈទាំងឡាយនឹងមានគេតិះដៀលដោយហេតុទី ៣ នេះថា ពួកសាវ័កជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្មោភច្រើន ជាអ្នកកាន់ (សាសនា) ធូរ ៗ នាំអាទិ៍ឲ្យប្រព្រឹត្តទន់ទាប ជាអ្នកដាក់ធុរៈក្នុងវិវេក ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុជាថេរៈ រមែងមានគេតិះដៀល ដោយហេតុទាំង ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ពួកមជ្ឈិមភិក្ខុ ។ បេ ។ ពួកនវកភិក្ខុ រមែងមានគេតិះដៀល ដោយហេតុទាំង ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ពួកនវកភិក្ខុ នឹងមានគេតិះដៀល ដោយហេតុទី ១ នេះថា ព្រះសាស្តាទ្រង់មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ តែពួកសាវ័កមិនហាត់ធ្វើនូវវិវេក ។ ពួកនវកភិក្ខុ នឹងមានគេតិះដៀល ដោយហេតុទី ២ នេះថា ពួកសាវ័ក មិនលះបង់នូវពួកធម៌ ដែលព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងប្រាប់ឲ្យលះបង់ ។

ពាហុល្លិកា ច សាថិលិកា ឱក្កមនេ បុព្វង្គមា បវិវេកេ និក្ខិត្តធុរាតិ ឥមិនា តតិយេន ឋានេន ថេរា ភិក្ខូ គារយ្ហា ភវន្តិ ។ ថេរាវុសោ ភិក្ខូ ឥមេហិ តីហិ ឋានេហិ គារយ្ហា ភវន្តិ ។ ឯត្តាវតា ខោ អាវុសោ សត្ថុ បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា វិវេកំ នានុសិក្ខន្តិ ។

[៤៨] កិត្តាវតា ច បនាវុសោ សត្ថុ[១] បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា វិវេកមនុសិក្ខន្តិ ឥធាវុសោ សត្ថុ បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា វិវេកមនុសិក្ខន្តិ យេសញ្ច ធម្មានំ សត្ថា បហានមាហ តេ ច ធម្មេ បជហន្តិ ន ច ពាហុល្លិកា ហោន្តិ ន សាថិលិកា ឱក្ក-មនេ និក្ខិត្តធុរា បវិវេកេ បុព្វង្គមា ។ តត្រាវុសោ ថេរា ភិក្ខូ តីហិ ឋានេហិ បាសំសា ភវន្តិ ។

១ ឱ. ច បន សត្ថុ ។

ពួកនវកភិក្ខុនឹងមានគេតិះដៀលដោយហេតុទី ៣ នេះថា ពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្មោភច្រើន ជាអ្នកកាន់ (សាសនា) ធូរ ៗ នាំអាទិ៍ឲ្យប្រព្រឹត្តទន់ទាប ជាអ្នកដាក់ធុរៈក្នុងវិវេក ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកនវកភិក្ខុរមែងមានគេតិះដៀល ដោយហេតុទាំង ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសាស្តា ទ្រង់មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ តែពួកសាវ័កមិនហាត់ធ្វើនូវវិវេក ដោយហេតុទាំង ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះឯង ។

[២៥] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះព្រះសាស្តាទ្រង់មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ទាំងពួកសាវ័កក៏សិក្សាតាមនូវវិវេក ដោយហេតុមានប៉ុន្មានយ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសាស្តាទ្រង់មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ពួកសាវ័កក៏សិក្សាតាមនូវវិវេកផង លះបង់នូវពួកធម៌ដែលព្រះជាគ្រូទ្រង់សំដែងប្រាប់ឱ្យលះបង់ផង មិនជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្មោភច្រើនផង មិនកាន់ (សាសនា) ធូរផង ដាក់ធុរៈក្នុងការប្រព្រឹត្តទន់ទាបផង ជាប្រធានក្នុងវិវេកធម៌ គឺព្រះនិព្វានផង ។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាភិក្ខុទាំង-នោះ ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាថេរៈរមែងមានអ្នកផងសសើរដោយហេតុ ៣ យ៉ាង ។

សត្ថុ បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា វិវេកមនុសិក្ខន្តីតិ ឥមិនា បឋមេន ឋានេន ថេរា ភិក្ខូ បាសំសា ភវន្តិ ។ យេសញ្ច ធម្មានំ សត្ថា បហានមាហ តេ ច ធម្មេ បជហន្តីតិ ឥមិនា ទុតិយេន ឋានេន ថេរា ភិក្ខូ បាសំសា ភវន្តិ ។ ន ច ពាហុល្លិកា ន សាថលិកា ឱក្កមនេ និក្ខិត្តធុរា បវិវេកេ បុព្វង្គមាតិ ឥមិនា តតិយេន ឋានេន ថេរា ភិក្ខូ បាសំសា ភវន្តិ ។ ថេរា ហាវុសោ ភិក្ខូ ឥមេហិ តីហិ ឋានេហិ បាសំសា ភវន្តិ ។ តត្រាវុសោ មជ្ឈិមា ភិក្ខូ ។ បេ ។ នវា ភិក្ខូ តីហិ ឋានេហិ បាសំសា ភវន្តិ ។ សត្ថុ បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា វិវេកមនុសិក្ខន្តីតិ ឥមិនា បឋមេន ឋានេន នវា ភិក្ខូ បាសំសា ភវន្តិ ។ យេសញ្ច ធម្មានំ សត្ថា បហានមាហ តេ ច ធម្មេ បជហន្តីតិ ឥមិនា ទុតិយេន ឋានេន នវា ភិក្ខូ បាសំសា ភវន្តិ ។

គឺពួកភិក្ខុជាថេរៈ រមែងមានអ្នកផងសរសើរ ដោយហេតុទី ១ នេះថា ព្រះសាស្ដាទ្រង់មានសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ទាំងពួកសាវ័ក ក៏សិក្សាតាមនូវវិវេក ។ ពួកភិក្ខុជាថេរៈរមែងមានអ្នកផងសរសើរ ដោយហេតុទី ២ នេះថា ពួកសាវ័កជាអ្នកលះបង់នូវពួកធម៌ ដែលព្រះសាស្ដាទ្រង់សំដែងប្រាប់ឲ្យលះបង់ ។ ពួកភិក្ខុជាថេរៈ រមែងមានអ្នកផងសរសើរ ដោយហេតុទី ៣ នេះថា ពួកសាវ័កមិនប្រព្រឹត្តល្មោភច្រើនផង មិនកាន់ (សាសនា) ធូរផង ដាក់ធុរៈក្នុងការប្រព្រឹត្តទន់ទាបផង ជាប្រធានក្នុងវិវេកធម៌ គឺព្រះនិព្វានផង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុជាថេរៈ រមែងមានអ្នកផងសរសើរដោយហេតុទាំង ៣ នេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្ដាភិក្ខុទាំងនោះ ពួកមជ្ឈិមភិក្ខុ (ភិក្ខុកណ្ដាល) ។ បេ ។ ពួកនវកភិក្ខុ (ភិក្ខុថ្មី) រមែងមានអ្នកផងសរសើរដោយហេតុ ៣ យ៉ាងនេះ ។ គឺពួកនវកភិក្ខុរមែងមានអ្នកផងសរសើរដោយហេតុទី ១ នេះថា ព្រះសាស្ដាទ្រង់មានសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ មានពួកសាវ័កសិក្សាតាមនូវវិវេក ។ ពួកនវកភិក្ខុរមែងមានអ្នកផងសរសើរដោយហេតុទី ២ នេះថា ពួកសាវ័កជាអ្នកលះបង់នូវពួកធម៌ ដែលព្រះសាស្ដាទ្រង់សំដែងប្រាប់ឲ្យលះបង់ ។

ន ច ពាហុល្លិកា ន សាថិលិកា ឱក្កមនេ និក្ខិត្ត-
ធុរា បវិវេកេ បុព្វង្គមាតិ ឥមិនា តតិយេន ឋានេន
នវា ភិក្ខូ បាសំសា ភវន្តិ ។ នវា ហាវុសោ ភិក្ខូ
ឥមេហិ តីហិ ឋានេហិ បាសំសា ភវន្តិ ។ ឯត្តាវតា
ខោ អាវុសោ សត្ថុ បវិវិត្តស្ស វិហរតោ សាវកា
វិវេកមនុសិក្ខន្តិ ។

[២៦] តត្រាវុសោ លោភោ ច បាបកោ ទោសោ
ច បាបកោ លោភស្ស ច បហានាយ ទោសស្ស ច
បហានាយ អត្ថិ មជ្ឈិមា បដិបទា ចក្ខុករណី ញា-
ណករណី ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្វា-
នាយ សំវត្តតិ ។ កតមា ច សា អាវុសោ មជ្ឈិមា
បដិបទា ចក្ខុករណី ញាណករណី ឧបសមាយ
អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្វានាយ សំវត្តតិ ។ អយមេវ

ពួកនវកភិក្ខុរមែងមានអ្នកផងសរសើរដោយហេតុទី ៣ នេះថា ពួកសាវ័ក មិនប្រព្រឹត្តល្មោភច្រើនផង មិនកាន់ (សាសនា) ធូរ ៗ ផង ដាក់ធុរៈក្នុងការប្រព្រឹត្តទន់ទាបផង ជាប្រធានក្នុងវិវេកធម៌គឺនិព្វានផង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកនវកភិក្ខុរមែងមានអ្នកផងសរសើរ ដោយហេតុទាំង ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសាស្តាទ្រង់មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ហើយ រមែងមានពួកសាវ័កជាអ្នកសិក្សាតាម នូវវិវេកដោយហេតុទាំង ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះឯង ។

[២៦] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ លោភៈជាបាបធម៌ ១ ទោសៈជាបាបធម៌ ១ មជ្ឈិមាបដិបទា គឺសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងកណ្តាល ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីលះបង់នូវលោភៈផង ដើម្បីលះបង់នូវទោសៈផង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុគឺឃើញនូវសច្ចៈទាំង ៤ ផង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតញាណគឺដឹងនូវសច្ចៈទាំង ៤ ផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរម្ងាប់កិលេស ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ក៏មជ្ឈិមាបដិបទានោះ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតញាណ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរម្ងាប់កិលេស ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ ដើម្បីព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ (មជ្ឈិមា-

អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ អយំ ខោ សា អាវុសោ មជ្ឈិមា បដិបទា ចក្ខុករណី ញាណ-ករណី ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្វានា-យ សំវត្តតីតិ ។ តត្រាវុសោ កោធោ ច បាបកោ ឧបនាហោ ច បាបកោ.. ។ មក្ខោ ច បាបកោ បឡាសោ ច បាបកោ.. ។ ឥស្សា ច បាបិកា មច្ឆេ-រញ្ច បាបកំ... ។ មាយា ច បាបិកា សាឋេយ្យំ ច បាបកំ... ។ ថម្ភោ ច បាបកោ សារម្ភោ ច បាប-កោ... ។ មានោ ច បាបកោ អតិមានោ ច បាប-កោ... ។ មទោ ច បាបកោ បមាទោ ច បាបកោ មទស្ស ច បហានាយ បមាទស្ស ច បហានាយ អត្ថិ មជ្ឈិមា បដិបទា ចក្ខុករណី ញាណករណី

បដិបទានោះ) គឺអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះឯង ឯអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការគឺ សេចក្តីឃើញត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ សំដីត្រូវ ១ ការងារត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ១ ការរលឹកត្រូវ ១ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មជ្ឈិមាបដិបទានេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតញាណ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរម្ងាប់កិលេស ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីក្រោធជាបាបធម៌ ១ ការចងនូវសេចក្តីក្រោធទុកជាបាបធម៌ ១... ។ លុបគុណគេជាបាបធម៌ ១ រើឫកស្មើជាបាបធម៌ ១... ។ សេចក្តីឈ្នានីសជាបាធម៌ ១ សេចក្តីកំណាញ់ជាបាបធម៌ ១... ។ ការបិទបាំងទោសខ្លួនជាបាបធម៌ ១ សេចក្តីអួតអាងជាបាបធម៌ ១... ។ សេចក្តីរឹងត្អឹងជាបាបធម៌ ១ ប្រឡងវាសនាជាបាបធម៌ ១... ។ មានះជាបាបធម៌ ១ អតិមានះជាបាបធម៌ ១... ។ សេចក្តីស្រវឹងជាបាបធម៌ ១ សេចក្តីធ្វេសប្រហែសជាបាបធម៌ ១ សេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងកណ្តាលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់ នូវសេចក្តីស្រវឹងផង ដើម្បីលះបង់នូវសេចក្តីធ្វេសប្រហែសផង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ជាសេចក្តី

ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្ត-
តិ ។ កតមា ច សា អាវុសោ មជ្ឈិមា បដិបទា ចក្ខុក-
រណី ញាណករណី ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោ-
ធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិ-
កោ មគ្គោ សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ
សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ
សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ អយំ ខោ សា អាវុសោ
មជ្ឈិមា បដិបទា ចក្ខុករណី ញាណករណី ឧបស-
មាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតីតិ ។
ឥទមវោច អាយស្មា សារីបុត្តោ អត្តមនា តេ ភិក្ខូ
អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

ធម្មទាយាទសុត្តំ តតិយំ[១] និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. ធម្មទាយាទសុត្តំ តតិយំ ។ ម. ធម្មទាយាទសុត្តន្តំ តតិយំ ។

ប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតញាណ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរម្ងាប់កិលេស ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងកណ្តាលនោះ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតញាណ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរម្ងាប់កិលេស ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ ដើម្បីព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ (សេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងកណ្តាលនោះ) គឺអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះឯង ឯអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការនោះគឺ សេចក្តីឃើញត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ សំដីត្រូវ ១ ការងារត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ១ ការរលឹកត្រូវ ១ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងកណ្តាលនេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតញាណ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរម្ងាប់កិលេស ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បានសំដែងនូវសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ។

ចប់ ធម្មទាយាទសូត្រទី ៣ ។

ចតុត្ថំ ភយភេរវសុត្តំ

[២៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-រាមេ ។ អថ ខោ ជាណុស្សោណិ ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[២៨] ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ជាណុស្សោណិ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច យេមេ ភោ គោតម កុលបុត្តា ភវន្តំ គោតមំ ឧទ្ទិស្ស សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតា ភវន្តេសំ[១] គោតមោ បុព្វង្គមោ ភវន្តេសំ[២] គោតមោ ពហុការោ ភវន្តេសំ[៣] គោតមោ

១-២-៣ ឱ. ម. ភវំ តេសំ ។

ភយភេរវសូត្រទី ៤

[២៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ ចូលសំដៅទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹក ល្មមឲ្យកើតសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[២៨] លុះជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កុលបុត្រទាំងឡាយណា ដែលចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា ចំពោះព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ណែនាំកុលបុត្រទាំងនោះ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់មានឧបការៈច្រើនដល់កុលបុត្រ

សមាទបេតា ភោតោ ច បន គោតមស្ស សា ជនតា ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជតីតិ ។ ឯវមេតំ ព្រាហ្មណ ឯវមេតំ ព្រាហ្មណ យេ តេ ព្រាហ្មណ កុលបុត្តា មមំ ឧទ្ទិស្ស សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតា អហំ តេសំ បុព្វង្គមោ អហំ តេសំ ពហុការោ អហំ តេសំ សមាទបេតា មមញ្ច បន សា ជនតា ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជតីតិ ។

[២៩] ទុរភិសម្ភវានិ ហិ(១) ភោ គោតម អរញ្ញវនបត្ថានិ(២) បន្តានិ សេនាសនានិ ទុក្ករំ បវិវេកំ ទុរភិរមំ ឯកត្តេ ហរន្តិ មញ្ញេ មនោ វនានិ សមាធឹ អលភមានស្ស ភិក្ខុនោតិ ។ ឯវមេតំ ព្រាហ្មណ ឯវមេតំ ព្រាហ្មណ ទុរភិសម្ភវានិ ហិ(៣) ព្រាហ្មណ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ ទុក្ករំ បវិវេកំ

១ ម. ហិ ខោ ។ ២ ឱ. អរញ្ញេ បត្ថានិ ។ ៣ ម. ហិ ខោ ។

ទាំងនោះ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ឲ្យកុលបុត្រទាំងនោះសិក្សា (នូវសិក្ខា មានអធិសីលសិក្ខាជាដើម) ឯប្រជុំជនទាំងនោះ ក៏យកតម្រាប់តាមព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមែនឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សេចក្តីនេះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សេចក្តីនេះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កុលបុត្រទាំងឡាយណា ដែលចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធាចំពោះតថាគត តថាគតជាអ្នកណែនាំកុលបុត្រទាំងនោះ តថាគតជាអ្នកមានឧបការៈច្រើន ដល់កុលបុត្រទាំងនោះ តថាគតជាអ្នកឲ្យកុលបុត្រទាំងនោះសិក្សា (នូវសិក្ខា មានអធិសីលសិក្ខាជាដើម) ឯប្រជុំជននោះ ក៏យកតម្រាប់តាមតថាគតមែន ។

[២៩] បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត ឬព្រៃឆ្ងាយ ជាទីដែលបុគ្គលធន់ទ្រាំនៅបានដោយកម្រ វិវេក បុគ្គលធ្វើបានដោយកម្រ ត្រេកអរបានដោយកម្រ ព្រៃទាំងនោះ ហាក់ដូចជាដឹកនាំចិត្តនៃភិក្ខុ ដែលមិនបានសមាធិក្នុងទីស្ងាត់ មែនឬទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សេចក្តីនេះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សេចក្តីនេះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះថា សេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត ឬព្រៃឆ្ងាយ ជាទីដែលបុគ្គលធន់ទ្រាំនៅបានដោយកម្រ វិវេក បុគ្គលធ្វើបានដោយកម្រ

ទុរភិរមំ ឯកត្តេ ហរន្តិ មញ្ញេ មនោ វនានិ សមាធឹ អលភមានស្ស ភិក្ខុនោតិ ។

[៣០] មយ្ហម្បិ ខោ ព្រាហ្មណ បុព្វេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ឯតទហោសិ ទុរភិសម្ភវានិ ហិ ខោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនា-សនានិ ទុក្ករំ បវិវេកំ ទុរភិរមំ ឯកត្តេ ហរន្តិ មញ្ញេ មនោ វនានិ សមាធឹ អលភមានស្ស ភិក្ខុនោតិ ។

[៣១] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អបរិសុទ្ធកាយកម្មន្តា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនា-សនានិ បដិសេវន្តិ អបរិសុទ្ធកាយកម្មន្តសន្ទោស-ហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហាយន្តិ ។ ន ខោ បនា-ហំ អបរិសុទ្ធកាយកម្មន្តោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ បរិសុទ្ធកាយកម្មន្តោហ-មស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា បរិសុទ្ធកាយកម្មន្តា

ត្រេកអរបានដោយកម្រ ព្រៃ (ទាំងនោះ) ហាក់ដូចជាដឹកនាំចិត្ត នៃភិក្ខុដែលមិនបានសមាធិក្នុងទីស្ងាត់មែន ។

[៣០] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សូម្បីតែតថាគតនៅជាពោធិសត្វនៅឡើយ ក្នុងកាលមុនដែលមិនទាន់បានត្រាស់ដឹងនូវសម្ពោធិញ្ញាណ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សេនាសនៈស្ងាត់តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត ឬព្រៃឆ្ងាយនេះឯង ជាទីដែលបុគ្គលធន់ទ្រាំនៅបានដោយកម្រ វិវេក បុគ្គលធ្វើបានដោយកម្រ ត្រេកអរបានដោយកម្រ ព្រៃ (ទាំងនោះ) ហាក់ដូចជាដឹកនាំចិត្តនៃភិក្ខុដែលមិនបានសមាធិក្នុងទីស្ងាត់ ។

[៣១] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតនោះឯង មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានកាយកម្មមិនបរិសុទ្ធ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត ឬព្រៃឆ្ងាយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ដែលគួរភ័យខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួនដែលមានកាយកម្មមិនបរិសុទ្ធនោះឯង ។ ចំណែកតថាគត មិនមែនជាមានកាយកម្មមិនបរិសុទ្ធ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត ឬព្រៃឆ្ងាយដូច្នោះទេ តថាគតជាអ្នកមានកាយកម្មបរិសុទ្ធមែន ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា ដែលមានកាយកម្មបរិសុទ្ធ

អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ[១] ឯតមហំ ព្រាហ្មណ បរិសុទ្ធកាយកម្មន្តតំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាបាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

[៣២] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អបរិសុទ្ធវចីកម្មន្តា ។ បេ ។ អបរិសុទ្ធមនោកម្មន្តា អបរិសុទ្ធាជីវា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ អបរិសុទ្ធាជីវសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហាយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ អបរិសុទ្ធាជីវោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ បរិសុទ្ធាជីវោហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា បរិសុទ្ធាជីវា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ[២] ឯតមហំ ព្រាហ្មណ បរិសុទ្ធាជីវតំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាបាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

១-២ ឱ. អញ្ញតមោ ។ ឯវំ សព្វត្ថ ។

រមែងសេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ បណ្ដាព្រះអរិយៈទាំងឡាយនោះ តថាគតជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញនូវកាយកម្មដ៏បរិសុទ្ធនុ៎ះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបតថាគតបានដល់នូវសួស្ដីច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៣២] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតឯង មានសេចក្ដីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានវចីកម្មមិនបរិសុទ្ធ ។ បេ ។ ដែលមានមនោកម្មមិនបរិសុទ្ធ មានអាជីវៈមិនបរិសុទ្ធ សេពនូវសេនា-សនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលដែលគួរភ័យគួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួន ដែលមានអាជីវៈមិនបរិសុទ្ធនោះឯង ។ ឯតថាគតមិនមែនជាអ្នកមានអាជីវៈមិនបរិសុទ្ធ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយដូច្នោះទេ តថាគតជាអ្នកមានអាជីវៈបរិសុទ្ធមែន ។ ពួកព្រះអរិយៈណា ដែលមានអាជីវៈបរិសុទ្ធ រមែងសេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ បណ្ដាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតពិចារណាឃើញ នូវអា-ជីវៈដ៏បរិសុទ្ធនុ៎ះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបតថាគតបានដល់នូវសួស្ដី ដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៣៣] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អភិជ្ឈាលូ កាមេសុ តិព្វសារាគា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ អភិជ្ឈាលុកាមេសុតិព្វសារាគសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ អភិជ្ឈាលុ កាមេសុ តិព្វសារាគោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ អនភិជ្ឈាលុហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា អនភិជ្ឈាលូ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ ឯតមហំ ព្រាហ្មណ អនភិជ្ឈាលុតំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាបាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

[៣៣] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតឯង មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានអភិជ្ឈាជាប្រក្រតី មានសេចក្តីត្រេកត្រអាលដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុងកាមទាំងឡាយ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន ទាំងនោះ តែងហៅអកុសលដែលគួរភ័យគួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួន ដែលមានអភិជ្ឈាជាប្រក្រតី មានសេចក្តីត្រេកត្រអាលដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុងកាមទាំងឡាយនោះឯង ។ ឯតថាគតនឹងមានអភិជ្ឈាជាប្រក្រតី មានសេចក្តីត្រេកត្រអាលក៏ក្លៀវក្លា ក្នុងកាមទាំងឡាយ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយដូច្នោះក៏ទេ តថាគតមិនមានអភិជ្ឈាជាប្រក្រតីមែន ។ ពួកព្រះអរិយៈណា ដែលមិនមានអភិជ្ឈាជាប្រក្រតី សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ បណ្តាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថា-គតបានពិចារណាឃើញនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាអភិជ្ឈានុ៎ះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបតថាគតបានដល់នូវសួស្តីដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៣៤] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ព្យាបន្នចិត្តា បទុដ្ឋមនសង្កប្បា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ ព្យាបន្នចិត្តបទុដ្ឋមនសង្កប្បសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយ-ភេរវំ អវ្ហាយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ ព្យាបន្នចិត្តោ បទុដ្ឋ-មនសង្កប្បោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ មេត្តចិត្តោហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា មេត្តចិត្តា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិ-សេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ ឯតមហំ ព្រាហ្មណ មេត្តចិត្តតំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោម-មាបាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

[៣៤] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតឯង មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មានចិត្តព្យាបាទ មានចិត្តគិតប្រទូស្ត សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ សមណ-ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ ដែលគួរភ័យគួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួន ដែលមានចិត្តព្យាបាទ មានចិត្តគិតប្រទូស្ត នោះឯង ។ ឯតថាគតតនឹងជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ និងចិត្តគិតនឹងប្រទូស្ត សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយដូច្នោះក៏ទេ តថាគត ជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា ដែលមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា រមែងសេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ បណ្តាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញនូវចិត្តប្រកបដោយមេត្តានុ៎ះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបដល់នូវសួស្តីដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៣៥] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ជីវមិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ ជីវមិច្ឆាបរិយុដ្ឋានសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហាយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ ជីវមិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ វិគតជីវមិច្ឆោហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា វិគតជីវមិច្ឆា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ ឯតមហំ ព្រាហ្មណ វិគតជីវមិច្ឆតំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាបាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

[៣៦] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឧទ្ធតា អវូបសន្តចិត្តា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ

[៣៥] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតឯង មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលថីនមិទ្ធៈ (សេចក្តីប្រអូសចិត្តនិងប្រអូសកាយ) គ្របសង្កត់ហើយ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ដែលគួរភ័យគួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួនដែលថីនមិទ្ធៈគ្របសង្កត់នោះឯង ។ ឯតថាគតមិនមែនជាអ្នកដែលថីនមិទ្ធៈគ្របសង្កត់ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយដូច្នោះទេ តថាគត ជាអ្នកមានថីនមិទ្ធៈទៅប្រាសហើយ ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា មានថីនមិទ្ធៈទៅប្រាសហើយ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ បណ្តាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញ នូវថីនមិទ្ធៈទៅប្រាសហើយក្នុងខ្លួន ទើបដល់នូវសួស្តីដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៣៦] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតឯង មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានចិត្តរវើរវាយ មានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ

ឧទ្ធតាវូបសន្តចិត្តសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ ឧទ្ធតោ អវូបសន្តចិត្តោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ វូបសន្តចិត្តោហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា វូបសន្តចិត្តា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ ឯតមហំ ព្រាហ្មណា វូបសន្តចិត្តតំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាចាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

[៣៧] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណា ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា កង្ខី វិចិកិច្ឆី អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ កង្ខីវិចិកិច្ឆិសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ កង្ខី វិចិកិច្ឆី អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ តិណ្ណវិចិកិច្ឆោហមស្មិ ។

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ដែលគួរភ័យ គួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួន ដែលមានចិត្តរវើរវាយ មានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់នោះឯង ។ ឯតថាគតនឹងមានចិត្តរវើរវាយ មានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយ ដូច្នោះក៏ទេ តថាគតជាអ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយ បណ្តាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញ នូវចិត្តស្ងប់រម្ងាប់នុ៎ះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៣៧] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតឯង មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានសេចក្តីសង្ស័យមិនដាច់ស្រេច សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ ដែលគួរភ័យ គួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួន ដែលមានសេចក្តីសង្ស័យ មិនដាច់ស្រេច នោះឯង ។ ឯតថាគតនឹងមានសេចក្តីសង្ស័យ មិនដាច់ស្រេច សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយ ដូច្នោះក៏ទេ តថាគតជាអ្នកកន្លងផុត ចាកសេចក្តីសង្ស័យ មិនដាច់ស្រេចបាន ។

យេ ហិ វោ អរិយា តិណ្ណវិចិកិច្ឆា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ ឯតមហំ ព្រាហ្មណ តិណ្ណវិចិកិច្ឆតំ អត្តនិ សម្បស្ស-មានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាបាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

[៣៨] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អត្តុក្កំសកា បរវម្ភី អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេ-វន្តិ អត្តុក្កំសនបរវម្ភនសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហាយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ អត្តុក្កំសកោ បរវម្ភី អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ អនត្តុក្កំសកោ អបរវម្ភីហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា អនត្តុក្កំសកា

ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា ដែលកន្ទង់ផុតសេចក្តីសង្ស័យមិនដាច់ស្រេច សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយ បណ្តាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញនូវចិត្ត ដែលកន្ទង់ផុតសេចក្តីសង្ស័យមិនដាច់ស្រេចនុ៎ះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបដល់នូវសួស្តីដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៣៨] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតឯង មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ជាអ្នកលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ដែលគួរភ័យគួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួន ដែលលើកតម្កើងខ្លួនឯង និងបន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃនោះឯង ។ ឯតថាគតនឹងជាអ្នកលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយ ដូច្នោះក៏ទេ តថាគតជាអ្នកមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃទេ ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា ជាអ្នកមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង

អបរវម្ភី អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ ឯតមហំ ព្រាហ្មណ អនត្តុក្កំសកតំ អបរវម្ភិតំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាបាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

[៣៩] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ធម្មី ភិរុកជាតិកា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ ធម្មិភិរុកជាតិកសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ ធម្មី ភិរុកជាតិកោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ វិគតលោមហំសោហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា វិគតលោមហំសា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ

មិនបន្ទុះបង្អាប់អ្នកដទៃ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយ បណ្តាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្ទុះបង្អាប់អ្នកដទៃនុ៎ះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបដល់នូវសួស្តីដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៣៩] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ជាអ្នកតក់ស្លុត ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកខ្លាច សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ដែលគួរភ័យគួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួនដែលមានសេចក្តីតក់ស្លុត នឹងការប្រកបដោយជាតិជាអ្នកខ្លាចនោះឯង ។ ឯតថាគតនឹងមានសេចក្តីតក់ស្លុត ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកខ្លាច សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយដូច្នោះក៏ទេ តថាគតជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តីព្រឺព្រួចរោមហើយ ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា ប្រាសចាកសេចក្តីព្រឺព្រួចរោមហើយ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ

តេសមហំ អញ្ញតរោ ឯតមហំ ព្រាហ្មណ វិគតលោមហំសតំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាបាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

[៤០] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា លាភសក្ការសិលោកំ និកាមយមានា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ លាភសក្ការសិលោកនិកាមយមានសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ លាភសក្ការសិលោកំ និកាមយមានោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ អប្បិច្ឆោហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា អប្បិច្ឆា

បណ្តាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតពិចារណាឃើញ នូវការប្រាសចាកសេចក្តីព្រឺព្រួចរោមទ្រុំះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបដល់នូវសួស្តីដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៤០] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលត្រូវការចង់បានលាភសក្ការៈ[១] និងសេចក្តីសរសើរ[២] សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ដែលគួរភ័យគួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួន ដែលត្រូវការចង់បានលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះឯង ។ តថាគតនឹងត្រូវការចង់បានលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយដូច្នោះក៏ទេ តថាគតជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា ដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច សេពនូវ

---

១ ត្រង់ដែលថា លាភៈនិងសក្ការៈ គឺបានដល់បច្ច័យទាំង ៤ មានចីវរប្បច្ច័យជាដើម ឬបានដល់របស់ផ្សេង ៗ មានសំពត់អាវជាដើម ។ សក្ការៈបានដល់បច្ច័យនិងរបស់ទាំងអស់នោះ ដែលគេតាក់តែងធ្វើឲ្យល្អវិសេសគួរជារបស់មានតម្លៃ ។ ២ ត្រង់ដែលថា សរសើរគឺនិយាយសរសើរគុណ ។ អដ្ឋកថា ។

អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេ-សមហំ អញ្ញតរោ ឯតមហំ ព្រាហ្មណ អប្បិច្ឆតំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាចាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

[៤១] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា កុសីតា ហីនវីរិយា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិ-សេវន្តិ កុសីតហីនវីរិយសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហាយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ កុសីតោ ហីនវីរិយោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ អារទ្ធវីរិយោហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា អារទ្ធវីរិយា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ ឯតម-ហំ ព្រាហ្មណ អារទ្ធវីរិយតំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាចាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

សេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ បណ្តាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញសេចក្តីប្រាថ្នាតិចនុ៎ះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបដល់នូវសួស្តីដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៤១] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ជាអ្នកខ្ជិល[១]ច្រអូស មិនមានព្យាយាម[២] សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ដែលគួរភ័យគួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួន ដែលមានសេចក្តីខ្ជិលច្រអូស និងគ្មានព្យាយាមនោះឯង ។ ឯតថាគតនឹងជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស មិនមានព្យាយាម សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយដូច្នោះក៏ទេ តថាគតជាអ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា ដែលមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ បណ្តាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីព្យាយាម ដែលប្រារព្ធហើយនុ៎ះក្នុងខ្លួនហើយ ទើបដល់នូវសួស្តីដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

---

១ ត្រង់ដែលថា ខ្ជិល បានដល់បុគ្គលដែលមិនប្រកបព្យាយាមក្នុងផ្លូវកាយ ។ ២ ត្រង់ដែលថា មិនព្យាយាម បានដល់បុគ្គលដែលមិនប្រកបព្យាយាមក្នុងផ្លូវចិត្ត ។

[៤២] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មុដ្ឋស្សតី អសម្បជានា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ មុដ្ឋស្សតិអសម្បជានសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហាយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ មុដ្ឋស្សតិ អសម្បជានោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ ឧបដ្ឋិតស្សតិហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា ឧបដ្ឋិតស្សតី អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ ឯតមហំ ព្រាហ្មណ ឧបដ្ឋិតស្សតិតំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាបាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

[៤៣] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អសមាហិតា វិព្ភន្តចិត្តា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ

[៤២] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ជាអ្នកភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន (ប្រាសចាកបញ្ញា) សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ដែលគួរភ័យគួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួនដែលភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួននោះឯង ។ ឯតថាគតនឹងជាអ្នកភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយដូច្នោះក៏ទេ តថាគតជាអ្នកមានស្មារតីតម្កល់មាំ ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា ជាអ្នកមានស្មារតីតម្កល់មាំ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ បណ្តាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញនូវការតម្កល់ស្មារតីមាំនុ៎ះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបដល់នូវសួស្តីដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៤៣] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មានចិត្តមិនតម្កល់មាំ (ប្រាសចាកឧបចារសមាធិនិងអប្បនាសមាធិ) មានចិត្តវិលវល់ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់

អសមាហិតវិព្ភន្តចិត្តសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហាយន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ អសមាហិតោ វិព្ភន្តចិត្តោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ សមាធិសម្បន្នោហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា សមាធិសម្បន្នា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ ឯតមហំ ព្រាហ្មណ សមាធិសម្បទំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាបាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

[៤៤] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ទុប្បញ្ញា ឯលមូគា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិ-សេវន្តិ ទុប្បញ្ញឯលមូគសន្ទោសហេតុ ហវេ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលំ ភយភេរវំ អវ្ហាយន្តិ ។

តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ ដែលគួរភ័យគួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួន ដែលមានចិត្តមិនតម្កល់មាំ និងមានចិត្តវិលវល់នោះឯង ។ ឯតថាគតនឹងមានចិត្តមិនតម្កល់មាំ មានចិត្តវិលវល់ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយដូច្នោះក៏ទេ តថាគតជាអ្នកមានសមាធិបរិបូណ៌ ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា ដែលមានសមាធិបរិបូណ៌ សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ បណ្ដាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញសមាធិសម្បទានុ៎ះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបដល់នូវសួស្ដីដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

[៤៤] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតមានសេចក្ដីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ជាអ្នកអប្បឥតប្រាជ្ញា ល្ងង់លេលា សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងហៅអកុសលធម៌ ដែលគួរភ័យគួរខ្លាច ព្រោះហេតុនៃទោសរបស់ខ្លួន ដែលអប្បឥតប្រាជ្ញា ល្ងង់លេលានោះឯង ។

ន ខោ បនាហំ ទុប្បញ្ញោ ឯលមូគោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវាមិ បញ្ញាសម្បទាហមស្មិ ។ យេ ហិ វោ អរិយា បញ្ញាសម្បន្នា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ តេសមហំ អញ្ញតរោ ឯតមហំ ព្រាហ្មណ បញ្ញាសម្បទំ អត្តនិ សម្បស្សមានោ ភិយ្យោ បល្លោមមាបាទឹ អរញ្ញេ វិហារាយ ។

សោឡសបរិយាយំ និដ្ឋិតំ ។

[៤៩] តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ យន្នូនាហំ យា តា រត្តិយោ អភិញ្ញាតា អភិលក្ខិតា ចាតុទ្ទសី បញ្ចទសី អដ្ឋមី ច បក្ខស្ស តថារូបាសុ រត្តីសុ យានិ តានិ អារាមចេតិយានិ វនចេតិយានិ រុក្ខចេតិយានិ ភឹសនកានិ សលោមហំសានិ

ឯតថាគតនឹងជាអ្នកអប្បឥតប្រាជ្ញា លូង់លេលា សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយដូច្នោះក៏ទេ តថាគតជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយប្រាជ្ញា ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា ដែលបរិបូណ៌ដោយប្រាជ្ញា សេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ បណ្ដាព្រះអរិយៈទាំងនោះ តថាគតក៏ជាព្រះអរិយៈមួយដែរ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញបញ្ញាសម្បទានុ៎ះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបដល់នូវសួស្ដីដោយច្រើន គួរនឹងនៅក្នុងព្រៃបាន ។

ចប់ បរិយាយ ១៦ ។

[៤៥] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត មានសេចក្ដីត្រិះរិះដូច្នេះថា រាត្រីទាំងឡាយណា ដែលគេដឹងច្បាស់ ដែលគេកំណត់ដឹងថា ជាតិថីទី ១៤ ទី ១៥ ទី ៨ នៃបក្ខ បើដូច្នេះ អាត្មាអញ គួរនៅក្នុងអារាមចេតិយ វនចេតិយ រុក្ខចេតិយទាំងឡាយដែលគួរភ័យ គួរភ្ញឹក គួរឲ្យព្រឺព្រួចពោម

៦៧

តថារូបេសុ សេនាសនេសុ វិហរេយ្យំ ។ អប្បេវនាម តំ ភយភេរវំ បស្សេយ្យន្តិ ។ សោ ខោ អហំ ព្រាហ្មណ អបរេន សមយេន យា តា រត្តិយោ អភិញ្ញាតា អភិលក្ខិតា ចាតុទ្ទសី បញ្ចទសី អដ្ឋមី ច បក្ខស្ស តថារូបាសុ រត្តីសុ យានិ តានិ អារាមចេតិយានិ វនចេតិយានិ រុក្ខចេតិយានិ ភឹសនកានិ សលោមហំសានិ តថារូបេសុ សេនាសនេសុ វិហរាមិ តត្ថ ច មេ ព្រាហ្មណ វិហរតោ មិគោ វា អាគច្ឆតិ មោរោ វា កដ្ឋំ បាតេតិ វាតោ វា បណ្ណកសដំ[១] ឯរេតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯវំ ហោតិ ឯតំ នូន តំ ភយភេរវំ អាគច្ឆតីតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឯតទហោសិ កិន្នុ ខោ អហំ អញ្ញទត្ថុ ភយប្បដិកង្ខី វិហរាមិ យន្នូនាហំ យថាភូតស្ស[២] យថាភូតស្ស មេ តំ ភយភេរវំ អាគច្ឆតិ តថាភូតោ[៣] តថាភូតោ វ តំ ភយភេរវំ បដិវិនេយ្យន្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ចង្កមន្តស្ស

---

១ ឱ. បណ្ណសដំ ។ ម. បណ្ណសង្កដំ ។ ២ ឱ. ម. យថាភូតំ ។ ៣ ឱ. ម. តថាភូតំ ។

ក្នុងរាត្រីទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ ។ ធ្វើម្តេច តថាគតគប្បីឃើញភ័យនិងសេចក្តីស្ញើបនោះបាន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ លុះសម័យមកខាងក្រោយ រាត្រីទាំងឡាយណា ដែលគេដឹងច្បាស់ ដែលគេកំណត់ដឹងថាជាតិថី ទី ១៤ ទី ១៥ ទី ៨ នៃបក្ខ តថាគតក៏នៅក្នុងអារាមចេតិយ វនចេតិយ រុក្ខចេតិយទាំងឡាយ ដែលគួរស្ញែងគួរខ្លាច គួរឲ្យព្រឺព្រួចរោមក្នុងរាត្រីទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលតថាគតនៅក្នុងទីនោះ ម្រឹគក៏មកខ្លះ ក្ងោកក៏ជាន់មែកឈើស្ងួតឲ្យធ្លាក់ចុះខ្លះ ខ្យល់ក៏បក់ផាត់ស្លឹកឈើនិងសំរាមមកខ្លះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ភ័យនិងសេចក្តីភ្ញាក់នោះមកដល់ (តថាគត) មែនហើយតើ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អាត្មាអញជាអ្នកប្រាថ្នានូវភ័យ ដោយចំណែកមួយឬអ្វីហ្ន៎ ភ័យនិងសេចក្តីស្ញើបនោះ មកដល់អាត្មាអញ ដែលសម្រេចឥរិយាបថណា ៗ អាត្មាអញនឹងមិនផ្លាស់ឥរិយាបថនោះ ៗ ដោយពិត ត្រូវតែបន្ទោបង់នូវភ័យនិងសេចក្តីស្ញើបនោះចេញ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតកំពុងចង្ក្រម ក៏ស្រាប់តែ

តំ ភយភេរវំ អាគច្ឆតិ ។ សោ ខោ អហំ ព្រាហ្មណ នេវ តាវ តិដ្ឋាមិ ន និសីទាមិ ន និបជ្ជាមិ យាវ ចង្កមន្តោវ តំ ភយភេរវំ បដិវិនេមិ ។ តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ ឋិតស្ស តំ ភយភេរវំ អាគច្ឆតិ ។ សោ ខោ អហំ ព្រាហ្មណ នេវ តាវ ចង្កមាមិ ន និសីទាមិ ន និបជ្ជាមិ យាវ ឋិតោវ តំ ភយភេរវំ បដិវិនេមិ ។ តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ និសិន្នស្ស តំ ភយភេរវំ អាគច្ឆតិ ។ សោ ខោ អហំ ព្រាហ្មណ នេវ តាវ និបជ្ជាមិ ន តិដ្ឋាមិ ន ចង្កមាមិ យាវ និសិន្នោវ តំ ភយភេរវំ បដិវិនេមិ ។ តស្ស មយ្ហំ ព្រាហ្មណ និបន្នស្ស តំ ភយភេរវំ អាគច្ឆតិ ។ សោ ខោ អហំ ព្រាហ្មណ នេវ តាវ និសីទាមិ ន តិដ្ឋាមិ ន ចង្កមាមិ យាវ និបន្នោវ តំ ភយភេរវំ បដិវិនេមិ ។

មានភ័យនិងសេចក្តីស្ញើបនោះមកដល់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត ក៏មិនឈរ មិនអង្គុយ មិនដេកសោះ ខំចង្រ្កមដរាបទាល់តែបន្ទោបង់ភ័យ និងសេចក្តីស្ញើបនោះបាន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលតថាគត កំពុងឈរ ក៏ស្រាប់តែមានភ័យនិងសេចក្តីស្ញើបនោះមកដល់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតក៏មិនចង្រ្កម មិនអង្គុយ មិនដេក ប្រឹងឈរដរាបទាល់តែបន្ទោបង់ នូវភ័យនិងសេចក្តីស្ញើបនោះបាន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលតថាគត កំពុងអង្គុយ ក៏ស្រាប់តែមានភ័យនិងសេចក្តីស្ញើបនោះមកដល់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតក៏មិនដេក មិនឈរ មិនចង្រ្កមសោះ ប្រឹងអង្គុយដរាប ទាល់តែបន្ទោបង់ភ័យនិងសេចក្តីស្ញើបនោះបាន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាល តថាគតកំពុងដេក ក៏ស្រាប់តែមានភ័យនិងសេចក្តីស្ញើបនោះមកដល់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតក៏មិនអង្គុយ មិនឈរ មិនចង្រ្កមសោះ ប្រឹងដេកដរាបទាល់តែបន្ទោបង់ភ័យ និងសេចក្តីស្ញើបនោះបាន ។

[៤៦] សន្តិ ខោ បន ព្រាហ្មណ ឯកេ សមណ-
ព្រាហ្មណា រត្តឹយេវ សមានំ ទិវាតិ សញ្ជានន្តិ ទិវាយេវ
សមានំ រត្តីតិ សញ្ជានន្តិ ឥទមហំ តេសំ សមណ-
ព្រាហ្មណានំ សម្មោហវិហារស្មឹ វទាមិ ។ អហំ ខោ
បន ព្រាហ្មណ រត្តឹយេវ សមានំ រត្តីតិ សញ្ជានាមិ
ទិវាយេវ សមានំ ទិវាតិ សញ្ជានាមិ ។ យំ ខោ តំ
ព្រាហ្មណ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ អសម្មោហធម្មោ
សត្តោ លោកេ ឧប្បន្នោ ពហុជនហិតាយ ពហុជន-
សុខាយ លោកានុកម្បកាយ[១] អត្ថាយ ហិតាយ
សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ ។ មមេវ តំ សម្មា វទមានោ
វទេយ្យ អសម្មោហធម្មោ សត្តោ លោកេ ឧប្បន្នោ
ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្ប-
កាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ ។

[៤៧] អារទ្ធំ ខោ បន មេ ព្រាហ្មណ វីរិយំ
អហោសិ អសល្លីនំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បម្មុដ្ឋា[២]
បស្សទ្ធោ កាយោ អសារទ្ធោ សមាហិតំ ចិត្តំ

---

១ ឱ. ម. លោកានុកម្បាយ ។ ២ ឱ. អសម្មុដ្ឋា ។ ម. អសំមុដ្ឋា ។

មូលបរិយាយវគ្គ ភយភេរវសូត្រ ភាវៈនៃសត្វមានសេចក្តីមិនវង្វេងជាធម្មតា

[៤៦] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មានសមណព្រាហ្មណ៍ ១ ពួក សំគាល់យប់ថាជាថ្ងៃ សំគាល់ថ្ងៃថាជាយប់ តថាគតពោលថា ការសំគាល់នេះរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាការនៅវង្វេងភាន់ស្មារតីនៅឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចំណែកខាងតថាគតដឹងច្បាស់នូវយប់ថាជាយប់មែន ដឹងច្បាស់នូវថ្ងៃថាជាថ្ងៃមែន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដំណើរនោះ មានទំនងគួរឲ្យអ្នកផងនិយាយថា សត្វដែលមានសភាពមិនវង្វេងកើតហើយក្នុងលោក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ដំណើរនោះ មានទំនងគួរឲ្យអ្នកផងនិយាយឲ្យតថាគតថា សត្វដែលមានសភាពមិនវង្វេង កើតឡើងហើយក្នុងលោក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

[៤៧] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត បានផ្តើមសេចក្តីព្យាយាមមិនបន្ធូរបន្ថយឡើយ ទាំងស្មារតី តថាគតក៏ប្រុងប្រយ័ត្ន មិនឲ្យមានភ្លាត់ កាយសោតក៏ស្ងប់រម្ងាប់ មិនក្រវល់ក្រវាយ ចិត្តក៏នឹងល្អ ជាចិត្ត

ឯកគ្គំ ។ សោ ខោ អហំ ព្រាហ្មណ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិំ វិ-តក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេត-សោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិំ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហាសិំ សតោ ច សម្ប-ជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេសិំ យន្តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិំ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេវ សោមនស្ស-ទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិ-បារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិំ ។

មានអារម្មណ៍មូលតែមួយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតឯង លុះប្រាកដជាស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ប្រាកដជាស្ងាត់ចាកធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលហើយ ក៏ចូលបឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីតិនិងសុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ជាអារម្មណ៍ លុះរម្ងាប់វិតក្កៈវិចារៈហើយ ក៏បានចូលដល់ទុតិយជ្ឈានជាទីផ្លូវផង់ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុងក៏ញ៉ាំងចិត្តជាសមាធិឲ្យចម្រើនឡើង គ្មានវិតក្កៈ វិចារៈទេ មានតែបីតិនិងសុខៈដែលកើតអំពីសមាធិ លុះលះបង់បីតិចេញហើយ តថាគតជាបុគ្គលព្រងើយ មានសតិនិងសេចក្ដីដឹងច្បាស់ តថាគតសោយសុខដោយនាមកាយផង អរិយបុគ្គលទាំងឡាយ តែងសំដែងនូវបុគ្គលដែលបានតតិយជ្ឈាននោះណា ថាជាបុគ្គលមានចិត្តព្រងើយ ជាអ្នកមានស្មារតី មានប្រក្រតីនៅជាសុខ តថាគតក៏បានដល់នូវតតិយជ្ឈាននោះហើយ ព្រោះលះបង់នូវសេចក្ដីសុខផង ព្រោះលះបង់នូវសេចក្ដីទុក្ខផង ព្រោះរំលត់នូវសោមនស្សនិងទោមនស្សអំពីមុនផង តថាគតបានចូលដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ឥតទុក្ខឥតសុខ មានសតិដ៏ស្អាតដោយឧបេក្ខា ។

មូលបរិយាយវគ្គស្ស ភយភេរវសុត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណកថា

[៤៨] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ[១] បុព្វេនិវាសា-នុស្សតិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេសិំ ។ សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរាមិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្បិ ជាតិយោ តឹសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បិ ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្ដកប្បេ អនេ-កេបិ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្បេ អមុត្រាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំ-គោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិ-សំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទឹ តត្រាបាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំ-គោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី

១ ឱ. អានេជ្ជប្បត្តេ ។

មូលបរិយាយវគ្គ ភយភេរវសូត្រ ពោលអំពីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ

[៤៨] កាលដែលចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ សមគួរដល់កម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ តថាគត ក៏បានបង្អោនចិត្តទៅក្នុងបុព្វេ-និវាសានុស្សតិញ្ញាណ (ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលឹកជាតិ ដែលអាស្រ័យនៅពីមុន) ។ តថាគតនោះ រលឹកជាតិដែលបានអាស្រ័យនៅ អំពីមុនជាអនេកជាតិ រលឹកជាតិបានដូចម្តេច គឺ រលឹកបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិ ៣០ ជាតិ ៤០ ជាតិ ៥០ ជាតិ ១០០ ជាតិ ១ ពាន់ជាតិ ១ សែនជាតិ ក៏បានរលឹកបានច្រើនសំវដ្តកប្ប ច្រើនវិវដ្តកប្ប ច្រើនសំវដ្តវិវដ្តកប្ប ក៏បានដូច្នេះថា តថាគតបានកើត ក្នុងភពឯនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានសោយសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ តថាគត ច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ហើយបានទៅកើត ក្នុងភពឯនោះ ដែលទៅកើតក្នុងភពនោះ តថាគតក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានសោយសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ

ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរាមិ ។ អយំ ខោ មេ ព្រាហ្មណ រត្តិយា បឋមេ យាមេ បឋមា វិជ្ជា អធិគតា អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។

[៤៩] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ សត្តានំ ចុតូបបា-តញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេសឹ ។ សោ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សាមិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ

មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ តថាគតលុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ មកកើតក្នុងភពនេះ ។ តថាគតរលឹកតាមនូវជាតិដែលអាស្រ័យនៅពីមុនបានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការព្រមទាំងឧទ្ទេសយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បឋមវិជ្ជានេះឯង ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹង ក្នុងយាមជាដំបូងនៃរាត្រី លុះដល់សេចក្តីល្ងង់ខ្លៅបាត់ទៅ សេចក្តីចេះដឹងក៏កើតឡើង ងងឹតខ្ចាត់បាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់តថាគត ដែលកំពុងអង្គុយប្រុងស្មារតី មិនប្រហែសធ្វេស ខំប្រឹងដុតបំផ្លាញកិលេស មានចិត្តមូលស៊ុង (ឥតមានទីកនា ដល់កាយនិងជីវិតឡើយ) ដូចជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ ដែលបាននូវបឋមវិជ្ជានុ៎ះ ដូច្នោះដែរ ។

[៤៩] កាលដែលចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ សមគួរដល់កម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏បង្អោនចិត្តទៅក្នុងចុតូបបាតញ្ញាណ (ញាណដែលនាំឲ្យបានត្រាស់ដឹងនូវចុតិនិងបដិសន្ធិ) នៃសត្វទាំងឡាយ ។ តថាគតមើលឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុតនិងចាប់បដិសន្ធិ ទាបថោកនិងឧត្តម មានសណ្ឋានល្អនិងអាក្រក់ ទៅកាន់សុគតិនិងទុគ្គតិ ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធក្រៃលែងជាងចក្ខុរបស់

មូលបរិយាយវគ្គស្ស ភយភេរវសុត្តេ ចុតូបបាតញ្ញាណកថា

យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាមិ ឥមេ វត ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបន្នា ឥមេ វា បន ភោន្តោ សត្តា កាយ-សុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន សមន្នាគតា មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នាតិ ។ ឥតិ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សាមិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាមិ ។ អយំ ខោ មេ ព្រាហ្មណ

មនុស្សសាមញ្ញ ក៏ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលនូវព្រះអរិយៈ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់មាំនូវកម្មជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះដល់រំលាងខន្ធបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតឯអបាយ[១] ទុគ្គតិ[២] វិនិបាត[៣] នរក[៤] អើហ្ន៎ ចំណែកខាងសត្វទាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀលនូវពួកព្រះអរិយៈ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់មាំនូវកម្មជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងអម្បាលនោះ លុះដល់រំលាងខន្ធបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតឯឋានសុគតិ[៥] និងសួគ៌[៦] ទេវលោក ។ តថាគតមើលឃើញ នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុតនិងចាប់បដិសន្ធិ ទាបថោកនិងឧត្តម មានសណ្ឋានល្អ និងអាក្រក់ ទៅកាន់សុគតិនិងទុគ្គតិ ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ ក្រៃលែងជាងចក្ខុ របស់មនុស្សសាមញ្ញ ក៏ដឹងច្បាស់ នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍

---

១ កំណើតសត្វតិរច្ឆាន ។ ២ ប្រេតវិស័យ ។ ៣ អសុរកាយដែលមានមហិទ្ធិឫទ្ធិ ដូចរាហូអសុរិន្ទជាដើម ។ ៤ លោកដែលគ្មានសេចក្តីចម្រើន មានប្រការច្រើន មានអវីចិនរកជាដើម ។ ៥ សង្គ្រោះយកគតិរបស់មនុស្សចូលផង ។ ៦ ចំពោះយកគតិនៃទេវតាតែម្យ៉ាង ។

រត្តិយា មជ្ឈិមេ យាមេ ទុតិយា វិជ្ជា អធិគតា អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។

[៤០] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោ-ទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិ-យេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ អាសវានំ ខយញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេសឹ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ អព្ភ-ញ្ញាសឹ អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ អព្ភ-ញ្ញាសឹ ឥមេ អាសវាតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ អយំ អាសវនិរោធោតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ អយំ អាសវនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញា-សឹ ។ តស្ស មេ ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ

វិជ្ជាទី ២ នេះឯងហើយ ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងក្នុងយាមជាកណ្ដាលនៃរាត្រី លុះដល់សេចក្ដីល្ងង់ខ្លៅខាត់បាត់ទៅ សេចក្ដីចេះដឹង ក៏កើតឡើង ងងឹតខ្ចាត់បាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់តថាគត ដែលកំពុងប្រុងស្មារតី មិនប្រហែសធ្វេស ខំប្រឹងដុតបំផ្លាញកិលេស មានចិត្តមូលស្ទុង (ឥតមាននឹកនាដល់កាយ និងជីវិតឡើយ) ដូចជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ ដែលបាននូវវិជ្ជាទី ២ នុ៎ះ ដូច្នោះដែរ ។

[៩០] កាលដែលចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានកិលេស ប្រាសចាកសេចក្ដីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ សមគួរដល់កម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ តថាគត ក៏បង្អោនចិត្តទៅក្នុងអាសវក្ខយញ្ញាណ (ញាណជាហេតុឲ្យបានអស់ទៅ នូវអាសវៈ) ។ តថាគតដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងប្រាដកតាមពិតថា នេះជាសេចក្ដីរលត់ទុក្ខ ដឹងប្រាដកតាមពិតថា នេះជាឧបាយឲ្យដល់នូវសេចក្ដីរលត់ទុក្ខ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា ធម៌ប៉ុណ្ណេះជាអាសវៈ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា ធម៌នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាសេចក្ដីរលត់នៃអាសវៈ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាឧបាយឲ្យបានដល់នូវសេចក្ដីរលត់នៃអាសវៈ ។ កាលដែលតថាគតដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ

៧៤

មូលបរិយាយវគ្គស្ស ភយភេរវសុត្តេ អាសវក្ខយញ្ញាណកថា

កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ថ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ថ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ថ វិមុត្តស្មឹ វិមុត្តមិតិ ញាណំ អហោសិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ អព្ភញ្ញាសឹ ។ អយំ ខោ មេ ព្រាហ្មណ រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តតិយា វិជ្ជា អធិគតា អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។

ចិត្តនៃតថាគត ក៏ផុតចាកគ្រឿងត្រាំគឺកាមផង ចិត្តនៃតថាគត ក៏ផុតចាកគ្រឿងត្រាំគឺភពផង ចិត្តនៃតថាគត ក៏ផុតចាកគ្រឿងត្រាំគឺអវិជ្ជាផង (កាលបើចិត្តតថាគតបានរួចផុតស្រឡះហើយ) ប្រាជ្ញាក៏កើតប្រាកដដល់តថាគតថា អញរួចស្រឡះចាកអាសវធម៌ហើយ ចិត្តរបស់អញផុតស្រឡះហើយ តថាគតដឹងច្បាស់ថា កំណើតរបស់អញអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អញក៏បានធ្វើស្រេចហើយ នឹងមានកិច្ចដទៃក្រៅពីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ វិជ្ជាទី ៣ នេះឯង ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងក្នុងយាមជាទីបំផុតនៃរាត្រី លុះដល់សេចក្ដីល្ងង់ខ្លៅខ្ចាត់បាត់ទៅ សេចក្ដីចេះដឹងក៏កើតឡើង ងងឹតខ្ចាត់បាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់តថាគតដែលកំពុងអង្គុយប្រុងស្មារតី មិនប្រហែសធ្វេស ខំប្រឹងដុតបំផ្លាញកិលេស មានចិត្តមូលស្ងុង (ឥតមានទឹកនាដល់កាយនិងជីវិតឡើយ) ដូចជាបណ្ឌិតទាំង-ឡាយ ដែលបាននូវវិជ្ជាទី ៣ នុ៎ះ ដូច្នោះដែរ ។

[៤១] សិយា ខោ បន តេ ព្រាហ្មណ ឯវមស្ស អជ្ជាបិ នូន សមណោ គោតមោ អវីតរាគោ អវីតទោសោ អវីតមោហោ តស្មា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនា-សនានិ បដិសេវតីតិ ។ ន ខោ បនេតំ ព្រាហ្មណ ឯវំ ទដ្ឋព្វំ ។ ទ្វេ ខោ អហំ ព្រាហ្មណ អត្ថវសេ សម្បស្ស-មានោ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេ-វាមិ អត្តនោ ច ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ សម្បស្សមានោ បច្ឆិមញ្ច ជនតំ អនុកម្បមានោតិ ។

[៤២] អនុកម្បិតរូបា វតាយំ[១] ភោតា គោតមេន បច្ឆិមា ជនតា យថាតំ អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ។ អភិក្កន្តំ ភោ គោតម អភិក្កន្តំ ភោ គោតម

---

១ ឱ. យំ ។

[៥១] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឯសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ថ្ងៃនេះឯង ព្រះសមណគោតម ប្រហែលជាមិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈទេដឹង ព្រោះហេតុនោះ បានជាលោកសេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដំណើរនុ៎ះ អ្នកកុំគប្បីឃើញយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពិចារណាឃើញនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍ ២ ប្រការ គឺពិចារណាឃើញនូវការនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នចំពោះខ្លួន ១ អនុគ្រោះដល់ប្រជុំជនមានក្នុងខាងក្រោយ ១ បានជាសេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ តាំងនៅក្នុងព្រៃជិតនិងព្រៃឆ្ងាយ ។

[៥២] ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ក្រាបបង្គំទូលថា ឱហ្ន៎ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គមានសេចក្តីអនុគ្រោះ ដល់ប្រជុំជនខាងក្រោយមែន ព្រោះព្រះអង្គបានជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់

៧៧

មូលបរិយាយវគ្គស្ស ភយភេរវសុត្តេ ជាណុស្សោណិឧបាសកត្តទេសនា

សេយ្យថាបិ ភោ គោតម និក្កុជ្ជិតំ វា ឧក្កុជ្ជេយ្យ បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលបជ្ជោតំ ធារេយ្យ ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ ឯវមេវ[(១)] ភោតា គោតមេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ។ ឯសាហំ ភវន្តំ គោតមំ សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណង្គតន្តិ[(២)] ។

ភយភេរវសុត្តន្តំ ចតុត្ថំ និដ្ឋិតំ[(៣)] ។

---

១ ឱ. ម. ឯវមេវំ ។ ២ ឱ. សរណាគតន្តីតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ម. និដ្ឋិតន្តិ ន ទិស្សតិ ។

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដោយអនេក-បរិយាយយ៉ាងនេះ (ក្លីច្បាស់ណាស់) ដូចជាគេផ្ងាររបស់ដែលផ្កាប់ ឬក៏ដូចជាគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់អ្នកវង្វេងទិស ពុំនោះសោតដូចជាគេទ្រោលប្រទីបបំភ្លឺក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា បុរសអ្នកមានចក្ខុទាំងឡាយ រមែងឃើញនូវរូបបាន ។ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះទៅ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើនជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសកដល់សរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ។

ចប់ ភយភេរវសូត្រទី ៤ ។

បញ្ចមំ អនង្គណសុត្តំ

[៤៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ អាវុសោ ភិក្ខវោតិ ។ អាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចស្សោសុំ ។

[៤៤] អាយស្មា សារីបុត្តោ ឯតទវោច ចត្តារោមេ អាវុសោ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មឹ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ សង្គណោ វ[១] សមានោ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ។ ឥធ បនាវុសោ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ សង្គណោ វ[២] សមានោ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អនង្គណោ វ សមានោ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ។

១-២ សង្គណោ ចាតិ កត្ថចិ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។

អង្គណសូត្រទី ៥

[៥៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងជេតវនារាម របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា ម្នាលភិក្ខុមានអាយុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលថេរវាចារបស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា ព្រះថេរៈមានអាយុដូច្នេះ ។

[៥៤] ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បានពោលពាក្យនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គល ៤ ពួកនេះ តែងមាននៅក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ នៅមានអង្គណៈ[១] ក៏មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញនៅមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ នៅមានអង្គណៈ តែដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញនៅមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនមានអង្គណៈ ក៏មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញមិនមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

---

១ បានដល់កិលេសដ៏ក្តៀវក្លា មានប្រការផ្សេង ៗ ។ អដ្ឋកថា ។

៧៩

មូលបរិយាយវគ្គស្ស អនង្គណសុត្តេ ចត្តារោ បុគ្គលា

ឥធ បនាវុសោ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អនង្គណោ វ សមានោ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ តត្រាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ សង្គណោ វ សមានោ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ នប្បជានាតិ អយំ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ សង្គណានំយេវ សតំ ហីនបុរិសោ អក្ខាយតិ ។ តត្រាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ សង្គណោ វ សមានោ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ សង្គណានំយេវ សតំ សេដ្ឋបុរិសោ អក្ខាយតិ ។ តត្រាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ អនង្គណោ វ សមានោ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ នប្បជានាតិ អយំ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ អនង្គណានំយេវ សតំ ហីនបុរិសោ អក្ខាយតិ ។ តត្រាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ អនង្គណោ វ សមានោ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ អនង្គណានំយេវ សតំ សេដ្ឋបុរិសោ អក្ខាយតីតិ ។

មូលបរិយាយវគ្គ អនង្គណសូត្រ បុគ្គល ៤ ពួក

បុគ្គលពួកមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មិនមានអង្គណៈ តែងដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញមិនមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណា នៅមានអង្គណៈ តែមិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន បណ្តាបុគ្គលដែលមានអង្គណៈទាំងពីរពួកនេះ បុគ្គលនេះ ប្រាកដថាជាបុរសថោកទាប ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណានៅមានអង្គណៈ តែដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញនៅមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន បណ្តាបុគ្គលដែលមានអង្គណៈទាំងពីរពួកនេះ បុគ្គលនេះ ប្រាកដថាជាបុរសដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណាមិនមានអង្គណៈ តែមិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញមិនមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន បណ្តាបុគ្គល ដែលមិនមានអង្គណៈទាំងពីរពួកនេះ បុគ្គលនេះ ប្រាកដថាជាបុរសថោកទាប ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណា មិនមានអង្គណៈ តែដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញ មិនមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន បណ្តាបុគ្គល ដែលមិនមានអង្គណៈទាំងពីរពួកនេះ បុគ្គលនេះ ប្រាកដថាជាបុរសដ៏ប្រសើរ ។

[៤៤] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទវោច កោ នុ ខោ អាវុសោ សារីបុត្ត ហេតុ កោ បច្ចយោ យេនិមេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ សង្គណានំយេវ សតំ ឯកោ ហីនបុរិសោ អក្ខាយតិ ឯកោ សេដ្ឋបុរិសោ អក្ខាយតិ កោ បនា-វុសោ សារីបុត្ត ហេតុ កោ បច្ចយោ យេនិមេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ អនង្គណានំយេវ សតំ ឯកោ ហីនបុរិសោ អក្ខាយតិ ឯកោ សេដ្ឋបុរិសោ អក្ខាយតីតិ ។ តត្រាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ សង្គណោវ សមានោ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ នប្បជានាតិ តស្សេតំ បាដិកង្ខំ ន ឆន្ទំ ជនេស្សតិ ន វាយមិស្សតិ ន វីរិយំ អារភិស្សតិ តស្ស អង្គណស្ស បហានាយ ។ សោ សរាគោ សទោសោ សមោហោ សង្គណោ សំកិលិដ្ឋចិត្តោ កាលំ ករិស្សតិ ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កំសបាតិ អាភតា អាបណា វា

[៥៥] កាលបើព្រះសារីបុត្រ មានថេរវាចាយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ក៏បានពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច បានជាមានបុគ្គល ដែលមានអង្គណៈទាំងពីរពួកនេះ ហើយបុគ្គលម្នាក់ប្រាកដថាជាបុរសថោកទាប បុគ្គលម្នាក់ទៀត ប្រាកដថាជាបុរសប្រសើរវិញ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច បានជាមានបុគ្គល ដែលមិនមានអង្គណៈទាំងពីរពួកនេះ ហើយបុគ្គលម្នាក់ប្រាកដថាជាបុរសថោកទាប បុគ្គលម្នាក់ (ទៀត) ប្រាកដថាជាបុរសប្រសើរវិញ ។ ព្រះសារីបុត្រមានថេរវាចាថា ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណា នៅមានអង្គណៈ តែមិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន អង្គណៈនេះ ក៏មានប្រាកដដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ នឹងមិនញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង មិនសង្វាត មិនប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវអង្គណៈនោះចេញ ។ បុគ្គលនោះ មុខជានឹងធ្វើមរណកាលទៅទាំងរាគៈ ទោសៈ មោហៈ អង្គណៈ ទាំងចិត្តដ៏សៅហ្មង ។ ម្នាលអាវុសោ ដូចភាជន៍សំរឹទ្ធ ដែលគេទើបយកមកអំពីផ្សារ

មូលបរិយាយវគ្គស្ស អនង្គណសុត្តេ ចត្តារោ បុគ្គលា

កម្មារកុលា វា រជេន ច មលេន ច បរិយោនទ្ធា តមេនំ សាមិកា ន ចេវ បរិភុញ្ជេយ្យុំ ន ច បរិយោ-
ទបេយ្យុំ រជាបថេ ច នំ និក្ខិបេយ្យុំ ឯវញ្ហិ សា អាវុសោ កំសបាតិ អបរេន សមយេន សង្កិលិដ្ឋតរា អស្ស មលគ្គហិតាតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ។ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ សង្គណោ វ សមានោ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ នប្បជានាតិ តស្សេតំ បាដិកង្ខំ ន ឆន្ទំ ជនេស្សតិ ន វាយ-
មិស្សតិ ន វីរិយំ អារភិស្សតិ តស្ស អង្គណស្ស បហានាយ ។ សោ សរាគោ សទោសោ សមោហោ សង្គណោ សង្កិលិដ្ឋចិត្តោ កាលំ ករិស្សតិ ។ តត្រាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ សង្គណោ វ សមានោ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ តស្សេតំ បាដិកង្ខំ ឆន្ទំ ជនេស្សតិ វាយមិស្សតិ វីរិយំ អារភិស្សតិ តស្ស អង្គណស្ស បហានាយ ។ សោ អរាគោ អទោសោ អមោហោ អនង្គណោ

ឬអំពីត្រកូលជាងលោហៈ ជាភាជន៍ប្រឡាក់ដោយធូលីនិងស្និម បុគ្គលជាម្ចាស់ទាំងឡាយ មិនបានប្រើប្រាស់នូវភាជន៍នោះផង មិនបានដុសខាត់ផង ថែមទាំងដាក់ភាជន៍នោះ ទៅក្នុងផ្លូវធូលី ម្នាលអាវុសោ ក៏កាលបើដូច្នេះ ភាជន៍សំរិទ្ធនោះ ដល់សម័យជាខាងក្រោយមក រឹតតែសៅហ្មង មានស្និមចាប់ដែរឬ ។ ព្រះមោគ្គល្លានក៏ទទួលថា អើ អាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្រ មានថេរវាចាតទៅទៀតថា ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលណានៅមានអង្គណៈ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញ មានអង្គណៈក្នុងខ្លួន អង្គណៈនេះ ក៏មានប្រាកដ ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះនឹងមិនញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង មិនសង្វាត មិនប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះបង់អង្គណៈនោះចេញ ក៏ដូច្នោះដែរ ។ បុគ្គលនោះមុខជានឹងធ្វើមរណកាលទៅ ទាំងរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ទាំងអង្គណៈ ទាំងចិត្តដ៏សៅហ្មង ។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណានៅមានអង្គណៈ តែដឹងច្បាស់តាមពិតថា អត្មាអញមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន អង្គណៈនេះ ក៏មានប្រាកដដល់បុគ្គលនោះ តែបុគ្គលនោះ មុខជានឹងញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង មុខជានឹងសង្វាត ប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវអង្គណៈនោះចេញ ។ បុគ្គលនោះ មុខជាមិនមានរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មិនមានអង្គណៈ

អសង្កិលិដ្ឋចិត្តោ កាលំ ករិស្សតិ ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កំសចាតិ អាភតា អាបណា វា កម្មារកុលា វា រជេន ច មលេន ច បរិយោនទ្ធា តមេនំ សាមិកា បរិកុញ្ជេយ្យុំ ចេវ បរិយោទបេយ្យុំ ច ន ច នំ រជាបថេ និក្ខិបេយ្យុំ ឯវញ្ហិ សា អាវុសោ កំសចាតិ អបរេន សមយេន បរិសុទ្ធា អស្ស បរិយោទាតាតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ។ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ សង្គណោ វា សមានោ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ តស្សេតំ បាដិកង្ខំ ឆន្ទំ ជនេស្សតិ វាយមិស្សតិ វីរិយំ អារភិស្សតិ តស្ស អង្គណស្ស បហានាយ ។ សោ អរាគោ អទោសោ អមោហោ អនង្គណោ អសង្កិលិដ្ឋចិត្តោ កាលំ ករិស្សតិ ។ តត្រាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ អនង្គណោ វ សមានោ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ នប្បជានាតិ តស្សេតំ បាដិកង្ខំ សុភនិមិត្តំ មនសិករិស្សតិ

មិនមានចិត្តសៅហ្មង ហើយធ្វើមរណកាលទៅ ។ ម្នាលអាវុសោ ដូចជាភាជន៍សំរឹទ្ធដែលគេយកមកអំពីផ្សារ ឬអំពីត្រកូលជាងលោហៈ ជាភាជន៍ប្រឡាក់ដោយធូលីនិងស្និម បុគ្គលជាម្ចាស់ទាំងឡាយ ក៏បានប្រើប្រាស់ភាជនៈនោះផង បានដុសខាត់ផង ថែមទាំងមិនទុកដាក់ភាជន៍នោះ ក្នុងផ្លូវធូលី ម្នាលអាវុសោ ក៏កាលបើដូច្នេះ ភាជន៍សំរឹទ្ធនោះ លុះដល់សម័យជាខាងក្រោយ នឹងបរិសុទ្ធផូរផង់ដែរឬ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានក៏ទទួលថា អើអាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្រ មានថេរវាចាតទៅទៀតថា ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលណានៅមានអង្គណៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន អង្គណៈនេះ ក៏មានប្រាកដ ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ មុខជានឹងញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង មុខជានឹងសង្វាត ប្រារព្ធព្យាយាមដើម្បីលះបង់អង្គណៈនោះចេញ ក៏ដូច្នោះដែរ ។ បុគ្គលនោះ មុខជាមិនមានរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មិនមានអង្គណៈ មិនមានចិត្តសៅហ្មងហើយធ្វើមរណកាលទៅ ។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណា មិនមានអង្គណៈ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញមិនមានអង្គណៈ ក្នុងខ្លួន អង្គណៈនេះ ក៏ត្រឡប់ទៅជាមានប្រាកដដល់បុគ្គលនោះវិញ បុគ្គលនោះ មុខជានឹងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុភនិមិត្ត

តស្ស សុភនិមិត្តស្ស មនសិការា រាគោ ចិត្តំ អនុទ្ធំសេស្សតិ ។ សោ សរាគោ សទោសោ សមោហោ សង្គណោ សង្កិលិដ្ឋចិត្តោ កាលំ ករិស្សតិ ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កំសបាតិ អាភតា អាបណា វា កម្មារកុលា វា បរិសុទ្ធា បរិយោទាតា តមេនំ សាមិកា ន ចេវ បរិភុញ្ជេយ្យុំ ន ច បរិយោទបេយ្យុំ រជាបថេ ច នំ និក្ខិបេយ្យុំ ឯវញ្ហិ សា អាវុសោ កំសបាតិ អបរេន សមយេន សង្កិលិដ្ឋា[១] អស្ស មលគ្គហិតាតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ។ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ អនង្គណោវ សមានោ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ នប្បជានាតិ តស្សេតំ បាដិកង្ខំ សុភនិមិត្តំ មនសិករិស្សតិ តស្ស សុភនិមិត្តស្ស មនសិការា រាគោ ចិត្តំ អនុទ្ធំសេស្សតិ ។ សោ សរាគោ សទោសោ សមោហោ សង្គណោ សង្កិលិដ្ឋចិត្តោ កាលំ ករិស្សតិ ។ តត្រាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ អនង្គណោវ សមានោ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ

១ ឱ. ម. សង្កលិដ្ឋតរា ។

លុះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសុភនិមិត្តនោះហើយ រាគៈមុខជានឹងតាមកម្ចាត់ចិត្តមិនខាន ។ បុគ្គលនោះ មុខជានឹងធ្វើមរណកាលទៅទាំងរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ទាំងអង្គណៈ ទាំងចិត្តដ៏សៅហ្មង ។ ម្នាលអាវុសោ ដូចជាភាជន៍សំរឹទ្ធ ដែលគេនាំយកមកអំពីផ្សារ ឬអំពីត្រកូលជាងលោហៈ ជាភាជន៍ដ៏បរិសុទ្ធផូរផង់ តែបុគ្គលជាម្ចាស់ទាំងឡាយ មិនបានប្រើប្រាស់ភាជន៍នោះផង មិនបានដុសខាត់ផង ថែមទាំងទុកភាជន៍នោះ ក្នុងផ្លូវធូលីទៀត ម្នាលអាវុសោ ក៏កាលបើដូច្នេះ ភាជន៍សំរឹទ្ធនោះ លុះដល់សម័យខាងក្រោយទៅជាសៅហ្មង មានស្នឹមចាប់ដែរឬ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ក៏ទទួលថា អើអាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្រ មានថេរវាចាតទៅទៀតថា ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលណា មិនមានអង្គណៈ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញ មិនមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន អង្គណៈនេះ ក៏ត្រឡប់ទៅជាមានប្រាកដ ដល់បុគ្គលនោះវិញ បុគ្គលនោះមុខជានឹងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុភនិមិត្ត លុះធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុភនិមិត្តនោះហើយ រាគៈមុខជានឹងតាមកម្ចាត់ចិត្តមិនខាន ។ បុគ្គលនោះ មុខជានឹងធ្វើមរណកាលទៅទាំងរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ទាំងអង្គណៈ ទាំងចិត្តសៅហ្មង ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនោះ បុគ្គលណា មិនមានអង្គណៈ តែដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញ មិនមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន

តស្សេតំ បាដិកង្ខំ សុភនិមិត្តំ មនសិការិស្សតិ តស្ស សុភនិមិត្តស្ស មនសិការា រាគោ ចិត្តំ នានុទ្ធំសេស្សតិ ។ សោ អរាគោ អទោសោ អមោហោ អនង្គណោ អសង្កិលិដ្ឋចិត្តោ កាលំ ការិស្សតិ ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កំសបាតិ អាភតា អាបណា វា កម្មារកុលា វា បរិសុទ្ធា បរិយោទាតា តមេនំ សាមិកា បរិភុញ្ជេយ្យុំ ចេវ បរិយោទបេយ្យុំ ច ន ច នំ រជាបថេ និក្ខិបេយ្យុំ ឯវញ្ហិ សា អាវុសោ កំសបាតិ អបរេន សមយេន បរិសុទ្ធតរា អស្ស បរិយោទាតាតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ។ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ យ្វាយំ បុគ្គលោ អនង្គណោ វ សមានោ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ អង្គណន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ តស្សេតំ បាដិកង្ខំ សុភនិមិត្តំ ន មនសិការិស្សតិ តស្ស សុភនិមិត្តស្ស អមនសិការា រាគោ ចិត្តំ នានុទ្ធំសេស្សតិ ។ សោ អរាគោ អទោសោ

អង្គណៈនេះ ក៏ត្រឡប់ទៅជាមានប្រាកដ ដល់បុគ្គលនោះវិញ បុគ្គលនោះមុខជានឹងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុភនិមិត្ត លុះធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុភនិមិត្តនោះហើយ រាគៈមុខជានឹងមិនតាមកម្ចាត់ចិត្តបានឡើយ ។ បុគ្គលនោះមុខជាមិនមានរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មិនមានអង្គណៈ មានចិត្តមិនសៅហ្មង ហើយធ្វើនូវមរណកាលទៅ ។ ម្នាលអាវុសោ ដូចភាជន៍សំរឹទ្ធ ដែលគេនាំយកមកអំពីផ្សារ ឬអំពីត្រកូលជាងលោហៈ ជាភាជន៍ដ៏បរិសុទ្ធផូរផង់ បុគ្គលជាម្ចាស់ទាំងឡាយ បានប្រើប្រាស់នូវភាជន៍នោះផង បានដុសខាត់ផង ថែមទាំងមិនទុកភាជន៍នោះ ក្នុងផ្លូវធូលីផង ម្នាលអាវុសោ ក៏កាលបើដូច្នេះ ភាជន៍សំរឹទ្ធនោះ លុះសម័យខាងក្រោយមក ទៅជាភាជន៍ដ៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់ ក្រៃលែងដែរឬ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ក៏ទទួលថា អើអាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្រ មានថេរវាចាតទៅទៀតថា ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលណាមិនមានអង្គណៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា អាត្មាអញមិនមានអង្គណៈក្នុងខ្លួន អង្គណៈនេះ ក៏មានប្រាកដដល់បុគ្គលនោះ មុខជាបុគ្គលនោះ មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះសុភនិមិត្ត លុះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុភនិមិត្តនោះហើយ រាគៈមុខជានឹងមិនតាមកម្ចាត់ចិត្ត ក៏ដូច្នោះដែរ ។ បុគ្គលនោះមុខជាមិនមានរាគៈ ទោសៈ មោហៈ

អមោហោ អនង្គណោ អសង្កិលិដ្ឋចិត្តោ កាលំ ករិស្សតិ ។ អយំ ខោ អាវុសោ មោគ្គល្លាន ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេនិមេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ សង្គណានំយេវ សតំ ឯកោ ហីនបុរិសោ អក្ខាយតិ ឯកោ សេដ្ឋបុរិសោ អក្ខាយតិ អយំ ខោ បនាវុសោ មោគ្គល្លាន ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេនិមេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ អនង្គណានំយេវ សតំ ឯកោ ហីនបុរិសោ អក្ខាយតិ ឯកោ សេដ្ឋបុរិសោ អក្ខាយតីតិ ។

[៨៦] អង្គណំ អង្គណន្តិ អាវុសោ វុច្ចតិ កិស្ស នុ ខោ ឯតំ អាវុសោ អធិវចនំ យទិទំ អង្គណន្តិ ។ បាបកានំ(១) ឯតំ អាវុសោ អកុសលានំ ឥច្ឆាវចរានំ អធិវចនំ យទិទំ អង្គណន្តិ(២) ។

[៨៧] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អាបត្តិញ្ច វត អាបន្នោ អស្សំ ន ច មំ ភិក្ខូ ជានេយ្យុំ អាបត្តឹ អាបន្នោតិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ

១ ឱ. បាបកានំ ខោ ។ ២ ឱ. អង្គណំ ឥតិសទ្ទោ នត្ថិ ។

មិនមានអង្គណៈ មិនមានចិត្តសៅហ្មង ធ្វើមរណកាលទៅ ។ ម្នាល អាវុសោមោគ្គល្លាន ហេតុបច្ច័យនេះឯង ដែលនាំឲ្យមានបុគ្គល មាន អង្គណៈទាំងពីរពួកនេះ ហើយបុគ្គលពួកមួយ ប្រាកដថាជាបុរសថោក ទាប បុគ្គលពួកមួយទៀត ប្រាកដថាជាបុរសប្រសើរ ម្នាលអាវុសោ មោគ្គល្លាន ហេតុបច្ច័យនេះឯង ដែលនាំឲ្យមានបុគ្គល ដែលមិនមាន អង្គណៈទាំងពីរពួកនេះ ហើយបុគ្គលពួកមួយ ប្រាកដថាជាបុរសថោក ទាប បុគ្គលពួកមួយទៀត ប្រាកដថាជាបុរសប្រសើរ ។

[៥៦] ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ សួរថា ម្នាលអាវុសោ ពាក្យដែលលោកហៅថា អង្គណៈ អង្គណៈ ដូច្នេះ ម្នាលអាវុសោ ចុះ ពាក្យថា អង្គណៈនេះ ជាឈ្មោះនៃវត្ថុអ្វី ។ ព្រះសារីបុត្រឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោ ពាក្យថា អង្គណៈនេះ ជាឈ្មោះនៃអកុសលដ៏លាមក ដែលគ្របសង្កត់ចិត្ត ដោយអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ។

[៥៧] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើងដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញ ត្រូវអាបត្តិមែនហើយ តែពួកភិក្ខុមិនដឹងថា អាត្មាអញត្រូវអាបត្តិ ទេ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា ពួក

យន្តំ ភិក្ខុំ ភិក្ខូ ជានេយ្យុំ អាបត្តឹ អាបន្នោតិ ។ ជានន្តិ មំ ភិក្ខូ អាបត្តឹ អាបន្នោតិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

[៤៨] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេ-កច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អាបត្តិញ្ច វត អាបន្នោ អស្សំ អនុរហោ មំ ភិក្ខូ ចោទេយ្យុំ នោ សង្ឃមជ្ឈេតិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យន្តំ ភិក្ខុំ ភិក្ខូ សង្ឃមជ្ឈេ ចោទេយ្យុំ នោ អនុរហោ ។ សង្ឃមជ្ឈេ មំ ភិក្ខូ ចោទេន្តិ នោ អនុរហោតិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុ-សោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

[៤៩] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេ-កច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អាបត្តិញ្ច វត អាបន្នោ អស្សំ សប្បដិបុគ្គលោ មំ ចោទេយ្យ

ភិក្ខុដឹងភិក្ខុនោះ ថាជាអ្នកត្រូវអាបត្តិហើយ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ខឹងមិនត្រេកអរ ដោយហេតុដូច្នេះថា ពួកភិក្ខុដឹងថា អាត្មាអញជាអ្នកត្រូវអាបត្តិហើយ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្ដីខឹងណាក្ដី សេចក្ដីមិនត្រេកអរណាក្ដី ទាំងពីរនេះឯង ឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

[៥៨] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្ដីប្រាថ្នាកើតឡើងដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញ ត្រូវអាបត្តិមែនហើយ ពួកភិក្ខុចោទអាត្មាអញ ក្នុងទីស្ងាត់ចុះ សូមកុំចោទក្នុងកណ្ដាលជំនុំសង្ឃឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា ពួកភិក្ខុចោទភិក្ខុនោះ ក្នុងកណ្ដាលជំនុំសង្ឃ មិនចោទក្នុងទីស្ងាត់ ។ ភិក្ខុនោះខឹងមិនត្រេកអរដោយហេតុដូច្នេះថា ពួកភិក្ខុចោទអាត្មាអញ ក្នុងកណ្ដាលជំនុំសង្ឃ មិនបានចោទក្នុងទីស្ងាត់ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្ដីខឹងឯណាក្ដី សេចក្ដីមិនត្រេកអរឯណាក្ដី ទាំងពីរនេះឯង ឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

[៥៩] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះតែងមានប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្ដីប្រាថ្នាកើតឡើង ដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញត្រូវអាបត្តិមែនហើយ បុគ្គលស្មើគ្នាគួរចោទអាត្មាអញ

នោ អប្បដិបុគ្គលោតិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យន្តំ ភិក្ខុំ អប្បដិបុគ្គលោ ចោទេយ្យ នោ សប្បដិបុគ្គលោ ។ អប្បដិបុគ្គលោ មំ ចោទេតិ នោ សប្បដិបុគ្គលោតិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

[៦០] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត មមេវ សត្ថា បដិបុច្ឆិត្វា បដិបុច្ឆិត្វា ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេយ្យ ន អញ្ញំ ភិក្ខុំ សត្ថា បដិបុច្ឆិត្វា បដិបុច្ឆិត្វា ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេយ្យាតិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញំ ភិក្ខុំ សត្ថា បដិបុច្ឆិត្វា បដិបុច្ឆិត្វា ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេយ្យ ន តំ ភិក្ខុំ សត្ថា បដិបុច្ឆិត្វា បដិបុច្ឆិត្វា ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេយ្យ ។

បុគ្គលមិនស្មើគ្នា មិនគួរចោទអាត្មាអញទេ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះតែងមានប្រាកដ ត្រង់ថា បុគ្គលមិនស្មើគ្នា ចោទភិក្ខុនោះ បុគ្គលស្មើគ្នា មិនចោទភិក្ខុនោះឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ខឹងមិនត្រេកអរ ដោយហេតុដូច្នេះថា បុគ្គលមិនស្មើគ្នា ចោទអាត្មាអញ បុគ្គលស្មើគ្នា មិនចោទអាត្មាអញឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីខឹងណាក្តី សេចក្តីមិនត្រេកអរណាក្តី ទាំងពីរនេះឯង ឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

[៦០] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះតែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើងដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ព្រះសាស្តា គប្បីសួរអាត្មាអញរឿយ ៗ ហើយទើបសំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុ ព្រះសាស្តា កុំគប្បីសួរភិក្ខុឯទៀតរឿយ ៗ ហើយសំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា ព្រះសាស្តាសួរភិក្ខុឯទៀតរឿយ ៗ ហើយសំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុ ព្រះសាស្តាមិនសួរភិក្ខុនោះរឿយ ៗ ហើយសំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុឡើយ ។

អញ្ញំ ភិក្ខុំ សត្ថា បដិបុច្ឆិត្វា បដិបុច្ឆិត្វា ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេតិ ន មំ សត្ថា បដិបុច្ឆិត្វា បដិបុច្ឆិត្វា ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេតីតិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

[៦១] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត មមេវ ភិក្ខូ បុរក្ខត្វា បុរក្ខត្វា គាមំ ភត្តាយ បវិសេយ្យុំ ន អញ្ញំ ភិក្ខុំ ភិក្ខូ បុរក្ខត្វា បុរក្ខត្វា គាមំ ភត្តាយ បវិសេយ្យុន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញំ ភិក្ខុំ ភិក្ខូ បុរក្ខត្វា បុរក្ខត្វា គាមំ ភត្តាយ បវិសេយ្យុំ ន តំ ភិក្ខុំ ភិក្ខូ បុរក្ខត្វា បុរក្ខត្វា គាមំ ភត្តាយ បវិសេយ្យុំ ។ អញ្ញំ ភិក្ខុំ ភិក្ខូ បុរក្ខត្វា បុរក្ខត្វា គាមំ ភត្តាយ បវិសន្តិ ន មំ ភិក្ខូ បុរក្ខត្វា បុរក្ខត្វា គាមំ ភត្តាយ បវិសន្តីតិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

ភិក្ខុនោះ ខឹងមិនត្រេកអរ ដោយហេតុដូច្នេះថា ព្រះសាស្តាសួរតែភិក្ខុឯទៀត រឿយ ៗ ហើយសំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុ ព្រះសាស្តាមិនសួរអាត្មាអញ រឿយ ៗ ហើយសំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីខឹង ណាក្តី សេចក្តីមិនត្រេកអរណាក្តី ទាំងពីរនេះឯង ឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

[៦១] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើងដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ធ្វើ ម្តេចហ្ន៎ ពួកភិក្ខុគប្បីចោមរោមអាត្មាអញ ចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីភត្ត ពួកភិក្ខុកុំគប្បីចោមរោមភិក្ខុឯទៀត ចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីភត្តឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដត្រង់ថា ពួកភិក្ខុ គប្បី ចោមរោមភិក្ខុឯទៀតរឿយ ៗ ចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីភត្ត ពួកភិក្ខុមិន គប្បីចោមរោមភិក្ខុនោះរឿយ ៗ ចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីភត្ត ។ ភិក្ខុនោះ ខឹងមិនត្រេកអរ ដោយហេតុដូច្នេះថា ពួកភិក្ខុចោមរោមភិក្ខុឯទៀតរឿយ ៗ ចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីភត្ត ពួកភិក្ខុមិនចោមរោមអាត្មាអញរឿយ ៗ ចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីភត្ត ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីខឹងណាក្តី សេចក្តី មិនត្រេកអរណាក្តី ទាំងពីរនេះឯងឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

៨៩

មូលបរិយាយវគ្គស្ស អនង្គណសុត្តេ សត្តមអដ្ឋមង្គណំ

[៦២] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត អហមេវ លភេយ្យំ ភត្តគ្គេ អគ្គាសនំ អគ្គោទកំ អគ្គបិណ្ឌំ ន អញ្ញោ ភិក្ខុ លភេយ្យ ភត្តគ្គេ អគ្គាសនំ អគ្គោទកំ អគ្គបិណ្ឌន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញោ ភិក្ខុ លភេយ្យ ភត្តគ្គេ អគ្គាសនំ អគ្គោទកំ អគ្គបិណ្ឌំ ន សោ ភិក្ខុ លភេយ្យ ភត្តគ្គេ អគ្គាសនំ អគ្គោទកំ អគ្គបិណ្ឌំ ។ អញ្ញោ ភិក្ខុ លភតិ ភត្តគ្គេ អគ្គាសនំ អគ្គោទកំ អគ្គបិណ្ឌំ នាហំ លភាមិ ភត្តគ្គេ អគ្គាសនំ អគ្គោទកំ អគ្គបិណ្ឌន្តិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

[៦៣] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត អហមេវ ភត្តគ្គេ ភត្តាវី អនុមោទេយ្យំ ន អញ្ញោ ភិក្ខុ

[៦២] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើង ដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញគប្បីបានអាសនៈដ៏ប្រសើរ ទឹកដ៏ប្រសើរ ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតដ៏ប្រសើរក្នុងរោងភត្ត ភិក្ខុឯទៀត កុំគប្បីបានអាសនៈដ៏ប្រសើរ ទឹកដ៏ប្រសើរ ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតដ៏ប្រសើរ ក្នុងរោងភត្តឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា ភិក្ខុឯទៀត គប្បីបានអាសនៈដ៏ប្រសើរ ទឹកដ៏ប្រសើរ ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតដ៏ប្រសើរ ក្នុងរោងភត្ត ភិក្ខុនោះ មិនគប្បីបានអាសនៈដ៏ប្រសើរ ទឹកដ៏ប្រសើរ ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតដ៏ប្រសើរក្នុងរោងភត្ត ។ ភិក្ខុនោះខឹងមិនត្រេកអរដោយហេតុដូច្នេះថា ភិក្ខុឯទៀតបានអាសនៈដ៏ប្រសើរ ទឹកដ៏ប្រសើរ ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតដ៏ប្រសើរ ក្នុងរោងភត្ត អាត្មាអញមិនបានអាសនៈដ៏ប្រសើរ ទឹកដ៏ប្រសើរ ចង្ហាន់បិណ្ឌ-បាតដ៏ប្រសើរ ក្នុងរោងភត្តឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីខឹងណាក្តី សេចក្តីមិនត្រេកអរណាក្តី ទាំងពីរនេះឯង ឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

[៦៣] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើង ដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញឆាន់ហើយ បានអនុមោទនាក្នុងរោងភត្ត ភិក្ខុឯទៀតឆាន់ហើយ

ភត្តគ្គេ កុត្តាវី អនុមោទេយ្យាតិ ។ ហានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញោ ភិក្ខុ ភត្តគ្គេ កុត្តាវី អនុមោទេយ្យ ន សោ ភិក្ខុ ភត្តគ្គេ កុត្តាវី អនុមោទេយ្យ ។ អញ្ញោ ភិក្ខុ ភត្តគ្គេ កុត្តាវី អនុមោទតិ ជាហំ ភត្តគ្គេ កុត្តាវី អនុមោទាមីតិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

[៦៤] ហានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត អហមេវ អារាមគតានំ ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ ន អញ្ញោ ភិក្ខុ អារាមគតានំ ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេយ្យាតិ ។ ហានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញោ ភិក្ខុ អារាមគតានំ ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេយ្យ ន សោ ភិក្ខុ

មិនគប្បីអនុមោទនាក្នុងពេងកត្តឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែង មានជាប្រាកដ ត្រង់ថា ភិក្ខុឯទៀតឆាន់ហើយ គប្បីអនុមោទនា ក្នុងពេង កត្ត ភិក្ខុនោះឆាន់ហើយ មិនគប្បីបានអនុមោទនា ក្នុងពេងកត្តឡើយ ។ ភិក្ខុនោះខឹងមិនត្រេកអរ ដោយហេតុដូច្នេះថា ភិក្ខុឯទៀតឆាន់ហើយ បាន អនុមោទនាក្នុងពេងកត្ត អាត្មាអញឆាន់ហើយ មិនបានអនុមោទនា ក្នុង ពេងកត្តឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីខឹងណាក្តី សេចក្តីមិនត្រេក អរណាក្តី ទាំងពីរនេះឯង ឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

[៦៤] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើងដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ឱ- ហ្ន៎ អាត្មាអញគប្បីសំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុដែលឋិតនៅក្នុងអារាម ភិក្ខុ ឯទៀត មិនគប្បីសំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុដែលឋិតនៅក្នុងអារាមឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា ភិក្ខុឯទៀត សំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុដែលឋិតនៅក្នុងអារាម ភិក្ខុនោះ មិនគប្បី

អារាមគតានំ ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេយ្យ ។ អញ្ញោ ភិក្ខុ អារាមគតានំ ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេតិ ឋាឫំ អារាមគតានំ ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេមីតិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

[៦៥] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត អហមេវ អារាមគតានំ ភិក្ខុនីនំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ ។ បេ ។ ឧបាសកានំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ ។ បេ ។ ឧបាសិកានំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ ន អញ្ញោ ភិក្ខុ អារាមគតានំ ឧបាសិកានំ ធម្មំ ទេសេយ្យាតិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញោ ភិក្ខុ អារាមគតានំ ឧបាសិកានំ ធម្មំ ទេសេយ្យ ន សោ ភិក្ខុ អារាមគតានំ ឧបាសិកានំ ធម្មំ ទេសេយ្យ ។

សំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុដែលឋិតនៅក្នុងអារាមឡើយ ។ ភិក្ខុនោះខឹងមិនត្រេកអរដោយហេតុដូច្នេះថា ភិក្ខុឯទៀតបានសំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុដែលឋិតនៅក្នុងអារាម អាត្មាអញមិនបានសំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុដែលឋិតនៅក្នុងអារាម ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្ដីខឹងណាក្ដី សេចក្ដីមិនត្រេកអរណាក្ដី ទាំងពីរនេះឯងឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

[៦៥] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្ដីប្រាថ្នាកើតឡើង ដល់ពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញគប្បីសំដែងធម៌ ដល់ពួកភិក្ខុនីដែលឋិតនៅក្នុងអារាម ។ បេ ។ គប្បីសំដែងធម៌ ដល់ពួកឧបាសក ។ បេ ។ គប្បីសំដែងធម៌ ដល់ពួកឧបាសិកា ភិក្ខុឯទៀតមិនគប្បីសំដែងធម៌ ដល់ពួកឧបាសិកាដែលមកកាន់អារាម ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះតែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា ភិក្ខុឯទៀត គប្បីសំដែងធម៌ដល់ពួកឧបាសិកា ដែលមកកាន់អារាម ភិក្ខុនោះមិនគប្បីបានសំដែងធម៌ ដល់ពួកឧបាសិកាដែលមកកាន់អារាម ។ ភិក្ខុនោះ

អញ្ញោ ភិក្ខុ អារាមគតានំ ឧបាសិកានំ ធម្មំ ទេសេតិ នាហំ អារាមគតានំ ឧបាសិកានំ ធម្មំ ទេសេមីតិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

[៦៦] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត មមេវ ភិក្ខូ សក្ករេយ្យុំ គរុករេយ្យុំ មានេយ្យុំ បូជេយ្យុំ ន អញ្ញំ ភិក្ខុំ ភិក្ខូ សក្ករេយ្យុំ គរុករេយ្យុំ មានេយ្យុំ បូជេយ្យុន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញំ ភិក្ខុំ ភិក្ខូ សក្ករេយ្យុំ គរុករេយ្យុំ មានេយ្យុំ បូជេយ្យុំ ន តំ ភិក្ខុំ ភិក្ខូ សក្ករេយ្យុំ គរុករេយ្យុំ មានេយ្យុំ

ខឹងមិនត្រេកអរ ដោយហេតុដូច្នេះថា ភិក្ខុឯទៀតបានសំដែងធម៌ ដល់ពួកឧបាសិកាដែលមកកាន់អារាម អាត្មាអញមិនបានសំដែងធម៌ ដល់ពួកឧបាសិកាដែលមកកាន់អារាម ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីខឹងណាក្តី សេចក្តីមិនត្រេកអរណាក្តី ទាំងពីរនេះឯងឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

[៦៦] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើង ដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ពួកភិក្ខុគប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាអាត្មាអញ ពួកភិក្ខុមិនគប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាភិក្ខុឯទៀតឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា ពួកភិក្ខុគប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាភិក្ខុឯទៀត ពួកភិក្ខុមិនគប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន

ប្ជេយ្យុំ ។ អញ្ញំ ភិក្ខុំ ភិក្ខូ សក្ករោន្តិ គរុករោន្តិ មានេន្តិ បូជេន្តិ ន មំ ភិក្ខូ សក្ករោន្តិ គរុករោន្តិ មានេន្តិ បូជេន្តីតិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

[៦៧] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត មមេវ ភិក្ខុនិយោ ។ បេ ។ ឧបាសកា ។ បេ ។ ឧបាសិកាយោ សក្ករេយ្យុំ គរុករេយ្យុំ មានេយ្យុំ បូជេយ្យុំ ន អញ្ញំ ភិក្ខុំ ឧបាសិកាយោ សក្ករេយ្យុំ គរុករេយ្យុំ មានេយ្យុំ បូជេយ្យុន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញំ ភិក្ខុំ ឧបាសិកាយោ សក្ករេយ្យុំ គរុករេយ្យុំ មានេយ្យុំ បូជេយ្យុំ ន តំ ភិក្ខុំ ឧបាសិកាយោ សក្ករេយ្យុំ គរុករេយ្យុំ មានេយ្យុំ បូជេយ្យុំ ។ អញ្ញំ ភិក្ខុំ ឧបាសិកាយោ សក្ករោន្តិ គរុករោន្តិ មានេន្តិ បូជេន្តិ

បូជាភិក្ខុនោះឡើយ ។ ភិក្ខុនោះខឹងមិនត្រេកអរដោយហេតុដូច្នេះថា ពួកភិក្ខុធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាភិក្ខុឯទៀត ពួកភិក្ខុមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាអាត្មាអញ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីខឹងណាក្តី សេចក្តីមិនត្រេកអរណាក្តី ទាំងពីរនេះឯង ឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

[៦៧] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើង ដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ពួកភិក្ខុនី ។ បេ ។ ពួកឧបាសក ។ បេ ។ ពួកឧបាសិកាគប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាអាត្មាអញ ពួកឧបាសិកា មិនគប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាភិក្ខុឯទៀតឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា ពួកឧបាសិកាគប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាភិក្ខុឯទៀត ពួកឧបាសិកា មិនគប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ខឹងមិនត្រេកអរដោយហេតុដូច្នេះថា ពួកឧបាសិកាធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតែភិក្ខុឯទៀត

ន មំ ឧបាសិកាយោ សក្ករោន្តិ គរុករោន្តិ មានេន្តិ បូជេន្តីតិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

[៦៨] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត អហមេវ លាភី អស្សំ បណីតានំ ចីវរានំ ន អញ្ញោ ភិក្ខុ លាភី អស្សំ បណីតានំ ចីវរានន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញោ ភិក្ខុ លាភី អស្ស បណីតានំ ចីវរានំ ន សោ ភិក្ខុ លាភី អស្ស បណីតានំ ចីវរានំ ។ អញ្ញោ ភិក្ខុ លាភី បណីតានំ ចីវរានំ ជាហំ លាភី បណីតានំ ចីវរានន្តិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។

ពួកឧបាសិកា មិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាអាត្មាអញឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីខឹងណាក្តី សេចក្តីមិនត្រេកអរណាក្តី ទាំងពីរនេះឯង ឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

[៦៨] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើង ដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញគប្បីបានចីវរដ៏ប្រសើរ ភិក្ខុឯទៀតកុំគប្បីបានចីវរដ៏ប្រសើរឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា ភិក្ខុឯទៀតគប្បីបានចីវរដ៏ប្រសើរ ភិក្ខុនោះមិនគប្បីបានចីវរដ៏ប្រសើរ ។ ភិក្ខុនោះ ខឹងមិនត្រេកអរដោយហេតុដូច្នេះថា ភិក្ខុឯទៀតបានចីវរដ៏ប្រសើរ អាត្មាអញមិនបានចីវរដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីខឹងណាក្តី សេចក្តីមិនត្រេកអរណាក្តី ទាំងពីរនេះឯង ឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។

មូលបរិយាយវគ្គស្ស អនង្គណសុត្តំ តេរសមង្គណំ

[៦៩] ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត អហមេវ លាភី អស្សំ បណីតានំ បិណ្ឌបាតានំ ។ បេ ។ បណីតានំ សេនាសនានំ ។ បេ ។ បណីតានំ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ន អញ្ញោ ភិក្ខុ លាភី អស្ស បណីតានំ គិលានប្បច្ចយភេ-សជ្ជបរិក្ខារានន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញោ ភិក្ខុ លាភី អស្ស បណីតានំ គិលា-នប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ន សោ ភិក្ខុ លាភី អស្ស បណីតានំ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ អញ្ញោ ភិក្ខុ លាភី បណីតានំ គិលានប្បច្ចយភេ-សជ្ជបរិក្ខារានំ នាហំ លាភី បណីតានំ គិលានប្បច្ច-យភេសជ្ជបរិក្ខារានន្តិ ឥតិ សោ កុបិតោ ហោតិ អប្បតីតោ ។ យោ ចេវ ខោ អាវុសោ កោបោ យោ ច អប្បច្ចយោ ឧភយមេតំ អង្គណំ ។ ឥមេសំ ខោ ឯតំ អាវុសោ បាបកានំ អកុសលានំ ឥច្ឆាវចរានំ អធិវចនំ យទិទំ អង្គណន្តិ ។

មូលបរិយាយវគ្គ អនង្គណសូត្រ អង្គណៈទី ១៣

[៦៩] ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើង ដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញគប្បីបានចង្ហាន់បិណ្ឌបាតដ៏ប្រសើរ ។ បេ ។ សេនាសនៈដ៏ប្រសើរ ។ បេ ។ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារដ៏ប្រសើរ ភិក្ខុឯទៀត កុំគប្បីបាននូវគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារដ៏ប្រសើរឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ថា ភិក្ខុឯទៀត គប្បីបាននូវគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារដ៏ប្រសើរ ភិក្ខុនោះ មិនគប្បីបាននូវគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារដ៏ប្រសើរឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ខឹងមិនត្រេកអរ ដោយហេតុដូច្នេះថា ភិក្ខុឯទៀតបាននូវគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារដ៏ប្រសើរ អាត្មាអញ មិនបាននូវគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារដ៏ប្រសើរឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីខឹងណាក្តី សេចក្តីមិនត្រេកអរណាក្តី ទាំងពីរនេះឯង ឈ្មោះថា អង្គណៈដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ ពាក្យថា អង្គណៈនេះ ជាឈ្មោះអកុសលដ៏លាមក ដែលគ្របសង្កត់ចិត្តដោយអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នានេះឯង ។

[៧០] យស្ស កស្សចិ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ឥមេ បាបកា អកុសលា ឥច្ឆាវចរា អប្បហីនា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច ។ កិញ្ចាបិ សោ ហោតិ អារញ្ញកោ បន្តសេនាសនោ បិណ្ឌបាតិកោ សបទានចារី បំសុ-កុលិកោ[១] លូខចីវរធរោ អថខោ នំ សព្រហ្មចារី នេវ[២] សក្ករោន្តិ ន គរុករោន្តិ ន មានេន្តិ ន បូជេន្តិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ តេ ហិ តស្ស អាយស្មតោ បាបកា អកុសលា ឥច្ឆាវចរា អប្បហីនា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កំសបាតិ អាភតា អាបណា វា កម្មារកុលា វា បរិសុទ្ធា បរិយោទាតា ។ តមេនំ សាមិកា អហិកុណបំ វា កុក្កុរកុណបំ វា មនុស្សកុណបំ វា រចយិត្វា អញ្ញិស្សា កំសបាតិយា បដិកុជ្ជិត្វា អន្តរាបណំ បដិបជ្ជេយ្យុំ ។ តមេនំ ជនោ ទិស្វា ឯវំ វទេយ្យ

១ ឱ. ម. បំសុកូលិកោ ។ ២ ឱ. ន ។ ម. ន ចេវ ។

[៧០] ម្នាលអាវុសោ អកុសលដ៏លាមក ដែលគ្របសង្កត់ចិត្ត ដោយអំណាចសេចក្ដីប្រាថ្នាទាំងនេះ ភិក្ខុណានីមួយ មិនលះបង់ចោល ហើយ អ្នកផងឃើញច្បាស់ផង ឮច្បាស់ផង ។ បើទុកជាភិក្ខុនោះ ប្រព្រឹត្តអារញ្ញកធុតង្គ មានសេនាសនៈស្ងាត់ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុតង្គ សបទានចារិកធុតង្គ បំសុកូលិកធុតង្គ ទ្រទ្រង់ចីវរសៅហ្មង ក៏គង់តែពួក សព្រហ្មចារី មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាភិក្ខុនោះ ឡើយ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា អកុសលដ៏លាមក ដែលគ្របសង្កត់ចិត្ត ដោយអំណាចសេចក្ដីប្រាថ្នាទាំងនោះ លោកមាន អាយុនោះ មិនលះបង់ចោល អ្នកផងឃើញច្បាស់ផង ឮច្បាស់ផង ។ ម្នាលអាវុសោ ដូចជាភាជន៍សំរិទ្ធ ដែលគេយកមកអំពីផ្សារ ឬអំពីត្រកូលជាងលោហៈ ជាភាជន៍បរិសុទ្ធផូរផង់ ។ បុគ្គលជាម្ចាស់ទាំងឡាយ យកសាកសពពស់ ឬសាកសពឆ្កែ ឬសាកសពមនុស្ស ដាក់ពេញ ក្នុងភាជន៍នោះ ហើយគ្រប់ដោយភាជន៍សំរិទ្ធដទៃ ហើយដើរទៅ ក្នុងចន្លោះផ្សារ ។ អ្នកផងឃើញភាជន៍នោះហើយ និយាយយ៉ាង

៩៧

មូលបរិយាយវគ្គស្ស អនង្គណសុត្តេ ឥច្ឆាវចរកុសលតា

អម្ភោ កិមេវិទំ ហរិយ្យតិ ជញ្ញំ ជញ្ញំ[១] វិយាតិ ។ តមេនំ ឧដ្ឋហិត្វា អបាបុរិត្វា ឱលោកេយ្យ តស្ស សហ ទស្សនេន អមនាបតា ច សណ្ឋហេយ្យ បាដិក្កូល្យតា ច សណ្ឋហេយ្យ ជេគុច្ឆតា ច សណ្ឋហេយ្យ ជិឃច្ឆិតានម្បិ ន ភោត្តុកម្យតា អស្ស បគេវ សុហិតានំ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុនោ ឥមេ បាបកា អកុសលា ឥច្ឆាវចរា អប្បហីនា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច ។ កិញ្ចាបិ សោ ហោតិ អារញ្ញកោ បន្តសេនាសនោ បិណ្ឌបាតិកោ សបទានចារី បំសុកូលិកោ លូខចីវរធរោ អថ ខោ នំ សព្រហ្មចារី នេវ សក្ករោន្តិ ន គរុករោន្តិ ន មានេន្តិ ន បូជេន្តិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ តេ ហិ តស្ស អាយស្មតោ បាបកា អកុសលា ឥច្ឆាវចរា អប្បហីនា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច ។

១ ឱ. ម. ជញ្ញជញ្ញំ ។

នេះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ភាជន៍នេះ ហាក់ដូចជាទីពេញចិត្តក្រៃលែង អ្នកឯងនាំទៅធ្វើអ្វីអេះ ។ លុះអ្នកផងក្រោកឡើងហើយ បើកភាជន៍នោះមើល សេចក្តីមិនគាប់ចិត្តក្តី សេចក្តីខ្ពើមរអើមក្តី សេចក្តីធុញទ្រាន់ក្តី ក៏តាំងឡើងប្រាកដដល់គេក្នុងខណៈដែលបានឃើញ សូម្បីបុគ្គលដែលស្រេកឃ្លានហើយ ក៏មិនគួរប្រាថ្នានឹងបរិភោគឡើយ នឹងបាច់និយាយថ្វី ដល់ពួកជនដែលបរិភោគឆ្អែតហើយ ម្នាលអាវុសោ អកុសលដ៏លាមកដែលគ្របសង្កត់ចិត្ត ដោយអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងនេះ ដែលភិក្ខុណានីមួយ មិនទាន់លះបង់ចោលហើយ អ្នកផងឃើញច្បាស់ផង ឮច្បាស់ផង ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បើទុកជាភិក្ខុនោះ ប្រព្រឹត្តអារញ្ញកធុតង្គ មានសេនាសនៈស្ងាត់ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុតង្គ សបទានចារិកធុតង្គ បំសុកូលិកធុតង្គ ទ្រទ្រង់ចីវរសៅហ្មង ក៏គង់តែពួកសព្រហ្មចារី មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាភិក្ខុនោះឡើយ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា អកុសលដ៏លាមក ដែលគ្របសង្កត់ចិត្ត ដោយអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នានោះ លោកមានអាយុនោះ មិនទាន់លះចោលអ្នកផងឃើញច្បាស់ផង ឮច្បាស់ផង ។

[៧១] យស្ស កស្សចិ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ឥមេ បាបកា អកុសលា ឥច្ឆាវចរា បហីនា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច ។ កិញ្ចាបិ សោ ហោតិ គាមន្ត-វិហារី នេមន្តនិកោ គហបតិចីវរធរោ អថ ខោ នំ សព្រហ្មចារី សក្ករោន្តិ គរុករោន្តិ មានេន្តិ បូជេន្តិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ តេ ហិ តស្ស អាយស្មតោ បាបកា អកុសលា ឥច្ឆាវចរា បហីនា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កំសបាតិ អាភតា អាបណា វា កម្មារកុលា វា បរិសុទ្ធា បរិយោទាតា ។ តមេនំ សាមិកា សាលីនំ ឱទនំ វិចិតកាឡកំ អនេកសូបំ អនេកព្យញ្ជនំ រចយិត្វា អញ្ញិស្សា កំសបាតិយា បដិកុជ្ជិត្វា អន្តរាបណំ បដិបជ្ជេយ្យុំ ។ តមេនំ ជនោ ទិស្វា ឯវំ វទេយ្យ អម្ភោ កិមេវិទំ ហរិយ្យតិ ជញ្ញជញ្ញំ វិយាតិ ។ តមេនំ ឧដ្ឋហិត្វា អបាបុរិត្វា ឱលោកេយ្យ

[៧១] ម្នាលអាវុសោ អកុសលដ៏លាមក ដែលគ្របសង្កត់ចិត្ត ដោយអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងនេះ ដែលភិក្ខុណាទីមួយ លះបោល ហើយ អ្នកផងឃើញច្បាស់ផង ឮច្បាស់ផង ។ បើទុកជាភិក្ខុនោះ ជាអ្នកនៅក្នុងស្រុក ត្រេកអរនឹងការនិមន្ត ទ្រទ្រង់នូវគហបតិចីវរ ក៏គង់តែពួកសព្រហ្មចារី តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ភិក្ខុនោះ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា អកុសលដ៏លាមក ដែលគ្របសង្កត់ចិត្ត ដោយអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងនោះ លោកមាន អាយុនោះ លះបោលហើយ អ្នកផងឃើញច្បាស់ផង ឮច្បាស់ផង ។ ម្នាលអាវុសោ ដូចជាភាជន៍សំរឹទ្ធ ដែលគេយកមកអំពីផ្សារ ឬអំពីត្រកូល ជាងលោហៈ ជាភាជន៍បរិសុទ្ធផូរផង់ ។ បុគ្គលជាម្ចាស់ទាំងឡាយ យកបាយស្រូវសាលី ដែលប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ មានសម្ល និងម្ហូបគ្រឿម ច្រើនមុខដាក់ពេញក្នុងភាជន៍នោះ ហើយគ្របដោយភាជន៍សំរឹទ្ធដទៃ ហើយដើរទៅក្នុងចន្លោះផ្សារ ។ ជនឃើញភាជន៍នោះ ហើយនិយាយ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ភាជន៍នេះហាក់ដូចជាទីពេញចិត្តក្រៃ-លែង អ្នកឯងនាំទៅធ្វើអ្វីអេះ ។ លុះជននោះស្ទុះទៅបើកភាជន៍នោះមើល

តស្ស សហ ឧស្សនេន មជាបតា ច សណ្ហាហេយ្យ អប្បដិក្កូល្យតា ច សណ្ហាហេយ្យ អជេគុច្ឆតា ច សណ្ហាហេយ្យ សុហិតានម្បិ ភោត្តុកម្យតា អស្ស បគេវ ជិឃច្ឆិតានំ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុនោ ឥមេ ចាបកា អកុសលា ឥច្ឆា-វចរា បហីនា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច ។ កិញ្ចាបិ សោ ហោតិ គាមន្តវិហារី នេមន្តនិកោ គហបតិចី-វរធរោ អថ ខោ នំ សព្រហ្មចារី សក្ការេន្តិ គរុករេន្តិ មានេន្តិ បូជេន្តិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ តេ ហិ តស្ស អាយស្មតោ ចាបកា អកុសលា ឥច្ឆាវចរា បហីនា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ចាតិ ។

[៧២] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទវោច ឧបមា មំ អាវុសោ សារីបុត្ត បដិភាតីតិ ។ បដិភាតុ តំ អាវុសោ

សេចក្តីគាប់ចិត្តក្តី សេចក្តីខ្ពើមរអើមក្តី សេចក្តីមិនធុញទ្រាន់ក្តី ក៏តាំងឡើងប្រាកដដល់ជននោះ ក្នុងខណៈដែលបានឃើញ សូម្បីតែពួកជនដែលបរិភោគឆ្អែតហើយ ក៏គួរចង់បរិភោគទៀត នឹងបាច់និយាយទៅថ្វី ដល់ពួកជនដែលស្រេកឃ្លាននោះ ម្នាលអាវុសោ អកុសលដ៏លាមក ដែលគ្របសង្កត់ចិត្ត ដោយអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងនេះ ដែលភិក្ខុណាទីមួយលះបង់ចោលហើយ អ្នកផងឃើញច្បាស់ផង ឮច្បាស់ផង ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បើទុកជាភិក្ខុនោះ ជាអ្នកនៅក្នុងស្រុក ត្រេកអរនឹងការនិមន្ត ទ្រទ្រង់នូវគហបតិចីវរ ក៏គង់តែពួកសព្រហ្មចារី តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាភិក្ខុនោះ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា អកុសលដ៏លាមក ដែលគ្របសង្កត់ចិត្ត ដោយអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងនោះ លោកមានអាយុនោះ លះបង់ចោលហើយ អ្នកផងឃើញច្បាស់ផង ឮច្បាស់ផង ។

[៧២] កាលបើព្រះសារីបុត្រ មានថេរវាចាយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ក៏បាននិយាយពាក្យនេះ ទៅនឹងព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ខ្ញុំសូមទាញយកពាក្យឧបមាមកសំដែងឥឡូវនេះ ។ ព្រះសារីបុត្រតបថា ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន

មោគ្គល្លានាតិ ។ ឯកមិទាហំ អាវុសោ សមយំ រាជគហេ វិហរាមិ គិរិព្វជេ ។ អថ ខ្វាហំ អាវុសោ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ ចាវិសឹ ។ តេន ខោ បន សមយេន សមីតិ យានការបុត្តោ រថស្ស នេមឹ តច្ឆេតិ(១) ។ តមេនំ បណ្ឌុបុត្តោ អាជីវកោ បុរាណយានការបុត្តោ បច្ចុបដ្ឋិតោ ហោតិ ។ អថខោ អាវុសោ បណ្ឌុ-បុត្តស្ស អាជីវកស្ស បុរាណយានការបុត្តស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ អហោ វតាយំ សមីតិ យានការបុត្តោ ឥមិស្សា នេមិយា ឥមញ្ច វង្កំ ឥមញ្ច ជិម្ហំ ឥមញ្ច ទោសំ តច្ឆេយ្យ ឯវាយំ នេមិ អបគតវង្កា អបគតជិម្ហា អបគតទោសា សុទ្ធា អស្ស សារេ(២) បតិដ្ឋិតាតិ ។ យថា យថា ខោ អាវុសោ បណ្ឌុបុត្តស្ស អាជីវកស្ស បុរា-ណយានការបុត្តស្ស ចេតសោ បរិវិតក្កោ(៣) ហោតិ

---

១ ឱ. តច្ឆតិ ។ ២ ឱ. សុទ្ធាស្ស សារេ ។ ម. សុទ្ធា សារេ ។ ៣ ឱ. បរិវិតក្កិតំ ។

ចូរលោកទាញយកពាក្យឧបមា មកសំដែងចុះ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន មានអាយុ មានថេរវាចាទៅថា ម្នាលអាវុសោ សម័យមួយ ខ្ញុំនៅក្នុងស្រុករាជគ្រឹះ ដែលមានភ្នំព័ទ្ធជុំវិញដូចក្រោល ។ ម្នាលអាវុសោ កាលនោះ ខ្ញុំស្លៀកស្បង់ប្រដាប់ដោយបាត្រនិងចីវរ ចូលទៅក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ។ សម័យនោះឯង សមីតិមាណព ជាកូនជាងរថ កំពុងចាំងខ្នងកង់រថ ។ ទើបអាជីវក(ម្នាក់) ឈ្មោះបណ្ឌុបុត្រ ជាកូនជាងរថជាន់ចាស់ ចូលមកឈរជិតសមីតិមាណពនោះដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ លំដាប់នោះ អាជីវកឈ្មោះបណ្ឌុបុត្រ ជាកូនជាងរថចាស់ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ សមីតិមាណព ជាកូនជាងរថនេះ ចាំងឈើកោងនេះផង ឈើវៀចនេះផង ឈើប្រកបដោយទោស[១]នេះផង ដើម្បីធ្វើខ្នងកង់នេះ ខ្នងកង់នេះឯង ត្រូវឡប់ទៅជាខ្នងកង់មិនកោង មិនវៀច មិនប្រកបដោយទោស ជាខ្នងកង់ដ៏បរិសុទ្ធ នៅសុទ្ធតែខ្លឹម ។ ម្នាលអាវុសោ អាជីវកឈ្មោះបណ្ឌុបុត្រ ជាកូនជាងរថជាន់ចាស់ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងណា ។

---

១ ឈើដែលជាប់ស្រោយ និងមានពករដិបរដុប មិនស្មើជាដើម ។

មូលបរិយាយវគ្គស្ស អនង្គណសុត្តេ តច្ឆកូបមា

តថា តថា សមីតិ យានការបុត្តោ តស្សា នេមិយា តព្វ វង្កំ តព្វ ជិម្ហំ តព្វ ទោសំ តច្ឆតិ ។ អថខោ អាវុសោ បណ្ឌុបុត្តោ អាជីវកោ បុរាណយានការបុត្តោ អត្តមនោ អត្តមនវាចំ និច្ឆារេសិ ហទយា ហទយំ មញ្ញេ អញ្ញាយ តច្ឆតីតិ ។ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ យេ តេ បុគ្គលា អស្សទ្ធា ជីវិកត្ថា ន សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតា សឋា មាយាវិនោ កេដុភិនោ ឧទ្ធតា ឧន្នឡា ចបលា មុខរា វិកិណ្ណ-វាចា ឥន្ទ្រិយេសុ អគុត្តទ្វារា ភោជនេ អមត្តញ្ញុនោ ជាគរិយំ អននុយុត្តា សាមញ្ញេ អនបេក្ខវន្តោ សិក្ខា-យ ន តិព្វគារវា ពាហុល្លិកា សាថិលិកា ឱក្កមនេ បុព្វង្គមា បវិវេកេ និក្ខិត្តធុរា កុសីតា ហីនវីរិយា មុដ្ឋស្សតី អសម្បជានា អសមាហិតា វិព្ភន្តចិត្តា ទុប្បញ្ញា ឯលមូគា តេសំ អាយស្មា សារីបុត្តោ

ក៏សមីតិមាណព ជាកូនជាងរថ ចាំងឈើកោងនោះផង ឈើវៀចនោះផង ឈើប្រកបដោយទោសនោះផង ដើម្បីធ្វើខ្នងកង់រថនោះ យ៉ាងនោះ ៗ ដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ លំដាប់នោះ អាជីវកឈ្មោះបណ្ឌុបុត្រ ជាកូនជាងរថជាន់ចាស់ មានចិត្តរីករាយ ហើយបញ្ចេញវាចាគួរជាទីរីករាយថា សមីតិមាណពនេះ ហាក់ដូចជាដឹងចិត្ត ដោយចិត្តហើយទើបចាំង (នូវឈើ) ។ ម្នាលអាវុសោ ពួកបុគ្គលណាដែលមិនមានសទ្ធា ត្រូវការតែនឹងចិញ្ចឹមជីវិត ចេញចាកផ្ទះហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ដោយមិនមានសទ្ធា ជាអ្នកអួតអាង ជាអ្នកមានមាយា ជាអ្នកបោកប្រាស់ ជាអ្នកមានចិត្តរាយមាយ លើកកម្ពស់ មានចិត្តឃ្លេង-ឃ្លោង មានមាត់រឹង មានសំដីផ្ដេសផ្ដាស មិនគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន មិនប្រកបក្នុងការភ្ញាក់រលឹក មិនបានក្រឡេកមើល ក្នុងធម៌របស់សមណៈ (ផ្នួស) មិនមានសេចក្តីគោរពដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុងសិក្ខា ជាអ្នកល្មោភ មានសេចក្តីព្យាយាមធូរថយ ជាប្រធានខាងការប្រព្រឹត្តជ្រោកជ្រាក ដាក់ចោលនូវធុរៈក្នុងវិវេក ខ្ជិលច្រអូស មានព្យាយាមថោកថយ មានសតិភ្លេចភ្លាំង មិនមានសម្បជញ្ញៈ មិនបានតាំងចិត្តមាំ មានចិត្តវិលទៅរកខុស ជាមនុស្សអប្បឥតប្រាជ្ញា ជាមនុស្សខ្លៅ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ហាក់ដូច

ឥមិនា ធម្មបរិយាយេន ហទយា ហទយំ មញ្ញេ អញ្ញាយ តច្ឆតិ ។ យេ បន តេ កុលបុត្តា សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតា អសឋា អមាយាវិនោ អកេដុភិនោ អនុទ្ធតា អនុន្នឡា អចបលា អមុខរា អវិកិណ្ណវាចា ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារា ភោជនេ មត្តញ្ញុ-នោ ជាគរិយំ អនុយុត្តា សាមញ្ញេ អបេក្ខវន្តោ សិក្ខាយ តិព្វគារវា ន ពាហុលិកា ន សាថលិកា ឱក្កមនេ និក្ខិត្តធុរា បវិវេកេ បុព្វង្គមា អារទ្ធវីរិយា បហិតត្តា ឧបដ្ឋិតស្សតី សម្បជានា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា បញ្ញវន្តោ អនេឡមូគា តេ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ឥមំ ធម្មបរិយាយំ សុត្វា បិវន្តិ មញ្ញេ ឃសន្តិ មញ្ញេ វចសា ចេវ មនសា ច សាធុ វត ភោ ស-ព្រហ្មចារី អកុសលា វុដ្ឋាបេត្វា កុសលេ បតិដ្ឋាបេ-តីតិ[១] ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ ឥត្ថី វា បុរិសោ វា

១ ឱ. ម. បតិដ្ឋាបេតិ ។

ជាដឹងចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយនោះ ដោយចិត្ត ហើយទើបទូន្មានតាមធម្មបរិយាយនេះឯង ។ ចំណែកខាងពួកកុលបុត្រណា មានសទ្ធាចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស មិនមែនជាអ្នកអួតអាង មិនមានមាយាមិនមែនជាអ្នកបោកប្រាស់ មិនមានចិត្តរាយមាយ មិនលើកកម្ពស់មិនមានចិត្តឃ្លេងឃ្លោង មិនមានមាត់រឹង មិនមានសំដីផ្តេសផ្តាស គ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ប្រកបរឿយ ៗក្នុងការភ្ញាក់រលឹក មានការក្រឡេកមើលក្នុងសមណធម៌ មានសេចក្តីគោរពក្សៀវក្លា ក្នុងសិក្ខា មិនល្មោភ មិនប្រព្រឹត្តធូរ ដាក់ធុរៈចោលក្នុងការប្រព្រឹត្តជ្រោកជ្រាក ជាប្រធានក្នុងវិវេកធម៌ មានព្យាយាមតឹងមានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ (ព្រះនិព្វាន) មានសតិខ្ជាប់ខ្ជួន មានសម្បជញ្ញៈមានសមាធិ មានចិត្តនឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ មានប្រាជ្ញា មិនមែនជាមនុស្សខ្លៅ លុះកុលបុត្រទាំងនោះ បានស្តាប់ធម្មបរិយាយនេះរបស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុហើយ ក៏ហាក់ដូចបានក្រេបផឹក បានលេបដោយពាក្យសំដីនិងចិត្តដូច្នេះថា ឱហ្ន៎ ព្រះសារីបុត្រជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល រមែង (ញ៉ាំងពួកយើង) ឲ្យឃ្លាតចាកអកុសល ហើយឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលដោយប្រពៃបាន ។ ម្នាលអាវុសោ ដូចជាស្រីឬប្រុស

ទហរោ យុវា មណ្ឌនកជាតិកោ សីសន្ហាតោ[១] ឧប្បលមាលំ វា វស្សិកមាលំ វា អជិមុត្តកមាលំ វា លភិត្វា ឧភោហិ ហត្ថេហិ បដិគ្គហេត្វា ឧត្តមង្គេ សិរស្មឹ បតិដ្ឋបេយ្យ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ យេ តេ កុលបុត្តា សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតា អសហា អមាយាវិនោ អកេដុភិនោ អនុទ្ធតា អនុន្នឡា អចបលា អមុខរា អវិកិណ្ណវាចា ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារា ភោជនេ មត្តញ្ញុ-នោ ជាគរិយំ អនុយុត្តា សាមញ្ញេ អបេក្ខវន្តោ សិក្ខាយ តិព្វគារវា ន ពាហុល្លិកា ន សាថលិកា ឱក្កមនេ និក្ខិត្តធុរា បវិវេកេ បុព្វង្គមា អារទ្ធវីរិយា បហិតត្តា ឧបដ្ឋិតស្សតី សម្បជានា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា បញ្ញវន្តោ អនេឡមូគា តេ អា-យស្មតោ សារីបុត្តស្ស ឥមំ ធម្មបរិយាយំ សុត្វា

---
១ ឱ. សីសំ នហាតោ ។

ជំទង់ឬកំឡោះ កំពុងចូលចិត្តនឹងការប្រដាប់កាយ កក់សីសៈរួចហើយ បាននូវកម្រងផ្កាឧប្បល កម្រងផ្កាម្លិះ និងកម្រងផ្ការំដួល ក៏ទទួលយកដោយដៃទាំងពីរ ហើយតម្កល់លើសិរសាជាអវយវៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ម្នាលអាវុសោ ពួកកុលបុត្រណាមានសទ្ធា ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស មិនមែនជាអ្នកអួតអាង មិនមានមាយា មិនមែនជាអ្នកបោកប្រាស់ មិនមានចិត្តរាយមាយ មិនលើកកម្ពស់ មិនមានចិត្តឃ្លេងឃ្លោង មិនមានមាត់រឹង មិនមានសំដីផ្តេសផ្តាស គ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ប្រកបរឿយ ៗ ក្នុងការភ្ញាក់រលឹក មានការក្រឡេកមើល ក្នុងសមណធម៌ មានសេចក្តីគោរពក្បៀវក្លាក្នុងសិក្ខា ជាអ្នកមិនល្មោភ មិនប្រព្រឹត្តធូរ ជាអ្នកដាក់ធុរៈចោល ក្នុងការប្រព្រឹត្តិជ្រោកជ្រាក ជាប្រធានក្នុងវិវេកធម៌ មានព្យាយាមតឹង មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់(ព្រះនិព្វាន) មានសតិខ្ជាប់ខ្ជួន មានសម្បជញ្ញៈ មានសមាធិ មានចិត្តនឹងនៅ ក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មិនមែនជាមនុស្សខ្ញៅ កុលបុត្រទាំងនោះ បានស្តាប់ធម្មបរិយាយនេះ របស់ព្រះសារីបុត្រ

បិវន្តិ មញ្ញេ ឃសន្តិ មញ្ញេ វចសា ចេវ មនសា ច សាធុ វត ភោ សព្រហ្មចារី អកុសលា វុដ្ឋាបេត្វា កុសលេ បតិដ្ឋាបេតីតិ ។ ឥតិហ តេ ឧភោ មហានាគា អញ្ញមញ្ញស្ស សុភាសិតំ សមនុមោទឹសូតិ ។

អនង្គណសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឱ. ម. និដ្ឋិតន្តិ ទិស្សតិ ។

មានអាយុហើយ ក៏ហាក់ដូចជាបានក្រេបផឹក បានលេប ដោយពាក្យសំដីនិងចិត្តដូច្នេះថា ឱហ្ន៎ ព្រះសារីបុត្រ ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល រមែង (ញ៉ាំងពួកយើង) ឲ្យឃ្លាតចាកអកុសល ហើយឲ្យតម្កល់នៅក្នុងកុសលដោយប្រពៃ ដូចសេចក្ដីឧបមានោះឯង ។ ព្រះមហានាគ[១] ទាំងពីរអង្គនោះ រីករាយ ចំពោះសុភាសិតរបស់គ្នាទៅវិញទៅមក ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។

ចប់ អនង្គណសូត្រ ជាគម្រប់ ៥ ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា អគ្គសាវកទាំងពីរអង្គ គឺព្រះសារីបុត្រ ១ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ១ ទាំងពីរអង្គនេះ លោកហៅថា មហានាគ ។ (មួយទៀត) ព្រះថេរទាំងពីរអង្គនោះ រមែងមិនលំអៀងទៅតាមអគតិ មានឆន្ទាគតិជាដើម ហៅថា នាគ ។ (ម្យ៉ាងទៀត) បុគ្គលដែលលែងមកកាន់កិលេសដែលលោកលះបង់កិលេសបានហើយ ក៏ហៅថា នាគ ។ (មួយវិញទៀត) លោកលែងធ្វើកម្មដ៏លាមក មានប្រការផ្សេងៗ ក៏ហៅថា នាគ ដែរ ។

ឆដ្ឋំ អាកង្ខេយ្យសុត្តំ

[៧៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច សម្បន្នសីលា ភិក្ខវេ វិហរថ សម្បន្នបាតិមោក្ខា បាតិមោក្ខសំ-វរសំវុតា វិហរថ អាចារគោចរសម្បន្នា អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវិនោ[១] សមាទាយ សិក្ខថ សិក្ខាបទេសុ ។

[៧៤] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច អស្សំ មនាបោ ច[២] គរុ ច[៣] ភាវនីយោ ចាតិ សីលេស្វេវស្ស បរិ-បូរការី អជ្ឈត្តញ្ចេតោសមថមនុយុត្តោ អនិរាក-តជ្ឈានោ វិបស្សនាយ សមន្នាគតោ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

---

១ ឱ. ម. ភយទស្សាវី ។ ២-៣ ឱ. ចសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។

អាកង្ខេយ្យសូត្រទី ៦

[៧៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងជេតវនារាម របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកក្នុងទីនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដីកាដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាអ្នកមានសីលបរិបូណ៌ មានបាតិមោក្ខបរិបូណ៌ សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ ចូរជាអ្នកមានអាចារៈ និងគោចរដ៏បរិបូណ៌ ឃើញភ័យក្នុងទោសត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។

[៧៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីជាទីស្រឡាញ់ផង ជាទីពេញចិត្តផង ជាទីគោរពផង ជាទីសរសើរផង របស់ពួកសព្រហ្មចារី ដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ប្រកបក្នុងការរម្ងាប់នូវចិត្តព្ធដ៏ខាងក្នុង មានឈានមិនសាបសូន្យ ប្រកបដោយវិបស្សនា ហើយចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន[១] ។

១ ភិក្ខុរៀនកម្មដ្ឋាន ហើយចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ អង្គុយនៅទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។

[៧៥] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ លាភី អស្សំ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានន្តិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថមនុយុត្តោ អនិរាកតជ្ឈានោ វិបស្សនាយ សមន្នាគតោ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៧៦] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ យេសាហំ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ បរិភុញ្ជាមិ តេសន្តេ[១] ការា មហប្ផលា អស្សុ មហានិសំសាតិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថមនុយុត្តោ អនិរាកតជ្ឈានោ វិបស្សនាយ សមន្នាគតោ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៧៧] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ យេ មេ[២] ញាតិសាលោហិតា បេតា កាលកតា បសន្នចិត្តា អនុស្សរន្តិ តេសន្តំ[៣] មហប្ផលំ អស្ស មហានិសំសន្តិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថមនុយុត្តោ អនិរាកតជ្ឈានោ វិបស្សនាយ សមន្នាគតោ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

---

១ ឱ. ម. តេសំ តេ ។ ២ ម. មំ ។ ៣ ឱ. តេសំ តំ ។

[៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីបាន ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ប្រកបក្នុងការរម្ងាប់នូវចិត្តព្ធដ៏ខាងក្នុង មានឈានមិនបានសាបសូន្យ ប្រកបដោយវិបស្សនា ហើយចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា អាត្មាអញប្រើប្រាស់នូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ របស់ពួកទេវតានិងមនុស្សណា ការបូជាទាំងនោះ របស់ពួកទេវតានិងមនុស្សនោះ សូមឲ្យមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើនដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ប្រកបក្នុងការរម្ងាប់ នូវចិត្តព្ធដ៏ខាងក្នុង មានឈានមិនបានសាបសូន្យ ប្រកបដោយវិបស្សនា ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា ពួកញាតិនិងសាលោហិត របស់អាត្មាអញណា ដែលធ្វើមរណកាលទៅកាន់លោកខាងមុខហើយ មានចិត្តជ្រះថ្លា រលឹកឃើញ (អាត្មាអញ) ការនឹករលឹករបស់ញាតិនិងសាលោហិតទាំងនោះ សូមឲ្យមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើនដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ប្រកបក្នុងការរម្ងាប់នូវចិត្តព្ធដ៏ខាងក្នុង មានឈានមិនបានសាបសូន្យ ប្រកបដោយវិបស្សនា ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៧៨] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អរតិរតិសហោ អស្សំ ន ច មំ អរតិ សហេយ្យ ឧប្បន្នំ អរតឹ អភិភុយ្យ អភិភុយ្យ វិហរេយ្យន្តិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី ។ បេ ។ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៧៩] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ភយភេរវសហោ អស្សំ ន ច មំ ភយភេរវំ សហេយ្យ ឧប្បន្នំ ភយភេរវំ អភិភុយ្យ អភិភុយ្យ វិហរេយ្យន្តិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី ។ បេ ។ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៨០] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ចតុន្នំ ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី អស្សំ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភីតិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី ។ បេ ។ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

មូលបរិយាយវគ្គ អាកង្ខេយ្យសូត្រ សេចក្តីប្រាថ្នាជាគម្រប់ ៥ ជាដើម

[៧៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីគ្រប សង្កត់នូវសេចក្តីអផ្សុក[១] និងសេចក្តីត្រេកអរ[២] សេចក្តីអផ្សុក កុំគប្បីគ្របសង្កត់អាត្មាអញឡើយ អាត្មាអញគប្បីគ្របសង្កត់រឿយ ៗ នូវសេចក្តីអផ្សុកដែលកើតឡើងដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៧៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីគ្របសង្កត់នូវសេចក្តីខ្លាច ចំពោះអារម្មណ៍ដែលគួរស្ញើប ឯសេចក្តីខ្លាចចំពោះអារម្មណ៍ដែលគួរស្ញើប កុំគប្បីគ្របសង្កត់អាត្មាអញឡើយ អាត្មាអញគប្បីគ្របសង្កត់រឿយ ៗ នូវសេចក្តីខ្លាច ចំពោះអារម្មណ៍ដែលគួរស្ញើបដែលកើតឡើងដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ។ បេ ។ ហើយចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៨០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយមិនខុសវេលាកំណត់ នូវឈានទាំង ៤ ដែលកើតក្នុងចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

---

១ សេចក្តីអផ្សុកក្នុងអធិកុសលធម៌ ឬក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ។ ២ បានដល់តម្រេកក្នុងបញ្ចពិធកាមគុណ ។

[៨១] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ យេ តេ សន្តា វិមោក្ខា អតិក្កម្ម រូបេ អារុប្បា តេ កាយេន ផុសិត្វា វិហរេយ្យន្តិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី ។ បេ ។ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៨២] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបន្នោ អស្សំ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយនោតិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី ។ បេ ។ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៨៣] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមី អស្សំ សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករេយ្យន្តិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី អជ្ឈត្តញ្ចេតោសមថមនុយុត្តោ អនិរាកតជ្ឈានោ វិបស្សនាយ សមន្នាគតោ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៨១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា វិមោក្ខធម៌ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ទាំងឡាយណា ជាអរូបជ្ឈាន កន្លងហួសនូវរូបាវចរជ្ឈាន សូមឲ្យអាត្មាអញ បាននូវវិមោក្ខធម៌ទាំងនោះ ដោយនាមកាយដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៨២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ ជាសោតាបន្នបុគ្គល ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនធម៌ ៣ ប្រការ មានកិរិយាមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀងទាត់ មានកិរិយាត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៨៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ បានជាសកទាគាមិបុគ្គល ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនធម៌ទាំងឡាយ ៣ ប្រការ ព្រោះរាគៈទោសៈមោហៈស្រាលស្តើង មកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ហើយធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ប្រកបរឿយ ៗ នូវការរម្ងាប់ចិត្តព្ធដ៏ខាងក្នុង មានឈានមិនបានសាបសូន្យ ប្រកបដោយវិបស្សនា ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៨៤] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា ឱបចាតិកោ អស្សំ តត្ថ បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកាតិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី ។ បេ ។ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៨៥] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អនេក-វិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភវេយ្យំ ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា អស្សំ ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ អស្សំ អាវិភាវំ តិរោភាវំ តិរោកុឌ្ឌំ តិរោបាការំ តិរោបព្វតំ អសជ្ជ-មានោ គច្ឆេយ្យំ សេយ្យថាបិ អាកាសេ បឋវិយាបិ ឧម្មុជ្ជនិម្មុជ្ជំ ករេយ្យំ សេយ្យថាបិ ឧទកេ ឧទ-កេបិ អភិជ្ជមានេ គច្ឆេយ្យំ សេយ្យថាបិ បឋវិយំ អាកាសេបិ បល្លង្កេន កមេយ្យំ សេយ្យថាបិ បក្ខី សកុណោ ឥមេបិ ចន្ទិមសុរិយេ ឯវំមហិទ្ធិកេ ឯវំមហានុភាវេ បាណិនា បរាមសេយ្យំ[១] បរិមជ្ជេយ្យំ

១ ឱ. បរិមសេយ្យំ ។

[៨៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ បានជាឱបបាតិកបុគ្គល (អនាគាមី) ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនធម៌ទាំង-ឡាយ ៥ ប្រការ ជាចំណែកខាងក្រោម បរិនិព្វាន ក្នុងព្រហ្មលោកនោះ មានកិរិយាមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះ ដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៨៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ បាននូវឥទ្ធិវិធញ្ញាណច្រើនប្រការគឺ អាត្មាអញម្នាក់ឯង និម្មិតខ្លួនឲ្យបាន ទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ច្រើននាក់និម្មិតខ្លួន ឲ្យបានទៅជាមនុស្ស ម្នាក់ក៏បាន ដើរទៅក្នុងទីណា ក៏ចេះតែបានឥតមានទើសទាល់ គឺនៅក្នុង ទីកំបាំង ដើរទៅក្នុងទីវាលក៏បាន នៅខាងក្នុង ចេញទៅខាងក្រៅក៏បាន នៅខាងក្នុងជញ្ជាំងក៏បាន ចេញទៅខាងក្រៅជញ្ជាំងក៏បាន នៅខាងក្នុងកំពែង ចេញទៅ ខាងក្រៅកំពែងក៏បាន នៅខាងក្នុងភ្នំ ចេញទៅខាងក្រៅភ្នំ ក៏បាន ឥតទើសទាល់ឡើយ ដូចជាគេដើរព្ធដ៏ទីវាល អាត្មាអញងើប មុជ ៗ ក្នុងផែនដី ដូចជាគេងើបមុជក្នុងទឹកក៏បាន អាត្មាអញដើរលើទឹក មិនបែកធ្លាយ ដូចជាគេដើរលើផែនដីក៏បាន អាត្មាអញ គប្បីទៅទាំង ភ្នែនព្ធដ៏អាកាស ដូចជាសត្វបក្សីសកុណៈក៏បាន អាត្មាអញ យកដៃទៅ ស្ទាបអង្អែល ចាប់ពាល់ (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យទាំងពីរនេះ

យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេយ្យន្តិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី ។ បេ ។ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៨៦] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ទិព្វាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ ឧ-ភោ សទ្ទេ សុណេយ្យំ ទិព្វេ ច មានុសេ ច យេ ទូរេ សន្តិកេ ចាតិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី ។ បេ ។ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៨៧] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានេយ្យំ សរាគំ វា ចិត្តំ សរាគំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ វីតរាគំ វា ចិត្តំ វីតរាគំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ សទោសំ វា ចិត្តំ សទោសំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ វីតទោសំ វា ចិត្តំ វីតទោសំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ សមោហំ វា ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តិ បជា-នេយ្យំ វីតមោហំ វា ចិត្តំ វីតមោហំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ

ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន ធ្វើអំណាចកាយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ រហូតដល់ព្រហ្មលោកនាយក៏បាន ដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៨៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានសោតធាតុ ជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសនូវសោតធាតុ របស់មនុស្សធម្មតា ឮនូវសំឡេងពីរប្រការ គឺសំឡេងទិព្វ ១ សំឡេងរបស់មនុស្ស ១ ដែលជាសំឡេងឆ្ងាយក៏បាន ជិតក៏បាន ដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញកំណត់ដឹងចិត្តរបស់សត្វដទៃ បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន គឺចិត្តប្រកបដោយរាគៈក្តី អាត្មាអញគប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តប្រាសចាករាគៈក្តី ក៏អាត្មាអញគប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តប្រកបដោយទោសៈក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តប្រាសចាកទោសៈក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តប្រកបដោយមោហៈក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តប្រាសចាកមោហៈក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្ត

សង្ខិត្តំ វា ចិត្តំ សង្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ វិក្ខិត្តំ វា ចិត្តំ វិក្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ មហគ្គតំ វា ចិត្តំ មហគ្គតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ អមហគ្គតំ វា ចិត្តំ អមហគ្គតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ សឧត្តរំ វា ចិត្តំ សឧត្តរំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ អនុត្តរំ វា ចិត្តំ អនុត្តរំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ សមាហិតំ វា ចិត្តំ សមាហិតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ អសមាហិតំ វា ចិត្តំ អសមាហិតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យន្តិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី ។ បេ ។ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៨៨] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរេយ្យំ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្បិ ជាតិយោ តឹសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បិ ជាតិយោ

រួញរាក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួញរា ចិត្តរាយមាយក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរាយមាយ ចិត្តជាមហគ្គតៈ គឺរូបាវចរនិងអរូបាវចរក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាមហគ្គតៈ ចិត្តមិនមែនជាមហគ្គតៈក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមែនជាមហគ្គតៈ ចិត្តជាសឧត្តរៈគឺលោកិយចិត្តក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាសឧត្តរៈ ចិត្តជាអនុត្តរៈគឺលោកុត្តរចិត្តក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាអនុត្តរៈ ចិត្តតាំងមាំក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តតាំងមាំ ចិត្តមិនតាំងមាំក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនតាំងមាំ ចិត្តរួចចាកកិលេសក្តី គប្បីដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួចចាកកិលេស ចិត្តមិនទាន់រួចចាកកិលេសក្តី គប្បីដឹច្បាស់ថា ចិត្តមិនទាន់រួចចាកកិលេសដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៨៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញរលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាស (ជាតិដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុន) គឺរលឹកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ

បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្បេ អមុត្រាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទឹ តត្រាបាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរេយ្យន្តិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី ។ បេ ។ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

[៨៩] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សេយ្យំ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានេយ្យំ ឥមេ វត ភោន្តោ

១០០ ជាតិខ្លះ ១.០០០ ជាតិខ្លះ ១០០.០០០ ជាតិខ្លះ សំវដ្តកប្បដ៏ច្រើនខ្លះ វិវដ្តកប្បដ៏ច្រើនខ្លះ សំវដ្តវិវដ្តកប្បដ៏ច្រើនខ្លះ ថា អាត្មាអញ កើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ ទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញ ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទៅកើតក្នុងទីនោះ លុះអាត្មាអញទៅកើត ក្នុងទីនោះហើយ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ ទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងទីនេះ អាត្មាអញសូមឲ្យរលឹកតាមនូវជាតិ ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន បានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេសយ៉ាងនេះ ដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៨៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយដែលច្យុតដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ សូមឲ្យដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎សត្វ

សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបន្នា ឥមេ វា បន ភោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន សមន្នាគតា មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទា-នា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នាតិ ឥតិ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សេយ្យំ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានេយ្យន្តិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថមនុ-យុត្តោ អនិរាកតជ្ឈានោ វិបស្សនាយ សមន្នាគតោ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។

ទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាសត្វតិះដៀលនូវពួកព្រះអរិយៈ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវកម្មជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកាន់កំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក អើហ្ន៎ ចំណែកខាងសត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាសត្វមិនតិះដៀលពួកព្រះអរិយៈ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវកម្មជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកាន់មនុស្សសុគតិនិងឋានសួគ៌ទេវលោក អាត្មាអញ សូមឲ្យមានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុ របស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយដែលច្យុតដែលកើត ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ (មួយទៀត) អាត្មាអញសូមឲ្យដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ប្រកបរឿយ ៗ ក្នុងការរម្ងាប់នូវចិត្តពួដ៏ខាងក្នុង មានឈានមិនបានសាបសូន្យ ប្រកបដោយវិបស្សនា ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។

[៩០] អាកង្ខេយ្យ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យន្តិ សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី អជ្ឈត្តញ្ចេតោសមថមនុយុត្តោ អនិរាកតជ្ឈានោ វិបស្សនាយ សមន្នាគតោ ព្រូហេតា សុញ្ញាគារានំ ។ សម្បន្នសីលា ភិក្ខវេ វិហរថ សម្បន្នបាតិមោក្ខា បាតិមោក្ខសំវរសំវុតា វិហរថ អាចារគោចរសម្បន្នា អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខថ សិក្ខាបទេសូតិ ។ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តន្តិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

អាកង្ខេយ្យសុត្តំ ឆដ្ឋំ និដ្ឋិតំ[១] ។

---

១ ឱ. ម. និដ្ឋិតន្តិ ន ទិស្សតិ ។

[៩០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ[១] មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវធម៌ទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ដូច្នេះ គួរធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ប្រកបរឿយ ៗ ក្នុងការរម្ងាប់នូវចិត្តពួង ខាងក្នុង មានឈានមិនបានសាបសូន្យ ប្រកបដោយវិបស្សនា ចម្រើននូវសុញ្ញាគារស្ថាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាអ្នកមានសីលបរិបូណ៌ មានបាតិមោក្ខបរិបូណ៌ ចូរសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារនិងគោចរ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ចូរសមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ពាក្យណាដែលតថាគតបានពោលហើយ (ក្នុងកាលមុន) ពាក្យដែលតថាគតពោលនេះ ព្រោះអាស្រ័យយកពាក្យនុ៎ះឯង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគដោយក្រៃលែង ។

ចប់ អាកង្ខេយ្យសូត្រទី ៦ ។

---

១ សមាធិប្រកបដោយអរហត្តផល ហៅថា ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាប្រកបដោយអរហត្តផល ហៅថា បញ្ញាវិមុត្តិ ។ ម្យ៉ាងទៀត សមាធិបានជាហៅថា ចេតោវិមុត្តិ ព្រោះរួចចាករាគៈ បញ្ញាបានជាហៅថា បញ្ញាវិមុត្តិ ព្រោះរួចចាកអវិជ្ជា ។ មួយវិញទៀត ផលនៃសមថៈហៅថា ចេតោវិមុត្តិ ផលនៃវិបស្សនា ហៅថា បញ្ញាវិមុត្តិ ។

សត្តមំ វត្ថូបមសុត្តំ

[៩១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

[៩២] ភគវា ឯតទវោច សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ វត្ថំ សង្កិលិដ្ឋំ មលគ្គហិតំ តមេនំ រជកោ យស្មឹ យស្មឹ រង្គជាតេ ឧបសំហរេយ្យ យទិ នីលកាយ យទិ បីតកាយ យទិ លោហិតកាយ យទិ មញ្ជេដ្ឋិកាយ[១] ទុរត្តវណ្ណមេវស្ស[២] អបរិសុទ្ធវណ្ណមេវស្ស ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អបរិសុទ្ធត្តា ភិក្ខវេ វត្ថស្ស ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ចិត្តេ សំកិលិដ្ឋេ ទុគ្គតិ ចាដិកង្ខា ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ វត្ថំ បរិសុទ្ធំ បរិយោទាតំ តមេនំ រជកោ យស្មឹ យស្មឹ រង្គជាតេ ឧបសំហរេយ្យ យទិ នីលកាយ យទិ បីតកាយ យទិ លោហិតកាយ យទិ មញ្ជេដ្ឋិកាយ សុរត្តវណ្ណមេវស្ស បរិសុទ្ធវណ្ណមេវស្ស ។ តំ

---

១ ឱ. មជ្ជេដ្ឋកាយ ។ ម. មជ្ជិដ្ឋកាយ ។ ២ ឱ. ទូរត្តវណ្ណមេវស្ស ។

វត្ថូបមសូត្រទី ៧

[៩១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងជេតវនារាម ជារបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច្នេះ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូច្នេះ ។

[៩២] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសំពត់ដែលសៅហ្មង មានមន្ទិលកាន់ ជាងជ្រលក់យកសំពត់នោះដាក់ ក្នុងគ្រឿងជ្រលក់ណា ៗ ដែលមានពណ៌ខៀវក្តី លឿងក្តី ក្រហមក្តី ហង្សបាទក្តី សំពត់នោះ ក៏នៅតែមានពណ៌មិនល្អ មានពណ៌មិនស្អាត ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា សំពត់នោះមិនស្អាត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើចិត្តសៅហ្មងហើយ ទុគ្គតិនឹងមានប្រាកដ ដូចសេចក្តីឧបមានោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសំពត់ស្អាតផូរផង់ ជាងជ្រលក់យកសំពត់នោះ ដាក់ក្នុងគ្រឿងជ្រលក់ណា ៗ ដែលមានពណ៌ខៀវក្តី លឿងក្តី ក្រហមក្តី ហង្សបាទក្តី សំពត់នោះក៏នៅជាមានពណ៌ល្អ មានពណ៌ស្អាត ។

ភិក្ខុស្ស ហោតុ ។ បរិសុទ្ធត្តា ភិក្ខវេ វត្ថស្ស ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ចិត្តេ អសង្កិលិដ្ឋេ សុគតិ ចាដិកង្ខា ។

[៩៣] កតមេ ច ភិក្ខវេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា ។ អភិជ្ឈាវិសមលោភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ ព្យាបាទោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ កោធោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ ឧបនាហោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ មក្ខោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បឡាសោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ ឥស្សា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ មច្ឆរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ មាយា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ សាឋេយ្យំ

ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា សំពត់នោះស្អាត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើចិត្តមិនសៅហ្មងហើយ សុគតិនឹងមានប្រាកដ ដូចសេចក្តីឧបមានោះដែរ ។

[៩៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកឧបក្កិលេស គឺសេចក្តីសៅហ្មងនៃចិត្ត តើដូចម្តេច ។ គឺអភិជ្ឈាវិសមលោភៈ[១] ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ ព្យាបាទជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ កោធៈជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ ឧបនាហៈ (ការចងកំហឹងទុក) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ មក្ខៈ (ការលុបគុណរបស់លោកអ្នកមានគុណ) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ បឡាសៈ (ការកាន់យកឫកប្រៀបផ្ទឹម ឬប្រណាំងវាស្នា) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ ឥស្សា (សេចក្តីច្រណែន) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ មច្ឆរិយៈ (សេចក្តីកំណាញ់) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ មាយា (ការប្រព្រឹត្តលាក់ពុតបិទបាំងទោស) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ សាឋេយ្យៈ[២]

---

១ សេចក្តីត្រេកត្រអាលក្នុងទ្រព្យរបស់ខ្លួន ហៅថា អភិជ្ឈា សេចក្តីត្រេកអរក្នុងទ្រព្យរបស់អ្នកដទៃ ហៅថា វិសមលោភៈ មួយទៀតថា សេចក្តីត្រេកអរក្នុងទ្រព្យរបស់ខ្លួនក្តី របស់អ្នកដទៃក្តី ក្នុងទីដែលគួរ ហៅថា អភិជ្ឈា សេចក្តីត្រេកអរក្នុងទ្រព្យរបស់ខ្លួនក្តី របស់អ្នកដទៃក្តី ក្នុងទីដែលមិនគួរ ហៅថា វិសមលោភៈ ។ ២ សាឋេយ្យៈ ប្រែថា ការអួតអាង ឬអែបអប នេះជាអំពើពុតត្បុតរបស់បុគ្គលជាអ្នកឡែបឡបអួតគុណវិជ្ជាដែលមិនមានក្នុងខ្លួន ធ្វើអាការមិនឲ្យខុសនឹងអ្នកណា មានអាការដូចត្រីអានន្ទមច្ឆៈ ឃើញពួកត្រីមកក៏បង្ហាញកន្ទុយថា យើងជាត្រីដូចគ្នា ឃើញពួកពស់មក ក៏បង្ហាញក្បាលថា យើងជាពស់ដូចគ្នា តែក្នុងអដ្ឋកថា ព្រះអភិធម្មថា បុគ្គលដែលប្រកបដោយសាឋេយ្យៈ មានភាពដូចសត្វម្យ៉ាង មើលអំពីខាងឆ្វេងដូចជាសត្វជ្រូក មើលអំពីខាងស្តាំដូចជាសត្វពពែ ស្តាប់សំឡេងដូចសំឡេងចៀម មើលទៅស្នែងដូចគោចាស់ ។

ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ ថម្ភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ សារម្ភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ មានោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ អតិមានោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ មទោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បមាទោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ ។

[៩៤] ស ខោ សោ[១] ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អភិជ្ឈា-វិសមលោភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អភិជ្ឈាវិសមលោភំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ ព្យាបាទោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ព្យាបាទំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ កោធោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា កោធំ ចិត្តស្ស

១ ម. សេខោ សោ ។

ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ ថម្ភៈ[១] (សេចក្តីរឹងត្អឹង) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ សារម្ភៈ[២] (ការប្រណាំងប្រជែង) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ មានះ (សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ អតិមានះ (សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួនខ្លាំងពេក) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ មទៈ (សេចក្តីស្រវឹង) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ បមាទៈ (ការប្រហែសធ្វេស ឬបណ្តោតបណ្តោយចិត្ត ទៅក្នុងកាមគុណ) ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ១ ។

[៩៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឯង លុះដឹងច្បាស់ថា អភិជ្ឈាវិសមលោភៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះបង់នូវអភិជ្ឈាវិសមលោភៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា ព្យាបាទ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះបង់នូវព្យាបាទជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា កោធៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត

១ ក្នុងអដ្ឋកថាព្រះអភិធម្មថា សេចក្តីរឹងត្អឹងរបស់ចិត្តប្រៀបដូចសំពត់សាដកដែលរឹងដោយបាយម៉ាន បុគ្គលដែលប្រកបដោយថម្ភៈនោះ រមែងជាអ្នកគ្មានសភាពរាបទាប ជាអ្នកព្រហើនប៉ោងឡើង ប្រៀបដូចពស់ថ្លាន់ដែលលេបផ្ទៀងនង្គ័ល ឬប្រៀបដូចប្លោកស្បែកដែលពេញដោយខ្យល់ កាលបើឃើញចេតិយ ឬបុគ្គលចាស់ជាងខ្លួន ក៏មិនធ្វើសេចក្តីឱនលំទោន ។ ២ សារម្ភៈ មានលក្ខណៈធ្វើអំពើឲ្យលើសលុបជាងគេ ចែកជាពីរផ្នែក ជាអកុសលក៏មាន ជាកុសលក៏មាន ចំណែកខាងគ្រហស្ថ កាលបើឃើញគេធ្វើគ្រឿងប្រដាប់កាយជាដើម ក៏ប្រឹងឲ្យច្រើនជាងគេជាទ្វេគុណ ចំណែកអ្នកបួស កាលបើឃើញគេរៀនធម៌បានប៉ុន្មាន ៗ ក៏ខំប្រឹងរៀនឲ្យបានច្រើនជាងគេជាទ្វេគុណ ម្យ៉ាងទៀត ចំណែកគ្រហស្ថ កាលបើឃើញគេធ្វើសលាកភត្ត ១ ខ្លួនក៏ចង់ធ្វើឲ្យបានពីរឬបី ចំណែកអ្នកបួស កាលបើឃើញគេរៀនបានគម្ពីរនិកាយ ១ ខ្លួនក៏ចង់រៀនឲ្យបាននិកាយពីរ តែក្នុងទីនេះសំដៅយកតែអកុសល ។

ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ ឧបនាហោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-លេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឧបនាហំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ មក្ខោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា មក្ខំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ បឡាសោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា បឡាសំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ ឥស្សា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឥស្សំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ មច្ឆរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-លេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា មច្ឆរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ មាយា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា មាយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ សាឋេយ្យំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា សាឋេយ្យំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ ថម្ភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ថម្ភំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ សារម្ភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-លេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា សារម្ភំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ មានោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ

ដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះបង់នូវកោធៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា ឧបនាហៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះនូវឧបនាហៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា មក្ខៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះបង់នូវមក្ខៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា បឡាសៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះបង់នូវបឡាសៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា ឥស្សា ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះនូវឥស្សា ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា មច្ឆ-រិយៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះនូវមច្ឆរិយៈ ជាឧបក្កិ-លេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា មាយា ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះនូវមាយា ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា សាឋេយ្យៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះនូវសាឋេយ្យៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា ថម្ភៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះនូវថម្ភៈ ជាឧបក្កិ-លេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា សារម្ភៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះនូវសារម្ភៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា មានះ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែង

វិជិត្វា មានំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ អតិមានោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិជិត្វា អតិ-មានំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ មទោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិជិត្វា មទំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។ បមាទោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-លេសោតិ ឥតិ វិជិត្វា បមាទំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហាតិ ។

[៩៨] យតោ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ អភិជ្ឈាវិស-មលោភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិជិត្វា អភិជ្ឈាវិសមលោភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ ព្យាបាទោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិជិត្វា ព្យាបាទោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ កោធោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិជិត្វា កោធោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ ឧបនាហោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិជិត្វា ឧប-នាហោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ មក្ខោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិជិត្វា មក្ខោ

លះនូវមានះ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា អតិមានះ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះនូវអតិមានះ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា មទៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះនូវមទៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។ លុះដឹងច្បាស់ថា បមាទៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះហើយ ក៏រមែងលះនូវបមាទៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តចេញបាន ។

[៩៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើភិក្ខុដឹងច្បាស់ថា អភិជ្ឈាវិសមលោភៈ ជាឧបក្កិលេស នៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ អភិជ្ឈាវិសមលោភៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា ព្យាបាទៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ ព្យាបាទៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា កោធៈ ជាឧបក្កិលេស នៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ កោធៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា ឧបនាហៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ ឧបនាហៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា មក្ខៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ មក្ខៈ ជាឧបក្កិលេស នៃ

ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ បឡាសោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា បឡាសោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ ឥស្សា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឥស្សា ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-លេសោ បហីនោ ហោតិ ។ មច្ឆរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-លេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា មច្ឆរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ មាយា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា មាយា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ សាឋេយ្យំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា សាឋេយ្យំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ ថម្ភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ថម្ភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ សារម្ភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា សារម្ភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ មានោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា មានោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ ហោតិ ។ អតិមានោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អតិមានោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-

ចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា បឡាសៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ បឡាសៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា ឥស្សា ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ ឥស្សា ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា មច្ឆរិយៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ មច្ឆរិយៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា មាយា ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ មាយា ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា សាថេយ្យៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ សាថេយ្យៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា ថម្ភៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ ថម្ភៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា សារម្ភៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ សារម្ភៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា មានះ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ មានះ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា អតិមានះ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ អតិមានះ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។

លេសោ បហីនោ ហោតិ ។ មនោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេ-
សោតិ ឥតិ វិទិត្វា មនោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហី-
នោ ហោតិ ។ បមាទោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ
វិទិត្វា បមាទោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ
ហោតិ ។ សោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ
ហោតិ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ
បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ ។
ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ ស្វាក្ខា-
តោ ភគវតា ធម្មោ សន្ទិដ្ឋិកោ អកាលិកោ ឯហិ-

ដឹងច្បាស់ថា មទៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ មទៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ដឹងច្បាស់ថា បមាទៈ ជាឧបក្កិលេស នៃចិត្តដូច្នេះ ហើយបានលះ បមាទៈ ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះ រមែងជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះពុទ្ធដូច្នេះថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង នូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹងនិងក្រឹត្យ ដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាសារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ រមែងជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ថា ព្រះបរិយត្តិធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងហើយដោយល្អ ព្រះលោកុត្តរធម៌ ជាធម៌ដែលព្រះអរិយ-បុគ្គលទាំងពួង ដឹងពិត ឃើញពិត ដោយបច្ចវេក្ខណញ្ញាណ ជាធម៌ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល ជាធម៌គួរដល់ឯហិបស្សវិធី ជាធម៌ដែលព្រះអរិយ-

បស្សិកោ ឱបនយិកោ បច្ចត្តំ វេទិតព្វោ វិញ្ញូហីតិ ។ សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ សុបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ឧជុបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ញាយបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ សាមីចិបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ យទិទំ ចត្តារិ បុរិសយុគានិ អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ អាហុនេយ្យោ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ ។ យតោធិ ខោ បនស្ស ចត្តំ ហោតិ វន្តំ មុត្តំ បហីនំ បដិនិស្សដ្ឋំ ។ សោ

បុគ្គលគប្បីបង្អោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួនដោយអំណាចនៃភាវនា ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមានឧត្តដិតញ្ញូបុគ្គលជាដើម គប្បីឃើញច្បាស់ក្នុងចិត្តនៃខ្លួន ។ រមែងជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះសង្ឃថា ពួកសាវ័ក នៃព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិប្រពៃ ពួកសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិត្រង់ ពួកសាវ័ក នៃព្រះមានព្រះភាគប្រតិបត្តិដើម្បីព្រះនិព្វាន ពួកសាវ័ក នៃព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិសមគួរ គឺប្រតិបត្តិគួរដល់សីល សមាធិ បញ្ញា បុរសបុគ្គលណា បើរាប់ជាគូ បាន ៤ គូ បើរាប់រៀងទៅ បាន ៨ ពួកសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគនេះ គួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលបុគ្គលនាំមកអំពីចម្ងាយបូជា គួរទទួលនូវអាគន្តុកទាន គួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន គួរដល់អញ្ជលិ-កម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តនៃសត្វលោក រកខេត្តដទៃក្រៃលែងជាងគ្មាន ។ កាលណា បើភិក្ខុនោះលះចោលហើយ ខ្ជាក់ចោលហើយ ជម្រុះចោលហើយ លះលែងចោលហើយ រលាស់ចោលហើយ (នូវឧបក្កិលេសទាំងនោះ) ដោយឱធិ[១] គឺមគ្គខាងក្រោមទាំង ៣ ។ ភិក្ខុនោះលែងបាននូវ

១ ឱធិ ប្រែថា ចំណែក ឬ ជួរ ។

១២៣

មូលបរិយាយវគ្គស្ស វត្ថូបមសុត្តេ រតនត្តយេ បាសាទផលំ

ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោម្ហីតិ លភតិ អត្ថវេទំ លភតិ ធម្មវេទំ លភតិ ធម្មូបសញ្ហិតំ បាមុជ្ជំ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ ធម្មេ ។ បេ ។ សង្ឃេ អវេច្ចប្ប-សាទេន សមន្នាគតោម្ហីតិ លភតិ អត្ថវេទំ លភតិ ធម្មវេទំ លភតិ ធម្មូបសញ្ហិតំ បាមុជ្ជំ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិ-យតិ ។ យតោធិ ខោ បន មេ ចត្តំ វន្តំ មុត្តំ បហីនំ បដិនិស្សដ្ឋន្តិ លភតិ អត្ថវេទំ លភតិ ធម្មវេទំ លភតិ ធម្មូបសញ្ហិតំ បាមុជ្ជំ បមុទិតស្ស

សេចក្តីត្រេកអរក្នុងអត្ថ បាននូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ បាននូវសេចក្តីរីករាយប្រកបដោយធម៌ ដោយគិតថា អាត្មាអញជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះពុទ្ធដូច្នេះ កាលបើភិក្ខុនោះ មានចិត្តរីក-រាយហើយ បីតិក៏កើត កាលបើភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះភិក្ខុមានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ រមែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើភិក្ខុមានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏តម្កល់នៅល្អ ។ ក្នុងព្រះធម៌ ។ បេ ។ រមែងបាននូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងអត្ថ បាននូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ បាននូវសេចក្តីរីករាយប្រកបដោយធម៌ ដោយគិតថា អាត្មា-អញ ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះសង្ឃដូច្នេះ កាលបើភិក្ខុនោះ មានចិត្តរីករាយហើយ បីតិក៏កើត កាលបើភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះភិក្ខុមានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ រមែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើភិក្ខុមានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏បានតម្កល់នៅល្អ ។ រមែងបាននូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងអត្ថ បាននូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ បាននូវសេចក្តីរីករាយប្រកបដោយធម៌ ដោយគិតថា អាត្មាអញបានលះបង់ចោលហើយ ខ្ជាក់ចោលហើយ ជម្រុះចោលហើយ លះលែងចោលហើយ រលាស់ចោលហើយ នូវឧបក្កិលេសទាំងនោះ ដោយឱធិគឺមគ្គខាងក្រោមទាំង ៣ ដូច្នេះ កាលបើភិក្ខុមានចិត្តរីករាយហើយ

បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធ-
កាយោ សុខំ វេទេតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។

[៩៦] ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឯវំសីលោ ឯវំធម្មោ ឯវំបញ្ញោ សាលីនញ្ចេបិ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជតិ វិចិតកាឡកំ អនេកសូបំ អនេកព្យញ្ជនំ នេវស្ស តំ ហោតិ អន្តរាយាយ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ វត្ថំ សំកិលិដ្ឋំ មលគ្គហិតំ អច្ឆំ ឧទកំ[១] អាគម្ម បរិសុទ្ធំ ហោតិ បរិយោទាតំ ឧក្កាមុខំ វា បនាគម្ម ជាតរូបំ សុបរិសុទ្ធំ[២] ហោតិ បរិយោទាតំ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឯវំសីលោ ឯវំធម្មោ ឯវំបញ្ញោ សាលីនញ្ចេបិ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជតិ វិចិតកាឡកំ អនេកសូបំ អនេកព្យញ្ជនំ នេវស្ស តំ ហោតិ អន្តរាយាយ ។

---
១ ម. អច្ឆោទកំ ។ ២ ឱ. ម. បរិសុទ្ធំ ។

បីតិក៏កើត កាលបើភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះភិក្ខុមានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ រមែងទទួលនូវសេចក្ដីសុខ កាលបើភិក្ខុមានសេចក្ដីសុខហើយ ចិត្តក៏រមែងតម្កល់នៅល្អ ។

[៩៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឯង មានសីលយ៉ាងនេះ មានធម៌យ៉ាងនេះ មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ រមែងបរិភោគនូវបាយនៃស្រូវសាលីដែលប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ មានសម្លច្រើនមុខ មានម្ហូបគ្រៀមច្រើនមុខ ការបរិភោគនេះ មិនមានអន្តរាយដល់ភិក្ខុនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសំពត់ដែលសៅហ្មង មានមន្ទិលកាន់ ហើយទៅជាសំពត់ស្អាតផូរផង់ ព្រោះតែអាស្រ័យទឹកថ្លា ម្យ៉ាងទៀត មាសដែលបរិសុទ្ធស្អាត ផូរផង់ ព្រោះអាស្រ័យមាត់បាវ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសីលយ៉ាងនេះ មានធម៌យ៉ាងនេះ មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ បរិភោគនូវបិណ្ឌបាតនៃស្រូវសាលី ដែលប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ មានសម្លច្រើនមុខ មានម្ហូបគ្រៀមច្រើនមុខ ការបរិភោគនោះ មិនមានអន្តរាយដល់ភិក្ខុនោះ យ៉ាងនោះដែរ ។

[៩៧] សោ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ។ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្វធិ សព្វត្តតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរតិ ។ ករុណាសហគតេន ចេតសា ។ បេ ។ មុទិតាសហគតេន ចេតសា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ។ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្វធិ សព្វត្តតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរតិ ។ សោ អត្ថិ ឥទំ អត្ថិ ហីនំ អត្ថិ បណីតំ អត្ថិ ឥមស្ស សញ្ញាគតស្ស ឧត្តរឹ និស្សរណន្តិ បជានាតិ ។ តស្ស ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ

[៩៧] ភិក្ខុនោះ រមែងមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិស ១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ។ រមែងមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់នូវភាវៈជាធំ រកប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ខាងក្រោម និងទិសទទឹង[១] ផ្សាយទៅកាន់ទិសទាំងពួង ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិស ១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ។ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់នូវភាវៈធំ រកប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ខាងក្រោមនិងទិសទទឹង ផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងពួង ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ។ ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់ថា ទុក្ខសច្ចនេះនៅមាន សមុទយសច្ចដែលគួរលះបង់នៅមាន មគ្គសច្ចដ៏ប្រសើរ ក៏នៅមាន និរោធសច្ចជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវសញ្ញានេះតទៅ ក៏នៅមាន ។ កាលភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះហើយ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តរមែងរួចចាកកាមាសវៈផង ចិត្តរមែងរួចចាកភវាសវៈផង ចិត្តរមែងរួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង

១ ទិសអាគ្នេយ៍ ១ ទិសនិរតី ១ ទិសពាយ័ព្យ ១ ទិសឦសាន ១ ។

វិមុត្តស្មឹ វិមុត្តមីតិ ញាណំ ហោតិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សិនាតោ អន្តរេន សិនានេនាតិ ។

[៩៨] តេន ខោ បន សមយេន សុន្ទរិកភារទ្វាជោ ព្រាហ្មណោ ភគវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ ។ អថខោ សុន្ទរិកភារទ្វាជោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច គច្ឆតិ បន ភវំ គោតមោ ពាហុកំ នទឹ សិនាយិតុន្តិ ។ កឹ ព្រាហ្មណ ពាហុកាយ នទិយា កឹ ពាហុកា នទី ករិស្សតីតិ ។ លោកសម្មតា[១] ហិ ភោ គោតម ពាហុកា នទី ពហុជនស្ស បុញ្ញសម្មតា ហិ ភោ គោតម ពាហុកា នទី ពហុជនស្ស ពាហុកាយ ច[២] បន នទិយា ពហុជនោ

១ ឱ. មោក្ខសម្មតា ។ ២ ម. ចការោ ន ទិស្សតិ ។

កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ប្រាជ្ញាក៏កើតឡើងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ដូច្នេះ ភិក្ខុនោះ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចារ្យ (របស់អាត្មាអញ) បាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចដែលអាត្មាអញត្រូវធ្វើ ក៏បានធ្វើហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា ជាអ្នកលាងជម្រះដោយគ្រឿងសម្រាប់លាងជម្រះ (នូវកិលេស) ខាងក្នុង ។

[៩៨] សម័យនោះឯង មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ឈ្មោះសុន្ទរិកភារទ្វាជៈ អង្គុយនៅជិតព្រះមានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះឯង សុន្ទរិកភារទ្វាជព្រាហ្មណ៍ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បុះព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធ្លាប់ស្តេចទៅកាន់ស្ទឹងពាហុកា ដើម្បីលាងជម្រះដែរឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ប្រយោជន៍អ្វី ដោយស្ទឹងពាហុកា ស្ទឹងពាហុកានោះ នឹងធ្វើអ្វីឲ្យ ។ ព្រាហ្មណ៍ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ស្ទឹងពាហុកា មានជនច្រើនគ្នាសន្មតហើយថាជាស្ទឹងបរិសុទ្ធ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ស្ទឹងពាហុកា មានជនច្រើនគ្នាសន្មតហើយថាជាបុណ្យ ម្យ៉ាងទៀត ជនច្រើនគ្នាតែង

១២៧

មូលបរិយាយវគ្គស្ស វត្ថូបមសុត្តេ ភគវតា ភាសិតគាថា

បាបកម្មំ កតំ(១) ហោតីតិ ។ អថខោ ភគវា សុន្ទរិកំ ភារទ្វាជំ ព្រាហ្មណំ គាថាហិ អជ្ឈភាសិ

ពាហុកំ អធិកក្កញ្ច
គយំ សុន្ទរិកាមបិ(២)
សរស្សតឹ បយាគញ្ច
អថោ ពាហុមតឹ នទឹ
និច្ចម្បិ ពាលោ បក្ខន្ទោ(៣)
កណ្ហកម្មោ ន សុជ្ឈតិ
កឹ សុន្ទរិកា ករិស្សតិ
កឹ បយាគោ កឹ ពាហុកា នទី ។
វេរឹ កតកិព្វិសំ នរំ
ន ហិ នំ សោធយេ បាបកម្មិនំ
សុទ្ធស្ស វេ សទា ផគ្គុ
សុទ្ធស្សុបោសថោ សទា
សុទ្ធស្ស សុចិកម្មស្ស
សទា សម្បជ្ជតេ វតំ ។

---

១ ឱ. បាបំ កតំ កម្មំ ។ ២ ម. សុន្ទរិកំ មហឹ ។ ៣ ម. បក្ខន្នោ ។

បណ្ដោតបាបកម្ម ដែលគេធ្វើហើយ ចោលទៅក្នុងស្ទឹងពាហុកា (នេះដែរ) ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយបទគាថាទាំងឡាយ ចំពោះសុន្ទរិកភារទ្វាជព្រាហ្មណ៍ថា

ជនពាលមានកម្មអាក្រក់ (ក្នុងសន្ដាន) បើទុកជាចូលទៅកាន់ស្ទឹងពាហុកាក្ដី កាន់កំពង់ឈ្មោះអធិកក្កៈក្ដី កាន់កំពង់ឈ្មោះគយាក្ដី[១] កាន់ស្ទឹងឈ្មោះសុន្ទរិកាក្ដី កាន់ស្ទឹងឈ្មោះសរស្សតីក្ដី កាន់កំពង់ឈ្មោះបយាគៈក្ដី ឬក៏កាន់ស្ទឹងឈ្មោះពាហុមតីក្ដី អស់កាលជានិច្ច ក៏នៅតែមិនស្អាតឡើយ ព្រោះថា ស្ទឹងឈ្មោះសុន្ទរិកានឹងធ្វើអ្វីឲ្យ កំពង់ឈ្មោះបយាគៈនឹងធ្វើអ្វីឲ្យ ស្ទឹងឈ្មោះពាហុកានឹងធ្វើអ្វីឲ្យ ។ ព្រោះថា ស្ទឹងឈ្មោះសុន្ទរិកាជាដើម មិនដែលលាងជម្រះសត្វមានពៀរ មានបាបកម្មដ៏ក្លៀវក្លា ដែលខ្លួនធ្វើហើយ មានកម្មដ៏លាមកនោះ ឲ្យស្អាតបានឡើយ ផគ្គុណឫក្សតែងមានសព្វ ៗ កាល ដល់បុគ្គលដែលបរិសុទ្ធ ឧបោសថ តែងមានសព្វ ៗ កាល ដល់បុគ្គលដែលបរិសុទ្ធ ការកាន់យកនូវវត្ត តែងសម្រេចសព្វ ៗ កាល ដល់បុគ្គលដែលបរិសុទ្ធ មានកម្មដ៏ស្អាត ។

---

១ កំពង់មានសណ្ឋានដូចបឹងមូល ។

ឥធេវ សិនាហិ ព្រាហ្មណ

សព្វភូតេសុ ករោហិ ខេមតំ

សចេ មុសា ន ភណសិ

សចេ បាណំ ន ហឹសសិ

សចេ អទិន្នំ នាទិយសិ

សទ្ធហានោ អមច្ឆរី

កឹ កាហសិ គយំ គន្ត្វា

ឧទបានោបិ តេ គយាតិ ។

[៩៩] ឯវំ វុត្តេបិ សុន្ទរិកភារទ្វាជោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តំ ភោ គោតម អភិក្កន្តំ ភោ គោតម សេយ្យថាបិ ភោ គោតម និក្កុជ្ជិតំ វា ឧក្កុជ្ជេយ្យ បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលប្បជ្ជោតំ ធារេយ្យ ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ ឯវមេវ ភោតា គោតមេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរលាងជម្រះខ្លួន ក្នុងសាសនាតថាគតនេះវិញ អ្នកចូរធ្វើសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត ចំពោះពួកសត្វទាំងពួងចុះ បើអ្នកមិននិយាយកុហក បើអ្នកមិនបៀតបៀនសត្វ បើអ្នកមិនកាន់យកនូវទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ មានចិត្តជឿហើយ មិនមានសេចក្តីកំណាញ់ អ្នកចាំបាច់ទៅកាន់កំពង់ទឹកធ្វើអ្វីទៀត អ្នកផឹកទឹក (ឬងូត) តែក្នុងកំពង់ទឹក របស់អ្នកឯង (បានហើយ) ។

[៩៩] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដីកា យ៉ាងនេះហើយ ទើបសុន្ទរិកភារទ្វាជព្រាហ្មណ៍ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ ហាក់ដូចជាគេផ្ងាររបស់ដែលផ្កាប់ ឬក៏ដូចជាគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះ ដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងទិស ពុំនោះសោត ដូចជាគេកាន់ប្រទីបទ្រោលបំភ្លឺក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា មនុស្សមានភ្នែកតែងមើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន

មូលបរិយាយវគ្គស្ស វត្ថូបមសុត្តេ សុន្ទរិកោ អរហន្តប្បត្តោ

ឯសាហំ ភវន្តំ គោតមំ សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច លភេយ្យាហំ ភោតោ គោតមស្ស សន្តិកេ បព្វជ្ជំ លភេយ្យំ ឧបសម្បទន្តិ ។ អលត្ថ ខោ សុន្ទរិកភារទ្វាជោ ព្រាហ្មណោ ភគវតោ សន្តិកេ បព្វជ្ជំ អលត្ថ ឧបសម្បទំ ។ អចិរូបសម្បន្នោ ខោ បនាយស្មា ភារទ្វាជោ ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ នចិរស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជន្តិ តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អព្ភញ្ញាយ សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ[១] ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ អព្ភញ្ញាសិ ។ អញ្ញតរោ ខោ បនាយស្មា ភារទ្វាជោ អរហតំ អហោសីតិ ។

វត្ថូបមសុត្តំ សត្តមំ និដ្ឋិតំ[២] ។

---

១ ឱ. វិហរតិ ។ ២ ឱ. វត្ថូបមសុត្តំ សត្តមំ ។ ម. វត្ថសុត្តន្តំ សត្តមំ ។

មូលបរិយាយវគ្គ វត្ថុបមសូត្រ សុន្ទរិកភិក្ខុបានសម្រេចព្រះអរហត្ត

ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង ទីរលឹក ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមបាននូវបព្វជ្ជា សូមបាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ។ សុន្ទរិកភារទ្វាជព្រាហ្មណ៍ ក៏បាន បព្វជ្ជា បានឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ភារទ្វាជភិក្ខុមានអាយុ ដែលបានឧបសម្បទា មិនទាន់អស់កាលយូរ ប៉ុន្មាន ជាភិក្ខុម្នាក់ឯង ចៀសចេញ (ចាកពួក) ជាអ្នកមិនប្រមាទ មាន ព្យាយាមដុតបំផ្លាញកិលេស មានចិត្តស្ទុងទៅកាន់ (ព្រះនិព្វាន) ពួកកុលបុត្រ ដែលចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា (ភារទ្វាជភិក្ខុ) ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ ច្បាស់នូវអនុត្តរធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ដោយប្រាជ្ញារបស់ ខ្លួនដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ បានសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយា-បទទាំង ៤ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិកំណើតរបស់អាត្មាអញ អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អញក៏បាននៅរួចហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើអញ ក៏បានធ្វើហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ ទៀត មិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភារទ្វាជភិក្ខុ មានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

ចប់ វត្ថុបមសូត្រ ជាគម្រប់ ៧ ។

អដ្ឋមំ សល្លេខសុត្តំ

[១០០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ អាយស្មា មហាចុន្ទោ សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា មហាចុន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច យា ឥមា ភន្តេ អនេកវិហិតា ទិដ្ឋិយោ លោកេ ឧប្បជ្ជន្តិ អត្តវាទប្បដិសំយុត្តា វា លោកវាទប្បដិសំយុត្តា វា អាទិមេវ នុ ខោ ភន្តេ ភិក្ខុនោ មនសិករោតោ ឯវមេតាសំ ទិដ្ឋីនំ បហានំ ហោតិ ឯវមេតាសំ ទិដ្ឋីនំ បដិនិស្សគ្គោ ហោតីតិ ។

សល្លេខសូត្រទី ៨

[១០០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមហាចុន្ទមានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះមហាចុន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទិដ្ឋិ[១] ទាំងឡាយច្រើនប្រការណា ដែលជាទិដ្ឋិប្រកបដោយអត្តវាទខ្វះ[២] ប្រកបដោយលោកវាទខ្វះ[៣] កើតឡើងក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តជាដំបូង តើលះទិដ្ឋិទាំងនុ៎ះ ដោយឧបាយយ៉ាងនេះ បោលទិដ្ឋិទាំងនុ៎ះ ដោយឧបាយយ៉ាងនេះបានឬទេ ។

---

១ បានដល់មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ២ ប្រកបដោយសក្កាយទិដ្ឋិ ២០ មានឃើញរូបថាជារបស់ខ្លួនជាដើម ។ ៣ ប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ ៨ មានឃើញថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ជារបស់ទៀងជាដើម អដ្ឋកថា ។

[១០១] យា ឥមា ចុន្ទ អនេកវិហិតា ទិដ្ឋិយោ លោកេ ឧប្បជ្ជន្តិ អត្តវាទប្បដិសំយុត្តា វា លោក-វាទប្បដិសំយុត្តា វា យត្ថ ចេតា ទិដ្ឋិយោ ឧប្បជ្ជន្តិ យត្ថ ច អនុសេន្តិ យត្ថ ច សមុទាចរន្តិ[១] នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ឯវមេតាសំ ទិដ្ឋីនំ បហានំ ហោតិ ឯវមេតាសំ ទិដ្ឋីនំ បដិនិស្សគ្គោ ហោតិ ។

[១០២] ឋានំ ខោ បនេតំ ចុន្ទ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុស-លេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស សល្លេខេន វិហរាមីតិ ន ខោ បនេតេ ចុន្ទ អរិយស្ស វិនយេ សល្លេខា វុច្ចន្តិ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារា ឯតេ អរិយស្ស វិនយេ វុច្ចន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ

១ ឱ. ម. តន្តិ បាឋោ ទិស្សតិ ។

មូលបរិយាយវគ្គ សល្លេខសូត្រ រូបជ្ឈាន ៤ យ៉ាង

[១០១] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលចុន្ទ ទិដ្ឋិទាំងឡាយមានច្រើនប្រការណា ដែលជាទិដ្ឋិប្រកបដោយអត្តវាទខ្លះ ប្រកបដោយលោក-វាទខ្លះ កើតឡើងក្នុងលោក ក៏ទិដ្ឋិទាំងឡាយនោះ កើតក្នុងបញ្ចក្ខន្ធណា ដេកសម្ងំនៅក្នុងបញ្ចក្ខន្ធណា ផុសផុលឡើងក្នុងបញ្ចក្ខន្ធណា កាលបើភិក្ខុឃើញច្បាស់នូវបញ្ចក្ខន្ធនុ៎ះ តាមសេចក្តីពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នេះមិនមែនរបស់អញ នេះមិនមែនអញ នេះមិនមែនខ្លួនរបស់អញដូច្នេះ ការលះបង់នូវទិដ្ឋិទាំងឡាយនេះ គង់មានដោយឧបាយយ៉ាងនេះបាន ការរលាស់ចោលនូវទិដ្ឋិទាំងឡាយនោះ គង់មានដោយឧបាយយ៉ាងនេះបាន ។

[១០២] ម្នាលចុន្ទ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ គឺភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំង-ឡាយហើយ ចូលបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីតិនិងសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនៅដោយសេចក្តីផូរផង់ដូច្នេះ ម្នាលចុន្ទ តែថា តថាគត មិនទាន់ឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះថា ជាសេចក្តីផូរផង់ក្នុងវិន័យ របស់ព្រះអរិយៈទេ គ្រាន់តែឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះថា ជាការនៅសប្បាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ (ប៉ុណ្ណោះ) ។ ម្នាលចុន្ទ ហេតុនេះ តែងមានជា

ចុន្ទ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស សល្លេខេន វិហរាមីតិ ន ខោ បនេតេ ចុន្ទ អរិយស្ស វិនយេ សល្លេខា វុច្ចន្តិ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារា ឯតេ អរិយស្ស វិនយេ វុច្ចន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ ចុន្ទ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរេយ្យ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេយ្យ យន្តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស សល្លេខេន វិហរាមីតិ ន ខោ បនេតេ ចុន្ទ អរិយស្ស វិនយេ សល្លេខា វុច្ចន្តិ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារា ឯតេ អរិយស្ស វិនយេ វុច្ចន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ ចុន្ទ វិជ្ជតិ យំ

ប្រាកដ គឺភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ ចូលទុតិយជ្ឈាន ដែលកើតក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសទ្ធា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខ កើតអំពីសមាធិ ព្រោះស្ងប់រម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីសំគាល់ថា អាត្មាអញនៅដោយសេចក្តីផូរផង់ដូច្នេះ ម្នាលចុន្ទ តែតថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាសេចក្តីផូរផង់ ក្នុងអរិយវិន័យទេ គ្រាន់តែឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាការនៅសប្បាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក្នុងអរិយវិន័យប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលចុន្ទ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ គឺភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តព្រងើយកន្តើយ ព្រោះនឿយណាយចាកបីតិ តែមានស្មារតីនឹងដឹងខ្លួន ទទួលសេចក្តីសុខដោយនាមកាយ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលប្រកបដោយតតិយជ្ឈាននោះថា បុគ្គលប្រកបដោយតតិយជ្ឈានមានចិត្តព្រងើយកន្តើយ មានស្មារតីនៅជាសុខដូច្នេះ ដោយតតិយជ្ឈានណា (ភិក្ខុនោះ) ក៏បានចូលតតិយជ្ឈាននោះ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីសំគាល់ថា អាត្មាអញនៅដោយសេចក្តីផូរផង់ដូច្នេះ ម្នាលចុន្ទ តែថាតថាគត មិនទាន់ឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាសេចក្តីផូរផង់ក្នុងអរិយវិន័យទេ គ្រាន់តែឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាការនៅសប្បាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក្នុងអរិយវិន័យប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលចុន្ទ ហេតុនេះ តែងមានជា

ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេ វ សោមនស្សទោមនស្សានំ អដ្ឋង្គមា អទុក្ខមសុខំ(១) ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធឹ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស សល្លេខេន វិហរាមីតិ ន ខោ បនេតេ ចុន្ទ អរិយស្ស វិនយេ សល្លេខា វុច្ចន្តិ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារា ឯតេ អរិយស្ស វិនយេ វុច្ចន្តិ ។

[១០៣] ឋានំ ខោ បនេតំ ចុន្ទ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស សល្លេខេន វិហរាមីតិ ន ខោ បនេតេ ចុន្ទ អរិយស្ស វិនយេ សល្លេខា វុច្ចន្តិ សន្តា ឯតេ វិហារា អរិយស្ស វិនយេ វុច្ចន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ ចុន្ទ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ

១ ឱ. អដ្ឋគមា អទុក្ខំ អសុខំ ។

ប្រាកដ គឺភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ ចូលចតុត្ថជ្ឈាន មានសតិដ៏បរិសុទ្ធ ដោយឧបេក្ខា មិនទុក្ខមិនសុខ ព្រោះលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង វិនាសទៅនៃសោមនស្សនិងទោមនស្សទាំងឡាយ ក្នុងកាលមុនផង ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនៅ ដោយសេចក្តីផូរផង់ដូច្នេះ ម្នាលចុន្ទ តែថា តថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាសេចក្តីផូរផង់ ក្នុងអរិយវិន័យទេ គ្រាន់តែឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាការនៅសប្បាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក្នុងអរិយវិន័យប៉ុណ្ណោះ ។

[១០៣] ម្នាលចុន្ទ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ គឺភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ ចូលអាកាសានញ្ចាយតនៈដោយគិតថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ព្រោះកន្លងនូវពួករូបសញ្ញា វិនាសទៅនៃពួកបដិឃសញ្ញា មិនកំណត់ក្នុងចិត្តនូវពួកនានត្តសញ្ញា ដោយសព្វគ្រប់ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនៅដោយសេចក្តីផូរផង់ដូច្នេះ ម្នាលចុន្ទ តែថា តថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាសេចក្តីផូរផង់ក្នុងអរិយវិន័យទេ គ្រាន់តែឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាគ្រឿងនៅដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក្នុងអរិយវិន័យប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលចុន្ទ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ គឺភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ កន្លងហួសអាកាសានញ្ចាយតនៈ ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយគិតថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត

ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស សល្លេខេន វិហរាមីតិ ន ខោ បនេតេ ចុន្ទ អរិយស្ស វិនយេ សល្លេខា វុច្ចន្តិ សន្តា ឯតេ វិហារា អរិយស្ស វិនយេ វុច្ចន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ ចុន្ទ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ សព្ពសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស សល្លេខេន វិហរាមីតិ ន ខោ បនេតេ ចុន្ទ អរិយស្ស វិនយេ សល្លេខា វុច្ចន្តិ សន្តា ឯតេ វិហារា អរិយស្ស វិនយេ វុច្ចន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ ចុន្ទ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ សព្ពសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស សល្លេខេន វិហរាមីតិ ន ខោ បនេតេ ចុន្ទ អរិយស្ស វិនយេ សល្លេខា វុច្ចន្តិ សន្តា ឯតេ វិហារា អរិយស្ស វិនយេ វុច្ចន្តិ ។

ភិក្ខុនោះ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនៅ ដោយសេចក្តីផូរផង់ដូច្នេះ ម្នាលចុន្ទ តែថា តថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាសេចក្តីផូរផង់ ក្នុងអរិយវិន័យទេ គ្រាន់តែឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាគ្រឿងនៅដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងអរិយវិន័យ ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលចុន្ទ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ គឺភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ កន្លងហួសនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ដោយគិតថា វត្ថុតិចតួចមិនមាន ភិក្ខុនោះ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនៅដោយសេចក្តីផូរផង់ដូច្នេះ ម្នាលចុន្ទ តែថា តថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាសេចក្តីផូរផង់ ក្នុងអរិយវិន័យទេ គ្រាន់តែឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាគ្រឿងនៅដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងអរិយវិន័យ ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលចុន្ទ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ គឺភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ កន្លងហួសនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ភិក្ខុនោះ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនៅដោយសេចក្តីផូរផង់ដូច្នេះ ម្នាលចុន្ទ តែថា តថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាសេចក្តីផូរផង់ ក្នុងអរិយវិន័យទេ គ្រាន់តែឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះ ថាជាគ្រឿងនៅដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងអរិយវិន័យប៉ុណ្ណោះ ។

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សល្លេខសុត្តំ សល្លេខបរិយាយោ

[១០៤] ឥធ ខោ បន វោ ចុន្ទ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ វិហឹសកា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អវិហឹសកា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ បាណាតិបាតី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ បាណាតិ-បាតា បដិវិរតា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណី-យោ ។ បរេ អទិន្នាទាយី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អទិន្នាទានា បដិវិរតា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ក-រណីយោ ។ បរេ អព្រហ្មចារី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ ព្រហ្មចារី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មុសាវាទី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ មុសាវាទា បដិវិរតា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ បិសុណាវាចា[១] ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ បិសុណា វាចាយ បដិវិរតា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ ផរុសវាចា[២] ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ ផរុសាយ វាចា-យ បដិវិរតា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។

---

១ ឱ. បិសុណា វាចា ។ ២ ផរុសា វាចា ។

មូលបរិយាយវគ្គ សល្លេខសូត្រ បរិយាយនៃសេចក្តីផូរផង់

[១០៤] ម្នាលចុន្ទ អ្នកត្រូវធ្វើសេចក្តីផូរផង់ ក្នុងវត្ថុមានការមិនបៀតបៀនជាដើមនេះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងជាអ្នកបៀតបៀនក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងជាអ្នកមិនបៀតបៀនក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងជាអ្នកបំបាត់ជីវិតសត្វ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងជាអ្នកវៀរចាកកិរិយាបំបាត់ជីវិតក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងកាន់យកនូវរបស់ ដែលគេមិនបានឲ្យ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងវៀរចាកការកាន់យកនូវរបស់ ដែលគេមិនបានឲ្យក្នុងវត្ថុនោះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំង-ឡាយដទៃនឹងប្រព្រឹត្តនូវធម៌មិនប្រសើរ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងប្រ-ព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងនិយាយពាក្យកុហក ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងវៀរចាកការនិយាយពាក្យកុហក ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានសំដីញុះញង់ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងវៀរចាកសំដីញុះញង់ ក្នុងវត្ថុនោះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានសំដីទ្រគោះ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងវៀរចាកសំដីទ្រគោះក្នុងវត្ថុនោះ ។

បរេ សម្ផប្បលាបី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សម្ផប្បលាបា បដិវិរតា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ អភិជ្ឈាលូ ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អនភិជ្ឈាលូ ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ ព្យាបន្នចិត្តា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អព្យាបន្នចិត្តា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មិច្ឆាទិដ្ឋិកា[១] ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សម្មាទិដ្ឋិកា[២] ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មិច្ឆាសង្កប្បា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សម្មាសង្កប្បា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មិច្ឆាវាចា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សម្មាវាចា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មិច្ឆាកម្មន្តា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សម្មាកម្មន្តា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មិច្ឆាអាជីវា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សម្មាអាជីវា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។

---

១ ឱ. ម. មិច្ឆាទិដ្ឋី ។ ២ ឱ. ម. សម្មាទិដ្ឋី ។

ពួកអ្នកត្រូវធ្វើសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើង នឹងវៀរចាកការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ មានសេចក្តីគយគន់ (ចង់បានទ្រព្យអ្នកដទៃ) ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនមានសេចក្តីគយគន់ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានចិត្តគុំកួន ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនមានចិត្តគុំកួន ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងជាសម្មាទិដ្ឋិ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងមានតម្រិះខុសក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានតម្រិះត្រូវក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងមានសំដីខុស ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានសំដីត្រូវ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានការងារខុស ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានការងារត្រូវ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងចិញ្ចឹមជីវិតខុស ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។

១៣៧

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សល្លេខសុត្តេ សល្លេខបរិយាយោ

បរេ មិច្ឆាវាយាមា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សម្មាវាយាមា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មិច្ឆាសតី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សម្មាសតី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មិច្ឆាសមាធី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សម្មាសមាធី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មិច្ឆាញាណី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សម្មាញាណី ភវិស្សា-មាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មិច្ឆាវិមុត្តី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សម្មាវិមុត្តី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណី-យោ ។ បរេ ថីនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ វិគតថីនមិទ្ធា(១) ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ ឧទ្ធតា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អនុទ្ធតា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ វេចិកិច្ឆី ភវិស្សន្តិ

---

១ ម. វិគតថីនមិទ្ធតា ។

មូលបរិយាយវគ្គ សល្លេខសូត្រ ហេតុនៃសេចក្ដីផូរផង់

ពួកអ្នកត្រូវធ្វើសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានព្យាយាមខុស ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានព្យាយាមត្រូវ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានសេចក្ដីរលឹកខុស ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានសេចក្ដីរលឹកត្រូវ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងមានសមាធិខុស ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានសមាធិត្រូវ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានញាណខុស ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានញាណត្រូវ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានវិមុត្តិខុស ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានវិមុត្តិត្រូវ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានថីនមិទ្ធៈគ្របសង្កត់ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានថីនមិទ្ធៈទៅប្រាសហើយ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់ យ៉ាងនេះថា ជនទាំង-ឡាយដទៃ នឹងប្រកបដោយសេចក្ដីរាយមាយ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនមានសេចក្ដីរាយមាយ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរ-ផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងមានសេចក្ដីសង្ស័យ ក្នុងវត្ថុណា

មយមេត្ថ តិណ្ណវិចិកិច្ឆា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករ-ណីយោ ។ បរេ កោធនា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អក្កោ-ធនា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ ឧបនាហី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អនុបនាហី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មក្ខី ភវិស្សន្តិ មយ-មេត្ថ អមក្ខី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ បឡាសី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អបឡាសី ភវិស្សា-មាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ ឥស្សុកី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អនិស្សុកី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណី-យោ ។ បរេ មច្ឆរី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អមច្ឆរី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ សឋា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អសឋា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មាយាវី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អមាយាវី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។

ពួកយើងនឹងមានសេចក្តីសង្រួមយកន្ទងផុតហើយ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផ្សូវផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានសេចក្តីក្រេវក្រោធ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនមានសេចក្តីក្រេវក្រោធ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផ្សូវផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងចងសេចក្តីក្រេវក្រោធទុក ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនចងសេចក្តីក្រេវ-ក្រោធទុក ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផ្សូវផង់ យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងលុបលាងគុណគេ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនលុបលាងគុណគេ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផ្សូវផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងតម្កើងឫកស្មើ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនតម្កើងឫកស្មើ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផ្សូវផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងច្រណែន ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនច្រណែន ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផ្សូវផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានសេចក្តីកំណាញ់ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនមានសេចក្តីកំណាញ់ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផ្សូវផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងអួតអាង ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនអួតអាង ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផ្សូវផង់ យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងមានមាយា ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនមានមាយា ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។

១៣៩

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សល្លេខសុត្តេ សល្លេខបរិយាយោ

បរេ ថទ្ធា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អថទ្ធា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ អតិមានី ភវិស្សន្តិ មយ-មេត្ថ អនតិមានី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ ទុព្វចា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សុវចា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ បាបមិត្តា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ កល្យាណមិត្តា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ បមត្តា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អប្ប-មត្តា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ អស្សទ្ធា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ សទ្ធា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ អហិរិកា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ ហិរិមនា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណី-យោ ។ បរេ អនោត្តប្បី[១] ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ ឱត្តប្បី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។

១ ឱ. អនោត្តាបី ។

ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងរឹងត្អឹង ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនរឹងត្អឹង ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានសេចក្ដីមើលងាយគេ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើង នឹងមិនមានសេចក្ដីមើលងាយគេ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងជាអ្នកដែលគេប្រដៅក្រ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើង នឹងជាអ្នកដែលគេប្រដៅងាយ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានមិត្តអាក្រក់ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានមិត្តល្អ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃប្រហែសធ្វេស ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនប្រហែសធ្វេស ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងមិនមានសទ្ធា ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានសទ្ធា ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងមិនខ្មាសបាប ក្នុងវត្ថុល្អណា ពួកយើងនឹងមានចិត្តខ្មាសបាប ក្នុងវត្ថុល្អនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្ដីផូរផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃនឹងមិនខ្លាចបាប ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងខ្លាចបាប ក្នុងវត្ថុនោះ ។

បរេ អប្បសុត្តា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ ពហុស្សុតា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ កុសីតា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អារទ្ធវីរិយា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ មុដ្ឋស្សតី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ ឧបដ្ឋិតស្សតី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ ទុប្បញ្ញា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ បញ្ញាសម្បន្នា ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។ បរេ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសិអាធានគ្គាហិទុប្បដិនិស្សគ្គី[១] ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អសន្ទិដ្ឋិបរាមាសិអនាធានគ្គាហិសុប្បដិនិស្សគ្គី ភវិស្សាមាតិ សល្លេខោ ករណីយោ ។

[១០៥] ចិត្តុប្បាទម្បិ[២] ខោ អហំ ចុន្ទ កុសលេសុ ធម្មេសុ ពហុការំ វទាមិ កោ បន វាទោ កាយេន វាចាយ អនុវិធិយនាសុ[៣] ។ តស្មាតិហ ចុន្ទ បរេ

១ ម. សន្ទិដ្ឋិបរាមាសី អាធានគាហី ។ ២ ម. ចិត្តុប្បាទំបិ ។ ៣ ឱ. ម. អនុវិធីយ ។

ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូវផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមិនរៀនសូត្រ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើង នឹងរៀនសូត្រច្រើន ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូវផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងខ្ជិលច្រអូស ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានព្យាយាមប្រឹងប្រែង ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូវផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងមានសេចក្តីភ្លេចភ្លាំង ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងប្រុងស្មារតី ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូវផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងអាប់ឥតប្រាជ្ញា ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមានប្រាជ្ញា ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ ពួកអ្នកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីផូវផង់យ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ជាអ្នកប្រកាន់មាំ ជាអ្នកដែលគេឲ្យលះបង់ (លទ្ធិ) បានដោយក្រ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ជាអ្នកមិនប្រកាន់មាំ និងជាអ្នកដែលគេឲ្យលះបង់ (លទ្ធិ) បានដោយងាយ ។

[១០៥] ម្នាលចុន្ទ តថាគតពោលចំពោះការកើតឡើងនៃចិត្ត ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយថា មានឧបការៈច្រើន នឹងពោលទៅថ្វី ក្នុងការតាក់តែងដោយកាយ ឬដោយវាចា ។ ម្នាលចុន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកត្រូវ

វិហឹសកា ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អវិហឹសកា ភវិស្សាមាតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ បរេ បាណាតិបាតី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ បាណាតិបាតា បដិវិរតា ភវិស្សាមាតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ បេ ។ បរេ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសិអាធានគ្គាហិទុប្បដិនិស្សគ្គី ភវិស្សន្តិ មយមេត្ថ អសន្ទិដ្ឋិបរាមាសិអនាធានគ្គាហិសុប្បដិនិស្សគ្គី ភវិស្សាមាតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។

[១០៦] សេយ្យថាបិ ចុន្ទ វិសមោ មគ្គោ តស្សាស្ស[១] អញ្ញោ សមោ មគ្គោ បរិក្កមនាយ សេយ្យថាបិ បន ចុន្ទ វិសមំ តិត្ថំ តស្សាស្ស អញ្ញំ សមំ តិត្ថំ បរិក្កមនាយ ឯវមេវ ខោ ចុន្ទ វិហឹសកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អវិហឹសា ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ បាណាតិបាតិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស បាណាតិបាតា វេរមណី

១ ម. អស្ស តស្ស ។

ញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងបៀតបៀន ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនបៀតបៀន ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ អ្នកត្រូវញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងបំបាត់ជីវិតសត្វ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងវៀរចាកការបំបាត់ជីវិតសត្វ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។ បេ ។ អ្នកត្រូវញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ នឹងប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ជាអ្នកប្រកាន់មាំ ជាអ្នកដែលគេឲ្យលះបង់ (លទ្ធិ) បានដោយក្រ ក្នុងវត្ថុណា ពួកយើងនឹងមិនប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ជាអ្នកមិនប្រកាន់មាំ ជាអ្នកដែលគេឲ្យលះបង់ (លទ្ធិ) បានដោយងាយ ក្នុងវត្ថុនុ៎ះ ។

[១០៦] ម្នាលចុន្ទ ដូចជាផ្លូវមិនស្មើ[១] មានផ្លូវស្មើដទៃសម្រាប់ចៀសវាងផ្លូវមិនស្មើនោះ ម្នាលចុន្ទ ពុំនោះសោត ដូចកំពង់មិនស្មើ[២] មានកំពង់ស្មើឯទៀត សម្រាប់ចៀសវាងកំពង់មិនស្មើនោះ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលចុន្ទ បុរសបុគ្គលជាអ្នកបៀតបៀន រមែងមានការមិនបៀតបៀន សម្រាប់ចៀសវាងចេញ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះ ។ បុរសបុគ្គល អ្នកសម្លាប់សត្វ មានចេតនាវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ

---

១ ផ្លូវដែលមានដង្គត់ បន្លា និងថ្មជាដើម ។ ២ កំពង់ចម្លងប្រកបដោយគល់ឈើ ដុំថ្មមានក្រពើនិងមករជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ អទិន្នាទាយិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អទិន្នាទានា វេរមណី ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ អព្រហ្មចារិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មុសាវាទិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស មុសាវាទា វេរមណី ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ បិសុណាវាចស្ស[១] បុរិសបុគ្គលស្ស បិសុណាយ វាចាយ វេរមណី ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ ផរុសវាចស្ស[២] បុរិសបុគ្គលស្ស ផរុសាយ វាចាយ វេរមណី ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ សម្ផប្បលាបិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្ផប្បលាបា វេរមណី ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ អភិជ្ឈាលុស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អនភិជ្ឈា ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ ព្យាបន្នចិត្តស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អព្យាបាទោ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មិច្ឆាសង្កប្បស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។

១ ឱ. បិសុណាវាចស្ស ។ ២ ឱ. ផរុសាវាចស្ស ។

សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ មានចេតនាវៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គល អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ មានការប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកនិយាយពាក្យកុហក មានចេតនាវៀរចាកពាក្យកុហក សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរស-បុគ្គលអ្នកមានសំដីញុះញង់ មានចេតនាវៀរចាកសំដីញុះញង់ សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសំដីទ្រគោះ មានចេតនាវៀរចាកសំដីទ្រគោះសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ មានចេតនាវៀរចាកការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គល អ្នកមានចិត្តរំពៃចង់បានទ្រព្យរបស់គេ មានការមិនរំពៃចង់បានទ្រព្យរបស់គេសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានចិត្តចង់ឲ្យគេវិនាស មានការមិនចង់ឲ្យគេវិនាសសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសេចក្ដីយល់ឃើញខុស មានការយល់ឃើញត្រូវ សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានតម្រិះខុស មានតម្រិះត្រូវសម្រាប់ចៀសវាង ។

១៤៣

មិច្ឆាវាចស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាវាចា ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មិច្ឆាកម្មន្តស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាកម្មន្តោ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មិច្ឆាអាជីវស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាអាជីវោ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មិច្ឆាវាយាមស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាវាយាមោ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មិច្ឆាសតិស្ស បុរិស-បុគ្គលស្ស សម្មាសតិ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មិច្ឆាសមាធិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាសមាធិ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មិច្ឆាញាណិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាញាណំ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មិច្ឆាវិមុត្តិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាវិមុត្តិ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ ថីនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស វិគតថីនមិទ្ធតា ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ ឧទ្ធតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អនុទ្ធច្ចំ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ វេចិកិច្ឆិស្ស បុរិ-សបុគ្គលស្ស តិណ្ណវិចិកិច្ឆតា ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ កោធនស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អក្កោធោ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ ឧបនាហិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស

បុរសបុគ្គលអ្នកមានសំដីខុស មានសំដីត្រូវសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរស-បុគ្គលអ្នកមានការងារខុស មានការងារត្រូវសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរស-បុគ្គលមានការចិញ្ចឹមជីវិតខុស មានការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមខុស មានសេចក្តីព្យាយាមត្រូវសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីរលឹកខុស មានសេចក្តីរលឹកត្រូវសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសមាធិខុស មានសមាធិត្រូវសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានញាណខុស មានញាណត្រូវសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានវិមុត្តិខុស មានវិមុត្តិត្រូវសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានថីនមិទ្ធៈគ្របសង្កត់ មានការប្រាសចាកថីនមិទ្ធៈសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានចិត្តរាយមាយ មានចិត្តមិនរាយមាយ សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យ មានការកន្លងសេចក្តីសង្ស័យសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីក្រេវក្រោធ មានសេចក្តីមិនក្រេវក្រោធសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកចងសេចក្តីក្រោធទុក

អនុបនាហោ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មក្ខិស្ស បុរិស-
បុគ្គលស្ស អមក្ខោ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ បឡាសិស្ស
បុរិសបុគ្គលស្ស អបឡាសោ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។
ឥស្សុកិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អនិស្សា ហោតិ បរិក្ក-
មនាយ ។ មច្ឆរិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អមច្ឆរិយំ
ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ សឋស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស
អសាឋេយ្យំ ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ មាយាវិស្ស
បុរិសបុគ្គលស្ស អមាយា ហោតិ បរិក្កមនាយ ។
ថទ្ធស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អថទ្ធិយំ ហោតិ បរិក្កម-
នាយ ។ អតិមានិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អនតិមានោ
ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ ទុព្វចស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស
សោវចស្សតា ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ បាបមិត្តស្ស
បុរិសបុគ្គលស្ស កល្យាណមិត្តតា ហោតិ បរិក្កមនា-
យ ។ បមត្តស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អប្បមាទោ ហោតិ
បរិក្កមនាយ ។ អស្សទ្ធស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សទ្ធា
ហោតិ បរិក្កមនាយ ។ អហិរិកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស

មានការមិនចង់សេចក្តីក្រោធទុក សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកលុបគុណគេ មានការមិនលុបគុណគេ សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកប្រណាំងវាសនា មានការមិនប្រណាំងវាសនា សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកច្រណែន មានការមិនច្រណែន សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកកំណាញ់ មានសេចក្តីមិនកំណាញ់ សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកអួតអាង មានការមិនអួតអាង សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកលាក់ពុត មានការមិនលាក់ពុត សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នករឹងត្អឹង មានសេចក្តីមិនរឹងត្អឹង សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមើលងាយគេ មានសេចក្តីមិនមើលងាយគេ សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលដែលគេប្រដៅបានដោយក្រ មានការប្រដៅបានងាយ សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានមិត្តអាក្រក់ មានភាវៈជាអ្នកមានមិត្តល្អ សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលធ្វេសប្រហែស មានសេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែស សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមិនជឿ មានការជឿសម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមិនខ្មាសបាប

ហិរិ ហោតិ បរិក្កមណាយ ។ អនោត្តប្បិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ឱត្តប្បំ ហោតិ បរិក្កមណាយ ។ អប្បស្សុតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ពាហុសច្ចំ ហោតិ បរិក្កមណាយ ។ កុសីតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស វីរិយារម្ភោ ហោតិ បរិក្កមណាយ ។ មុដ្ឋស្សតិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតិតា ហោតិ បរិក្កមណាយ ។ ទុប្បញ្ញស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស បញ្ញាសម្បទា ហោតិ បរិក្កមណាយ ។ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសិអាធានគ្គាហិទុប្បដិនិស្សគ្គិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អសន្ទិដ្ឋិបរាមាសិអនាធានគ្គាហិសុប្បដិនិស្សគ្គិតា ហោតិ បរិក្កមណាយ ។

[១០៧] សេយ្យថាបិ ចុន្ទ យេកេចិ អកុសលា ធម្មា សព្វេ តេ អធោភាវង្គមនីយា[១] យេកេចិ កុសលា ធម្មា សព្វេ តេ ឧបរិភាវង្គមនីយា ឯវមេវ ខោ ចុន្ទ វិហឹសកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អវិហឹសា ហោតិ ឧបរិភាវាយ[២] ។ បាណាតិបាតិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស បាណាតិបាតា វេរមណី ហោតិ

១ ម. អធោភាគង្គមនីយា ។ ២ ឧបរិភាគាយ ។

មានសេចក្តីខ្មាសបាប សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមិនខ្លាចបាប មានសេចក្តីខ្លាចបាប សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នករៀនសូត្រតិច មានការរៀនសូត្រច្រើន សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកខ្ជិលច្រអូស មានការប្រារព្ធព្យាយាម សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានស្មារតីភ្លេចភ្លាំង មានភាវៈជាអ្នកមានស្មារតីតម្កល់ខ្ជាប់ សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលអ្នកអាប់ឥតប្រាជ្ញា មានការបរិបូណ៌ដោយប្រាជ្ញា សម្រាប់ចៀសវាង ។ បុរសបុគ្គលជាអ្នកមានសេចក្តីប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ប្រកាន់មាំ និងជាអ្នកដែលគេឲ្យលះបង់ទិដ្ឋិបានដោយក្រ មានភាវៈជាអ្នកមិនបានប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន មិនបានប្រកាន់មាំ និងជាអ្នកដែលគេឲ្យលះបង់ទិដ្ឋិបាន ដោយងាយ សម្រាប់ចៀសវាង ។

[១០៧] ម្នាលចុន្ទ ធម៌ទាំងឡាយណានីមួយ ជាអកុសលធម៌ទាំងអស់នោះ តែងញ៉ាំងសត្វឲ្យធ្លាក់ទៅទាប ធម៌ទាំងឡាយណានីមួយ ជាកុសល ធម៌ទាំងអស់នោះ តែងញ៉ាំងសត្វឲ្យឡើងទៅទីខ្ពស់ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលចុន្ទ បុរសបុគ្គលអ្នកបៀតបៀន មានការមិនបៀតបៀន សម្រាប់ញ៉ាំងខ្លួនឲ្យបានខ្ពស់ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកសម្លាប់សត្វ មានកិច្ចវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ

ឧបរិភាវាយ[១] ។ អធិដ្ឋាធាយិស្ស ។ បេ ។ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសិអាធានគ្គាហិទុប្បដិនិស្សគ្គិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អសន្ទិដ្ឋិបរាមាសិអនាធានគ្គាហិសុប្បដិនិស្សគ្គិតា ហោតិ ឧបរិភាវាយ ។

[១០៨] សោ វត ចុន្ទ អត្តនា បលិបបលិបន្នោ បរំ បលិបបលិបន្នំ ឧទ្ធរិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ សោ វត ចុន្ទ អត្តនា អបលិបបលិបន្នោ បរំ បលិបបលិបន្នំ ឧទ្ធរិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។ សោ វត ចុន្ទ អត្តនា អទន្តោ អវិនីតោ អបរិនិព្វុតោ បរំ ទមេស្សតិ វិនេស្សតិ បរិនិព្វាបេស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ សោ វត ចុន្ទ អត្តនា ទន្តោ វិនីតោ បរិនិព្វុតោ បរំ ទមេស្សតិ វិនេស្សតិ បរិនិព្វាបេស្សតីតិ

---

១ ម. ឧបរិភាគាយ ។

សម្រាប់ញ៉ាំងខ្លួនឲ្យបានខ្ពស់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ។ បេ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ប្រកាន់មាំ និងជាអ្នកដែលគេឲ្យលះបង់ទិដ្ឋិបានដោយក្រ មានការមិនប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន មិនបានប្រកាន់មាំ និងជាអ្នកដែលគេឲ្យលះបង់ទិដ្ឋិបានដោយងាយ សម្រាប់ញ៉ាំងខ្លួនឲ្យបានខ្ពស់ ។

[១០៨] ម្នាលចុន្ទ បុគ្គលណា មុជចុះក្នុងភក់ គឺកាមគុណដោយខ្លួនឯងហើយ បុគ្គលនោះឯង នឹងជួយស្រង់បុគ្គលដទៃដែលមុជចុះក្នុងភក់ គឺកាមគុណដូចគ្នា ហេតុដូច្នេះនេះ មិនដែលមានទេ ។ ម្នាលចុន្ទ លុះតែបុគ្គលណា មិនមុជចុះក្នុងភក់ គឺកាមគុណដោយខ្លួនឯងទេ បុគ្គលនោះឯង ទើបជួយស្រង់បុគ្គលដទៃ ដែលមុជចុះក្នុងភក់គឺកាមគុណ ហេតុដូច្នេះនេះ ទើបមាន ។ ម្នាលចុន្ទ បុគ្គលណាមិនទាន់បានប្រដៅចិត្ត មិនទាន់បានទូន្មានចិត្ត មិនទាន់រំលត់កិលេសដោយខ្លួនឯង បុគ្គលនោះឯង នឹងប្រដៅ នឹងទូន្មាន នឹងញ៉ាំងបុគ្គលដទៃឲ្យរំលត់កិលេស ហេតុដូច្នេះនេះ មិនដែលមានទេ ។ ម្នាលចុន្ទ បុគ្គលណា បានប្រដៅ បានទូន្មាន បានរំលត់កិលេសដោយខ្លួនឯង បុគ្គលនោះឯង នឹងប្រដៅ នឹងទូន្មាន នឹងញ៉ាំងបុគ្គលដទៃឲ្យរំលត់កិលេស

១៤៧

ហានមេតំ វិជ្ជតិ ។ ឯវមេវ ខោ ចុន្ទ វិហឹសកស្ស
បុរិសបុគ្គលស្ស អវិហឹសា ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ បា-
ណាតិបាតិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស បាណាតិបាតា វេរម-
ណី ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ អទិន្នាទាយិស្ស បុរិសបុគ្គ-
លស្ស អទិន្នាទានា វេរមណី ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។
អព្រហ្មចារិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ
បរិនិព្វានាយ ។ មុសាវាទិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស មុសា-
វាទា វេរមណី ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ បិសុណាវា-
ចស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស បិសុណាយ វាចាយ វេរមណី
ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ ផរុសវាចស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស
ផរុសាយ វាចាយ វេរមណី ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។
សម្ផប្បលាបិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្ផប្បលាបា វេរម-
ណី ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ អភិជ្ឈាលុស្ស បុរិស-
បុគ្គលស្ស អនភិជ្ឈា ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ ព្យាបន្ន-
ចិត្តស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អព្យាបាទោ ហោតិ បរិនិព្វា-
នាយ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាទិដ្ឋិ
ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មិច្ឆាសង្កប្បស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស

ហេតុដូច្នេះនេះ ទើបមាន ។ ម្នាលចុន្ទ ដូចយ៉ាងបុរសបុគ្គលអ្នកបៀត-បៀន មានការមិនបៀតបៀន សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកសម្លាប់សត្វ មានចេតនាវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ មានចេតនាវៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ មានការប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកនិយាយពាក្យកុហក មានចេតនាវៀរចាកពាក្យកុហក សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសំដីញុះញង់ មានចេតនាវៀរចាកសំដីញុះញង់ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសំដីទ្រគោះ មានចេតនាវៀរចាកសំដីទ្រគោះ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ មានចេតនាវៀរចាកការនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានចិត្តរំពៃចង់បានទ្រព្យរបស់គេ មានចិត្តមិនរំពៃចង់បានទ្រព្យរបស់គេ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានចិត្តចង់ឲ្យគេវិនាស មានការមិនចង់ឲ្យគេវិនាស សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកយល់ខុស មានសេចក្ដីយល់ត្រូវ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានតម្រិះខុស

សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មិច្ឆាវាចស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាវាចា ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មិច្ឆាកម្មន្តស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាកម្មន្តោ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មិច្ឆាអាជីវស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាអាជីវោ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មិច្ឆាវាយាមស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាវាយាមោ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មិច្ឆាសតិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាសតិ ហោតិ បរិ-និព្វានាយ ។ មិច្ឆាសមាធិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មា-សមាធិ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មិច្ឆាញាណិស្ស បុរិស-បុគ្គលស្ស សម្មាញាណំ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មិច្ឆា-វិមុត្តិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សម្មាវិមុត្តិ ហោតិ បរិនិព្វា-នាយ ។ ថីនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស វិគត-ថីនមិទ្ធតា ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ ឧទ្ធតស្ស បុរិស-បុគ្គលស្ស អនុទ្ធច្ចំ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ វេចិកិច្ឆិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស តិណ្ណវិចិកិច្ឆតា ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ កោធនស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អក្កោធោ ហោតិ

មានតម្រិះត្រូវសម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសំដីខុស មានសំដីត្រូវសម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានការងារខុស មានការងារត្រូវសម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតខុស មានការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមខុស មានសេចក្តីព្យាយាមត្រូវ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីរលឹកខុស មានសេចក្តីរលឹកត្រូវ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសមាធិខុស មានសមាធិត្រូវ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានញាណខុស មានញាណត្រូវ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានវិមុត្តិខុស មានវិមុត្តិត្រូវ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានថីនមិទ្ធៈគ្របសង្កត់ មានការប្រាសចាកថីនមិទ្ធៈ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានចិត្តរាយមាយ មានការមិនមានចិត្តរាយមាយ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យ មានការកន្លងសេចក្តីសង្ស័យ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គល អ្នកមានសេចក្តីក្រេវក្រោធ មានសេចក្តីមិនក្រេវក្រោធ

បរិនិព្វានាយ ។ ឧបនាហិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អនុ-
បនាហោ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មក្ខិស្ស បុរិស-
បុគ្គលស្ស អមក្ខោ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ បឡា-
សិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អបឡាសោ ហោតិ បរិ-
និព្វានាយ ។ ឥស្សុកិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អនិស្សា
ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មច្ឆរិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស
អមច្ឆរិយំ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ សឋស្ស បុរិសបុគ្គ-
លស្ស អសាឋេយ្យំ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មាយាវិស្ស
បុរិសបុគ្គលស្ស អមាយា ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។
ថទ្ធស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អថទ្ធិយំ ហោតិ បរិនិព្វានា-
យ ។ អតិមានិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អនតិមានោ
ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ ទុព្វចស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស
សោវចស្សតា ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ បាបមិត្តស្ស
បុរិសបុគ្គលស្ស កល្យាណមិត្តតា ហោតិ បរិនិព្វានា-
យ ។ បមត្តស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អប្បមាទោ ហោតិ
បរិនិព្វានាយ ។ អស្សទ្ធស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស សទ្ធា
ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ អហិរិកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស

សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកចង់សេចក្តីក្រោធទុក មានការមិនចង់សេចក្តីក្រោធទុក សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកលុបគុណគេ មានការមិនលុបគុណគេ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកប្រណាំងវាសនា មានការមិនប្រណាំងវាសនា សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកច្រណែន មានការមិនច្រណែន សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកកំណាញ់ មានសេចក្តីមិនកំណាញ់ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអួតអាង មានការមិនអួតអាង សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកលាក់ពុត មានការមិនលាក់ពុត សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នករឹងត្អឹង មានសេចក្តីមិនរឹងត្អឹង សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមើលងាយគេ មានសេចក្តីមិនមើលងាយគេ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលដែលគេប្រដៅបានដោយក្រ មានការប្រដៅបានដោយងាយ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានមិត្រអាក្រក់ មានមិត្រល្អ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកធ្វេសប្រហែស មានសេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែស សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមិនជឿ មានការជឿសម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមិនខ្មាសបាប

ហិរិ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ អនោត្តប្បិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ឱត្តប្បំ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ អប្បស្សុតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ពាហុសច្ចំ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ កុសីតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស វីរិយារម្ភោ ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ មុដ្ឋស្សតិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតិតា ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ ទុប្បញ្ញស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស បញ្ញាសម្បទា ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសិអាធានគ្គាហិទុប្បដិនិស្សគ្គិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស អសន្ទិដ្ឋិបរាមាសិអនាធានគ្គាហិសុប្បដិនិស្សគ្គិតា ហោតិ បរិនិព្វានាយ ។

[១០៩] ឥតិ ខោ ចុន្ទ ទេសិតោ មយា សល្លេខបរិយាយោ ទេសិតោ ចិត្តុប្បាទបរិយាយោ ទេសិតោ បរិក្កមនបរិយាយោ ទេសិតោ ឧបរិភាវបរិយាយោ[១] ទេសិតោ បរិនិព្វានបរិយាយោ ។ យំ ខោ ចុន្ទ

១ ម. ឧបរិភាគ ... ។

មានសេចក្តីខ្លាសបាប សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមិនខ្លាចបាប មានសេចក្តីខ្លាចបាប សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នករៀនសូត្រតិច មានការរៀនសូត្រច្រើន សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកខ្ជិលច្រអូស មានការប្រារព្ធព្យាយាម សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកមានស្មារតីភ្លេចភ្លាំង មានស្មារតីតម្កល់ខ្ជាប់ សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអាប់ឥតប្រាជ្ញា មានការបរិបូណ៌ដោយប្រាជ្ញា សម្រាប់រំលត់ ។ បុរសបុគ្គលអ្នកប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ប្រកាន់មាំ និងមានលទ្ធិដែលគេឲ្យលះបង់បានដោយក្រ មានសេចក្តីមិនប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន មិនបានប្រកាន់មាំ និងមានលទ្ធិដែលគេឲ្យលះបង់បានដោយងាយ សម្រាប់រំលត់ ។

[១០៩] ម្នាលចុន្ទ តថាគតបានសំដែងនូវហេតុនៃសេចក្តីផ្ទូរផង់ហើយ បានសំដែងនូវហេតុនៃការកើតឡើងនៃចិត្តហើយ បានសំដែងនូវហេតុនៃការចៀសវាង (នូវបាបធម៌មានការបៀតបៀនជាដើម) ហើយ បានសំដែងនូវហេតុនៃការកើតក្នុងជាន់ខ្ពស់ហើយ បានសំដែងនូវហេតុជាគ្រឿងរំលត់ហើយ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលចុន្ទ កិច្ចណា

១៤១

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សល្លេខសុត្តេ សុត្តាវសានគាថា

សត្ថារា ករណីយំ សាវកានំ ហិតេសិនា អនុកម្ប-កេន អនុកម្បំ ឧបាទាយ កតំ វោ តំ មយា ។ ឯតានិ ចុន្ទ រុក្ខមូលានិ ឯតានិ សុញ្ញាគារានិ ឈាយថ ចុន្ទ មា បមាទត្ថ មា បច្ឆា វិប្បដិសារិនោ អហុវត្ថ ។ អយំ វោ(១) អម្ហាកំ អនុសាសនីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា មហាចុន្ទោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

ចតុត្តាឡីស បទា វុត្តា
សន្ធិយោ បញ្ច ទេសិតា
សល្លេខោ នាម សុត្តន្តោ
គម្ភីរោ សាគរូបមោតិ(២) ។

សល្លេខសុត្តំ អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ម. ខោ ។ ២ ម. ចតុចត្តាឡីស បទា វុត្តា សន្និយា បញ្ច ទេសិតា សល្លេខោ នាម សុត្តន្តោ គម្ភីរោ សាគរូបមោតិ ទិស្សតិ ។ ឱ. ចតុត្តាឡីស បទា វុត្តា សន្និយោ បញ្ច ទេសិតា សល្លេខោ នាម សុត្តន្តោ គម្ភីរោ សាគរូបមោតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ម. សល្លេខសុត្តន្តំ អដ្ឋមំ ។

ដែលសាស្តា ជាអ្នកស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ ជាអ្នកអនុគ្រោះ គប្បីធ្វើដល់សាវ័កទាំងឡាយ កិច្ចនោះ តថាគត អាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ បានធ្វើហើយដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ម្នាលចុន្ទ ពួកអ្នកចូរពិចារណានូវរុក្ខមូលសេនាសនៈ និងផ្ទះស្ងាត់ទុំះចុះ ម្នាលចុន្ទ ពួកអ្នកកុំប្រមាទឡើយ កុំជាបុគ្គលមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយស្តាយក្រោយឡើយ ។ នេះ ជាពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់យើង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ លុះព្រះមានជោគបានទ្រង់សំដែងព្រះសូត្រនេះ ចប់ហើយ ព្រះមហាចុន្ទមានអាយុក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

បទ[១] ៤៤ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់សំដែងហើយ
សន្ធិ[២] ៥ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានសំដែងហើយ សូត្រ
(នេះ) ឈ្មោះសល្លេខៈ ព្រោះមានសេចក្តីជ្រាលជ្រៅ
ឧបមាដូចសាគរ ។

ចប់ សល្លេខសូត្រទី ៨ ។

---

១ បានដល់ពួកធម៌ មានអាការ ៤៤ គឺមានការមិនបៀតបៀនជាដើម មានភាពជាអ្នកលះបង់ទិដ្ឋិបានដោយងាយ ជាទីបំផុត ។ ២ បានដល់ហេតុជាតំណនៃធម៌ ៥ យ៉ាង គឺ សេចក្តីផ្ទួរផង់ ១ ការកើតឡើងនៃចិត្ត ១ ការចៀសវាង ១ ការកើតក្នុងជាន់ខ្ពស់ ១ ការរំលត់កិលេស ១ ។

នវមំ សម្មាទិដ្ឋិសុត្តំ

[១១០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ អាវុសោ[១] ភិក្ខវោតិ ។ អាវុសោតិ[២] តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចស្សោសុំ ។ អាយស្មា សារីបុត្តោ ឯតទវោច សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាទិដ្ឋីតិ អាវុសោ វុច្ចតិ កិត្តាវតា នុ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស

---

១ ឱ. អាវុសោតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. អាវុសោតិ ខោ ។

សម្មាទិដ្ឋិសូត្រទី ៩

[១១០] *ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលអាវុសោ*[១] *ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ទទួលតបពាក្យព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ដោយពាក្យថា ម្នាលអាវុសោ*[២] *ដូច្នេះ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បានសួរពាក្យនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ តែងត្រាស់ថា សម្មាទិដ្ឋិៗ*[៣] *ដូច្នេះ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ*[៤] *ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់*

១-២ ក្នុងពុទ្ធសម័យ ភិក្ខុចាស់វស្សានិងខ្ចីវស្សា ហៅគ្នាទៅមកថា អាវុសោ តែក្នុងសម័យដែលព្រះអង្គជិតបរិនិព្វាន ទ្រង់មានបន្ទូលនឹងព្រះអានន្ទថា អំណើះតតអំពីព្រះអង្គទៅ ត្រូវភិក្ខុចាស់វស្សាហៅភិក្ខុខ្ចីវស្សាថា អាវុសោ ចំណែកភិក្ខុខ្ចីវស្សា ត្រូវហៅភិក្ខុចាស់វស្សាថា ភន្តេ ឬ អាយស្មា (មហាបរិនិព្វានសូត្រ) ។ ៣ សម្មាទិដ្ឋិ មាន ២ យ៉ាង គឺ លោកិយសម្មាទិដ្ឋិ បានដល់សេចក្តីដឹងថា សត្វមានកម្មជារបស់ខ្លួន និងសេចក្តីដឹងដែលអនុលោមតាមសច្ចៈ ឬប្រាជ្ញាដែលប្រកបដោយអាសវៈទាំងអស់ ១ លោកុត្តរសម្មាទិដ្ឋិ បានដល់ប្រាជ្ញាដែលប្រកបដោយអរិយមគ្គអរិយផល ១ ។ ៤ បុគ្គលជាសម្មាទិដ្ឋិមាន ៣ ពួក គឺ បុថុជ្ជន ១ សេក្ខបុគ្គល ១ អសេក្ខបុគ្គល ១ ។ អដ្ឋកថា ។

ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ ឆ្វរតោបិ ខោ មយំ អាវុសោ អាគច្ឆេយ្យាម អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស សន្តិកេ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថមញ្ញាតុំ សាធុ វតាយស្មន្តំយេវ សារីបុត្តំ បដិភាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស សុត្វា ភិក្ខូ ធារេស្សន្តីតិ ។ តេនហិ អាវុសោ[១] សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចស្សោសុំ ។

[១១១] អាយស្មា សារីបុត្តោ ឯតទវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ អកុសលញ្ច បជានាតិ អកុសលមូលញ្ច បជានាតិ កុសលញ្ច បជា-ជាតិ កុសលមូលញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគ-តាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ

១ ឱ. តេនហាវុសោ ។

ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយបានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាងហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោ យើងទាំងឡាយមកអំពីចម្ងាយ ដើម្បីដឹងសេចក្តីនៃភាសិតនេះ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះសារីបុត្រមានអាយុ យើងសូមអង្វរសូមព្រះសារីបុត្រមានអាយុ សំដែងសេចក្តីនៃភាសិតនុ៎ះ ឲ្យទាន ភិក្ខុទាំងឡាយ បានស្តាប់ភាសិតរបស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុហើយ នឹងចាំទុក ។ ព្រះសារីបុត្រមានថេរវាចាថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ចូរលោកទាំងឡាយប្រុងស្តាប់ចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ ខ្ញុំនឹងសំដែងឥឡូវនេះ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ពាក្យព្រះសារី-បុត្រមានអាយុ ដោយពាក្យថា ករុណាអាវុសោ ។

[១១១] ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ក៏បានសំដែងសេចក្តីនេះ ថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវអកុសលផង ដឹងច្បាស់នូវអកុសលមូលផង ដឹងច្បាស់នូវកុសលផង ដឹងច្បាស់នូវកុសលមូលផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះអរិយសាវ័កជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់ញ័រ

អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ[១] ។ កតមំ បនាវុសោ អកុសលំ[២] ។ បាណាតិបាតោ ខោ អាវុសោ អកុសលំ អទិន្នាទានំ អកុសលំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ អកុសលំ មុសាវាទោ អកុសលំ បិសុណា វាចា អកុសលំ ផរុសា វាចា អកុសលំ សម្ផប្បលាបោ អកុសលំ អភិជ្ឈា អកុសលំ ព្យាបាទោ អកុសលំ មិច្ឆាទិដ្ឋិ អកុសលំ ឥទំ វុច្ចតាវុសោ អកុសលំ ។ កតមញ្ចាវុសោ អកុសលមូលំ ។ លោភោ អកុសលមូលំ ទោសោ អកុសលមូលំ មោហោ អកុសលមូលំ ឥទំ វុច្ចតាវុសោ អកុសលមូលំ ។ កតមញ្ចាវុសោ កុសលំ ។ បាណាតិបាតា វេរមណី កុសលំ អទិន្នាទានា វេរមណី កុសលំ កាមេសុមិច្ឆាចារា វេរមណី កុសលំ មុសាវាទា វេរមណី កុសលំ បិសុណាយ វាចាយ វេរមណី កុសលំ ផរុសាយ វាចាយ វេរមណី កុសលំ សម្ផប្បលាបា វេរមណី កុសលំ

---

១ ឱ. ម. សទ្ធម្មំ ។ ២ ឱ. ម. ឥតោ បរំ កតមំ អកុសលមូលំ កតមំ កុសលំ កតមំ កុសលមូលន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ក្នុងព្រះធម៌ ហើយបានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ក្នុងកាលនោះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អកុសល តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បាណាតិបាត ជាអកុសល ១ អទិន្នាទាន ជាអកុសល ១ កាមេសុមិច្ឆាចារ ជាអកុសល ១ មុសាវាទ ជាអកុសល ១ បិសុណាវាចា ជាអកុសល ១ ផរុសវាចា ជាអកុសល ១ សម្ផប្បលាបៈ ជាអកុសល ១ អភិជ្ឈា ជាអកុសល ១ ព្យាបាទ ជាអកុសល ១ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាអកុសល ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា អកុសល ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អកុសលមូល តើដូចម្តេច ។ លោភៈជាអកុសលមូល ១ ទោសៈជាអកុសលមូល ១ មោហៈជាអកុសលមូល ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា អកុសលមូល ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កុសល តើដូចម្តេច ។ ចេតនាវៀរចាកបាណាតិបាត ជាកុសល ១ ចេតនាវៀរចាកអទិន្នាទាន ជាកុសល ១ ចេតនាវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ជាកុសល ១ ចេតនាវៀរចាកមុសាវាទ ជាកុសល ១ ចេតនាវៀរចាកបិសុណាវាចា ជាកុសល ១ ចេតនាវៀរចាកផរុសវាចា ជាកុសល ១ ចេតនាវៀរចាកសម្ផប្បលាបៈ ជាកុសល ១

អនភិជ្ឈា កុសលំ អព្យាបាទោ កុសលំ សម្មាទិដ្ឋិ កុសលំ ឥទំ វុច្ចតាវុសោ កុសលំ ។ កតមញ្ចាវុសោ កុសលមូលំ ។ អលោភោ កុសលមូលំ អទោសោ កុសលមូលំ អមោហោ កុសលមូលំ ឥទំ វុច្ចតាវុសោ កុសលមូលំ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ អកុសលំ បជានាតិ ឯវំ អកុសលមូលំ បជានាតិ ឯវំ កុសលំ បជានាតិ ឯវំ កុសលមូលំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ បដិឃានុសយំ បដិវិនោទេត្វា អស្មីតិ ទិដ្ឋិមានានុសយំ សមូហនិត្វា អវិជ្ជំ បហាយ វិជ្ជំ ឧប្បាទេត្វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១១២] សាធាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឧត្តរឹ អបុច្ឆឹសុ[១]

១ ឱ. ម. អបុច្ឆំ ។

ការមិនមានអភិជ្ឈា ជាកុសល ១ ការមិនមានព្យាបាទ ជាកុ-សល ១ សម្មាទិដ្ឋិ ជាកុសល ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា កុសល ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កុសលមូល តើដូចម្តេច ។ អលោភៈ ជាកុសលមូល ១ អទោសៈ ជាកុសលមូល ១ អមោហៈ ជាកុ-សលមូល ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា កុសលមូល ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវអកុសលយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវអកុសលមូលយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវកុសលយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវកុសលមូលយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះបង់រាគានុស័យ បន្ទោបង់នូវបដិឃានុស័យ ដកចេញនូវមានានុស័យប្រ-ហែលនឹងទិដ្ឋិថា អាត្មាអញមានដូច្នេះ ហើយលះបង់នូវអវិជ្ជា ញុំាងវិជ្ជាឲ្យកើត ធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដោយសព្វគ្រប់បាន ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយបានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ។

[១១២] ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ត្រេកអរ អនុមោទនា ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ដោយពាក្យថា ម្នាលអាវុសោប្រពៃហើយ ទើបសួរប្រស្នាតទៅទៀត នឹងព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា

សិយា បនាវុសោ អញ្ញោបិ បរិយាយោ យថា អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១១៣] សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ[១] អរិយសាវកោ អាហារញ្ច បជានាតិ អាហារសមុទយញ្ច បជានាតិ អាហារនិរោធញ្ច បជានាតិ អាហារនិរោធគាមិនី បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមោ បនាវុសោ អាហារោ កតមោ អាហារសមុទយោ កតមោ អាហារនិរោធោ កតមា អាហារនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ។

១ ឱ. ម. សិយា អាវុសោ ។ យតោ ខោ អាវុសោតិ ទិស្សតិ ។

ម្នាលអាវុសោ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយបានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ ។

[១១៣] ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បានឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានដែរ ហើយបាននិយាយ (តទៅថា) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ស្គាល់ច្បាស់ នូវអាហារគឺបច្ច័យផង ស្គាល់ច្បាស់ នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃអាហារផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់អាហារផង ស្គាល់ច្បាស់ នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អាហារផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានចិត្តត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយបានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯងក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អាហារ តើដូចម្តេច សេចក្តីកើតឡើងនៃអាហារ តើដូចម្តេច សេចក្តីរំលត់នៃអាហារ តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អាហារ តើដូចម្តេច ។

១៨៧

ចត្តារោមេ អាវុសោ អាហារា ភូតានំ វា សត្តានំ ឋិតិយា សម្ភវេសីនំ វា អនុគ្គហាយ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ កពឡិង្ការោ[១] អាហារោ ឱឡារិកោ វា សុខុមោ វា ផស្សោ ទុតិយោ មនោសញ្ចេតនា តតិយា វិញ្ញាណំ ចតុត្ថំ ។ តណ្ហាសមុទយា អាហារសមុទយោ តណ្ហានិរោធា អាហារនិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ

១ ឱ. កពឡិង្ការោ ។ ម. កពឡីការោ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អាហារ ៤ យ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឋិតនៅ ដល់ពួកសត្វដែលជាភូត[១]ផង ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសត្វដែលជាសម្ភវេសី[២]ផង ។ អាហារទាំង ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺអាហារធ្វើជាពំនូតគ្រោតគ្រាត ឬល្អិត (ជាទី ១) ការពាល់ត្រូវ (មានចក្ខុសម្ផ័ស្សជាដើម) ជាអាហារទី ២ ការត្រិះរិះក្នុងចិត្ត[៣] ជាអាហារទី ៣ វិញ្ញាណ (នាំមកនូវបដិសន្ធិនៃនាមរូប) ជាអាហារទី ៤ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃអាហារ ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃតណ្ហា សេចក្តីរំលត់អាហារ ព្រោះសេចក្តីរំលត់នៃតណ្ហា បានដល់មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង

១-២ សត្វដែលកើតស្រេចហើយ ហៅថា ភូត ។ សត្វដែលកំពុងកើត ហៅថា សម្ភវេសី ។ ឧទាហរណ៍ដូចជាសត្វកើតពីពង (មានមាន់ជាដើម) ដែលមិនទាន់ញាស់ ពួកសត្វកើតពីទឹក (មានមនុស្សជាដើម) ដែលមិនទាន់ទម្លាយស្រោមសម្រាល ពួកសត្វកើតពីញើសក្អែលនិងពួកសត្វដែលកើតឯង កំពុងនៅក្នុងខណៈចិត្តជាដំបូង ទាំងអស់នេះជាសម្ភវេសី ព្រោះកើតមិនទាន់ស្រេច ។ ដែលញាស់ផុតហើយ សម្រាលចេញហើយ និងពួកសត្វកើតពីញើសក្តីកើតឯងក្តី រាប់តាំងពីខណៈចិត្តទី ២ ទៅ ឈ្មោះថា ភូត ឬពួកសត្វដែលកើតដោយឥរិយាបថណាហើយមិនទាន់ផ្លាស់ឥរិយាបថនោះទេ ក៏នៅជាសម្ភវេសី ផ្លាស់ទៅរកឥរិយាបថដទៃហើយទុកជាភូត ។ មួយទៀតថា ពួកសត្វដែលអស់ជាតិហើយគឺលែងកើតទៅទៀតហើយ ដូចពួកព្រះខីណាស្រព ហៅថា ភូត ។ ពួកសេក្ខៈនិងបុថុជ្ជន ហៅថា សម្ភវេសី ព្រោះនៅស្វែងរកភពទៀត ។ ៣ ការត្រិះរិះក្នុងចិត្ត រមែងនាំមកនូវភពទាំង ៣ ។ អដ្ឋកថា ។

អាហារនិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ អាហារំ បជានាតិ ឯវំ អាហារសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ អាហារនិរោធំ បជានាតិ ឯវំ អាហារនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ បដិឃានុសយំ បដិវិនោទេត្វា អស្មីតិ ទិដ្ឋិមានានុសយំ សមូហនិត្វា អវិជ្ជំ បហាយ វិជ្ជំ ឧប្បាទេត្វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១១៤] សាធាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឧត្តរឹ បញ្ហំ អបុច្ឆឹសុ សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។

ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរទៅ ដើម្បីរំលត់អាហារ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ ១ សម្មាសង្កប្បៈ ១ សម្មាវាចា ១ សម្មាកម្មន្តៈ ១ សម្មាអាជីវៈ ១ សម្មាវាយាមៈ ១ សម្មាសតិ ១ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ស្គាល់ច្បាស់នូវអាហារយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃអាហារយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់អាហារយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់អាហារយ៉ាងនេះ កាលណា អរិយសាវ័កនោះ លះបង់នូវរាគានុស័យ បន្ទោបង់នូវបដិឃានុស័យ ដកចេញនូវមានានុស័យប្រហែលនឹងទិដ្ឋិថា អាត្មាអញមានដូច្នេះ លះបង់អវិជ្ជាហើយ ញុំាងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើង ធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដោយសព្វគ្រប់ ក្នុងកាលនោះ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយបានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ។

[១១៤] ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ត្រេកអរ អនុមោទនាភាសិត របស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា អាវុសោ ប្រពៃហើយ ទើបសួរប្រស្នាតទៅទៀត នឹងព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយដទៃនៅមានទៀតដែរឬ ។ បេ ។

[១១៤] សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ទុក្ខញ្ច បជានាតិ ទុក្ខសមុទយញ្ច បជានាតិ ទុក្ខនិរោធញ្ច បជានាតិ ទុក្ខនិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមម្បនាវុសោ ទុក្ខំ[១] ជាតិបិ ទុក្ខា ជរាបិ ទុក្ខា មរណម្បិ ទុក្ខំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសាបិ ទុក្ខា អប្បិយេហិ សម្បយោគោ ទុក្ខោ បិយេហិ វិប្បយោគោ ទុក្ខោ[២] យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិ[៣] ទុក្ខំ សង្ខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា ទុក្ខា ឥទំ វុច្ចតាវុសោ ទុក្ខំ ។ កតមោ ចាវុសោ ទុក្ខសមុទយោ យាយំ តណ្ហា បោនោព្ភវិកា នន្ទិរាគសហគតា តត្រតត្រាភិនន្ទិនី

១ ឱ. ម. កតមំ បនាវុសោ ទុក្ខំ ។ កតមោ ទុក្ខសមុទយោ ។ កតមោ ទុក្ខនិរោធោ ។ កតមោ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ឱ. ម. អប្បិយេហិ សម្បយោគោ ទុក្ខោ បិយេហិ វិប្បយោគោតិ ន ទិស្សន្តិ ។ ៣ ម. តំបិ ។

[១១៥] ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានដែរ ហើយបាននិយាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណា អរិយសាវ័កដឹងច្បាស់នូវទុក្ខផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃទុក្ខផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់ទុក្ខផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរដើម្បីរំលត់ទុក្ខផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័កជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ តើដូចម្តេច គឺជាតិ ក៏ជាទុក្ខ ជរា ក៏ជាទុក្ខ មរណៈ ក៏ជាទុក្ខ សេចក្តីសោកខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏ជាទុក្ខ ការប្រកបដោយរបស់មិនជាទីស្រឡាញ់ទាំងឡាយ ក៏ជាទុក្ខ ការព្រាត់ប្រាសចាករបស់ជាទីស្រឡាញ់ទាំងឡាយ ក៏ជាទុក្ខ ប្រាថ្នានូវរបស់ណា មិនបានរបស់នោះ ក៏ជាទុក្ខ ដោយសង្ខេប ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ក៏ជាទុក្ខ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយនេះ ហៅថា ទុក្ខ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីកើតឡើងនៃទុក្ខ តើដូចម្តេច តណ្ហាដែលជាធម្មជាតិនាំសត្វឲ្យកើតទៀត ប្រកបដោយសេចក្តីរីករាយនិងសេចក្តីត្រេកត្រអាល ជាធម្មជាតិត្រេកអរ ចំពោះក្នុងអារម្មណ៍

សេយ្យថីទំ កាមតណ្ហា ភវតណ្ហា វិភវតណ្ហា អយំ វុច្ចតាវុសោ ទុក្ខសមុទយោ ។ កតមោ ចាវុសោ ទុក្ខនិរោធោ យោ តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិរោធោ ចាគោ បដិនិស្សគ្គោ មុត្តិ អនាលយោ អយំ វុច្ចតាវុសោ ទុក្ខនិរោធោ ។ កតមា ចាវុសោ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ[១] សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ ទុក្ខំ បជានាតិ ឯវំ ទុក្ខសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ ទុក្ខនិរោធំ បជានាតិ ឯវំ ទុក្ខនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ បដិឃានុសយំ បដិវិនោទេត្វា អស្មីតិ ទិដ្ឋិមានានុសយំ សមូហនិត្វា អវិជ្ជំ បហាយ វិជ្ជំ ឧប្បាទេត្វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

---

១. ម. មគ្គោ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា ។

នោះ ៗ គឺកាមតណ្ហា ភវតណ្ហា វិភវតណ្ហា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះ ហៅថា សេចក្តីកើតឡើងនៃទុក្ខ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីរំលត់ទុក្ខ តើដូចម្តេច សេចក្តីអស់ទៅ និងសេចក្តីរំលត់ដោយមិនសល់ណា នៃតណ្ហានោះឯង គឺការលះបង់ រលាស់ចោល ជម្រុះចោល ឥតមានអាល័យ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះ ហៅថា ទុក្ខនិរោធ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរដើម្បីរំលត់ទុក្ខ តើដូចម្តេច អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង គឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណា អរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវទុក្ខយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវទុក្ខសមុទ័យយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវទុក្ខនិរោធយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះបង់ចោលអនុស័យ គឺរាគៈ បន្ទោបង់អនុស័យ គឺបដិឃៈ ដកចេញនូវអនុស័យ គឺមានះប្រហែលនឹងទិដ្ឋិថា អាត្មាអញមានដូច្នេះ លះបង់នូវអវិជ្ជា ញុំាងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើងដោយសព្វគ្រប់ ហើយធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ក្នុងកាលនោះ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មា-ទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយបានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[១១៦] សាធាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឧត្តរឹ បញ្ហំ អបុច្ឆឹសុ សិយា បនាវុសោ អញ្ញោបិ បរិយាយោ យថា អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១១៧] សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ជរាមរណញ្ច បជានាតិ ជរាមរណសមុទយញ្ច បជានាតិ ជរាមរណនិរោធញ្ច បជានាតិ ជរាមរណនិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមំ បនាវុសោ ជរាមរណំ កតមោ ជរាមរណសមុទយោ កតមោ ជរាមរណនិរោធោ

[១១៦] ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ត្រេកអរ អនុមោទនា ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា អាវុសោប្រពៃហើយ ទើបសួរប្រស្នាតទៅទៀត នឹងព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា ម្នាលអាវុសោ អរិយសាវ័កជាសម្មាទិដ្ឋិ មានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្ដីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយបានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយបរិយាយដទៃទៀតមានដែរឬ ។

[១១៧] ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ បរិយាយដទៃទៀតនៅមានទៀត ដូច្នេះ ហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុ-សោទាំងឡាយ កាលណា អរិយសាវ័ក ស្គាល់ច្បាស់នូវជរានិងមរណៈផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្ដីកើតឡើងនៃជរានិងមរណៈផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្ដីរំលត់ជរានិងមរណៈផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្ដីប្រតិបត្តិជាដំណើរដើម្បីរំលត់ជរានិងមរណៈផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័កជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្ដីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ជរានិងមរណៈ តើដូចម្ដេច សេច-ក្ដីកើតឡើងនៃជរានិងមរណៈ តើដូចម្ដេច សេចក្ដីរំលត់ទៅនៃជរានិងមរណៈ

១៦២

កតមា ជរាមរណនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ[១] ។ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្ហិ តម្ហិ សត្តនិកាយេ ជរា ជីរណតា ខណ្ឌិច្ចំ បាលិច្ចំ វលិតចតា[២] អាយុនោ សំហានិ ឥន្ទ្រិយានំ បរិបាកោ អយំ វុច្ចតិ[៣] ជរា ។ យា[៤] តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្ហា តម្ហា សត្តនិកាយា ចុតិ ចវនតា ភេទោ អន្តរធានំ មច្ចុ មរណំ កាលកិរិយា ខន្ធានំ ភេទោ កឡេវរស្ស និក្ខេបោ ជីវិតិន្ទ្រិយស្ស ឧបច្ឆេទោ ឥទំ វុច្ចតិ មរណំ[៥] ។ ឥតិ អយញ្ច ជរា ឥទញ្ច មរណំ ឥទំ វុច្ចតាវុសោ ជរាមរណំ ។ ជាតិសមុទយា ជរាមរណសមុទយោ ជាតិនិរោធា ជរាមរណនិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ជរាមរណនិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។

១ ឱ. ម. បដិបទា ។ ២ ឱ. ម. វលិត្តចតា ។ វលិត្តចតាតិ អម្ហាកំ ខន្តិ ។ ៣ ឱ. ម. វុច្ចតាវុសោ ។ ៤ ឱ. ម. ឥធ (កតមញ្ចាវុសោ មរណំ) យំ ។ ៥ ឱ. និក្ខេបោ ឥទំ វុច្ចតាវុសោ មរណំ ។

តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ជរានិងមរណៈ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីគ្រាំគ្រាណា គឺសេចក្តីទ្រុឌទ្រោម ធ្មេញបាក់ សក់ស្កូវ ស្បែកយុរយារ ថយអាយុ ចាស់ទុំឥន្ទ្រិយ របស់ពួកសត្វនោះ ៗ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ៗ នេះ ហៅថា ជរា ។ សេចក្តីឃ្លាតណាចាកសត្តនិកាយនោះ ៗ គឺច្យុត បែកធ្លាយ អន្តរធាន មច្ចុ មរណៈ កាលកិរិយា ការបែកធ្លាយនៃខន្ធទាំងឡាយ ការដាក់ចោលនូវសាកសព ការផ្តាច់បង់នូវជីវិតិន្ទ្រិយ នៃពួកសត្វនោះ ៗ នេះ ហៅថា មរណៈ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ជរានេះផង មរណៈនេះផង ហៅថា ជរាមរណៈ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃជរានិងមរណៈ ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃជាតិ សេចក្តីរំលត់ជរានិងមរណៈ ព្រោះសេចក្តីរំលត់ជាតិ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ជរានិងមរណៈ អរិយមគ្គនោះគឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។

សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ ជរាមរណំ បជានាតិ ឯវំ ជរាមរណសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ ជរាមរណនិរោធំ បជានាតិ ឯវំ ជរាមរណនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ ។ បេ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១១៨] សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។ សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ជាតិញ្ច បជានាតិ ជាតិសមុទយញ្ច បជានាតិ ជាតិនិរោធញ្ច បជានាតិ ជាតិនិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមា បនាវុសោ

សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណា អរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវជរានិងមរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្ដីកើតឡើងនៃជរានិងមរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្ដីរំលត់ជរានិងមរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្ដីប្រតិបត្តិជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់ជរានិងមរណៈយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះចោលនូវអនុស័យ គឺរាគៈដោយសព្វគ្រប់ ក្នុងកាលនោះ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ មានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្ដីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ។

[១១៨] ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយឯទៀត នៅមានដែរឬ ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានដែរ ដូច្នេះ ហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណា អរិយសាវ័ក ស្គាល់ច្បាស់នូវជាតិផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្ដីកើតឡើងនៃជាតិផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្ដីរំលត់នៃជាតិផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្ដីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ជាតិផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្ដីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

ជាតិ កតមោ ជាតិសមុទយោ កតមោ ជាតិនិរោធោ កតមា ជាតិនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ។ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្ហិ តម្ហិ សត្តនិកាយេ ជាតិ សញ្ជាតិ ឱក្កន្តិ និព្វត្តិ[១] អភិនិព្វត្តិ ខន្ធានំ បាតុភាវោ អាយតនានំ បដិលាភោ អយំ វុច្ចតាវុសោ ជាតិ ។ ភវសមុទយា ជាតិសមុទយោ ភវនិរោធា ជាតិនិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ជាតិនិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ ជាតឹ បជានាតិ ឯវំ ជាតិសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ ជាតិនិរោធំ បជានាតិ ឯវំ ជាតិនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ ។ បេ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

---

១ ឱ. ម. និព្វត្តីតិ ន ទិស្សតិ ។

ជាតិ តើដូចម្តេច សេចក្តីកើតឡើងនៃជាតិ តើដូចម្តេច សេចក្តីរំលត់ជាតិ តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរដើម្បីរំលត់ជាតិ តើដូចម្តេច ។ កំណើតណា គឺសេចក្តីកើតគ្រប់គ្រាន់ ចាប់បដិសន្ធិ កកើត ទ្រើសឡើង កើតបានជាគ្រោងខន្ធឡើង ការបានចំពោះនូវអាយតនៈទាំងឡាយ របស់ពួកសត្វនោះ ៗ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ៗ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះ ហៅថា ជាតិ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃជាតិ ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃភព សេចក្តីរំលត់ជាតិ ព្រោះសេចក្តីរំលត់ភព អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ឈ្មោះថា ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរដើម្បីរំលត់ជាតិ អរិយមគ្គនោះ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណា អរិយសាវ័កដឹងច្បាស់នូវជាតិយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃជាតិយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់ជាតិយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ជាតិយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះបោលអនុស័យគឺរាគៈដោយសព្វគ្រប់ ក្នុងកាលនោះ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[១១៩] សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។ សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ភវញ្ច បជានាតិ ភវសមុទយញ្ច បជានាតិ ភវនិរោធញ្ច បជានាតិ ភវនិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមោ បនាវុសោ ភវោ កតមោ ភវសមុទយោ កតមោ ភវនិរោធោ កតមា ភវនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ[១] ។ តយោមេ អាវុសោ ភវា កាមភវោ រូបភវោ អរូបភវោ ។ ឧបាទានសមុទយា ភវសមុទយោ ឧបាទាននិរោធា ភវនិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភវនិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ ភវំ បជានាតិ

១ ឱ. ម. បដិបទា ។

[១១៩] ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយឯទៀតនៅមានដែរឬ ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នៅមានដែរដូច្នេះ ហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវភពផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃភពផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់ភពផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ភពផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភពតើដូចម្តេច សេចក្តីប្រជុំកើតឡើងនៃភព តើដូចម្តេច សេចក្តីរំលត់ភព តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ភព តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភពទាំងឡាយនេះមាន ៣ គឺ កាមភព ១ រូបភព ១ អរូបភព ១ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃភព ព្រោះសេចក្តីកើតនៃឧបាទាន សេចក្តីរំលត់ភព ព្រោះសេចក្តីរំលត់ឧបាទាន អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ភព អរិយមគ្គនោះ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវភពយ៉ាងនេះ

ឯវំ ភវសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ ភវនិរោធំ បជានាតិ ឯវំ ភវនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ ។ បេ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយស្សាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១២០] សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។ សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយស្សាវកោ ឧបាទានញ្ច បជានាតិ ឧបាទានសមុទយញ្ច បជានាតិ ឧបាទាននិរោធញ្ច បជានាតិ ឧបាទាននិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយស្សាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមំ បនាវុសោ ឧបាទានំ កតមោ ឧបាទានសមុទយោ

ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃភពយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់ភពយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ភពយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះបោលអនុស័យគឺរាគៈដោយសព្វគ្រប់ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។

[១៦០] ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយឯទៀតនៅមានដែរឬ ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នៅមានដែរ ដូច្នេះហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវឧបាទានផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃឧបាទានផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់ឧបាទានផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ឧបាទានផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ឧបាទានដូចម្តេច សេចក្តីកើតឡើងនៃឧបាទាន តើដូចម្តេច

១៦៧

កតមោ ឧបាទាននិរោធោ កតមោ ឧបាទាននិរោ-ធគាមិនី បដិបទាតិ ។ ចត្តារីមានិ អាវុសោ ឧបាទានានិ[១] កាមុបាទានំ ទិដ្ឋុបាទានំ សីលព្វតុ-បាទានំ អត្តវាទុបាទានំ ។ តណ្ហាសមុទយា ឧបាទានសមុទយោ តណ្ហានិរោធា ឧបាទាននិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ឧបាទាននិរោ-ធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ ឧបាទានំ បជានាតិ ឯវំ ឧបាទានសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ ឧបាទាននិរោធំ បជានាតិ ឯវំ ឧបាទាននិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ ។ បេ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគ-តោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

១ ឱ. ចត្តារោមេ អាវុសោ ឧបាទានា ។

មូលបរិយាយវគ្គ សម្មាទិដ្ឋិសូត្រ ឧបាទានវារៈ

សេចក្តីរំលត់ឧបាទាន តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ឧបាទាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ឧបាទាននេះ មាន ៤ គឺ កាមុបាទាន ១ ទិដ្ឋុបាទាន ១ សីលព្វតុបាទាន ១ អត្តវាទុបាទាន ១ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃឧបាទាន ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃតណ្ហា សេចក្តីរំលត់ឧបាទាន ព្រោះសេចក្តីរំលត់តណ្ហា អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ឧបាទាន អរិយមគ្គនោះគឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណា អរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវឧបាទានយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃឧបាទានយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់ឧបាទានយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់ឧបាទានយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះបោលនូវអនុស័យគឺរាគៈ ដោយប្រការទាំងពួង ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។

[១២១] សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។ សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ តណ្ហញ្ច បជានាតិ តណ្ហាសមុទយញ្ច បជានាតិ តណ្ហានិរោធញ្ច បជានាតិ តណ្ហានិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមា បនាវុសោ តណ្ហា កតមោ តណ្ហាសមុទយោ កតមោ តណ្ហានិរោធោ កតមា តណ្ហានិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ។ ឆយិមេ អាវុសោ តណ្ហាកាយា រូបតណ្ហា សទ្ទតណ្ហា គន្ធតណ្ហា រសតណ្ហា ផោដ្ឋព្វតណ្ហា ធម្មតណ្ហា ។ វេទនាសមុទយា តណ្ហាសមុទយោ វេទនានិរោធា តណ្ហានិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ តណ្ហានិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ

[១២១] ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយឯទៀតនៅមានដែរឬ ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នៅមានដែរ ហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័កដឹងច្បាស់នូវតណ្ហា ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃតណ្ហាផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់តណ្ហាផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់តណ្ហាផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តណ្ហាតើដូចម្តេច សេចក្តីកើតឡើងនៃតណ្ហា តើដូចម្តេច សេចក្តីរំលត់តណ្ហា តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់តណ្ហា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកតណ្ហានេះមាន ៦ គឺ សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងរូប ១ ប្រាថ្នាក្នុងសំឡេង ១ ប្រាថ្នាក្នុងក្លិន ១ ប្រាថ្នាក្នុងរស ១ ប្រាថ្នាក្នុងការពាល់ត្រូវ ១ ប្រាថ្នាក្នុងធម្មារម្មណ៍ គឺអារម្មណ៍ដែលខ្លួនធ្លាប់សន្សំទុកមកក្នុងចិត្ត ១ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃតណ្ហា ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃវេទនា សេចក្តីរំលត់តណ្ហា ព្រោះសេចក្តីរំលត់វេទនា អរិយមគ្គ ប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់តណ្ហា

សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ តណ្ហំ បជានាតិ ឯវំ តណ្ហាសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ តណ្ហានិរោធំ បជានាតិ ឯវំ តណ្ហានិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ ។ បេ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១២២] សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។ សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ វេទនញ្ច បជានាតិ វេទនាសមុទយញ្ច បជានាតិ វេទនានិរោធញ្ច បជានាតិ វេទនានិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

អរិយមគ្គនោះគឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ កាលណា អរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវតណ្ហាយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃតណ្ហាយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់តណ្ហាយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់តណ្ហាយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះចោលអនុស័យគឺរាគៈដោយសព្វគ្រប់ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។

[១២២] ភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយឯទៀតនៅមានដែរឬ ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នៅមានដែរ ហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវវេទនាផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃវេទនាផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់វេទនាផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់វេទនាផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។

កតមា បនាវុសោ វេទនា កតមោ វេទនាសមុទយោ កតមោ វេទនានិរោធោ កតមា វេទនានិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ។ ឆយិមេ អាវុសោ វេទនាកាយា ចក្ខុសម្ផស្សជា វេទនា សោតសម្ផស្សជា វេទនា ឃានសម្ផស្សជា វេទនា ជិវ្ហាសម្ផស្សជា វេទនា កាយសម្ផស្សជា វេទនា មនោសម្ផស្សជា វេទនា ។ ផស្សសមុទយា វេទនាសមុទយោ ផស្សនិរោធា វេទនានិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ វេទនានិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ វេទនំ បជានាតិ ឯវំ វេទនាសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ វេទនានិរោធំ បជានាតិ ឯវំ វេទនានិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ ។ បេ ។ ឯត្តាវតា ខោ អាវុសោ

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ វេទនា តើដូចម្តេច សេចក្តីកើតឡើងនៃវេទនា តើដូចម្តេច សេចក្តីរំលត់វេទនា តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់វេទនា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកវេទនានេះមាន ៦ គឺ វេទនាកើតអំពីការពាល់ត្រូវដោយភ្នែក ១ វេទនាកើតអំពីការពាល់ត្រូវដោយត្រចៀក ១ វេទនាកើតអំពីការពាល់ត្រូវដោយច្រមុះ ១ វេទនាកើតអំពីការពាល់ត្រូវដោយអណ្តាត ១ វេទនាកើតអំពីការពាល់ត្រូវដោយកាយ ១ វេទនាកើតអំពីការពាល់ត្រូវដោយចិត្ត ១ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃវេទនា ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃផស្សៈ សេចក្តីរំលត់វេទនា ព្រោះសេចក្តីរំលត់ផស្សៈ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិ-បត្តិជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់វេទនា អរិយមគ្គនោះគឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវវេទនាយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃវេទនាយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់វេទនាយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់វេទនាយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះលះបោលអនុស័យគឺរាគៈដោយសព្វគ្រប់ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១៦៣] សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។ សិយាវុ-សោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ផស្សញ្ច បជានាតិ ផស្ស-សមុទយញ្ច បជានាតិ ផស្សនិរោធញ្ច បជានាតិ ផស្សនិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមោ បនាវុសោ ផស្សោ កតមោ ផស្សសមុទយោ កតមោ ផស្សនិរោធោ កតមា ផស្សនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ។ ឆយិមេ អាវុសោ ផស្សកាយា ចក្ខុសម្ផស្សោ សោតសម្ផស្សោ

អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ក្នុងកាលនោះ ។

[១២៣] ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយឯទៀតនៅមានដែរឬ ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នៅមានដែរ ហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណា អរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវផស្សៈផង ដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃផស្សៈផង ដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីរំលត់ផស្សៈផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់ផស្សៈផង ក្នុងកាលណាហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មា-ទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ផស្សៈ តើដូចម្តេច សេចក្តីកើតឡើងនៃផស្សៈ តើដូចម្តេច សេចក្តីរំលត់ផស្សៈ តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់ផស្សៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកផស្សៈនេះមាន ៦ គឺ ចក្ខុសម្ផស្ស ១ សោតសម្ផស្ស ១

ឃានសម្ផស្សោ ជិវ្ហាសម្ផស្សោ កាយសម្ផស្សោ មនោសម្ផស្សោ ។ សឡាយតនសមុទយា ផស្សសមុទយោ សឡាយតននិរោធា ផស្សនិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ផស្សនិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ ផស្សំ បជានាតិ ឯវំ ផស្សសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ ផស្សនិរោធំ បជានាតិ ឯវំ ផស្សនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ ។ បេ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១២៤] សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។ សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ

ឃានសម្ផស្ស ១ ជិវ្ហាសម្ផស្ស ១ កាយសម្ផស្ស ១ មនោសម្ផស្ស ១ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃផស្សៈ ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃអាយតនៈ ៦ សេចក្តីរំលត់ផស្សៈ ព្រោះសេចក្តីរំលត់អាយតនៈ ៦ អរិយមគ្គ ប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់ផស្សៈ អរិយមគ្គនោះគឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវផស្សៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃផស្សៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់ផស្សៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់ផស្សៈយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះចោលអនុស័យ គឺរាគៈ ដោយសព្វគ្រប់ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។

[១២៤] ភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយឯទៀត នៅមានដែរឬ ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នៅមានដែរ ដូច្នេះហើយនិយាយ (តទៅទៀត) ថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណា

១៧៣

អរិយសាវកោ សឡាយតនញ្ច បជានាតិ សឡាយតនសមុទយញ្ច បជានាតិ សឡាយតននិរោធញ្ច បជានាតិ សឡាយតននិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមំ បនាវុសោ សឡាយតនំ កតមោ សឡាយតនសមុទយោ កតមោ សឡាយតននិរោធោ កតមា សឡាយតននិរោធគាមិនី បដិបទា ។ ឆយិមានិ អាវុសោ អាយតនានិ ចក្ខ្វាយតនំ[១] សោតាយតនំ ឃានាយតនំ ជិវ្ហាយតនំ កាយាយតនំ មនាយតនំ ។ នាមរូបសមុទយា សឡាយតនសមុទយោ នាមរូបនិរោធា សឡាយតននិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សឡាយតននិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ

---

១ ឱ. ម. ចក្ខាយតនំ ។

អរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវអាយតនៈ ៦ ផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃអាយតនៈ ៦ ផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់អាយតនៈ ៦ ផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អាយតនៈ ៦ ផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អាយតនៈ ៦ តើដូចម្តេច សេចក្តីកើតឡើងនៃអាយតនៈ ៦ តើដូចម្តេច សេចក្តីរំលត់អាយតនៈ ៦ តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អាយតនៈ ៦ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អាយតនៈ[១]នេះមាន ៦ គឺចក្ខាយតនៈ ១ សោតាយតនៈ ១ ឃានាយតនៈ ១ ជិវ្ហាយតនៈ ១ កាយាយតនៈ ១ មនាយតនៈ ១ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃអាយតនៈ ៦ បាន ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃនាមរូប សេចក្តីរំលត់អាយតនៈ ៦ បាន ព្រោះសេចក្តីរំលត់នាមរូប អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អាយតនៈ ៦ អរិយមគ្គនោះគឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក

ឯវំ សឡាយតនំ បជានាតិ ឯវំ សឡាយតនសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ សឡាយតននិរោធំ បជានាតិ ឯវំ សឡាយតននិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ ។ បេ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១២៩] សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។ សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ នាមរូបញ្ច បជានាតិ នាមរូបសមុទយញ្ច បជានាតិ នាមរូបនិរោធញ្ច បជានាតិ នាមរូបនិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមំ បនាវុសោ នាមរូបំ

ដឹងច្បាស់នូវអាយតនៈ ៦ យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃអាយតនៈ ៦ យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់អាយតនៈ ៦ យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អាយតនៈ ៦ យ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះបោលអនុស័យគឺរាគៈ ដោយសព្វគ្រប់ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។

[១២៥] ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយឯទៀតនៅមានដែរឬ ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នៅមានដែរ ដូច្នេះហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវនាមរូបផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃនាមរូបផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់នាមរូបផង ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់នាមរូបផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័កជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

កតមោ នាមរូបសមុទយោ កតមោ នាមរូបនិរោធោ កតមា នាមរូបនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ។ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ផស្សោ មនសិការោ ឥទំ វុច្ចតិ[1] នាមំ ។ ចត្តារិ ច មហាភូតានិ ចតុន្នញ្ច មហាភូតានំ ឧបាទាយ រូបំ ឥទំ វុច្ចតិ[2] រូបំ ។ ឥតិ ឥទញ្ច នាមំ ឥទញ្ច រូបំ ឥទំ វុច្ចតាវុសោ នាមរូបំ ។ វិញ្ញាណសមុទយា នាមរូបសមុទយោ វិញ្ញាណនិរោធា នាមរូបនិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ នាមរូបនិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មា-ទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ នាមរូបំ បជានាតិ ឯវំ នាមរូបសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ នាមរូបនិ-រោធំ បជានាតិ ឯវំ នាមរូបនិរោធគាមិនឹ បដិ-បទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ ។ បេ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ

១-២ ឱ. ម. វុច្ចតាវុសោ ។

នាមរូប តើដូចម្តេច សេចក្តីកើតឡើងនៃនាមរូប តើដូចម្តេច សេចក្តីរំលត់នាមរូប តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់នាមរូប តើដូចម្តេច ។ វេទនា ១ សញ្ញា ១ ចេតនា ១ ផស្សៈ ១ មនសិការៈ ១ នេះ ហៅថា នាម ។ មហាភូតទាំង ៤ និងរូបដែលអាស្រ័យមហាភូតរូបទាំង ៤ នេះ ហៅថា រូប ។ ម្នាលអាវុសោ នាមនេះ និងរូបនេះ ហៅថា នាមរូប ដោយប្រការដូច្នេះ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃនាមរូប ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ សេចក្តីរំលត់នាមរូប ព្រោះសេចក្តីរំលត់វិញ្ញាណ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរដើម្បីរំលត់នាមរូប អរិយមគ្គនោះ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័កដឹងច្បាស់នូវនាមរូបយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃនាមរូបយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់នាមរូបយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់នាមរូបយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះបង់អនុស័យ គឺរាគៈដោយសព្វគ្រប់ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១២៦] សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។ សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ វិញ្ញាណញ្ច បជានាតិ វិញ្ញាណសមុទយញ្ច បជានាតិ វិញ្ញាណនិរោធញ្ច បជានាតិ វិញ្ញាណនិរោធគាមិនិំ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមំ បនាវុសោ វិញ្ញាណំ កតមោ វិញ្ញាណសមុទយោ កតមោ វិញ្ញាណនិរោធោ កតមា វិញ្ញាណនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ។ ឆយិមេ អាវុសោ វិញ្ញាណកាយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ ឃានវិញ្ញាណំ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ

អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ បានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។

[១២៦] ភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយឯទៀត នៅមានតទៅទៀតដែរឬ ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្រឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បរិយាយឯទៀតនៅមាន ហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័កស្គាល់ច្បាស់ នូវវិញ្ញាណផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់វិញ្ញាណផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់វិញ្ញាណផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់-ញ័រក្នុងព្រះធម៌ បានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ វិញ្ញាណ តើដូចម្តេច សេចក្តីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ តើដូចម្តេច សេចក្តីរំលត់វិញ្ញាណ តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់វិញ្ញាណ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកវិញ្ញាណនេះមាន ៦ គឺចក្ខុវិញ្ញាណ ១ សោត-វិញ្ញាណ ១ ឃានវិញ្ញាណ ១ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ ១ កាយវិញ្ញាណ ១

មនោវិញ្ញាណំ ។ សង្ខារសមុទយា វិញ្ញាណសមុទយោ សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ វិញ្ញាណនិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ វិញ្ញាណំ បជានាតិ ឯវំ វិញ្ញាណសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ វិញ្ញាណនិរោធំ បជានាតិ ឯវំ វិញ្ញាណនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ ។ បេ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្ប-សាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១២៧] សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។ សិ-យាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សង្ខារញ្ច បជានាតិ

មនោវិញ្ញាណ ១ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ ព្រោះសេចក្តីកើតនៃសង្ខារ សេចក្តីរំលត់វិញ្ញាណ ព្រោះសេចក្តីរំលត់សង្ខារ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរដើម្បីរំលត់វិញ្ញាណ អរិ-យមគ្គនោះគឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ស្គាល់ច្បាស់នូវវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់វិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់វិញ្ញាណយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះចោលអនុស័យគឺរាគៈដោយសព្វគ្រប់ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័កជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់-ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯងក្នុងកាលនោះ ។

[១២៧] ភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយឯទៀតនៅមានដែរឬ ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្រឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុ-សោទាំងឡាយ បរិយាយឯទៀតនៅមាន ហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុ-សោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័កស្គាល់ច្បាស់នូវសង្ខារផង ស្គាល់

សង្ខារសមុទយញ្ច បជានាតិ សង្ខារនិរោធញ្ច បជានាតិ សង្ខារនិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមេ បនាវុសោ សង្ខារា កតមោ សង្ខារសមុទយោ កតមោ សង្ខារនិរោធោ កតមា សង្ខារនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ។ តយោមេ អាវុសោ សង្ខារា កាយសង្ខារោ វចីសង្ខារោ ចិត្តសង្ខារោ ។ អវិជ្ជាសមុទយា សង្ខារសមុទយោ អវិជ្ជានិរោធា សង្ខារនិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សង្ខារនិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ សង្ខារំ បជានាតិ ឯវំ សង្ខារសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ សង្ខារនិរោធំ បជានាតិ ឯវំ សង្ខារនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ បដិឃានុសយំ បដិវិនោទេត្វា

ច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើង នៃសង្ខារផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់សង្ខារផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់សង្ខារផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ហើយបានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយ តើដូចម្តេច សេចក្តីកើតឡើងនៃសង្ខារ តើដូចម្តេច សេចក្តីរំលត់សង្ខារ តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរដើម្បីរំលត់សង្ខារ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សង្ខារនេះមាន ៣ គឺ កាយសង្ខារ ១ វចីសង្ខារ ១ ចិត្តសង្ខារ ១ សេចក្តីកើតឡើងនៃសង្ខារ ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃអវិជ្ជា សេចក្តីរំលត់សង្ខារ ព្រោះសេចក្តីរំលត់អវិជ្ជា អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់សង្ខារ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័កស្គាល់ច្បាស់នូវសង្ខារយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃសង្ខារយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់សង្ខារយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់សង្ខារយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះបោលអនុស័យគឺរាគៈដោយសព្វគ្រប់ បន្ទោបង់អនុស័យគឺបដិឃៈ

អស្មីតិ ទិដ្ឋិមានានុសយំ សមូហនិត្វា អវិជ្ជំ បហាយ វិជ្ជំ ឧប្បាទេត្វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១២៨] សិយា បនាវុសោ ។ បេ ។ សិយាវុសោ-តិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ អវិជ្ជញ្ច បជានាតិ អវិជ្ជាសមុទយញ្ច បជានាតិ អវិជ្ជានិរោធញ្ច បជានាតិ អវិជ្ជានិរោធគាមិនី បដិបទញ្ច បជានាតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមា បនាវុសោ អវិជ្ជា កតមោ អវិជ្ជាសមុទយោ កតមោ អវិជ្ជានិរោធោ កតមា អវិជ្ជានិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ។ យំ ខោ អាវុ-សោ ទុក្ខេ អញ្ញាណំ ទុក្ខសមុទយេ អញ្ញាណំ

ដកចេញនូវអនុស័យគឺមានះ ប្រហែលនឹងទិដ្ឋិថា អាត្មាអញមានដូច្នេះ ហើយលះបង់នូវអវិជ្ជា ញ៉ាំងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើង ហើយធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបាន ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ បានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។

[១២៨] ភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយថា ម្នាលអាវុសោ បរិយាយឯទៀតនៅមានដែរឬ ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្រឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នៅមានដែរ ហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ស្គាល់ច្បាស់នូវអវិជ្ជាផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃអវិជ្ជាផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់អវិជ្ជាផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អវិជ្ជាផង ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេច-ក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ បានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អវិជ្ជា តើដូចម្តេច សេចក្តីកើតឡើងនៃអវិជ្ជា តើដូចម្តេច សេចក្តីរំលត់អវិជ្ជា តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អវិជ្ជា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុ-សោទាំងឡាយ សេចក្តីមិនដឹងទុក្ខ ១ សេចក្តីមិនដឹងហេតុឲ្យកើតទុក្ខ ១

ទុក្ខនិរោធេ អញ្ញាណំ ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា[១] បដិបទាយ អញ្ញាណំ អយំ វុច្ចតាវុសោ អវិជ្ជា ។ អាសវសមុទយា អវិជ្ជាសមុទយោ អាសវនិរោធា អវិជ្ជានិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ អវិជ្ជានិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ អវិជ្ជំ បជានាតិ ឯវំ អវិជ្ជាសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ អវិជ្ជានិរោធំ បជានាតិ ឯវំ អវិជ្ជានិរោធគាមិនី បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ បដិឃានុសយំ បដិវិនោទេត្វា អស្មីតិ ទិដ្ឋិមានានុសយំ សមូហនិត្វា អវិជ្ជំ បហាយ វិជ្ជំ ឧប្បាទេត្វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

---

១ ឱ. ម. ទុក្ខនិរោធគាមិនី ។

សេចក្តីមិនដឹងព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរំលត់ទុក្ខ ១ សេចក្តីមិនដឹងបដិបទាជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ១ ម្នាលអាវុសោ នេះឯងហៅថា អវិជ្ជា ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃអាសវៈ សេចក្តីរំលត់អវិជ្ជា ព្រោះសេចក្តីរំលត់អាសវៈ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯងជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរ ដើម្បីរំលត់អវិជ្ជាគឺ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណាអរិយសាវ័ក ស្គាល់ច្បាស់នូវអវិជ្ជាយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃអវិជ្ជាយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់អវិជ្ជាយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អវិជ្ជាយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះចោលអនុស័យគឺរាគៈ បន្ទោបង់អនុស័យគឺបដិឃៈ ដកចេញនូវអនុស័យគឺមានះប្រហែលនឹងទិដ្ឋិថា អាត្មាអញមានដូច្នេះ លះបង់នូវអវិជ្ជា ញ៉ាំងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើង ហើយធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបាន ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ មកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។

១៨១

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សម្មាទិដ្ឋិសុត្តេ អាសវវារោ

[១២៩] សាធាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា អា-យស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឧត្តរឹ បញ្ហំ អបុច្ឆឹសុ[១] សិយា បនាវុសោ អញ្ញោបិ បរិយាយោ យថា អរិយស្សាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្ប-សាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។

[១៣០] សិយាវុសោតិ អាយស្មា សារីបុត្តោ អវោច យតោ ខោ អាវុសោ អរិយស្សាវកោ អាសវញ្ច បជានាតិ អាសវសមុទយញ្ច បជានាតិ អាសវនិរោ-ធញ្ច បជានាតិ អាសវនិរោធគាមិនឹ បដិបទញ្ច បជា-នាតិ ឯត្តាវតាបិ អាវុសោ អរិយស្សាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ កតមោ បនាវុសោ អាសវោ កតមោ អាសវសមុទយោ

១ ឱ. ម. អបុច្ឆុំ ។

[១២៩] ភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ ត្រេកអរ អនុមោទនា ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា ម្នាលអាវុសោ ប្រពៃហើយ បានសួរប្រស្នានឹងព្រះសារីបុត្រមានអាយុ តទៅទៀតថា ម្នាលអាវុសោ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្ដីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ បានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយបរិយាយដទៃនៅមានដែរឬ ។

[១៣០] ព្រះសារីបុត្រ ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បរិយាយឯទៀតនៅមាន ហើយនិយាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណា អរិយសាវ័ក ស្គាល់ច្បាស់នូវអាសវៈផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្ដីកើតឡើងនៃអាសវៈផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្ដីរំលត់អាសវៈផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្ដីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អាសវៈផង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ប្រកបដោយសេចក្ដីជ្រះថ្លា មិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ បានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អាសវៈ តើដូចម្ដេច សេចក្ដីកើតឡើងនៃអាសវៈ តើដូចម្ដេច

កតមោ អាសវនិរោធោ កតមា អាសវនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ។ តយោមេ អាវុសោ អាសវា កាមាសវោ ភវាសវោ អវិជ្ជាសវោ ។ អវិជ្ជាសមុទយា អាសវសមុទយោ អវិជ្ជានិរោធា អាសវនិរោធោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ អាសវនិរោធគាមិនី បដិបទា សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ អរិយសាវកោ ឯវំ អាសវំ បជានាតិ ឯវំ អាសវសមុទយំ បជានាតិ ឯវំ អាសវនិរោធំ បជានាតិ ឯវំ អាសវនិរោធគាមិនឹ បដិបទំ បជានាតិ សោ សព្វសោ រាគានុសយំ បហាយ បដិឃានុសយំ បដិវិនោទេត្វា អស្មីតិ ទិដ្ឋិមានានុសយំ សមូហនិត្វា អវិជ្ជំ បហាយ វិជ្ជំ ឧប្បាទេត្វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ

សេចក្តីរំលត់អាសវៈ តើដូចម្តេច សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អាសវៈ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អាសវៈនេះ មាន ៣ គឺ កាមាសវៈ ១ ភវាសវៈ ១ អវិជ្ជាសវៈ ១ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃអាសវៈ ព្រោះសេចក្តីកើតឡើងនៃអវិជ្ជា សេចក្តីរំលត់អាសវៈ ព្រោះសេចក្តីរំលត់អវិជ្ជា អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អាសវៈ អរិយមគ្គនោះគឺ សម្មាទិដ្ឋិ ១ សម្មាសង្កប្បៈ ១ សម្មាវាចា ១ សម្មាកម្មន្តៈ ១ សម្មាអាជីវៈ ១ សម្មា-វាយាម ១ សម្មាសតិ ១ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលណា អរិយសាវ័ក ស្គាល់ច្បាស់នូវអាសវៈយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងនៃអាសវៈយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីរំលត់អាសវៈយ៉ាងនេះ ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់អាសវៈយ៉ាងនេះ អរិយសាវ័កនោះ លះចោលអនុ-ស័យគឺរាគៈ ដោយសព្វគ្រប់ បន្ទោបង់អនុស័យគឺបដិឃៈ ដកចេញនូវអនុស័យគឺមានះប្រហែលនឹងទិដ្ឋិថា អាត្មាអញមានដូច្នេះ លះបង់នូវអវិជ្ជា ញុំាំងវិជ្ជាឲ្យកើត ហើយធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបាន

១៨៣

ឯត្តាវតាបិ ខោ អាវុសោ អរិយស្សាវកោ សម្មាទិដ្ឋី ហោតិ ឧជុគតាស្ស ទិដ្ឋិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មន្តិ ។ ឥទម-វោច អាយស្មា សារីបុត្តោ អត្តមនា តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

សម្មាទិដ្ឋិសុត្តំ នវមំ និដ្ឋិតំ[១] ។

ទុក្ខំ ជរាមរណំ ឧបាទានំ
សឡាយតនំ នាមរូបំ វិញ្ញាណំ
យំ ឆបទេ កាតមំ
បនាវុសោ វធានកោ ។
ជាតិ តណ្ហា ច វេទនា
អវិជ្ជាយ ចតុក្កកា
យា ចត្តារិ បទេ កាតមា
បនាវុសោ វធានកោ ។

១ ឱ. ម. សម្មាទិដ្ឋិសុត្តន្តំ នវមំ ។

មូលបរិយាយវគ្គ សម្មាទិដ្ឋិសូត្រ ពាក្យជានិគម

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័កជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិត្រង់ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ បានមកកាន់ព្រះសទ្ធម្មនេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ក្នុងកាលនោះ ។ លុះព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ពោលពាក្យនេះហើយ ភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ។

ចប់ សម្មាទិដ្ឋិសូត្រទី ៩ ។

ធម្មជាតណា ក្នុងពាក្យដែលលោកពោលថា កតមំ បនាវុសោ (ម្នាលអាវុសោ តើដូចម្តេច) មាន ៦ បទ គឺ ទុក្ខ ជរា មរណៈ ឧបាទាន សឡាយតន នាមរូប វិញ្ញាណ ។ ធម្មជាតិណា ក្នុងពាក្យដែលលោកពោលថា កតមា បនាវុសោ (ម្នាលអាវុសោ តើដូចម្តេច) មាន ៤ គឺ ជាតិ តណ្ហា វេទនា ជាគម្រប់ ៤ នឹងអវិជ្ជា ។

១៨៤

អាហារោ ច ភវោ ផស្សោ

សង្ខារោ អាសវបញ្ចមោ

យំ បញ្ចបទេ កតមំ

បនាវុសោ វទានកោ ។

កតមន្តិ ឆព្វិធា វុត្តំ

កតមានិ ចតុព្វិធា

កតមោ បញ្ចវិធោ វុត្តោ

សព្វសង្ខារានំ បញ្ចទស បទានិ ចាតិ[១] ។

---

១ ម. ទុក្ខំ ជរាមរណំ ឧបាទានំ សឡាយតនំ នាមរូបំ វិញ្ញាណំ យា សា បរេ កតមា បនាវុសោ បទានំ កឹ ជាតិ តណ្ហា ច វេទនា អវិជ្ជាយ ចតុក្កនយោ ចត្តារិ បរេ កតមា បនាវុសោ បទានំ កេវលំ ។ អាហារោ ច ភវោ ផស្សោ សង្ខារោ អាសវបញ្ចមោ យាវ បញ្ចបរេ កតមោ បនាវុសោ បទានំ កឹ កតមន្តិ ឆព្វិធា វុត្តំ ។ កតមានិ ចតុព្វិធានិ កតមោ បញ្ចវិធោ វុត្តោ សព្វេសំ ឯកសង្ខានំ បញ្ចនយបទានិ ចាតិ ទិស្សន្តិ ។

សភាវៈណា ក្នុងពាក្យដែលលោកពោលថា កតមំ

បនាវុសោ (ម្នាលអាវុសោ តើដូចម្ដេច) មាន ៥ បទ គឺ

អាហារ ភព ផស្សៈ សង្ខារ ជាគម្រប់ ៥ នឹងអាសវៈ ។

ធម្មជាតនោះ លោកពោលថា មាន កតមំ (តើដូចម្ដេច)

៦ លើក មាន កតមានិ ច (តើដូចម្ដេច) ២ លើក លោក

ពោលថា មាន កតមោ (តើដូចម្ដេច) ៥ លើក រួមបទនៃ

សង្ខារធម៌ទាំងអស់ ត្រូវជា ១៥ ។

ទសមំ សតិប្បដ្ឋានសុត្តំ

[១៣១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កុរូសុ វិហរតិ កម្មាសធម្មំ នាម កុរូនំ និគមោ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

[១៣២] ភគវា ឯតទវោច ឯកាយនោ អយំ ភិក្ខវេ មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្វានស្ស សច្ឆិកិរិយា-យ ។ យទិទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយា-នុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា

សតិប្បដ្ឋានសូត្រទី ១០

[១៣១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅកម្មាសធម្មនិគម[១] របស់អ្នកកុរុក្នុងដែនកុរុ ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច្នេះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូច្នេះ ។

[១៣២] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវគឺសតិបដ្ឋានទាំង ៤ ជាផ្លូវមូលតែមួយ[២] (ប្រព្រឹត្តទៅ) ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីលះបង់នូវសេចក្តីសោកនិងសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីរំលត់នូវទុក្ខនិងទោមនស្ស ដើម្បីបាននូវអរិយមគ្គ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ នេះ ហៅថា សតិបដ្ឋាន ៤ ។ សតិបដ្ឋាន ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមានស្មារតី (ជាគ្រឿងកំណត់)

---

១ ហៅថា កម្មាសទមនិគមខ្លះ ។ ២ ដែលថា ផ្លូវមូលតែមួយ មានសេចក្តីពន្យល់ក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គទំព័រ ១ ។

វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

[១៣៣] កថញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ

កម្ចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ក្នុងលោក[១]ចេញ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី (ជាគ្រឿងកំណត់) កម្ចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ក្នុងលោកចេញ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី (ជាគ្រឿងកំណត់) កម្ចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ក្នុងលោកចេញ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី (ជាគ្រឿងកំណត់) កម្ចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ក្នុងលោកចេញ ។

[១៣៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅក្រោមម្លប់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី អង្គុយពែនភ្នែន តាំងកាយឲ្យត្រង់

---

១ លោក ក្នុងទីនេះ មានសេចក្តីពន្យល់ក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ទំព័រ ២ រួចហើយ ។

១៨៧

បរិមុខំ សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា ។ សោ សតោ វ អស្សសតិ សតោ[១] បស្សសតិ ។ ទីឃំ វា អស្សសន្តោ ទីឃំ អស្សសាមីតិ បជានាតិ ។ ទីឃំ វា បស្សសន្តោ ទីឃំ បស្សសាមីតិ បជានាតិ ។ រស្សំ វា អស្ស-សន្តោ រស្សំ អស្សសាមីតិ បជានាតិ ។ រស្សំ វា បស្សសន្តោ រស្សំ បស្សសាមីតិ បជានាតិ ។ សព្វកាយប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ សព្វកាយប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ទក្ខោ ភមការោ វា ភមកា-រន្តេវាសី វា ទីឃំ វា អញ្ឆន្តោ ទីឃំ អញ្ឆាមីតិ បជានាតិ ។ រស្សំ វា អញ្ឆន្តោ រស្សំ អញ្ឆាមីតិ បជានាតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ទីឃំ វា អស្សសន្តោ ទីឃំ អស្សសាមីតិ បជានាតិ ។ ទីឃំ វា បស្សសន្តោ ទីឃំ បស្សសាមីតិ បជានាតិ ។

---

១ ម. សតោ វ ។

តម្កល់សតិឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរក (កម្មដ្ឋាន) ។ ភិក្ខុនោះ មានសតិ ដកដង្ហើមចេញ មានសតិ ដកដង្ហើមចូល ។ កាលដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចេញវែង ។ កាលដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលវែង ។ កាលដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចេញខ្លី ។ កាលដកដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលខ្លី ។ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងកំណត់ដឹងនូវកាយគឺខ្យល់ទាំងពួង សឹមដកដង្ហើមចេញ ។ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងកំណត់ដឹងនូវកាយគឺខ្យល់ទាំងពួង សឹមដកដង្ហើមចូល ។ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ គឺដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល សឹមដកដង្ហើមចេញ ។ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ សឹមដកដង្ហើមចូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជាងក្រឡឹង ឬកូនជាងរបស់ជាងក្រឡឹង ដែលប៉ិនប្រសប់ កាលទាញខ្សែក្រឡឹងវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទាញខ្សែក្រឡឹងវែង ។ កាលទាញខ្សែក្រឡឹងខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទាញខ្សែក្រឡឹងខ្លី មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចេញវែង ។ កាលដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលវែង ។

វស្សំ វា អស្សសន្តោ វស្សំ អស្សសាមីតិ បជានាតិ ។ វស្សំ វា បស្សសន្តោ វស្សំ បស្សសាមីតិ បជានាតិ ។ សព្វកាយប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ សព្វកាយប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ពហិទ្ធា វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ សមុទយធម្មានុបស្សី វា កាយស្មឹ វិហរតិ វយធម្មានុបស្សី វា កាយស្មឹ វិហរតិ

កាលដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចេញខ្លី ។ កាលដកដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលខ្លី មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងកំណត់ដឹងនូវកាយគឺខ្យល់ទាំង-ពួង សឹមដកដង្ហើមចេញ ។ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងកំណត់ដឹងនូវកាយគឺខ្យល់ទាំងពួង សឹមដកដង្ហើមចូល ។ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ សឹមដកដង្ហើមចេញ ។ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ សឹមដកដង្ហើមចូល ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាខាងក្នុង គឺកាយរបស់ខ្លួនជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាខាងក្រៅ គឺកាយរបស់បុគ្គលដទៃជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយ ទាំងខាងក្នុងខាងក្រៅ គឺកាយរបស់ខ្លួននិងកាយរបស់បុគ្គលដទៃជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារ-ណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលប្រជុំកើតឡើង[១] ក្នុងកាយ គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលសូន្យ[២]ទៅ ក្នុងកាយ[៣]

១-២ ខ្យល់អស្សាសបស្សាស: អាស្រ័យនូវករជកាយផង ក្តោងច្រមុះផង ចិត្តផង ទើបចេញចូលទៅមកបាន ព្រោះហេតុនោះ ធម៌ទាំងនេះ ឈ្មោះថា ធម៌ប្រជុំកើតឡើង ដល់ធម៌ទាំងនេះរលត់ទៅវិញ ឈ្មោះថា ធម៌សូន្យទៅ ។ ៣ ក្នុងទីនេះ មានសេចក្តីពន្យល់ដូចក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ត្រង់ទំព័រ ៦ ។

សមុទយវយធម្មានុបស្សី វា កាយស្មឹ វិហរតិ អត្ថិ កាយោតិ វា បនស្ស សតិ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ យាវទេវ ញាណមត្តាយ បតិស្សតិមត្តាយ អនិស្សិតោ ច វិហរតិ ន ច កិញ្ចិ លោកេ ឧបាទិយតិ ឯវម្បិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។

អានាបានបព្វំ ។

[១៣៤] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ គច្ឆន្តោ វា គច្ឆាមីតិ បជានាតិ ឋិតោ វា ឋិតោម្ហីតិ បជានាតិ និសិន្នោ វា និសិន្នោម្ហីតិ បជានាតិ សយានោ វា សយានោម្ហីតិ បជានាតិ ។ យថា យថា វា បនស្ស កាយោ បណិហិតោ ហោតិ តថា តថា នំ បជា-ជាតិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា កាយេ កាយានុបស្សី

១ ឱ. អានាបានបព្វន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ម. អស្សាសបព្វំ ។

គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលប្រជុំកើតឡើងនិងធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងកាយ គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី មួយទៀត ស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់នូវកាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្ចង់ឡើងចំពោះថា កាយនេះមាន (ប៉ុន្តែមិនមែនសត្វ មិនមែនបុគ្គល មិនមែនស្រី មិនមែនប្រុសជាដើម) ល្មមតែកំណត់ដើម្បីឱ្យចម្រើនប្រាជ្ញា ដើម្បីឲ្យចម្រើនស្មារតីប៉ុណ្ណោះ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តមិនអាស្រ័យ (តណ្ហានិស្ស័យ និងទិដ្ឋិនិស្ស័យ) គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ មិនប្រកៀកប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតីគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

អានាបានបព្វៈ ។

[១៣៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុនោះដើរក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដើរ ទោះឈរក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញឈរ ទោះអង្គុយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញអង្គុយ ទោះដេកក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដេក ។ម្យ៉ាងទៀត កាយរបស់ភិក្ខុនោះតម្កល់នៅដោយអាការយ៉ាងណា ៗ ក៏ដឹងច្បាស់នូវកាយ ដោយអាការយ៉ាងនោះ ៗ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយខាងក្នុង

វិហរតិ ។ បេ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។

ឥរិយាបថបព្វំ ។

[១៣៥] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្បជានការី ហោតិ អាលោកិតេ វិលោកិតេ សម្បជានការី ហោតិ សម្មិញ្ជិតេ បសារិតេ សម្បជានការី ហោតិ សង្ឃាដិបត្តចីវរធារណេ សម្បជានការី ហោតិ អសិតេ បីតេ ខាយិតេ សាយិតេ សម្បជានការី ហោតិ ឧច្ចារបស្សាវកម្មេ សម្បជានការី ហោតិ គតេ ឋិតេ និសិន្នេ សុត្តេ ជាគរិតេ ភាសិតេ តុណ្ហីភាវេ សម្បជានការី ហោតិ ។

១ ឱ. ឥរិយាបថបព្វន្តិ ន ទិស្សន្តិ ។

(ដោយការកំណត់នូវឥរិយាបថទាំង ៤ របស់ខ្លួន) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ដូច្នេះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

ឥរិយាបថបព្វៈ ។

[១៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុធ្វើនូវសម្បជញ្ញៈ[១] គឺសេចក្តីដឹងខ្លួនជាប្រក្រតី ក្នុងការដើរទៅមុខ និងថយក្រោយ ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួនជាប្រក្រតី ក្នុងការក្រឡេកមើលទៅមុខ និងក្រឡេកមើលទៅទិសផ្សេង ៗ ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួនជាប្រក្រតី ក្នុងការបត់ដៃជើង និងលាដៃជើង ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនជាប្រក្រតី ក្នុងការទ្រទ្រង់នូវសង្ឃាដី បាត្រ និងចីវរ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនជាប្រក្រតី ក្នុងការបរិភោគភោជន និងផឹកទឹក ទំពាស៊ីខាទនីយវត្ថុ ទទួលរស ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនជាប្រក្រតី ក្នុងការបន្ទោបង់នូវឧច្ចារៈនិងបស្សាវៈ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនជាប្រក្រតី ក្នុងការដើរ ឈរ អង្គុយ ដេក ភ្ញាក់ឡើង និយាយ និងភាពស្ងៀមជាប្រក្រតី ។

---

១ សម្បជញ្ញៈក្នុងទីនេះ មានសេចក្តីពន្យល់ក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ទំព័រ ៩ ។

ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ បេ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុ-បស្សី វិហរតិ ។

សម្បជញ្ញបព្វំ ។

[១៣៦] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ ឧទ្ធំ បាទតលា អធោ កេសមត្ថកា តចបរិយន្តំ បូរន្នានប្បការស្ស អសុចិនោ បច្ចវេក្ខតិ អត្ថិ ឥមស្មឹ កាយេ កេសា លោមា នខា ទន្តា តចោ មំសំ ន្ហារូ អដ្ឋិ អដ្ឋិមិញ្ជំ វក្កំ ហទយំ យកនំ កិលោ-មកំ បិហកំ បប្ផាសំ អន្តំ អន្តគុណំ ឧទរិយំ ករីសំ បិត្តំ សេម្ហំ បុព្វោ លោហិតំ សេទោ មេទោ អស្សុ វសា ខេឡោ សិង្ឃាណិកា លសិកា មុត្តន្តិ[២] ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ឧភតោមុខា មុតោឡី[៣]

១ ឱ. សម្បជញ្ញបព្វន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. មុត្តំ មត្ថលុង្គន្តិ ។ ៣ ឱ. មុតោឡី ។ ម. បដោឡិ ។

ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវសម្បជញ្ញៈទាំង ៤) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ដូច្នេះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

សម្បជញ្ញបព្វៈ ។

[១៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ (ក្នុងសាសនានេះ) ពិចារណាឃើញនូវកាយនេះឯង ខាងលើតាំងពីបាតជើងឡើងទៅ ខាងក្រោមតាំងពីចុងសក់ចុះមក ដែលបិទបាំងដោយស្បែក ពេញដោយវត្ថុមិនស្អាតមានប្រការផ្សេង ៗ ដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះ មានសក់ រោម ក្រចក ធ្មេញ ស្បែក សាច់ សរសៃទាំងឡាយ ឆ្អឹងទាំងឡាយ ខួរក្នុងឆ្អឹង ទាច បេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ សួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់ ទឹកប្រមាត់ ស្លេស្ម ខ្ទុះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់រាវ ទឹកមាត់ ទឹកសម្បោរ ទឹករំអិល ទឹកមូត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ធម្មតា) ទៃដែលមានមាត់ទាំងពីរខាង

បូរា នានាវិហិតស្ស ធញ្ញស្ស សេយ្យថីទំ សាលីនំ វីហីនំ មុគ្គានំ មាសានំ តិលានំ តណ្ឌុលានំ ។ តមេនំ ចក្ខុមា បុរិសោ មុញ្ចិត្វា បច្ចវេក្ខេយ្យ ឥមេ សាលី ឥមេ វីហី ឥមេ មុគ្គា ឥមេ មាសា ឥមេ តិលា ឥមេ តណ្ឌុលាតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ ឧទ្ធំ បាទតលា អធោ កេសមត្ថកា តចបរិយន្តំ បូរន្នានប្បការស្ស អសុចិនោ បច្ចវេក្ខតិ អត្ថិ ឥមស្មឹ កាយេ កេសា លោមា ។ បេ ។ លសិកា មុត្តន្តិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ បេ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។

បដិក្កូលបព្វំ[១] ។

---

១ ឱ. បដិក្កូលបព្វន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ពេញដោយធញ្ញជាតិមានប្រការផ្សេង ៗ ធញ្ញជាតិទាំងនោះគឺ ស្រូវខ្សាយ-ស ស្រូវខ្សាយក្រហម សណ្តែកបាយ សណ្តែករាជមាស លូ អង្ករ ។ បុរសមានចក្ខុ គប្បីស្រាយនូវមាត់ថៃនោះ ហើយពិចារណាឃើញច្បាស់ដូច្នេះថា នេះស្រូវខ្សាយ-ស នេះស្រូវខ្សាយក្រហម នេះសណ្តែកបាយ នេះសណ្តែករាជមាស នេះលូ នេះអង្ករ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវកាយនេះឯង ខាងលើតាំងពីបាតជើងឡើងទៅ ខាងក្រោមតាំងពីចុងសក់ចុះមក ដែលបិទបាំងទៅដោយស្បែក ពេញទៅដោយវត្ថុមិនស្អាត មានប្រការផ្សេង ៗ ដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះ មានសក់ រោម ។ បេ ។ ទឹករំអិល ទឹកមូត្រ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវអាការៈមានសក់ជាដើម) ជាប្រក្រតីគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ដូច្នេះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

បដិក្កូលបព្វៈ ។

[១៣៧] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ យថាឋិតំ យថាបណិហិតំ ធាតុសោ បច្ច-វេក្ខតិ អត្ថិ ឥមស្មឹ កាយេ បឋវីធាតុ អាបោ-ធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតូតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ទក្ខោ គោឃាតកោ វា គោឃាតកន្តេ-វាសី វា គាវឹ វធិត្វា ចាតុម្មហាបថេ វិលសោ បដិវិភជិត្វា និសិន្នោ អស្ស ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ យថាឋិតំ យថាបណិហិតំ ធាតុសោ បច្ចវេក្ខតិ អត្ថិ ឥមស្មឹ កាយេ បឋវី-ធាតុ អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតូតិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ បេ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។

ធាតុបព្វំ[១] ។

---

១ ឱ. ធាតុបព្វន្តិ ន ទិស្សតិ ។

[១៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវកាយនេះឯង ដែលស្ថិតនៅហើយយ៉ាងណា ដែលតម្កល់នៅហើយយ៉ាងណា ដោយកំណត់ថាជាធាតុ ដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះ មានបឋវីធាតុ អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាបុរសអ្នកសម្លាប់គោក្តី អន្តេវាសិក[១]នៃបុរសអ្នកសម្លាប់គោក្តី ដែលប៉ិនប្រសប់ សម្លាប់គោហើយរំលែកជាចំណែក អង្គុយនៅទៀបផ្លូវធំ មានមុម ៤ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវកាយនេះឯង ដែលស្ថិតនៅហើយយ៉ាងណា ដែលតម្កល់នៅហើយយ៉ាងណា ដោយកំណត់ថាជាធាតុ ដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះ មានបឋវីធាតុ អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាខាងក្នុង ដោយ (ការកំណត់នូវធាតុទាំង ៤) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ដូច្នេះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

ធាតុបព្វៈ ។

---

១ ពួកអ្នកជំនួយការ ។

[១៣៨] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សេយ្យថាបិ បស្សេយ្យ សរីរំ សីវថិកាយ ឆឌ្ឌិតំ ឯកាហមតំ វា ទ្វីហមតំ វា តីហមតំ វា ឧទ្ធុមាតកំ វិនីលកំ វិបុព្វកជាតំ ។ សោ ឥមមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ អយម្បិ ខោ កាយោ ឯវំធម្មោ ឯវំភាវី ឯវំ អនតី-តោតិ[១] ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ បេ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សេយ្យថាបិ បស្សេយ្យ សរីរំ សីវថិកាយ ឆឌ្ឌិតំ កា-កេហិ វា ខជ្ជមានំ គិជ្ឈេហិ វា ខជ្ជមានំ កុលលេហិ វា[២] ខជ្ជមានំ សុវាណេហិ វា ខជ្ជមានំ[៣] សិង្គាលេហិ វា ខជ្ជមានំ វិវិធេហិ វា បាណកជាតេហិ ខជ្ជមានំ ។ សោ ឥមមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ អយម្បិ ខោ កាយោ

---

១ ឱ. ឯតំ អនតីតោតិបិ បាឋោ ។ ២ ឱ. ម. កុលលេហិ វា ខជ្ជមានំ គិជ្ឈេហិ វាតិ ទិស្សន្តិ ។ ៣ ឱ. សុបាណេហិ វា ខជ្ជមានំ ។ ម. កង្កេហិ វា ខជ្ជមានំ សុនខេហិ វា ខជ្ជមានំ ព្យគ្ឃេហិ វា ខជ្ជមានំ ទីបីហិ វា ខជ្ជមានន្តិ ទិស្សន្តិ ។

[១៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីឃើញសរីរៈ-ស្លាប់ ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្មសាន ទោះស្លាប់ហើយអស់ ១ ថ្ងៃក្តី ស្លាប់ហើយអស់ ២ ថ្ងៃក្តី ស្លាប់ហើយអស់ ៣ ថ្ងៃក្តី ដែលកំពុងហើម មានពណ៌ខៀវ (ដោយច្រើន) មានខ្ទុះហូរចេញ (តាមទ្វារទាំង ៩) ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្អោនសរីរៈស្លាប់នោះ មកប្រៀបផ្ទឹមនឹងកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះសោត ក៏គង់នឹងមានសភាពជារបស់គួរខ្ពើមយ៉ាងនេះ គង់នឹងក្លាយទៅជាឧទ្ធុមាតកអសុភជាដើមយ៉ាងនេះ នឹងកន្លងចាកឧទ្ធុមាត-កអសុភជាដើមនោះ ពុំបានឡើយ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវអសុភ មានអសុភកំពុងហើមជាដើមជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ដូច្នេះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីឃើញនូវសរីរៈស្លាប់ ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្មសាន ដែលក្អែកកំពុងចឹកស៊ីក្តី ដែលពួកត្មាតកំពុងជញ្ជែងស៊ីក្តី ដែលពួកត្រដក់កំពុងចឹកស៊ីក្តី ដែលពួកស្វានកំពុងកកេរស៊ីក្តី ដែលពួកចចកកំពុងខាំស៊ីក្តី ដែលពួកបាណក-ជាតិផ្សេង ៗ កំពុងស៊ីក្តី ។ ភិក្ខុនោះ (ក៏បង្អោនសរីរៈស្លាប់នោះ) មកប្រៀបធៀបនឹងកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះឯងសោត ក៏គង់នឹងមាន

ឯវំជម្មោ ឯវំភាវី ឯវំ អនតីតោតិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ បេ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សេយ្យថាបិ បស្សេយ្យ សរីរំ សីវថិកាយ ឆឌ្ឌិតំ អដ្ឋិសង្ខលិកំ[១] សមំសលោហិតំ ន្ហារុសម្ពន្ធំ ។ បេ ។ អដ្ឋិសង្ខលិកំ និម្មំសលោហិតមក្ខិតំ ន្ហារុសម្ពន្ធំ ។ បេ ។ អដ្ឋិសង្ខលិកំ អបគតមំសលោហិតំ ន្ហារុសម្ពន្ធំ ។ បេ ។ អដ្ឋិកានិ អបគតន្ហារុសម្ពន្ធានិ[២] ទិសា វិទិសា វិក្ខិត្តានិ

១ ឱ. អដ្ឋិកសង្ខលិកន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អបគតសម្ពន្ធានិ ។

សភាពជារបស់គួរខ្ពើមយ៉ាងនោះ គង់នឹងក្លាយទៅជាយ៉ាងនោះ នឹងកន្លងនូវសភាពយ៉ាងនោះ ពុំបានឡើយ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវអសុភ មានអសុភដែលកំពុងហើមជាដើម) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ នេះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីឃើញសរីរៈស្លាប់ ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្មសាន មានតែរាងឆ្អឹង ព្រមទាំងសាច់និងឈាម មានសរសៃជាគ្រឿងចង យ៉ាងណាមិញ ។ បេ ។ នៅតែរាងឆ្អឹង ឥតមានសាច់ តែនៅប្រឡាក់ទៅដោយឈាម មានសរសៃជាគ្រឿងចង ។ បេ ។ នៅមានតែរាងឆ្អឹង ឥតមានសាច់និងឈាម មានតែសរសៃជាគ្រឿងចង ។ បេ ។ នៅតែរាងឆ្អឹងទទេ មិនមានសរសៃចងរួតរឹត ខ្ចាត់ខ្ចាយរាត់រាយទៅ ក្នុងទិសតូចនិងទិសធំ គឺឆ្អឹងដៃ

អញ្ញេន ហត្ថដ្ឋិកំ អញ្ញេន ចាទដ្ឋិកំ អញ្ញេន ជង្ឃដ្ឋិកំ អញ្ញេន ឧរុដ្ឋិកំ អញ្ញេន កដិដ្ឋិកំ អញ្ញេន បិដ្ឋិកណ្ដកដ្ឋិកំ អញ្ញេន ផាសុកដ្ឋិកំ អញ្ញេន ឧរដ្ឋិកំ អញ្ញេន ពាហុដ្ឋិកំ អញ្ញេន អំសដ្ឋិកំ អញ្ញេន គីវដ្ឋិកំ អញ្ញេន ហនុដ្ឋិកំ អញ្ញេន ឧន្តដ្ឋិកំ អញ្ញេន សីសកដាហំ[១] ។ សោ ឥមមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ អយម្បិ ខោ កាយោ ឯវំធម្មោ ឯវំភាវី ឯវំ អនតីតោតិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ បេ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សេយ្យថាបិ បស្សេយ្យ សរីរំ សីវថិកាយ ឆឌ្ឌិតំ អដ្ឋិកានិ សេតានិ សង្ខវណ្ណូបនិភានិ[២]... ។

---

១ ឱ. អញ្ញេន ហត្ថដ្ឋិកំ អញ្ញេន បាទដ្ឋិកំ អញ្ញេន ជង្ឃដ្ឋិកំ អញ្ញេន ឩរដ្ឋិកំ អញ្ញេន កដដ្ឋិកំ អញ្ញេន បិដ្ឋិកណ្ដកំ អញ្ញេន សីសកដាហន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ម. អញ្ញេន ហត្ថដ្ឋិកំ អញ្ញេន បាទដ្ឋិកំ អញ្ញេន គោប្ផកដ្ឋិកំ អញ្ញេន ជង្ឃដ្ឋិកំ អញ្ញេន ឩរុដ្ឋិកំ អញ្ញេន កដដ្ឋិកំ អញ្ញេន ផាសុកដ្ឋិកំ អញ្ញេន បិដ្ឋិដ្ឋិកំ អញ្ញេន ខន្ធដ្ឋិកំ អញ្ញេន គីវដ្ឋិកំ អញ្ញេន ហនុកដ្ឋិកំ អញ្ញេន ទន្តដ្ឋិកំ អញ្ញេន សីសកដាហន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ៤ ម. សង្ខវណ្ណបដិភាគានិ ។

ទៅដោយឡែក ឆ្អឹងជើងទៅដោយឡែក ឆ្អឹងស្មងទៅដោយឡែក ឆ្អឹងភ្លៅទៅដោយឡែក ឆ្អឹងចង្កេះទៅដោយឡែក ឆ្អឹងខ្នងទៅដោយឡែក ឆ្អឹងជំនីរទៅដោយឡែក ឆ្អឹងទ្រូងទៅដោយឡែក ឆ្អឹងដើមដៃទៅដោយឡែក ឆ្អឹងស្មាទៅដោយឡែក ឆ្អឹងកទៅដោយឡែក ឆ្អឹងចង្កាទៅដោយឡែក ឆ្អឹងធ្មេញទៅដោយឡែក ឆ្អឹងក្បាលទៅដោយឡែក ។ ភិក្ខុនោះ (ក៏បង្អោនសរីរៈស្លាប់នោះ) មកប្រៀបផ្ទឹមនឹងកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះសោត ក៏គង់នឹងមានសភាព ជារបស់គួរខ្ពើមយ៉ាងនេះ គង់នឹងមានប្រភេទ (ក្លាយទៅ) ជាយ៉ាងនោះ នឹងកន្លងចាកសភាពយ៉ាងនោះ ពុំបានឡើយ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវអសុភ មានឧទ្ធុមាតកាសុភជាដើម) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះក្តី ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីឃើញសរីរៈស្លាប់ ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្មសាន នៅសល់តែពាងឆ្អឹងទទេ មានពណ៌ស ដូចជាពណ៌នៃស័ង្ខ យ៉ាងណាមិញ... ។

អដ្ឋិកានិ បុញ្ជកិតានិ[១] តេរោវស្សិកានិ... ។ អដ្ឋិកានិ បូតីនិ ចុណ្ណកជាតានិ ។ សោ ឥមមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ អយម្បិ ខោ កាយោ ឯវំធម្មោ ឯវំភាវី ឯវំ អនតីតោតិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ពហិទ្ធា វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ សមុទយធម្មានុបស្សី វា កាយស្មឹ វិហរតិ វយធម្មានុបស្សី វា កាយស្មឹ វិហរតិ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វា កាយស្មឹ វិហរតិ អត្ថិ កាយោតិ វា បនស្ស សតិ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ

---

១ ម. បុញ្ជកីដានិ ។

សល់តែពង់ឆ្អឹង ពោយពាយជាពំនូក ៗ កន្លងទៅ ១ ឆ្នាំហើយ... ។ នៅសល់តែពង់ឆ្អឹងទទេ ពុកផុយខ្ទេចខ្ទី ជាលំអិតតូចលំអិតធំ ។ ភិក្ខុនោះ (បង្អោនសរីរៈស្លាប់នោះ) មកប្រៀបផ្ទឹមនឹងកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះសោត ក៏គង់នឹងមានសភាព ជារបស់គួរខ្ពើមយ៉ាងនោះ គង់នឹងមានប្រភេទក្លាយទៅជាយ៉ាងនោះ នឹងកន្លងចាកសភាពយ៉ាងនោះ ពុំបានឡើយ ។ ភិក្ខុពិចារណារឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវអសុភ ដែលសត្វកំពុងចឹកស៊ីជាដើម) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ដូច្នេះក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាខាងក្នុង និងខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវសមុទយធម៌ក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញនូវវយធម៌ក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវសមុទយធម៌និងវយធម៌ក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពុំនោះសោត ស្មារតីរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្ចង់ឡើងចំពោះថា កាយនេះមានមែន (តែមិនមែនសត្វ មិនមែនបុគ្គល មិនមែនស្រី មិនមែនប្រុសជាដើម)

យាវទេវ ញាណមត្តាយ បតិស្សតិមត្តាយ អនិស្សិតោ ច វិហរតិ ន ច កិញ្ចិ លោកេ ឧបាទិយតិ ឯវំ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។

នវសីវថិកាបព្វំ[១] ។

កាយានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋានំ ។

[១៣៩] កថញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខុ វេទនាសុ វេទនានុ-បស្សី វិហរតិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សុខំ វេទនំ វេទិយមានោ សុខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជានាតិ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយមានោ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជានាតិ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយមានោ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជានាតិ ។ សាមិសំ វា សុខំ វេទនំ វេទិយមានោ សាមិសំ សុខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជានាតិ និរាមិសំ វា សុខំ វេទនំ វេទិយមានោ និរាមិសំ សុខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជានាតិ ។ សាមិសំ វា ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយមានោ សាមិសំ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជានាតិ

១ ឱ. នវសីវថិកាបព្វំ ។ កាយានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋានន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ម. ចុទ្ទស កាយានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋានាតិ ទិស្សតិ ។

គ្រាន់តែជាទីកំណត់ ដើម្បីឲ្យកើតប្រាជ្ញា ដើម្បីឲ្យចម្រើនស្មារតីប៉ុណ្ណោះ ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តមិនអាស្រ័យ (តណ្ហានិស្ស័យនិងទិដ្ឋិនិស្ស័យ) ផង មិនប្រកៀកប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយ គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

នវសីវថិកាបព្វៈ ។

ចប់ កាយានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋាន ។

[១៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវវេទនា ក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលសុខ-វេទនាក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលសុខវេទនា កាលទទួលទុក្ខ-វេទនាក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលទុក្ខវេទនា កាលទទួលអទុក្ខម-សុខវេទនាក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា ដូច្នេះ ។ កាលទទួលសុខវេទនា ប្រកបដោយអាមិសៈ[១] គឺបញ្ចកាមគុណក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលសុខវេទនា ប្រកបដោយអាមិសៈ កាលទទួលសុខវេទនា មិនប្រកបដោយអាមិសៈ[២]ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលសុខវេទនា មិនប្រកបដោយអាមិសៈ ។ កាលទទួលទុក្ខវេទនា ប្រកបដោយអាមិសៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលទុក្ខវេទនា ប្រកបដោយ

១-២ អាមិសក្នុងទីនេះមានសេចក្តីពន្យល់ក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ទំព័រ ២៤-២៥ ។

និរាមិសំ វា ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយមានោ និរាមិសំ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជានាតិ ។ សាមិសំ វា អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយមានោ សាមិសំ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជានាតិ និរាមិសំ វា អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយមានោ និរាមិសំ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បជានាតិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ ពហិទ្ធា វា វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ សមុទយធម្មានុបស្សី វា វេទនាសុ វិហរតិ វយធម្មានុបស្សី វា វេទនាសុ វិហរតិ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វា វេទនាសុ វិហរតិ អត្ថិ វេទនាតិ វា បនស្ស សតិ

អាមិស កាលទទួលទុក្ខវេទនា មិនប្រកបដោយអាមិសក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលទុក្ខវេទនា មិនប្រកបដោយអាមិស ។ កាលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាប្រកបដោយអាមិសក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាប្រកបដោយអាមិស កាលទទួលអទុក្ខមសុខ-វេទនា មិនប្រកបដោយអាមិសក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលអទុក្ខម-សុខវេទនា មិនប្រកបដោយអាមិសដូច្នេះ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាខាងក្នុងជាប្រក្រតី (ដោយការកំណត់នូវវេទនាមានសុខវេទនាជាដើម) គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ដូច្នេះក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំង-ឡាយជាខាងក្នុងនិងខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិ-ចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលជាទីប្រជុំកើតឡើង[១] ក្នុងវេទនាទាំង-ឡាយ គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលសូន្យទៅ[២] ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលប្រជុំកើតឡើង ទាំងធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយ គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពុំនោះសោត ស្មារតី

---

១ ធម៌ដែលជាទីប្រជុំកើតឡើងក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នឹងមានសេចក្តីពន្យល់ក្នុងខន្ធបញ្ចៈខាងចុង ។ ២ ធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មានសេចក្តីពន្យល់ក្នុងខន្ធបញ្ចៈខាងចុង ។

បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ យាវទេវ ញាណមត្តាយ បតិស្សតិមត្តាយ អនិស្សិតោ ច វិហរតិ ន ច កិញ្ចិ លោកេ ឧបាទិយតិ ឯវំ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ ។

វេទនានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋានំ[១] ។

[១៤០] កថញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សរាគំ វា ចិត្តំ សរាគំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតរាគំ វា ចិត្តំ វីតរាគំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។ សទោសំ វា ចិត្តំ សទោសំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតទោសំ វា ចិត្តំ វីតទោសំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។

---

១ ឱ. វេទនានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋានន្តិ ន ទិស្សតិ ។

(ជាគ្រឿងកំណត់នូវវេទនា) របស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្ចង់ឡើងចំពោះថា វេទនាមានមែន (តែមិនមែនសត្វ មិនមែនបុគ្គល មិនមែនស្រី មិនមែនប្រុសជាដើម) គ្រាន់តែជាទីកំណត់ដើម្បីឲ្យចម្រើនប្រាជ្ញា ដើម្បីឲ្យចម្រើនស្មារតីប៉ុណ្ណោះ ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តមិនអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហានិស្ស័យ និងទិដ្ឋិនិស្ស័យ) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ផង មិនប្រកៀកប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

វេទនានុបស្សនាសតិបដ្ឋាន ។

[១៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទោះចិត្តប្រកបដោយរាគៈ (គឺលោភមូល ៨ ប្រការ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ទោះចិត្តប្រាសចាករាគៈ (គឺលោកិយកុសលចិត្ត និងអព្យាកតចិត្ត) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ។ ទោះចិត្តប្រកបដោយទោសៈ (គឺទោសមូល ២ ប្រការ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ទោះចិត្តប្រាសចាកទោសៈ (គឺលោកិយកុសលចិត្ត និងអព្យាកតចិត្ត) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ។

សមោហំ វា ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតមោហំ វា ចិត្តំ វីតមោហំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។ សង្ខិត្តំ វា ចិត្តំ សង្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វិក្ខិត្តំ វា ចិត្តំ វិក្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។ មហគ្គតំ វា ចិត្តំ មហគ្គតំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ អមហគ្គតំ វា ចិត្តំ អមហគ្គតំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។ សឧត្តរំ វា ចិត្តំ សឧត្តរំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ អនុត្តរំ វា ចិត្តំ អនុត្តរំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។ សមាហិតំ វា ចិត្តំ សមាហិតំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ អសមាហិតំ វា ចិត្តំ អសមាហិតំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។

ទោះចិត្តប្រកបដោយមោហៈ (គឺមោហមូល ២ ប្រការ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ទោះចិត្តប្រាសចាកមោហៈ (គឺលោកិយកុសលចិត្តនិងអព្យាកតចិត្ត) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ។ ទោះចិត្តរួញរា (គឺចិត្តដែលបីនមិទ្ធៈ (គ្របសង្កត់) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួញរា ទោះចិត្តរាយមាយ (គឺឧទ្ធច្ចសហគតចិត្ត) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរាយមាយ ។ ទោះចិត្តដល់នូវភាវៈប្រសើរ (គឺជារូបាវចរចិត្តនិងអរូបាវចរចិត្ត) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តដល់នូវភាវៈប្រសើរ ទោះចិត្តមិនដល់នូវភាវៈប្រសើរ (គឺកាមាវចរចិត្ត) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនដល់នូវភាវៈប្រសើរ ។ ទោះចិត្តនៅមានចិត្តដទៃប្រសើរជាង (គឺកាមាវចរចិត្ត) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តនៅមានចិត្តដទៃប្រសើរជាង ទោះចិត្តមិនមានចិត្តដទៃប្រសើរជាង (គឺរូបាវចរចិត្តនិងអរូបាវចរចិត្ត) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមានចិត្តដទៃប្រសើរជាង ។ ទោះចិត្តតម្កល់នៅមាំ (គឺជាអប្បនាសមាធិនិងឧបចារសមាធិ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តតម្កល់នៅមាំ ទោះចិត្តមិនតម្កល់នៅមាំ (គឺប្រាសចាកសមាធិទាំង ២) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនតម្កល់នៅមាំ ។ ទោះចិត្តរួចស្រឡះ[១] ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួចស្រឡះ ទោះចិត្តមិនទាន់រួចស្រឡះ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនទាន់រួចស្រឡះ ។

---

១ ចិត្តរួចស្រឡះក្នុងទីនេះ មានសេចក្តីពន្យល់ក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ទំព័រ ២៨ ។

ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ ពហិទ្ធា វា ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ សមុទយធម្មានុបស្សី វា ចិត្តស្មឹ វិហរតិ វយធម្មានុបស្សី វា ចិត្តស្មឹ វិហរតិ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វា ចិត្តស្មឹ វិហរតិ អត្ថិ ចិត្តន្តិ វា បនស្ស សតិ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ យាវទេវ ញាណមត្តាយ បតិស្សតិមត្តាយ

ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវចិត្តក្នុងចិត្តជាខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវចិត្តប្រកបដោយរាគៈជាដើម) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវចិត្តក្នុងចិត្តជាខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវចិត្តក្នុងចិត្តជាខាងក្នុងនិងខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលជាទីប្រជុំកើតឡើង[១]ក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលជាទីប្រជុំកើតឡើង[២] ទាំងធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពុំនោះសោត ស្មារតី (ជាគ្រឿងកំណត់នូវចិត្តដែលប្រកបដោយរាគៈជាដើម) របស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្ចង់ឡើងចំពោះថា ចិត្តមានមែន (តែមិនមែនសត្វ មិនមែនបុគ្គល មិនមែនស្រី មិនមែនប្រុសជាដើម) គ្រាន់តែជាទីកំណត់ដើម្បីឲ្យចម្រើនប្រាជ្ញា ដើម្បីឲ្យចម្រើនស្មារតីប៉ុណ្ណោះ

១-២ ធម៌ដែលជាទីប្រជុំឲ្យកើតឡើង និងធម៌ដែលសូន្យទៅ មានសេចក្តីពន្យល់ក្នុងធម្មានុបស្សនា ត្រង់ខន្ធបព្វៈខាងចុង ។

អជ្ឈត្តំ វា ...

អនិស្សិតោ ច វិហរតិ ន ច កិញ្ចិ លោកេ ឧបាទិយ-តិ ឯវំ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ ។

ចិត្តានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ[១] ។

[១៤១] កថញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មា-នុបស្សី វិហរតិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុ-បស្សី វិហរតិ បញ្ចសុ នីវរណេសុ ។ កថញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ បញ្ចសុ នីវរ-ណេសុ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ កាមច្ឆន្ទំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ កាមច្ឆន្ទោតិ បជានាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ កាមច្ឆន្ទំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ កាមច្ឆន្ទោតិ បជានាតិ ។ យថា ច អនុប្បន្នស្ស កាមច្ឆន្ទស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នស្ស កាមច្ឆន្ទស្ស បហានំ ហោតិ

១ ឱ. ចិត្តានុបស្សនាសតិបដ្ឋានន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ភិក្ខុនោះ មានចិត្តមិនអាស្រ័យ (តណ្ហានិស្ស័យ និងទិដ្ឋិនិស្ស័យ) គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ផង មិនប្រកៀកប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

ចិត្តានុបស្សនាសតិបដ្ឋាន ។

[១៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គឺនីវរណៈទាំង ៥ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គឺនីវរណៈទាំង ៥ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទោះកាមច្ឆន្ទៈ មាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា កាមច្ឆន្ទៈមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ទោះកាមច្ឆន្ទៈ មិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា កាមច្ឆន្ទៈមិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ។ ទោះកាមច្ឆន្ទៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ហើយកើតឡើងបាន ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[១] ផង ការលះបង់នូវកាមច្ឆន្ទៈដែលកើតឡើង

១ ហេតុដែលកាមច្ឆន្ទៈកើត គឺធ្វើទុកក្នុងចិត្តក្នុងសុភនិមិត្ត ដោយគ្មានឧបាយនៃប្រាជ្ញា ។

តញ្ច បជានាតិ យថា ច បហីនស្ស កាមច្ឆន្ទស្ស អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ព្យាបាទំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ព្យាបាទោតិ បជានាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ព្យាបាទំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ព្យាបាទោតិ បជានាតិ ។ យថា ច អនុប្បន្នស្ស ព្យាបាទស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នស្ស ព្យាបាទស្ស បហានំ ហោតិ

ហើយដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[១]ផង កាមច្ឆន្ទៈដែលលះបង់បានហើយ មិនកើតតទៅទៀត ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[២]ផង ។ ទោះព្យាបាទមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ព្យាបាទមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ទោះព្យាបាទមិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ព្យាបាទមិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ។ ទោះព្យាបាទដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយកើតឡើងបាន ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[៣]ផង ការលះបង់នូវព្យាបាទដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុណា

---

១ លះបង់នូវកាមច្ឆន្ទៈ ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តក្នុងអសុភនិមិត្ត ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ។ ម្យ៉ាងទៀតថា លះបង់ដោយធម៌ ៦ យ៉ាងគឺ អសុភនិមិត្តឧគ្គហៈ រៀននូវអសុភនិមិត្ត ១ អសុភ-ភាវនានុយោគ ប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ក្នុងអសុភភាវនា ១ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារតា ភាពជាអ្នកមានទ្វារគ្រប់គ្រងល្អក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ ភោជនេ មត្តញ្ញុតា ភាពជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ កល្យាណមិត្តតា ភាពជាអ្នកសេពគប់តែកល្យាណមិត្ត ១ សប្បាយកថា ពោលឬស្តាប់ពាក្យដែលជាទីសប្បាយ ១ ។ ២ កាមច្ឆន្ទៈកើតតទៅទៀត មិនបានដោយអរហត្តមគ្គ ។ ៣ ហេតុដែលព្យាបាទកើត គឺធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយគ្មានឧបាយនៃប្រាជ្ញាក្នុងបដិឃនិមិត្ត ។ អដ្ឋកថា ។

តញ្ច បជានាតិ យថា ច បហីនស្ស ព្យាបាទស្ស អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ថីនមិទ្ធំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ថីនមិទ្ធន្តិ បជានាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ថីនមិទ្ធំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ថីនមិទ្ធន្តិ បជានាតិ ។ យថា ច អនុប្បន្នស្ស ថីនមិទ្ធស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នស្ស ថីនមិទ្ធស្ស បហានំ ហោតិ

កំដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[១]ផង ព្យាបាទដែលលះបង់បានហើយ មិនកើតតទៅទៀតដោយហេតុណា កំដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[២]ផង ។ ទោះថីនមិទ្ធៈ មាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន កំដឹងច្បាស់ថា ថីនមិទ្ធៈមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ទោះថីនមិទ្ធៈ មិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន កំដឹងច្បាស់ថា ថីនមិទ្ធៈមិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ។ ទោះថីនមិទ្ធៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ហើយកើតឡើងបាន ដោយហេតុណា កំដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[៣]ផង កិរិយាលះបង់នូវថីនមិទ្ធៈ ដែលកើតឡើង

---

១ លះបង់នូវព្យាបាទដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញាក្នុងមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ។ម្យ៉ាងទៀតថា លះបង់ដោយធម៌ ៦ យ៉ាងគឺ មេត្តានិមិត្តឧគ្គហៈ រៀននូវមេត្តានិមិត្ត ១ មេត្តាភាវនានុយោគ ប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ក្នុងមេត្តាភាវនា ១ កម្មស្សកតាបច្ចវេក្ខណៈ ពិចារណានូវភាពដែលសត្វមានកម្មជារបស់ខ្លួន ១ បដិសង្ខានពហុលតា ភាពជាអ្នកច្រើនដោយការពិចារណា ១ កល្យាណមិត្តតា ភាពជាអ្នកសេពគប់តែកល្យាណមិត្ត ១ សប្បាយកថា ពោលឬស្តាប់នូវពាក្យដែលជាទីសប្បាយ ១ ។ ២ ព្យាបាទកើតតទៅទៀតមិនបាន ដោយអនាគាមិមគ្គ ។ ៣ ហេតុដែលកើតថីនមិទ្ធៈមាន ៥ យ៉ាងគឺ អរតិ សេចក្តីមិនត្រេកអរ ១ តន្ទិចំអៀកឬទម្រន់ ១ វិជម្ភិតា មិទ្ធពត់ឬអែនអន ១ ភត្តសម្មទៈ ស្រវឹងក្នុងភត្ត ១ ចេតោលីនត្តៈ ច្រអូសចិត្ត ១ ។ អដ្ឋកថា ។

តញ្ច បជានាតិ យថា ច បហីនស្ស ថីនមិទ្ធស្ស អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចន្តិ បជា-ជាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចន្តិ បជានាតិ ។ យថា ច អនុប្បន្នស្ស ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នស្ស ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស បហានំ ហោតិ

ហើយដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[១]ផង ថីនមិទ្ធៈដែលលះបង់បានហើយ មិនកើតតទៅទៀតដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[២]ផង ។ ទោះឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ ដែលមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ មាននៅក្នុងសន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ទោះឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ មិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ មិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ។ ទោះឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយកើតឡើងបាន ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[៣]ផង ការលះបង់នូវឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈដែលកើតឡើង ដោយហេតុណា

---

១ លះបង់ថីនមិទ្ធៈ ដោយព្យាយាម ៣ យ៉ាង គឺ អារព្ភធាតុ ព្យាយាមដែលប្រារព្ធឡើងជាដំបូង ១ និក្កមធាតុ ព្យាយាមយ៉ាងកណ្តាលជាគ្រឿងចេញចាកកោសជ្ជៈ ១ បរក្កមធាតុ ព្យាយាមយ៉ាងក្រៃលែង ដែលកន្លងរួចកោសជ្ជៈ ១ ។ម្យ៉ាងទៀតថា លះបង់ដោយធម៌ ៦ យ៉ាងគឺ អតិភោជនេនិមិត្តគ្គាហៈ កាន់យកនូវនិមិត្តក្នុងកិរិយាបរិភោគនូវភោជនកន្លងប្រមាណ ១ ឥរិយាបថសម្បរិវត្តនតា ភាពនៃកិរិយាផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថ ១ អាលោកសញ្ញាមនសិការៈ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវភាពអលោកសញ្ញា ១ អព្ភោកាសវាសៈ នៅក្នុងឱកាសដែលស្រឡះ ១ កល្យាណមិត្តតា ជាអ្នកសេពគប់តែកល្យាណមិត្ត ១ សប្បាយកថា ពោលឬស្តាប់នូវពាក្យដែលជាទីសប្បាយ ១ ។ ២ ថីនមិទ្ធៈកើតឡើងតទៅទៀតមិនបាន ដោយអរហត្តមគ្គ ។ ៣ ហេតុដែលឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈកើតគឺធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយគ្មានឧបាយនៃប្រាជ្ញា ក្នុងធម៌ដែលមិនមែនជាគ្រឿងរម្ងាប់ចិត្ត ។ អដ្ឋកថា ។

តញ្ច បជានាតិ យថា ច បហីនស្ស ឧទ្ធច្ច-កុក្កុច្ចស្ស អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ វិចិកិច្ឆំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ វិចិកិច្ឆាតិ បជានាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ វិចិកិច្ឆំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ វិចិកិច្ឆាតិ បជានាតិ ។ យថា ច អនុប្បន្នាយ វិចិកិច្ឆាយ ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នាយ វិចិកិច្ឆាយ បហានំ ហោតិ

ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[១]ផង ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈដែលលះបង់បានហើយ មិនកើតតទៅទៀត ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[២]ផង ។ ទោះវិចិកិច្ឆា មាននៅក្នុងសន្ដានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា វិចិកិច្ឆាមាននៅក្នុងសន្ដានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ទោះវិចិកិច្ឆា មិនមាននៅក្នុងសន្ដានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា វិចិកិច្ឆាមិនមាននៅក្នុងសន្ដានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ។ ទោះវិចិកិច្ឆាមិនទាន់កើតឡើង ហើយកើតឡើងបាន ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[៣]ផង កិរិយាលះបង់នូវវិចិកិច្ឆា ដែលកើតឡើង

---

១ លះបង់នូវឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ក្នុងធម៌ដែលជាគ្រឿងរម្ងាប់ចិត្ត ។ ម្យ៉ាងទៀត លះបង់ដោយធម៌ ៦ យ៉ាងគឺ ពហុស្សុតតា ភាពជាអ្នកស្ដាប់ច្រើន ១ បរិបុច្ឆកតា ភាពជាអ្នកសាកសួរច្រើន ១ វិនយេ បកតញ្ញុតា ភាពជាអ្នកដឹងក្នុងវិន័យ ១ វុឌ្ឍសេវិតា ភាពជាអ្នកសេពបុគ្គលដែលចម្រើន ១ កល្យាណមិត្តតា ភាពជាអ្នកសេពគប់តែកល្យាណមិត្ត ១ សប្បាយកថា ពោលឬស្ដាប់ពាក្យជាទីសប្បាយ ១ ។ ២ ឧទ្ធច្ចៈកើតទៅទៀតមិនបានដោយអរហត្តមគ្គ ឯកុក្កុច្ចៈកើតទៀតមិនបានដោយអនាគាមិមគ្គ ។ ៣ ហេតុដែលវិចិ-កិច្ឆាកើត គឺធ្វើទុកក្នុងចិត្តមិនដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ក្នុងធម៌ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្ដីសង្ស័យ ។ អដ្ឋកថា ។

តញ្ច បជានាតិ យថា ច បហីនាយ វិចិកិច្ឆាយ អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ សមុទយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ

ហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[១]ផង វិចិកិច្ឆា ដែលលះបង់បានហើយ មិនកើតតទៅទៀត ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[២]ផង ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវនីវរណធម៌ ៥ យ៉ាង) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលជាទីប្រជុំកើតឡើង ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី

---

១ លះបង់នូវវិចិកិច្ឆាដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញាក្នុងកុសលធម៌ជាដើម ។ ម្យ៉ាងទៀត លះបង់ដោយធម៌ ៦ យ៉ាងគឺ ពហុស្សុតតា ភាពជាអ្នកស្តាប់ច្រើន ១ បរិបុច្ឆកតា ភាពជាអ្នកសាកសួរច្រើន ១ វិនយេបកតញ្ញុតា ភាពជាអ្នកដឹងក្នុងវិន័យ ១ អធិមោក្ខពហុលតា ភាពជាអ្នកច្រើនដោយចិត្តដែលជឿស៊ប់ ១ កល្យាណមិត្តតា ភាពជាអ្នកសេពគប់តែកល្យាណមិត្ត ១ សប្បាយកថា ពោលឬស្តាប់នូវពាក្យដែលជាទីសប្បាយ ១ ។ ២ វិចិកិច្ឆាកើតតទៅទៀត មិនបាន ដោយសារសោតាបត្តិមគ្គ ។ អដ្ឋកថា ។

វយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ សមុទយវយ-ធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ អត្ថិ ធម្មាតិ វា បនស្ស សតិ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ យាវទេវ ញាណមត្តាយ បតិស្សតិមត្តាយ អនិស្សិតោ ច វិហរតិ ន ច កិញ្ចិ លោកេ ឧបាទិយតិ ឯវម្បិ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ បញ្ចសុ នីវរណេសុ ។

នីវរណបព្វំ[១] ។

[១៤២] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មា-នុបស្សី វិហរតិ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ។ កថញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ បញ្ច-សុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ

១ ឱ. នីវរណបព្វន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលសូន្យទៅ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលជាទីប្រជុំកើតឡើង ទាំងធម៌ដែលសូន្យទៅ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពុំនោះសោត ស្មារតី (ជាគ្រឿងកំណត់នូវនីវរណធម៌ ៥ យ៉ាង) របស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្ចង់ឡើងចំពោះថា ធម៌មានមែន (តែមិនមែនសត្វ មិនមែនបុគ្គល មិនមែនស្រី មិនមែនប្រុសជាដើម) គ្រាន់តែជាទីកំណត់ ដើម្បីឲ្យចម្រើនប្រាជ្ញា ដើម្បីឲ្យចម្រើនស្មារតីប៉ុណ្ណោះ ភិក្ខុមានចិត្តមិនអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហានិងទិដ្ឋិ) គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ផង មិនប្រកៀកប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺនីវរណធម៌ទាំង ៥ ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

នីវរណបព្វៈ ។

[១៤២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ (ពិចារណា

ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អត្ថង្គមោ ឥតិ វេទនា ឥតិ វេទនាយ សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ អត្ថង្គមោ ឥតិ សញ្ញា ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ អត្ថង្គមោ ឥតិ សង្ខារា ឥតិ សង្ខារានំ សមុទយោ ឥតិ សង្ខារានំ អត្ថង្គមោ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ

ឃើញរឿយ ៗ ដូច្នេះថា) រូបមានប្រមាណ[១]ប៉ុណ្ណោះ ធម៌ដែលជាដែនកើតឡើងនៃរូប មានប្រមាណ[២]ប៉ុណ្ណោះ ធម៌ដែលជាដែនរលត់ទៅនៃរូប មានប្រមាណ[៣]ប៉ុណ្ណោះ វេទនាមានប្រមាណ[៤]ប៉ុណ្ណោះ ធម៌ដែលជាដែនកើតឡើងនៃវេទនា មានប្រមាណ[៥]ប៉ុណ្ណោះ ធម៌ដែលជាដែនរលត់ទៅនៃវេទនា មានប្រមាណ[៦]ប៉ុណ្ណោះ សញ្ញាមានប្រមាណ[៧]ប៉ុណ្ណោះ ធម៌ដែលជាដែនកើតឡើងនៃសញ្ញា មានប្រមាណ[៨]ប៉ុណ្ណោះ ធម៌ដែលជាដែនរលត់ទៅនៃសញ្ញា មានប្រមាណ[៩]ប៉ុណ្ណោះ សង្ខារទាំងឡាយមានប្រមាណ[១០]ប៉ុណ្ណោះ ធម៌ដែលជាដែនកើតឡើងនៃសង្ខារទាំងឡាយ មានប្រមាណ[១១]ប៉ុណ្ណោះ ធម៌ដែលជាដែនរលត់ទៅនៃសង្ខារទាំងឡាយ មានប្រមាណ[១២]

---

១ រូបមាន ២៨ គឺមហាភូតរូប ៤ ឧបាទាយរូប ២៤ ។ វិសុទ្ធិមគ្គ ខន្ធនិទ្ទេស ។ ២ ធមិជាដែនកើតរូប មាន ៥ គឺ អវិជ្ជា ១ តណ្ហា ១ កម្ម ១ អាហារ ១ និព្វត្តិលក្ខណៈ ១ ។ ៣ ធមិដែលជាដែនរលត់នៃរូប មាន ៥ យ៉ាង គឺ រលត់អវិជ្ជា ១ តណ្ហា ១ កម្ម ១ អាហារ ១ បរិណាមលក្ខណៈ ១ ។ មគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិនិទ្ទេស ត្រង់និយាយពីឧទយព្វយញ្ញាណក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ បញ្ញានិទ្ទេស ។ ៤ វេទនា មាន ៨៩ ឬ ១២១ ។ ៥ ធមិជាដែនកើតវេទនា មាន ៥ គឺ អវិជ្ជា ១ តណ្ហា ១ កម្ម ១ ផស្សៈ ១ និព្វត្តិលក្ខណៈ ១ ។ ៦ ធមិជាដែនរលត់វេទនា មាន ៥ គឺរលត់អវិជ្ជា ១ តណ្ហា ១ កម្ម ១ ផស្សៈ ១ បរិណាមលក្ខណៈ ១ ។ ៧ សញ្ញាមាន ៨៩ ឬ ១២១ ។ ៨ ធមិជាដែនកើតសញ្ញា មាន ៥ គឺ អវិជ្ជា ១ តណ្ហា ១ កម្ម ១ ផស្សៈ ១ និព្វត្តិលក្ខណៈ ១ ។ ៩ ធមិជាដែនរលត់សញ្ញា មាន ៥ គឺ រលត់អវិជ្ជា ១ តណ្ហា ១ កម្ម ១ ផស្សៈ ១ បរិណាមលក្ខណៈ ១ ។ ១០ សង្ខារ មាន ៥០ សង្គ្រោះក្នុងចេតសិក ៥២ លើកតែវេទនាចេតសិកនិងសញ្ញាចេតសិកចេញ ។ ១១ ធមិជាដែនកើតឡើងនៃសង្ខារ មាន ៥ គឺ អវិជ្ជា ១ តណ្ហា ១ កម្ម ១ ផស្សៈ ១ និព្វត្តិលក្ខណៈ ១ ។ ១២ ធមិជាដែនរលត់សង្ខារ មាន ៥ គឺ រលត់អវិជ្ជា ១ តណ្ហា ១ កម្ម ១ ផស្សៈ ១ បរិណាមលក្ខណៈ ១ ។

ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្ថង្គមោតិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ សមុទយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ វយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ

ប៉ុណ្ណេះ វិញ្ញាណមានប្រមាណ[១]ប៉ុណ្ណេះ ធម៌ដែលជាដែនកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ មានប្រមាណ[២]ប៉ុណ្ណេះ ធម៌ដែលជាដែនរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណមានប្រមាណ[៣]ប៉ុណ្ណេះ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំង-ឡាយជាខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥) ជាប្រក្រតីគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយា-បថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលជាទីប្រជុំកើតឡើងក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ដែលជាទីប្រជុំកើតឡើង ទាំងធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី

---

១ វិញ្ញាណមាន ៨៩ ឬ ១២១ ។ ២ ធមិដែលជាដែនកើតឡើងនៃវិញ្ញាណមាន ៥ យ៉ាងគឺ អវិជ្ជា ១ តណ្ហា ១ កម្ម ១ នាមរូប ១ និព្វត្តិលក្ខណ: ១ ។ គម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ បញ្ញានិទ្ទេស ត្រង់និយាយពីមគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិនិទ្ទេស ឧទយព្វយញ្ញាណ ។ ៣ ធមិជាដែនរលត់នៃវិញ្ញាណមាន ៥ យ៉ាងគឺ អវិជ្ជា ១ តណ្ហា ១ កម្ម ១ នាមរូប ១ បរិណាមលក្ខណ: ១ ។ វិសុទ្ធិមគ្គ បញ្ញានិទ្ទេស ឧទយព្វយញ្ញាណនិទ្ទេស ។

អត្ថិ ធម្មាតិ វា បនស្ស សតិ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ យាវទេវ ញាណមត្តាយ បតិស្សតិមត្តាយ អនិស្សិតោ ច វិហរតិ ន ច កិញ្ចិ លោកេ ឧបាទិយតិ ឯវម្បិ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ។

ខន្ធបព្វំ ។

[១៤៣] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ឆសុ អជ្ឈត្តិកពាហិរេសុ អាយតនេសុ ។ កថញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ឆសុ អជ្ឈត្តិកពាហិរេសុ អាយតនេសុ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ចក្ខុញ្ច បជានាតិ រូបេ ច បជានាតិ

១ ឱ. ខន្ធបព្វន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ពុំនោះសោត ស្មារតី (ជាគ្រឿងកំណត់នូវឧបាទានក្ខន្ធ) របស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្ចង់ឡើងចំពោះថា ធម៌មានមែន (តែមិនមែនសត្វ មិនមែនបុគ្គល មិនមែនស្រី មិនមែនប្រុសជាដើម) គ្រាន់តែជាទីកំណត់ដើម្បីឲ្យចម្រើនប្រាជ្ញា ដើម្បីឲ្យចម្រើនស្មារតីប៉ុណ្ណោះ ភិក្ខុមានចិត្តមិនអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហានិងទិដ្ឋិ) គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ផង មិនប្រកៀកប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

ខន្ធបព្វៈ ។

[១៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺអាយតនៈ ៦ ទាំងខាងក្នុងនិងខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺ អាយតនៈ ៦ ទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់នូវចក្ខុប្រសាទផង ដឹងច្បាស់នូវរូបារម្មណ៍ទាំងឡាយផង មួយវិញទៀត

២១៣

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សតិប្បដ្ឋានសុត្តេ អាយតនបព្វំ

យញ្ច តទុភយំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សញ្ញោជនំ[១] តញ្ច បជានាតិ ។ យថា ច អនុប្បន្នស្ស សញ្ញោជនស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នស្ស សញ្ញោជនស្ស បហានំ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច បហីនស្ស សញ្ញោជនស្ស អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ សោតញ្ច បជានាតិ សទ្ទេ ច បជានាតិ... ។ ឃានញ្ច បជានាតិ គន្ធេ ច បជានាតិ... ។ ជិវ្ហញ្ច បជានាតិ រសេ ច បជានាតិ... ។ កាយញ្ច បជានាតិ ផោដ្ឋព្វេ ច បជានាតិ... ។ មនញ្ច បជានាតិ ធម្មេ ច បជានាតិ យញ្ច តទុភយំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សញ្ញោជនំ

១ ឱ. សំយោជនំ ។

សំយោជនធម៌ណា ដែលអាស្រ័យនូវត្រចៀកនិងរូបទាំងពីរនោះ ហើយកើតឡើង ក៏ដឹងច្បាស់នូវសញ្ញោជនធម៌[១]នោះផង ។ សំយោជនធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយកើតឡើងបាន ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[២]ផង ការលះបង់បាននូវសំយោជនធម៌ ដែលកើតឡើងដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[៣]ផង សំយោជនធម៌ដែលលះបង់បានហើយ មិនកើតតទៅទៀត ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[៤]ផង ។ ភិក្ខុដឹងច្បាស់នូវសោតប្រសាទផង ដឹងច្បាស់នូវសទ្ទារម្មណ៍ទាំងឡាយផង... ។ ដឹងច្បាស់នូវឃានប្រសាទផង ដឹងច្បាស់នូវគន្ធារម្មណ៍ទាំងឡាយផង... ។ ដឹងច្បាស់នូវជិវ្ហាប្រសាទផង ដឹងច្បាស់នូវរសារម្មណ៍ទាំងឡាយផង... ។ ដឹងច្បាស់នូវកាយប្រសាទផង ដឹងច្បាស់នូវផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ទាំងឡាយផង... ។ ដឹងច្បាស់នូវចិត្ត[៥]ផង ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍[៦]ទាំងឡាយផង មួយទៀត សំយោជនធម៌ណា ដែលអាស្រ័យ នូវចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ទាំងពីរនោះ

---

១ មានសេចក្ដីពន្យល់ក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ទំព័រ ៣៩-៤០ ។ ២-៣-៤ មានសេចក្ដីពន្យល់ក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ទំព័រ ៣៩ ៤០ ។ ៥ ចិត្ត ៨៩ ឬ ១២១ ។ ៦ ធម៌ ៦ យ៉ាងគឺ បសាទរូប ១ សុខុមរូប ១ ចិត្ត ១ ចេតសិក ១ និព្វាន ១ បញ្ញត្តិ ១ ។ វិសុទ្ធិមគ្គ អាយតននិទ្ទេស ។

តញ្ច បជានាតិ ។ យថា ច អនុប្បន្នស្ស សញ្ញោ-
ជនស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច
ឧប្បន្នស្ស សញ្ញោជនស្ស បហានំ ហោតិ តញ្ច
បជានាតិ យថា ច បហីនស្ស សញ្ញោជនស្ស
អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ ឥតិ
អជ្ឈត្តំ វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ពហិទ្ធា
វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា
ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ សមុទយធម្មានុបស្សី
វា ធម្មេសុ វិហរតិ វយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ
វិហរតិ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ

ហើយកើតឡើង ក៏ដឹងច្បាស់នូវសញ្ញោជនធម៌នោះផង ។ សំយោជនធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏កើតឡើងបាន ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ការលះបង់នូវសំយោជនធម៌ ដែលកើតឡើង ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង សំយោជនធម៌ដែលលះបង់បានហើយ មិនកើតតទៅទៀត ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាចំណែកខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវអាយតនៈខាងក្នុង) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាចំណែកខាងក្រៅក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាចំណែកខាងក្នុងនិងខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវសមុទយធម៌[១] ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវវយធម៌[២] ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវសមុទយធម៌និងវយធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី

១-២ សមុទយវយធម៌ដែលជាទីប្រជុំកើតឡើងនិងសូន្យទៅនៃអាយតនៈទាំង ៥ មានចក្ខាយតនៈជាដើម ដូចគ្នានឹងទីកើតទីរលត់នៃរូប ឯមនាយតនៈដូចគ្នានឹងវិញ្ញាណ ។ មានសេចក្តីពន្យល់រួចហើយ ក្នុងធម្មានុបស្សនា ខន្ធបព្វៈ ។ អដ្ឋកថា ។

អត្ថិ ធម្មាតិ វា បនស្ស សតិ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ យាវទេវ ញាណមត្តាយ បដិស្សតិមត្តាយ អនិស្សិតោ ច វិហរតិ ន ច កិញ្ចិ លោកេ ឧបាទិយតិ ឯវម្បិ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ឆសុ អជ្ឈត្តិកពាហិរេសុ អាយតនេសុ ។

អាយតនបព្វំ[1] ។

[១៤៤] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ សត្តសុ ពោជ្ឈង្គេសុ ។ កថញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ សត្តសុ ពោជ្ឈង្គេសុ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោតិ

១ ឱ. អាយតនបព្វន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ពុំនោះសោត ស្មារតី (ជាគ្រឿងកំណត់នូវអាយតន:) របស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្ចង់ឡើងចំពោះថា ធម៌ទាំងឡាយ មានមែន (តែមិនមែនសត្វ មិនមែនបុគ្គល មិនមែនស្រី មិនមែនប្រុសជាដើម) គ្រាន់តែជាទីកំណត់ ដើម្បីឲ្យចម្រើនប្រាជ្ញា ដើម្បីឲ្យចម្រើនស្មារតីតែប៉ុណ្ណោះ ។ ភិក្ខុមានចិត្ត មិនអាស្រ័យ (តណ្ហានិស្ស័យនិងទិដ្ឋិនិស្ស័យ) គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ផង មិនប្រកៀកប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺអាយតន: ៦ ទាំងខាងក្នុងខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

អាយតនបព្វ: ។

[១៤៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺពោជ្ឈង្គ: (អង្គធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង) ៧ ប្រការជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺពោជ្ឈង្គ ៧ ប្រការជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទោះសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា សតិសម្ពោជ្ឈង្គមាននៅក្នុង

បជានាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោតិ បជានាតិ ។ យថា ច អនុប្បន្នស្ស សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នស្ស សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាបារិបូរិ[១] ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ... ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គំ... ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គំ... ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គំ... ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គំ... ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោតិ បជានាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោតិ បជានាតិ ។ យថា ច អនុប្បន្នស្ស ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ

---

១ ឱ. ម. ភាវនាបារិបូរី ។

សន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ទោះសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលមិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា សតិសម្ពោជ្ឈង្គ មិនមានក្នុងសន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ។ ទោះសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលមិនទាន់កើតឡើង កើតឡើងបាន ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[១] ផង ការចម្រើនឡើងបរិបូណ៌នៃសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ[២] ផង ។ ទោះធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន... ។ ទោះវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន... ។ ទោះបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន... ។ ទោះបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន... ។ ទោះសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន... ។ ទោះឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ មាននៅក្នុងសន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ទោះឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលមិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តនៃខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ មិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្តរបស់អាត្មាអញ ។ ទោះឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលមិនទាន់កើតឡើង កើតឡើងបាន ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ការចម្រើនពេញ

១-២ ហេតុនោះ ក្នុងទីនេះ មានសេចក្តីពន្យល់ក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ។

យថា ច ឧប្បន្នស្ស ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនា-បារិបូរិ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ សមុទយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ វយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ អត្ថិ ធម្មាតិ វា បនស្ស សតិ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ យាវ-ទេវ ញាណមត្តាយ បតិស្សតិមត្តាយ អនិស្សិតោ ច វិហរតិ ន ច កិញ្ចិ លោកេ ឧបាទិយតិ

បរិបូណ៌នៃឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាចំណែកខាងក្នុងជាប្រក្រតី (ដោយការកំណត់នូវសម្ពោជ្ឈង្គទាំង ៧) គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាចំណែកខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាចំណែកខាងក្នុងនិងខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវសមុទយធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវវយធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវសមុទយធម៌ និងវយធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពុំនោះសោតស្មារតី (ជាគ្រឿងកំណត់ នូវសម្ពោជ្ឈង្គទាំង ៧) របស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្ចង់ឡើងចំពោះថា ធម៌មានមែន (តែមិនមែនសត្វ មិនមែនបុគ្គល មិនមែនស្រី មិនមែនប្រុសជាដើម) គ្រាន់តែជាទីកំណត់ដើម្បីឲ្យចម្រើនប្រាជ្ញា ដើម្បីឲ្យចម្រើនស្មារតីប៉ុណ្ណោះ ភិក្ខុមានចិត្តមិនអាស្រ័យ (តណ្ហានិងទិដ្ឋិ) គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ផង មិនប្រកៀកប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកផង ម្នាល

ឯវម្បិ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ សត្តសុ ពោជ្ឈង្គេសុ ។

ពោជ្ឈង្គបព្វំ[១] ។

[១៤៩] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ ។ កថញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ

១ បាឋន្តរេ បុន បឋមភាណវារោតិ ទិស្សតិ ។ ឱ. ពោជ្ឈង្គបព្វន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ប្រការជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

ពោជ្ឈង្គបព្វៈ ។

[១៤៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺអរិយសច្ចទាំង ៤ គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺអរិយសច្ច ៤ គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខសមុទយ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខនិរោធ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទា ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាចំណែកខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវអរិយសច្ចទាំង ៤) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាចំណែកខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាចំណែកខាងក្នុងខាងក្រៅជាប្រក្រតី

ធម្មានុបស្សី វិហរតិ សមុទយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ វយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ អត្ថិ ធម្មាតិ វា បនស្ស សតិ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ យាវទេវ ញាណមត្តាយ បតិស្សតិមត្តាយ អនិស្សិតោ ច វិហរតិ ន ច កិញ្ចិ លោកេ ឧបាទិយតិ ឯវំ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ[១] ។

សច្ចបព្វំ ។ បឋមភាណវារោ ។

---

១ បាឋន្តរេ ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា ។ បេ ។ បឋមភាណវារោតិ ឥមានិ ន ទិស្សន្តិ ។

គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវសមុទយធម៌[១] ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវវយធម៌[២]ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវសមុទយធម៌និងវយធម៌ ក្នុងធម៌ទាំង-ឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពុំនោះសោត ស្មារតី (ជាគ្រឿងកំណត់នូវអរិយសច្ចទាំង ៤) របស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្ចង់ឡើងចំពោះថាធម៌មានមែន (តែមិនមែនសត្វ មិនមែនបុគ្គល មិនមែនស្រី មិនមែនប្រុសជាដើម) គ្រាន់តែជាគ្រឿងកំណត់ ដើម្បីឲ្យចម្រើនប្រាជ្ញា ដើម្បីឲ្យចម្រើនស្មារតីប៉ុណ្ណោះ ភិក្ខុមានចិត្ត មិនអាស្រ័យ (តណ្ហានិងទិដ្ឋិ) គ្រប់ឥរិ-យាបថទាំង ៤ ផង មិនប្រកៀកប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺអរិយសច្ចទាំង ៤ ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

សច្ចបព្វៈ ។ ចប់ ភាណវារៈជាបឋម ។

១-២ សមុទយធម៌និងវយធម៌ដែលជាដែនឲ្យកើតឡើងនិងសូន្យទៅនៃសច្ចៈទាំង ៤ នោះ បានដល់សម្ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ប្រការ មានសតិសម្ពោជ្ឈង្គជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

[១៤៦][១] កតមញ្ច ភិក្ខវេ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ ។ ជាតិបិ ទុក្ខា ជរាបិ ទុក្ខា មរណម្បិ ទុក្ខំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសាបិ ទុក្ខា អប្បិយេហិ សម្បយោគោ ទុក្ខោ បិយេហិ វិប្បយោគោ ទុក្ខោ យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិ ទុក្ខំ សង្ខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា ទុក្ខា ។ កតមា ច ភិក្ខវេ ជាតិ ។ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្ហិ តម្ហិ សត្តនិកាយេ ជាតិ សញ្ជាតិ ឱក្កន្តិ និព្វត្តិ អភិនិព្វត្តិ ខន្ធានំ បាតុភាវោ អាយតនានំ បដិលាភោ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ជាតិ ។ កតមា ច ភិក្ខវេ ជរា ។ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្ហិ តម្ហិ សត្តនិកាយេ ជរា ជិរណតា ខណ្ឌិច្ចំ បាលិច្ចំ វលិត្តចតា អាយុនោ សំហានិ ឥន្ទ្រិយានំ

១ ស្យាមបោត្ថកេ វិត្ថារបាឋោ ។

[១៨៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទុក្ខអរិយសច្ច តើដូចម្តេច ។ ជាតិ ក៏ជាទុក្ខ ជរា ក៏ជាទុក្ខ មរណៈ ក៏ជាទុក្ខ សោកៈ បរិទេវៈ គឺសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខៈ គឺសេចក្តីលំបាកកាយ ទោមនស្សៈ គឺសេចក្តីអាក់អន់តូចចិត្ត ឧបាយាសៈ គឺសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏សុទ្ធតែជាទុក្ខ អប្បិយេហិសម្បយោគៈ គឺដំណើរជួបប្រសព្វដោយសត្វនិងសង្ខារទាំងឡាយ ដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ ក៏ជាទុក្ខ បិយេហិវិប្បយោគៈ គឺសេចក្តីព្រាត់ប្រាសចាកសត្វនិងសង្ខារទាំងឡាយ ដែលជាទីស្រឡាញ់ ក៏ជាទុក្ខ យម្បិច្ឆំនលភតិតម្បិ គឺបុគ្គលចង់បាននូវរបស់ណាហើយមិនបាននូវរបស់នោះ ក៏ជាទុក្ខ បើពោលដោយសេចក្តីបំព្រួញ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ មានរូបក្ខន្ធជាដើម ក៏ជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា ជាតិ ។ កិរិយាកើតជាដំបូង កិរិយាកើតព្រម ការចុះចាប់ផ្ទៃ ការវិលត្រឡប់មកកើត កិរិយាកើតប្រាកដនៃខន្ធទាំងឡាយ ការបាននូវអាយតនៈទាំងឡាយណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ៗ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា ជាតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា ជរា ។ ជរា គឺសេចក្តីគ្រាំគ្រា ឬការប្រែប្រួល ធ្មេញបាក់ សក់ស្កូវ ស្បែកជ្រួញជ្រីវយុរយារ កិរិយាថយទៅនៃអាយុ កិរិយាទ្រុឌទ្រោមទៅនៃឥន្ទ្រីយ៍ទាំងឡាយ

បរិចាកោ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ជរា ។ កតមញ្ច ភិក្ខវេ មរណំ ។ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្ហា តម្ហា សត្តនិកាយា ចុតិ ចវនតា ភេទោ អន្តរធានំ មច្ចុ មរណំ កាលកិរិយា ខន្ធានំ ភេទោ កឡេវរស្ស និក្ខេចោ ជីវិតិន្ទ្រិយស្ស ឧបច្ឆេទោ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ មរណំ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ សោកោ ។ យោ ខោ ភិក្ខវេ អញ្ញតរញ្ញតរេន ព្យសនេន សមន្នាគតស្ស អញ្ញតរញ្ញតរេន ទុក្ខធម្មេន ផុដ្ឋស្ស សោកោ សោចនា សោចិតត្តំ អន្តោសោកោ អន្តោបរិសោកោ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ សោកោ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ បរិទេវោ ។ យោ ខោ ភិក្ខវេ អញ្ញតរញ្ញតរេន ព្យសនេន សមន្នាគតស្ស អញ្ញតរញ្ញតរេន ទុក្ខធម្មេន ផុដ្ឋស្ស អាទេវោ បរិទេវោ អាទេវនា បរិទេវនា អាទេវិតត្តំ បរិទេវិតត្តំ អយំ

ណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ៗ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា ជរា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្ដេចហៅថា មរណៈ ។ ភាវៈនៃចិត្តដែលឃ្លាតចេញ អាការៈនៃចិត្តដែលឃ្លាតទៅ កិរិយាបែកធ្លាយទៅ កិរិយាបាត់បង់ទៅ សេចក្ដីវិនាសនៃជីវិត សេចក្ដីស្លាប់ កាលកិរិយា សេចក្ដីបែកធ្លាយនៃខន្ធទាំងឡាយ កិរិយាដាក់ចុះនៃសាកសព កិរិយាផ្ដាច់បង់នូវជីវិតិន្ទ្រិយណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ៗ ចាកសត្តនិកាយនោះ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា មរណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្ដេចហៅថា សោកៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សោកៈ គឺសេចក្ដីស្ដាយស្រណោះ សេចក្ដីស្រងេះស្រងោច សេចក្ដីសោយសោក សេចក្ដីរីងស្ងួតក្នុងចិត្ត សេចក្ដីក្រៀមក្រំក្នុងចិត្តណា របស់សត្វ ដែលប្រកបដោយសេចក្ដីវិនាសណាមួយ ដែលសេចក្ដីទុក្ខណាមួយពាល់ត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា សោកៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្ដេចហៅថា បរិទេវៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាវៈទួញរក (បិយជនមានកូនជាដើម) ភាវៈទួញរៀបរាប់ (សរសើរគុណ) កិរិយាយំអណ្ដឺតអណ្ដក កិរិយាយំបម្រះនទៀល ភាវៈនៃកិរិយាយំអណ្ដឺតអណ្ដក ភាវៈនៃកិរិយាយំបម្រះនទៀលណា របស់សត្វ ដែលប្រកបដោយសេចក្ដីវិនាសណាមួយ ដែល

វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ឋរិឡេហោ ។ កាតមញ្ច ភិក្ខវេ ទុក្ខំ ។ យំ ខោ ភិក្ខវេ កាយិកំ ទុក្ខំ កាយិកំ អសាតំ កាយសម្ផស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ទុក្ខំ ។ កាតមញ្ច ភិក្ខវេ ទោមនស្សំ ។ យំ ខោ ភិក្ខវេ ចេតសិកំ ទុក្ខំ ចេតសិកំ អសាតំ ចេតោសម្ផស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយិតំ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ទោមនស្សំ ។ កាតមោ ច ភិក្ខវេ ឧបា-យាសោ ។ យោ ខោ ភិក្ខវេ អញ្ញតរញ្ញតរេន ព្យសនេន សមន្នាគតស្ស អញ្ញតរញ្ញតរេន ទុក្ខ-ធម្មេន ផុដ្ឋស្ស អាយាសោ ឧបាយាសោ អា-យាសិតត្តំ ឧបាយាសិតត្តំ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ឧបាយាសោ ។ កាតមោ ច ភិក្ខវេ អប្បិ-យេហិ សម្បយោគោ ទុក្ខោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ

សេចក្តីទុក្ខណាមួយពាល់ត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា បរិទេវៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា ទុក្ខៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីមិនសប្បាយកាយ សេចក្តីលំបាកដែលកើតអំពីកាយសម្ផស្ស ការទទួលរងសេចក្តីមិនស្រួលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា ទុក្ខៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូម្តេច ហៅថា ទោមនស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីលំបាកក្នុងចិត្ត សេចក្តីមិនសប្បាយក្នុងចិត្ត សេចក្តីលំបាកដែលកើតអំពីមនោសម្ផស្ស ការសោយអារម្មណ៍មិនស្រួលណា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ នេះតថាគតហៅថា ទោមនស្សៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា ឧបាយាសៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីតាន-តឹងក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ភាវៈនៃសេចក្តីតានតឹងក្នុងចិត្ត ភាវៈនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តណា របស់សត្វដែលប្រកបដោយសេចក្តីវិនាសណាមួយ ដែលសេចក្តីទុក្ខណាមួយពាល់ត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ នេះតថាគតហៅថា ឧបាយាសៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា អប្បិយេហិសម្បយោគទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

យស្ស តេ ហោន្តិ អនិដ្ឋា អកន្តា អមនាបា រូបា សទ្ទា គន្ធា រសា ផោដ្ឋព្វា យេ វា បនស្ស តេ ហោន្តិ អនត្ថកាមា អហិតកាមា អផាសុកាមា អយោគក្ខេមកាមា យា តេហិ សង្គតិ[១] សមាគមោ សមោធានំ មិស្សីភាវោ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ អប្បិយេហិ សម្បយោគោ ទុក្ខោ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ បិយេហិ វិប្បយោគោ ទុក្ខោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ យស្ស តេ ហោន្តិ ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា រូបា សទ្ទា គន្ធា រសា ផោដ្ឋព្វា យេ វា បនស្ស តេ ហោន្តិ អត្ថកាមា ហិតកាមា ផាសុកាមា យោគក្ខេមកាមា មាតា វា បិតា វា ភាតា វា ភគិនី វា មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតិសាលោហិតា វា យា តេហិ អសង្គតិ អសមាគមោ អសមោធានំ អមិស្សីភាវោ

១ ម. សទ្ធឹ សង្គតិ ។

រូបារម្មណ៍ សទ្ទារម្មណ៍ គន្ធារម្មណ៍ រសារម្មណ៍ ផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ទាំងឡាយណា ដែលមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត ក្នុងលោកនេះ មានដល់ជននោះ ពុំនោះសោត ពួកជនណា ដែលប្រាថ្នានូវសេចក្ដីមិនចម្រើន ប្រាថ្នានូវអំពើឥតប្រយោជន៍ ប្រាថ្នានូវសេចក្ដីមិនសប្បាយ ប្រាថ្នានូវសេចក្ដីមិនក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈ ដល់សត្វនោះ ការបានជួបគ្នា ការជួបជុំគ្នា ការប្រជុំគ្នា ការនៅប្រឡូកប្រឡំគ្នាណា ដោយអារម្មណ៍នឹងជនទាំងឡាយនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា អប្បិយេហិ សម្បយោគទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្ដេចហៅថា បិយេហិ វិប្បយោគទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបារម្មណ៍ សទ្ទារម្មណ៍ គន្ធារម្មណ៍ រសារម្មណ៍ ផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ទាំងឡាយណា ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ក្នុងលោកនេះ មានដល់ជននោះ ពុំនោះសោត ពួកជនណា ទោះមាតាក្ដី បិតាក្ដី បងប្អូនប្រុសក្ដី បងប្អូនស្រីក្ដី មិត្តក្ដី អាមាត្យក្ដី ញាតិសាលោហិតក្ដី ដែលជាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្ដីចម្រើន ប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ប្រាថ្នាសេចក្ដីសប្បាយ ប្រាថ្នាសេចក្ដីក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈ មានដល់ជននោះ ការមិនបានជួបគ្នា ការមិនជួបជុំគ្នា ការមិនបានប្រជុំគ្នា ការមិនបាននៅប្រឡូកប្រឡំណា ដោយអារម្មណ៍ នឹងជនទាំងឡាយនោះ

អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ បិយេហិ វិប្បយោគោ ទុក្ខោ ។ កាតមញ្ច ភិក្ខវេ យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិ ទុក្ខំ ។ ជាតិធម្មានំ ភិក្ខវេ សត្តានំ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ អហោ វត មយំ ន ជាតិធម្មា អស្សាម ន ច វត នោ ជាតិ អាគច្ឆេយ្យាតិ ន ខោ បនេតំ ឥច្ឆាយ បត្តព្វំ ឥទម្បិ យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិ ទុក្ខំ ។ ជរាធម្មានំ ភិក្ខវេ សត្តានំ... ។ ព្យាធិធម្មានំ ភិក្ខវេ សត្តានំ... ។ មរណធម្មានំ ភិក្ខវេ សត្តានំ... ។ សោកបរិទេវទុក្ខ-ទោមនស្សុបាយាសធម្មានំ ភិក្ខវេ សត្តានំ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ អហោ វត មយំ ន សោកបរិទេវទុក្ខ-ទោមនស្សុបាយាសធម្មា អស្សាម ន ច វត នោ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា អាគច្ឆេយ្យុន្តិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា បិយេហិវិប្បយោគទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា យម្បិច្ឆំនលភតិតម្បិទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានជាតិជាធម្មតា តែងមានសេចក្តីប្រាថ្នា កើតឡើងយ៉ាងនេះថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ឲ្យយើងទាំងឡាយ កុំគប្បីមានជាតិជាធម្មតា ពុំនោះសោត ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ជាតិកុំគប្បីមកដល់យើងឡើយ សេចក្តីនេះ ពួកសត្វក៏មិនបានសម្រេចតាមប្រាថ្នាឡើយ នេះឯង តថាគតហៅថា យម្បិច្ឆំនលភតិតម្បិទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានសេចក្តីគ្រាំគ្រា ឬប្រែប្រួលជាធម្មតា... ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានសេចក្តីឈឺថ្កាត់ជាធម្មតា... ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា... ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានសេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីអាក់អន់តូចចិត្ត សេចក្តីខ្វាចផ្សាចិត្ត ជាធម្មតា តែងមានសេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើងយ៉ានេះថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ឲ្យយើងទាំងឡាយ កុំគប្បីមានសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីអាក់អន់តូចចិត្ត សេចក្តីខ្វាចផ្សាចិត្តឡើយ មួយទៀត ធ្វើម្តេចហ្ន៎ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីអាក់អន់តូចចិត្ត សេចក្តីខ្វាចផ្សាចិត្ត កុំគប្បីមកដល់យើងឡើយ

ន ខោ បនេតំ ឥច្ឆាយ បត្តព្វំ ឥទម្បិ យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិ ទុក្ខំ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ សង្ខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា ទុក្ខា សេយ្យថីទំ រូបុបាទានក្ខន្ធោ វេទនុបាទានក្ខន្ធោ សញ្ញុបាទានក្ខន្ធោ សង្ខារុបាទានក្ខន្ធោ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធោ ឥមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខវេ សង្ខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា ទុក្ខា ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ ។

[១៤៧] កតមញ្ច ភិក្ខវេ ទុក្ខសមុទយោ អរិយសច្ចំ ។ យាយំ តណ្ហា ពោនោព្ភវិកា នន្ទិរាគសហគតា តត្រតត្រាភិនន្ទិនី សេយ្យថីទំ កាមតណ្ហា ភវតណ្ហា វិភវតណ្ហា ។ សា ខោ បនេសា ភិក្ខវេ តណ្ហា កត្ថ ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ កត្ថ និវិសមានា និវិសតិ ។ យំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា

សេចក្តីនេះ ពួកសត្វក៏មិនបានសម្រេចតាមប្រាថ្នា នេះឯង តថាគតហៅថា យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិ ទុក្ខំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេច ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ដោយបំព្រួញ ដែលថាជាទុក្ខ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នោះគឺអ្វីខ្លះ គឺ រូប ជាឧបាទានក្ខន្ធ ១ វេទនា ជាឧបាទានក្ខន្ធ ១ សញ្ញា ជាឧបាទានក្ខន្ធ ១ សង្ខារ ជាឧបាទានក្ខន្ធ ១ វិញ្ញាណ ជាឧបាទានក្ខន្ធ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទាំងនេះតថាគតហៅថា ឧបាទានក្ខន្ធទាំងឡាយ ៥ ដោយសេចក្តីបំព្រួញ ដែលថាជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា ទុក្ខអរិយសច្ច ។

[១៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ។ តណ្ហាណា ជាធម្មជាតិនាំសត្វ ឲ្យកើតទៀត ប្រកបដោយតម្រេករីករាយ ជាធម្មជាតិនាំសត្វ ឲ្យត្រេកត្រអាលនៅក្នុងភព នោះ ៗ ឬក្នុងអារម្មណ៍នោះ ៗ តណ្ហានោះ តើគឺអ្វីខ្លះ គឺ កាមតណ្ហា (សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមគុណ[១]) ១ ភវតណ្ហា (សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងរូបភពនិងអរូបភព[២]) ១ វិភវតណ្ហា (សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងភពសូន្យ[៣]) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះតណ្ហានោះ កាលដែលកើតឡើង តើកើតឡើងក្នុងទីណា កាលដែលជាប់នៅ តើជាប់នៅ ក្នុងទីណា ។ អារម្មណ៍ណាដែលមានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរ ក្នុងលោក

១-២-៣ មើលនយលក្ខណៈ ក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ។

តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ កិញ្ចិ[១] លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ។ ចក្ខុំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ សោតំ ឃានំ ជិវ្ហា កាយោ មនោ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ រូបា សទ្ទា គន្ធា រសា ផោដ្ឋព្វា ធម្មា លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ ឃានវិញ្ញាណំ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ ចក្ខុសម្ផស្សោ សោតសម្ផស្សោ ឃានសម្ផស្សោ ជិវ្ហាសម្ផស្សោ កាយសម្ផស្សោ មនោ-

---

១ ម. កិញ្ច ។

តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងអារម្មណ៍នុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងអារម្មណ៍នុ៎ះ ។ អារម្មណ៍អ្វីមួយ ដែលមានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក ។ ភ្នែកមានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងភ្នែកនុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងភ្នែកនុ៎ះ ។ ត្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងត្រចៀកជាដើមនុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងត្រចៀកជាដើមនុ៎ះ ។ រូប សំឡេង ក្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ និងធម្មារម្មណ៍ ដែលមានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងរូបជាដើមនុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងរូបជាដើមនុ៎ះ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ សោតវិញ្ញាណ ឃានវិញ្ញាណ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ កាយវិញ្ញាណ មនោវិញ្ញាណ មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងតែក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណជាដើមនុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណជាដើមនុ៎ះ ។ ចក្ខុសម្ផ័ស្ស សោតសម្ផ័ស្ស ឃានសម្ផ័ស្ស ជិវ្ហាសម្ផ័ស្ស កាយសម្ផ័ស្ស មនោសម្ផ័ស្ស

សម្ផស្សោ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ ចក្ខុសម្ផស្សជា វេទនា សោតសម្ផស្សជា វេទនា ឃានសម្ផស្សជា វេទនា ជិវ្ហាសម្ផស្សជា វេទនា កាយសម្ផស្សជា វេទនា មនោសម្ផស្សជា វេទនា លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ រូបសញ្ញា សទ្ទសញ្ញា គន្ធសញ្ញា រសសញ្ញា ផោដ្ឋព្វ-សញ្ញា ធម្មសញ្ញា លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ រូបសញ្ចេតនា សទ្ទសញ្ចេតនា គន្ធសញ្ចេតនា រសសញ្ចេតនា ផោដ្ឋព្វសញ្ចេតនា

មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងចក្ខុសម្ផ័ស្សជាដើមនុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងចក្ខុសម្ផ័ស្សជាដើមនុ៎ះ ។ វេទនាដែលកើតអំពីចក្ខុសម្ផ័ស្ស វេទនាដែលកើតអំពីសោតសម្ផ័ស្ស វេទនាដែលកើតអំពីឃានសម្ផ័ស្ស វេទនាដែលកើតអំពីជិវ្ហាសម្ផ័ស្ស វេទនាដែលកើតអំពីកាយសម្ផ័ស្ស វេទនាដែលកើតអំពីមនោសម្ផ័ស្ស មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងតែក្នុងវេទនា ដែលកើតអំពីចក្ខុសម្ផ័ស្សជាដើមនុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងវេទនាដែលកើតអំពីចក្ខុសម្ផ័ស្សជាដើមនុ៎ះ ។ រូបសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូប) សទ្ទសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ក្នុងសំឡេង) គន្ធសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ក្នុងក្លិន) រសសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរស) ផោដ្ឋព្វសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ក្នុងផោដ្ឋព្វៈ) ធម្មសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ក្នុងធម្មារម្មណ៍) មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងតែក្នុងរូបសញ្ញាជាដើមនុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងរូបសញ្ញាជាដើមនុ៎ះ ។ រូបសញ្ចេតនា (ការគិតសន្សំនូវរូបារម្មណ៍) សទ្ទសញ្ចេតនា គន្ធសញ្ចេតនា រសសញ្ចេតនា ផោដ្ឋព្វសញ្ចេតនា

ធម្មសញ្ចេតនា លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេ-សា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ រូបតណ្ហា សទ្ទតណ្ហា គន្ធតណ្ហា រសតណ្ហា ផោដ្ឋព្វតណ្ហា ធម្មតណ្ហា លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ រូបវិតក្កោ សទ្ទវិតក្កោ គន្ធវិតក្កោ រសវិតក្កោ ផោដ្ឋព្វវិតក្កោ ធម្មវិតក្កោ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ រូបវិចារោ សទ្ទវិចារោ គន្ធវិចារោ រសវិចារោ ផោដ្ឋព្វវិចារោ ធម្មវិចារោ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជ-មានា ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថ និវីសមានា និវីសតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ទុក្ខសមុទយោ អរិយសច្ចំ ។

ធម្មសញ្ចេតនា មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងការគិតសន្សំនូវរូបារម្មណ៍ជាដើមនុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងរូបារម្មណ៍ជាដើមនុ៎ះ ។ រូបតណ្ហា (សេចក្តីស្រេកឃ្លានក្នុងរូបារម្មណ៍) សទ្ទតណ្ហា គន្ធតណ្ហា រសតណ្ហា ផោដ្ឋព្វតណ្ហា ធម្មតណ្ហា មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងរូបារម្មណ៍ជាដើមនុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងរូបជាដើមនុ៎ះ ។ រូបវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងរូបារម្មណ៍) សទ្ទវិតក្កៈ គន្ធវិតក្កៈ រសវិតក្កៈ ផោដ្ឋព្វវិតក្កៈ ធម្មវិតក្កៈ មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងរូបជាដើមនុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងរូបជាដើមនុ៎ះ ។ រូបវិចារៈ (សភាពពិចារណានូវរូបារម្មណ៍) សទ្ទវិចារៈ គន្ធវិចារៈ រសវិចារៈ ផោដ្ឋព្វវិចារៈ ធម្មវិចារៈ មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងសេចក្តីពិចារណានូវរូបជាដើមនុ៎ះ កាលដែលជាប់នៅ ក៏ជាប់នៅក្នុងរូបជាដើមនុ៎ះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ។

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សតិប្បដ្ឋានសុត្តេ ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចំ

[១៤៨] កតមញ្ច ភិក្ខវេ ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចំ ។ យោ តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិរោធោ ចាគោ បដិនិស្សគ្គោ មុត្តិ អនាលយោ ។ សា ខោ បនេសា ភិក្ខវេ តណ្ហា កត្ថ បហិយ្យមានា បហិយ្យតិ កត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតិ ។ យំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា បហិយ្យមានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតិ ។ កិញ្ច លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ។ ចក្ខុំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា បហិយ្យមានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតិ ។ សោតំ ឃានំ ជិវ្ហា កាយោ មនោ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា បហិយ្យមានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតិ ។ រូបា សទ្ទា គន្ធា រសា ផោដ្ឋព្វា ធម្មា លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា

[១៤៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ។ កិរិយាប្រាសចាកតម្រេករំលត់មិនមានសេសសល់ដោយអរិយមគ្គ កិរិយាលះបង់ កិរិយារលាស់ចេញ ការរួចស្រឡះ ការមិនអាល័យនូវតណ្ហានោះ (ឈ្មោះថា ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហានោះឯង ដែលបុគ្គលលះបង់ តើលះបង់ក្នុងទីណា កាលដែលរលត់ទៅ តើរលត់ទៅក្នុងទីណា ។ អារម្មណ៍ណា ដែលមានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលបុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងអារម្មណ៍នុ៎ះ កាលរលត់ ក៏រលត់ក្នុងអារម្មណ៍នុ៎ះ ។ អារម្មណ៍ដូចម្តេច ដែលមានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក ។ ភ្នែកមានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលបុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងភ្នែកនុ៎ះ កាលរលត់ទៅ ក៏រលត់ទៅក្នុងភ្នែកនុ៎ះ ។ ត្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលបុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងត្រចៀកជាដើមនុ៎ះ កាលរលត់ទៅ ក៏រលត់ទៅក្នុងត្រចៀកជាដើមនុ៎ះ ។ រូបារម្មណ៍ សទ្ទារម្មណ៍ គន្ធារម្មណ៍ រសារម្មណ៍ ផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ ធម្មារម្មណ៍ មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែល

តណ្ហា បហិយ្យមានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតិ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ ឃានវិញ្ញា-ណំ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ប-ហិយ្យមានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតិ ។ ចក្ខុសម្ផស្សោ សោតសម្ផស្សោ ឃានសម្ផស្សោ ជិវ្ហា-សម្ផស្សោ កាយសម្ផស្សោ មនោសម្ផស្សោ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា បហិយ្យមានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតិ ។ ចក្ខុសម្ផស្សជា វេទនា សោតសម្ផស្សជា វេទនា ឃានសម្ផស្សជា វេទនា វេទនា ជិវ្ហាសម្ផស្សជា វេទនា កាយសម្ផស្សជា វេទនា មនោសម្ផស្សជា វេទនា លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា បហិយ្យមានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈ-មានា និរុជ្ឈតិ ។ រូបសញ្ញា សទ្ទសញ្ញា គន្ធសញ្ញា

បុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងរូបារម្មណ៍ជាដើមនុ៎ះ កាលរលត់ទៅ ក៏រលត់ទៅក្នុងរូបារម្មណ៍ជាដើមនុ៎ះ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ សោតវិញ្ញាណ ឃានវិញ្ញាណ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ កាយវិញ្ញាណ មនោវិញ្ញាណ មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលបុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណជាដើមនុ៎ះ កាលរលត់ទៅ ក៏រលត់ទៅក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណជាដើមនុ៎ះ ។ ចក្ខុសម្ផស្ស សោតសម្ផស្ស ឃានសម្ផស្ស ជិវ្ហាសម្ផស្ស កាយសម្ផស្ស មនោសម្ផស្ស មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលបុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងចក្ខុសម្ផស្សជាដើមនុ៎ះ កាលរលត់ទៅ ក៏រលត់ទៅក្នុងចក្ខុសម្ផស្សជាដើមនុ៎ះ ។ វេទនាដែលកើតអំពីចក្ខុសម្ផស្ស វេទនាដែលកើតអំពីសោតសម្ផស្ស វេទនាដែលកើតអំពីឃានសម្ផស្ស វេទនាដែលកើតអំពីជិវ្ហាសម្ផស្ស វេទនាដែលកើតអំពីកាយសម្ផស្ស វេទនាដែលកើតអំពីមនោសម្ផស្ស មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលបុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងវេទនាដែលកើតអំពីចក្ខុសម្ផស្សជាដើមនុ៎ះ កាលរលត់ទៅ ក៏រលត់ទៅក្នុងវេទនាដែលកើតអំពីចក្ខុសម្ផស្សជាដើមនុ៎ះ ។ រូបសញ្ញា សទ្ទសញ្ញា គន្ធសញ្ញា

រសសញ្ញា ផោដ្ឋព្វសញ្ញា ធម្មសញ្ញា លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា បហិយ្យមានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតិ ។ រូបសញ្ចេតនា សទ្ទ-សញ្ចេតនា គន្ធសញ្ចេតនា រសសញ្ចេតនា ផោដ្ឋព្វ-សញ្ចេតនា ធម្មសញ្ចេតនា លោកេ បិយរូបំ សាត-រូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា បហិយ្យមានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតិ ។ រូបតណ្ហា សទ្ទតណ្ហា គន្ធតណ្ហា រសតណ្ហា ផោដ្ឋព្វតណ្ហា ធម្មតណ្ហា លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា បហិយ្យ-មានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតិ ។ រូបវិតក្កោ សទ្ទវិតក្កោ គន្ធវិតក្កោ រសវិតក្កោ ផោដ្ឋព្វវិតក្កោ ធម្មវិតក្កោ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា បហិយ្យមានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈ-តិ ។ រូបវិចារោ សទ្ទវិចារោ គន្ធវិចារោ រសវិចារោ ផោដ្ឋព្វវិចារោ ធម្មវិចារោ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ

រសសញ្ញា ផោដ្ឋព្វសញ្ញា ធម្មសញ្ញា មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលបុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងរូបសញ្ញាជាដើមនុ៎ះ កាលរលត់ទៅ ក៏រលត់ទៅក្នុងរូបសញ្ញាជាដើមនុ៎ះ ។ រូបសញ្ចេតនា សទ្ទសញ្ចេតនា គន្ធសញ្ចេតនា រសសញ្ចេតនា ផោដ្ឋព្វសញ្ចេតនា ធម្មសញ្ចេតនា មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលបុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងរូបសញ្ចេតនាជាដើមនុ៎ះ កាលរលត់ទៅ ក៏រលត់ទៅក្នុងរូបសញ្ចេតនាជាដើមនុ៎ះ ។ រូបតណ្ហា សទ្ទតណ្ហា គន្ធតណ្ហា រសតណ្ហា ផោដ្ឋព្វតណ្ហា ធម្មតណ្ហា មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរ ក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលបុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងតណ្ហាជាដើមនុ៎ះ កាលរលត់ទៅ ក៏រលត់ទៅក្នុងរូបតណ្ហាជាដើមនុ៎ះ ។ រូបវិតក្កៈ សទ្ទវិតក្កៈ គន្ធវិតក្កៈ រសវិតក្កៈ ផោដ្ឋព្វវិតក្កៈ ធម្មវិតក្កៈ មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ កាលដែលបុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងរូបវិតក្កៈជាដើមនុ៎ះ កាលរលត់ទៅ ក៏រលត់ទៅក្នុងរូបវិតក្កៈជាដើមនុ៎ះ ។ រូបវិចារៈ សទ្ទវិចារៈ គន្ធវិចារៈ រសវិចារៈ ផោដ្ឋព្វវិចារៈ ធម្មវិចារៈ មានសភាវៈគួរស្រឡាញ់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរ ក្នុងលោក តណ្ហានុ៎ះ

ឯត្ថេសា តណ្ហា បហិយ្យមានា បហិយ្យតិ ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចំ ។

[១៤៩] កតមញ្ច ភិក្ខវេ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិ-បទា អរិយសច្ចំ ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ កតមា ច ភិក្ខវេ សម្មាទិដ្ឋិ ។ យំ ខោ ភិក្ខវេ ទុក្ខេ ញាណំ ទុក្ខសមុទយេ ញាណំ ទុក្ខនិរោធេ ញាណំ ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិប-ទាយ ញាណំ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ សម្មាទិដ្ឋិ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ សម្មាសង្កប្បោ ។ នេក្ខម្ម-សង្កប្បោ អព្យាបាទសង្កប្បោ អវិហឹសាសង្កប្បោ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ សម្មាសង្កប្បោ ។ កតមា ច ភិក្ខវេ

កាលដែលបុគ្គលលះបង់ ក៏លះបង់ក្នុងរូបវិចារៈជាដើមនុ៎ះ កាលរលត់ទៅ ក៏រលត់ទៅក្នុងរូបវិចារៈជាដើមនុ៎ះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅ ថា ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ។

[១៤៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា ទុក្ខនិរោធគាមិនី-បដិបទាអរិយសច្ច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះ គឺសម្មាទិដ្ឋិ (ប្រាជ្ញាយល់ត្រូវ) ១ សម្មាសង្កប្បៈ (ប្រាជ្ញាត្រិះរិះត្រូវ) ១ សម្មាវាចា (សំដីត្រូវ) ១ សម្មាកម្មន្តៈ (ការងារត្រូវ) ១ សម្មាអាជីវៈ (ចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ) ១ សម្មាវា-យាមៈ (ការព្យាយាមត្រូវ) ១ សម្មាសតិ (ការតម្កល់ស្មារតីត្រូវ) ១ សម្មាស-មាធិ (ការតាំងចិត្តត្រូវ) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា សម្មា-ទិដ្ឋិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងក្នុងកងទុក្ខណា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងក្នុងតណ្ហា ជាដែនឲ្យកើតនៃកងទុក្ខណា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងក្នុងធម៌ជាទីរលត់នៃកងទុក្ខណា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងក្នុងដំណើរ ជាទីទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា សម្មាទិដ្ឋិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា សម្មាសង្កប្បៈ ។ សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងកិរិយាចេញចាកកាម ១ សេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងកិរិយាមិនព្យាបាទ ១ សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងការមិនបៀតបៀន ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា សម្មាសង្កប្បៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេច

សម្មាវាចា ។ មុសាវាទា វេរមណី បិសុណាយ វាចាយ វេរមណី ផរុសាយ វាចាយ វេរមណី សម្ផប្បលាបា វេរមណី អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ សម្មាវាចា ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ សម្មាកម្មន្តោ ។ បាណាតិបាតា វេរមណី អទិន្នាទានា វេរមណី កាមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណី អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ សម្មាកម្មន្តោ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ សម្មាអាជីវោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ អរិយសាវកោ មិច្ឆាអាជីវំ បហាយ សម្មាអាជីវេន ជីវិតំ កប្បេតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ សម្មាអាជីវោ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ សម្មាវាយាមោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ ឧប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ

ហៅថា សម្មាវាចា ។ ចេតនាវៀរចាកមុសាវាទ ១ ចេតនាវៀរចាកបិសុណាវាចា ១ ចេតនាវៀរចាកផរុសវាចា ១ ចេតនាវៀរចាកសម្ផប្បលាបៈ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា សម្មាវាចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្ដេចហៅថា សម្មាកម្មន្តៈ ។ ចេតនាវៀរចាកបាណាតិបាត ១ ចេតនាវៀរចាកអទិន្នាទាន ១ ចេតនាវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា សម្មាកម្មន្តៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្ដេចហៅថា សម្មាអាជីវៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ លះបង់នូវមិច្ឆាអាជីវៈ គឺការចិញ្ចឹមជីវិតខុស ហើយប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតដោយសម្មាអាជីវៈ គឺការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា សម្មាអាជីវៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្ដេចហៅថា សម្មាវាយាមៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ធ្វើនូវព្យាយាម ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តាំងចិត្ត ដើម្បីធ្វើអកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ធ្វើឆន្ទៈឲ្យកើត ធ្វើព្យាយាម ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តាំងចិត្ត ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ (ឲ្យសាបសូន្យទៅ)

អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហាតិ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហាតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ សម្មា-វាយាមោ ។ កតមា ច ភិក្ខវេ សម្មាសតិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោ-កេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី

ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំព្យាយាម ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តាំងចិត្ត ដើម្បីធ្វើកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំព្យាយាម ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តាំងចិត្ត ដើម្បីធ្វើកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យឋិតនៅយូរអង្វែង មិនឲ្យសាបសូន្យ ឲ្យចម្រើនឡើង ឲ្យធំទូលាយ ឲ្យចម្រើនពេញបរិបូណ៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា សម្មាវាយាមៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថា សម្មាសតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន និងមានសតិបន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន និងមានសតិ បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន និងមានសតិ បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី

វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ សម្មាសតិ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ សម្មាសមាធិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧប-សម្បជ្ជ វិហរតិ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្ប-សាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា អា-ចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា

គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្ដីដឹងខ្លួន មានសតិ បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ក្នុងលោកចេញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា សម្មាសតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្ដេចហៅថា សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ ក៏ចូលបឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីតិនិងសុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ជាអារម្មណ៍ លុះភិក្ខុនោះចូលទៅជិតរម្ងាប់នូវវិតក្កៈវិចារៈរួចហើយ ក៏បានចូលដល់ទុតិយជ្ឈាន ជាទីជ្រះថ្លាប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ដ៏ញុាំងចិត្តជាសមាធិ ឲ្យចម្រើនឡើង មិនមានវិតក្កៈនិងវិចារៈទេ មានតែបីតិនិងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ លុះលះបង់បីតិចេញហើយ ភិក្ខុនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តព្រងើយ មានសតិនិងសម្បជញ្ញៈ សោយសេចក្ដីសុខដោយនាម-កាយផង ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ តែងហៅនូវភិក្ខុដែលបានតតិ-យជ្ឈាននោះថា ជាអ្នកមានចិត្តព្រងើយកន្តើយ ជាអ្នកមានសតិ ជាអ្នកនៅជាសុខ ភិក្ខុនោះ ក៏បានដល់តតិយជ្ឈាន លុះលះបង់នូវសេចក្ដីសុខនិងសេចក្ដីទុក្ខរួចហើយ ក៏រំលត់នូវសោមនស្សនិងទោមនស្ស អំពីមុន

អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធឹ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ សម្មាសមាធិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ ។

[១៨០] ឥតិ អជ្ឈត្តំ វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា វា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ សមុទយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ វយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ សមុទយវយធម្មានុបស្សី វា ធម្មេសុ វិហរតិ អត្ថិ ធម្មាតិ វា បនស្ស សតិ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ យាវទេវ ញាណមត្តាយ

ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ឥតទុក្ខឥតសុខ មានសតិដ៏ស្អាតបំពោះត្រង់ឧបេក្ខា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ។

[១៥០] ភិក្ខុទាំងឡាយណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាខាងក្នុង (ដោយការកំណត់នូវអរិយសច្ចទាំង ៤) ជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាខាងក្នុងខាងក្រៅជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវសភាវៈដែលកើតឡើងនៃសច្ចៈទាំង ៤ គួរតាមពិត ក្នុងសច្ចធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវសភាវៈសូន្យទៅនៃសច្ចៈទាំង ៤ គួរតាមពិត ក្នុងសច្ចធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវសភាវៈដែលកើតឡើងនិងសូន្យទៅនៃសច្ចៈទាំង ៤ គួរតាមពិតក្នុងសច្ចធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី ពុំនោះសោត ស្មារតី (ជាគ្រឿងកំណត់នូវសច្ចៈទាំង ៤) របស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្ចង់ឡើងចំពោះថា ធម៌មានមែន (តែមិនមែនសត្វ មិនមែនបុគ្គល មិនមែនស្រី មិនមែនប្រុសជាដើម) គ្រាន់តែជាទីកំណត់ ដើម្បីឲ្យចម្រើនប្រាជ្ញា

បតិស្សតិមត្តាយ អនិស្សិតោ ច វិហរតិ ន ច កិញ្ចិ លោកេ ឧបាទិយតិ ឯវម្បិ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ[១] ។

[១៨១] យោ ហិ កោចិ ភិក្ខវេ ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ឯវំ ភាវេយ្យ សត្ត វស្សានិ តស្ស ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា តិដ្ឋន្តុ ភិក្ខវេ សត្ត វស្សានិ ។ យោ ហិ កោចិ ភិក្ខវេ ឥមេ ចត្តារោ សតិ-ប្បដ្ឋានេ ឯវំ ភាវេយ្យ ឆ វស្សានិ បញ្ច វស្សានិ ចត្តារិ វស្សានិ តីណិ វស្សានិ ទ្វេ វស្សានិ ឯកំ វស្សំ... តិដ្ឋតុ ភិក្ខវេ ឯកំ វស្សំ ។ យោ ហិ កោចិ ភិក្ខវេ ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ឯវំ ភាវេយ្យ សត្ត មាសានិ

១ បាឋន្តរ បុន សច្ចបព្វំ ។ ធម្មានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋានន្តិ ទិស្សតិ ។

ដើម្បីឲ្យចម្រើនស្មារតីប៉ុណ្ណោះ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តមិនអាស្រ័យ (តណ្ហានិងទិដ្ឋិ) ផង មិនប្រកៀកប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺអរិយសច្ចទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៩១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីបុគ្គលណាមួយ បានចម្រើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ អស់ ៧ ឆ្នាំ តាមលំដាប់នៃវិធីចម្រើន ដែលតថាគតបានពោលហើយយ៉ាងនេះ បណ្ដាផលទាំងឡាយ ២ ផលណាមួយ ក៏គង់នឹងបានសម្រេចដល់បុគ្គលនោះ តាមសេចក្ដីប្រាថ្នាដោយពិត គឺថា នឹងបានសម្រេចនូវភាវៈជាព្រះអរហន្តក្នុងបច្ចុប្បន្នទាន់ភ្នែក ពុំនោះសោត បើមានឧបាទានក្ខន្ធសេសសល់នៅ ក៏គង់នឹងបានសម្រេច នូវភាវៈជាអនាគាមិ-បុគ្គល ពុំខានឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុំថាដល់ទៅអស់ ៧ ឆ្នាំឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីបុគ្គលណាមួយ បានចម្រើនសតិ-ប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ អស់ ៦ ឆ្នាំ ៥ ឆ្នាំ ៤ ឆ្នាំ ៣ ឆ្នាំ ២ ឆ្នាំ ១ ឆ្នាំ តាមលំដាប់វិធីចម្រើន ដែលតថាគតបានពោលហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុំថាដល់ទៅអស់ ១ ឆ្នាំឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីបុគ្គលណាមួយ បានចម្រើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះអស់ ៧ ខែ តាម

តស្ស ទិដ្ឋេ ធម្មេ អញ្ញា សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា តិដ្ឋន្តុ ភិក្ខវេ សត្ត វស្សានិ ។ យោ ហិ កោចិ ភិក្ខវេ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ឯវំ ភាវេយ្យ ឆ មាសានិ បញ្ច មាសានិ ចត្តារិ មាសានិ តីណិ មាសានិ ទ្វេ មាសានិ មាសំ[១] អឌ្ឍមាសំ... តិដ្ឋតុ ភិក្ខវេ អឌ្ឍមាសោ ។ យោ ហិ កោចិ ភិក្ខវេ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ឯវំ ភាវេយ្យ សត្តាហំ តស្ស ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា ។

១ ម. ឯកំ មាសំ ។

លំដាប់វិធីចម្រើន ដែលតថាគតបានពោលហើយយ៉ាងនេះ បណ្ដាផលទាំង-ឡាយ ២ ផលណាមួយ ក៏គង់នឹងបានសម្រេច ដល់បុគ្គលនោះ តាមសេចក្ដីប្រាថ្នាដោយពិត គឺថានឹងបានសម្រេច នូវភាវៈជាព្រះអរហន្តក្នុងបច្ចុប្បន្នទាន់ភ្នែក ពុំនោះសោត បើមានឧបាទានក្ខន្ធសេសសល់នៅ ក៏គង់នឹងបានសម្រេច នូវភាវៈជាអនាគាមិបុគ្គល ពុំខានឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុំថាដល់ទៅអស់ ៧ ខែឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីបុគ្គលណាមួយ បានចម្រើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ អស់ ៦ ខែ ៥ ខែ ៤ ខែ ៣ ខែ ២ ខែ ១ ខែ កន្លះខែ តាមលំដាប់វិធីចម្រើនដែលតថាគតបានពោលហើយយ៉ាងនេះ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុំថាដល់ទៅអស់កន្លះខែឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីបុគ្គលណាមួយ បានចម្រើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ អស់ ៧ ថ្ងៃ តាមលំដាប់វិធីចម្រើនដែលតថាគតបានពោលហើយយ៉ាងនេះ បណ្ដាផលទាំងឡាយ ២ ផលណាមួយ ក៏គង់នឹងបានសម្រេចដល់បុគ្គលនោះ តាមសេចក្ដីប្រាថ្នាដោយពិត គឺថានឹងបានសម្រេចនូវភាវៈជាអរហន្ត ក្នុងបច្ចុប្បន្នទាន់ភ្នែក ពុំនោះសោត បើមានឧបាទានក្ខន្ធសេសសល់នៅ ក៏គង់នឹងបានសម្រេច នូវភាវៈជាអនា-គាមិបុគ្គលពុំខានឡើយ ។

[១៩២] ឯកាយនោ អយំ ភិក្ខវេ មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្វានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ យទិទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានាតិ ។ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តន្តិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

សតិប្បដ្ឋានសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

មូលបរិយាយវគ្គោ បឋមោ ។

[១៩២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវគឺសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ជាផ្លូវមូលតែមួយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធ ដោយវិសេសនៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង់នូវសេចក្តីសោក និងសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីរំលត់នូវទុក្ខនិងទោមនស្ស ដើម្បីបាននូវអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ ពាក្យណាដែលតថាគតបានពោលហើយថា (សាសនារបស់តថាគតជាគុណ សម្រាប់ស្រោចស្រង់សត្វ) ដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវផ្លូវដ៏ប្រសើរ គឺសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានសំដែងសតិប្បដ្ឋានសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សតិប្បដ្ឋានសូត្រទី ១០ ។

ចប់ មូលបរិយាយវគ្គទី ១ ។

តស្សុទ្ទានំ

អជរំ អមរំ អមតាជិគមំ

ផលមគ្គនិទស្សនំ ទុក្ខនុទំ

សហិតត្ថមហារហស្សការំ

ពហុប្បីតិហរំ វិរិជំ សុណាថ

តឡាការ សុប្បវិតំ ឃម្មបថេ

តិវិជក្កិសិលេសិតនិព្វានំ

ព្យាជិបនោទនឱបទយោ

មជ្ឈិមសុត្តវរា បបិតា

មធុមទ្ធុរមទ្ធុរសា

អមរានំ ទិឌ្ឍរតិជននី

មនុសង្ឃំ តំ សុត្តព្យាករណញ្ច

បបិតា សក្យបុត្តានមាភិរមត្តា

បញ្ជីរឿងក្នុងមូលបរិយាយវគ្គនោះគឺ

អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្ដាប់(នូវពាក្យដែលសំដែងអំពីព្រះនិព្វាន) ជាធម្មជាតមិនចាស់ មិនស្លាប់ជាទីលុះដល់អមតៈ ជាគ្រឿងសំដែងនូវមគ្គផល បន្ទោបង់នូវសេចក្ដីទុក្ខធ្វើនូវទីកំបាំងធំ ដែលមានប្រយោជន៍និងសេចក្ដីចម្រើននាំមកនូវបីតិជាច្រើន មានប្រការផ្សេង ៗ ជាទីញុំាងភ្លើងនិងជ័រទាំងបី[១]ប្រការ ឲ្យរីងស្ងួតដូចជាស្រះមានទឹកពេញប្រៀប (ដែលព្រះអាទិត្យឲ្យរីងស្ងួត) ក្នុងរដូវក្ដៅ ។ សូត្រដ៏ប្រសើរ ក្នុងមជ្ឈិមនិកាយទាំងឡាយ ជាគ្រឿងបន្ទោបង់និងរម្ងាប់នូវព្យាធិ មានអត្ថរសដ៏ឆ្ងាញ់ ទន់ភ្លន់នឹងញុំាងសេចក្ដីរីករាយសប្បាយ ឲ្យកើតឡើងដល់ពួកទេវតា ជាសូត្រដែលព្រះគន្ថរចនាចារ្យ តម្កល់ទុកហើយផង ជាសូត្រដែលពួកសក្យបុត្រតម្កល់ទុកដើម្បីញុំាងពួកមនុស្សឲ្យត្រេកអរចំពោះសូត្រ និងព្យាករណ៍នោះផង

---

១ ភ្លើងឬជ័រទាំង ៣ ប្រការនេះ សំដៅយក រាគៈ ទោសៈ មោហៈ ។ អត្ថនោមតិ ។

២៤១

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សតិប្បដ្ឋានសុត្តេ និគមវចនំ

តិបញ្ញាសវរំ ទិយឌ្ឍសតំ

ទ្វេ ច វេយ្យាករណំ អបរេ ច តេ

អសមេ បបវត្តវត្តេ អនុបុព្វេន

ឯកមនា និសាមេថ មុនត្តំ

មូលអាសវធម្មទាយាទ-

ភេរវនង្គណាកង្ខសុត្តំ

វត្ថសល្លេខទិដ្ឋិសតិ

បបវត្តវរោ សោ សមត្តោ ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរមានចិត្តតែមួយ គឺមានចិត្តនឹងនួន តាំងសោតប្រសាទស្តាប់នូវសូត្រដ៏ប្រសើរនោះ ដែលមានវគ្គដ៏ប្រសើរ ៥៣ និង ១៥០ ទាំងវេយ្យាករណ៍ ២ ប្រការ និងពាក្យតិចតួចដទៃ ៗ ទៀត ក្នុងបឋមវគ្គទាំងអស់ ដែលមិនស្មើគ្នា តាមលំដាប់ដូច្នេះ គឺមូលបរិយាយសូត្រ ១ សព្វាសវសំវរសូត្រ ១ ធម្មទាយាទសូត្រ ១ ភយភេរវសូត្រ ១ អនង្គណសូត្រ ១ អាកង្ខេយ្យសូត្រ ១ វត្ថូបមសូត្រ ១ សល្លេខសូត្រ ១ សម្មាទិដ្ឋិសូត្រ ១ សតិប្បដ្ឋានសូត្រ ១ បាឋវគ្គដ៏ប្រសើរទាំងនោះ ចប់តែប៉ុណ្ណោះហើយ ។

សីហនាទវគ្គោ

បឋមំ ចូឡសីហនាទសុត្តំ

[១៨៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

[១៨៤] ភគវា ឯតទវោច ឥធេវ ភិក្ខវេ សមណោ ឥធ ទុតិយោ សមណោ ឥធ តតិយោ សមណោ ឥធ ចតុត្ថោ សមណោ សុញ្ញា បរប្បវាទា សមណេហិ អញ្ញេភីតិ ឯវមេវ[១] ភិក្ខវេ សម្មា សីហនាទំ នទថ ។ សន្តិ ខោ បនេតំ ភិក្ខវេ វិជ្ជតិ

១ ឱ. ឯវមេតំ ។

សីហនាទវគ្គ

ចូឡសីហនាទសូត្រទី ១

[១៥៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច្នេះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ បានទទួលភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

[១៥៤] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈ (ទី ១) (គឺសោតាបន្ន) មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ២ (គឺសកទាគាមី) ក៏មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ៣ (គឺអនាគាមី) ក៏មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ៤ (គឺអរហន្ត) ក៏មានតែក្នុងសាសនានេះ វាទៈ (គឺទិដ្ឋិ ៦២) របស់សាសនាដទៃ សូន្យចាកសមណៈទាំងឡាយ (ដែលស្ថិតនៅក្នុងផលទាំង ៤ ពួក) និងសមណៈទាំងឡាយដទៃ (ដែលស្ថិតនៅក្នុងមគ្គទាំង ៤ ពួកជាដើម) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបន្លឺនូវសីហនាទ ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯងចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនុ៎ះ រមែងមាន

២៤៣

សីហនាទវគ្គស្ស ចូឡសីហនាទសុត្តេ ចតុត្ថោ សមណោ

យំ ឥធ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវំ វទេយ្យុំ កោ បនាយស្មន្តានំ អស្សាសោ កឹ ពលំ យេន តុម្ហេ អាយស្មន្តោ អត្តនិ សម្បស្សមានា[១] ឯវំ វទេថ ឥធេវ សមណោ ឥធ ទុតិយោ សមណោ ឥធ តតិយោ សមណោ ឥធ ចតុត្ថោ សមណោ សុញ្ញា បរប្បវាទា សមណេហិ អញ្ញេភីតិ ឯវំវាទិនោ ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវមស្សុ វចនីយា អត្ថិ ខោ នោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ចត្តារោ ធម្មា អក្ខាតា យេ មយំ អត្តនិ សម្បស្សមានា ឯវំ វទេម ឥធេវ សមណោ ឥធ ទុតិយោ សមណោ ឥធ តតិយោ សមណោ ឥធ ចតុត្ថោ សមណោ

១ ឱ. ម. អត្តនិ សម្បស្សមានាតិ ន ទិស្សតិ ។

គឺពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ[១] ក្នុងលោកនេះ សមជានិយាយយ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុទាំងឡាយ បានអ្វីជាគ្រឿងអាង បានអ្វីជាកម្លាំងដែលជាហេតុឲ្យលោកមានអាយុទាំងឡាយ ពិចារណាឃើញច្បាស់ ក្នុងខ្លួន ហើយពោលយ៉ាងនេះថា សមណៈ (ទី ១) មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ២ មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ៣ មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ៤ មានតែក្នុងសាសនានេះ វាទៈរបស់សាសនាដទៃសូន្យចាកសមណៈទាំងឡាយនិងសមណៈទាំងឡាយដទៃ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយនិយាយយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះវិញថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានធម៌ ៤ យ៉ាងដែលព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់បានសំដែងហើយ ដល់យើងទាំងឡាយ ជាធម៌នាំឲ្យយើងទាំងឡាយពិចារណាឃើញច្បាស់ក្នុងខ្លួន ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា សមណៈ (ទី ១) មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ២ ក៏មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ៣ ក៏មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ៤ ក៏មានតែក្នុងសាសនានេះ វាទៈរបស់

---

១ តិរ្ថ ប្រែថា កំពង់ សំដៅយកទិដ្ឋិ ៦២ ព្រោះពួកសត្វតែងឆ្លងតែងជាប់ជំពាក់ក្នុងលទ្ធិទាំងនេះ ។ ពួកអ្នកបួសដែលប្រកាន់លទ្ធិទាំងនេះ ហៅថា តិរ្ថិយ ។ តិរ្ថិយដទៃគឺផ្សេងពីពុទ្ធ-សាសនា ហៅថា អន្យតិរ្ថិយ ។

សុញ្ញា បរប្បវាទា សមណេហិ អញ្ញេហីតិ កតមេ ចត្តារោ អត្ថិ ខោ នោ អាវុសោ សត្ថរិ បសាទោ អត្ថិ ធម្មេ បសាទោ អត្ថិ សីលេសុ បរិបូរការិតា សហធម្មិកា ខោ បន[១] បិយា មនាបា គហដ្ឋា ចេវ បព្វជិតា ច ឥមេ ខោ នោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ចត្តារោ ធម្មា អក្ខាតា យេ មយំ អត្តនិ សម្បស្សមានា ឯវំ វទេម ឥធេវ សមណោ ឥធ ទុតិយោ សមណោ ឥធ តតិយោ សមណោ ឥធ ចតុត្ថោ សមណោ សុញ្ញា បរប្បវាទា សមណេហិ អញ្ញេហីតិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ ភិក្ខវេ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវំ វទេយ្យុំ អម្ហាកម្បិ ខោ អាវុសោ អត្ថិ សត្ថរិ បសាទោ យោ[២] អម្ហាកំ សត្ថា អម្ហាកម្បិ អត្ថិ ធម្មេ បសាទោ យោ[៣] អម្ហាកំ

១ ឱ. បន នោ ។ ២-៣ ឱ. ម. សោ ។

សាសនាដទៃ សូន្យចាកសមណៈទាំងឡាយ និងសមណៈទាំងឡាយដទៃ ធម៌ទាំង ៤ ប្រការ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ គឺយើងទាំងឡាយ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្តា ១ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងព្រះធម៌ ១ មានការៈជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយ ១ ពួកសហធម្មិក[១] ដែលជាគ្រហស្ថក្តី ជាបព្វជិតក្តី ក៏ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ៤ ប្រការនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់បានសំដែងហើយដល់យើងទាំងឡាយ ជាធម៌នាំឲ្យយើងទាំងឡាយ ពិចារណាឃើញច្បាស់ក្នុងខ្លួន ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា សមណៈ (ទី ១) មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ២ ក៏មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ៣ ក៏មានតែក្នុងសាសនានេះ សមណៈទី ៤ ក៏មានតែក្នុងសាសនានេះ វាទៈរបស់សាសនាដទៃសូន្យចាកសមណៈទាំងឡាយ និងសមណៈទាំងឡាយដទៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង់មានហេតុជាទំនងយ៉ាងនេះ គឺ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយគប្បីនិយាយយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្តា ដែលជាសាស្តារបស់ពួកយើងដែរ យើងទាំងឡាយមានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងព្រះធម៌ ដែលជាធម៌របស់ពួកយើងដែរ យើងទាំងឡាយ

---

១ មាន ៧ ពួកគឺ ភិក្ខុ ១ ភិក្ខុនី ១ សិក្ខមានា ១ សាមណេរ ១ សាមណេរី ១ ឧបាសក ១ ឧបាសិកា ១ ។ អដ្ឋកថា ។

ធម្មោ មយម្បិ សីលេសុ បរិបូរការិនោ យានិ អម្ហាកំ សីលានិ អម្ហាកម្បិ សហធម្មិកា បិយា មនាបា គហដ្ឋា ចេវ បព្វជិតា ច ។ ឥធ នោ អាវុសោ កោ វិសេសោ កោ អធិប្បាយោ[១] កឹ នានាករណំ យទិទំ តុម្ហាកញ្ចេវ អម្ហាកញ្ចាតិ ។ ឯវំវាទិនោ ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវ-មស្សុ វចនីយា កឹ បនាវុសោ ឯកា និដ្ឋា ឧទាហុ បុថុ និដ្ឋាតិ ។ សម្មា ព្យាករមានា ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវំ ព្យាករេយ្យុំ ឯកា ហាវុសោ និដ្ឋា ន បុថុ និដ្ឋាតិ ។ សា បនាវុសោ និដ្ឋា សរាគស្ស ឧទាហុ វីតរាគស្សាតិ ។ សម្មា ព្យាករមានា ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវំ ព្យាករេយ្យុំ វីតរាគស្សាវុសោ សា និដ្ឋា ន សា និដ្ឋា សរាគស្សាតិ ។ សា បនាវុសោ និដ្ឋា

១ អធិប្បាយសោតិបិ បាឋោ ។

បានធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយ ដែលជាសីលរបស់ពួកយើងដែរ ពួកសហធម្មិក គឺគ្រហស្ថនិងបព្វជិត ក៏ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត របស់យើងទាំងឡាយដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកលោកនិងពួកយើងមានសេចក្ដីប្លែកគ្នាត្រង់ណា មានអធិប្បាយដូចម្ដេច មានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាដូចម្ដេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ គង់និយាយយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្ដីជ្រះថ្លា[១] មានតែ ១ ឬមានច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ កាលដែលព្យាករឲ្យត្រូវ គប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ឯទីបំផុតនៃសេចក្ដីជ្រះថ្លា មានតែមួយ មិនមានច្រើនទេ ។ អ្នកទាំង-ឡាយត្រូវសួរថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្ដីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលប្រកបដោយរាគៈ ឬជារបស់បុគ្គលប្រាសចាករាគៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយ កាលដែលព្យាករឲ្យត្រូវ គប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្ដីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលប្រាសចាករាគៈ ទីបំផុតនៃសេចក្ដីជ្រះថ្លានោះ មិនមែនជារបស់បុគ្គលដែលប្រកបដោយរាគៈទេ ។ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសួរថា

១ បានដល់ព្រះអរហត្តផល ។ អដ្ឋកថា ។

សទោសស្ស ឧទាហុ វីតទោសស្សាតិ ។ សម្មា ព្យាករមានា ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវំ ព្យាករេយ្យុំ វីតទោសស្សាវុសោ សា និដ្ឋា ន សា និដ្ឋា សទោសស្សាតិ ។ សា បនាវុសោ និដ្ឋា សមោហស្ស ឧទាហុ វីតមោហស្សាតិ ។ សម្មា ព្យាករមានា ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវំ ព្យាករេយ្យុំ វីតមោហស្សាវុសោ សា និដ្ឋា ន សា និដ្ឋា សមោហស្សាតិ ។ សា បនាវុសោ និដ្ឋា សតណ្ហស្ស ឧទាហុ វីតតណ្ហស្សាតិ ។ សម្មា ព្យាករមានា ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវំ ព្យាករេយ្យុំ វីតតណ្ហស្សាវុសោ

ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលប្រកបដោយទោស: ឬជារបស់បុគ្គលប្រាសចាកទោស: ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ កាលដែលព្យាករឲ្យត្រូវ គប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលប្រាសចាកទោស: ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ មិនមែនជារបស់បុគ្គលប្រកបដោយទោស:ទេ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសួរថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលប្រកបដោយមោហ: ឬជារបស់បុគ្គលប្រាសចាកមោហ: ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ កាលព្យាករឲ្យត្រូវ គប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលប្រាសចាកមោហ: ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ មិនមែនជារបស់បុគ្គលប្រកបដោយមោហ:ទេ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសួរថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលប្រកបដោយតណ្ហា ឬជារបស់បុគ្គលប្រាសចាកតណ្ហា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ កាលព្យាករដោយត្រឹមត្រូវ គប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលប្រាស

សា និដ្ឋា ន សា និដ្ឋា សតណ្ហស្សាតិ ។ សា បនាវុសោ និដ្ឋា សឧបាទានស្ស ឧទាហុ អនុបាទានស្សាតិ ។ សម្មា ព្យាករមានា ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវំ ព្យាករេយ្យុំ អនុបាទានស្សាវុសោ សា និដ្ឋា ន សា និដ្ឋា សឧបាទានស្សាតិ ។ សា បនាវុសោ វិទ្វសុនោ ឧទាហុ អវិទ្វសុនោតិ ។ សម្មា ព្យាករមានា ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវំ ព្យាករេយ្យុំ វិទ្វសុនោ អាវុសោ សា និដ្ឋា ន សា និដ្ឋា អវិទ្វសុនោតិ ។ សា បនាវុសោ និដ្ឋា អនុរុទ្ធប្បដិវិរុទ្ធស្ស ឧទាហុ អននុរុទ្ធប្បដិវិរុទ្ធស្សាតិ[១] ។ សម្មា ព្យាករមានា ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា

---

១ អននុរុទ្ធាប្បដិវិរុទ្ធស្សាតិ ឥតិបិ បាឋោ ។

ចាកតណ្ហា ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ មិនមែនជារបស់បុគ្គលប្រកបដោយតណ្ហាទេ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសួរថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលប្រកបដោយឧបាទាន ឬជារបស់បុគ្គលមិនមានឧបាទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ កាលព្យាករដោយត្រឹមត្រូវ គប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលមិនមានឧបាទាន ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ មិនមែនជារបស់បុគ្គលប្រកបដោយឧបាទានទេ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសួរថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បណ្ឌិត ឬជារបស់បុគ្គលមិនមែនជាបណ្ឌិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ កាលព្យាករដោយត្រឹមត្រូវ គប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បណ្ឌិត ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ មិនមែនជារបស់បុគ្គលដែលមិនមែនជាបណ្ឌិតទេ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសួរថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលដែលនៅមានត្រេកអរ នៅមានក្រោធ ឬជារបស់បុគ្គលដែលមិនមានត្រេកអរ និងមិនមានក្រោធ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ កាលដែលព្យាករដោយត្រឹមត្រូវ គប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា

ឯវំ ព្យាករេយ្យុំ អននុរុទ្ធប្បដិវិរុទ្ធស្សាវុសោ សា និដ្ឋា ន សា និដ្ឋា អនុរុទ្ធប្បដិវិរុទ្ធស្សាតិ ។

សា បនាវុសោ និដ្ឋា បបញ្ចារាមស្ស បបញ្ចរតិនោ ឧទាហុ និប្បបញ្ចារាមស្ស និប្បបញ្ចរតិនោតិ ។

សម្មា ព្យាករមានា ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវំ ព្យាករេយ្យុំ និប្បបញ្ចារាមស្សាវុសោ សា និដ្ឋា និប្បបញ្ចរតិនោ ន សា និដ្ឋា បបញ្ចារាមស្ស បបញ្ចរតិនោតិ ។

ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលមិនមានត្រេកអរ មិនមានក្រោធ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ មិនមែនជារបស់បុគ្គលនៅមានត្រេកអរ នៅមានក្រោធទេ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសួរថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលមានបបញ្ចធម៌[១]ជាទីត្រេកអរ មានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបបញ្ចធម៌ ឬជារបស់បុគ្គលមិនមានបបញ្ចធម៌ជាទីត្រេកអរ មិនមានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបបញ្ចធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ កាលព្យាករដោយត្រឹមត្រូវ គប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ជារបស់បុគ្គលមិនមានបបញ្ចធម៌ជាទីត្រេកអរ មិនមានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបបញ្ចធម៌ ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លានោះ មិនមែនជារបស់បុគ្គលមានបបញ្ចធម៌ជាទីត្រេកអរ មានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបបញ្ចធម៌ទេ ។

---

១ បបញ្ចធម៌ សំដៅយកកិលេសដែលធ្វើដំណើររបស់សត្វឲ្យយឺតយូរក្នុងភព បានដល់ តណ្ហា ទិដ្ឋិ មានះ ។ អដ្ឋកថា ។

សីហនាទវគ្គស្ស ចូឡសីហនាទសុត្តេ ទ្វេ ទិដ្ឋិយោ

[១៨៨] ទ្វេមា ភិក្ខវេ ទិដ្ឋិយោ ភវទិដ្ឋិ ច វិភវទិដ្ឋិ ច ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ភវទិដ្ឋឹ អល្លីនា ភវទិដ្ឋឹ ឧបគតា ភវទិដ្ឋឹ អជ្ឈោសិតា វិភវទិដ្ឋិយា តេ បដិវិរុទ្ធា ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា វិភវទិដ្ឋឹ អល្លីនា វិភវទិដ្ឋឹ ឧបគតា វិភវទិដ្ឋឹ អជ្ឈោសិតា ភវទិដ្ឋិយា តេ បដិវិរុទ្ធា ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមាសំ ទ្វិន្នំ ទិដ្ឋីនំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ នប្បជានន្តិ តេ សរាគា តេ សទោសា តេ សមោហា តេ សតណ្ហា តេ សឧបាទានា តេ អវិទ្វសុនោ តេ អនុរុទ្ធប្បដិវិរុទ្ធា តេ បបញ្ចារាមា បបញ្ចរតិនោ

សីហនាទវគ្គ ចូឡសីហនាទសូត្រ ទិដ្ឋិ ២ ប្រការ

[១៥៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទិដ្ឋិនេះ មាន ២ ប្រការគឺ ភវទិដ្ឋិ(១) ១ វិភវទិដ្ឋិ(២) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ជាអ្នកតោងជាប់នឹងភវទិដ្ឋិ ចូលទៅកាន់ភវទិដ្ឋិ ចុះស៊ប់កាន់ភវទិដ្ឋិ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏ស្អប់ខ្ពើមវិភវទិដ្ឋិ(៣) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ជាអ្នកតោងជាប់នៅនឹងវិភវទិដ្ឋិ ចូលទៅកាន់វិភវទិដ្ឋិ ចុះស៊ប់កាន់វិភវទិដ្ឋិ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏ស្អប់ខ្ពើមភវទិដ្ឋិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវអានិសង្ស ផង នូវទោសផង នៃទិដ្ឋិទាំង ២ នេះ នូវសេចក្តីរលាស់ចេញនូវទិដ្ឋិទាំង ២ នោះផង តាមសេចក្តីពិតទេ តថាគតពោលថា ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយរាគៈ ជាអ្នកប្រកបដោយទោសៈ ជាអ្នកប្រកបដោយមោហៈ ជាអ្នកប្រកបដោយតណ្ហា ជាអ្នកប្រកបដោយឧបាទាន ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ អ្នកនៅមានត្រេកអរ នៅមានក្រេវក្រោធ ជាអ្នកមានបបញ្ចធម៌ជាទីត្រេកអរ មានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងបបញ្ចធម៌

១ បានដល់សស្សតទិដ្ឋិ ។ ២ បានដល់ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ។ អដ្ឋកថា ។ ៣ អដ្ឋកថា ថា មនុស្សពួកនេះ ឈ្លោះប្រកែកនឹងអ្នកប្រកាន់វិភវទិដ្ឋិ ថា ពួកអ្នកជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ មិនស្គាល់ច្បាស់ថា លោកនេះទៀងទាត់ លោកនេះមិនដាច់សូន្យ ដូច្នេះឡើយ ។

តេ ន បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាមរណេន សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសេហិ[១] ន បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មាតិ វទាមិ ។ យេ ហិ កេចិ[២] សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមាសំ ទ្វិន្នំ ទិដ្ឋីនំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ បជានន្តិ តេ វីតរាគា តេ វីតទោសា តេ វីតមោហា តេ វីតតណ្ហា តេ អនុបាទានា តេ វិទ្ទសុនោ តេ អននុរុទ្ធប្បដិវិរុទ្ធា តេ និប្បបញ្ចារាមា និប្បបញ្ចរតិនោ តេ បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាមរណេន សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសេហិ បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មាតិ វទាមិ ។

[១៤៦] ចត្តារិមានិ ភិក្ខវេ ឧបាទានានិ កតមានិ ចត្តារិ កាមុបាទានំ ទិដ្ឋុបាទានំ សីលព្វតុបាទានំ

---

១ ឱ. ម. សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ ។ ២ ឱ. ម. យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខវេ ។

ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនរួចស្រឡះចាកជាតិ ជរា មរណៈ សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខទោមនស្សនិងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងមិនរួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវអានិសង្សផង នូវទោសផង នៃទិដ្ឋិទាំង ២ នេះ នូវសេចក្តីរលាស់ចេញ (នូវទិដ្ឋិទាំង ២ នោះ) ផង តាមសេចក្តីពិត តថាគតពោលថា ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាអ្នកប្រាសចាករាគៈ ជាអ្នកប្រាសចាកទោសៈ ជាអ្នកប្រាសចាកមោហៈ ជាអ្នកប្រាសចាកតណ្ហា ជាអ្នកមិនមានឧបាទាន ជាអ្នកចេះដឹង ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីក្រោធ ជាអ្នកមិនមានបបញ្ចធម៌ជាទីត្រេកអរ មិនមានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបបញ្ចធម៌ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ រមែងរួចស្រឡះចាកជាតិ ជរា មរណៈ សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងរួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខ ។

[១៥៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់មាំ) នេះមាន ៤ ប្រការ ឧបាទាន ៤ តើដូចម្តេច គឺ កាមុបាទាន (សេក្តីប្រកាន់មាំក្នុងកាម) ១ ទិដ្ឋុបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់មាំក្នុងទិដ្ឋិ) ១ សីលព្វតុបាទាន

អត្តវាទុបាទានំ ។ សន្តិ ភិក្ខវេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា សព្ពុបាទានបរិញ្ញាវាទា បដិជានមានា តេ ន សម្មា សព្ពុបាទានបរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ កាមុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ន ទិដ្ឋុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ន សីលព្វតុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ន អត្តវាទុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ តំ កិស្ស ហេតុ ឥមានិ ហិ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា តីណិ ឋានានិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ តស្មា តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សព្ពុបាទានបរិញ្ញាវាទា បដិជានមានា តេ ន សម្មា សព្ពុបាទានបរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ កាមុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ន ទិដ្ឋុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ន សីលព្វតុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ន អត្តវាទុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ។ សន្តិ ភិក្ខវេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា សព្ពុបាទានបរិញ្ញាវាទា បដិជានមានា

(សេចក្តីប្រកាន់មាំក្នុងសីលនិងវត) ១ អត្តវាទុបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់មាំក្នុងពាក្យពោលថា ខ្លួនប្រាណ) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ប្តេជ្ញាថាជាអ្នកពោលនូវការកំណត់ដឹង នូវឧបាទានទាំងអស់ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ ដោយប្រពៃទេ បញ្ញត្តតែការកំណត់ដឹងនូវកាមុបាទាន (ប៉ុណ្ណោះ) មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវទិដ្ឋុបាទាន មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវសីលព្វតុបាទាន មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវអត្តវាទុបាទានទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ មិនបានដឹងច្បាស់នូវហេតុទាំង ៣ ប្រការនេះ តាមសេចក្តីពិតឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននោះ ប្តេជ្ញាថា ជាអ្នកពោលនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ តែពួកគេទាំងនោះ មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ ដោយប្រពៃទេ បញ្ញត្តតែការកំណត់ដឹងនូវកាមុបាទានប៉ុណ្ណោះ មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវទិដ្ឋុបាទាន មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវសីលព្វតុបាទាន មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវអត្តវាទុបាទានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ប្តេជ្ញាថា ជាអ្នកពោលនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទាន

តេ ន សម្មា សព្ពុបាទានបរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ កាមុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ទិដ្ឋុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ន សីលព្វតុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ន អត្តវាទុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ តំ កិស្ស ហេតុ ឥមានិ ហិ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា ទ្វេ ឋានានិ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ តស្មា តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សព្ពុបាទានបរិញ្ញាវាទា បដិជានមានា តេ ន សម្មា សព្ពុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ កាមុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ទិដ្ឋុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ សីលព្វតុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ន អត្តវាទុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ។ សន្តិ ភិក្ខវេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា សព្ពុបាទានបរិញ្ញាវាទា បដិជានមានា តេ ន សម្មា សព្ពុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ កាមុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ទិដ្ឋុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ សីលព្វតុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ន អត្តវាទុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ តំ កិស្ស ហេតុ

ទាំងអស់ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ ដោយប្រពៃទេ បញ្ញត្តតែការកំណត់ដឹងនូវកាមុបាទាន បញ្ញត្តតែការកំណត់ដឹងនូវទិដ្ឋុបាទានប៉ុណ្ណោះ មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវសីលព្វតុបាទាន មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវអត្តវាទុបាទានទេ ដំ-ណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននោះ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុទាំង ២ ប្រការនេះតាមពិតទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននោះ ប្តេជ្ញាថា ជាអ្នកពោលនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ តែពួកគេនោះ មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ដោយប្រពៃទេ បញ្ញត្តតែការកំណត់ដឹងនូវកាមុបាទាន បញ្ញត្តតែការកំណត់ដឹងនូវទិដ្ឋុបាទាន បញ្ញត្តតែការកំណត់ដឹងនូវសីល-ព្វតុបាទានប៉ុណ្ណោះ មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវអត្តវាទុបាទានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ប្តេជ្ញាថាជាអ្នកពោលនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ តែពួកគេទាំងនោះ មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ ដោយប្រពៃទេ បញ្ញត្តតែការកំណត់ដឹងនូវកាមុបាទាន បញ្ញត្តតែការកំណត់ដឹង នូវទិដ្ឋុបា-ទាន បញ្ញត្តតែការកំណត់ដឹងនូវសីលព្វតុបាទានប៉ុណ្ណោះ មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹង នូវអត្តវាទុបាទានទេ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី

ឥមំ ហិ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា ឯកំ ឋានំ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ តស្មា តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សព្ពុបាទានបរិញ្ញាវាទា បដិជានមានា តេ ន សម្មា សព្ពុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ កាមុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ទិដ្ឋុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ សីលព្វតុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ន អត្តវាទុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ។ ឯវរូបេ ខោ ភិក្ខវេ ធម្មវិនយេ យោ ធម្មេ បសាទោ សោ ន សម្មគ្គតោ អក្ខាយតិ យា សីលេសុ បរិបូរការិតា[១] សា ន សម្មគ្គតា អក្ខាយតិ យា សហធម្មិកេសុ បិយមនាបតា សា ន សម្មគ្គតា អក្ខាយតិ តំ កិស្ស ហេតុ ឯវញ្ហេតំ ភិក្ខវេ ហោតិ យថាតំ ទុរក្ខាតេ ធម្មវិនយេ ទុប្បវេទិតេ អនិយ្យានិកេ អនុបសមសំវត្តនិកេ អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតេ ។

១ បរិបូរិការិតាតិបិ បាឋោ ។

ព្រោះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននោះ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុ ១ ប្រការនេះតាមពិតទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននោះ ប្តេជ្ញាថាជាអ្នកពោលនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ តែពួកគេនោះ មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ទេ បញ្ញត្តតែការកំណត់ដឹង នូវសីលព្វតុបាទានប៉ុណ្ណោះ មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវអត្តវាទុបាទានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីជ្រះថ្លាណាក្នុងសាស្តា ក្នុងធម្មវិន័យបែបនេះឯង សេចក្តីជ្រះថ្លានោះ មិនហៅថា ប្រព្រឹត្តទៅដោយព្រៃទេ សេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងធម៌ ក៏មិនហៅថា ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រពៃទេ ការធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយ ក៏មិនហៅថា ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រពៃទេ សេចក្តីស្រឡាញ់និងសេចក្តីគាប់ចិត្ត ក្នុងសហធម្មិកទាំងឡាយ ក៏មិនហៅថា ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រពៃទេ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បានជាយ៉ាងនុ៎ះ ព្រោះហេតុតែធម្មវិន័យ ដែលគេពោលហើយមិនត្រឹមត្រូវ ប្រកាសទុកមិនល្អ មិនមែនជាធម៌ស្រោចស្រង់សត្វ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ទុក្ខ ជាធម៌ដែលគ្រូមិនមែនជាសម្មាសម្ពុទ្ធសំដែងទុកដោយពិត ។

[១៥៧] តថាគតោ ច ខោ ភិក្ខវេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ សព្ពុបាទានបរិញ្ញាវាទោ បដិជានមានោ សម្មា សព្ពុបាទានបរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ កាមុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ ទិដ្ឋុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ សីលព្វតុបាទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ អត្តវាទុបា-ទានស្ស បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ ។ ឯវរូបេ ខោ ភិក្ខវេ ធម្មវិនយេ យោ សត្ថរិ បសាទោ សោ សម្មគ្គតោ អក្ខាយតិ យោ ធម្មេ បសាទោ សោ សម្មគ្គតោ អក្ខាយតិ យា សីលេសុ បរិបូរការិតា សា សម្មគ្គតា អក្ខាយតិ យា សហធម្មិកេសុ បិយមនាបតា សា សម្មគ្គតា អក្ខាយតិ តំ កិស្ស ហេតុ ឯវញ្ហេតំ ភិក្ខវេ ហោតិ យថាតំ ស្វាក្ខាតេ ធម្មវិនយេ សុប្បវេទិតេ និយ្យានិកេ ឧបសមសំវត្តនិកេ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតេ ។

[១៥៨] ឥមេ ច ភិក្ខវេ ចត្តារោ ឧបាទានា កឹនិទានា កឹសមុទយា កឹជាតិកា កឹបភវា ។

[១៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកព្រះតថាគតជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ប្តេជ្ញាថាជាអ្នកពោលនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ តែងបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវឧបាទានទាំងអស់ដោយប្រពៃ គឺបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងកាមុបាទាន បញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងទិដ្ឋុបាទាន បញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងសីលព្វតុបាទាន បញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងអត្តវាទុបាទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីជ្រះថ្លាណាក្នុងសាស្តា ក្នុងធម្មវិន័យបែបនេះឯង សេចក្តីជ្រះថ្លានោះ ហៅថា ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រពៃ សេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងធម៌ ក៏ហៅថា ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រពៃ ការធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយ ក៏ហៅថា ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រពៃ សេចក្តីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត ក្នុងសហធម្មិកទាំងឡាយ ក៏ហៅថា ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រពៃ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បានជាយ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុតែធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងល្អហើយ ប្រកាសទុកល្អហើយ ជាធម៌ស្រោចស្រង់សត្វ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ទុក្ខ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសំដែងទុកហើយ ដោយពិត ។

[១៥៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាទានទាំង ៤ នេះឯង មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើតមុន ។

២៤៤

សីហនាទវគ្គស្ស ចូឡសីហនាទសុត្តេ តណ្ហា និទានាទិកថា

ឥមេ ចត្តារោ ឧបាទានា តណ្ហានិទានា តណ្ហាសមុ-
ទយា តណ្ហាជាតិកា តណ្ហាបភវា ។ តណ្ហា ចាយំ
ភិក្ខវេ កឹនិទានា កឹសមុទយា កឹជាតិកា កឹប-
ភវា ។ តណ្ហា វេទនានិទានា វេទនាសមុទយា
វេទនាជាតិកា វេទនាបភវា ។ វេទនា ចាយំ ភិក្ខវេ
កឹនិទានា កឹសមុទយា កឹជាតិកា កឹបភវា ។
វេទនា ផស្សនិទានា ផស្សសមុទយា ផស្សជាតិកា
ផស្សប្បភវា ។ ផស្សោ ចាយំ ភិក្ខវេ កឹនិទានោ
កឹសមុទយោ កឹជាតិកោ កឹបភវោ ។ ផស្សោ
សឡាយតននិទានោ សឡាយតនសមុទយោ សឡា-
យតនជាតិកោ សឡាយតនប្បភវោ ។ សឡាយតន-
ញ្ចិទំ ភិក្ខវេ កឹនិទានំ កឹសមុទយំ កឹជាតិកំ
កឹបភវំ ។ សឡាយតនំ នាមរូបនិទានំ នាមរូបស-
មុទយំ នាមរូបជាតិកំ នាមរូបប្បភវំ ។ នាមរូ-
បញ្ចិទំ ភិក្ខវេ កឹនិទានំ កឹសមុទយំ កឹជាតិកំ

ឧបាទានទាំង ៤ នេះ មានតណ្ហាជាហេតុ មានតណ្ហាជាទីកើត មានតណ្ហាជាកំណើត មានតណ្ហាជាដែនកើតមុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកតណ្ហានេះ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើតមុន ។ តណ្ហាមានវេទនាជាហេតុ មានវេទនាជាទីកើតមុន មានវេទនាជាកំណើត មានវេទនាជាដែនកើតមុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯវេទនានេះ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើតមុន ។ វេទនាមានផស្សៈជាហេតុ មានផស្សៈជាទីកើត មានផស្សៈជាកំណើត មានផស្សៈជាដែនកើតមុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះផស្សៈនេះ តើមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើតមុន ។ ផស្សៈមានសឡាយតនៈជាហេតុ មានសឡាយតនៈជាទីកើត មានសឡាយតនៈជាកំណើត មានសឡាយតនៈជាដែនកើតមុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សឡាយតនៈនេះ តើមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើតមុន ។ សឡាយតនៈមាននាមរូបជាហេតុ មាននាមរូបជាទីកើត មាននាមរូបជាកំណើត មាននាមរូបជាដែនកើតមុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាម-រូបនេះ តើមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជា

ភីបករំ ។ នាមរូបំ វិញ្ញាណនិទានំ វិញ្ញាណសមុទយំ វិញ្ញាណជាតិកំ វិញ្ញាណប្បភវំ ។ វិញ្ញាណញ្ចិទំ ភិក្ខវេ កឹនិទានំ កឹសមុទយំ កឹជាតិកំ កឹបភវំ ។ វិញ្ញាណំ សង្ខារនិទានំ សង្ខារសមុទយំ សង្ខារជាតិកំ សង្ខារប្បភវំ ។ សង្ខារា ចិមេ ភិក្ខវេ កឹនិទានា កឹសមុទយា កឹជាតិកា កឹបភវា ។ សង្ខារា អវិជ្ជានិទានា អវិជ្ជាសមុទយា អវិជ្ជាជាតិកា អវិជ្ជា-បភវា ។ យតោ ច ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា បហីនា ហោតិ វិជ្ជា ឧប្បន្នា សោ អវិជ្ជាវិរាគា វិជ្ជុប្បាទា នេវ កាមុបាទានំ ឧបាទិយតិ ន ទិដ្ឋុបា-ទានំ ឧបាទិយតិ ន សីលព្វតុបាទានំ ឧបាទិយតិ ន អត្តវាទុបាទានំ ឧបាទិយតិ អនុបាទិយំ ន បរិ-តស្សតិ អបរិតស្សំ បច្ចត្តញ្ញេវ[១] បរិនិព្វាយតិ

---

១ ឱ. បច្ចត្តំយេវ ។

ដែនកើតមុន ។ នាមរូបមានវិញ្ញាណជាហេតុ មានវិញ្ញាណជាទីកើត មានវិញ្ញាណជាកំណើត មានវិញ្ញាណជាដែនកើតមុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណនេះ តើមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើតមុន ។ វិញ្ញាណមានសង្ខារជាហេតុ មានសង្ខារជាទីកើត មានសង្ខារជាកំណើត មានសង្ខារជាដែនកើតមុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយនេះ តើមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើតមុន ។ សង្ខារទាំងឡាយ មានអវិជ្ជាជាហេតុ មានអវិជ្ជាជាទីកើត មានអវិជ្ជាជាកំណើត មានអវិជ្ជាជាដែនកើតមុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុលះបង់អវិជ្ជាបានហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ភិក្ខុនោះ លែងប្រកាន់មាំនូវកាមុបាទាន លែងប្រកាន់មាំនូវទិដ្ឋុបាទាន លែងប្រកាន់មាំនូវសីលព្វតុបាទាន លែងប្រកាន់មាំនូវអត្តវាទុបាទាន កាលបើលែងប្រកាន់មាំហើយ ក៏នឹងមិនបានតក់ស្លុត (ដោយតណ្ហា) កាលបើមិនតក់ស្លុតហើយ ក៏នឹងរំលត់ (កិលេស) ចំពោះខ្លួនឯង ព្រោះអស់ទៅនៃអវិជ្ជា ព្រោះវិជ្ជាកើតឡើង

២៤៧

សីហនាទវគ្គស្ស ចូឡសីហនាទសុត្តេ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទនំ

ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ណាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតិ[១] ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

ចូឡសីហនាទសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. បជានាតីតិ ។

ហើយដឹងច្បាស់ដូច្នេះថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញនៅចប់ស្រេចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ កិច្ចក្រៅអំពីនេះទៅទៀត មិនមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ចូឡសីហនាទសូត្រទី ១ ។

ទុតិយំ មហាសីហនាទសុត្តំ

[១៤៩] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ ពហិនគរេ អបរបុរេ[១] វនសណ្ឌេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សុនក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ អចិរបក្កន្តោ ហោតិ ឥមស្មា ធម្មវិនយា ។ សោ វេសាលិយំ បរិសតិ[២] ឯវំ[៣] វាចំ ភាសតិ នត្ថិ សមណស្ស គោតមស្ស ឧត្តរិ[៤] មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសោ តក្កបរិយាហតំ សមណោ គោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ វីមំសានុចរិតំ សយំ បដិភាណំ យស្ស ច ខ្វាស្សត្ថាយ ធម្មោ ទេសិតោ សោ និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខ-យាយាតិ ។

---

១ ឱ. អវេរបុរេតិ បាហោ បញ្ញាយតិ ។ ២ ឱ. បរិសតិន្តិ បាហោ ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ម. ឯតំ ។ ៤ ឱ. ឧត្តរី ។

មហាសីហនាទសូត្រទី ២

[១៩៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងដងព្រៃក្រៅនគរ ជាខាងលិចក្រុងវេសាលី ។ សម័យនោះឯង សុនក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្ត ទើបនឹងសឹកចេញចាកធម្មវិន័យនេះទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ។ តែងពោលវាចាក្នុងកណ្តាលបរិសទ្យ ក្នុងក្រុងវេសាលិយ៉ាងនេះថា គុណវិសេសគឺញាណទស្សនៈ[១] ជាគុណអាចដើម្បីធ្វើខ្លួនឲ្យជាព្រះអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌[២] នៃព្រះសមណគោតម មិនមានទេ ព្រះសមណគោតម សំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាការឈ្វាសវៃដោយខ្លួនឯង តែធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គុណវិសេសណា គុណវិសេសនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីអស់ទៅនៃវដ្តទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់បុគ្គលអ្នកធ្វើតាមធម៌នោះ ។

១ បានដល់លោកុត្តរមគ្គ ។ ២ បានដល់កុសលកម្មបថ ១០ ។

២៤៩

សីហនាទវគ្គស្ស មហាសីហនាទសុត្តេ សារីបុត្តស្ស វេសាលិបវិសនំ

[១៦០] អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ វេសាលឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ អស្សោសិ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ សុនក្ខត្តស្ស លិច្ឆវិបុត្តស្ស វេសាលិយំ បរិសតិ ឯវំ វាចំ ភាសមានស្ស នត្ថិ សមណស្ស គោតមស្ស ឧត្តរិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសោ តក្កបរិយាហតំ សមណោ គោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ វីមំសានុចរិតំ សយំ បដិភាណំ យស្ស ច ខ្វាស្សត្ថាយ ធម្មោ ទេសិតោ សោ និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ វេសាលិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សុនក្ខត្តោ ភន្តេ លិច្ឆវិបុត្តោ អចិរប្បក្កន្តោ ឥមស្មា ធម្មវិនយា សោ វេសាលិយំ បរិសតិ ឯវំ វាចំ ភាសិតំ នត្ថិ

[១៦០] លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ បានឮសុនក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្តកំពុងពោលវាចាក្នុងកណ្ដាលបរិសទ្យ ក្នុងក្រុងវេសាលីយ៉ាងនេះថា គុណ-វិសេសគឺញាណទស្សនៈ ដែលអាចដើម្បីធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ នៃព្រះសមណគោតមមិនមានទេ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវដោយសេចក្ដីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាការឈ្វាសវៃខ្លួនឯង តែធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គុណវិសេសណា គុណវិសេសនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃវដ្តទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់បុគ្គលអ្នកធ្វើតាមធម៌នោះ ។ លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ត្រាច់ទៅក្រុងវេសាលី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតហើយ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សុនក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្ត ទើបនឹងសឹកចេញចាកធម្ម-វិន័យនេះមិនយូរប៉ុន្មាន តែងពោលវាចាក្នុងកណ្ដាលបរិសទ្យ ក្នុងក្រុង

សមណស្ស គោតមស្ស ឧត្តរិ មនុស្សធម្មា អលម-រិយញ្ញាណទស្សនវិសេសោ តក្កបរិយាហតំ សមណោ គោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ វីមំសានុចរិតំ សយំ បដិភាណំ យស្ស ច ខ្វាស្សត្ថាយ ធម្មោ ទេសិតោ សោ និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយាតិ ។

[១៦១] កោធនោ ខោ[១] សារីបុត្ត សុនក្ខត្តោ មោឃបុរិសោ កោធា ច បនស្ស ឯសា វាចា ភាសិតា អវណ្ណំ ភាសិស្សាមីតិ សោ សារីបុត្ត សុនក្ខត្តោ មោឃបុរិសោ វណ្ណំយេវ តថាគតស្ស ភាសតិ វណ្ណោ ហេសោ សារីបុត្ត តថាគតស្ស យោ ឯវំ វទេយ្យ យស្ស ច ខ្វាស្សត្ថាយ ធម្មោ ទេសិតោ សោ និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយាតិ ។

[១៦២] អយម្បិ[២] ហិ នាម សារីបុត្ត សុ-នក្ខត្តស្ស មោឃបុរិស្ស មយិ ធម្មន្វយោ ន ភ-វិស្សតិ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ

១ ឱ. ម. ខោសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. អយំបិ ។

វេសាលីយ៉ាងនេះថា គុណវិសេសគឺញាណទស្សនៈ ជាគុណអាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាព្រះអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ នៃព្រះសមណគោតមមិនមានទេ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវ ដោយសេចក្ដីត្រិះរិះដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ ដោយការពិចារណា ជាការឈ្វាសវៃដោយខ្លួនឯងតែធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គុណវិសេសណា គុណវិសេសនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្ដីអស់ទៅ នៃវដ្តទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់បុគ្គលអ្នកធ្វើតាមធម៌នោះ ។

[១៦១] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលសារីបុត្ត សុនក្ខត្តជាមនុស្សកាច ជាមោឃបុរស ព្រោះវាចានោះ គាត់ពោលដោយសេចក្ដីក្រេវក្រោធ ម្នាលសារីបុត្ត សុនក្ខត្តជាមោឃបុរសនោះគិតថា អាត្មាអញនឹងតិះដៀលហើយត្រឡប់ជាសរសើរតថាគតវិញ ម្នាលសារីបុត្ត ព្រោះការនិយាយយ៉ាងនេះថា ធម៌ដែលព្រះសមណគោតមសំដែងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គុណវិសេសណា គុណវិសេសនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្ដីអស់ទៅនៃវដ្តទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់បុគ្គលអ្នកធ្វើតាមធម៌នោះ នេះឯងជាគុណរបស់តថាគត ។

[១៦២] ម្នាលសារីបុត្ត សុនក្ខត្តជាមោឃបុរស មិនបានយល់ធម៌ក្នុងតថាគតនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ

វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ ។

[១៦៣] អយម្បិ[១] ហិ នាម សារីបុត្ត សុនក្ខត្តស្ស មោឃបុរិសស្ស មយិ ធម្មន្វយោ ន ភវិស្សតិ ឥតិបិ សោ ភគវា អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ អាវិភាវំ តិរោភាវំ តិរោកុឌ្ឌំ តិរោបាការំ តិរោបព្វតំ អសជ្ជមានោ គច្ឆតិ សេយ្យថាបិ អាកាសេ ។ បថវិយាបិ ឧម្មុជ្ជនិម្មុជ្ជំ ករោតិ សេយ្យថាបិ ឧទកេ ។ ឧទកេបិ អភិជ្ជមានេ គច្ឆតិ សេយ្យថា បថវិយំ ។ អាកាសេបិ បល្លង្កេន កមតិ សេយ្យថាបិ បក្ខី សកុណោ ។ ឥមេបិ ចន្ទិមសុរិយេ ឯវំមហិទ្ធិកេ ឯវំមហានុភាវេ បាណិនា បរិមសតិ បរិមជ្ជតិ យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតីតិ[២] ។

---

១ ម. អយំបិ ។ ២ ម. កាយេន សំបវត្តេតីតិ ។

បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ជាព្រះសុគត ជ្រាបច្បាស់នូវលោក ជាសារថីទូន្មាននូវបុរស មិនមានអ្នកណាប្រសើរជាង ជាសាស្តានៃទេវតានិងមនុស្ស ជាបុគ្គលភ្ញាក់រលឹក ទ្រង់មានជោគ ។

[១៦៣] ម្នាលសារីបុត្ត សុនក្ខត្តជាមោឃបុរស នឹងមិនបានត្រាស់ដឹងនូវធម៌ក្នុងតថាគតនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ តែងសំដែងនូវឫទ្ធិបានច្រើនប្រការ គឺសូម្បីតែម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន សូម្បីច្រើននាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ទៅកាន់ទីវាល ជាទីខាងក្រៅ ខាងក្រៅជញ្ជាំង ខាងក្រៅកំពែង ខាងក្រៅភ្នំវិញ ឥតមានទើសដូចជាគេដើរលើអាកាស ។ ងើបមុជក្នុងផែនដី ដូចជាគេងើបមុជក្នុងទឹកក៏បាន ។ ដើរលើទឹកក៏បាន ឥតមានបែកធ្លាយ ដូចជាគេដើរលើផែនដី ។ អង្គុយពែនភ្នែន ទៅទាំងភ្នែនក្នុងអាកាសក៏បាន ដូចជាសត្វសកុណជាតិដែលមានស្លាប ។ យកដៃស្ទាបអង្អែលព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន ឬញ៉ាំងអំណាចកាយឲ្យអណ្តែតរហូតដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

[១៦៤] អយម្បិ ហិ ជាម សារីបុត្ត សុនក្ខត្តស្ស មោឃបុរិសស្ស មយិ ធម្មន្វយោ ន ភវិស្សតិ ឥតិបិ សោ ភគវា ទិព្វាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ ឧភោ សទ្ទេ សុណាតិ ទិព្វេ ច មានុសេ ច យេ ទូរេ សន្តិកេ ចាតិ ។

[១៦៥] អយម្បិ ហិ ជាម សារីបុត្ត សុនក្ខត្តស្ស មោឃបុរិសស្ស មយិ ធម្មន្វយោ ន ភវិស្សតិ ឥតិបិ សោ ភគវា បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាតិ ។ សរាគំ វា ចិត្តំ សរាគំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតរាគំ វា ចិត្តំ វីតរាគំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។ សទោសំ វា ចិត្តំ សទោសំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតទោសំ វា ចិត្តំ វីតទោសំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។ សមោហំ វា ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតមោហំ វា ចិត្តំ វីតមោហំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។

[១៦៤] ម្នាលសារីបុត្ត សុនក្ខត្តជាមោឃបុរស នឹងមិនបានត្រាស់ដឹងធម៌ក្នុងតថាគតនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ មានសោតធាតុជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធកន្លងហួសត្រចៀកមនុស្សធម្មតា រមែងឮសំឡេងពីរប្រការគឺសំឡេងទិព្វនិងសំឡេងមនុស្ស ក្នុងទីឆ្ងាយក៏បាន ក្នុងទីជិតក៏បាន ។

[១៦៥] ម្នាលសារីបុត្ត សុនក្ខត្តជាមោឃបុរស នឹងមិនបានត្រាស់ដឹងធម៌ក្នុងតថាគតនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ អាចកំណត់នូវចិត្តរបស់សត្វដទៃ បុគ្គលដទៃហើយ ជ្រាបច្បាស់ដោយព្រះទ័យបាន ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ជ្រាបច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈក្តី ក៏ជ្រាបច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈក្តី ក៏ជ្រាបច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈក្តី ក៏ជ្រាបច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈក្តី ក៏ជ្រាបច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈក្តី ក៏ជ្រាបច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ។

សង្ខិត្តំ វា ចិត្តំ សង្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វិក្ខិត្តំ វា ចិត្តំ វិក្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។ មហគ្គតំ វា ចិត្តំ... អមហគ្គតំ វា ចិត្តំ... ។ សឧត្តរំ វា ចិត្តំ... អនុត្តរំ វា ចិត្តំ... ។ សមាហិតំ វា ចិត្តំ... អសមាហិតំ វា ចិត្តំ... ។ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។

[១៦៦] ឥទម្បិ ខោ បនិមានិ សារីបុត្ត តថាគ-តស្ស តថាគតពលានិ យេហិ ពលេហិ សមន្នាគតោ

ចិត្តរួញរាក្តី ក៏ជ្រាបច្បាស់ថា ចិត្តរួញរា ចិត្តរាយមាយក្តី ក៏ជ្រាបច្បាស់ថា ចិត្តរាយមាយ ។ ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈ គឺរូបាវចរនិងអរូបាវចរក្តី... ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈក្តី... ។ ចិត្តដែលជាសឧត្តរៈ គឺលោកិយចិត្តក្តី... ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈគឺលោកុត្តរចិត្តក្តី... ។ ចិត្តដែលតាំងមាំក្តី... ចិត្តដែលមិនបានតាំងមាំក្តី... ។ ចិត្តដែលផុតស្រឡះចាកអាសវៈក្តី ក៏ជ្រាបច្បាស់ថា ចិត្តផុតស្រឡះចាកអាសវៈ ចិត្តដែលមិនទាន់ផុតចាកអាសវៈក្តី ក៏ជ្រាបច្បាស់ថា ចិត្តមិនទាន់ផុតចាកអាសវៈ ។

[១៦៦] ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតពលញ្ញាណ[១] *របស់តថាគតនេះមាន ១០ ប្រការ គឺជាពលញ្ញាណ ដែលតថាគតបានប្រកបហើយ*

---

១ អដ្ឋកថា ថា ព្រះតថាគតមានកម្លាំងកាយ ១០ មានកម្លាំងញាណ ១០ ។ កម្លាំងកាយ ១០ នោះ គណនាតាមកម្លាំងដំរី ១០ ត្រកូល គឺកម្លាំងដំរីត្រកូលកាឡាវកៈ ដំរីប្រក្រតី ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងដំរីត្រកូលគង្គេយ្យ ១ កម្លាំងគង្គេយ្យ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងដំរីត្រកូលបណ្ឌរៈ ១ កម្លាំងបណ្ឌរៈ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងដំរីត្រកូលតម្ពៈ ១ កម្លាំងតម្ពៈ ១០ ស្មើនឹងបិង្គលៈ ១ កម្លាំងបិង្គលៈ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងគន្ធៈ ១ កម្លាំងគន្ធៈ ១០ ស្មើនឹងមង្គល ១ មង្គល ១០ ស្មើនឹងហេមវតៈ ១ ហេមវតៈ ១០ ស្មើនឹងឧបោសថ ១ ឧបោសថ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងដំរីឆទ្ទន្ត ១ កម្លាំងដំរីឆទ្ទន្ត ១០ ទើបស្មើនឹងកម្លាំងកាយព្រះតថាគត ១ ។ ដោយទំនងនេះ កម្លាំងកាយព្រះតថាគត ១ ស្មើនឹងកម្លាំងដំរីប្រក្រតី ១ ពាន់កោដិ ឬស្មើនឹងកម្លាំងបុរស ១០ ពាន់កោដិ មានកម្លាំងព្រះកាយយ៉ាងនេះ ១០ ភាគ ។ ចំណែកកម្លាំងព្រះញាណទាំង ១០ នោះ ដូចមានក្នុងសូត្រនេះស្រាប់ ។

តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ កាតមានិ ទស ។ ឥធ សារីបុត្ត តថាគតោ ឋានញ្ច ឋានតោ អដ្ឋានញ្ច អដ្ឋានតោ យថាភូតំ បជានាតិ ។ យម្បិ សារីបុត្ត តថាគតោ ឋានញ្ច ឋានតោ អដ្ឋានញ្ច អដ្ឋានតោ យថាភូតំ បជានាតិ ឥទម្បិ សារីបុត្ត តថាគតស្ស តថាគតពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ បុន ចបរំ សារីបុត្ត តថាគតោ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នានំ កម្មសមាទានានំ ឋានសោ ហេតុសោ វិបាកំ យថាភូតំ បជានាតិ ។ យម្បិ សារីបុត្ត តថាគតោ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នានំ កម្មសមាទានានំ ឋានសោ ហេតុសោ វិបាកំ យថាភូតំ បជានាតិ

ទើបដឹងច្បាស់នូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទ ក្នុងបរិស័ទទាំងឡាយ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រ (ចក្រដ៏ប្រសើរ) ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ឯតថាគតពលញ្ញាណ ១០ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលសារីបុត្ត ព្រះតថាគតក្នុងលោកនេះ រមែងដឹងច្បាស់នូវហេតុតាមហេតុផង ដឹងច្បាស់នូវអំពើ មិនមែនជាហេតុ តាមអំពើមិនមែនជាហេតុផង តាមសេចក្តីពិត ។ ម្នាលសារីបុត្ត ត្រង់ដែលព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវហេតុតាមហេតុផង ដឹងច្បាស់នូវអំពើមិនមែនជាហេតុ តាមអំពើមិនមែនជាហេតុផង តាមសេចក្តីពិត ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាតថាគតពលញ្ញាណរបស់តថាគតទី ១ ជាពលញ្ញាណដែលព្រះតថាគតតែងអាស្រ័យ ទើបបានដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រ (ចក្រដ៏ប្រសើរ) ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ព្រះតថាគតរមែងដឹងច្បាស់នូវវិបាកនៃកុសលកម្មនិងអកុសលកម្ម ដែលសត្វបានធ្វើហើយ ទាំងអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន តាមបច្ច័យ តាមហេតុ ដោយសេចក្តីពិតមែន ។ ម្នាលសារីបុត្រ ត្រង់ដែលតថាគតដឹងច្បាស់នូវវិបាកនៃកុសលកម្មនិងអកុសលកម្ម ដែលសត្វបានធ្វើហើយ ទាំងអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន តាមបច្ច័យ តាមហេតុ ដោយសេចក្តីពិត

ឥទម្បិ សារីបុត្ត តថាគតស្ស តថាគតពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ បុន ចបរំ សារីបុត្ត តថាគតោ សព្វត្ថគាមិនឹ បដិបទំ យថាភូតំ បជានាតិ ។ យម្បិ សារីបុត្ត តថាគតោ សព្វត្ថគាមិនឹ បដិបទំ យថាភូតំ បជានាតិ ឥទម្បិ សារីបុត្ត តថាគតស្ស តថាគតពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ បុន ចបរំ សារីបុត្ត តថាគតោ អនេកធាតុនានាធាតុលោកំ យថាភូតំ បជានាតិ ។ យម្បិ សារីបុត្ត តថាគតោ អនេកធាតុនានាធាតុលោកំ យថាភូតំ បជានាតិ ឥទម្បិ សារីបុត្ត តថាគតស្ស តថាគតពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ

ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាតថាគតពលញ្ញាណរបស់តថាគត (ទី ២) ជាពលញ្ញាណដែលតថាគតតែងអាស្រ័យ ទើបបានដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ បន្លឺឡើង នូវសីហនាទក្នុងបរិស័ទទាំងឡាយ ញុំាងចក្រដ៏ប្រសើរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត តថាគតដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សុគតិនិងទុគ្គតិ ក្នុងទីទាំងពួង តាមសេចក្តីពិត ។ ម្នាលសារីបុត្ត ត្រង់ដែលព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់សុគតិនិងទុគ្គតិក្នុងទីទាំងពួង ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាតថាគតពលញ្ញាណរបស់ព្រះតថាគត (ទី ៣) ជាពលញ្ញាណដែលព្រះតថាគតតែងអាស្រ័យហើយ ទើបដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទក្នុងបរិស័ទទាំងឡាយ ញុំាងព្រហ្មចក្រដ៏ប្រសើរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត តថាគតដឹងច្បាស់នូវលោក[១] ដែលមានធាតុ[២]ច្រើនយ៉ាង មានធាតុ[៣]ផ្សេង ៗ គ្នា តាមសេចក្តីពិត ។ ម្នាលសារីបុត្ត ត្រង់ដែលតថាគត ដឹងច្បាស់នូវលោកដែលមានធាតុច្រើនយ៉ាង មានធាតុផ្សេង ៗ គ្នា តាមសេចក្តីពិត ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាតថាគតពលញ្ញាណ (ទី ៤) ជាពលញ្ញាណ ដែលព្រះតថាគតបានដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ

---

១ អដ្ឋកថា ថា បានដល់ខន្ធ អាយតនធាតុ ។ ២ បានដល់ចក្ខុធាតុជាដើមឬកាមធាតុជាដើម ។ ៣ បានដល់លក្ខណៈផ្សេង ៗ របស់ធាតុទាំងនោះ ។

បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ បុន ចបរំ សារីបុត្ត តថាគតោ សត្តានំ នានាធិមុត្តិកតំ យថាភូតំ បជានាតិ ។ យម្បិ សារីបុត្ត តថាគតោ សត្តានំ នានាធិមុត្តិកតំ យថាភូតំ បជានាតិ ឥទម្បិ សារីបុត្ត តថាគតស្ស តថាគតពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ បុន ចបរំ សារីបុត្ត តថាគតោ បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តំ យថាភូតំ បជានាតិ ។ យម្បិ សារីបុត្ត តថាគតោ បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តំ យថាភូតំ បជានាតិ ឥទម្បិ សារីបុត្ត តថាគតស្ស តថាគតពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។

ទើបបន្លឺសីហនាទ ក្នុងពួកបរិស័ទទាំងឡាយ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវអធ្យាស្រ័យផ្សេង ៗ គ្នា របស់សត្វទាំងឡាយ តាមសេចក្តីពិត ។ ម្នាលសារីបុត្ត ត្រង់ដែលព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវអធ្យាស្រ័យផ្សេង ៗ គ្នា របស់សត្វទាំងឡាយតាមសេចក្តីពិត ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាតថាគតពលញ្ញាណរបស់ព្រះតថាគត (ទី ៥) ជាពលញ្ញាណដែលព្រះតថាគតតែងអាស្រ័យហើយ ទើបបានដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទក្នុងបរិស័ទទាំងឡាយ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត តថាគតដឹងច្បាស់នូវឥន្ទ្រិយក្លៀវក្លានិងទន់ របស់ពួកសត្វដទៃ[១] របស់ពួកបុគ្គលដទៃ[២] តាមសេចក្តីពិត ។ ម្នាលសារីបុត្ត ត្រង់ដែលព្រះតថាគតដឹងច្បាស់ នូវឥន្ទ្រិយក្លៀវក្លានិងទន់ របស់ពួកសត្វដទៃ ពួកបុគ្គលដទៃ តាមសេចក្តីពិត ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាតថាគតពលញ្ញាណរបស់ព្រះតថាគត (ទី ៦) ជាពលញ្ញាណដែលព្រះតថាគតតែងអាស្រ័យហើយ ទើបបានដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទ ក្នុងបរិស័ទទាំងឡាយ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

១ សំដៅពួកសត្វជាមេ ជាប្រធាន ។ ២ សំដៅពួកសត្វថោកទាប ។

២៦៧

សីហនាទវគ្គស្ស មហាសីហនាទសុត្តេ ទស តថាគតពលានិ

បុន ចបរំ សារីបុត្ត តថាគតោ ឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តីនំ សង្កិលេសំ វោទានំ វុដ្ឋានំ យថាភូតំ បជានាតិ ។ យម្បិ សារីបុត្ត តថាគតោ ឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តីនំ សង្កិលេសំ វោទានំ វុដ្ឋានំ យថាភូតំ បជានាតិ ឥទម្បិ សារីបុត្ត តថាគតស្ស តថាគតពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ បុន ចបរំ សារីបុត្ត តថាគតោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្បិ ជាតិយោ តឹសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បិ ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេបិ សំវដ្តកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្តកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្តវិវដ្តកប្បេ អមុត្រាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី

ម្នាលសារីបុត្រ មួយទៀត ព្រះតថាគត ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីសៅហ្មង សេចក្តីផូរផង់និងការចេញនៃឈាន វិមោក្ខ សមាធិ និងសមាបត្តិទាំង-ឡាយ តាមសេចក្តីពិត ។ ម្នាលសារីបុត្រ ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីសៅហ្មង សេចក្តីផូរផង់ និងការចេញនៃឈាន វិមោក្ខ សមាធិ និងសមាបត្តិទាំងឡាយ តាមសេចក្តីពិត ម្នាលសារីបុត្រ នេះឯង ជាតថាគតពលញ្ញាណ របស់ព្រះតថាគត (ទី ៧) ជាពលញ្ញាណ ដែលព្រះតថាគតតែងអាស្រ័យហើយ ទើបបានដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទ ក្នុងបរិស័ទទាំងឡាយ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលសារីបុត្រ មួយទៀត ព្រះតថាគតរលឹកជាតិដែលបាននៅអាស្រ័យក្នុងកាលមុនជាអនេកជាតិ គឺរលឹកបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិ ៣០ ជាតិ ៤០ ជាតិ ៥០ ជាតិ ១០០ ជាតិ ១ ពាន់ជាតិ ១ សែនជាតិក៏បាន រលឹកបានច្រើនសំវដ្តកប្ប ច្រើនវិវដ្តកប្ប ច្រើនសំវដ្តវិវដ្តកប្បក៏បានថា ក្នុងភពឯណោះ អាត្មាអញមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ

ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទចាទឹ តត្រាចាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ យម្បិ សារីបុត្ត តថាគតោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ឥទម្បិ សារីបុត្ត តថាគតស្ស តថាគតពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ បុន ចបរំ សារីបុត្ត តថាគតោ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ

មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ អាត្មាអញនោះ ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភពឯណោះ ដែលទៅកើតក្នុងភពឯណោះទៀត អាត្មាអញ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ ទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញនោះ ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបមកកើតក្នុងភពនេះឯង ។ ព្រះតថាគតរលឹកជាតិដែលបាននៅអាស្រ័យក្នុងកាលមុនជាអនេកជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេសយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត ត្រង់ដែលព្រះតថាគតរលឹកជាតិ ដែលបាននៅអាស្រ័យក្នុងកាលមុនជាអនេកជាតិ គឺរលឹកបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។ រលឹកជាតិដែលបាននៅអាស្រ័យក្នុងកាលមុន ជាអនេកជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេសយ៉ាងនេះ ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាតថាគតពលញ្ញាណរបស់ព្រះតថាគត (ទី ៨) ជាពលញ្ញាណដែលព្រះតថាគតតែងអាស្រ័យហើយ ទើបបានដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទក្នុងបរិស័ទទាំង-ឡាយ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ព្រះតថាគតមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា តែងឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ កំពុងច្យុត កំពុងកើត ជាសត្វទាបថោកខ្លះ

បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូ-
បគេ សត្តេ បជានាតិ ឥមេ វត ។ បេ ។ បជានាតិ ។
យម្បិ សារីបុត្ត តថាគតោ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន
អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧប-
បជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ
ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតិ ឥមេ វត ។ បេ ។
បជានាតិ ឥទម្បិ សារីបុត្ត តថាគតស្ស តថាគតពលំ
ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិ-
ជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ ប-
វត្តេតិ ។ បុន ចបរំ សារីបុត្ត តថាគតោ អាសវានំ
ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។

ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានសម្បុរល្អខ្លះ មានសម្បុរអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម (របស់ខ្លួន) ថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងអម្បាលនេះ ។ បេ ។ រមែងដឹងច្បាស់ (យ៉ាងនេះឯង) ។ ម្នាលសារីបុត្ត ត្រង់ដែលព្រះតថាគតមានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធកន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា តែងឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វទាបថោកខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានសម្បុរល្អខ្លះ មានសម្បុរអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម (របស់ខ្លួន) ថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងអម្បាលនេះ ។ បេ ។ រមែងដឹងច្បាស់ (យ៉ាងនេះ) ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាតថាគតពលញ្ញាណរបស់ព្រះតថាគត (ទី ៩) ជាពលញ្ញាណដែលព្រះតថាគតតែងអាស្រ័យហើយ ទើបបានដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទក្នុងបរិស័ទទាំងឡាយ ញុំាងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត ព្រះតថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្នាល

យម្បិ សារីបុត្ត តថាគតោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិ-កត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ឥទម្បិ សារីបុត្ត តថាគតស្ស តថាគតពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម តថាគតោ អា-សភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ ឥមានិ ខោ សារីបុត្ត ទស តថា-គតស្ស តថាគតពលានិ យេហិ ពលេហិ សមន្នាគតោ តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហ-នាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ យោ ខោ មំ សារីបុត្ត ឯវំ ជានន្តំ ឯវំ បស្សន្តំ ឯវំ វទេយ្យ នត្ថិ សមណស្ស គោតមស្ស ឧត្តរិ មនុស្សធម្មា អលមរិ-យញ្ញាណទស្សនវិសេសោ តក្កបរិយាហតំ សមណោ គោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ វីមំសានុចរិតំ សយំ បដិភានន្តិ តំ សារីបុត្ត វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ

សារីបុត្ត ត្រង់ដែលព្រះតថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាតថាគតពលញ្ញាណរបស់ព្រះតថាគត (ទី ១០) ជាពលញ្ញាណដែលព្រះតថាគតតែងអាស្រ័យហើយ ទើបបានដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទក្នុងបរិស័ទទាំងឡាយ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតពលញ្ញាណទាំង ១០ ប្រការរបស់ព្រះតថាគតនេះឯង ជាពលញ្ញាណដែលតថាគតបានប្រកបហើយ ទើបបានដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទក្នុងបរិស័ទាំងឡាយ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលណាពោលយ៉ាងនេះចំពោះតថាគតដែលដឹងយ៉ាងនេះ ដែលឃើញយ៉ាងនេះថា គុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈ ជាគុណអាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្ស-ធម៌នៃព្រះសមណគោតមមិនមានទេ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមក ដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាការឈ្វាសវៃដោយខ្លួនឯងដូច្នេះ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលនោះឯង បើមិនលះបង់វាចានោះទេ មិនលះបង់ចិត្តនោះទេ

តំ និជ្ជី អប្បដិនិស្សជ្ជិត្វា យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរ-
យេ ។ សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ
សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ
អារាធេយ្យ ឯវំ សម្បទមិទំ សារីបុត្ត វទាមិ ។ តំ
វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋឹ អប្បដិ-
និស្សជ្ជិត្វា យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។

[១៦៧] ចត្តារិមានិ សារីបុត្ត តថាគតស្ស វេសា-
រជ្ជានិ យេហិ វេសារជ្ជេហិ សមន្នាគតោ តថាគតោ
អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ
នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ កតមានិ ចត្តារិ ។

មិនលះបង់ទិដ្ឋិនោះទេ នឹងធ្លាក់ទៅរង់ទុក្ខក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីលហើយ បរិបូណ៌ដោយសមាធិហើយ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញាហើយ រមែងសម្រេចនូវអរហត្តផលក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតពោលនូវហេតុ (នៃការមិនលះបង់នូវវាចាជាដើមរបស់បុគ្គលនោះ) ថាមានឧបមេយ្យប្រហែលគ្នាយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលនោះ បើមិនលះបង់នូវវាចានោះទេ មិនលះបង់នូវចិត្តនោះទេ មិនលះបង់នូវទិដ្ឋិនោះទេ នឹងធ្លាក់ទៅរង់ទុក្ខក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់យ៉ាងនោះឯង ។

[១៦៧] ម្នាលសារីបុត្ត ព្រះតថាគតប្រកបដោយវេសារជ្ជញ្ញាណទាំងឡាយណា ទើបបានដល់នូវឋានៈដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទក្នុងបរិសទ្យទាំងឡាយ ញុំាងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ វេសារជ្ជញ្ញាណរបស់ព្រះតថាគតនេះ មាន ៤ យ៉ាង ។ វេសារជ្ជញ្ញាណទាំង ៤ ដូចម្តេច ។

សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តេ បដិជានតោ ឥមេ ធម្មា អនភិសម្ពុទ្ធាតិ តត្រ វត មំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ទេវោ វា មារោ វា ព្រហ្មា វា កោចិ វា លោកស្មឹ សហធម្មេន បដិចោទេស្ស-តីតិ និមិត្តមេតំ សារីបុត្ត ន សមនុបស្សាមិ ឯតមហំ[១] សារីបុត្ត និមិត្តំ អសមនុបស្សន្តោ ខេមប្បត្តោ អភយប្បត្តោ វេសារជ្ជប្បត្តោ វិហរាមិ ។ ខីណាសវស្ស តេ បដិជានតោ ឥមេ អាសវា អបរិក្ខីណាតិ តត្រ វត មំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ទេវោ វា មារោ វា ព្រហ្មា វា កោចិ វា លោកស្មឹ សហធម្មេន បដិចោទេស្សតីតិ និមិត្តមេតំ សារីបុត្ត ន សមនុបស្សាមិ ឯតមហំ សារីបុត្ត និមិត្តំ អសមនុបស្សន្តោ ខេមប្បត្តោ អភយប្បត្តោ

១ ឱ. ឯតំបហំ ។

ម្នាលសារីបុត្ត ព្រះតថាគតពិចារណា មិនឃើញនូវនិមិត្ត[១]នេះឡើយថា សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬនរណាមួយក្នុងលោកនេះ នឹងចោទតថាគតប្រកបដោយហេតុ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនោះថា ព្រះអង្គគ្រាន់តែប្តេជ្ញាខ្លួនថា ជាអ្នកត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ តែធម៌ទាំងនេះ ព្រះអង្គឥតបានត្រាស់ដឹងឡើយ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតកាលពិចារណាឃើញ នូវនិមិត្តនុ៎ះហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត មិនដល់នូវភ័យ ដល់នូវភាវៈជាអ្នកក្លៀវក្លា ១ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតពិចារណាមិនឃើញនូវនិមិត្តនេះឡើយថា សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬនរណាមួយ ក្នុងលោកនេះ នឹងចោទតថាគតប្រកបដោយហេតុ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនោះថា ព្រះអង្គគ្រាន់តែប្តេជ្ញាខ្លួនថា ជាអ្នកអស់អាសវៈ តែព្រះអង្គមិនទាន់អស់អាសវៈទាំងនេះទេ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតកាលពិចារណាមិនឃើញនូវនិមិត្តនុ៎ះហើយ ក៏បានដល់នូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត មិនដល់នូវភ័យ ដល់នូវ

---

១ សំដៅយកបុគ្គលខ្លះ ធម៌ខ្លះ ។ អធិប្បាយថា ព្រះអង្គមិនឃើញបុគ្គលណាមួយដែលហ៊ានចោទព្រះអង្គ ឬមិនឃើញមានធម៌ណាមួយដែលគេលើកឡើងចោទថា ធម៌នេះព្រះអង្គមិនបានត្រាស់ដឹងទេ ។ អដ្ឋកថា កែពាក្យថា និមិត្តនេះ ប្រែថា កំណត់ស្លាកស្នាម ស្រមោល មូលហេតុគ្រឿងសំគាល់ក៏បាន ។

២៧៣

សីហនាទវគ្គស្ស មហាសីហនាទសុត្តេ ចត្តារិ វេសារជ្ជានិ

វេសារជ្ជប្បត្តោ វិហរាមិ ។ យេ ខោ បន តេ[១] អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា តេ បដិសេវតោ នាលំ អន្តរាយាយាតិ តត្រ វត មំ សមណោ វា ព្រាហ្ម-ណោ វា ទេវោ វា មារោ វា ព្រហ្មា វា កោចិ វា លោកស្មឹ សហធម្មេន បដិចោទេស្សតីតិ និមិត្តមេតំ សារីបុត្ត ន សមនុបស្សាមិ ឯតមហំ សារីបុត្ត និមិត្តំ អសមនុបស្សន្តោ ខេមប្បត្តោ អភយប្បត្តោ វេសារជ្ជប្បត្តោ វិហរាមិ ។ យស្ស ខោ បន តេ អត្ថាយ ធម្មោ ទេសិតោ សោ ន និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយាតិ តត្រ វត មំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ទេវោ វា មារោ វា ព្រហ្មា វា កោចិ វា លោកស្មឹ សហធម្មេន បដិចោទេស្សតីតិ និមិត្តមេតំ សារីបុត្ត ន សមនុបស្សាមិ ឯតមហំ សារីបុត្ត និមិត្តំ អ-សមនុបស្សន្តោ ខេមប្បត្តោ អភយប្បត្តោ វេសា-រជ្ជប្បត្តោ វិហរាមិ ។ ឥមានិ ខោ សារីបុត្ត ចត្តារិ តថាគតស្ស វេសារជ្ជានិ យេហិ វេសារជ្ជេហិ

១ ម. បនេតេ ។

ភាវៈជាអ្នកក្លៀវក្លា ១ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតពិចារណាមិនឃើញនូវនិមិត្តនេះឡើយថា សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬនរណាមួយក្នុងលោកនេះ នឹងចោទតថាគតប្រកបដោយហេតុក្នុងធម៌ទាំងឡាយនោះថា ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះអង្គពោលថាជាធម៌ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ[១] ឯធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនគួរដល់នូវសេចក្តីអន្តរាយ ចំពោះបុគ្គលណាមួយដែលសេពឡើយ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតកាលពិចារណាមិនឃើញនូវនិមិត្តនុ៎ះ ក៏បានដល់នូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត មិនដល់នូវភ័យ ដល់នូវភាវៈជាអ្នកក្លៀវក្លា ១ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតពិចារណាមិនឃើញនូវនិមិត្តនេះឡើយថា សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬនរណាមួយក្នុងលោកនេះ នឹងចោទតថាគតប្រកបដោយហេតុ ក្នុងនិយ្យានិកធម៌នោះថា ធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គុណវិសេសណា គុណវិសេសនោះមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់បុគ្គលអ្នកធ្វើតាមធម៌នោះទេ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតកាលពិចារណាមិនឃើញនូវនិមិត្តនុ៎ះ ក៏បានដល់នូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត មិនដល់នូវភ័យ ដល់នូវភាវៈជាអ្នកក្លៀវក្លា ១ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតប្រកបដោយវេសារជ្ជញ្ញាណ

---

១ សំដៅយកមេថុនធម្ម ព្រោះថា កាលបើបុគ្គល សេពមេថុនធម្មនឹងដល់នូវសេចក្តីអន្តរាយមគ្គផល ។ អដ្ឋកថា ។

សមន្នាគតោ តថាគតោ អាសភណ្ឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។ យោ ខោ មំ សារីបុត្ត ឯវំ ជានន្តំ ឯវំ បស្សន្តំ ឯវំ វទេយ្យ នត្ថិ សមណស្ស គោតមស្ស ឧត្តរិមនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសោ តក្កបរិយាហតំ សមណោ គោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ វីមំសានុចរិតំ សយំ បដិភានន្តិ តំ សារីបុត្ត វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋឹ អប្បដិនិស្សជ្ជិត្វា យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។ សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ អារាធេយ្យ ឯវំ សម្បទមិទំ សារីបុត្ត វទាមិ ។ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋឹ អប្បដិនិស្សជ្ជិត្វា យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។

ទាំងឡាយណាហើយ បានដល់នូវថ្នាក់ដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទក្នុងបរិសទ្យទាំងឡាយ ញុំាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ វេសារជ្ជញ្ញាណរបស់ព្រះតថាគតមាន ៤ នេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលណាពោលយ៉ាងនេះ ចំពោះតថាគតដែលដឹងយ៉ាងនេះ ដែលឃើញយ៉ាងនេះថា គុណវិសេសគឺញាណទស្សនៈ ជាគុណអាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ នៃព្រះសមណគោតមមិនមាន ព្រះសមណ-គោតមសំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមកដោយសេចក្ដីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាសេចក្ដីឈ្វាសវៃដោយខ្លួនឯងដូច្នេះ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលនោះ បើមិនលះបង់នូវវាចានោះទេ មិនលះបង់នូវចិត្តនោះទេ មិនលះបង់នូវទិដ្ឋិនោះទេ នឹងធ្លាក់ទៅវេទុក្ខក្នុងនរកដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីលហើយ បរិបូណ៌ដោយសមាធិហើយ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញាហើយ រមែងសម្រេចនូវអរហត្តផលក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតពោលនូវហេតុនេះ ជាគ្រឿងផ្ដល់នូវពាក្យឧបមេយ្យក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលនោះ បើមិនលះបង់នូវវាចានោះទេ មិនលះបង់នូវចិត្តនោះទេ មិនលះបង់នូវទិដ្ឋិនោះទេ នឹងធ្លាក់ទៅវេទុក្ខក្នុងនរកដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ យ៉ាងនោះដែរ ។

សីហនាទវគ្គស្ស មហាសីហនាទសុត្តេ អដ្ឋ បរិសា

[១៦៨] អដ្ឋ ខោ ឥមា សារីបុត្ត បរិសា កតមា អដ្ឋ ខត្តិយបរិសា ព្រាហ្មណបរិសា គហបតិបរិសា សមណបរិសា ចាតុម្មហារាជិកបរិសា តាវត្តឹសបរិសា មារបរិសា ព្រហ្មបរិសា ឥមា ខោ សារីបុត្ត អដ្ឋ បរិសា ។ ឥមេហិ ខោ សារីបុត្ត ចតូហិ វេសារជ្ជេហិ សមន្នាគតោ តថាគតោ ឥមា អដ្ឋ បរិសា ឧបសង្ក-មតិ អជ្ឈោគាហតិ ។ អភិជានាមិ ខោ បនាហំ សារីបុត្ត អនេកសតំ ខត្តិយបរិសំ ឧបសង្កមិតា តត្រាបិ មយា សន្និសិន្នបុព្វញ្ចេវ សល្លបិតបុព្វញ្ច សាកច្ឆា ច សមាបជ្ជិតបុព្វា តត្រ វត មំ ភយំ វា សារជ្ជំ វា ឱក្កមិស្សតីតិ និមិត្តមេតំ សារីបុត្ត ន សម-នុបស្សាមិ ឯតមហំ សារីបុត្ត និមិត្តំ អសមនុបស្សន្តោ ។ បេ ។ វិហរាមិ ។ អភិជានាមិ ខោ បនាហំ សារីបុត្ត អនេកសតំ ព្រាហ្មណបរិសំ គហបតិបរិសំ សមណបរិសំ ចាតុម្មហារាជិកបរិសំ តាវត្តឹសបរិសំ មារបរិសំ ព្រហ្មបរិសំ ឧបសង្កមិតា តត្រាបិ មយា សន្និសិន្នបុព្វញ្ចេវ សល្លបិតបុព្វញ្ច សាកច្ឆា ច

សីហនាទវគ្គ មហាសីហនាទសូត្រ បរិស័ទ្យ ៨ ពួក

[១៦៨] ម្នាលសារីបុត្ត បរិស័ទ្យនេះមាន ៨ ពួក បរិសទ្យទាំង ៨ ពួក តើដូចម្តេច គឺខត្តិយបរិសទ្យ ១ ព្រាហ្មណបរិសទ្យ ១ គហបតិ-បរិសទ្យ ១ សមណបរិសទ្យ ១ ចាតុម្មហារាជិកបរិសទ្យ ១ តាវត្តឹស-បរិសទ្យ ១ មារបរិសទ្យ ១ ព្រហ្មបរិសទ្យ ១ ម្នាលសារីបុត្ត បរិសទ្យមាន ៨ ពួកនេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត ព្រះតថាគតប្រកបព្រមដោយវេ-សារជ្ជញ្ញាណ ៤ យ៉ាងនេះឯង តែងចូលទៅរក តែងចូលទៅជិតនូវពួកបរិសទ្យទាំង ៨ នេះ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតធ្លាប់ចូលទៅរកខត្តិយបរិ-សទ្យជាច្រើនរយនាក់ តថាគតធ្លាប់អង្គុយប្រជុំផង ធ្លាប់ចរចាផង ធ្លាប់ជួបប្រទះសាកច្ឆាផង ក្នុងពួកខត្តិយបរិសទ្យទាំងនោះ ម្នាលសារីបុត្ត តថា-គតពិចារណាមិនឃើញនូវនិមិត្តនេះថា ភ័យឬសេចក្តីតក់ស្លុត នឹងគ្របសង្កត់តថាគតក្នុងពួកខត្តិយបរិសទ្យនោះ ដូច្នេះឡើយ ម្នាលសារីបុត្ត តថា-គតកាលពិចារណាមិនឃើញនូវនិមិត្តនុ៎ះ ។ បេ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថា-គតធ្លាប់ចូលទៅរកព្រាហ្មណបរិសទ្យ គហបតិបរិសទ្យ សមណបរិសទ្យ ចាតុម្មហារាជិកាបរិសទ្យ តាវត្តឹសបរិសទ្យ មារបរិសទ្យ និងព្រហ្មបរិសទ្យជាច្រើនរយនាក់ តថាគតធ្លាប់អង្គុយប្រជុំផង ធ្លាប់ចរចាផង ធ្លាប់ជួបប្រទះសាកច្ឆាផង ក្នុងពួកបរិសទ្យទាំងនោះ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគត

សមាបជ្ជិតបុព្វា តត្រ វត មំ ភយំ វា សារជ្ជំ វា ឱក្កមិស្សតីតិ និមិត្តមេតំ សារីបុត្ត ន សមនុបស្សាមិ ឯតមហំ សារីបុត្ត និមិត្តំ អសមនុបស្សន្តោ ខេម-ប្បត្តោ ។ បេ ។ វិហរាមិ ។ យោ ខោ មំ សារីបុត្ត ឯវំ ជានន្តំ ឯវំ បស្សន្តំ ឯវំ វទេយ្យ នត្ថិ សមណស្ស គោតមស្ស ឧត្តរិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសោ តក្កបរិយាហតំ ស-មណោ គោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ វីមំសានុចរិតំ សយំ បដិភានន្តិ តំ សារីបុត្ត វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋឹ អប្បដិនិស្សជ្ជិត្វា យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។ សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ អារាធេយ្យ ឯវំ សម្បទមិទំ សារីបុត្ត វទាមិ ។ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋឹ អប្បដិនិស្សជ្ជិត្វា យ-ថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។

ពិចារណាមិនឃើញនូវនិមិត្តនុ៎ះថា ភ័យឬសេចក្តីតក់ស្លុត នឹងគ្របសង្កត់តថាគតក្នុងពួកបរិសទ្យនោះដូច្នេះឡើយ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគត កាលពិចារណាមិនឃើញនូវនិមិត្តនុ៎ះ ក៏បានដល់នូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត ។ បេ ។ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលណាពោលយ៉ាងនេះ ចំពោះតថាគត ដែលដឹងយ៉ាងនេះ ដែលឃើញយ៉ាងនេះថា គុណវិសេសគឺញាណទស្សនៈ ដែលអាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ នៃព្រះសមណគោតមមិនមានទេ ព្រះសមណគោតម សំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាការឈ្លាសវៃដោយខ្លួនឯងដូច្នេះ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលនោះ បើមិនលះបង់វាចានោះទេ មិនលះបង់ចិត្តនោះទេ មិនលះបង់ទិដ្ឋិនោះទេ នឹងធ្លាក់ទៅរង់ទុក្ខក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលសារី-បុត្ត ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីលហើយ បរិបូណ៌ដោយសមាធិហើយ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញាហើយ រមែងសម្រេចនូវអរហត្តផលក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតពោលនូវហេតុនេះ ជាគ្រឿងផ្តល់នូវពាក្យឧបមេយ្យ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលនោះ បើមិនលះបង់នូវវាចានោះទេ មិនលះបង់នូវចិត្តនោះទេ មិនលះបង់នូវទិដ្ឋិនោះចេញទេ នឹងធ្លាក់ទៅរង់ទុក្ខក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់យ៉ាងនោះឯង ។

២៧៧

សីហនាទវគ្គស្ស មហាសីហនាទសុត្តេ ចតស្សោ យោនិយោ

[១៦៩] ចតស្សោ ខោ ឥមា សារីបុត្ត យោនិយោ កតមា ចតស្សោ អណ្ឌជា យោនិ ជលាពុជា យោនិ សំសេទជា យោនិ ឱបបាតិកា យោនិ ។ កតមា ច សារីបុត្ត អណ្ឌជា យោនិ យេ ខោ តេ សារីបុត្ត សត្តា អណ្ឌកោសំ អភិនិព្ភិជ្ជ ជាយន្តិ អយំ វុច្ចតិ សារីបុត្ត អណ្ឌជា យោនិ ។ កតមា ច សារីបុត្ត ជលាពុជា យោនិ យេ ខោ តេ សារីបុត្ត សត្តា វត្ថិកោសំ អភិនិព្ភិជ្ជ ជាយន្តិ អយំ វុច្ចតិ សារីបុត្ត ជលាពុជា យោនិ ។ កតមា ច សារីបុត្ត សំសេទជា យោនិ យេ ខោ តេ សារីបុត្ត សត្តា បូតិមច្ឆេ វា ជាយន្តិ បូតិកុណបេ វា បូតិកុម្មាសេ វា ចន្ទនិកាយ វា ឱឡិគល្លេ វា ជាយន្តិ អយំ វុច្ចតិ សារីបុត្ត សំសេទជា យោនិ ។ កតមា ច សារីបុត្ត ឱបបាតិកា យោនិ ទេវា នេរយិកា ឯកច្ចេ ច មនុស្សា ឯកច្ចេ ច វិនិបាតិកា អយំ វុច្ចតិ សារីបុត្ត ឱបបាតិកា យោនិ ។ ឥមា ខោ សារីបុត្ត ចតស្សោ យោនិយោ ។

សីហនាទវគ្គ មហាសីហនាទសូត្រ កំណើត ៤ យ៉ាង

[១៦៩] ម្នាលសារីបុត្ត កំណើត (របស់សត្វ) នេះ មាន ៤ កំណើតទាំង ៤ តើដូចម្ដេច គឺកំណើតដែលកើតអំពីស៊ុត ១ កំណើតដែលកើតអំពីទឹក ១ កំណើតដែលកើតអំពីញើស ១ កំណើតហាក់ដូចជាអណ្ដែតទៅកើត ១ ។ ម្នាលសារីបុត្ត ចុះកំណើតដែលកើតអំពីស៊ុតនោះ តើដូចម្ដេច ម្នាលសារីបុត្ត សត្វទាំងឡាយដែលទម្លាយនូវសំបកស៊ុតហើយកើតចេញមក ម្នាលសារីបុត្ត នេះតថាគតហៅថា កំណើតដែលកើតអំពីស៊ុត ។ ម្នាលសារីបុត្ត ចុះកំណើតដែលកើតអំពីទឹក តើដូចម្ដេច ម្នាលសារីបុត្ត សត្វទាំងឡាយដែលទម្លាយនូវស្រោមទឹកភ្លោះហើយកើត ម្នាលសារីបុត្ត នេះតថាគតហៅថា កំណើតដែលកើតអំពីទឹក ។ ម្នាលសារីបុត្ត កំណើតដែលកើតអំពីញើស តើដូចម្ដេច ម្នាលសារីបុត្ត សត្វទាំងឡាយដែលកើតក្នុងត្រីស្អុយក្ដី ក្នុងសាកសពស្អុយក្ដី ក្នុងនំផ្អូមក្ដី ក្នុងរណ្ដៅជ្រាំក្ដី ក្នុងប្រឡាយទឹកសម្អុយក្ដី ម្នាលសារីបុត្ត នេះតថាគតហៅថា កំណើតដែលកើតអំពីញើសក្អែល ។ ម្នាលសារីបុត្ត ចុះកំណើតហាក់ដូចជាអណ្ដែតទៅកើត តើដូចម្ដេច ពួកទេវតា ពួកសត្វនរក មនុស្សពួកខ្លះ និងវិនិបាតពួកខ្លះ ម្នាលសារីបុត្ត នេះតថាគតហៅថា កំណើតហាក់ដូចជាអណ្ដែតទៅកើត ។ ម្នាលសារីបុត្ត កំណើត (របស់សត្វ) មាន ៤ នេះ

យោ ខោ មំ សារីបុត្ត ឯវំ ជានន្តំ ឯវំ បស្សន្តំ ឯវំ វទេយ្យ នត្ថិ សមណស្ស គោតមស្ស ឧត្តរិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសោ តក្កបរិយាហតំ សមណោ គោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ វីមំសានុចរិតំ សយំ បដិភានន្តិ តំ សារីបុត្ត វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋឹ អប្បដិនិស្សជ្ជិត្វា យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។ សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ អារាធេយ្យ ឯវំ សម្បទមិទំ សារីបុត្ត វទាមិ ។ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋឹ អប្បដិនិស្សជ្ជិត្វា យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។

[១៧០] បញ្ច ខោ ឥមា សារីបុត្ត គតិយោ កតមា បញ្ច និរយោ តិរច្ឆានយោនិ បិត្តិវិសយោ មនុស្សា ទេវា ។ និរយញ្ចាហំ សារីបុត្ត បជានាមិ

ឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលណាពោលយ៉ាងនេះ ចំពោះតថាគត ដែលដឹងយ៉ាងនេះ ដែលឃើញយ៉ាងនេះថា គុណវិសេសគឺញាណ-ទស្សនៈ ដែលអាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ នៃព្រះសមណគោតមមិនមានទេ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវ-ជ្រាវបានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាការឈ្លាសវៃដោយខ្លួនឯងដូច្នេះ ម្នាលសារីបុត្ត បុគ្គលនោះ បើមិនលះបង់នូវវាចានោះទេ មិនលះបង់នូវចិត្តនោះទេ មិនលះបង់នូវទិដ្ឋិនោះចេញទេ នឹងធ្លាក់ទៅរង់ទុក្ខក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីលហើយ បរិបូណ៌ដោយសមាធិហើយ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញាហើយ រមែងសម្រេចនូវអរហត្តផលក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង យ៉ាងណាមិញ តថាគតពោលនូវហេតុនេះជាគ្រឿងផ្តល់ពាក្យឧបមេយ្យ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលនោះ បើមិនលះបង់នូវវាចានោះទេ មិនលះបង់នូវចិត្តនោះទេ មិនលះបង់នូវទិដ្ឋិនោះចេញទេ នឹងធ្លាក់ទៅរង់ទុក្ខក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់យ៉ាងនោះឯង ។

[១៧០] ម្នាលសារីបុត្ត គតិនេះ មាន ៥ ប្រការ គតិ ៥ ប្រការតើដូចម្តេច គឺ នរក ១ កំណើតតិរច្ឆាន ១ បិត្តិវិស័យ ១ ពួកមនុស្ស ១ ពួកទេវតា ១ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតស្គាល់នរកផង ស្គាល់ផ្លូវជាទីទៅ

និរយគាមិញ្ច មគ្គំ និរយគាមិនិញ្ច បដិបទំ យថា បដិបន្នោ ច កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ តញ្ច បជានាមិ ។ តិរច្ឆានយោនិញ្ចាហំ សារីបុត្ត បជានាមិ តិរច្ឆានយោនិគាមិញ្ច មគ្គំ តិរច្ឆានយោនិគាមិនិញ្ច បដិបទំ យថា បដិបន្នោ ច កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តិរច្ឆានយោនឹ ឧបបជ្ជតិ តញ្ច បជានាមិ ។ បិត្តិវិសយញ្ចាហំ សារីបុត្ត បជានាមិ បិត្តិវិសយគាមិញ្ច មគ្គំ បិត្តិវិសយគាមិនិញ្ច បដិបទំ យថា បដិបន្នោ ច កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បិត្តិវិសយំ ឧបបជ្ជតិ តញ្ច បជានាមិ ។ មនុស្សេ ចាហំ សារីបុត្ត បជានាមិ មនុស្សលោកគាមិញ្ច មគ្គំ មនុស្សលោកគាមិនិញ្ច បដិបទំ យថា បដិបន្នោ ច កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា មនុស្សេសុ ឧបបជ្ជតិ

កាន់នរកផង ស្គាល់សេចក្តីប្រតិបត្តិជាទីទៅកាន់នរកផង ឯបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណាហើយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក តថាគតស្គាល់ច្បាស់នូវប្រតិបត្តិនោះផង ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតស្គាល់ច្បាស់នូវកំណើតតិរច្ឆានផង ស្គាល់ច្បាស់នូវផ្លូវជាទីទៅកាន់កំណើតតិរច្ឆានផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិជាទីទៅកាន់កំណើតតិរច្ឆានផង ឯបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណាហើយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន តថាគតស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះផង ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតស្គាល់ច្បាស់នូវបិត្តិវិស័យផង ស្គាល់ច្បាស់នូវផ្លូវជាទីទៅកាន់បិត្តិវិស័យផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិជាទីទៅកាន់បិត្តិ-វិស័យផង ឯបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណាហើយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខ អំពីមរណៈទៅកើតក្នុងបិត្តិវិស័យ តថាគតក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រ-តិបត្តិនោះផង ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតស្គាល់ច្បាស់នូវមនុស្សទាំង-ឡាយផង ស្គាល់ច្បាស់នូវផ្លូវជាទីទៅកាន់មនុស្សលោកផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាទីទៅកាន់មនុស្សលោកផង ឯបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខ អំពីមរណៈទៅកើតក្នុងមនុស្សលោក

តញ្ច បជានាមិ ។ ទេវេ ចាហំ សារីបុត្ត បជានាមិ ទេវលោកគាមិញ្ច មគ្គំ ទេវលោកគាមិនិញ្ច បដិ-បទំ យថា បដិបន្នោ ច កាយស្ស ភេទា បរម្ម-រណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ តញ្ច បជានាមិ ។ និព្វានញ្ចាហំ សារីបុត្ត បជានាមិ និព្វានគាមិញ្ច មគ្គំ និព្វានគាមិនិញ្ច បដិបទំ យថា បដិបន្នោ ច អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ តញ្ច បជានាមិ ។

[១៧១] ឥធាហំ សារីបុត្ត ឯកច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានាមិ[១] តថាយំ បុគ្គលោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ

១ ឱ. ម. បជានាមិ ។

តថាគតស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតស្គាល់ច្បាស់នូវទេវតាទាំងឡាយផង ស្គាល់ច្បាស់នូវផ្លូវជាទីទៅកាន់ទេវលោកផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាទីទៅកាន់ទេវលោកផង ឯបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ខាងមុខអំពីមរណៈទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក តថាគតស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះផង ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតស្គាល់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានផង ស្គាល់ច្បាស់នូវផ្លូវជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានផង ស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានផង ឯបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណាហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ តថាគតស្គាល់ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះផង ។

[១៧១] ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតកំណត់នូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះ ប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវ[១]នោះផង លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈមុខជានឹងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរកមិនខាន

---

១ អដ្ឋកថា ថា អំពើ ឬសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដែលជាដំណើរនាំសត្វឲ្យទៅកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ហៅថា ផ្លូវ ក្នុងទីនេះ ។

និរយំ ឧបបជ្ជិស្សតីតិ តមេនំ បស្សាមិ អបរេន សម-
យេន ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុគ្គតឹ វិនិចាតំ
និរយំ ឧបបន្នំ ឯកន្តទុក្ខា តិប្បា(១) កដុកា វេទនា
វេទិយមានំ ។ សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត អង្គារកាសុ
សាធិកចោរិសា បូរា អង្គារានំ វីតច្ចិកានំ វីតធូមានំ
អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឃម្មាភិតត្តោ ឃម្មបរេតោ
កិលន្តោ តសិតោ បិចាសិតោ ឯកាយនេន មគ្គេន
តមេវ អង្គារកាសុំ បណិធាយ តមេនំ ចក្ខុមា បុរិសោ
ទិស្វា ឯវំ វទេយ្យ តថាយំ ភវំ បុរិសោ បដិបន្នោ
តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា ឥមំយេវ
អង្គារកាសុំ អាគមិស្សតីតិ តមេនំ បស្សេយ្យ អបរេន
សមយេន តស្សា អង្គារកាសុយា បតិតំ ឯកន្ត-
ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយមានំ ឯវ-
មេវ ខោ អហំ សារីបុត្ត ឥធេកច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ
ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានាមិ តថាយំ បុគ្គលោ
បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ

១ ម. តិព្វា ។

លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគតឃើញបុគ្គលនោះឯង បែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក រងទុក្ខវេទនាដ៏ក្ដៅក្លា ខ្លោចផ្សាឥតស្រាក ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ ម្នាលសារីបុត្ត រណ្ដៅរងើកភ្លើងមានជម្រៅជាងមួយជួរបុរស[១] ពេញដោយរងើកភ្លើង ដែលឥតមានអណ្ដាត ឥតមានផ្សែង គ្រានោះ មានបុរសម្នាក់ក្ដៅក្រហល់ក្រហាយដោយកំដៅថ្ងៃ មានកំដៅថ្ងៃគ្របសង្កត់ មានខ្លួនលំបាក ដង្ហាក់ស្រេកទឹក ដើរមកតាមផ្លូវដែលទៅបានតែម្នាក់ សំដៅទៅត្រង់រងើកភ្លើងនោះឯង បុរសអ្នកមានភ្នែកបានឃើញបុរសនោះហើយ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសដ៏ចម្រើននេះ ដើរទៅដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង មុខជានឹងមកកាន់រណ្ដៅរងើកភ្លើងនេះពុំខាន លុះសម័យខាងក្រោយមក (បុរសមានភ្នែកនោះ) ក៏ឃើញនូវបុរសនោះឯង ធ្លាក់ទៅក្នុងរណ្ដៅរងើកភ្លើងនោះ រងទុក្ខវេទនាដ៏ក្ដៅក្លា ខ្លោចផ្សាឥតស្រាក សេចក្ដីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលសារីបុត្ត មានឧបមេយ្យដូចតថាគតដែលកំណត់នូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ យ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង

---

១ ជាង ៥ ហត្ថនៃបុរស (ជាង ១ ទទូងបុរស) ។

យថា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជិស្សតីតិ តមេនំ បស្សាមិ អបរេន សមយេន ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបន្នំ ឯកន្តទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទិយមានំ ។

[១៧២] ឥធ បនាហំ សារីបុត្ត ឯកច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាមិ តថាយំ បុគ្គលោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តិរច្ឆានយោនឹ ឧបបជ្ជិស្សតីតិ តមេនំ បស្សាមិ អបរេន សមយេន ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តិរច្ឆានយោនឹ ឧបបន្នំ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទិយមានំ ។ សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត គូថកូបោ សាធិកបោរិសោ បូរោ គូថស្ស

លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ខាងមុខអំពីមរណៈ មុខជានឹងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក មិនខាន លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគត ក៏ឃើញបុគ្គលនោះ ដែលបែកធ្លាយរាងកាយ ខាងមុខអំពីមរណៈទៅកើត ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក រងទុក្ខវេទនាដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សាឥត ស្រាក ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ដូច្នោះឯង ។

[១៨២] ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតកំណត់នូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខ អំពីមរណៈ មុខជានឹងកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន មិនខាន លុះសម័យខាង ក្រោយមក តថាគតក៏ឃើញបុគ្គលនោះ ដែលបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខ អំពីមរណៈទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន រងទុក្ខវេទនាដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធកន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ ម្នាល សារីបុត្ត រណ្តៅលាមកមានជម្រៅជាងមួយជួរបុរស ពេញដោយលាមក

២៨៣

អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឃម្មាភិតត្តោ ឃម្មបរេតោ កិលន្តោ តសិតោ បិបាសិតោ ឯកាយនេន មគ្គេន តមេវ គូថកូបំ បណិធាយ តមេនំ ចក្ខុមា បុរិសោ ទិស្វា ឯវំ វទេយ្យ តថាយំ ភវំ បុរិសោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា ឥមំយេវ គូថកូបំ អាគមិស្សតីតិ តមេនំ បស្សេយ្យ អបរេន សមយេន តស្មឹ គូថកូបេ បតិតំ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទិយមានំ ឯវមេវ ខោ អហំ សារីបុត្ត ឥធេកច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានាមិ តថាយំ បុគ្គលោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តិរច្ឆានយោនឹ ឧបបជ្ជិស្សតីតិ តមេនំ បស្សាមិ អបរេន សមយេន ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តិរច្ឆានយោនឹ ឧបបន្នំ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទិយមានំ ។

គ្រានោះ មានបុរសម្នាក់ក្ដៅក្រហល់ក្រហាយដោយកំដៅថ្ងៃ ដែលកំដៅថ្ងៃគ្របសង្កត់ លំបាក ដង្ហាក់ ស្រេកទឹក ដើរមកតាមផ្លូវដែលទៅបានតែម្នាក់ សំដៅទៅត្រង់រណ្ដៅលាមកនោះឯង បុរសមានចក្ខុបានឃើញបុរសនោះហើយ និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសដ៏ចម្រើននេះ ដើរទៅដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង មុខជានឹងមកកាន់រណ្ដៅលាមកនេះពុំខាន លុះសម័យខាងក្រោយមក (បុរសមានចក្ខុនោះ) ក៏ឃើញបុរសនោះ ធ្លាក់ទៅក្នុងរណ្ដៅលាមកនោះ រងទុក្ខវេទនាដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា សេចក្ដីនេះមានឧបមាដូចម្ដេចមិញ ម្នាលសារីបុត្ត មានឧបមេយ្យដូចតថាគតកំណត់នូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈ មុខជានឹងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន មិនខាន លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគតក៏ឃើញបុគ្គលនោះ ដែលបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈទៅកើតក្នុងកំណើតនៃតិរច្ឆាន រងទុក្ខវេទនាដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធកន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតាដូច្នោះឯង ។

[១៧៣] ឥធាហំ សារីបុត្ត ឯកច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានាមិ តថាយំ បុគ្គលោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បិត្តិវិសយំ ឧបបជ្ជិស្សតីតិ តមេនំ បស្សាមិ អបរេន សមយេន ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បិត្តិវិសយំ ឧបបន្នំ ទុក្ខពហុលា វេទនា វេទិយមានំ ។ សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត រុក្ខោ វិសមេ ភូមិភាគេ ជាតោ តនុបត្តបលាសោ កពរច្ឆាយោ[១] អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឃម្មាភិតត្តោ ឃម្មបរេតោ កិលន្តោ តសិតោ បិបាសិតោ ឯកាយនេន មគ្គេន តមេវ រុក្ខំ បណិធាយ តមេនំ ចក្ខុមា បុរិសោ ទិស្វា ឯវំ វទេយ្យ តថាយំ ភវំ បុរិសោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ

១ ឱ. ម. កពច្ឆាយោ ។

[១៧៣] ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះយ៉ាងនេះថា បុគ្គនេះប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈ មុខជានឹងទៅកើតក្នុងបិត្តិវិស័យ លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគតក៏ឃើញបុគ្គលនោះ ដែលបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈទៅកើតក្នុងបិត្តិវិស័យ រងទុក្ខវេទនាជាច្រើន ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធកន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ ម្នាលសារីបុត្ត ដើមឈើដែលដុះលើផែនដីមិនរាបស្មើ មានស្រទាប់ស្លឹកដ៏ស្តើង មានម្លប់ប៉ើងរ៉ើង គ្រានោះ មានបុរសម្នាក់ក្តៅក្រហល់ក្រហាយ ដោយកំដៅថ្ងៃ ដែលកំដៅថ្ងៃគ្របសង្កត់ លំបាក ដង្ហាក់ ស្រេកទឹក ដើរមកតាមផ្លូវដែលត្រាច់ទៅបានតែម្នាក់ សំដៅទៅរកដើមឈើនោះឯង បុរសអ្នកមានភ្នែកបានឃើញបុរសនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បុរសដ៏ចំរើននេះដើរទៅដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង

យថា ឥមំយេវ រុក្ខំ អាគមិស្សតីតិ តមេនំ បស្សេយ្យ អបរេន សមយេន តស្ស រុក្ខស្ស ឆាយាយំ[១] និសិន្នំ វា និបន្នំ វា ទុក្ខពហុលា វេទនា វេទិយមានំ ឯវមេវ ខោ អហំ សារីបុត្ត ឥធេកច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានាមិ តថាយំ បុគ្គលោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បិត្តិវិសយំ ឧប-បជ្ជិស្សតីតិ តមេនំ បស្សាមិ អបរេន សមយេន ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បិត្តិវិសយំ ឧបបន្នំ ទុក្ខពហុលា វេទនា វេទិយមានំ ។

[១៧៤] ឥធ បនាហំ សារីបុត្ត ឯកច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានាមិ តថាយំ បុគ្គលោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា មនុស្សេសុ ឧបបជ្ជិស្សតីតិ តមេនំ បស្សាមិ អបរេន សមយេន

១ ឱ. ម. ឆាយាយ ។

មុខជានឹងមកកាន់ដើមឈើនេះពុំខាន លុះសម័យខាងក្រោយមក (បុរសមានចក្ខុនោះ) ក៏ឃើញបុរសនោះ អង្គុយ ឬដេក ទទួលទុក្ខវេទនាជាច្រើន ក្រោមម្លប់ដើមឈើនោះ សេចក្ដីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលសារីបុត្ត មានឧបមេយ្យដូចតថាគតដែលកំណត់ដឹងនូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈ មុខជានឹងទៅកើត ក្នុងបិត្តិវិស័យមិនខាន លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគតក៏ឃើញបុគ្គលនោះ បែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈទៅកើតក្នុងបិត្តិវិស័យ រងទុក្ខវេទនាជាច្រើន ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធកន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សជម្មតាដូច្នោះផង ។

[១៧៤] ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតកំណត់នូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវដូច្នោះផង លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈ មុខជានឹងទៅកើតក្នុងពួកមនុស្ស លុះសម័យខាងក្រោយមក

ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា មនុស្សេសុ ឧបបន្នំ សុខពហុលា វេទនា វេទិយមានំ ។ សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត រុក្ខោ សមេ ភូមិភាគេ ជាតោ ពហល-បត្តបលាសោ សណ្ឌច្ឆាយោ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឃម្មាភិតត្តោ ឃម្មបរេតោ កិលន្តោ តសិតោ បិបា-សិតោ ឯកាយនេន មគ្គេន តមេវ រុក្ខំ បណិធាយ តមេនំ ចក្ខុមា បុរិសោ ទិស្វា ឯវំ វទេយ្យ តថាយំ បុរិសោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា ឥមំយេវ រុក្ខំ អាគមិស្សតីតិ តមេនំ បស្សេយ្យ អបរេន សមយេន តស្ស រុក្ខស្ស ឆា-យាយំ និសិន្នំ វា និបន្នំ វា សុខពហុលា វេទនា វេទិយមានំ ឯវមេវ ខោ អហំ សារីបុត្ត ឥធេកច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាមិ តថាយំ បុគ្គលោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ ។ បេ ។ មនុស្សេសុ ឧបបន្នំ សុខព-ហុលា វេទនា វេទិយមានំ ។

តថាគតក៏ឃើញបុគ្គលនោះ ដែលបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងពួកមនុស្ស សោយសុខវេទនាជាច្រើន ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធកន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ ម្នាលសារីបុត្ត ដើមឈើដែលដុះលើផែនដីរាបស្មើល្អ មានស្រទាប់ស្លឹកដ៏ក្រាស់ មានម្លប់ត្រឈៃត្រានោះ មានបុរសក្តៅក្រហល់ក្រហាយដោយកំដៅថ្ងៃ ដែលកំដៅថ្ងៃគ្របសង្កត់ លំបាក ដង្ហាក់ ស្រេកទឹក ដើរមកតាមផ្លូវដែលត្រាច់ទៅបានតែម្នាក់ សំដៅទៅរកដើមឈើនោះឯង បុរសអ្នកមានចក្ខុបានឃើញបុរសនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនេះដើរទៅដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង មុខជានឹងមកកាន់ដើមឈើនេះពុំខាន លុះសម័យខាងក្រោយមក (បុរសមានចក្ខុនោះ) ក៏ឃើញបុរសនោះឯង អង្គុយឬដេកសោយសុខវេទនាជាច្រើន ក្រោមម្លប់នៃដើមឈើនោះ សេចក្តីនេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលសារីបុត្ត មានឧបមេយ្យដូចតថាគតដែលកំណត់នូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង ។ បេ ។ ទៅកើតក្នុងពួកមនុស្ស សោយសុខវេទនាជាច្រើនដូច្នោះឯង ។

[១៧៤] ឥធាហំ សារីបុត្ត ឯកច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានាមិ តថាយំ បុគ្គលោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជិស្សតីតិ តមេនំ បស្សាមិ អបរេន សមយេន ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្ត-មានុសកេន កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នំ ឯកន្តសុខា វេទនា វេទិ-យមានំ ។ សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត បាសាទោ ត-ត្រស្ស កូដាគារំ ឧល្លិត្តាវលិត្តំ និវាតំ ផុសិតគ្គលំ[១] បិហិតវាតបានំ តត្រស្ស បល្លង្កោ គោនកត្ថតោ បដិកត្ថតោ បដលិកត្ថតោ កទលិមិគបវរបច្ចត្ថរ-ណោ សឧត្តរច្ឆទោ ឧភតោ លោហិតកូបធានោ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឃម្មាភិតត្តោ ឃម្មបរេតោ កិលន្តោ តសិតោ បិបាសិតោ ឯកាយនេន មគ្គេន តមេវ បាសាទំ បណិធាយ តមេនំ ចក្ខុមា បុរិសោ ទិស្វា

១ ឱ. ផុស្សិតគ្គលំ ។

[១៧៥] ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតកំណត់នូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈមុខជានឹងទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក មិនខាន លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគតក៏ឃើញបុគ្គលនោះ ដែលបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក សោយសេចក្តីសុខជានិច្ច ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ ម្នាលសារីបុត្ត ប្រាសាទមានកូដាគារ (ផ្ទះមានកំពូល) ដែលលាបទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ជិតខ្យល់ មានទ្វារជិត មានបង្អួចបើកបិទបាន ក្នុងកូដាគារនោះ មានបល្ល័ង្កដែលក្រាលដោយព្រំ មានរោមវែង ៗ ជាង ៤ ធ្នាប់ ក្រាលដោយកម្រាលមានពណ៌ស ធ្វើដោយរោមសត្វ ជាផ្កាចង្កោម មានកម្រាលដ៏ឧត្តម ដែលគេធ្វើដោយស្បែកសត្វឈ្លូស មានខ្នើយពណ៌ក្រហមទាំងពីរខាង គឺខ្នើយក្បាលនិងខ្នើយជើង ព្រមទាំងពិតានដែលមានពណ៌ក្រហម គ្រានោះ មានបុរសម្នាក់ក្តៅក្រហល់ក្រហាយដោយកំដៅថ្ងៃ ដែលកំដៅថ្ងៃគ្របសង្កត់ លំបាក ដង្ហក់ស្រេកទឹក ដើរមកតាមផ្លូវដែលត្រាច់ទៅបានតែម្នាក់ សំដៅទៅត្រង់ប្រាសាទនោះឯង បុរសអ្នកមានចក្ខុ បានឃើញបុរសនោះហើយនិយាយ

ឯវំ វទេយ្យ តថាយំ ភវំ បុរិសោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា ឥមំ-យេវ បាសាទំ អាគមិស្សតីតិ តមេនំ បស្សេយ្យ អបរេន សមយេន តស្មិំ បាសាទេ តស្មិំ កូដា-គារេ តស្មិំ បល្លង្កេ និសិន្នំ វា និបន្នំ វា ឯកន្ត-សុខា វេទនា វេទិយមានំ ឯវមេវ ខោ អហំ សារីបុត្ត ឥធេកច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានាមិ តថាយំ បុគ្គលោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជិ-ស្សតីតិ តមេនំ បស្សាមិ អបរេន សមយេន ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នំ ឯកន្តសុខា វេទនា វេទិយមានំ ។

[១៧៦] ឥធ បនាហំ សារីបុត្ត ឯកច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានាមិ តថាយំ បុគ្គលោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ

យ៉ាងនេះថា បុរសដ៏ចម្រើននេះដើរទៅដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង មុខជានឹងមកកាន់ប្រាសាទនេះដោយពិត លុះសម័យខាងក្រោយមក (បុរសមានចក្ខុនោះ) ក៏ឃើញនូវបុរសនោះ កំពុងអង្គុយឬដេក សោយសុខវេទនាជានិច្ច លើបល្ល័ង្កក្នុងកូដាគារប្រាសាទនោះ សេចក្តីនេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលសារីបុត្ត មានឧបមេយ្យដូចតថាគត ដែលកំណត់ដឹងនូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈ មុខជានឹងទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគតក៏ឃើញបុគ្គលនោះ ដែលបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក សោយសុខវេទនាជានិច្ច ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតាដូច្នោះឯង ។

[១៧៦] ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង មុខជានឹងធ្វើឲ្យជាក់

យថា អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញា-
វិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា
ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ តមេនំ បស្សាមិ អបរេន
សមយេន អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ
បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា
ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តំ ឯកន្តសុខា វេទនា វេទិយមានំ ។
សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត បោក្ខរណី អច្ឆោទកា សា-
តោទកា សីតោទកា សេតកា សុបតិត្ថា រម-
ណីយា អវិទូរេ ចស្សា តិព្វោ វនសណ្ឌោ អថ បុរិសោ
អាគច្ឆេយ្យ ឃម្មាភិតត្តោ ឃម្មបរេតោ កិលន្តោ
តសិតោ បិបាសិតោ ឯកាយនេន មគ្គេន តមេវ
បោក្ខរណឹ បណិធាយ តមេនំ ចក្ខុមា បុរិសោ ទិស្វា
ឯវំ វទេយ្យ តថាយំ ភវំ បុរិសោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិ-
យតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា ឥមំយេវ បោក្ខរណឹ
អាគមិស្សតីតិ តមេនំ បស្សេយ្យ អបរេន សមយេន

ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តដោយឥរិយាបថទាំង ៤ លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគតក៏ឃើញបុគ្គលនោះ ដែលបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តដោយឥរិយាបថទាំង ៤ សោយសុខវេទនាជានិច្ច ។ ម្នាលសារីបុត្ត ស្រះបោក្ខរណីមានទឹកថ្លា មានទឹកឆ្ងាញ់ មានទឹកត្រជាក់ មានទឹករងថ្លា មានកំពង់រាបទាបល្អគួរជាទីរីករាយ មានដងព្រៃស្រោងស្រាង មិនឆ្ងាយអំពីស្រះបោក្ខរណីនោះ គ្រានោះ មានបុរសម្នាក់ ក្តៅក្រហល់ក្រហាយដោយកំដៅថ្ងៃ ដែលកំដៅថ្ងៃគ្របសង្កត់ លំបាក ដង្ហក់ ស្រេកទឹក ដើរមកតាមផ្លូវដែលត្រាច់ទៅបានតែម្នាក់ សំដៅទៅរកស្រះបោក្ខរណីនោះ បុរសអ្នកមានចក្ខុ បានឃើញបុរសនោះហើយ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសដ៏ចម្រើននេះ ដើរទៅដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងកាន់ផ្លូវនោះផង មុខជានឹងមកកាន់ស្រះបោក្ខរណីនេះ ដោយពិត លុះសម័យខាងក្រោយមក (បុរសមានចក្ខុនោះ) ក៏ឃើញបុរសនោះ

តំ បោក្ខរណឹ ឱគាហេត្វា[១] នហាត្វា ច បិវិត្វា[២] ច សព្វទរថកិលមថបរិឡាហំ បដិបស្សម្ភេត្វា បច្ចុត្តរិត្វា តស្មឹ វនសណ្ឌេ និសិន្នំ វា និបន្នំ វា ឯកន្តសុខា វេទនា វេទិយមានំ ឯវមេវ ខោ អហំ សារិបុត្ត ឥធេ-កច្ចំ បុគ្គលំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានាមិ តថាយំ បុគ្គលោ បដិបន្នោ តថា ច ឥរិយតិ តញ្ច មគ្គំ សមារុឡ្ហោ យថា អាសវានំ ខយា អនា-សវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សតីតិ តមេនំ បស្សាមិ អបរេន សមយេន អាសវានំ ខយា អនា-សវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តំ ឯកន្តសុខា វេទនា វេទិយមានំ ។ ឥមា ខោ សារិបុត្ត បញ្ច គតិយោ ។ យោ ខោ មំ សារិបុត្ត ឯវំ ជានន្តំ ឯវំ បស្សន្តំ ឯវំ វទេយ្យ នត្ថិ សមណស្ស គោតមស្ស ឧត្តរិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសោ

---

១ ឱ. ម. ឱគាហិត្វា ។ ២ ឱ. បិវិត្វា ច ។ ម. បិវិត្វា ចាតិ ន ទិស្សតិ ។

ចុះទៅក្នុងស្រះបោក្ខរណីនោះ ងូតផង ផឹកផង បំបាត់បង់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ នឿយហត់ និងសេចក្តីក្តៅក្រហល់ក្រហាយគ្រប់យ៉ាង ហើយឡើងមកអង្គុយឬដេក សោយសុទ្ធតែសុខវេទនា ក្នុងដងព្រៃនោះ សេចក្តីនេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលសារីបុត្ត មានឧបមេយ្យដូចតថាគត ដែលកំណត់នូវចិត្តដោយចិត្ត ដឹងនូវបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ យ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះប្រតិបត្តិដូច្នោះផង ប្រព្រឹត្តដូច្នោះផង ឡើងទៅកាន់ផ្លូវនោះផង មុខជានឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តដោយឥរិយាបថទាំង ៤ លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគតក៏ឃើញបុគ្គលនោះ ដែលបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តដោយឥរិយាបថទាំង ៤ សោយសុទ្ធតែសុខវេទនាដូច្នោះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត គតិនេះឯងមាន ៥ យ៉ាង ។ ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកណាពោលយ៉ាងនេះ ចំពោះតថាគតដែលដឹងយ៉ាងនេះ ដែលឃើញយ៉ាងនេះថា គុណវិសេសគឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ របស់ព្រះសមណគោតមមិនមានទេ ព្រះសមណ-

តក្កបរិយាហតំ សមណោ គោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ វីមំសានុចរិតំ សយំ បដិភានន្តិ តំ សារីបុត្ត វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋឹ អប្បដិនិស្សជ្ជិត្វា យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។ សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ អារាធេយ្យ ឯវំ សម្បទមិទំ សារីបុត្ត វទាមិ ។ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋឹ អប្បដិនិស្សជ្ជិត្វា យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។

[១៧៧] អភិជានាមិ ខោ បនាហំ សារីបុត្ត ចតុរង្គសមន្នាគតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតា ។ តបស្សិស្សុទំ

គោតមសំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមកដោយសេចក្ដីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាធម៌កើតមានដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនដូច្នេះ បុគ្គលនោះ បើមិនលះបង់នូវវាចានោះទេ មិនលះបង់នូវចិត្តនោះទេ មិនលះបង់នូវទិដ្ឋិនោះទេ នឹងធ្លាក់ទៅរង់ទុក្ខក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីលហើយ បរិបូណ៌ដោយសមាធិហើយ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញាហើយ សម្រេចអរហត្ត-ផលក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលសារីបុត្ត តថា-គតពោលនូវហេតុនេះ ជាគ្រឿងផ្ដល់នូវពាក្យឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលនោះ បើមិនលះបង់នូវវាចានោះទេ មិនលះបង់នូវចិត្តនោះទេ មិនលះបង់នូវទិដ្ឋិនោះទេ នឹងធ្លាក់ទៅរង់ទុក្ខក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ដូច្នោះឯង ។

[១៧៧] ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត តថាគតធ្លាប់ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ[១] ដែលប្រកបដោយអង្គ ៤[២] ។ គឺបើនិយាយពីអ្នកមានតបៈ

---

១ ពាក្យថា ព្រហ្មចរិយៈ បានដល់ទាន វេយ្យាវច្ចៈ សិក្ខាបទ ព្រហ្មវិហារ ធម្មទេសនា មេថុនវិរតិ សទារសន្តោស វីរិយៈ ឧបោសថ អរិយមគ្គ សាសនាទាំងអស់និងអធ្យាស្រ័យក៏បាន តែក្នុងសូត្រនេះ សំដៅយក វីរិយៈ (សេចក្ដីព្យាយាម) ។ ២ សេចក្ដីព្យាយាមនោះដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យតឹង ៤ យ៉ាងក្នុងអត្តភាពមួយ ឈ្មោះថាប្រកបដោយអង្គ ៤ ដូចមានក្នុងសូត្រនេះស្រាប់ ។ អដ្ឋកថា ។

ហោមិ បរមតបស្សី លូខោ សុទំ[១] ហោមិ បរមលូខោ ជេគុច្ឆី សុទំ ហោមិ បរមជេគុច្ឆី បវិវិត្តោ សុទំ[២] ហោមិ បរមប្បវិវិត្តោ ។

[១៧៨] តត្រស្សុ មេ ឥទំ សារីបុត្ត តបស្សិតាយ ហោតិ អចេលកោ ហោមិ មុត្តាចារោ ហត្ថាវលេខនោ ន ឯហិភទន្តិកោ ន តិដ្ឋភទន្តិកោ ន អភិហតំ[៣] ន ឧទ្ទិស្សកតំ ន និមន្តនំ សាទិយាមិ ។ សោ ន កុម្ភិមុខា បដិគ្គណ្ហាមិ ន កឡោបិមុខា បដិគ្គណ្ហាមិ ន ឯឡកមន្តរំ ន ទណ្ឌមន្តរំ ន មុសលមន្តរំ

១ ឱ. លុខស្សុទំ ។ ២ ឱ. បវិវិត្តស្សុទំ ។ ៣ ឱ. ម. នាភិហដំ ។

តថាគតជាអ្នកមានតបៈដ៏ក្រៃលែង បើនិយាយពីអ្នកសៅហ្មង តថាគតជាអ្នកសៅហ្មងដ៏ក្រៃលែង បើនិយាយពីអ្នកមានសេចក្តីខ្ពើមបាប តថាគតជាអ្នកមានសេចក្តីខ្ពើមបាបដ៏ក្រៃលែង បើនិយាយពីអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ តថាគតជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ដ៏ក្រៃលែង ។

[១៧៨] ម្នាលសារីបុត្ត ការមានតបៈរបស់តថាគតក្នុងព្រហ្មចរិយៈប្រកបដោយអង្គ ៤ នោះដូច្នេះ គឺតថាគតជាអ្នកអាក្រាត លះបង់មារយាទល្អ[១] ប្រព្រឹត្តហត្ថាវលេខនបតិបត្តិ[២] ជាអ្នកកាន់វត្តមិនចូលមក (ទទួលភត្ត) ដែលគេនិមន្តថា លោកដ៏ចម្រើនចូរចូលមក មិនរង់ចាំតាមគេនិមន្តថា លោកដ៏ចម្រើន សូមរង់ចាំសិន មិនត្រេកអរនឹងចង្ហាន់ដែលកាន់យកមកមុន មិនត្រេកអរនឹងចង្ហាន់ដែលគេប្រាប់ថា ធ្វើចំពោះខ្លួន មិនត្រេកអរនឹងចង្ហាន់ដែលគេនិមន្ត[៣] ។ តថាគតនោះ មិនទទួលចង្ហាន់ដែលគេកំពុងដោះដួសអំពីឆ្នាំង មិនទទួលចង្ហាន់អំពីមាត់កញ្ជើ មិនទទួលចង្ហាន់ដែលគេឲ្យត្រង់ចន្លោះធរណី មិនទទួលចង្ហាន់ដែលគេឲ្យត្រង់ចន្លោះត្បាល់ មិនទទួលចង្ហាន់ដែលគេឲ្យត្រង់ចន្លោះអង្រ្គែ មិនទទួល

---

១ ឈរបន្ទោបង់ឧច្ចារៈ បស្សាវៈ និងឈរបរិភោគ ។ ២ បរិភោគភោជនលិទ្ធដៃ និងយកម្រាមដៃកិតលាមក ព្រោះសំគាល់កំណាត់ឈើថា ជាសត្វ ។ ៣ និមន្តថា សូមចូលទៅកាន់ត្រកូល ឬផ្លូវ ឬស្រុកឯណោះ ។

ន ទ្វិន្នំ ភុញ្ជមានានំ ន គព្ភិនិយា ន បាយមានាយ ន បុរិសន្តរគតាយ ន សង្កិត្តីសុ ន យត្ថ សា ឧបដ្ឋិតោ ហោតិ ន យត្ថ មក្ខិកា សណ្ឌសណ្ឌចារិនី ន មច្ឆំ ន មំសំ ន សុរំ ន មេរយំ ន ថុសោទកំ បិវាមិ ។ សោ ឯកាគារិកោ វា ហោមិ ឯកាលោបិកោ ទ្វាគារិកោ វា ហោមិ ទ្វាលោបិកោ ។ បេ ។ សត្តាគារិកោ វា ហោមិ សត្តាលោបិកោ ។ ឯកិស្សាបិ ទត្តិយា យាបេមិ ទ្វីហិបិ ទត្តីហិ យាបេមិ ។ បេ ។ សត្តហិបិ យាបេមិ ឯកាហិកម្បិ[១] អាហារំ អាហារេមិ ទ្វីហិកម្បិ អាហារំ អាហារេមិ ។ បេ ។ សត្តាហិកម្បិ អាហារំ អាហារេមិ ឥតិ ឯវរូបំ អឌ្ឍមាសិកម្បិ បរិយាយភត្តភោជនានុយោគមនុយុត្តោ វិហរាមិ ។ សោ សាកភក្ខោ វា ហោមិ សាមាកភក្ខោ វា ហោមិ និវារភក្ខោ វា ហោមិ ទទ្ទុលភក្ខោ វា ហោមិ និយាសភក្ខោ វា ហោមិ ហដភក្ខោ វា ហោមិ កណភក្ខោ វា ហោមិ អាចាមភក្ខោ វា ហោមិ បិញ្ញាកភក្ខោ វា ហោមិ តិណភក្ខោ វា ហោមិ

១ ឱ. សត្តហិបិ ទត្តីហិ យាបេមិ ។ ឯហាហិកម្បិ ។ ម. សត្តហិបិ ទត្តីហិ យាបេមិ ។ ឯកាហិកំបិ ។ ២ ម. អាចាមភក្ខោ វា ហោមិ បិញ្ញាកភក្ខោ វា ហោមីតិ ន ទិស្សន្តិ ។

ចង្ហាន់របស់មនុស្សដែលកំពុងបរិភោគពីរនាក់ មិនទទួលចង្ហាន់របស់ស្ត្រីមានគភ៌ មិនទទួលចង្ហាន់របស់ស្ត្រីដែលកំពុងបំបៅកូន មិនទទួលចង្ហាន់របស់ស្ត្រីដែលកំពុងនៅរួមនឹងបុរស មិនទទួលចង្ហាន់ដែលគេអង្គាសគ្នាធ្វើ មិនទទួលចង្ហាន់ក្នុងទីដែលមានឆ្កែនៅចាំ មិនទទួលចង្ហាន់ដែលមានរុយចោមរោម មិនបរិភោគត្រី មិនបរិភោគសាច់ មិនផឹកសុរា មិនផឹកមេរ័យ មិនផឹកទឹកថ្នាំត្រាំដោយស្រូវទាំងពួង ។ តថាគតនោះ ទទួលចង្ហាន់តែក្នុងផ្ទះមួយ ឬបរិភោគភោជនតែមួយពំនូត ទទួលចង្ហាន់ក្នុងផ្ទះពីរ ឬបរិភោគភោជនតែពីរពំនូត ។ បេ ។ ទទួលចង្ហាន់ក្នុងផ្ទះ ៧ ឬបរិភោគតែ ៧ ពំនូត ។ តថាគតចិញ្ចឹមអត្តភាពដោយចង្ហាន់ ១ ភាជន៍តូចខ្លះ ចិញ្ចឹមអត្តភាពដោយចង្ហាន់ ២ ភាជន៍តូចខ្លះ ។ បេ ។ ចិញ្ចឹមអត្តភាពដោយចង្ហាន់ ៧ ភាជន៍តូចខ្លះ ឆាន់អាហាររំលង ១ ថ្ងៃខ្លះ ឆាន់អាហាររំលង ២ ថ្ងៃខ្លះ ។ បេ ។ ឆាន់អាហាររំលង ៧ ថ្ងៃខ្លះ តថាគតប្រកបរឿយ ៗ នូវការបរិភោគកត្តតាមលំដាប់ថ្ងៃយ៉ាងនេះ រហូតដល់រំលងកន្លះខែខ្លះ ដូចសំដែងមកនេះឯង ។ តថាគតមានបន្លែជាអាហារខ្លះ មានស្រងែជាអាហារខ្លះ មានស្មៅគែលលកជាអាហារខ្លះ មានចំនៀរស្បែកដែលគេចៀរចោលជាអាហារខ្លះ មានជ័រជាអាហារខ្លះ មានសារាយជាអាហារខ្លះ មានកុណ្ឌកជាអាហារខ្លះ មានបាយក្តាំងជាអាហារខ្លះ មានម្សៅជាអាហារខ្លះ មានស្មៅជាអាហារខ្លះ

គោមយភក្ខោ វា ហោមិ វនមូលផលាហារោ យាបេមិ បវត្តផលភោជី ។ សោ សាណានិបិ ធារេមិ មសាណានិបិ ធារេមិ ឆវទុស្សានិបិ ធារេមិ បំសុកូលានិបិ ធារេមិ តិរីដានិបិ ធារេមិ អជិនានិបិ[១] ធារេមិ អជិនក្ខិបម្បិ ធារេមិ កុសចីរម្បិ ធារេមិ វាកចីរម្បិ ធារេមិ ផលកចីរម្បិ ធារេមិ កេសកម្ពលម្បិ ធារេមិ វាលកម្ពលម្បិ ធារេមិ ឧលូកបក្ខម្បិ ធារេមិ កេសមស្សុលោចកោបិ ហោមិ កេសមស្សុលោចនានុយោគមនុយុត្តោ ឧព្ភដ្ឋកោ[២] ហោមិ អាសនប្បដិក្ខិត្តោ ឧក្កុដិកោបិ ហោមិ ឧក្កុដិកប្បធានមនុយុត្តោ កណ្ដកាបស្សយិកោបិ ហោមិ កណ្ដកាបស្សយេ សេយ្យំ កប្បេមិ សាយតតិយកម្បិ ឧទកោរោហនានុយោគមនុយុត្តោ វិហរាមិ

១ ឱ. អជិនម្បិ ។ ម. អជិនំបិ ។ ២ ឱ. ម. ឧព្ភដ្ឋកោបិ ។

មានអាចម៍គោជាអាហារខ្លះ មានមើមនិងផ្លែឈើជាអាហារចិញ្ចឹមជីវិតខ្លះ តែងបរិភោគផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងចិញ្ចឹមជីវិតខ្លះ ។ តថាគតប្រើប្រាស់សំពត់ដែលត្បាញដោយសំបកធ្មៃខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលត្បាញលាយចម្រុះគ្នាខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលគេរុំសាកសពខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់បំសុកូល[១]ខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់សំបកឈើខ្លះ ប្រើប្រាស់ស្បែកខ្លាខ្លះ ប្រើប្រាស់ស្បែកខ្លាទាំងក្រចកខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលក្រង ដោយស្បូវខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលក្រងដោយសំបកក្រចៅខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់ ដែលក្រងដោយចំរៀកក្តារខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់កម្ពលដែលត្បាញដោយសក់មនុស្សខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់ ដែលត្បាញដោយរោមកន្ទុយសត្វខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលត្បាញដោយស្លាបមៀមខ្លះ ជាអ្នកទុកសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា ប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្តីព្យាយាមទុកសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតែឈរ មិនអង្គុយខ្លះ ជាអ្នកអង្គុយច្រហោង ប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្តីព្យាយាមអង្គុយច្រហោងខ្លះ ជាអ្នកដេកលើបន្លា សម្រេចការដេកលើបន្លាខ្លះ ប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្តីព្យាយាមចុះត្រាំក្នុងទឹក (ដើម្បីបន្សាត់បាប) ក្នុង ១ ថ្ងៃ ៣ ដង[២]

១ កំណាត់សំពត់ដែលគេចោលលើផែនដី ។ ២ គឺពេលព្រឹកព្រហាមម្តង ថ្ងៃត្រង់ម្តង ល្ងាចម្តង ។ អដ្ឋកថា ។

ឥតិ ឯវរូបំ អនេកវិហិតំ កាយស្ស អាតាបនបរិតាបនានុយោគមនុយុត្តោ វិហរាមិ ។ ឥទំសុ មេ សារីបុត្ត តបស្សិតាយ ហោតិ ។

[១៧៩] តត្រស្សុ មេ ឥទំ សារិបុត្ត លូខស្មឹ ហោតិ ។ នេកវស្សគណិកំ រជោជល្លំ កាយេ សន្និចិតំ ហោតិ បប្បដិកជាតំ ។ សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត តិណ្ឌុកខាណុ[1] នេកវស្សគណិកោ សន្និចិតោ ហោតិ បប្បដិកជាតោ ឯវមេវស្សុ មេ សារីបុត្ត នេកវស្សគណិកំ រជោជល្លំ កាយេ សន្និចិតំ ហោតិ បប្បដិកជាតំ ។ តស្ស មយ្ហំ សារីបុត្ត ន ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ ឥមំ រជោជល្លំ បាណិនា បរិមជ្ជេយ្យំ[2] ។ អញ្ញេ វា បន មេ ឥមំ រជោជល្លំ បាណិនា បរិមជ្ជេយ្យុន្តិ ឯវម្បិ មេ សារីបុត្ត ន ហោតិ ។ ឥទំសុ មេ សារីបុត្ត លូខស្មឹ ហោតិ ។

---

១ ឱ. ម. តិន្ទុកាខានុ ។ ២ បរិមជ្ជេយ្យន្តិ បាឋេន ភវិតព្វំ ។

ប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្តីព្យាយាមដុតកំដៅពេលអាលនូវកាយច្រើនប្រការ មានសភាពយ៉ាងនេះ ដូច្នេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាភាពនៃអ្នកមានតបៈរបស់តថាគត ។

[១៧៩] ម្នាលសារីបុត្ត សេចក្តីសៅហ្មងរបស់តថាគត ក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌ប្រកបដោយអង្គ ៤ នេះដូច្នេះ ។ មន្ទិលគឺធូលីរាប់ដោយឆ្នាំដ៏ច្រើន ដែលជាប់នៅនឹងកាយ ក៏ក្លាយទៅជាក្រមរស្រទាប់ ។ ម្នាលសារីបុត្ត ដង្គត់ដើមដង្កោដែលតាំងនៅរាប់ដោយឆ្នាំដ៏ច្រើន ក៏កើតជាក្រមរ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលសារីបុត្ត មានឧបមេយ្យដូចមន្ទិលគឺធូលីរាប់ដោយឆ្នាំដ៏ច្រើនដែលជាប់នៅនឹងកាយតថាគត ក៏ក្លាយទៅជាក្រមរដូច្នោះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញគប្បីយកបាតដៃដុសមន្ទិលគឺធូលីនេះ ចេញដូច្នេះឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត សូម្បីតែគំនិតយ៉ាងនេះថា ជនទាំងឡាយដទៃ គប្បីយកបាតដៃដុសក្អែលរបស់តថាគតនេះដូច្នេះ ក៏មិនមានដល់តថាគតឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត នេះជាវត្តខាងសេចក្តីសៅហ្មងរបស់តថាគត ។

[១៨០] តត្រស្សុ មេ ឥទំ សារីបុត្ត ជេគុច្ឆិស្មឹ ហោតិ ។ សោ ខោ អហំ សារីបុត្ត សតោ វ អភិក្កមាមិ សតោ បដិក្កមាមិ ។ យាវ ឧទកពិន្ទុម្ហិបិ មេ ទយា បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ មាហំ ខុទ្ទកេ ចាណេ វិសមគតេ សង្ឃាតំ អាចាទេសិន្តិ ។ ឥទំសុ មេ សារីបុត្ត ជេគុច្ឆិស្មឹ ហោតិ ។

[១៨១] តត្រស្សុ មេ ឥទំ សារីបុត្ត បវិវិត្តស្មឹ ហោតិ ។ សោ ខោ អហំ សារីបុត្ត អញ្ញតរំ អរញ្ញាយតនំ អជ្ឈោគាហេត្វា វិហរាមិ ។ យទា បស្សាមិ គោចាលកំ វា បសុចាលកំ វា តិណហារកំ វា កដ្ឋហារកំ វា វនកម្មិកំ វា វនេន វនំ គហនេន គហនំ និន្នេន និន្នំ ថលេន ថលំ បបតាមិ តំ កិស្ស ហេតុ មា មំ តេ អទ្ទសំសុ អហញ្ច មា តេ អទ្ទសន្តិ ។

[១៨០] ម្នាលសារីបុត្ត វត្តខាងសេចក្ដីខ្ពើមបាប របស់តថាគត ក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌ប្រកបដោយអង្គ ៤ នោះដូច្នេះ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតនោះឯង ឈានទៅមុខក៏មានស្មារតី ថយក្រោយក៏មានស្មារតី ។ តថាគតតម្កល់នូវសេចក្ដីអាណិតចំពោះដំណក់ទឹក[១] ដរាបមកថា តថាគតមិនបានញ៉ាំងពួកសត្វតូច ៗ គឺដំណក់ទឹកដែលដក់ជាប់នៅក្នុងទីផ្សេង ៗ ឲ្យដល់នូវសេចក្ដីវិនាសឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាវត្តខាងការខ្ពើមបាប របស់តថាគត ។

[១៨១] ម្នាលសារីបុត្ត វត្តខាងការស្ងប់ស្ងាត់ របស់តថាគត ក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រកបដោយអង្គ ៤ នោះដូច្នេះ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតនោះឯង តែងចូលសំដៅទៅនៅអាស្រ័យក្នុងព្រៃរំលោងណាមួយ ។ កាលណាបើតថាគតឃើញអ្នកគង្វាលគោក្ដី អ្នកគង្វាលសត្វចិញ្ចឹមក្ដី អ្នករកស្មៅក្ដី អ្នករកឧសក្ដី អ្នករករបរក្នុងព្រៃក្ដី តថាគតក៏ចេញអំពីព្រៃទៅកាន់ព្រៃ ចេញអំពីព្រៃស្បាតទៅកាន់ព្រៃស្បាត ចេញអំពីទីទាបទៅកាន់ទីទាប ចេញអំពីទីទួលទៅកាន់ទីទួល ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតថាគតបានអធិដ្ឋានថា សូមកុំឲ្យជនទាំងឡាយនោះ បានឃើញតថាគត ទាំងតថាគតសោត ក៏កុំបានឃើញជនទាំងឡាយនោះឡើយ ។

១ អដ្ឋកថា ថា ដំណក់ទឹក ក្រួស ថ្ម កំណាត់ឈើ និងដីខ្សាច់ជាដើម ពួកនិគ្រន្ថបញ្ញត្តថា ជាសត្វតូច ៗ ។

សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត អារញ្ញកោ មិគោ មនុស្សេ ទិស្វា វនេន វនំ គហនេន គហនំ និន្នេន និន្នំ ថលេន ថលំ បបតតិ ឯវមេវ ខោ អហំ សារីបុត្ត យទា បស្សាមិ គោបាលកំ វា បសុបាលកំ វា តិណហារកំ វា កដ្ឋហារកំ វា វនេន វនំ គហនេន គហនំ និន្នេន និន្នំ ថលេន ថលំ បប-តាមិ តំ កិស្ស ហេតុ មា មំ តេ អទ្ទសំសុ អហញ្ច មា តេ អទ្ទសន្តិ ។ ឥទំសុ មេ សារីបុត្ត បវិវិត្តស្មឹ ហោតិ ។

[១៨១] សោ ខោ អហំ សារីបុត្ត យេ តេ គោដ្ឋា បដ្ឋិតគាវោ អបគតគោបាលា[១] តត្ថ ចតុក្កុណ្ឌិកោ ឧបសង្កមិត្វា យានិ តានិ វច្ឆកានំ តរុណកានំ ធេនុបកានំ គោមយានិ តានិ សុទំ អាហារេមិ ។ យាវកីវញ្ច មេ សារីបុត្ត សកំ មុត្តករីសំ អបរិយា-ទិន្នំ ហោតិ សកំយេវ សុទំ មុត្តករីសំ អាហារេមិ ។ ឥទំសុ មេ សារីបុត្ត មហាវិកដភោជនស្មឹ ហោតិ ។

១ ឱ. ម. អបគតគោបាលកា ។

ម្នាលសារីបុត្ត ម្រឹគព្រៃឃើញមនុស្សទាំងឡាយ តែងរត់ចេញអំពីព្រៃ ចូលទៅកាន់ព្រៃ ចេញអំពីព្រៃស្បាត ចូលទៅកាន់ព្រៃស្បាត ចេញអំពីទីទាប ចូលទៅកាន់ទីទាប ចេញអំពីទីទួល ចូលទៅកាន់ទីទួល យ៉ាងណាមិញ ម្នាលសារីបុត្ត កាលណាបើតថាគត ឃើញអ្នកគង្វាលគោក្តី អ្នកគង្វាលសត្វចិញ្ចឹមក្តី អ្នករកស្មៅក្តី អ្នករកឧសក្តី អ្នករករបរក្នុងព្រៃក្តី តថាគត ក៏ចេញអំពីព្រៃទៅកាន់ព្រៃ ចេញអំពីព្រៃស្បាត ទៅកាន់ព្រៃស្បាត ចេញអំពីទីទាប ទៅកាន់ទីទាប ចេញអំពីទីទួល ទៅកាន់ទីទួល ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតថាគតបានអធិដ្ឋានថា សូមកុំឲ្យជនទាំងឡាយនោះបានឃើញតថាគត ទាំងតថាគតសោត ក៏កុំបានឃើញជនទាំងឡាយនោះឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាវត្តខាងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់របស់តថាគត ។

[១៨២] ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតជាអ្នកវារដោយជង្គង់ ៤ ចូលទៅរកក្រោលគោដែលមានគោចេញហើយ មានអ្នកគង្វាលគោចៀសចេញទៅហើយ ហើយស៊ីអាចម៍របស់កូនគោជំទង់ដែលនៅបៅមេ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មូត្រនិងករីសខ្លួនឯង របស់តថាគត មិនទាន់អស់ដរាបណា តថាគត ក៏ស៊ីនូវមូត្រនិងករីសរបស់ខ្លួនឯងដរាបនោះ ។ ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯង ជាវត្តខាងភោជនយ៉ាងចំឡែកធំ របស់តថាគត ។

[១៨៣] សោ ខោ អហំ សារីបុត្ត អញ្ញតរំ ភឹសនកំ វនសណ្ឌំ អជ្ឈោគាហេត្វា វិហរាមិ ។ តត្រស្សុទំ សារីបុត្ត ភឹសនកស្ស វនសណ្ឌស្ស ភឹសនកត្តស្មឹ ហោតិ ។ យោ កោចិ អវីតរាគោ តំ វនសណ្ឌំ បវិសតិ យេភុយ្យេន លោមានិ ហំសន្តិ ។ សោ ខោ អហំ សារីបុត្ត យា តា រត្តិយោ សីតា ហេមន្តិកា អន្តរដ្ឋកា ហិមបាតសមយា[១] តថារូបាសុ រត្តីសុ រត្តឹ អព្ភោកាសេ វិហរាមិ ទិវា វនសណ្ឌេ គិម្ហានំ បច្ឆិមេ មាសេ ទិវា អព្ភោកាសេ វិហរាមិ រត្តឹ វនសណ្ឌេ ។ អបិស្សុ មំ សារីបុត្ត អយំ អនច្ឆរិយា គាថា បដិភាសិ បុព្វេ អស្សុតបុព្វា

សោ តត្តោ សោ សិនោ ឯកោ
ឯកោ ភឹសនកេ វនេ
នគ្គោ ន ចគ្គិមាសិនោ
ឯសនាបសុតោ មុនីតិ ។

---

១ ឱ. អន្តរដ្ឋកេ ហិមបាតសមយេ ។

[១៨៣] ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតចូលទៅអាស្រ័យនៅ ក្នុងដងព្រៃ ១ ដែលគួរស្ញែង ។ ម្នាលសារីបុត្ត សេចក្ដីតក់ស្លុតនឹងដងព្រៃដែលគួរស្ញែងនោះ តែងមាន ។ បុគ្គលណានីមួយ មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈទេ ចូលទៅកាន់ដងព្រៃនោះ ច្រើនតែព្រឺព្រួចរោម ។ ម្នាលសារីបុត្ត រាត្រីទាំង ៨ ជាចន្លោះខែមាឃនិងខែផល្គុណ[១] ក្នុងហេមន្តរដូវ ជាសម័យធ្លាក់ទឹកសន្សើមដ៏ត្រជាក់ ក្នុងរាត្រីទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះ តថាគតនៅទីវាល ក្នុងវេលាយប់ នៅក្នុងដងព្រៃវេលាថ្ងៃ ខែជាខាងចុងគិម្ហរដូវ តថាគតនៅទីវាលក្នុងវេលាថ្ងៃ នៅក្នុងដងព្រៃវេលាយប់ ។ ម្នាលសារីបុត្ត អើក៏គាថាដែលគួរអស្ចារ្យនេះ ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានស្ដាប់ក្នុងកាលពីមុនមកទេ ស្រាប់តែភ្លឺច្បាស់ប្រាកដ ដល់តថាគតថា

អ្នកប្រាជ្ញដែលខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងកិរិយាស្វែងរក (នូវសេចក្ដីបរិសុទ្ធ) អ្នកប្រាជ្ញនោះត្រូវតែក្ដៅ អ្នកប្រាជ្ញនោះត្រូវតែត្រជាក់ម្នាក់ឯង ជាអ្នកត្រូវតែនៅក្នុងព្រៃ គួរស្ញែងតែម្នាក់ឯង អាក្រាត មិនចូលទៅរកភ្លើងឡើយ ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា រាត្រី ៨ នោះក្នុងចន្លោះនៃខែទាំងពីរ គឺខាងចុងខែមាឃ ៤ រាត្រី ខាងដើមខែផល្គុណ ៤ រាត្រី រួមជា ៨ រាត្រី ។

[១៨៤] សោ ខោ អហំ សារិបុត្ត សុសានេ សេយ្យំ កប្បេមិ ឆវដ្ឋិកានិ ឧបធាយ ។ អបិស្សុ មំ សារិបុត្ត គោមណ្ឌលា ឧបសង្កមិត្វា ឱដ្ឋុភេន្តិបិ(១) ឱមុត្តេន្តិបិ បំសុកេនបិ ឱកិរន្តិ(២) កណ្ណសោតេសុបិ សលាកំ បវេសេន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ សារិបុត្ត អភិជានាមិ តេសុ បាបកំ ចិត្តំ ឧប្បាទេតា ។ ឥទំសុ មេ សារិបុត្ត ឧបេក្ខាវិហារស្មឹ ហោតិ ។

[១៨៥] សន្តិ ខោ បន សារិបុត្ត ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អាហារេន សុទ្ធីតិ ។ តេ ឯវមាហំសុ កោលេហិ យាបេមាតិ ។ តេ កោលម្បិ ខាទន្តិ កោលចុណ្ណម្បិ ខាទន្តិ កោលោទកម្បិ បិវន្តិ អនេកវិហិតម្បិ កោលវិកតឹ បរិភុញ្ជន្តិ ។ អភិជានាមិ ខោ បនាហំ សារិបុត្ត ឯកំយេវ កោលំ អាហារំ អាហារិតា ។ សិយា ខោ បន តេ សារិបុត្ត ឯវមស្ស មហា នូន តេន សមយេន កោលោ អហោសីតិ ។

១ ឱ. ឱដ្ឋុភន្តិបិ ។ ២ ឱ. បំសុកេន ឱកិរកិរន្តិបិ ។

[១៨៤] ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតនោះ សម្រេចនូវឥរិយាបថដេកក្នុងព្រៃស្មសាន កើយលើឆ្អឹងសាកសពទាំងឡាយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត ចំណែកពួកក្មេងឃ្វាលគោ នាំគ្នាចូលទៅជិតតថាគត ហើយស្តោះដាក់ខ្លះ នោមដាក់ខ្លះ យកដីរោយដាក់ខ្លះ យករំកាច់ឈើមករុកក្នុងរន្ធត្រចៀកខ្លះ[១] ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតមិនដែលឲ្យចិត្តអាក្រក់កើតឡើងចំពោះពួកក្មេងឃ្វាលគោទាំងនោះឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត នេះឯងឈ្មោះថាជាវត្តខាងការនៅប្រកបដោយឧបេក្ខា របស់តថាគត ។

[១៨៥] ម្នាលសារីបុត្ត មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ តែងយល់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីបរិសុទ្ធកើតមានព្រោះអាហារ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពោលយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយនឹងចិញ្ចឹមអត្តភាពដោយផ្លែពុទ្រាទាំងឡាយ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏ស៊ីផ្លែពុទ្រាខ្លះ ស៊ីលំអិតនៃផ្លែពុទ្រាខ្លះ ផឹកទឹកដែលច្របាច់លាយដោយផ្លែពុទ្រាខ្លះ បរិភោគនំដែលធ្វើដោយផ្លែពុទ្រាច្រើនយ៉ាងខ្លះ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតធ្លាប់យកផ្លែពុទ្រាតែ ១ ប៉ុណ្ណោះ មកធ្វើជាអាហារ ។ ម្នាលសារីបុត្ត សមជាអ្នកមានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា ផ្លែពុទ្រាក្នុងសម័យនោះជាផ្លែធំ ៗ ណាស់ ។

---

១ អដ្ឋកថា ដំណាលសេចក្តីថា ពួកក្មេងទាំងនោះកាលចូលទៅកាន់សំណាក់ព្រះពោធិសត្វ ហើយនិយាយបង្ខំឲ្យព្រះពោធិសត្វនិយាយ តែព្រះពោធិសត្វមិននិយាយថាដូចម្តេចឡើយ បានជាពួកក្មេងទាំងនោះ ធ្វើអំពើអាក្រក់មានស្តោះដាក់ជាដើម ។

ន ខោ បនេតំ សារីបុត្ត ឯវំ ទដ្ឋព្វំ ។ តទាបិ ឯតបរមោយេវ កោលោ អហោសិ សេយ្យថាបិ ឯតរហិ ។ តស្ស មយ្ហំ សារីបុត្ត ឯកំយេវ កោលំ អាហារំ អាហារយតោ អធិមត្តកសិមានំ បត្តោ កាយោ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ នាម អាសីតិកបព្វានិ វា កាលាបព្វានិ វា ឯវមេវស្សុ មេ អង្គប្បច្ចង្គានិ ភវន្តិ តាយេវប្បាហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម ឱដ្ឋបទំ ឯវមេវស្សុ មេ អានិសទំ ហោតិ តាយេវប្បាហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម វដ្ដនាវឡី ឯវមេវស្សុ មេ បិដ្ឋិកណ្ដកោ ឧណ្ណតាវនតោ ហោតិ តាយេវប្បាហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម ជរសាលាយ គោបានសិយោ ឱលុក្កវិលុក្កា ភវន្តិ ឯវមេវស្សុ មេ ផាសុឡិយោ ឱលុក្កវិលុក្កា ភវន្តិ តាយេវប្បាហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម គម្ភីរេ ឧទបានេ ឧទកតារកា គម្ភីរគតា ឱក្ខាយិកា ទិស្សន្តិ ឯវមេវស្សុ មេ អក្ខិកូបេសុ អក្ខិតារកា គម្ភីរគតា ឱក្ខាយិកា ទិស្សន្តិ តាយេវប្បាហារតាយ ។

ម្នាលសារីបុត្ត ដំណើរនុ៎ះ អ្នកមិនគួរយល់យ៉ាងនោះឡើយ ។ ព្រោះថា ផ្លែពុទ្រា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ មានទំហំប៉ុនណា ក្នុងកាលពីដើម ក៏មានទំហំប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ម្នាលសារីបុត្ត កាលដែលតថាគតនោះ យកផ្លែពុទ្រាតែ ១ ប៉ុណ្ណោះមកធ្វើជាអាហារ កាយក៏ដល់នូវភាវៈស្គាំងស្គមហួសប្រមាណ ។ ព្រោះតែអាហារតិចតួចនោះឯង អវយវៈតូចធំរបស់តថាគត ក៏ដូចជាថ្នាំងវល្លិឈ្មោះអសីតិ (ដកគន់ឬលែនពែន) ឬដូចជាថ្នាំងវល្លិកាលា (វល្លិអណ្ដាតត្រកួត) ។ ព្រោះតែអាហារតិចនោះឯង ទ្រគាករបស់តថាគត ក៏ដូចជាជើងសត្វឱដ្ឋ ។ ព្រោះតែអាហារតិចនោះឯង ឆ្អឹងខ្នងរបស់តថាគតរគីមរគាមដូចជាខ្សែដែលគេវេញ ។ ព្រោះតែអាហារតិចតួចនោះឯង ឆ្អឹងជំនីរទាំងឡាយរបស់តថាគត ក៏រគីមរគាមដូចបង្កង់សាលាចាស់ ដែលរខេករខាក ។ ព្រោះតែអាហារតិចតួចនោះឯង ប្រស្រីភ្នែកឬកែវភ្នែករបស់តថាគត ក៏ខូងជ្រៅទៅក្នុងរណ្ដៅភ្នែក ដូចជាក្រពេញទឹកដែលជ្រៅខូងទៅក្នុង

សេយ្យថាបិ នាម តិត្តិកាលាពុ អាមកច្ឆិន្នោ វាតាតបេន សំផុសិតោ ហោតិ សម្មិលាតោ ឯវមេស្សុ មេ សីសច្ឆវី សំផុសិតា ហោតិ សម្មិលាតា តាយេវប្បាហារតាយ ។ សោ ខោ អហំ សារីបុត្ត ឧទរច្ឆវឹ បរិមសិស្សាមីតិ បិដ្ឋិកណ្ដកំយេវ បរិគ្គណ្ហាមិ បិដ្ឋិកណ្ដកំ បរិមសិស្សាមីតិ ឧទរច្ឆវឹយេវ បរិគ្គណ្ហាមិ យាវស្សុ មេ សារីបុត្ត ឧទរច្ឆវី បិដ្ឋិកណ្ដកំ អល្លីនា ហោតិ តាយេវប្បាហារតាយ ។ សោ ខោ អហំ សារីបុត្ត វច្ចំ វា មុត្តំ វា ករិស្សាមីតិ តត្ថេវ អវកុជ្ជោ បបតាមិ តាយេវប្បាហារតាយ ។ សោ ខោ អហំ សារីបុត្ត តមេវ កាយំ អស្សាសេន្តោ បាណិនា គត្តានិ អនោមជ្ជាមិ ។ តស្ស មយ្ហំ សារីបុត្ត បាណិនា គត្តានិ អនោមជ្ជតោ បូតិមូលានិ លោមានិ កាយស្មា បបតន្តិ តាយេវប្បាហារតាយ ។

[១៨៦] សន្តិ ខោ បន សារីបុត្ត ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អាហារេន សុទ្ធីតិ ។ តេ ឯវមាហំសុ មុគ្គេហិ យាបេម

អណ្តូងទឹកជ្រៅ ។ ព្រោះតែអាហារតិចនោះឯង ស្បែកក្បាលរបស់តថាគត ក៏រួបរឹតស្វិតស្រពោនដូចជាផ្លែននោងព្រៃដែលគេកាត់ទាំងខ្ចី តែងរួបរឹតស្វិតស្រពោនដោយខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតនោះគិតថា នឹងស្ទាបស្បែកពោះ ហើយចាប់ទៅត្រូវទ្រនុងឆ្អឹងខ្នងវិញ តថាគតគិតថា នឹងស្ទាបទ្រនុងឆ្អឹងខ្នង ហើយចាប់ទៅត្រូវស្បែកពោះវិញ ម្នាលសារីបុត្ត ស្បែកពោះរបស់តថាគត ក៏ជាប់គ្នានឹងទ្រនុងឆ្អឹងខ្នងដោយពិត ព្រោះតែអាហារតិចនោះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតនោះគិតថា នឹងបន្ទោបង់វច្ចៈ ឬទឹកមូត្រ ក៏ដួលផ្កាប់មុខទៅលើផែនដី ព្រោះតែអាហារតិចនោះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតនោះកាលធ្វើកាយនោះឯង ឲ្យបានស្រួល ក៏យកដៃស្ទាបខ្លួន ។ ម្នាលសារីបុត្ត កាលតថាគតនោះយកដៃស្ទាបខ្លួន រោមទាំងឡាយដែលមានគល់ស្អុយ ក៏ជ្រុះចេញចាកកាយព្រោះតែអាហារតិចនោះឯង ។

[១៨៦] ម្នាលសារីបុត្ត មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ តែងយល់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីបរិសុទ្ធកើតមាន ព្រោះអាហារ (តិច) ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយនឹងចិញ្ចឹមអត្តភាពដោយសណ្តែកបាយទាំងឡាយ

។ បេ ។ តិលេហិ យាបេម ។ បេ ។ តណ្ឌុលេហិ យាបេមាតិ ។ តេ តណ្ឌុលម្បិ ខាទន្តិ តណ្ឌុលចុណ្ណម្បិ ខាទន្តិ តណ្ឌុលោទកម្បិ បិវន្តិ អនេកវិហិតម្បិ តណ្ឌុលវិកតឹ បរិភុញ្ជន្តិ ។ អភិជានាមិ ខោ បនាហំ សារីបុត្ត ឯកំយេវ តណ្ឌុលំ អាហារំ អាហារិតា ។ សិយា ខោ បន តេ សារីបុត្ត ឯវមស្ស មហា នូន តេន សមយេន តណ្ឌុលោ អហោសីតិ ។ ន ខោ បនេតំ សារីបុត្ត ឯវំ ទដ្ឋព្វំ ។ តទាបិ ឯតបរមោយេវ តណ្ឌុលោ អហោសិ សេយ្យថាបិ ឯតរហិ ។ តស្ស មយ្ហំ សារីបុត្ត ឯកំយេវ តណ្ឌុលំ អាហារំ អាហារយតោ អធិមត្តកសីមានំ បត្តោ កាយោ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ នាម អាសីតិកបព្វានិ វា កាឡាបព្វានិ វា ឯវមេវស្សុ មេ អង្គប្បច្ចង្គានិ ភវន្តិ តាយេវប្បាហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម ឱដ្ឋបទំ ។ បេ ។ ហោតិ តាយេវប្បាហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម វដ្ដនាវឡី ។ បេ ។ តាយេវប្បាហារតាយ សេយ្យថាបិ នាម ជរសាលាយ ។ បេ ។ សេយ្យថាបិ

។ បេ ។ ចិញ្ចឹមអត្តភាពដោយលូទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចិញ្ចឹមអត្តភាពដោយអង្ករទាំងឡាយ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទំពាស៊ីអង្ករខ្លះ ទំពាស៊ីចុងអង្ករខ្លះ ផឹកទឹកអង្ករខ្លះ បរិភោគនំដែលធ្វើអំពីអង្ករច្រើនយ៉ាងខ្លះ ។ ម្នាលសារីបុត្ត ចំណែកតថាគតធ្លាប់អាស្រ័យអាហារចំពោះអង្ករតែ ១ គ្រាប់ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកប្រហែលជាមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា អង្ករក្នុងសម័យនោះជាអង្ករធំ ៗ ទេដឹង ។ ម្នាលសារីបុត្ត ដំណើរនុ៎ះ អ្នកមិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនេះឡើយ ។ ព្រោះថា អង្ករក្នុងកាលឥឡូវនេះ មានទំហំប៉ុនណា ក្នុងកាលនោះ ក៏មានទំហំប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ម្នាលសារីបុត្ត កាលដែលតថាគតនោះអាស្រ័យអាហារចំពោះអង្ករតែ ១ គ្រាប់ កាយក៏ដល់នូវភាវៈស្គាំងស្គម ហួសប្រមាណ ។ ព្រោះតែអាហារតិចនោះឯង អវយវៈតូចធំរបស់តថាគតក៏ដូចជាថ្នាំងវល្លិ៍ឈ្មោះអសីតិកៈ ឬថ្នាំងវល្លិ៍កាលា ។ ព្រោះតែអាហារតិចនោះឯង ត្រគាករបស់តថាគត ។ បេ ។ ដូចជាជើងសត្វឱដ្ឋ ។ ព្រោះតែអាហារតិចនោះឯង ឆ្អឹងខ្នងរបស់តថាគត ។ បេ ។ ដូចជាខ្សែដែលគេវេញ ។ ដូចជាបង្កង់នៃសាលាចាស់ ។ បេ ។ ដូចជា

ជាម តម្ហីវេ ។ បេ ។ សេយ្យថាបិ ជាម តិត្តិ-
កាលាពុ ។ បេ ។ សោ ខោ អហំ សារីបុត្ត
ឧឧវច្ចរឹ ។ បេ ។ សោ ខោ អហំ សារីបុត្ត វច្ចំ
វា ។ បេ ។ សោ ខោ អហំ សារីបុត្ត តមេវ
កាយំ ។ បេ ។ កាយស្មា បបតន្តិ តាយេវប្បា-
ហារតាយ តាយបិ ខោ អហំ សារីបុត្ត អរិយាយ
តាយ បដិបទាយ តាយ ទុក្ករការិកាយ ជាជ្ឈគមឹ
ឧត្តរិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ
តំ កិស្ស ហេតុ ឥមិស្សាយេវ អរិយាយ បញ្ញាយ
អនធិគមា យាយំ បញ្ញា អធិគតា អរិយា និយ្យានិ-
កា និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ ។

[១៨៧] សន្តិ បន[១] សារីបុត្ត ឯកេ សមណ-
ព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សំសារេន សុទ្ធីតិ ។
ន ខោ បនេសោ[២] សារីបុត្ត សំសារោ សុលភរូបោ
យោ មយា អសំសរិតបុព្វោ ឥមិនា ទីឃេន អទ្ធុនា

១ ឱ. ម. សន្តិ ខោ បន ។ ២ ឱ. ន ខោ បន សោ ។

កំពេញទឹកដែលជ្រៅខ្វង់ចុះទៅ ។ បេ ។ ដូចជាផ្ទៃននោង់ព្រៃ ។ បេ ។ ម្នាល សារីបុត្ត តថាគតនោះគិតថានឹងស្ទាបស្បែកពោះ ។ បេ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតនោះគិតថានឹងបន្ទោបង់នូវវច្ចៈក្តី ។ បេ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគត នោះ កាលធ្វើកាយនោះឯង់ឲ្យបានស្រួល ។ បេ ។ ឯរោមទាំងឡាយ ដែលមានគល់ស្អុយ ក៏ជ្រុះចេញចាកកាយ ព្រោះហេតុតថាគតមានអាហារ តិចនោះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតមិនបានត្រាស់ដឹងគុណវិសេសគឺ ញាណទស្សនៈ ជាគុណធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែង ជាងមនុស្ស-ធម៌ ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិដ៏ប្រសើរ ជាអំពើដែលគេធ្វើតាមបានដោយ កម្រនោះទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះហេតុ (តថាគត) មិន ទាន់បានត្រាស់ដឹងនូវបញ្ញាដ៏ប្រសើរនេះឯង អរហត្តមគ្គបញ្ញាណាដែល តថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ អរហត្តមគ្គបញ្ញានោះ ជាបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាទីស្រោចស្រង់សត្វ រមែងដឹកនាំសត្វអ្នកធ្វើតាមនោះ ឲ្យអស់ទៅ នៃវដ្តទុក្ខ ដោយប្រពៃបាន ។

[១៨៧] ម្នាលសារីបុត្ត មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែង និយាយយ៉ាងនេះ តែងយល់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីបរិសុទ្ធកើតមាន ព្រោះ សង្សារ គឺការអន្ទោលទៅ (ច្រើនជាតិ) ។ ម្នាលសារីបុត្ត សង្សារ ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់អន្ទោលទៅដោយកាលវែងនេះ វៀរលែង តែទេវលោកឈ្មោះសុទ្ធាវាសទាំងឡាយចេញ សង្សារនុ៎ះឯង បុគ្គល

អញ្ញត្រ សុទ្ធាវាសេហិ ទេវេហិ សុទ្ធាវាសេ ចាហំ សារីបុត្ត ទេវេ សំសរេយ្យំ នយិទំ លោកំ បុន អាគច្ឆេយ្យំ ។

[១៨៨] សន្តិ ខោ បន សារីបុត្ត ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ ឧបបត្តិយា សុទ្ធីតិ ។ ន ខោ បនេសា សារីបុត្ត ឧបបត្តិ សុលភរូបា យា មយា អនុបបន្នបុព្វា ឥមិនា ទីឃេន អទ្ធុនា អញ្ញត្រ សុទ្ធាវាសេហិ ទេវេហិ សុទ្ធសវាសេ ចាយំ សារីបុត្ត ទេវេ ឧបបជ្ជេយ្យំ នយិទំ លោកំ បុន អាគច្ឆេយ្យំ ។

[១៨៩] សន្តិ ខោ បន សារីបុត្ត ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អាវាសេន សុទ្ធីតិ ។ ន ខោ បនេសោ សារីបុត្ត អាវាសោ សុលភរូបោ យោ មយា អនាវុដ្ឋបុព្វោ ឥមិនា ទីឃេន អទ្ធុនា អញ្ញត្រ សុទ្ធាវាសេហិ ទេវេហិ សុទ្ធាវាសេ ចាហំ សារីបុត្ត ទេវេ អាវសេយ្យំ[១] នយិទំ លោកំ បុន អាគច្ឆេយ្យំ ។

១ ឱ. ម. វសេយ្យំ ។

មិនងាយរកបានឡើយ ម្នាលសារីបុត្ត ព្រោះថា បើតថាគតអន្ទោលទៅកាន់ទេវលោកឈ្មោះសុទ្ធាវាស តថាគតមិនបានមកកាន់កាមលោកនេះទៀតទេ ។

[១៨៨] ម្នាលសារីបុត្ត មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ តែងយល់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីបរិសុទ្ធកើតមានព្រោះការកើតឡើង (ច្រើនជាតិ) ។ ម្នាលសារីបុត្ត ការកើតឡើងណាដែលតថាគត មិនធ្លាប់កើត ដោយកាលវែងនេះ វៀរលែងតែទេវលោកឈ្មោះសុទ្ធាវាសទាំងឡាយចេញ ការកើតឡើងនុ៎ះឯង បុគ្គលមិនងាយរកបានទេ ម្នាលសារីបុត្ត ព្រោះថា បើតថាគតទៅកើតក្នុងទេវលោកឈ្មោះសុទ្ធាវាស តថាគតមិនបានមកកាន់កាមលោកនេះទៀតទេ ។

[១៨៩] ម្នាលសារីបុត្ត មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ តែងយល់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីបរិសុទ្ធ កើតមានព្រោះអាវាស គឺការនៅ (ច្រើនកន្លែង) ។ ម្នាលសារីបុត្ត អាវាសណាដែលតថាគត មិនធ្លាប់នៅហើយ ដោយកាលវែងនេះ វៀរលែងតែសុទ្ធាវាសទេវលោកទាំងឡាយចេញ អាវាសនុ៎ះឯង បុគ្គលមិនងាយរកបានទេ ម្នាលសារីបុត្ត ព្រោះថា បើតថាគតនៅក្នុងសុទ្ធាវាសទេវលោក តថាគតមិនបានមកកាន់កាមលោកនេះទៀតទេ ។

[១៩០] សន្តិ ខោ បន សារីបុត្ត ឯកេ សមណ-ព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ យញ្ញេន សុទ្ធីតិ ។ ន ខោ បនេសោ សារីបុត្ត យញ្ញោ សុលភរូបោ យោ មយា អយិដ្ឋបុព្វោ ឥមិនា ទីឃេន អទ្ធុនា តញ្ច ខោ រញ្ញា វា សតា ខត្តិយេន មុទ្ធាវសិត្តេន ព្រាហ្ម-ណេន វា មហាសាលេន ។

[១៩១] សន្តិ ខោ បន សារីបុត្ត ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អគ្គិបា-រិចរិយាយ សុទ្ធីតិ ។ ន ខោ បនេសោ សារីបុត្ត អគ្គិ សុលភរូបោ យោ មយា អបរិចិណ្ណបុព្វោ ឥមិនា ទីឃេន អទ្ធុនា តញ្ច ខោ រញ្ញា វា សតា ខត្តិយេន មុទ្ធាវសិត្តេន ព្រាហ្មណេន វា មហាសាលេន ។

[១៩២] សន្តិ ខោ បន សារីបុត្ត ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ យាវទេ-វាយំ ភវំ បុរិសោ ទហរោ ហោតិ យុវា សុសុ កាឡកេសោ ភទ្រេន យោព្វនេន សមន្នាគតោ បឋមេន វយសា តាវទេវ បរមេន បញ្ញាវេយ្យត្តិយេន

[១៩០] ម្នាលសារីបុត្ត មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ តែងយល់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីបរិសុទ្ធ កើតមានព្រោះការបូជាយ័ញ្ញ (ច្រើនយ៉ាង) ។ ម្នាលសារីបុត្ត យ័ញ្ញណាដែលតថាគតកើតជាស្តេចបានមុទ្ធាភិសេកជាក្សត្រក្តី កើតជាព្រាហ្មណ៍មហាសាលក្តី ដោយកាលដ៏វែងនេះ ហើយមិនដែលបានបូជាយ័ញ្ញនុ៎ះឯង បុគ្គលមិនងាយរកបានទេ ។

[១៩១] ម្នាលសារីបុត្ត មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ តែងយល់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីបរិសុទ្ធកើតមានព្រោះបម្រើភ្លើង ។ ម្នាលសារីបុត្ត ភ្លើងណាដែលតថាគតកើតជាស្តេចបានមុទ្ធាភិសេកជាក្សត្រក្តី កើតជាព្រាហ្មណ៍មហាសាលក្តី ដោយកាលដ៏វែងនេះ ហើយមិនដែលបានបូជា ភ្លើងនុ៎ះឯង បុគ្គលមិនងាយរកបានទេ ។

[១៩២] ម្នាលសារីបុត្ត មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ តែងយល់យ៉ាងនេះថា បុរសដ៏ចម្រើននេះ នៅក្មេងកំលោះ មានសក់ខ្មៅល្អ មានវ័យដ៏ចម្រើនដោយបឋមវ័យ ដរាបណា បុរសនេះជាអ្នកប្រកបដោយបញ្ញា ដ៏ឈ្លាសវៃយ៉ាងសំខាន់ ដរាបនោះ

សមន្នាគតោ ហោតិ យតោ ច ខោ អយំ ភវំ បុរិសោ ជិណ្ណោ ហោតិ វុឌ្ឍោ មហល្លកោ អទ្ធគតោ វយោ អនុប្បត្តោ អសីតិកោ វា នវុតិកោ វា វស្សសតិកោ វា ជាតិយា អថ តម្ហា បញ្ញាវេយ្យត្តិយា បរិហាយតីតិ ។ ន ខោ បនេតំ សារីបុត្ត ឯវំ ទដ្ឋព្វំ ។ អហំ ខោ បន សារីបុត្ត ឯតរហិ ជិណ្ណោ វុឌ្ឍោ មហល្លកោ អទ្ធគតោ វយោ អនុប្បត្តោ អសីតិកោ មេ វយោ វត្តតិ ។ ឥធស្សុ មេ[១] សារីបុត្ត ចត្តារោ សាវកា វស្សសតាយុកា វស្សសតជីវិនោ បរមាយ សតិយា ច គតិយា ច ធិតិយា ច សមន្នាគតា បរមេន ច បញ្ញាវេយ្យត្តិយេន សេយ្យថាបិ សារីបុត្ត ទឡ្ហធម្មោ ធនុគ្គហោ សិក្ខិតោ កតហត្ថោ កតុបាសនោ[២] លហុកេន អសនេន អប្បកសិរេនេវ តិរិយំ តាលច្ឆាយំ អតិបាតេយ្យ ឯវំ អធិមត្តសតិមន្តោ ឯវំ អធិមត្តគតិមន្តោ ឯវំ អធិមត្តធិតិមន្តោ ឯវំ បរមេន បញ្ញាវេយ្យត្តិយេន សមន្នាគតា តេ មំ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានានំ ឧបាទាយុបាទាយ

---

១ ឱ. ម. ឥធ មេ អស្សុ ។ ២ ឱ. ម. កតូបាសនោ ។

តែថាកាលណាបុរសដ៏ចម្រើននេះ គ្រាំគ្រា ចម្រើនវ័យ ចាស់ ដល់ហើយនូវសេចក្តីថមថយដោយលំដាប់ មានអាយុ ៨០ ឬ ៩០ ឆ្នាំ ឬ ១០០ ឆ្នាំ រាប់អំពីកំណើតមក ក្នុងកាលនោះ បុរសនេះ ក៏សាបសូន្យចាកបញ្ញាដ៏ឈ្លាសវៃ ។ ម្នាលសារីបុត្ត សេចក្តីនុ៎ះ អ្នកមិនត្រូវយល់យ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត ឥឡូវនេះ តថាគតគ្រាំគ្រា ចម្រើនវ័យ ចាស់ ដល់ហើយនូវសេចក្តីថមថយដោយលំដាប់ មានអាយុ ៨០ ឆ្នាំហើយ វ័យរបស់តថាគត ក៏នៅតែប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ ម្នាលសារីបុត្ត ក្នុងទីនេះ សាវ័ករបស់តថាគតទាំង ៤ រូបសុទ្ធតែមានអាយុ ១០០ ឆ្នាំ រស់នៅអស់ ១០០ ឆ្នាំ ជាអ្នកប្រកបដោយសតិ និងគតិ និងសេចក្តីព្យាយាមដ៏ក្រៃលែងផង ដោយបញ្ញាដ៏ឈ្លាសវៃក្រៃលែងផង ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកកាន់ធ្នូដ៏មាំ បានសិក្សាសិល្បៈរួចហើយ មានថ្វីដៃស្ទាត់ក្នុងការបាញ់ បានយកព្រួញដ៏ស្រាល (បាញ់) ឲ្យឆ្លងរំលងស្រមោលដើមត្នោតទទឹងដោយមិនលំបាកឡើយ យ៉ាងណាមិញ សាវ័កទាំង ៤ មានស្មារតីដ៏ក្រៃលែង ក៏យ៉ាងនោះ មានគតិដ៏ក្រៃលែង ក៏យ៉ាងនោះ មានព្យាយាមដ៏ក្រៃលែង ក៏យ៉ាងនោះ ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ឈ្លាសវៃក្រៃលែង ក៏យ៉ាងនោះ ពួកសាវ័កទាំង ៤ នោះតែងសួរប្រស្នា ប្រៀបធៀបដោយសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤

៣០៧

បញ្ហំ បុច្ឆេយ្យុំ បុដ្ឋោ បុដ្ឋោ ចាហំ តេសំ ព្យាករេយ្យំ ព្យាកតញ្ច មេ ព្យាកតតោ ធារេយ្យុំ ន ច មំ ទុតិយកំ ឧត្តរឹ បដិបុច្ឆេយ្យុំ អញ្ញត្រ អសិតបីតខាយិតសាយិតា អញ្ញត្រ ឧច្ចារប្បស្សាវកម្មា អញ្ញត្រ និទ្ទាកិលមថប្បដិវិនោទនា អបរិយាទិន្នាយេវស្ស សារីបុត្ត តថាគតស្ស ធម្មទេសនា អបរិយាទិន្នំយេវស្ស តថាគតស្ស ធម្មបទព្យញ្ជនំ អបរិយាទិន្នំយេវស្ស តថាគតស្ស បញ្ហាបដិភានំ ។ អថ មេ តេ ចត្តារោ សាវកា វស្សសតាយុកា វស្សសតជីវិនោ វស្សសតស្ស អច្ចយេន កាលំ ករេយ្យុំ ។ មញ្ចកេន ចេបិ មំ សារីបុត្ត បរិហរិស្សថ នេវត្ថិ តថាគតស្ស បញ្ញាវេយ្យត្តិយស្ស អញ្ញថត្តំ ។ យំ ខោ តំ សារីបុត្ត សម្មា វទមានោ វទេយ្យ អសម្មោហធម្មោ សត្តោ លោកេ ឧប្បន្នោ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ ។

នឹងតថាគត ចំណែកតថាគតដែលសាវ័កទាំងនោះសួរហើយ ៗ ក៏ដោះស្រាយនូវប្រស្នានោះ ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ ឯសាវ័កទាំងនោះ ក៏ចាំទុកនូវប្រស្នា ដែលតថាគតដោះស្រាយហើយ ថាជាប្រស្នាដែលតថាគតដោះស្រាយហើយ មិនបាច់សួរតថាគតឲ្យជាគម្រប់ពីរដងតទៅទៀតឡើយ វៀរលែងតែការស៊ីផឹក ទំពាស៊ីនិងជញ្ជាប់ជញ្ជក់ភោជន វៀរលែងតែការបន្ទោបង់នូវឧច្ចារៈនិងបស្សាវៈ វៀរលែងតែការដេកលក់ និងការសម្រាកសេចក្តីលំបាក ម្នាលសារីបុត្ត ធម៌ទេសនារបស់តថាគត មិនចេះអស់ បទនិងព្យញ្ជនៈនៃធម៌របស់តថាគតមិនចេះអស់ បញ្ហាព្យាករណ៍របស់តថាគត ក៏មិនចេះអស់ឡើយ ៗ ចំណែកខាងពួកសាវ័កទាំង ៤ របស់តថាគតនោះ មានអាយុ ១០០ ឆ្នាំ រស់នៅបាន ១០០ ឆ្នាំ នឹងធ្វើមរណកាលដោយកាលកន្លងនៃឆ្នាំ ១០០ ។ ម្នាលសារីបុត្ត បើទុកណាជាអ្នកទាំងឡាយនាំយកតថាគតដោយគ្រែតូច ប្រាជ្ញានិងសេចក្តីឈ្លាសវៃរបស់តថាគត ក៏មិនក្លាយទៅជាដទៃឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកផងកាលពោលដោយប្រពៃ តែងពោលចំពោះបុគ្គលណាថា សត្វមានធម៌មិនវង្វេងទេ រមែងកើតក្នុងលោក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានិងមនុស្ស ។

មមេវ តំ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ អសម្មោហធម្មោ សត្តោ លោកេ ឧប្បន្នោ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ ។

[១៩៣] តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា នាគសមាលោ ភគវតោ បិដ្ឋិតោ ហោតិ ភគវន្តំ វីជយមានោ ។ អថខោ អាយស្មា នាគសមាលោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អច្ឆរិយំ ភន្តេ អព្ភុតំ ភន្តេ អបិច មេ ភន្តេ ឥមំ ធម្មបរិយាយំ សុត្វា លោមានិ ហដ្ឋានិ កោ នាមាយំ[១] ភន្តេ ធម្មបរិយាយោតិ ។ តស្មាតិហ ត្វំ នាគសមាល ឥមំ ធម្មបរិយាយំ លោមហំសនបរិយាយោត្វេវ នំ ធារេហីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា នាគសមាលោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

មហាសីហនាទសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឱ. ម. កោ នាមោ អយំ ។

អ្នកផងកាលពោលដោយប្រពៃ ចំពោះបុគ្គលនោះ គួរពោលចំពោះតថាគតហ្នឹងឯងថា សត្វមានធម៌មិនវង្វេងទេ កើតឡើងក្នុងលោក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

[១៩៣] សម័យនោះឯង ព្រះនាគសមាលៈមានអាយុ កំពុងព័ត (បក់) ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អំពីខាងក្រោយព្រះមានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាគសមាលៈមានអាយុ បានក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ មិនដែលមានសោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនតែប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គស្តាប់ធម្មបរិយាយនេះហើយ ក៏ព្រឺព្រួចរោម បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម្មបរិយាយនេះឈ្មោះដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលនាគសមាលៈ បើដូច្នោះ អ្នកចូរចាំទុកនូវធម្មបរិយាយនេះចុះ ឈ្មោះថា លោមហំសនបរិយាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ នាគសមាលៈមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាសីហនាទសូត្រទី ២ ។

តតិយំ មហាទុក្ខក្ខន្ធសុត្តំ

[១៩៤] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ ចាវិសឹសុ ។ អថខោ តេសំ ភិក្ខូនំ ឯតទហោសិ អតិប្បគោ ខោ តាវ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ យន្នូន មយំ យេន អញ្ញ-តិត្ថិយានំ បរិព្វាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមេយ្យា-មាតិ ។ អថខោ តេ ភិក្ខូ យេន អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្វាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា តេហិ អញ្ញតិត្ថិយេហិ បរិព្វាជកេហិ សទ្ធឹ សម្មោទឹសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ តេ ភិក្ខូ តេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯតទវោចុំ សមណោ អា-វុសោ គោតមោ កាមានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ មយម្បិ

មហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ទី ៣

[១៩៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតវ័ន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយច្រើនរូប ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងពេលព្រឹកព្រហាម ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះបានគិតគ្នាយ៉ាងនេះថា ការត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី (នេះ) ក៏នៅព្រឹកពេកណាស់ បើដូច្នោះ គួរតែពួកយើងចៀងចូលទៅឯអារាមរបស់ពួកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយសិន ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ចូលទៅឯអារាមរបស់បរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាលទៅរកពួកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយនោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបពួកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយបានពោលពាក្យនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសមណគោតមបញ្ញត្តការកំណត់ដឹង នូវកាមារម្មណ៍ទាំងឡាយ ចំណែកខាងពួកយើង

កាមានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេម សមណោ អាវុសោ គោតមោ រូបានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ មយម្បិ រូបានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេម សមណោ អាវុសោ គោតមោ វេទនានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ មយម្បិ វេទនានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេម ឥធ នោ អាវុសោ កោ វិសេសោ កោ អធិប្បាយោ កឹ នានាករណំ សមណស្ស វា គោតមស្ស អម្ហាកំ វា យទិទំ ធម្មទេសនាយ វា ធម្មទេសនំ អនុសាសនិយា វា អនុសាសនិន្តិ ។ អថខោ តេ ភិក្ខូ តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្វាជកានំ ភាសិតំ នេវ អភិនន្ទឹសុ នប្បដិក្កោសឹសុ អនភិនន្ទិត្វា អប្បដិក្កោសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមឹសុ ភគវតោ សន្តិកេ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានិស្សាមាតិ ។

ក៏បញ្ញត្តការកំណត់ដឹងនូវកាមារម្មណ៍ទាំងឡាយដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសមណគោតម បញ្ញត្តការកំណត់ដឹង នូវរូបារម្មណ៍ទាំងឡាយ ចំណែកខាងពួកយើង ក៏បញ្ញត្តការកំណត់ដឹងនូវរូបារម្មណ៍ទាំងឡាយដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសមណគោតម តែងបញ្ញត្តការកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំងឡាយ ចំណែកខាងពួកយើង ក៏បញ្ញត្តការកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំងឡាយដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ ចុះក្នុងការបញ្ញត្តនេះ (បើប្រៀបធៀប) នូវធម៌ទេសនាដោយធម៌ទេសនា ឬ (ប្រៀបធៀប) នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ ដោយពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះសមណគោតមក្តី របស់ពួកយើង តើណាមានសេចក្តីវិសេសជាងណា មានអធិប្បាយដូចម្តេច មានហេតុផ្សេង ៗ គ្នាដូចម្តេច ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះ មិនបានត្រេកអរ មិនបានហាមឃាត់នូវភាសិតរបស់ពួកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយនោះឡើយ លុះមិនបានត្រេកអរ មិនបានហាមឃាត់ហើយ ក៏នាំគ្នាក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅដោយគិតគ្នាថា ពួកយើងគង់នឹងដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនៃភាសិតនេះ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគមិនខាន ។

[១៩៨] អថខោ តេ ភិក្ខូ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឥធ មយំ ភន្តេ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិម្ហ តេសន្នោ ភន្តេ អម្ហាកំ ឯតទហោសិ អតិប្បគោ ខោ តាវ សាវត្ថិយំ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ យន្នូន មយំ យេន អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្វាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមេយ្យាមាតិ ។ អថខោ មយំ ភន្តេ យេន អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្វាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមិម្ហ ឧបសង្កមិត្វា តេហិ អញ្ញតិត្ថិយេហិ បរិព្វាជកេហិ សទ្ធឹ សម្មោទិម្ហ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិម្ហ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ អម្ហេ ភន្តេ តេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯតទវោចុំ[១] សមណោ អាវុសោ គោតមោ កាមានំ

១ ឱ. ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ ភន្តេ តេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា អម្ហេ ឯតទវោចុន្តិ ទិស្សតិ ។

[១៩៥] គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី លុះត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាតមកវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ទីដែលព្រះអង្គគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាមនេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានគិតគ្នាយ៉ាងនេះថា ការត្រេចទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី (នេះ) ក៏នៅព្រឹកពេកណាស់ បើដូច្នោះ ពួកយើងគួរចៀងចូលទៅឯអារាមរបស់ពួកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយសិនចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រានោះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ក៏ចូលទៅឯអារាមរបស់ពួកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាលទៅរកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយនោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះពួកខ្ញុំព្រះអង្គអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ពួកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយនោះ បានពោលសេចក្តីនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសមណគោតម

បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ មយម្បិ កាមានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេមិ សមណោ អាវុសោ គោតមោ រូបានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ មយម្បិ រូបានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេម សមណោ អាវុសោ គោតមោ វេទនានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ មយម្បិ វេទនានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេម ឥធ នោ អាវុសោ កោ វិសេសោ កោ អធិប្បាយោ កឹ នានាករណំ សមណស្ស វា គោតមស្ស អម្ហាកំ វា យទិទំ ធម្មទេសនាយ វា ធម្មទេសនំ អនុសាសនិយា វា អនុសាសនិន្តិ ។ អថខោ មយំ ភន្តេ តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្វាជកានំ ភាសិតំ នេវ អភិនន្ទិម្ហ នប្បដិក្កោសិម្ហ អនភិនន្ទិត្វា អប្បដិក្កោសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមិម្ហ ភគវតោ សន្តិកេ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានិស្សាមាតិ ។

បញ្ញត្តការកំណត់ដឹងនូវចំណែកកាមារម្មណ៍ទាំងឡាយ ចំណែកខាងពួកយើង ក៏បញ្ញត្តការកំណត់ដឹងនូវកាមារម្មណ៍ទាំងឡាយដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសមណគោតម បញ្ញត្តការកំណត់ដឹងនូវរូបារម្មណ៍ទាំងឡាយ ចំណែកខាងពួកយើង ក៏បញ្ញត្តការកំណត់ដឹងនូវរូបារម្មណ៍ទាំងឡាយដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសមណគោតម បញ្ញត្តការកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំងឡាយ ចំណែកខាងពួកយើង ក៏បញ្ញត្តការកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំងឡាយដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះការបញ្ញត្តនេះ (បើប្រៀបធៀប) ធម៌ទេសនា ដោយធម៌ទេសនា (ប្រៀបធៀប) ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ដោយពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះសមណគោតមក្តី របស់ពួកយើងក្តី តើណាមានសេចក្តីវិសេសជាងណា មានសេចក្តីអធិប្បាយដូចម្តេច មានហេតុផ្សេងគ្នាដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយមិនបានត្រេកអរ មិនបានហាមឃាត់ភាសិតរបស់ពួកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយនោះឡើយ លុះមិនបានត្រេកអរ មិនបានហាមឃាត់ហើយ ក៏នាំគ្នាក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញមកដោយគិតគ្នាថា ពួកយើងគង់នឹងដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីនៃភាសិតនេះ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគមិនខាន ។

[១៩៦] ឯវំវាទិនោ ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវមស្សុ វចនីយា កោ បនាវុសោ កាមានំ អស្សាទោ កោ អាទីនវោ កឹ និស្សរណំ កោ រូបានំ អស្សាទោ កោ អាទីនវោ កឹ និស្សរណំ កោ វេទនានំ អស្សាទោ កោ អាទីនវោ កឹ និស្សរណន្តិ ។ ឯវំ បុដ្ឋា ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ន ចេវ សម្បាយិស្សន្តិ ឧត្ត-រិញ្ច វិឃាតំ អាបជ្ជិស្សន្តិ តំ កិស្ស ហេតុ យថាតំ ភិក្ខវេ អវិសយស្មឹ ។ នាហន្តំ ភិក្ខវេ បស្សាមិ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្ស-មណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ យោ ឥមេសំ បញ្ហានំ វេយ្យាករណេន ចិត្តំ អារាធេយ្យ អញ្ញត្រ តថាគតេន វា តថាគតសាវកេន វា ឥតោ វា បន សុត្វា ។

[១៩៦] ព្រះមានជោគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើពួកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយសួរយ៉ាងនេះ ពួកអ្នក ត្រូវសួរយ៉ាងនេះវិញថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាតម្រេករបស់កាមទាំងឡាយ អ្វីជាទោស របស់កាមទាំងឡាយ អ្វីជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នូវកាមទាំងឡាយ អ្វីជាតម្រេករបស់រូបទាំងឡាយ អ្វីជាទោសរបស់រូបទាំងឡាយ អ្វីជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវរូបទាំងឡាយ អ្វីជាតម្រេករបស់វេទនាទាំងឡាយ អ្វីជាទោសរបស់វេទនាទាំងឡាយ អ្វីជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវវេទនាទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកអន្យតិរ្ថិយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយសួរយ៉ាងនេះហើយ មុខជាមិនអាចនឹងដោះស្រាយរួចផង នឹងដល់នូវសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តជាយ៉ាងក្រៃពេកផង ។ ចុះដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុថា (ប្រស្នានោះ) មិនមែនជាវិស័យ (របស់ខ្លួន) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណានឹងញុំាងចិត្តឲ្យត្រេកអរ ដោយវេយ្យាករណ៍នៃបញ្ហានេះបាន តថាគតពិចារណារកបុគ្គលនោះ ក្នុងលោកនេះព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស មិនឃើញមានឡើយ វៀរលែងតែតថាគត ឬសាវ័ករបស់តថាគត ឬក៏បុគ្គលដែលបានស្តាប់អំពីសាសនានេះ ។

[១៩៧] កោ ច ភិក្ខវេ កាមានំ អស្សាទោ ។ បញ្ចិមេ ភិក្ខវេ កាមគុណា កតមេ បញ្ច ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសញ្ហិតា រជនីយា សោតវិញ្ញេយ្យា សទ្ទា... ឃានវិញ្ញេយ្យា គន្ធា... ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យា រសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ផោដ្ឋព្វា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសញ្ហិតា រជនីយា ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ បញ្ច កាមគុណា ។ យំ ខោ ភិក្ខវេ ឥមេ បញ្ច កាមគុណេ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ កាមានំ អស្សាទោ ។

[១៩៨] កោ ច ភិក្ខវេ កាមានំ អាទីនវោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ កុលបុត្តោ យេន សិប្បដ្ឋានេន[១] ជីវិកំ កប្បេតិ យទិ មុទ្ទាយ យទិ គណនាយ

១ ឱ. ម. សិប្បដ្ឋានេន ។

[១៩៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាតម្រេករបស់កាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាមគុណ (ចំណង់កាម) នេះ មាន ៥ ប្រការ កាម-គុណ ៥ ប្រការ តើអ្វីខ្លះ គឺរូបទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ត្រូវតាមចំណង់ ជាទីត្រេកត្រអាល ១ សំឡេងទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងបានដោយត្រចៀក... ១ ក្លិនទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ... ១ រសទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត... ១ ផ្សព្វទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងបានដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ត្រូវតាមចំណង់ ជាទីត្រេកត្រអាល ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ហៅថា កាមគុណ ៥ ប្រការ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសុខសោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាមគុណទាំង ៥ ប្រការនេះ នេះឯង ជាតម្រេករបស់កាមទាំងឡាយ ។

[១៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តក្នុងលោកនេះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ដោយសិល្បសាស្ត្រណាមួយ ទោះបីដោយការរាប់ម្រាម

យទិ សង្ខានេន យទិ កសិយា យទិ វណិជ្ជាយ យទិ គោរក្ខេន យទិ ឥស្សត្ថេន យទិ រាជបោរិសេន យទិ សិប្បញ្ញតរេន សីតស្ស បុរក្ខតោ ឧណ្ហស្ស បុរក្ខតោ ឌំសមកសវាតាតបសិរីសបសម្ផស្សេហិ រិស្សមានោ ខុប្បិចាសាយ មិយ្យមានោ អយម្បិ ភិក្ខវេ កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ អាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។

តស្ស ចេ ភិក្ខវេ កុលបុត្តស្ស ឯវំ ឧដ្ឋហតោ ឃដ-តោ វាយមតោ តេ ភោគា នាភិនិប្ផជ្ជន្តិ សោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាឡឹ កន្ទតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ

ដែទទេក្តី ដោយការរាប់លេខនព្វន្តក្តី ដោយការរាប់ប្រមូលក្តី[១] ដោយកសិកម្មក្តី ដោយពាណិជ្ជកម្មក្តី ដោយគោរក្ខកម្មក្តី ដោយភាវៈនៃខ្លួនជាអ្នកកាន់អាវុធក្តី ដោយភាវៈនៃខ្លួនជារាជបុរសក្តី ដោយសិល្បសាស្ត្រណាមួយក្តី កុលបុត្តដែលអាស្រ័យនូវការចិញ្ចឹមជីវិត ដោយការរាប់ម្រាមដៃទទេជាដើមនោះ តែងមានត្រជាក់បៀតបៀន មានក្តៅបៀតបៀន ប៉ះពាល់ដោយសម្ផស្ស នៃរបោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ និងពស់តូច ពស់ធំ ស្លាប់ខ្លួន ព្រោះសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកុលបុត្តនោះ ប្រឹងប្រែងខ្នះខ្នែងព្យាយាមយ៉ាងនេះហើយ ភោគៈទាំងឡាយនោះ ក៏មិនបានសម្រេច កុលបុត្តនោះ តែងក្រៀមក្រំចិត្ត លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូង ទ្រហោយំ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេងថា

១ អដ្ឋកថា ពន្យល់ថា ដូចគេរមិលមើលស្រែ ហើយរាប់ថា ក្នុងស្រែនេះប្រហែលជាបានស្រូវប៉ុណ្ណោះ ឬរមិលមើលដើមឈើ ហើយរាប់ស្មានថា ដើមឈើនេះប្រហែលជាមានផ្លែប៉ុណ្ណោះ ។

មោឃំ វត មេ ឧដ្ឋានំ អផលោ វត មេ វាយាមោតិ អយម្បិ ភិក្ខវេ កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។ តស្ស ចេ ភិក្ខវេ កុលបុត្តស្ស ឯវំ ឧដ្ឋហតោ ឃដតោ វាយមតោ តេ ភោគា អភិ-និប្ផជ្ជន្តិ សោ តេសំ ភោគានំ អារក្ខាធិករណំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ កិន្តិ តេ[១] ភោគេ នេវ រាជានោ ហរេយ្យុំ ន ចោរា ហរេយ្យុំ ន អគ្គិ ឌហេយ្យ ន ឧទកំ វហេយ្យ ន អប្បិយា ទាយាទា ហរេយ្យុន្តិ ។ តស្ស ឯវំ អារក្ខតោ គោបយតោ តេ ភោគេ រាជានោ វា ហរន្តិ ចោរា វា ហរន្តិ អគ្គិ វា ឌហតិ ឧទកំ វា វហតិ អប្បិយា ទាយាទា វា ហរន្តិ សោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាឡឹ កន្ទតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ យម្បិ មេ អហោសិ តម្បិ

១ ឱ. ម. មេ ។

ឱ សេចក្តីប្រឹងប្រែងរបស់អញ ឥតអំពើសោះ ឱ សេចក្តីព្យាយាមរបស់អញ ឥតផលសោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើមជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកុលបុត្តនោះ ប្រឹងប្រែងខ្នះខ្នែងព្យាយាម យ៉ាងនេះហើយ ភោគៈទាំងឡាយនោះក៏សម្រេច កុលបុត្តនោះតែងទទួល នូវសេចក្តីទុក្ខទោមនស្ស ព្រោះហេតុនៃការរក្សានូវភោគៈទាំងឡាយនោះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ កុំឲ្យព្រះរាជាទាំងឡាយ នាំយកភោគៈទាំងឡាយនោះទៅបាន កុំឲ្យចោរទាំងឡាយលួចយកបាន កុំឲ្យភ្លើងឆេះបាន កុំឲ្យទឹកបន្សាត់ទៅបាន កុំឲ្យអ្នកទទួលមត៌កទាំងឡាយ ដែលមិនជាទីស្រឡាញ់នាំយកទៅបាន ។ កាលកុលបុត្តនោះ ខំរក្សាគ្រប់គ្រងយ៉ាងនេះ ក៏ស្រាប់តែព្រះរាជាទាំងឡាយ រឹបយកនូវភោគៈទាំងឡាយនោះទៅក្តី ចោរទាំងឡាយលួចយកទៅក្តី ភ្លើងឆេះទៅក្តី ទឹកបន្សាត់ទៅក្តី អ្នកទទួលមត៌កទាំងឡាយ ដែលមិនជាទីស្រឡាញ់នាំយកទៅក្តី កុលបុត្តនោះតែងក្រៀមក្រំចិត្ត លំបាកខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូង ទ្រហោយំ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេងថា ទ្រព្យណាបានកើតមានហើយដល់អាត្មាអញ ឥឡូវនេះទ្រព្យនោះឯង ត្រឡប់ជា

៣១៧

សីហនាទវគ្គស្ស មហាទុក្ខក្ខន្ធសុត្តេ កាមានំ អាទីនវោ

នោ នត្ថីតិ អយម្បិ ភិក្ខវេ កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ រាជានោបិ រាជូហិ វិវទន្តិ ខត្តិយាបិ ខត្តិយេហិ វិវទន្តិ ព្រាហ្មណាបិ ព្រាហ្មណេហិ វិវទន្តិ គហបតីបិ គហបតីហិ វិវទន្តិ មាតាបិ បុត្តេន វិវទតិ បុត្តោបិ មាតរា វិវទតិ បិតាបិ បុត្តេន វិវទតិ បុត្តោបិ បិតរា វិវទតិ ភាតាបិ ភាតរា វិវទតិ បុត្តោបិ បិតរា វិវទតិ ភាតាបិ ភាតរា វិវទតិ ភាតាបិ ភគិនិយា វិវទតិ ភគិនីបិ ភាតរា វិវទតិ សហាយោបិ សហាយេន វិវទតិ តេ តត្ថ កលហវិគ្គហវិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ បាណីហិបិ ឧបក្កមន្តិ លេឌ្ឌូហិបិ ឧបក្កមន្តិ ទណ្ឌេហិបិ ឧបក្កមន្តិ សត្ថេហិបិ ឧបក្កមន្តិ តេ តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ

មិនមានដល់អាត្មាអញវិញឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរ នៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រោះតែមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត បានជាព្រះរាជាទាំងឡាយទាស់ទែងគ្នានឹងព្រះរាជាទាំងឡាយខ្លះ ក្សត្រទាំងឡាយ ទាស់ទែងគ្នានឹងក្សត្រទាំងឡាយខ្លះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយទាស់ទែងគ្នានឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយខ្លះ គហបតីទាំងឡាយទាស់ទែងគ្នានឹងគហបតីទាំងឡាយខ្លះ មាតាទាស់ទែងនឹងបុត្តខ្លះ បុត្តទាស់ទែងនឹងមាតាខ្លះ បិតាទាស់ទែងនឹងបុត្តខ្លះ បុត្តទាស់ទែងនឹងបិតាខ្លះ បងប្អូនប្រុសទាស់ទែងនឹងបងប្អូនប្រុសខ្លះ បងប្អូនប្រុសទាស់ទែងនឹងបងប្អូនស្រីខ្លះ បងប្អូនស្រីទាស់ទែងនឹងបងប្អូនប្រុសខ្លះ សំឡាញ់ទាស់ទែងនឹងសំឡាញ់ខ្លះ ពួកមនុស្សទាំងនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីឈ្លោះប្រកែកប្រកាន់ខុស ទាស់ទែងគ្នា ក្នុងទីនោះហើយ ប្រហារគ្នាទៅវិញទៅមកដោយដៃខ្លះ ប្រហារគ្នាដោយដុំដីខ្លះ ប្រហារគ្នាដោយដំបងខ្លះ ប្រហារគ្នាដោយគ្រឿងសស្ត្រាខ្លះ ជនទាំងនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ក្នុងទីនោះខ្លះ

មរណមត្តម្បិ ទុក្ខំ អយម្បិ ភិក្ខវេ កាមានំ អាទី-នវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា ឧភតោ ព្យុឡ្ហំ[១] សង្គាមំ បក្ខន្ទន្តិ ឧសូសុបិ ខិប្បមានេសុ សត្តីសុបិ ខិប្បមានាសុ អសីសុបិ វិជ្ជោតលន្តេសុ តេ តត្ថ ឧសូហិបិ វិជ្ឈន្តិ សត្តិយាបិ វិជ្ឈន្តិ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តិ តេ តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ មរណមត្តម្បិ ទុក្ខំ អយម្បិ ភិក្ខវេ កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ កាមហេតុ កាមនិទានំ

១ ឱ. វិយូឡ្ហំ ។

ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ស្មើនឹងស្លាប់ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រោះតែមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយ បានជាមនុស្សទាំងឡាយកាន់នូវដាវនិងខែល កាន់ធ្នូ សៀតបំពង់ព្រួញ ចូលទៅកាន់សង្គ្រាម ដែលកើតជាក្បួនទ័ពមកទាំងសងខាង កាលដែលគេបាញ់ព្រួញមកក្តី កាលដែលគេពួយលំពែងមកក្តី កាលដែលគេរោដាវឡើងក្តី មនុស្សទាំងឡាយនោះបាញ់គ្នាដោយព្រួញខ្លះ ចាក់គ្នាដោយលំពែងខ្លះ កាប់ក្បាលគ្នាដោយដាវខ្លះ ក្នុងសង្គ្រាមនោះ មនុស្សទាំងឡាយនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្មើនឹងស្លាប់ខ្លះ ក្នុងសង្គ្រាមនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រោះតែមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល

៣១៩

កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា អឌ្ឍាវលេបនា(១) ឧបកា-រិយោ បក្ខន្ទន្តិ ឧសូសុបិ ខិប្បមានេសុ សត្តី-សុបិ ខិប្បមានាសុ អសីសុបិ វិជ្ជោតលន្តេសុ តេ តត្ថ ឧសូហិបិ វិជ្ឈន្តិ សត្តិយាបិ វិជ្ឈន្តិ ឆកណាដិយាបិ(២) ឱសិញ្ចន្តិ អភិវគ្គេនបិ ឱមទ្ទន្តិ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តិ តេ តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ មរណមត្តម្បិ ទុក្ខំ អយម្បិ ភិក្ខវេ កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ សន្ធិម្បិ ឆិន្ទន្តិ និល្លោបម្បិ ហរន្តិ ឯកាគារិកម្បិ ករោន្តិ បរិបន្ថេបិ តិដ្ឋន្តិ បរទារម្បិ គច្ឆន្តិ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា វិវិធានិ កម្មករណានិ(៣) ការេន្តិ(៤)

---

១ ឱ. អទ្ទាវលេបនា ។ ២ ឱ. បក្កដ្ឋិយា ។ ៣ ឱ. វិវិធា កម្មករណា ។ ៤ ឱ. ករោន្តិ ។

មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត បានជាមនុស្សទាំងឡាយនោះកាន់ដាវនិងខែល កាន់ធ្នូ សៀតបំពង់ព្រួញចូលទៅកាន់បន្ទាយ ដែលលាបបូកដោយបាយអ កាលដែលគេបាញ់ព្រួញមកក្តី កាលដែលគេពួយលំពែងមកក្តី កាលដែលគេងាដាវឡើងក្តី មនុស្សទាំងនោះ ក៏បាញ់គ្នាដោយព្រួញខ្លះ ចាក់គ្នាដោយលំពែងខ្លះ បាចសាចដាក់ដោយអាចម៍គោជ្រាយខ្លះ ញាំញីគ្នាដោយរនាស់ដែកខ្លះ កាប់ក្បាលគ្នាដោយដាវខ្លះ ក្នុងបន្ទាយនោះ មនុស្សទាំងនោះដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្មើរនឹងស្លាប់ខ្លះ ក្នុងបន្ទាយនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាទោស របស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញចំពោះខ្លួនឯង ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត ព្រោះតែមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត មនុស្សទាំងឡាយ ក៏កាត់នូវជញ្ជាំងផ្ទះខ្លះ ប្លន់ខ្លះ កំហែងយកទ្រព្យក្នុងផ្ទះមួយ ៗ ខ្លះ ឈរស្កាត់ប្រកផ្លូវខ្លះ គប់រកភរិយារបស់អ្នកដទៃខ្លះ ។ ព្រះរាជាទាំងឡាយចាប់មនុស្សទាំងនោះបានហើយត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ទាំងឡាយ មានប្រការផ្សេង ៗ គឺវាយដោយ

កសាហិបិ តាឡេន្តិ វេត្តេហិបិ តាឡេន្តិ អឌ្ឍទណ្ឌកេហិបិ តាឡេន្តិ ហត្ថម្បិ ឆិន្ទន្តិ បាទម្បិ ឆិន្ទន្តិ ហត្ថបាទម្បិ ឆិន្ទន្តិ កណ្ណម្បិ ឆិន្ទន្តិ នាសម្បិ ឆិន្ទន្តិ កណ្ណនាសម្បិ ឆិន្ទន្តិ ពិលង្គថាលិកម្បិ ករោន្តិ សង្ខមុណ្ឌកម្បិ ករោន្តិ រាហុមុខម្បិ ករោន្តិ ជោតិមាលិកម្បិ ករោន្តិ ហត្ថប្បជ្ជោតិកម្បិ ករោន្តិ ឯរកវត្តិកម្បិ ករោន្តិ

រំពាត់ខ្លះ វាយដោយផ្គៅខ្លះ វាយដោយដំបងខ្លីខ្លះ កាត់ដៃខ្លះ កាត់ជើងខ្លះ កាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ កាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ កាត់ច្រមុះខ្លះ កាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះខ្លះ ធ្វើពិលង្គថាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាឆ្នាំងដាក់ទឹកជ្រក់[១] ខ្លះ ធ្វើនូវសង្ខមុណ្ឌកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យរលីងដូចជាសម្បកស័ង្ខ[២] ខ្លះ ធ្វើនូវរាហុមុខកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ឲ្យដូចជាមាត់រាហូ[៣] ខ្លះ ធ្វើនូវជោតិមាលិកកម្ម គឺអំពើដែលធ្វើខ្លួនមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាភ្លើង[៤] ខ្លះ ធ្វើនូវហត្ថប្បជ្ជោតិកកម្ម គឺអំពើដែលគេដុតដៃ[៥] ខ្លះ ធ្វើនូវឯរកវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលធ្វើដូចជា

---

១ អដ្ឋកថា ថា បានដល់អំពើដែលគេបកស្បែកក្បាល ហើយយកដង្កាប់ចាប់ដុំដែកដែលក្តៅដាក់លើលលាដ៍ក្បាលនោះ ខួរក្នុងក្បាលក៏ពុះឡើង ។ ២ អំពើដែលគេចៀរស្បែកតាំងអំពីបបូរមាត់ខាងលើរហូតដល់គុម្ពត្រចៀកទាំងពីរ វៀងមកដល់កញ្ចឹងកហើយយកសក់រុំនឹងកំណាត់ឈើរូបទាញកន្ត្រាក់ឲ្យរបើកស្បែកក្បាលចេញ ហើយយកដុំថ្មដុសខាត់លលាដ៍ក្បាលឲ្យរលីងរួចលាងទឹកឱ្យស្អាត ឲ្យសល់នៅតែឆ្អឹងលលាដ៍ដែលសដូចជាសំបកស័ង្ខ ។ ៣ អដ្ឋកថា ថា អំពើដែលគេយកកង្វារដែកថ្ពក់មាត់ឲ្យហា ហើយដុតប្រទីបក្នុងមាត់ ហើយយកពន្លាកដាប់មាត់ឲ្យរយេះដល់គុម្ពត្រចៀកទាំងពីរឲ្យដូចជាមាត់រាហូ ។ ៤ អំពើដែលគេយកកំណាត់សំពត់ជ្រលក់ប្រេងរុំសរីរៈទាំងអស់ ហើយឆួលភ្លើង ។ ៥ អំពើដែលគេយកកំណាត់សំពត់ជ្រលក់ប្រេងរុំដៃទាំងពីរហើយឆួលភ្លើង ។

ចីរកាសិកម្បិ ករោន្តិ ឯណេយ្យកម្បិ ករោន្តិ ពលិសមំសិកម្បិ ករោន្តិ កហាបណកម្បិ ក-
រោន្តិ ខារាបដិច្ឆកម្បិ ករោន្តិ បលិឃបរិ-
វត្តិកម្បិ ករោន្តិ បលាលបីឋកម្បិ ករោន្តិ

ពន្ទាត់ស្បែកពពៃខ្លះ[១] ធ្វើនូវចីរកវាសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្មៀកសំពត់សម្បកឈើខ្លះ[២] ធ្វើនូវឯណេយ្យកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងសត្វទ្រាយខ្លះ[៣] ធ្វើនូវពលិសមំសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេច្នក់មាត់ដោយកាងឬសន្ទូចខ្លះ[៤] ធ្វើនូវកហាបណកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខូចសរីរៈប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយ ៗ ខ្លះ[៥] ធ្វើនូវខារាបដិច្ឆកកម្ម គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សាស្រោចខ្លះ[៦] ធ្វើនូវបលិឃបរិវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើដូចជាបង្វិលជើងគុលឬសសរគោលខ្លះ[៧] ធ្វើនូវបលាល-

---

១ អដ្ឋកថា ថាអំពើដែលគេឆូតស្បែកពីត្រឹម-ក រហូតដល់កជើងហើយយកខ្សែចងស្បែកនោះទាញពន្លាត់ចេញ រួចឲ្យអ្នកទោសនោះជាន់ផ្ទាំងស្បែកឲ្យទាល់តែដួលខ្លួនចុះទៅ ។ ២ អំពើដែលគេឆូតស្បែកតាំងពីត្រឹម-ក ទុកត្រឹមចង្កេះ ឆូតពីចង្កេះមកទុកត្រឹម-កជើង ឲ្យស្បែកខាងលើមកគ្របសរីរៈខាងក្រោម ដូចជាស្លៀកសំពត់សម្បកឈើ ។ ៣ អំពើដែលគេដាក់កងដែកត្រង់ដុំដៃទាំងពីរនិងជង្គង់ទាំងពីរ ហើយលើកដាក់លើដែកអណ្ដោតទាំង ៤ មានសណ្ឋានដូចជាជើងទ្រាយ អ្នកទោសនោះ ក៏បិតនៅលើដែកទាំង ៤ ដែលគេបោះជាប់នឹងផែនដី ។ ៤ អំពើដែលគេយកកាងបោះទៅឲ្យជាប់សាច់ស្បែកនិងសរសៃ ហើយទាញកន្ត្រាក់ឲ្យដាច់ ។ ៥ អំពើដែលគេយកចុងកាំបិតដ៏មុតទៅខ្វៀលយកសាច់ឲ្យមានរណ្ដៅប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយ ៗ ។ ៦ អំពើដែលគេយកអាវុធទៅចិញ្ច្រាំសរីរៈ ហើយយកទឹកផ្សាស្រោចឲ្យសាច់ស្បែកសរសៃរលួយជ្រុះចេញអស់ទៅ នៅសល់តែរាងឆ្អឹងទទេ ។ ៧ អំពើដែលគេឲ្យមនុស្សដេកផ្អៀងម្ខាង ហើយយកដែកស្រួចទៅបោះប្រហោងត្រចៀកខាងលើឲ្យធ្លុះ រហូតដល់ប្រហោងត្រចៀកខាងក្រោមជាប់នឹងផែនដី ហើយនាំគ្នាចាប់ជើងទាញបង្វិលជុំវិញ ។

តត្ថេនបិ តេលេន ឱសិញ្ចន្តិ សុនខេហិបិ ខាទាបេន្តិ ជីវន្តម្បិ សូលេ ឧត្តាសេន្តិ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តិ តេ តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ មរណមត្តម្បិ ទុក្ខំ អយម្បិ ភិក្ខវេ កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ កា-យេន ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ មនសា ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ តេ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា

បីឋកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្តាប់ចំបើងខ្លះ[១] ស្រោចដោយប្រេងដែលក្តៅខ្លះ ឲ្យឆ្កែខាំខ្លះ ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្តោតទាំងរស់ខ្លះ កាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ មនុស្សទាំងនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្មើតែនឹងស្លាប់ខ្លះ ក្នុងទីនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាទោស របស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់នូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រោះតែមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយ បានជាជនទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត លុះជនទាំងឡាយនោះប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ហើយដល់បែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ

---

១ អំពើដែលគេកាត់ស្បែក ហើយយកថ្មសំលៀងកាំបិតទៅដំបំបាក់ឆ្អឹងឲ្យខ្ទេចខ្ទី ហើយចាប់ផ្នួងសក់លើកឡើងគ្រវាត់គ្រវែងឲ្យឆ្អឹងជ្រុះចេញ ឲ្យនៅសល់ដុំសាច់តែម្យ៉ាង ។

អថាយំ ទុក្កតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ អយម្បិ ភិក្ខវេ កាមានំ អាទីនវោ សម្បរាយិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។

[១៩៩] កិញ្ច ភិក្ខវេ កាមានំ និស្សរណំ ។ យោ ខោ ភិក្ខវេ កាមេសុ ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទ-រាគប្បហានំ ឥទំ កាមានំ និស្សរណំ ។

[២០០] យេ ហិ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ កាមានំ អស្សាទញ្ច អស្សាទតោ អាទីនវញ្ច អាទីនវតោ និស្សរណញ្ច និស្សរណតោ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ តេ វត សាមំ វា កាមេ បរិជានិស្សន្តិ បរំ វា តថត្តាយ សមាទបេស្សន្តិ យថាបដិបន្នោ កាមេ បរិជានិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា

ក៏ទៅកើត ឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាទោស របស់កាមទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោក ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។

[១៩៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាយជាទីកម្ចាត់បង់នូវឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគ ក្នុងកាមទាំងឡាយណា នេះឯងឈ្មោះថា ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវកាមទាំងឡាយ ។

[២០០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកខ្លះ មិនដឹងនូវតម្រេករបស់កាមទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងត្រេកអរផង មិនដឹងនូវទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ថាជាទោសផង មិនដឹងនូវគ្រឿងរលាស់ចេញនូវកាមទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង យ៉ាងនេះដោយពិត សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង នឹងកំណត់ដឹងនូវកាមទាំងឡាយដោយខ្លួនឯងឬ ឬក៏បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបនឹងកំណត់ដឹងនូវកាមទាំងឡាយបាន នឹងបបួលនូវបុគ្គលដទៃ ដើម្បីសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះ នេះមិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈ

ព្រាហ្មណា វា ឯវំ កាមានំ អស្សាទញ្ច អស្សាទតោ អាទីនវញ្ច អាទីនវតោ និស្សរណញ្ច និស្សរណតោ យថាភូតំ បជានន្តិ តេ វត សាមំ វា កាមេ បរិជានិស្សន្តិ បរំ វា តថត្តាយ សមាទបេស្សន្តិ យថាបដិបន្នោ កាមេ បរិជានិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។

[២០១] កោ ច ភិក្ខវេ រូបានំ អស្សាទោ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ខត្តិយកញ្ញា វា ព្រាហ្មណកញ្ញា វា គហបតិកញ្ញា វា បណ្ណរសវស្សុទ្ទេសិកា វា សោឡសវស្សុទ្ទេសិកា វា នាតិទីឃា នាតិរស្សា នាតិកិសា នាតិថូលា នាតិកាឡិកា នាច្ចោទាតា បរមា សា ភិក្ខវេ តស្មឹ សមយេ សុភា វណ្ណនិភាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ យំ ខោ ភិក្ខវេ សុភំ វណ្ណនិភំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ រូបានំ អស្សាទោ ។

ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណាមួយ ដឹងនូវតម្រេក របស់កាមទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងត្រេកផង ដឹងនូវទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ថាជាទោសផង ដឹងនូវគ្រឿងរលាស់ចេញនូវកាមទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង ដោយពិត សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ នឹងកំណត់ដឹងនូវកាមទាំង-ឡាយដោយខ្លួនឯងឬ ឬក៏បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបនឹងកំណត់ដឹងនូវកាមទាំងឡាយបាន ទាំងបបួលនូវបុគ្គលដទៃ ដើម្បីសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះ នេះទើបជាឋានៈ ។

[២០១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាតម្រេករបស់រូបទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចយ៉ាងខត្តិយកញ្ញា ឬព្រាហ្មណកញ្ញា គហបតិ-កញ្ញា ដែលមានវ័យ ១៥ ឆ្នាំ ឬ ១៦ ឆ្នាំ ជាស្ត្រីមិនខ្ពស់ពេក មិនទាបពេក មិនស្គមពេក មិនធាត់ពេក មិនខ្មៅពេក មិនសពេក ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ចុះស្ត្រីនោះ មានសម្បុរល្អស្អាតសមរម្យ ក្នុងសម័យនោះឬទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់សេចក្តីសុខ សោមនស្សកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសម្បុរល្អស្អាត នេះឯងជាតម្រេក របស់រូបទាំងឡាយ ។

[២០២] កោ ច ភិក្ខវេ រូបានំ អាទីនវោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ តមេវ ភគិនឹ បស្សេយ្យ អបរេន សមយេន អសីតិកំ វា នវុតិកំ វា វស្សសតិកំ វា ជាតិយា ជិណ្ណំ គោបាណសិវង្កំ ភោគ្គំ ទណ្ឌបរាយនំ បវេធមានំ គច្ឆន្តឹ អាតុរំ គតយោព្វនំ ខណ្ឌទន្តឹ បលិតកេសឹ វិលូនំ ខលិតសិរំ វលីនំ តិលកាហតគត្តំ ។ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ យា បុរិមា សុភា វណ្ណនិភា សា អន្តរហិតា អាទីនវោ បាតុភូតោតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ អយំ ភិក្ខវេ រូបានំ អាទីនវោ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ តមេវ ភគិនឹ បស្សេយ្យ អាពាធិកំ ទុក្ខិតំ ពាឡ្ហគិលានំ សកេ មុត្តករីសេ បលិបន្នំ សេមានំ(១) អញ្ញេហិ វុដ្ឋាបិយមានំ អញ្ញេហិ សំវេសិយមានំ(២) ។ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ យា បុរិមា សុភា វណ្ណនិភា

១ ម. សេយ្យមានំ ។ ២ ឱ. សំវេសិយមានន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. បវេសិយមានន្តិ ទិស្សតិ ។

[២០២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាទោសរបស់រូបទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គប្បីមើលនូវបងប្អូនស្រីនោះឯង ក្នុងសម័យខាងក្រោយមក ដែលមានអាយុ ៨០ ឆ្នាំ ឬមានអាយុ ៩០ ឆ្នាំ មានអាយុ ១០០ ឆ្នាំ ជាស្ត្រីចាស់ជរាហើយដោយជាតិ មានឆ្អឹងជំនីរកោង ដូចបង្កង់ផ្ទះ មានកាយកោង កាន់ឈើច្រត់ កាលដើរទៅ ញ័ររន្ធត់ រសាប់រសល់ដោយជរា មានវ័យកន្លងហើយ មានធ្មេញបាក់ សក់ស្កូវ ក្បាលធក ក្បាលទំពែក ស្បែកជ្រួញជ្រីវ ខ្លួនរទុះដោយអាចម៍រុយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច សម្បុរល្អស្អាតសមរម្យណា ក្នុងសម័យពីមុន សម្បុរល្អនោះ ក៏អន្តរធានបាត់ទៅ ទោសក៏កើតប្រាកដឡើងមែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានបុណ្យត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហើយដែលហៅថា ទោសរបស់រូបទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីមើលបងប្អូនស្រីនោះឯង ដែលមានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ឈឺចាប់ជាទម្ងន់ ដួលដេកត្រាំក្នុងមូត្រនិងលាមករបស់ខ្លួន លុះតែមានជនឯទៀតគ្រាហ៍ឡើងទើបបានក្រោករួច លុះតែមានជនឯទៀតនាំឲ្យចូលទៅ ទើបចូលទៅបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច សម្បុរល្អសមរម្យណា ក្នុងកាលពីមុន

សា អន្តរហិតា អាជីនហេ ចាតុក្ខោតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ អយម្បិ ភិក្ខវេ រូចាជំ អាជីនហេ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ តមេវ កតិជី បស្សេយ្យ សរីរំ សីវថិកាយ ឆឌ្ឌិតំ ឯកាហមតំ វា ទ្វីហមតំ វា តីហមតំ វា ឧទ្ធុមាតកំ វា[១] វិនីលកំ វា[២] វិបុព្វកជាតំ ។ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ យា បុរិមា សុភា វណ្ណនិភា សា អន្តរហិតា អាជីនហេ ចាតុក្ខោតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ អយម្បិ ភិក្ខវេ រូចាជំ អាជីនហេ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ តមេវ កតិជី បស្សេយ្យ សរីរំ សីវថិកាយ ឆឌ្ឌិតំ កាកោហិ វា ខជ្ជមានំ គិជ្ឈេហិ វា ខជ្ជមានំ កុលលេហិ វា ខជ្ជមានំ សុវានេហិ វា ខជ្ជមានំ សិង្គាលេហិ វា ខជ្ជមានំ វិវិធេហិ វា ចាណកជាតិកោហិ

១-២ ឱ. ម. វាតិ ន ទិស្សតិ ។

សម្បុរល្អនោះ ក៏អន្តរធានបាត់ទៅ ទោសក៏កើតប្រាកដឡើងមែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហ្នឹងហើយដែលហៅថា ទោសរបស់រូបទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីមើលបងប្អូនស្រីនោះឯង ដែលគេយកសរីរៈទៅចោល ក្នុងព្រៃស្មសានទោះស្លាប់អស់ ១ ថ្ងៃក្តី ស្លាប់អស់ ២ ថ្ងៃក្តី ស្លាប់អស់ ៣ ថ្ងៃក្តី ដែលកំពុងហើមប៉ោងឡើង មានសម្បុរខៀវ មានខ្ទុះហូរចេញ (តាមទ្វារផ្សេង ៗ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច សម្បុរល្អសមរម្យណា ក្នុងកាលពីមុន សម្បុរល្អនោះ ក៏អន្តរធានបាត់ទៅ ទោសក៏កើតប្រាកដឡើងមែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ហ្នឹងហើយដែលហៅថា ទោសរបស់រូបទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីមើលបងប្អូនស្រីនោះឯង ដែលគេយកសរីរៈទៅចោលក្នុងព្រៃស្មសាន ក្អែកទាំងឡាយ កំពុងតែចឹកស៊ីក្តី ពួកត្មាតកំពុងចឹកស៊ីក្តី ត្រដក់ទាំងឡាយកំពុងចឹកស៊ីក្តី ស្វានទាំងឡាយកំពុងកកេរស៊ីក្តី ចចកទាំងឡាយកំពុងកកេរស៊ីក្តី បាណកជាតិទាំងឡាយ

៣២៧

ខជ្ជមានំ ។ តំ កឹំ មញ្ញថ ភិក្ខវេ យា បុរិមា សុភា វណ្ណនិភា សា អន្តរហិតា អាទីនវោ ចាតុភូតោតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ អយម្បិ ភិក្ខវេ រូបានំ អាទីនវោ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ តមេវ ភគិនឹ បស្សេយ្យ សរីរំ សីវថិកាយ ឆឌ្ឌិតំ អដ្ឋិកសង្ខលិកំ សមំសលោហិតំ ន្ហារុសម្ពន្ធំ ។ បេ ។ អដ្ឋិកសង្ខលិកំ និម្មំសលោហិតមក្ខិតំ ន្ហារុសម្ពន្ធំ ។ បេ ។ អដ្ឋិកសង្ខលិកំ អបគតមំសលោហិតំ ន្ហារុសម្ពន្ធំ ។ បេ ។ អដ្ឋិកានិ អបគតន្ហារុសម្ពន្ធានិ ទិសាវិទិសា វិក្ខិត្តានិ អញ្ញេន ហត្ថដ្ឋិកំ អញ្ញេន បាទដ្ឋិកំ អញ្ញេន ជង្ឃដ្ឋិកំ អញ្ញេន ឩរុដ្ឋិកំ អញ្ញេន កដិដ្ឋិកំ អញ្ញេន បិដ្ឋិកណ្ដកដ្ឋិកំ អញ្ញេន ផាសុកដ្ឋិកំ អញ្ញេន ឧរដ្ឋិកំ អញ្ញេន ពាហុដ្ឋិកំ អញ្ញេន អំសដ្ឋិកំ

ផ្សេង ៗ កំពុងរុកជញ្ជក់ស៊ីក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច សម្បុរល្អសមរម្យណា ក្នុងកាលពីមុន សម្បុរល្អនោះ ក៏អន្តរធានបាត់ទៅ ទោសក៏កើតប្រាកដឡើងមែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហើយដែលហៅថា ទោសរបស់រូបទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយយ៉ាងទៀត ភិក្ខុគប្បីមើលបងប្អូនស្រីនោះឯង ដែលគេយកសរីរៈទៅចោល ក្នុងព្រៃស្មសាន សល់នៅតែរាងឆ្អឹង ប្រកបដោយសាច់ឈាម មានសរសៃជាគ្រឿងចង ។ បេ ។ សល់នៅតែរាងឆ្អឹង ឥតមានសាច់ តែនៅប្រឡាក់ដោយឈាម មានសរសៃជាគ្រឿងចង ។ បេ ។ សល់នៅតែរាងឆ្អឹង មិនមានសាច់និងឈាម មានសរសៃជាគ្រឿងចង ។ បេ ។ សល់នៅតែរាងឆ្អឹងទទេ មិនមានសរសៃជាគ្រឿងចងរួមរឹត ខ្ចាត់ខ្ចាយរាត់រាយទៅក្នុងទិសតូចនិងទិសធំ គឺឆ្អឹងដៃទៅដោយឡែក ឆ្អឹងជើងទៅដោយឡែក ឆ្អឹងស្មងទៅដោយឡែក ឆ្អឹងភ្លៅទៅដោយឡែក ឆ្អឹងចង្កេះទៅដោយឡែក ឆ្អឹងខ្នងទៅដោយឡែក ឆ្អឹងជំនីរទៅដោយឡែក ឆ្អឹងទ្រូងទៅដោយឡែក ឆ្អឹងដើមដៃទៅដោយឡែក ឆ្អឹងស្មាទៅដោយឡែក

អញ្ញេន គីវដ្ឋិកំ អញ្ញេន ហនុដ្ឋិកំ អញ្ញេន ទន្តដ្ឋិកំ អញ្ញេន សីសកដាហំ ។ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ យា បុរិមា សុភា វណ្ណនិភា សា អន្តរហិតា អាទីនវោ បាតុភូតោតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ អយម្បិ ភិក្ខវេ រូបានំ អាទីនវោ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ តមេវ ភគិនឹ បស្សេយ្យ សរីរំ សីវថិកាយ ឆឌ្ឌិតំ អដ្ឋិ-កានិ សេតានិ សង្ខវណ្ណូបនិភានិ ។ បេ ។ អដ្ឋិកានិ បុញ្ជកិតានិ តេរោវស្សិកានិ ។ បេ ។ អដ្ឋិកានិ បូតីនិ ចុណ្ណកជាតានិ ។ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ យា បុរិមា សុភា វណ្ណនិភា សា អន្តរហិតា អាទីនវោ បាតុភូតោតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ។ អយម្បិ ភិក្ខវេ រូបានំ អាទីនវោ ។

ឆ្អឹងកទៅដោយឡែក ឆ្អឹងចង្កាទៅដោយឡែក ឆ្អឹងធ្មេញទៅដោយឡែក លលាដ៍ក្បាលទៅដោយឡែក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-ឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច សម្បុរល្អសមរម្យណា ក្នុងកាលពីមុន សម្បុរល្អសមរម្យនោះ ក៏អន្តរធានបាត់ទៅ ទោសក៏កើតឡើងប្រាកដមែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះសយម្ភូញាណ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធតម្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហើយដែលហៅថា ទោសរបស់រូបទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយយ៉ាងទៀត ភិក្ខុគប្បីមើលបងប្អូនស្រីនោះឯងដែលគេយកសរីរៈទៅចោលក្នុងព្រៃស្មសាន សល់នៅតែឆ្អឹងទទេ មានសម្បុរ-សប្រៀបដូចពណ៌នៃស័ង្ខ ។ បេ ។ សល់នៅតែឆ្អឹងទទេ ពោយរាយនៅជាពំនូក ៗ កន្លងទៅយូរឆ្នាំហើយ ។ បេ ។ សល់នៅតែឆ្អឹងទទេ ពុកផុយ ខ្ទេចខ្ទី ជាកំទេចតូច កំទេចធំផ្សេង ៗ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច សម្បុរល្អសមរម្យណា ក្នុងកាលពីមុន សម្បុរល្អនោះ ក៏អន្តរធានបាត់ទៅ ទោសក៏កើតប្រាកដឡើងមែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុ-ណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហើយដែលហៅថា ទោសរបស់រូបទាំងឡាយ ។

[២០៣] កិញ្ច ភិក្ខវេ រូបានំ និស្សរណំ ។ យោ ភិក្ខវេ រូបេសុ ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ រូបានំ និស្សរណំ ។

[២០៤] យេ ហិ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ រូបានំ អស្សាទញ្ច អស្សាទតោ អា-ទីនវញ្ច អាទីនវតោ និស្សរណញ្ច និស្សរណតោ យថា-ភូតំ នប្បជានន្តិ តេ វត សាមំ វា រូបេ បរិជានិស្សន្តិ បរំ វា តថត្តាយ សមាទបេស្សន្តិ យថាបដិបន្នោ រូបេ បរិជានិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ រូបានំ អស្សាទញ្ច អស្សាទតោ អាទីនវញ្ច អាទីនវតោ និស្សរណញ្ច និស្សរណតោ យថាភូតំ បជានន្តិ តេ វត សាមំ វា រូបេ បរិជានិស្សន្តិ

[២០៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវរូបទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាយដែលជាគ្រឿងកម្ចាត់បង់នូវឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគ ក្នុងរូបទាំងឡាយណា នេះឯងជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវរូបទាំងឡាយ ។

[២០៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយឯណានីមួយ មិនដឹងនូវតម្រេករបស់រូបទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងត្រេកផង មិនបានដឹងនូវទោសរបស់រូបទាំងឡាយ ថាជាទោសផង មិនបានដឹងនូវគ្រឿងរលាស់ចេញនូវរូបទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង តាមពិតយ៉ាងនេះ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ នឹងកំណត់ដឹងនូវរូបទាំង-ឡាយដោយខ្លួនឯងឬ ឬក៏បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបនឹងកំណត់ដឹងនូវរូបទាំងឡាយបាន នឹងបបួលបុគ្គលដទៃ ដើម្បីសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះ ហេតុនេះ មិនជាឋានៈឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដឹងនូវតម្រេក របស់រូបទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងត្រេកផង ដឹងនូវទោស របស់រូបទាំងឡាយ ថាជាទោសផង ដឹងនូវគ្រឿងរលាស់ចេញនូវរូបទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ នឹងកំណត់ដឹង នូវរូបទាំងឡាយ ដោយខ្លួនឯងឬ

បរំ វា តថត្តាយ សមាទបេស្សន្តិ យថាបដិបន្នោ រូបេ បរិជានិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។

[២០៩] កោ ច ភិក្ខវេ វេទនានំ អស្សាទោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ យស្មឹ សមយេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ នេវ តស្មឹ សមយេ អត្តព្យាពា-ធាយបិ ចេតេតិ ន បរព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ន ឧភយព្យាពាធាយតិ ចេតេតិ អព្យាបជ្ឈំយេវ តស្មឹ សមយេ វេទនំ វេទេតិ អព្យាបជ្ឈបរមាហំ ភិក្ខវេ

ឬក៏បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបនឹងកំណត់ដឹងនូវរូបទាំងឡាយបាន នឹងបបួលនូវបុគ្គលដទៃ ដើម្បីសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះ នេះទើបជាឋានៈ ។

[២០៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាតម្រេក របស់វេទនាទាំង-ឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលកាន់បឋ-មជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីតិនិងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយ ក៏ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីតិនិងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាអារម្មណ៍ ក្នុងសម័យនោះ (ភិក្ខុនោះឯង) មិនបានគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនបានគិតដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនបានគិតដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង ២ ពួក គឺខ្លួននិងបុគ្គលដទៃផង ក្នុងសម័យនោះ (ភិក្ខុនោះ) ឈ្មោះថា ទទួលនូវវេទនា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទ (ឥតទុក្ខ) តែមួយយ៉ាង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត

វេទនានំ អស្សាទំ វទាមិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ យស្មឹ សមយេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា ។ បេ ។ វិហរតិ នេវ តស្មឹ សមយេ អត្តព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ។ បេ ។ វេទេតិ អព្យាបជ្ឈបរមាហំ ភិក្ខវេ វេទនានំ អស្សាទំ វទាមិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្ប-ជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ យស្មឹ សមយេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ បីតិយា ច វិរាគា ។ បេ ។ វិហរតិ នេវ តស្មឹ សមយេ ។ បេ ។ វេទេតិ អព្យាបជ្ឈបរមាហំ ភិក្ខវេ

ពោលថា តម្រេករបស់វេទនាទាំងឡាយ បំផុតត្រឹមសេចក្តីមិនព្យាបាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយយ៉ាងទៀត ភិក្ខុចូលកាន់ទុតិយជ្ឈានជាទីផូរផង់ក្នុងសន្តាន មានភាវៈនៃចិត្តដ៏ប្រសើរ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈទេ មានតែបីតិនិងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណាដែលភិក្ខុ ។ បេ ។ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈក្នុងសម័យនោះ (ភិក្ខុនោះឯង) មិនបានគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង ។ បេ ។ ទើបឈ្មោះថា ទទួលនូវវេទនា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទតែមួយយ៉ាង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា សេចក្តីត្រេកអររបស់វេទនាទាំងឡាយ បំផុតត្រឹមសេចក្តីមិនព្យាបាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយយ៉ាងទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តព្រងើយផង មានស្មារតីតាំងមាំផង មានប្រាជ្ញាដឹងសព្វផង ទទួលនូវសេចក្តីសុខ ដោយនាមកាយផង ព្រោះអស់ទៅនៃបីតិ ក៏បានចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងសំដែងថា បុគ្គលដែលបានចូលកាន់តតិយជ្ឈានរមែងជាអ្នកមានចិត្តព្រងើយ មានស្មារតីនៅជាសុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុ ។ បេ ។ ព្រោះអស់ទៅនៃបីតិ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុនោះឯង មិនគិត ។ បេ ។ ទើបឈ្មោះថា ទទួលនូវវេទនាមិនមានសេចក្តីព្យាបាទតែមួយយ៉ាង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត

វេទនានំ អស្សាទំ វទាមិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធឹ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ យស្មឹ សមយេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សុខស្ស ច ។ បេ ។ វិហរតិ នេវ តស្មឹ សមយេ អត្តព្យា-ពាធាយបិ ចេតេតិ ន បរព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ន ឧភយព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ អព្យាបជ្ឈំយេវ តស្មឹ សមយេ វេទនំ វេទេតិ អព្យាបជ្ឈបរមាហំ ភិក្ខវេ វេទនានំ អស្សាទំ វទាមិ ។

[២១៦] កោ ច ភិក្ខវេ វេទនានំ អាទីនវោ ។ យំ ភិក្ខវេ វេទនា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា អយំ វេទនានំ អាទីនវោ ។

ពោលថា សេចក្តីត្រេកអរ របស់វេទនាទាំងឡាយ បំផុតត្រឹមសេចក្តីមិនព្យាបាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយយ៉ាងទៀត ភិក្ខុចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ដែលឥតទុក្ខឥតសុខ មានតែសតិដ៏បរិសុទ្ធ ព្រោះឧបេក្ខា ព្រោះលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង ព្រោះរលត់ទៅ នៃសោមនស្សនិងទោមនស្ស ក្នុងកាលមុនផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុ ។ បេ ។ ព្រោះលះបង់នូវសុខផង ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុនោះឯង មិនបានគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនបានគិតដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនបានគិតដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរពួក គឺខ្លួននិងបុគ្គលដទៃផង ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ទទួលនូវវេទនាដែលមិនមានសេចក្តីព្យាបាទ តែមួយយ៉ាង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតតែងពោលថា សេចក្តីត្រេកអរ របស់វេទនាទាំងឡាយ បំផុតត្រឹមសេចក្តីមិនព្យាបាទ ។

[២០៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាទោស របស់វេទនាទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ដែលវេទនាមិនទៀងជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា នេះឯងជាទោសរបស់វេទនាទាំងឡាយ ។

[២០៧] កិញ្ច ភិក្ខវេ វេទនានំ និស្សរណំ ។ យោ ភិក្ខវេ វេទនានំ ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ វេទនានំ និស្សរណំ ។

[២០៨] យេ ហិ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ វេទនានំ អស្សាទញ្ច អស្សាទតោ អាទីនវញ្ច អាទីនវតោ និស្សរណញ្ច និស្សរណ-តោ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ តេ វត សាមំ វា វេទនា បរិជានិស្សន្តិ បរំ វា តថត្តាយ សមាទ-បេស្សន្តិ យថាបដិបន្នោ វេទនា បរិជានិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ វេទនានំ អស្សាទញ្ច អស្សាទតោ អាទីនវញ្ច អាទីនវតោ

[២០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវវេទនាទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាយជាគ្រឿងកម្ចាត់បង់នូវឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយណា នេះឯងជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នូវវេទនាទាំងឡាយ ។

[២០៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកខ្លះ មិនបានដឹងនូវតម្រេក របស់វេទនាទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងត្រេកផង មិនបានដឹងនូវទោសរបស់វេទនាទាំងឡាយ ថាជាទោសផង មិនបានដឹងនូវគ្រឿងរលាស់ចេញនូវវេទនាទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង យ៉ាងនេះតាមពិត សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ នឹងកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំងឡាយដោយខ្លួនឯងឬ ឬក៏បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបនឹងកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំងឡាយបាន ទាំងបបួលនូវបុគ្គលដទៃដើម្បីសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះ នេះមិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណាមួយ ដឹងនូវតម្រេក របស់វេទនាទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងត្រេកផង ដឹងនូវទោសរបស់វេទនាទាំងឡាយ ថាជាទោស

និស្សរណញ្ច និស្សរណតោ យថាភូតំ បជានន្តិ តេ វត សាមំ វា វេទនា បរិជានិស្សន្តិ បរំ វា តថត្តាយ សមាទបេស្សន្តិ យថាបដិបន្នោ វេទនា បរិជានិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

ចប់ មហាទុក្ខក្ខន្ធសុត្តំ តតិយំ និដ្ឋិតំ ។

ផង ដឹងនូវគ្រឿងរលាស់ចេញនូវវេទនាទាំងឡាយ ថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង យ៉ាងនេះតាមពិត ទើបសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ នឹងកំណត់ដឹងនូវវេទនាដោយខ្លួនឯងឬ ឬក៏បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបនឹងកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំងឡាយបាន ទាំងបបួលនូវបុគ្គលដទៃ ដើម្បីសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះ នេះទើបជាឋានៈ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយចំពោះភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រទី ៣ ។

ចតុត្ថំ ចូឡទុក្ខក្ខន្ធសុត្តំ

[២០៩] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សក្កេសុ វិហរតិ កបិលវត្ថុស្មឹ និគ្រោធារាមេ ។ អថខោ មហានាមោ សក្កោ យេន ភគវា តេនុ-បសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មហានាមោ សក្កោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ទីឃរត្តាហំ ភន្តេ ភគវតា ឯវំ ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ លោភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ ទោសោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ មោហោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ[១] អថ ច បន មេ ឯកទា លោភធម្មាបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ទោសធម្មាបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ មោហធម្មាបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ កោសុ នាម មេ ធម្មោ អជ្ឈត្តំ អប្បហីនោ

---

១ ឱ. ម. ឯកមន្តំ និសិន្នោ ។ ល ។ ឧបក្កិលេសោតិ ។ ឯវំ ចាហំ ភន្តេ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ លោភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ ទោសោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ មោហោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតីតិ ទិស្សន្តិ ។

ចូឡទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ទី ៤

[២០៩] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគ្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលព័ស្ដុ ក្នុងសក្កជនបទ ។ លំដាប់នោះឯង សក្យរាជទ្រង់ព្រះនាមមហានាម ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះមហានាមសក្យរាជ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងច្បាស់ នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងអស់កាលជាយូរហើយយ៉ាងនេះថា លោភៈជាគ្រឿងសៅហ្មងរបស់ចិត្ត ទោសៈជាគ្រឿងសៅហ្មងរបស់ចិត្ត មោហៈជាគ្រឿងសៅហ្មងរបស់ចិត្ត ប៉ុន្តែ ចួនកាលធម៌គឺលោភៈគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គខ្លះ ចួនកាលធម៌គឺទោសៈគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គខ្លះ ចួនកាលធម៌គឺមោហៈគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះទើបមានសេចក្ដីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ចុះធម៌អ្វីហ្ន៎ នៅខាងក្នុងសន្ដានដែល

យេន មេ ឯកទា លោភធម្មាបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ទោសធម្មាបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ មោហធម្មាបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តីតិ ។

[២១០] សោ ឯវ ខោ តេ មហានាម ធម្មោ អជ្ឈត្តំ អប្បហីនោ យេន តេ ឯកទា លោភ-ធម្មាបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ទោសធម្មាបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ មោហធម្មាបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ។ សោ ច ហិ តេ មហានាម ធម្មោ អជ្ឈត្តំ បហីនោ អភវិស្ស ។ ន ត្វំ អគារំ អជ្ឈាវ-សេយ្យាសិ ន កាមេ បរិភុញ្ជេយ្យាសិ ។ យស្មា ច ខោ តេ មហានាម សោ ឯវ ធម្មោ អជ្ឈត្តំ អប្បហីនោ តស្មា ត្វំ អគារំ អជ្ឈាវសសិ កាមេ បរិភុញ្ជសិ ។

[២១១] អប្បស្សាទា កាមា ពហុទុក្ខា ពហុ-បាយាសា អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោតិ ឥតិ ចេបិ មហានាម អរិយសាវកស្ស យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញា-យ សុទិដ្ឋំ ហោតិ ។ សោ ច អញ្ញត្រេវ

អាត្មាអញមិនទាន់លះបង់អស់ បានជាចួនកាល ធម៌គឺលោភៈគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់អាត្មាអញខ្លះ ចួនកាល ធម៌គឺទោសៈគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់អាត្មាអញខ្លះ ចួនកាលធម៌គឺមោហៈគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់អាត្មាអញខ្លះ ។

[២១០] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ថ្វាយព្រះពរមហានាម ធម៌គឺលោភៈ ទោសៈ មោហៈ ក្នុងសន្តាននោះឯង ដែលមហាបពិត្រមិនទាន់លះបង់អស់ បានជាចួនកាល ធម៌គឺលោភៈគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់មហាបពិត្រខ្លះ ចួនកាលធម៌គឺទោសៈគ្របសង្កត់ចិត្ត របស់មហាបពិត្រខ្លះ ចួនកាលធម៌គឺមោហៈគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់មហាបពិត្រខ្លះ ។ បពិត្រមហានាម បើធម៌ក្នុងសន្តាននោះ មហាបពិត្រ បានលះបង់អស់ហើយ ។ មហាបពិត្រនឹងគប្បីលែងនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ នឹងគប្បីលែងបរិភោគកាមទាំងឡាយ ។ បពិត្រមហានាម ធម៌ខាងក្នុងសន្តាននោះឯង មហាបពិត្រលះបង់ មិនទាន់បាន ព្រោះហេតុនោះ បានជាមហាបពិត្រនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ បរិភោគនូវកាមទាំងឡាយ ។

[២១១] ថ្វាយព្រះពរមហានាម បើអរិយសាវ័ក បានឃើញច្បាស់តាមសេចក្ដីពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា កាមទាំងឡាយមានសេចក្ដីសុខតិច មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនុ៎ះ មានច្រើនពេក ។ អរិយសាវ័កនោះឯងបានរៀរ

កាមេហិ អញ្ញត្រ អកុសលេហិ ធម្មេហិ បីតិសុខំ នាធិគច្ឆតិ អញ្ញំ វា តតោ សន្តតរំ អថខោ សោ នេវ តាវ អនាវដ្ដី កាមេសុ ហោតិ ។ យតោ ច ខោ មហានាម អរិយសាវកស្ស អប្បស្សាទា កាមា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោតិ ឯវមេតំ[១] សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋំ ហោតិ ។ សោ ច អញ្ញត្រេវ កាមេហិ អញ្ញត្រ អកុសលេហិ ធម្មេហិ បីតិសុខំ អធិគច្ឆតិ អញ្ញំ វា[២] តតោ សន្តតរំ អថខោ សោ អនាវដ្ដី កាមេសុ ហោតិ ។ មយ្ហម្បិ ខោ មហានាម បុព្វេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស

១ ឱ. ម. ឯវមេតំ យថាភូតំ ។ ២ ឱ. អញ្ញញ្ច ។

ចាកកាមទាំងឡាយ វៀរចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ តែមិនទាន់បាននូវបីតិនិងសុខ[១] ឬគុណជាតដទៃដែលល្អិត[២] លើសជាងបីតិនិងសុខនោះទេ កាលបើដូច្នេះ អរិយសាវ័កនោះ នឹងឈ្មោះថា មិនវិលត្រឡប់មករកកាមទាំងឡាយវិញនោះ មិនមែនឡើយ ។ បពិត្រមហា-នាម កាលណាបើអរិយសាវ័ក បានឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា កាមទាំងឡាយមានសេចក្តីសុខតិច មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនុ៎ះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ អរិយសាវ័កនោះឯង បានវៀរចាកកាមទាំងឡាយ វៀរចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបាននូវបីតិនិងសុខ ឬគុណជាតដទៃដែលល្អិតលើសជាងបីតិនិងសុខនោះ កាលបើដូច្នេះ អរិយសាវ័កនោះ ទើបឈ្មោះថា មិនវិលត្រឡប់មករកកាមទាំងឡាយទៀតឡើយ ។ បពិត្រមហានាម ប៉ុនអម្បាលតថាគត កាលនៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ក្នុងកាលមុនអំពីកាលត្រាស់ដឹងនៅឡើយ បានឃើញ

---

១ អដ្ឋកថា ថា បានដល់ឈានពីរដែលប្រកបដោយបីតិ គឺបឋមជ្ឈាន និងទុតិយជ្ឈាន ។

២ បានដល់តតិយជ្ឈាន ចតុត្ថជ្ឈាន សោតាបត្តិមគ្គនិងសកទាគាមិមគ្គ ។

ពោធិសត្តស្សេវ សតោ អប្បស្សាទា កាមា ពហុទុក្ខា ពហូបាយាសា អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោតិ យថាភូតំ[១] សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋំ ហោតិ[២] ។ សោ ច អញ្ញត្រេវ កាមេហិ អញ្ញត្រ អកុសលេហិ ធម្មេហិ បីតិសុខំ នាជ្ឈគមឹ[៣] អញ្ញំ វា តតោ សន្តតរំ អថខ្វាហំ នេវ តាវ អនាវដ្ដី កាមេសុ បច្ចញ្ញាសឹ ។ យតោ ច ខោ មេ មហានាម អប្បស្សាទា កាមា ពហុទុក្ខា ពហូបាយាសា អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋំ អហោសិ ។ សោ ច អញ្ញត្រេវ កាមេហិ អញ្ញត្រ អកុសលេហិ ធម្មេហិ បីតិសុខំ អជ្ឈគមឹ អញ្ញញ្ច តតោ សន្តតរំ អថាហំ អនាវដ្ដី កាមេសុ បច្ចញ្ញាសឹ ។

---

១ ឱ. ម. ឯវមេតំ យថាភូតំ ។ ២ អហោសិ ។ ៣ ឱ. នាជ្ឈគមំ ។

ច្បាស់តាមពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា កាមទាំងឡាយ មានសុខតិច មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំង-ឡាយនុ៎ះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ តថាគតនោះ វៀរចាកកាមទាំងឡាយ វៀរចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ តែមិនទាន់បាននូវបីតិនិងសុខ ឬគុណជាតដទៃ ដែលល្អិតលើសជាងបីតិនិងសុខនោះ កាលបើដូច្នេះ តថាគតនោះ ក៏ដឹងប្រាកដថា អាត្មាអញត្រឡប់មករកកាមទាំងឡាយវិញដោយពិត ។ បពិត្រមហានាម លុះកាលណាតថាគត បានឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា កាមទាំងឡាយមានសុខតិច មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនុ៎ះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ តថាគតនោះឯង បានវៀរចាកកាមទាំងឡាយ វៀរចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបាននូវបីតិនិងសុខផង ឬគុណជាតដទៃ ដែលល្អិតលើសជាងបីតិនិងសុខនោះផង កាលបើដូច្នេះ តថាគតដឹងច្បាស់ថា មិនវិលត្រឡប់មករកកាមទាំងឡាយវិញឡើយ ។

សីហនាទវគ្គស្ស ចូឡទុក្ខក្ខន្ធសុត្តេ កាមានំ អស្សាទោ

[២១៤] កោ ច មហានាម កាមានំ អស្សាទោ ។ បញ្ចិមេ មហានាម កាមគុណា កតមេ បញ្ច ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសញ្ហិតា រជនីយា សោតវិញ្ញេយ្យា សទ្ទា... ឃានវិញ្ញេយ្យា គន្ធា... ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យា រសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ផោដ្ឋព្វា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសញ្ហិតា រជនីយា ឥមេ ខោ មហានាម បញ្ច កាមគុណា ។ យំ ខោ មហានាម ឥមេ បញ្ច កាមគុណេ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ កាមានំ អស្សាទោ ។

[២១៣] កោ ច មហានាម កាមានំ អាទីនវោ ។ ឥធ មហានាម កុលបុត្តោ យេន សិប្បដ្ឋានេន ជីវិកំ កប្បេតិ យទិ មុទ្ទាយ យទិ គណនាយ យទិ សង្ខានេន យទិ កសិយា យទិ វណិជ្ជាយ យទិ គោរក្ខេន

[២១២] ថ្វាយព្រះពរមហានាម ចុះអ្វីជាតម្រេករបស់កាមទាំងឡាយ ។ បពិត្រមហានាម កាមគុណទាំងនេះ មាន ៥ ប្រការ ចុះកាមគុណ ៥ ប្រការ តើអ្វីខ្លះ គឺរូបទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងច្បាស់បានដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ត្រូវតាមចំណង់ ជាទីត្រេកត្រអាល ១ សំឡេងទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងច្បាស់បានដោយត្រចៀក... ១ ក្លិនទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងច្បាស់បានដោយច្រមុះ... ១ រសទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងច្បាស់បានដោយអណ្តាត... ១ ផ្សព្វទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងច្បាស់បានដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ត្រូវតាមចំណង់ ជាទីត្រេកត្រអាល ១ បពិត្រមហានាម នេះឯងឈ្មោះថា កាមគុណ ៥ ប្រការ ។ បពិត្រមហានាម ត្រង់ដែលសេចក្តីសុខ សោមនស្ស កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យកាមគុណទាំង ៥ នេះឯង ជាតម្រេករបស់កាមទាំងឡាយ ។

[២១៣] ថ្វាយព្រះពរមហានាម ចុះអ្វីជាទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ។ បពិត្រមហានាម កុលបុត្រក្នុងលោកនេះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ដោយសិល្បសាស្ត្រណានីមួយ ទោះបីដោយការរាប់ម្រាមដៃទទេក្តី ដោយការរាប់លេខនព្វន្តក្តី ដោយការរាប់ប្រមូលក្តី ដោយកសិកម្មក្តី ដោយវាណិជ្ជកម្មក្តី ដោយគោរក្ខកម្មក្តី

យទិ ឥស្សត្ថេន យទិ រាជបោរិសេន យទិ សិប្បញ្ញតរេន សីតស្ស បុរក្ខតោ ឧណ្ហស្ស បុរក្ខតោ ឌំសមកសវាតាតបសិរឹសបសម្ផស្សេហិ រិស្សមានោ ខុប្បិបាសាយ មិយ្យមានោ អយម្បិ មហានាម កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។ តស្ស ចេ មហានាម កុលបុត្តស្ស ឯវំ ឧដ្ឋហតោ ឃដតោ វាយមតោ តេ ភោគា នាភិនិប្ផជ្ជន្តិ សោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាឡឹ កន្ទតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ មោឃំ វត មេ ឧដ្ឋានំ អផលោ វត មេ វាយាមោតិ ។ អយម្បិ មហានាម កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។ តស្ស ចេ មហានាម កុលបុត្តស្ស ឯវំ ឧដ្ឋហតោ ឃដតោ វាយមតោ តេ ភោគា

ដោយភារៈនៃខ្លួនជាខ្មាន់ធ្នូក្តី ដោយភារៈនៃខ្លួនជារាជបុរសក្តី ដោយសិល្បសាស្ត្រឯណានីមួយក្តី កុលបុត្រដែលអាស្រ័យ នូវការចិញ្ចឹមជីវិតដោយការរាប់ម្រាមដៃទទេជាដើមនោះ តែងមានត្រជាក់បៀតបៀន មានក្តៅបៀតបៀន ប៉ះពាល់ដោយសម្ផស្សនៃរបោមមូសខ្យល់កំដៅថ្ងៃ និងពស់តូចពស់ធំ ស្លាប់ខ្លួនដោយសេចក្តីស្រេកឃ្លាន បពិត្រមហានាម នេះឯងជាទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។ បពិត្រមហានាម កាលបើកុលបុត្រនោះប្រឹងប្រែង ខ្នះខ្នែង ខ្មីឃ្មាតយ៉ាងនេះហើយ ភោគៈទាំងនោះ ក៏មិនបានសម្រេច កុលបុត្តនោះតែងក្រៀមក្រំចិត្ត លំបាកខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូងទ្រហោយំ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេងថា ឱ សេចក្តីប្រឹងប្រែងរបស់អាត្មាអញអសារឥតការសោះ ឱ សេចក្តីព្យាយាមរបស់អាត្មាអញឥតផលប្រយោជន៍សោះ ។ បពិត្រមហានាម នេះឯងជាទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។ បពិត្រមហានាម កាលបើកុលបុត្រនោះខំប្រឹងប្រែង ខ្នះខ្នែង ព្យាយាមយ៉ាងនេះហើយ ភោគៈទាំងនោះ

៣៤១

សីហនាទវគ្គស្ស ចូឡទុក្ខក្ខន្ធសុត្តេ កាមានំ អាទីនវោ

អភិនិប្ផជ្ជន្តិ សោ តេសំ ភោគានំ អារក្ខាធិករណំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ កិន្តិ មេ ភោគេ នេវ រាជានោ ហរេយ្យុំ ន ចោរា ហរេយ្យុំ ន អគ្គិ ឌហេយ្យ ន ឧទកំ វហេយ្យ ន អប្បិយា ទាយាទា ហរេយ្យុន្តិ ។ តស្ស ឯវំ អារក្ខតោ គោបយតោ តេ ភោគេ រាជានោ វា ហរន្តិ ចោរា វា ហរន្តិ អគ្គិ វា ឌហតិ ឧទកំ វា វហតិ អប្បិយា ទាយាទា វា ហរន្តិ សោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាឡឹ កន្ទតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ យម្បិ មេ អហោសិ តម្បិ នោ នត្ថីតិ ។ អយម្បិ មហានាម កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។

ក៏បានសម្រេច កុលបុត្រនោះតែងវេងទុក្ខទោមនស្ស ព្រោះហេតុនៃការរក្សានូវភោគៈទាំងឡាយនោះថា ធ្វើដូចម្ដេចហ្ន៎ កុំឲ្យព្រះរាជាទាំងឡាយនាំយកភោគៈទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញទៅបាន កុំឲ្យចោរទាំងឡាយលួចយកទៅបាន កុំឲ្យភ្លើងឆេះបាន កុំឲ្យទឹកនាំយកទៅបាន កុំឲ្យអ្នកទទួលមត៌កទាំងឡាយ ដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ នាំយកទៅបាន ។ កាលកុលបុត្រនោះ ខំរក្សាគ្រប់គ្រងយ៉ាងនេះហើយ ក៏គង់តែព្រះរាជាទាំងឡាយ រឹបយកនូវភោគៈទាំងនោះទៅក្ដី ចោរទាំងឡាយលួចយកទៅក្ដី ភ្លើងឆេះអស់ក្ដី ទឹកបន្សាត់ទៅក្ដី អ្នកទទួលមត៌កទាំងឡាយ មិនជាទីស្រលាញ់ទាមយកចំណែកទៅក្ដី កុលបុត្រនោះតែងក្រៀមក្រំចិត្ត លំបាកខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូង ទ្រហោយំ ដល់នូវសេចក្ដីវង្វេងថា ទ្រព្យណាបានកើតមានហើយដល់អាត្មាអញ ឥឡូវនេះ ទ្រព្យនោះឯង ត្រឡប់ជាមិនមានដល់អាត្មាអញវិញឡើយ ។ បពិត្រមហានាម នេះឯងជាទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរនៃទុក្ខមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្ដួចផ្ដើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។

[២១៤] បុន ចបរំ មហានាម កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ រាជានោបិ រាជូហិ វិវទន្តិ ខត្តិយាបិ ខត្តិយេហិ វិវទន្តិ ព្រាហ្មណាបិ ព្រាហ្មណេហិ វិវទន្តិ គហបតីបិ គហបតីហិ វិវទន្តិ មាតាបិ បុត្តេន វិវទតិ បុត្តោបិ មាតរា វិវទតិ បិតាបិ បុត្តេន វិវទតិ បុត្តោបិ បិតរា វិវទតិ ភាតាបិ ភាតរា វិវទតិ ភាតាបិ ភគិនិយា វិវទតិ ភគិនីបិ ភាតរា វិវទតិ សហាយោបិ សហាយេន វិវទតិ ។ តេ តត្ថ កលហវិគ្គហវិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ បាណីហិបិ ឧបក្កមន្តិ លេឌ្ឌូហិបិ ឧបក្កមន្តិ ទណ្ឌេហិបិ ឧបក្កមន្តិ សត្ថេហិបិ ឧបក្កមន្តិ តេ តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ មរណមត្តម្បិ ទុក្ខំ ។ អយម្បិ មហានាម

[២១៤] ថ្វាយព្រះពរមហានាម មួយទៀត ព្រោះតែមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើមជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត បានជាព្រះរាជាទាំងឡាយទាស់ទែងគ្នានឹងព្រះរាជាទាំងឡាយខ្លះ ក្សត្រទាំងឡាយទាស់ទែងគ្នានឹងក្សត្រទាំង-ឡាយខ្លះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ទាស់ទែងគ្នានឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយខ្លះ គហបតីទាំងឡាយ ទាស់ទែងគ្នានឹងគហបតីទាំងឡាយខ្លះ មាតាទាស់ទែងគ្នានឹងបុត្រខ្លះ បុត្រទាស់ទែងគ្នានឹងមាតាខ្លះ បិតាទាស់ទែងគ្នានឹងបុត្រខ្លះ បុត្រទាស់ទែងគ្នានឹងបិតាខ្លះ បងប្អូនប្រុសទាស់ទែងគ្នានឹងបងប្អូនប្រុសខ្លះ បងប្អូនប្រុសទាស់ទែងគ្នានឹងបងប្អូនស្រីខ្លះ បងប្អូនស្រីទាស់ទែងគ្នានឹងបងប្អូនប្រុសខ្លះ សំឡាញ់ទាស់ទែងគ្នានឹងសំឡាញ់ខ្លះ ។ ពួកមនុស្សទាំងនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីឈ្លោះប្រកែក ប្រកាន់ខុសទាស់ទែងគ្នាក្នុងទីនោះ ហើយប្រហារគ្នានឹងគ្នាដោយដៃខ្លះ ប្រហារគ្នាដោយដុំដីខ្លះ ប្រហារគ្នាដោយដំបងខ្លះ ប្រហារគ្នាដោយគ្រឿងសស្ត្រាវុធខ្លះ ពួកមនុស្សទាំងនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្មើរតែនឹងស្លាប់ខ្លះ ក្នុងទីនោះ ។ បពិត្រមហានាម នេះឯង

កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាម-
ហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ
ហេតុ ។

[២១៥] បុន ចបរំ មហានាម កាមហេតុ
កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ អសិ-
ចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា ឧភតោព្យុឡ្ហំ
សង្គាមំ បក្ខន្ទន្តិ ឧសូសុបិ ខិប្បមានេសុ សត្តី-
សុបិ ខិប្បមានាសុ អសីសុបិ វិជ្ជោតលន្តេសុ តេ
តត្ថ ឧសូហិបិ វិជ្ឈន្តិ សត្តិយាបិ វិជ្ឈន្តិ អសិនាបិ
សីសំ ឆិន្ទន្តិ តេ តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ មរណ-
មត្តម្បិ ទុក្ខំ ។ អយម្បិ មហានាម កាមានំ
អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កា-
មនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។

ជាទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។

[២១៥] ថ្វាយព្រះពរមហានាម មួយទៀត ព្រោះតែមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត បានជាមនុស្សទាំងឡាយកាន់យកនូវដាវនិងខែល កាន់យកនូវធ្នូ សៀតបំពង់ព្រួញ ចូលទៅកាន់សង្គ្រាម ដែលលើកជាក្បួនទ័ព មកទាំងសងខាង កាលដែលគេបាញ់ព្រួញមកក្តី កាលដែលគេពួយលំពែងមកក្តី កាលដែលគេឆាដាវឡើងក្តី ពួកមនុស្សទាំងនោះ ក៏បាញ់គ្នាដោយព្រួញខ្លះ ចាក់គ្នាដោយលំពែងខ្លះ កាប់ក្បាលគ្នាដោយដាវខ្លះ ក្នុងសង្គ្រាមនោះ ពួកមនុស្សទាំងនោះ ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្មើរតែនឹងស្លាប់ខ្លះ ក្នុងសង្គ្រាមនោះ ។ បពិត្រមហានាម នេះឯងជាទោស របស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។

[២១៦] បុន ចបរំ មហានាម កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា អដ្ដាវ-លេបនា ឧបការិយោ បក្ខន្ទន្តិ ឧសូសុបិ វិប្បមានេសុ សត្តីសុបិ វិប្បមានេសុ អសីសុបិ វិជ្ជោតលន្តេសុ តេ តត្ថ ឧសូហិបិ វិជ្ឈន្តិ សត្តិយាបិ វិជ្ឈន្តិ ឆកណាដិយាបិ ឱសិញ្ចន្តិ អភិវគ្គេនបិ ឱមទ្ទន្តិ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តិ តេ តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ មរណមត្តម្បិ ទុក្ខំ ។ អយម្បិ មហានាម កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។

[២១៧] បុន ចបរំ មហានាម កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ

[២១៦] ថ្វាយព្រះពរមហានាម មួយទៀត ព្រោះតែមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត បានជាពួកមនុស្សទាំងនោះ កាន់យកនូវដាវនិងខែល កាន់ធ្នូ សៀតបំពង់ព្រួញ ចូលទៅកាន់បន្ទាយ ដែលលាបបូកដោយបាយអ កាលដែលគេបាញ់ព្រួញមកក្តី កាលដែលគេពួយលំពែងមកក្តី កាលដែលគេងាដាវឡើងក្តី ពួកមនុស្សទាំងនោះ ក៏បាញ់គ្នាដោយព្រួញខ្លះ ចាក់គ្នាដោយលំពែងខ្លះ បាចសាចដាក់គ្នាដោយអាចម៍គោជ្រាយខ្លះ ញាំញីគ្នា ដោយរនាស់ដែកខ្លះ កាប់ក្បាលគ្នាដោយដាវខ្លះ ក្នុងបន្ទាយនោះ ពួកមនុស្សទាំងនោះ ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្មើរតែនឹងស្លាប់ខ្លះ ក្នុងបន្ទាយនោះ ។ បពិត្រមហានាម នេះឯងជាទោស របស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។

[២១៧] ថ្វាយព្រះពរមហានាម មួយទៀត ព្រោះតែមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាម ជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយ មែនពិត មនុស្សទាំងឡាយ

សន្ធិម្បិ ឆិន្ទន្តិ និល្លោបម្បិ ហរន្តិ ឯកាគារិកម្បិ ករោន្តិ បរិបន្ថេបិ តិដ្ឋន្តិ បរទារម្បិ គច្ឆន្តិ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា វិវិធានិ កម្មករណានិ ការេន្តិ កសាហិបិ តាឡេន្តិ វេត្តេហិបិ តាឡេន្តិ អឌ្ឍទណ្ឌកេហិបិ តាឡេន្តិ ។ បេ ។ ជោតិមាលិកម្បិ ករោន្តិ ហត្ថប្បជ្ជោតិកម្បិ ករោន្តិ ឯរកវត្តិកម្បិ ករោន្តិ ចីរកវាសិកម្បិ ករោន្តិ ឯណេយ្យកម្បិ ករោន្តិ ពលិសមំសិកម្បិ ករោន្តិ កហាបណកម្បិ ករោន្តិ ខារាបតច្ឆិកម្បិ ករោន្តិ បលិឃបរិវត្តិកម្បិ ករោន្តិ បលាលបីឋកម្បិ ករោន្តិ តត្តេនបិ តេលេន ឱសិញ្ចន្តិ សុនខេហិបិ ខាទាបេន្តិ ជីវន្តម្បិ សូលេ ឧត្តាសេន្តិ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តិ តេ

ក៏កាត់នូវជញ្ជាំងផ្ទះខ្លះ ប្លន់ខ្លះ កំហែងយកទ្រព្យក្នុងផ្ទះមួយ ៗ ខ្លះ ឈរស្កាត់ប្រកផ្លូវខ្លះ គប់រកនូវភរិយារបស់អ្នកដទៃខ្លះ ព្រះរាជាទាំងឡាយចាប់មនុស្សទាំងនោះបានហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ទាំងឡាយ មានប្រការផ្សេង ៗ គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លីខ្លះ ។ បេ ។ ធ្វើនូវជោតិមាលិកកម្ម(១) គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្លួនមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាភ្លើងខ្លះ ធ្វើនូវហត្ថប្បជ្ជោតិកកម្ម(២) គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ ធ្វើនូវឯរកវត្តិកកម្ម(៣) គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាពន្ទាត់ស្បែកពពែខ្លះ ធ្វើនូវចីរកវាសិកកម្ម(៤) គឺអំពើដែលគេធ្វើ ឲ្យដូចជាគេស្លៀកសំពត់សម្បកឈើខ្លះ ធ្វើនូវឯណេយ្យកកម្ម(៥) គឺអំពើដែលធ្វើ ឲ្យដូចជាជើងសត្វទ្រាយខ្លះ ធ្វើនូវពលិសមំសិកកម្ម(៦) គឺអំពើដែលថ្លក់មាត់ដោយកាំបុសន្ទូចខ្លះ ធ្វើនូវកហាបណកកម្ម(៧) គឺអំពើដែលគេធ្វើ ឲ្យខ្ទូចសរីរៈប្រមាណប៉ុនកហាបណៈខ្លះ ធ្វើនូវខារាបដិច្ឆកកម្ម(៨) គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សារស្រោចខ្លះ ធ្វើបលិឃបរិវត្តិកម្ម(៩) គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាគេបង្វិលជើងគុលឬសសរគោលខ្លះ ធ្វើនូវបលាលបីឋកកម្ម(១០) គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្តាប់ចំបើងខ្លះ ស្រោចដោយប្រេងដែលក្តៅខ្លះ ឲ្យឆ្កែខាំខ្លះ ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្តាតទាំងរស់ខ្លះ កាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ មនុស្សទាំងនោះ

១-២-៣-៤-៥-៦-៧-៨-៩-១០ ចូរមើលមហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រខាងដើមសូត្រនេះចុះ ។

តត្ថ មរណម្បិ និគច្ឆន្តិ មរណមត្តម្បិ ទុក្ខំ ។ អយម្បិ មហានាម កាមានំ អាទីនវោ សន្ទិដ្ឋិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។

[២១៨] បុន ចបរំ មហានាម កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ មនសា ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ តេ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ ។ អយំ មហានាម កាមានំ អាទីនវោ សម្បរាយិកោ ទុក្ខក្ខន្ធោ កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណំ កាមានមេវ ហេតុ ។

ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ខ្លះ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្មើរតែនឹងស្លាប់ខ្លះ ក្នុងទីនោះ ។ បពិត្រមហានាម នេះឯងជាទោស របស់កាមទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញទាន់ភ្នែក ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។

[២១៨] បពិត្រមហានាម មួយទៀត ព្រោះតែមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត បានជាជនទាំងឡាយប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ជនទាំងឡាយនោះ លុះប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ លុះដល់បែកធ្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ក៏ទៅកើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ បពិត្រមហានាម នេះឯងជាទោស របស់កាមទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសម្បរាយិកភព ជាគំនរនៃទុក្ខ មានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផល មានកាមជាគ្រឿងផ្តួចផ្តើម ជាបច្ច័យនៃកាមទាំងឡាយមែនពិត ។

[២១៩] ឯកមិទាហំ មហានាម សមយំ រាជគហេ វិហរាមិ គិជ្ឈកូដេ បព្វតេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា និគណ្ឋា ឥសិគិលិបស្សេ កាឡសិលាយំ ឧព្ភដ្ឋកា ហោន្តិ អាសនប្បដិក្ខិត្តា ឱបក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា[១] ខរា[២] កដុកា វេទនា វេទិយន្តិ ។ អថ ខ្វាហំ[៣] មហានាម សាយណ្ហសមយំ បដិ-សល្លានា វុដ្ឋិតោ[៤] យេន ឥសិគិលិបស្សេ កាឡសិ-លា យេន និគណ្ឋា តេនុបសង្កមឹ ឧបសង្កមិត្វា តេ និគណ្ឋេ ឯតទវោចំ កិន្នុ តុម្ហេ អាវុសោ និគណ្ឋា ឧព្ភដ្ឋកា ហោថ[៦] អាសនប្បដិក្ខិត្តា ឱបក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា ខរា កដុកា វេទនា វេទិយថាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ មហានាម តេ និគណ្ឋា មំ ឯតទវោចុំ និគណ្ឋោ អាវុសោ នាដបុត្តោ សព្វញ្ញូ សព្វទស្សាវី អបរិសេសំ ញាណទស្សនំ បដិជានាតិ ចរតោ ច តេ តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជាគរស្ស ច សតតំ សមិតឹ ញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតន្តិ សោ

១ ម. តិព្វា ។ ២ ឱ. ម. ខរាតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ម. អថខោហំ ។ ៤ ឱ. ឥសិគិលិបស្សំ ។ ៥ ឱ. ម. តេ នីគន្ថា ។ ៦ ឱ. ម. ហោថាតិ ន ទិស្សតិ ។

[២១៩] បពិត្រមហានាម មានកាលសម័យថ្ងៃមួយ តថាគត នៅឰដ៏ភ្នំគិជ្ឈកូដ ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ពួកនិគ្រន្ថជាច្រើន ជាអ្នកឈរងើយ លើផ្ទៃកាឡសិលា ទៀបភ្នំឥសិគិលិ ជាអ្នកឃាត់អាសនៈ តែងទទួលនូវវេទនា ជាទុក្ខដ៏ខ្លាំងក្លា ក្រហល់ក្រហាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម ។ បពិត្រមហានាម គ្រានោះឯង តថាគតក្រោកអំពីទីសម្ងំ ក្នុងវេលាល្ងាច ហើយចូលទៅឯកាឡសិលា ខាងភ្នំឥសិគិលិ សំដៅទៅត្រង់ទីដែលពួកនិគ្រន្ថនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានសួរពួកនិគ្រន្ថទាំងនោះ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ ចុះព្រោះហេតុអ្វី បានជាអ្នកទាំងឡាយ នាំគ្នាឈរងើយ ឃាត់អាសនៈ ទទួលនូវវេទនាជាទុក្ខដ៏ខ្លាំងក្លា ក្រហល់ក្រហាយដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមដូច្នេះ ។ បពិត្រមហានាម កាលតថាគតសួរយ៉ាងនេះហើយ និគ្រន្ថទាំងនោះ បាននិយាយតបពាក្យនេះ នឹងតថាគតថា ម្នាលអាវុសោ និគ្រន្ថនាដបុត្រ (ជាគ្រូយើង) ជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈ គឺការដឹងនិងការឃើញ មិនមានសេសសល់ថា អាត្មាអញ កាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ក៏មានញាណទស្សនៈតាំងស៊ប់ជានិច្ច មិនដែលដាច់ និគ្រន្ថនាដបុត្រនោះ

ឯវមាហ អត្ថិ ខោ ភោ[១] និគណ្ឋា បុព្វេ បាបកម្មំ កតំ តំ ឥមាយ ទុក្ខាយ[២] ទុក្ករការិកាយ និជ្ជរេថ យំ បនេត្ថ ឯតរហិ កាយេន សំវុតា វាចាយ សំវុតា មនសា សំវុតា តំ អាយតឹ បាបស្ស កម្មស្ស អករណំ ឥតិ បុរាណានំ កម្មានំ តបសា ព្យន្តីភាវា នវានំ កម្មានំ អក-រណា អាយតឹ អនវស្សវោ អាយតឹ អនវស្សវា កម្មក្ខយោ កម្មក្ខយា ទុក្ខក្ខយោ ទុក្ខក្ខយា វេទនាក្ខយោ វេទនាក្ខយា សព្វំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ ភវិស្សតីតិ តញ្ច បន អម្ហាកំ រុច្ចតិ ចេវ ខមតិ ច តេន ចម្ហ អត្តមនាតិ ។

[២២០] ឯវំ វុត្តេ អហំ មហានាម តេ និគណ្ឋេ ឯតទវោចំ កឹ បន តុម្ហេ អាវុសោ និគណ្ឋា ជានាថ អហុវម្ហេវ[៣] មយំ បុព្វេ ន នាហុវម្ហាតិ ។

---

១ ឱ. វោតិ បាហោ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. កដុកាយ ។ ៣ ឱ. ម. អហុវាមេវ ។

ពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលនិគ្រន្ថទាំងឡាយដ៏ចម្រើន បាបកម្មដែលអ្នកទាំង-ឡាយបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុនក៏មានដែរ អ្នកទាំងឡាយ ចូរញ៉ាំង បាបកម្មនោះឲ្យសាបសូន្យទៅ ដោយអំពើកម្រដ៏ជាទុក្ខនេះ ក៏ការណ៍ដែលអ្នក ទាំងឡាយ សង្រួមដោយកាយ សង្រួមដោយវាចា សង្រួមដោយចិត្ត ក្នុងអំពើដ៏កម្រនុ៎ះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ នោះឈ្មោះថា មិនធ្វើនូវបាបកម្ម តទៅ ព្រោះហេតុនោះ កម្មចាស់ទាំងឡាយដែលវិនាសទៅ ដោយ សារសេចក្តីព្យាយាម ទាំងកម្មថ្មីទាំងឡាយដែលមិនបានធ្វើ ឈ្មោះថា នឹងមិនមានការជាប់តាមតទៅ ព្រោះមិនមានការជាប់តាមតទៅ ឈ្មោះ ថានឹងអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ឈ្មោះថានឹងអស់ទៅនៃ ទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ឈ្មោះថានឹងអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅ នៃវេទនា ឈ្មោះថាទុក្ខទាំងពួងនឹងសាបសូន្យទៅ ក៏ពាក្យនោះឯង តែងគាប់ចិត្តផង គួរផង ដល់យើងទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយ ជាអ្នក មានចិត្តរីករាយ ដោយពាក្យនោះ ។

[២២០] បពិត្រមហានាម កាលនិគ្រន្ថទាំងឡាយ ពោលយ៉ាង នេះហើយ តថាគតក៏បានសួរពួកនិគ្រន្ថទាំងនោះ ដូច្នេះថា ម្នាល អាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា យើងទាំងឡាយ ធ្លាប់កើត ក្នុងកាលមុន ឬមិនដឹងថា មិនធ្លាប់កើត ក្នុងកាលមុនទេ ។

នោ ហិទំ អាវុសោតិ[១] ។ កឹ បន តុម្ហេ អាវុសោ និគណ្ឋា ជានាថ អករម្ហេវ[២] មយំ បុព្វេ បាបកម្មំ ន នាករម្ហាតិ ។ នោ ហិទំ អាវុសោតិ ។ កឹ បន តុម្ហេ អាវុសោ និគណ្ឋា ជានាថ ឯវរូបំ វា ឯវរូបំ វា បាបកម្មំ អករម្ហាតិ ។ នោ ហិទំ អាវុសោតិ ។ កឹ បន តុម្ហេ អាវុសោ និគណ្ឋា ជានាថ ឯត្តកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ ឯត្តកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជីរេតព្វំ ឯត្តកម្ហិ វា ទុក្ខេ និជ្ជិណ្ណេ សព្វំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ ភវិស្សតីតិ ។ នោ ហិទំ អាវុសោតិ ។ កឹ បន តុម្ហេ អាវុសោ និគណ្ឋា ជានាថ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទន្តិ ។ នោ ហិទំ អាវុសោតិ ។ ឥតិ កិរ តុម្ហេ អាវុសោ និគណ្ឋា ន ជានាថ អហុវម្ហេវ មយំ បុព្វេ

១ ឱ. ម. អាវុសោ ។ ២ ឱ. ម. អករាមេវ ។

និគ្រន្ថទាំងឡាយឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោ ដំណើរនេះ យើងខ្ញុំមិនបាន ដឹងទេ ។ ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា យើងទាំងឡាយ បានធ្វើនូវបាបកម្មក្នុងកាលមុន ឬមិនដឹងថា មិនបានធ្វើនូវបាបកម្មក្នុងកាលមុនទេ ។ ម្នាលអាវុសោ ដំណើរនេះ យើងខ្ញុំមិនបានដឹងទេ ។ ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា យើងទាំងឡាយ បានធ្វើនូវបាបកម្មមានសភាពយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ ដូច្នេះដែរឬ ។ ម្នាលអាវុសោ ដំណើរនេះយើងខ្ញុំមិនបានដឹងទេ ។ ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា ទុក្ខមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយឬ ទុក្ខមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ គប្បីសាបសូន្យទៅឬ កាលបើទុក្ខមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅដូច្នេះដែរឬ ។ ម្នាលអាវុសោ ដំណើរនេះយើងខ្ញុំមិនបានដឹងទេ ។ ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា ក្នុងសាសនារបស់ពួកអ្នកមានការលះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ញុំាងធម៌ទាំងឡាយជាកុសលឲ្យកើតឡើងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះដូច្នេះដែរឬ ។ ម្នាលអាវុសោ ដំណើរនេះ យើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ បានឮថា អ្នកទាំងឡាយមិនដឹងថា យើងទាំងឡាយធ្លាប់កើតក្នុងកាលមុន

ន នាហុវម្ហាតិ ន ជានាថ អករម្ហេវ មយំ បុព្វេ បាបកម្មំ ន នាករម្ហាតិ ន ជានាថ ឯវរូបំ វា ឯវរូបំ វា បាបកម្មំ អករម្ហាតិ ន ជានាថ ឯត្តកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ ឯត្តកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជីរេតព្វំ ឯត្តកេ វា ទុក្ខេ និជ្ជិណ្ណេ សព្វំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ ភវិស្សតីតិ ន ជានាថ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទំ ឯវំ សន្តេ អាវុសោ និគណ្ឋា យេ លោកេ លុទ្ទា លោហិតបាណិនោ កុរូរកម្មន្តា មនុស្សេសុ បច្ចាជាតា តេ និគណ្ឋេសុ បព្វជន្តីតិ ។ ន ខោ អាវុសោ គោតម សុខេន សុខំ អធិគន្តព្វំ ទុក្ខេន ខោ សុខំ អាវុសោ គោតម អធិ-គន្តព្វំ សុខេន ច អាវុសោ គោតម សុខំ អធិ-គន្តព្វំ អភវិស្ស រាជា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ សុខំ អធិគច្ឆេយ្យ រាជា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ

មិនមែនថា មិនធ្លាប់កើតដូច្នេះទេ មិនដឹងថា យើងទាំងឡាយ បានធ្វើនូវបាបកម្មក្នុងកាលមុន មិនមែនថា មិនបានធ្វើដូច្នេះទេ មិនដឹងថា យើងទាំងឡាយបានធ្វើបាបកម្មមានសភាពយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ ដូច្នេះទេ មិនបានដឹងថា ទុក្ខមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះសាបសូន្យហើយ ឬទុក្ខមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ គប្បីសាបសូន្យទៅ ឬក៏កាលបើទុក្ខ មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះសាបសូន្យទៅហើយ ទុក្ខទាំងអស់ក៏នឹងសាបសូន្យទៅដូច្នេះទេ មិនបានដឹងថា ក្នុងសាសនារបស់ពួកអ្នកមានការលះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល ញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាកុសលឲ្យកើតឡើង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះដូច្នេះទេ ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ មានតែជនទាំងឡាយណា ក្នុងលោកដែលជាអ្នកមានមារយាទអាក្រក់ មានដៃប្រឡាក់ដោយឈាម មានការងារអាក្រក់ ជនទាំងនោះលុះបានកើតមកជាមនុស្សក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ក៏បួសក្នុងពួកនិគ្រន្ថទៀតឬអ្វី ។ ពួកនិគ្រន្ថឆ្លើយតបថា អាវុសោគោតម បុគ្គលនឹងត្រូវបាននូវសេចក្តីសុខ ដោយសារសេចក្តីសុខតែម្យ៉ាងក៏ទេ អាវុសោគោតម បុគ្គលនឹងត្រូវបាននូវសេចក្តីសុខ ដោយសារសេចក្តីទុក្ខក៏មាន អាវុសោគោតម បុគ្គលនឹងត្រូវបាននូវសេចក្តីសុខ ដោយសារសេចក្តីសុខក៏មាន ដូចព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារៈរាជ ទ្រង់សោយនូវសេចក្តីសុខ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសាររាជ

សុខវិហារិតរោ អាយស្មតា គោតមេណាតិ ។ អទ្ធាយស្មន្តេហិ និគណ្ឋេហិ សហសា អប្បដិសង្ខា វាចា ភាសិតា ន ខោ អាវុសោ គោតម សុខេន សុខំ អធិគន្តព្វំ ទុក្ខេន ខោ សុខំ អធិគន្តព្វំ សុខេន ច អាវុសោ គោតម សុខំ អធិគន្តព្វំ អភវិស្ស រាជា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ សុខំ អធិគច្ឆេយ្យ រាជា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ សុខវិហារិតរោ អាយស្មតា គោតមេណាតិ អបិច អហមេវ តត្ថ បដិបុច្ឆិតព្វោ កោ នុ ខោ អាយស្មន្តានំ សុខវិហារិតរោ រាជា វា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ អាយស្មា វា គោតមោតិ ។ អទ្ធាវុសោ គោតម អម្ហេហិ សហសា អប្បដិសង្ខា វាចា ភាសិតា ន ខោ អាវុសោ គោតម សុខេន សុខំ អធិគន្តព្វំ ទុក្ខេន ខោ សុខំ អធិគន្តព្វំ សុខេន ច អាវុសោ គោតម សុខំ អធិគន្តព្វំ អភវិស្ស រាជា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ សុខំ អធិគច្ឆេយ្យ រាជា មាគធោ

ទ្រង់គង់នៅជាសុខលើសលុបជាងព្រះគោតមដ៏មានអាយុ ។ តថាគតតបថា ពួកនិគ្រន្ថដ៏មានអាយុ មិនបានពិចារណា ហើយស្រាប់តែពោលវាចាដោយរហ័សថា អាវុសោគោតម បុគ្គលនឹងត្រូវបាននូវសេចក្តីសុខ ដោយសារសេចក្តីសុខតែម្យ៉ាងក៏ទេ បុគ្គលនឹងត្រូវបាននូវសេចក្តីសុខ ដោយសារសេចក្តីទុក្ខក៏មាន អាវុសោគោតម បុគ្គលនឹងត្រូវបាននូវសេចក្តីសុខ ដោយសារសេចក្តីសុខក៏មាន ដូចព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសាររាជ ទ្រង់សោយនូវសេចក្តីសុខ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសាររាជ ទ្រង់គង់នៅជាសុខលើសលុបជាងព្រះគោតមមានអាយុ ដូច្នេះ ចំណែកខាងតថាគតឯង គង់មានគេសាកសួរក្នុងដំណើរនុ៎ះថា បណ្តាអ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសាររាជនិងព្រះគោតមមានអាយុ នរណានៅជាសុខជាង ។ ពួកនិគ្រន្ថឆ្លើយតបថា អាវុសោគោតម ពួកយើងខ្ញុំពិតជាមិនបានពិចារណាហើយស្រាប់តែពោលវាចាដោយរហ័សថា អាវុសោគោតម បុគ្គលនឹងត្រូវបាននូវសេចក្តីសុខ ដោយសារសេចក្តីសុខតែម្យ៉ាងក៏ទេ បុគ្គលនឹងត្រូវបាននូវសេចក្តីសុខ ដោយសារសេចក្តីទុក្ខក៏មាន អាវុសោគោតម បុគ្គលនឹងត្រូវបាននូវសេចក្តីសុខ ដោយសារសេចក្តីសុខក៏មាន ដូចព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសាររាជ ទ្រង់សោយនូវសេចក្តីសុខ ព្រះបាទមាគធ-

សេនិយោ ពិម្ពិសារោ សុខវិហារិតរោ អាយស្មតា គោតមេនាតិ អបិច តិដ្ឋតេតំ ឥទានិបិ មយំ អាយស្មន្តំ គោតមំ បុច្ឆាម កោ នុ ខោ អាយស្មន្តានំ សុខវិហារិតរោ រាជា វា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ អាយស្មា វា គោតមោតិ ។ តេនហាវុសោ និគណ្ឋា តុម្ហេ[១] តត្ថ បដិបុច្ឆិស្សាមិ យថា វោ ខមេយ្យ តថា នំ ព្យាករេយ្យាថ តំ កឹ មញ្ញថាវុសោ និគណ្ឋា បហោតិ រាជា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ អនិញ្ជមានោ កាយេន អភាសមានោ វាចំ សត្ត រត្តិន្ទិវានិ ឯកន្តសុខំ បដិសំវេទី វិហរិតុន្តិ ។ នោ ហិទំ អាវុសោតិ ។ តំ កឹ មញ្ញថាវុសោ និគណ្ឋា បហោតិ រាជា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ អនិញ្ជមានោ កាយេន អភាសមានោ វាចំ ឆ រត្តិន្ទិវានិ... បញ្ច រត្តិន្ទិវានិ... ចត្តារិ រត្តិន្ទិវានិ... តីណិ រត្តិន្ទិវានិ... ទ្វេ

---

១ ឱ. ម. តុម្ហេ វ ។

សេនិយពិម្ពិសាររាជ ទ្រង់គង់នៅជាសុខលើសលុប ជាងព្រះគោតមមានអាយុដូច្នេះមែនហើយ តែថាដំណើរនុ៎ះ ចូរលើកទុកសិនចុះ ឥឡូវនេះ ពួកខ្ញុំនឹងសូមសួរព្រះគោតមមានអាយុថា បណ្តាអ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសាររាជ និងព្រះគោតមមានអាយុ នរណានៅជាសុខជាង ។ តថាគតឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ បើដូច្នោះ តថាគតនឹងត្រឡប់សួរអ្នកទាំងឡាយក្នុងរឿងនោះវិញ អ្នកទាំងឡាយ ចូលចិត្តយ៉ាងណា គប្បីព្យាកររឿងនោះយ៉ាងនោះចុះ ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះថា ដូចម្តេច ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសាររាជទ្រង់អាចមិនកម្រើកព្រះកាយ មិនពោលព្រះវាចា ប្រថាប់នៅ សោយសេចក្តីសុខតែម្យ៉ាង អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃបានឬទេ ។ ពួកនិគ្រន្ថតបថា ម្នាលអាវុសោ មិនបានទេ ។ តថាគតសួរថា ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំង-ឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ព្រះបាទមាគធ-សេនិយពិម្ពិសាររាជ ទ្រង់មិនអាចកម្រើកព្រះកាយ មិនពោលព្រះវាចាប្រថាប់នៅ សោយចំពោះនូវសេចក្តីសុខតែម្យ៉ាងអស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ... អស់ ៥ យប់ ៥ ថ្ងៃ... អស់ ៤ យប់ ៤ ថ្ងៃ ... អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ... អស់ ២

រត្តិន្ទិវានិ... ឯកំ រត្តិន្ទិវំ ឯកន្តសុខំ បដិសំវេទី វិហរិតុន្តិ ។ តេ ហិជំ អាវុសោតិ ។ អហំ ខោ អាវុសោ និគន្ឋា បហោមិ អនិញ្ជមានោ កាយេន អភាសមានោ វាចំ ឯកំ រត្តិន្ទិវំ ឯកន្តសុខំ បដិសំវេទី វិហរិតុំ ។ អហំ ខោ អាវុសោ និគន្ឋា បហោមិ អនិញ្ជមានោ កាយេន អភាសមានោ វាចំ ទ្វេ រត្តិន្ទិវានិ... តីណិ រត្តិន្ទិវានិ... ចត្តារិ រត្តិន្ទិវានិ... បញ្ច រត្តិន្ទិវានិ... ឆ រត្តិន្ទិវានិ... សត្ត រត្តិន្ទិវានិ ឯកន្តសុខំ បដិសំវេទី វិហរិតុំ ។ តំ កឹ មញ្ញថាវុសោ និគន្ឋា ឯវំ សន្តេ កោ សុខំ វិហរតិ រាជា វា មាគធោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ អហំ វាតិ ។ ឯវំ សន្តេ អាយស្មា ច[១] គោតមោ សុខវិហារិតរោ រញ្ញា មាគធេន សេនិយេន ពិម្ពិសារេនាតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ មហានាមោ សក្កោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

ចូឡទុក្ខក្ខន្ធសុត្តំ ចតុត្ថំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. វ ។

យប់ ២ ថ្ងៃ... អស់ ១ យប់ ១ ថ្ងៃបានឬទេ ។ ពួកនិគ្រន្ថឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោ មិនបានទេ ។ តថាគតពោលថា ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំង-ឡាយ តថាគតហ្នឹងឯង ទើបអាចមិនកម្រើកកាយ មិនពោលវាចា សោយចំពោះនូវសេចក្តីសុខអស់ ១ យប់ ១ ថ្ងៃបាន ។ ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ តថាគតហ្នឹងឯង ទើបអាចមិនកម្រើកកាយ មិនពោលវាចា សោយចំពោះនូវសេចក្តីសុខ អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ... អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ... អស់ ៤ យប់ ៤ ថ្ងៃ... អស់ ៥ យប់ ៥ ថ្ងៃ... អស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ... អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃបាន ។ ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្ថទាំងឡាយ អ្នកទាំង-ឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសាររាជនិងតថាគត នរណានៅជាសុខជាង ។ ពួកនិគ្រន្ថទាំងឡាយឆ្លើយតបថា កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ ព្រះគោតមមានអាយុ ព្រះអង្គតែងតែគង់នៅជាសុខ លើសលុបជាងព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសាររាជ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ នូវព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ មហានាមសក្យរាជ ក៏មានព្រះហឫទ័យទទួលអំណរត្រេកអរចំពោះភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ចូឡទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ទី ៤ តែប៉ុណ្ណេះ ។

បញ្ចមំ អនុមានសុត្តំ

[២២១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ភគ្គេសុ វិហរតិ សុំសុមារគិរេ ភេសកឡាវនេ មិគទាយេ ។ តត្រខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ អាវុសោ ភិក្ខវោតិ ។ អាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស បច្ចស្សោសុំ ។

[២២២] អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ឯតទវោច បវារេតិ ចេបិ អាវុសោ ភិក្ខុ វទន្តុ មំ អាយស្មន្តោ វចនីយោម្ហិ អាយស្មន្តេហីតិ សោ ច ហោតិ ទុព្វចោ ទោវចស្សករណេហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អក្ខមោ អប្បទក្ខិណគ្គាហី អនុសាសនឹ អថខោ[១] សព្រហ្មចារី ន ចេវ វត្តព្វំ មញ្ញន្តិ ន ច អនុសាសិតព្វំ មញ្ញន្តិ ន ច តស្មឹ បុគ្គលេ វិស្សាសំ អាបជ្ជិតព្វំ មញ្ញន្តិ ។ កតមេ ចាវុសោ ទោវចស្សករណា ធម្មា ។ ឥធាវុសោ

១ ឱ. ម. ខោ នំ ។

អនុមានសូត្រ ទី ៥

[២២១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ នៅក្នុងភេសកឡាវ័ន ជាទីឲ្យនូវអភ័យដល់ពួកសត្វម្រឹគ ជិតក្រុងសុំសុមារគិរៈ ក្នុងភគ្គជនបទ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលនៅក្នុងទីនោះឯងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយមានអាយុ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលតបពាក្យព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុថា ព្រះករុណា ។

[២២២] ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ បានពោលពាក្យនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បើភិក្ខុបវារណាថា សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយប្រៀនប្រដៅខ្ញុំចុះ ខ្ញុំជាបុគ្គលដែលលោកមានអាយុទាំងឡាយ គួរស្តីថាបានដូច្នេះ តែភិក្ខុនោះទៅជាអ្នកដែលគេប្រដៅបានដោយក្រ ប្រកបដោយធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ជាអ្នកមិនចេះអត់ធន់ ជាអ្នកមិនកាន់យកនូវពាក្យប្រដៅដោយចំណែកខាងស្តាំ កាលបើដូច្នេះ សព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ តែងសំគាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាអ្នកមិនគួរស្តីថាផង សំគាល់ថា មិនគួរប្រៀនប្រដៅផង សំគាល់ថាមិនគួរដល់នូវសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលក្នុងបុគ្គលនោះផង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

ភិក្ខុ ចាបិច្ឆោ ហោតិ ចាបិកានំ ឥច្ឆានំ វសង្គ-តោ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ចាបិច្ឆោ ហោតិ ចាបិកានំ ឥច្ឆានំ វសង្គតោ អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ អត្តុក្កំសកោ ហោតិ បរវម្ភី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ អត្តុក្កំសកោ ហោតិ បរវម្ភី អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ កោធនោ ហោតិ កោធាភិភូតោ អយម្បាវុសោ ភិក្ខុ កោធនោ ហោតិ កោធាភិភូតោ អយម្បិ ធម្មោ ទោ-វចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ កោធនោ ហោតិ កោធហេតុ ឧបនាហី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ កោ-ធនោ ហោតិ កោធហេតុ ឧបនាហី អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ កោ-ធនោ ហោតិ កោធហេតុ អភិសង្គី[១] យម្បាវុសោ ភិក្ខុ កោធនោ ហោតិ កោធហេតុ អភិសង្គី អយម្បិ ធម្មោ

---

១ ឱ. ម. អភិសង្គី ។

(ធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រនោះមាន ១៦ យ៉ាងគឺ) ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក លុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលា-មក លុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកលើកខ្លួនឯងបន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកលើកខ្លួនឯង បន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកចងគំនុំព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកចងគំនុំព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកជេរប្រទេច ព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកជេរប្រទេច ព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុ នេះឯងជាធម៌

ធោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ កោ-
ធនោ ហោតិ កោធសាមន្តំ វាចំ និច្ឆារេតា យម្បាវុសោ
ភិក្ខុ កោធនោ ហោតិ កោធសាមន្តំ វាចំ និច្ឆារេតា
អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ
អាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ បដិប្ផរតិ
យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ បដិប្ផរតិ
អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុ-
សោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ អប្បសាទេតិ
យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ អប្ប-
សាទេតិ អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។ បុន
ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកស្ស
បច្ចារោបេតិ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន
ចោទកស្ស បច្ចារោបេតិ អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្ស-
ករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិ-
តោ ចោទកេន ចោទកំ អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរតិ
ពហិទ្ធាកថំ អបនាមេតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច

ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ ជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកបញ្ចេញវាចាជិតសេចក្ដីក្រោធ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកបញ្ចេញវាចាជិតសេចក្ដីក្រោធ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទចោទហើយ ក៏ខឹងតបនឹងភិក្ខុអ្នក ចោទវិញ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុដែលត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏ខឹងតបតនឹងភិក្ខុអ្នកចោទវិញ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នក ប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលត្រូវភិក្ខុអ្នក ចោទចោទហើយ ក៏បណ្ដោញភិក្ខុអ្នកចោទវិញ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទចោទហើយ ក៏បណ្ដោញភិក្ខុអ្នកចោទវិញ នេះ ឯងជាធម៌ធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទ ចោទហើយ និយាយគ្របសង្កត់ភិក្ខុអ្នកចោទវិញ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏និយាយ គ្របសង្កត់ភិក្ខុអ្នកចោទវិញ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទចោទហើយ ក៏និយាយបន្ទែបន្ទប់នូវភិក្ខុអ្នកចោទ ដោយហេតុដទៃ ឬពាក្យផ្សេង ៗ និយាយគេចកែដោយសំដីខាងក្រៅ ធ្វើសេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីប្រទូស្ត

អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ចោទិតោ ចោទកេន ចោទកំ អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរតិ ពហិទ្ធាកថំ អបនាមេតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ចោទិតោ ចោទកេន អបទានេ ន សម្បាយតិ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ចោទិតោ ចោទកេន អបទានេ ន សម្បាយតិ អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ មក្ខី ហោតិ បឡាសី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ មក្ខី ហោតិ បឡាសី អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ឥស្សុកី ហោតិ មច្ឆរី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ឥស្សុកី ហោតិ មច្ឆរី អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សឋោ ហោតិ មាយាវី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ សឋោ ហោតិ មាយាវី អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។

និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏និយាយបន្ទែបន្ទប់ នូវភិក្ខុអ្នកចោទដោយហេតុដទៃ ឬពាក្យផ្សេង ៗ និយាយគេចកែដោយសំដីខាងក្រៅ ធ្វើសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទ ចោទហើយ មិនឆ្លើយក្នុងដំណើររបស់ខ្លួន ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏មិនឆ្លើយក្នុងដំណើររបស់ខ្លួន នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកលុបគុណគេ ជាអ្នកប្រឡងវាសនា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកលុបគុណគេ ជាអ្នកប្រឡងវាសនា នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកច្រណែន ជាអ្នកកំណាញ់ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកច្រណែន ជាអ្នកកំណាញ់ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកអួតអាង ជាអ្នកមានពុតមាយា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកអួតអាង ជាអ្នកមានពុតមាយា នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។

បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ថទ្ធោ ហោតិ អតិមានី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ថទ្ធោ ហោតិ អតិមានី អយម្បិ ធម្មោ ទោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសី ហោតិ អាធានគ្គាហី ទុប្ប-ដិនិស្សគ្គី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសី ហោតិ អាធានគ្គាហី ទុប្បដិនិស្សគ្គី អយម្បិ ធម្មោ ទោវ-ចស្សករណោ ។ ឥមេ វុច្ចន្តាវុសោ ទោវចស្សក-រណា ធម្មា ។

[២២៣] នោ ចេបិ អាវុសោ ភិក្ខុ បវារេតិ វទន្តុ មំ អាយស្មន្តោ វចនីយោម្ហិ អាយស្មន្តេហីតិ សោ ច ហោតិ សុវចោ សោវចស្សករណេហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ខមោ បទក្ខិណគ្គាហី អនុសាសនឹ អថខោ នំ សព្រហ្មចារី វត្តព្វញ្ចេវ មញ្ញន្តិ

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នករឹងរូស ជាអ្នកមើលងាយគេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នករឹងរូស ជាអ្នកមើលងាយគេ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកាន់តាមតែសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ជាអ្នកប្រកាន់មាំ លះបង់ទិដ្ឋិបានដោយក្រ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុ ជាអ្នកប្រកាន់តាមតែសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ជាអ្នកប្រកាន់មាំ លះបង់ទិដ្ឋិបានដោយក្រ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំង (១៦) នេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា ទោវចស្សករណធម៌ គឺធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ ។

[២២៣] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បើភិក្ខុមិនបានបវារណាថា សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ប្រៀនប្រដៅខ្ញុំចុះ ខ្ញុំជាបុគ្គលគួរលោកមានអាយុទាំងឡាយ ស្តីថាបានដូច្នេះទេ តែភិក្ខុនោះឯងជាអ្នកប្រដៅងាយ ជាអ្នកប្រកបដោយធម៌ ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ជាអ្នកចេះអត់ធន់ កាន់យកនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ ដោយចំណែកខាងស្តាំ កាលបើដូច្នេះ សព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ តែងសំគាល់ភិក្ខុនោះថា ជាអ្នកគួរស្តីថាផង

សីហនាទវគ្គស្ស អនុមានសុត្តំ សោវចស្សករណធម្មា

អនុសាសិតព្វញ្ច មញ្ញន្តិ តស្មឹ ច បុគ្គលេ វិស្សាសំ អាបជ្ជិតព្វំ មញ្ញន្តិ ។ កតមេ ចាវុសោ សោវចស្ស-ករណា ធម្មា ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ន បាបិច្ឆោ ហោតិ ន បាបិកានំ ឥច្ឆានំ វសង្គតោ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ន បាបិច្ឆោ ហោតិ ន បាបិកានំ ឥច្ឆានំ វសង្គតោ អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ អនត្តុក្កំសកោ ហោតិ អបរវម្ភី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ អនត្តុក្កំសកោ ហោតិ អបរវម្ភី អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ន កោធនោ ហោតិ ន កោធាភិភូតោ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ន កោធ-នោ ហោតិ ន កោធាភិភូតោ អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ន កោធនោ ហោតិ ន កោធហេតុ ឧប-នាហី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ន កោធនោ ហោតិ

សំគាល់ថា គួរប្រៀនប្រដៅផង សំគាល់ថា គួរដល់នូវសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលក្នុងបុគ្គលនោះផង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ (ធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយមាន ១៦) គឺភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មិនលុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មិនលុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើជាអ្នកប្រ-ដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនលើកខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកមិនលើកខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនក្រោធ មិនមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកមិនក្រោធ មិនមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនក្រោធ មិនចងគំនុំទុកព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកមិនក្រោធ

ន កោធហេតុ ឧបនាហី អយម្បិ ធម្មោ សោវ-
ចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ន
កោធនោ ហោតិ ន កោធហេតុ អភិសង្គី យម្បា-
វុសោ ភិក្ខុ ន កោធនោ ហោតិ ន កោធហេតុ
អភិសង្គី អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។
បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ន កោធនោ ហោតិ
ន កោធសាមន្តំ វាចំ និច្ឆារេតា យម្បាវុសោ ភិក្ខុ
ន កោធនោ ហោតិ ន កោធសាមន្តំ វាចំ
និច្ឆារេតា អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។
បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន
ចោទកំ ន បដិប្ផរតិ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ
ចោទកេន ចោទកំ ន បដិប្ផរតិ អយម្បិ ធម្មោ
សោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ
ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ ន អបសាទេតិ
យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ ន
អបសាទេតិ អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។

មិនចង់គំនុំទុកព្រោះសេចក្ដីក្រោធជាហេតុ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនក្រោធ មិនជេរប្រទេចព្រោះសេចក្ដីក្រោធជាហេតុ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកមិនក្រោធ មិនជេរប្រទេចព្រោះសេចក្ដីក្រោធជាហេតុ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនក្រោធ មិនបញ្ចេញវាចាជិតសេចក្ដីក្រោធ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកមិនក្រោធ មិនបញ្ចេញវាចាជិតសេចក្ដីក្រោធ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទចោទហើយ ក៏មិនខឹងតបនឹងភិក្ខុអ្នកចោទវិញ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទ ចោទហើយ តែមិនខឹងតបតនឹងអ្នកចោទវិញ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទចោទហើយ ក៏មិនបណ្ដោញភិក្ខុអ្នកចោទ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទចោទហើយ តែមិនបណ្ដោញភិក្ខុអ្នកចោទ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។

សីហនាទវគ្គស្ស អនុមានសុត្តេ សោវចស្សករណធម្មា

បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកស្ស ន បច្ចារោបេតិ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកស្ស ន បច្ចារោបេតិ អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកស្ស ន អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរតិ ន ពហិទ្ធាកថំ អបនាមេតិ ន កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ន អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរតិ ន ពហិទ្ធាកថំ អបនាមេតិ ន កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកស្ស ន អបទានេ ន សម្បាយតិ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកស្ស ន អបទានេ ន សម្បាយតិ អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ អមក្ខី ហោតិ អបឡាសី យម្បាវុសោ

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទចោទហើយ ក៏មិននិយាយគ្រុបសង្កត់ដល់ភិក្ខុអ្នកចោទ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទ ចោទហើយ តែមិននិយាយគ្រុបសង្កត់ភិក្ខុអ្នកចោទ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏មិននិយាយបន្ទែបន្ទប់នូវភិក្ខុអ្នកចោទ ដោយជាហេតុដទៃ ឬហេតុផ្សេង ៗ មិននិយាយគេចកែដោយសំដីខាងក្រៅ មិនធ្វើសេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីប្រទូស្ត និងសេចក្ដីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទ ចោទហើយ តែមិននិយាយបន្ទែបន្ទប់នូវភិក្ខុអ្នកចោទដោយហេតុដទៃ ឬពាក្យផ្សេង ៗ មិននិយាយគេចកែដោយសំដីខាងក្រៅ មិនធ្វើនូវសេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីប្រទូស្ត និងសេចក្ដីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏ឆ្លើយមិនទាល់ក្នុងដំណើររបស់ខ្លួន ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុត្រូវភិក្ខុអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏ឆ្លើយមិនទាល់ក្នុងដំណើររបស់ខ្លួន នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនលុបគុណគេ មិនប្រឡងវាសនា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

ភិក្ខុ អមក្ខី ហោតិ អបឡាសី អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ អនិស្សុកី ហោតិ អមច្ឆរី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ អនិស្សុកី ហោតិ អមច្ឆរី អយម្បិ ធម្មោ សោវ-ចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ អសឋោ ហោតិ អមាយាវី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ អសឋោ ហោតិ អមាយាវី អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ អថទ្ធោ ហោតិ អនតិមានី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ អថទ្ធោ ហោតិ អនតិមានី អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ អសន្ទិដ្ឋិបរាមាសី ហោតិ អនាធានគ្គាហី សុប្បដិនិស្សគ្គី យម្បាវុសោ ភិក្ខុ អសន្ទិដ្ឋិបរាមាសី ហោតិ អនាធានគ្គាហី សុប្បដិនិស្សគ្គី អយម្បិ ធម្មោ សោវចស្សករណោ ។ ឥមេ វុច្ចន្តាវុសោ សោវចស្សករណា ធម្មា ។

ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកមិនលុបគុណគេ មិនប្រឡងវាសនា នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនច្រណែន មិនកំណាញ់ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកមិនច្រណែន មិនកំណាញ់ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានពុតមាយា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានពុតមាយា នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនរឹងរូស មិនមើលងាយគេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកមិនរឹងរូស មិនមើលងាយគេ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនប្រកាន់យកតាមតែសេចក្ដីឃើញរបស់ខ្លួន មិនប្រកាន់មាំ លះបង់ទិដ្ឋិបានដោយងាយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ត្រង់ដែលភិក្ខុជាអ្នកមិនប្រកាន់យកតាមតែសេចក្ដីយល់របស់ខ្លួន មិនប្រកាន់មាំ លះបង់ទិដ្ឋិបាន ដោយងាយ នេះឯងជាធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំង (១៦) ប្រការនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា សោវចស្សករណធម៌ គឺធម៌ជាទីធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ។

[២២៤] តត្រាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ អនុមានិតព្វំ[១] យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ បាបិច្ឆោ បាបិកានំ ឥច្ឆានំ វសង្គតោ អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ អហញ្ចេវ ខោ បនស្សំ[២] បាបិច្ឆោ បាបិកានំ ឥច្ឆានំ វសង្គតោ អហំ បស្សំ[៣] បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា ន បាបិច្ឆោ ភវិស្សាមិ ន បាបិកានំ ឥច្ឆានំ វសង្គតោតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ អត្តុក្កំសកោ បរវម្ភី អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ អហញ្ចេវ ខោ បនស្សំ អត្តុក្កំសកោ បរវម្ភី អហំ បស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា អនត្តុក្កំសកោ ភវិស្សាមិ អបរវម្ភីតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។

---

១ ឱ. អនុមិនិតព្វំ ។ ២ ម. បនាស្សំ ។ ៣ ម. បាស្សំ ។

[២២៤] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯង ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ១៦ នោះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណាជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក លុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក បុគ្គលនេះមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជាអាត្មាអញ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក លុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមកវិញ អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រ-ឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ គប្បីញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញនឹងមិនត្រូវជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មិនត្រូវលុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមកឡើយ ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកលើកខ្លួនឯង បន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃ បុគ្គលនេះមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជាអាត្មាអញ ជាអ្នកលើកខ្លួនឯង បន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃវិញ អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ គប្បីញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញនឹងមិនត្រូវជាអ្នកលើកខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃឡើយ ។ បុគ្គល

យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ កោធនោ កោធាភិភូតោ អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ អហាញ្ចេវ ខោ បនស្សំ កោធនោ កោធាភិភូតោ អហំ បស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា ន កោធនោ ភវិស្សាមិ ន កោធាភិភូតោតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ កោធនោ កោធហេតុ ឧបនាហី អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ អហាញ្ចេវ ខោ បនស្សំ កោធនោ កោធហេតុ ឧបនាហី អហំ បស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា ន កោធនោ ភវិស្សាមិ ន កោធហេតុ ឧបនាហីតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ កោធនោ កោធហេតុ អភិសង្គី អយំ

ណា ជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ បុគ្គលនេះមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជាអាត្មាអញ ជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់វិញ អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ គប្បីញុំាងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញនឹងមិនត្រូវជាអ្នកក្រោធ មិនត្រូវជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធ គ្របសង្កត់បានឡើយ ។ បុគ្គលណាជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកចងគំនុំ ព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុ បុគ្គលនេះមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជាអាត្មាអញ ជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកចងគំនុំ ព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុវិញ អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ គប្បីញុំាងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញនឹងមិនត្រូវជាអ្នកក្រោធ មិនត្រូវចងគំនុំ ព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុឡើយ ។ បុគ្គលណាជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកជេរប្រទេច ព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុ បុគ្គលនេះ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជាអាត្មាអញជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកជេរប្រទេចព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុវិញ អាត្មាអញ

៣៦៤

មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ អហញ្ចេវ ខោ បនស្សំ កោធនោ កោធហេតុ អភិសង្គី អហំ បស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា ន កោធនោ ភវិស្សាមិ ន កោធហេតុ អភិសង្គីតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ កោធនោ កោធសាមន្តំ វាចំ និច្ឆារេតា អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ អហញ្ចេវ ខោ បនស្សំ កោធនោ កោធសាមន្តំ វាចំ និច្ឆារេតា អហំ បស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនា-បោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា ន កោធនោ ភវិស្សាមិ ន កោធសាមន្តំ វាចំ និច្ឆារេស្សាមីតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ បដិប្ផរតិ អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ អហញ្ចេវ ខោ បនស្សំ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ បដិប្ផរេយ្យំ អហំ បស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ

ហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ គប្បីញុំាងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញនឹងមិនត្រូវជាអ្នកក្រោធ មិនត្រូវជាអ្នកជេរប្រទេច ព្រោះសេចក្ដីក្រោធជាហេតុឡើយ ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកក្រោធ បញ្ចេញវាចាជិតសេចក្ដីក្រោធ បុគ្គលនេះមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជាអាត្មាអញជាអ្នកក្រោធ បញ្ចេញវាចាជិតសេចក្ដីក្រោធវិញ អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ គប្បីញុំាងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញនឹងមិនត្រូវជាអ្នកក្រោធ មិនត្រូវជាអ្នកបញ្ចេញវាចា ជិតសេចក្ដីក្រោធឡើយ ។ បុគ្គលណាដែលត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏ខឹងតបតទៅនឹងអ្នកចោទវិញ បុគ្គលនេះមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជាអាត្មាអញត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏ខឹងតបតទៅនឹងអ្នកចោទវិញ អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាល

ភិក្ខុនា ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ អប្បដិប្ផរិស្សាមី-តិ[១] ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ អបសាទេតិ អយំ មេ បុគ្គ-លោ អប្បិយោ អមនាបោ អហញ្ចេវ ខោ បនស្ស ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ អបសាទេយ្យំ អហំ បស្ស បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា ចុទិតោ ចោទកេន ចោ-ទកំ ន អបសាទេស្សាមីតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទ-កស្ស បច្ចារោបេតិ អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ អហញ្ចេវ ខោ បនស្ស ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកស្ស បច្ចារោបេយ្យំ អហំ បស្ស បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកស្ស ន បច្ចារោបេស្សា-មីតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ

១ ឱ. ម. នប្បដិប្ផរិស្សាមីតិ ។

បើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញបើត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ នឹងមិនខឹងតបតទៅនឹងអ្នកចោទវិញឡើយ ។ បុគ្គលណាដែលត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏បណ្តោញអ្នកចោទ បុគ្គលនេះមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជាអាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ នឹងបណ្តោញអ្នកចោទវិញ អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញបើត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ នឹងមិនបណ្តោញអ្នកចោទវិញឡើយ ។ បុគ្គលណាដែលត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏និយាយគ្របសង្កត់ដល់អ្នកចោទវិញ បុគ្គលនោះ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជាអាត្មាអញ ដែលត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ នឹងនិយាយគ្របសង្កត់ដល់អ្នកចោទវិញ អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញបើត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ នឹងមិននិយាយគ្របសង្កត់ ដល់អ្នកចោទវិញឡើយ ។ បុគ្គលណា

៣៦៧

ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកស្ស អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរតិ ព-ហិទ្ធាកថំ អបនាមេតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ អហញ្ចេវ ខោ បនស្សំ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកស្ស អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរេយ្យំ ពហិទ្ធាកថំ អបនាមេយ្យំ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករេយ្យំ អហំ បនស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា ចុទិតោ ចោទកេន ន អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរិស្សាមិ ន ពហិទ្ធាកថំ អបនាមេស្សាមិ ន កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ច-យញ្ច បាតុករិស្សាមីតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ ចុទិតោ ចោទកេន អបទានេ ន សម្បាយតិ អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនា-បោ អហញ្ចេវ ខោ បនស្សំ ចុទិតោ ចោទកេន អបទានេ ន សម្បាយេយ្យំ អហំ បស្សំ បរេសំ

ដែលត្រូវអ្នកចោទ ៗ ហើយ ក៏និយាយបន្ទៃបន្ទប់នូវអ្នកចោទដោយហេតុដទៃ ឬពាក្យផ្សេង ៗ និយាយគេចកែដោយសំដីខាងក្រៅ ធ្វើសេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីប្រទូស្ត និងសេចក្ដីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង បុគ្គលនេះមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជាអាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ ៗ ហើយ នឹងនិយាយបន្ទៃបន្ទប់នូវអ្នកចោទ ដោយហេតុដទៃ ឬពាក្យផ្សេង ៗ នឹងនិយាយគេចកែដោយសំដីខាងក្រៅ នឹងធ្វើសេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីប្រទូស្ត និងសេចក្ដីអាក់អន់ចិត្ត ឲ្យប្រាកដឡើង អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញបើត្រូវអ្នកចោទ ៗ ហើយ នឹងមិននិយាយបន្ទៃបន្ទប់នូវអ្នកចោទ ដោយហេតុដទៃ ឬពាក្យផ្សេង ៗ នឹងមិននិយាយគេចកែដោយសំដីខាងក្រៅ នឹងមិនធ្វើសេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីប្រ-ទូស្ត និងសេចក្ដីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើងឡើយ ។ បុគ្គលណាដែលត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ ក៏មិនឆ្លើយក្នុងដំណើររបស់ខ្លួន បុគ្គលនេះមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជាអាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ នឹងមិនឆ្លើយក្នុងដំណើររបស់ខ្លួន អាត្មាអញ

អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុ-
នា បុដ្ឋោ បោនកេន ន អបនាធេ ន សម្បា-
យិស្សាមីតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ
មក្ខី បឡាសី អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ
អហាញ្ចេវ ខោ បនស្សំ មក្ខី បឡាសី អហំ
បស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជា-
នន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា អមក្ខី ភវិស្សាមិ អបឡាសីតិ
ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ ឥស្សុកី
មច្ឆរី អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ
អហាញ្ចេវ ខោ បនស្សំ ឥស្សុកី មច្ឆរី អហំ
បស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេ-
នាវុសោ ភិក្ខុនា អនិស្សុកី ភវិស្សាមិ អមច្ឆរីតិ ចិត្តំ
ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ សឋោ
មាយាវី អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ

ហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវញុំាងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញ បើត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ នឹងត្រូវតែឆ្លើយក្នុងដំណើររបស់ខ្លួន ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកលុបគុណគេ ជាអ្នកប្រឡងវាសនា បុគ្គលនេះ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជា អាត្មាអញ ជាអ្នកលុបគុណគេ ជាអ្នកប្រឡងវាសនា អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវញុំាងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញ នឹងមិនត្រូវជាអ្នកលុបគុណគេ មិនត្រូវជាអ្នកប្រឡងវាសនាឡើយ ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកច្រណែន មានសេចក្តីកំណាញ់ បុគ្គលនេះ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជា អាត្មាអញជាអ្នកច្រណែន មានសេចក្តីកំ-ណាញ់ អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយត្រូវញុំាងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញនឹងមិនត្រូវជាអ្នកច្រណែន មិនត្រូវមានសេចក្តីកំណាញ់ឡើយ ។ បុគ្គលណាជាអ្នកអួតអាង ជាអ្នកមានពុតមាយា បុគ្គលនេះមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់អាត្មា

៣៦៩

សីហនាទវគ្គស្ស អនុមានសុត្តេ អត្តនា អត្តានុមានប្បភេទោ

អហញ្ចេវ ខោ បនស្សំ សឋោ មាយាវី អហំ បស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា អសឋោ ភវិស្សាមិ អមាយាវីតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ ថទ្ធោ អតិមានី អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ អហញ្ចេវ ខោ បនស្សំ ថទ្ធោ អតិមានី អហំ បស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។ ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា អថទ្ធោ ភវិស្សាមិ អនតិមានីតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។ យោ ខ្វាយំ បុគ្គលោ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសី អាធានគ្គាហី ទុប្បដិនិស្សគ្គី អយំ មេ បុគ្គលោ អប្បិយោ អមនាបោ អហញ្ចេវ ខោ បនស្សំ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសី អាធានគ្គាហី ទុប្បដិនិស្សគ្គី អហំ បស្សំ បរេសំ អប្បិយោ អមនាបោតិ ។

អញទេ បើប្រសិនជា អាត្មាអញជាអ្នកអួតអាង ជាអ្នកមានពុតមាយា អាត្មាអញហ្នឹងឯង មុខជានឹងមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញនឹងមិនត្រូវជាអ្នកអួតអាង មិនត្រូវជាអ្នកមានពុតមាយាឡើយ ។ បុគ្គលណា ជាអ្នករឹងរូស ជាអ្នកមើលងាយគេ បុគ្គលនេះមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជា អាត្មាអញ ជាអ្នករឹងរូស ជាអ្នកមើលងាយគេ អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុ ដឹងយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញនឹងមិនត្រូវជាអ្នករឹងរូស មិនត្រូវជាអ្នកមើលងាយគេឡើយ ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកប្រកាន់តាមតែសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួនឯង ជាអ្នកប្រកាន់មាំ លះបង់ទិដ្ឋិបានដោយក្រ បុគ្គលនេះ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញទេ បើប្រសិនជា អាត្មាអញជាអ្នកប្រកាន់តាមតែសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួនឯង ជាអ្នកប្រកាន់មាំ លះបង់ទិដ្ឋិបានដោយក្រវិញ អាត្មាអញហ្នឹងឯង ក៏មុខជាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃដែរ ។

ឯវំ ជានន្តេនាវុសោ ភិក្ខុនា អសន្ទិដ្ឋិបរាមាសី ភវិស្សាមិ អនាទានគ្គាហី សុប្បដិនិស្សគ្គីតិ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្វំ ។

[២២៨] តត្រាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ បាបិច្ឆោ បាបិកានំ ឥច្ឆានំ វសង្គតោតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ បាបិច្ឆោ ខោម្ហិ បាបិកានំ ឥច្ឆានំ វសង្គតោតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ន ខោម្ហិ បាបិច្ឆោ ន បាបិកានំ ឥច្ឆានំ វសង្គតោតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិបាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ អត្តុក្កំសកោ បរវម្ភីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុ ដឹងយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវញ៉ាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា អាត្មាអញនឹងមិនត្រូវជាអ្នកប្រកាន់តាមតែសេចក្តីឃើញរបស់ខ្លួនឯងឡើយ មិនត្រូវជាអ្នកប្រកាន់មាំ ត្រូវជាអ្នកលះបង់ទិដ្ឋិបានដោយងាយវិញ ។

[២២៥] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯង ក្នុងធម៌ទាំង ១៦ នោះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក លុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមកឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក លុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះត្រូវព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែកាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញមិនជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មិនលុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមកទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះត្រូវសិក្សា ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយអស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះ តែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកលើកខ្លួនឯង បន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុ ពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះថា

សីហនាទវគ្គស្ស អនុមានសុត្តេ អត្តនា អត្តប្បច្ចវេក្ខណា

អត្តុក្កំសកោ ខោម្ហិ បរវម្ភីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា
តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហា-
នាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខ-
មានោ ឯវំ ជានាតិ អនត្តុក្កំសកោ ខោម្ហិ អបរ-
វម្ភីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមោជ្ជេន
វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។
បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ
បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ កោធនោ កោធាភិភូតោតិ ។
សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ
កោធនោ ខោម្ហិ កោធាភិភូតោតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា
តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហា-
នាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខ-
មានោ ឯវំ ជានាតិ ន ខោម្ហិ កោធនោ ន កោ-
ធាភិភូតោតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បា-
មោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ
ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនាវ
អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ កោធនោ

អាត្មាអញជាអ្នកលើកខ្លួនឯង បន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ ភិក្ខុនោះ ត្រូវព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញមិនជាអ្នកលើកខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធ គ្របសង្កត់ឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ត្រូវព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញជាអ្នកមិនក្រោធ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈតែម្យ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួន ដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកក្រោធ

កោជហេតុ ឧបជាហីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ កោជនោ ខោម្ហិ កោជហេតុ ឧបជាហីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ន ខោម្ហិ កោជនោ ន កោជហេតុ ឧបជាហីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ កោជនោ កោជហេតុ អភិសង្គីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ កោជនោ ខោម្ហិ កោជហេតុ អភិសង្គីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ជានាតិ ន ខោម្ហិ កោជនោ ន កោជហេតុ អភិសង្គីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ

ជាអ្នកចងគំនុំ ព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកចងគំនុំ ព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ត្រូវព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមិនក្រោធ ជាអ្នកមិនចងគំនុំព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកជេរប្រទេចព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកជេរប្រទេច ព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ត្រូវព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញជាអ្នកមិនក្រោធ ជាអ្នកមិនជេរប្រទេច ព្រោះសេចក្តីក្រោធជាហេតុទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌

បីតិប្បាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុស-លេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ កោធនោ កោធសាមន្តំ វាចំ និច្ឆារេតាតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ កោធនោ ខោម្ហិ កោធសាមន្តំ វាចំ និច្ឆារេតាតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ន ខោម្ហិ កោធនោ ន កោធសាមន្តំ វាចំ និច្ឆារេតាតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បា-មោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ ឧបនិតោ ចោទ-កេន ចោទកំ បដិប្ផរាមីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ឧបនិតោ ខោម្ហិ ចោទកេន ចោទកំ បដិប្ផរាមីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ

ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគួរពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯង យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកបញ្ចេញវាចាជិតសេចក្តីក្រោធឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចា-រណាហើយដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកបញ្ចេញវាចាជិតសេចក្តីក្រោធ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ត្រូវព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមិនក្រោធ ជាអ្នកមិនបញ្ចេញវាចាជិតសេចក្តីក្រោធទេ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯង យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ គេចោទហើយ តែងខឹងតបតនឹងអ្នកចោទវិញឬទេ ។ ម្នាលអាវុ-សោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ គេចោទហើយ តែងខឹងតបតនឹងអ្នកចោទវិញ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ត្រូវព្យាយាម លះបង់នូវអកុសលធម៌

វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ចុទិតោ ខោម្ហិ ចោទកេន ចោទកំ ន បដិប្ផរាមីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ច-វេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ អបសាទេមីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកំ អបសាទេមីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុ-សោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ចុទិតោ ខោម្ហិ ចោទកេន ចោទកំ ន អបសាទេមីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ

ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែកាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ គេចោទហើយ តែងមិនខឹងតបតនឹងអ្នកចោទវិញទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គួរសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ គេចោទហើយ តែងបណ្តោញអ្នកចោទវិញឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ គេចោទហើយ តែងបណ្តោញអ្នកចោទវិញ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ត្រូវព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែកាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ គេចោទហើយ តែងមិនបណ្តោញអ្នកចោទវិញទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ត្រូវសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដែល

កិន្នុខោម្ហិ ចុទិតោ ចោទកេន ចោទកស្ស បច្ចារោបេមីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ចុទិតោ ខោម្ហិ ចោទកេន ចោទកស្ស បច្ចារោបេមីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ចុទិតោ ខោម្ហិ ចោទកេន ចោទកស្ស ន បច្ចារោបេមីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ ចុទិតោ ចោទកេន អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរាមិ ពហិទ្ធាកថំ អបនាមេមិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោមីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ចុទិតោ ខោម្ហិ ចោទកេន អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរាមិ ពហិទ្ធាកថំ អបនាមេមិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច

ត្រូវអ្នកចោទ គេចោទហើយ តែងនិយាយគ្របសង្កត់អ្នកចោទវិញឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ គេចោទហើយ តែងនិយាយគ្របសង្កត់អ្នកចោទវិញ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែកាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ គេចោទហើយ មិននិយាយគ្របសង្កត់អ្នកចោទវិញទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ គេចោទហើយ តែងនិយាយបន្ទែបន្ទប់អ្នកចោទដោយហេតុដទៃ ឬពាក្យផ្សេង ៗ និយាយគេចកែដោយសំដីខាងក្រៅ ធ្វើសេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីប្រទូស្ត និងសេចក្ដីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើងដែរឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ គេចោទហើយ តែងនិយាយបន្ទែបន្ទប់ដោយហេតុដទៃឬពាក្យផ្សេង ៗ និយាយគេចកែដោយសំដីខាងក្រៅ ធ្វើសេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីប្រទូស្ត និងសេចក្ដីអាក់អន់ចិត្តឲ្យ

បាតុករោមីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ចុទិតោ ខោម្ហិ ចោទកេន អញ្ញេនញ្ញំ ន បដិចរាមិ ន ពហិទ្ធាកថំ អបនាមេមិ ន កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោមីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិបាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ ចុទិតោ ចោទកេន អបទានេ ន សម្បាយាមីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ចុទិតោ ខោម្ហិ ចោទកេន អបទានេ ន សម្បាយាមីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ចុទិតោ ខោម្ហិ ចោទកេន ន អបទានេ ន សម្បាយាមីតិ តេនាវុសោ

ប្រាកដឡើងដូច្នេះ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទគេចោទហើយ តែងមិននិយាយបន្ទែបន្ទប់អ្នកចោទ ដោយហេតុដទៃឬពាក្យផ្សេង ៗ មិននិយាយគេចកែដោយសំដីខាងក្រៅ មិនធ្វើសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើងទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទ ចោទហើយ តែងមិនឆ្លើយក្នុងដំណើររបស់ខ្លួនឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទគេចោទហើយ តែងមិនឆ្លើយក្នុងដំណើររបស់ខ្លួនទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែកាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញដែលត្រូវអ្នកចោទគេចោទហើយ តែងតែឆ្លើយក្នុងដំណើររបស់ខ្លួន ម្នាលអាវុសោទាំង-

៣៧៧

ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ មក្ខី បឡាសីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ មក្ខី ខោម្ហិ បឡាសីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ អមក្ខី ខោម្ហិ អបឡាសីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ ឥស្សុកី មច្ឆរីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ឥស្សុកី ខោម្ហិ មច្ឆរីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ អនិស្សុកី ខោម្ហិ

ឡាយ ភិក្ខុនោះគួរសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយមួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកលុបគុណគេ ជាអ្នកប្រឡងវាសនាឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយកាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកលុបគុណគេជាអ្នកប្រឡងវាសនា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយតែកាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញមិនជាអ្នកលុបគុណគេ ជាអ្នកមិនប្រឡងវាសនាទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀតភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកច្រណែនជាអ្នកមានសេចក្តីកំណាញ់ឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកច្រណែន ជាអ្នកមានសេចក្តីកំណាញ់ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយតែកាលបើភិក្ខុពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ មិនជាអ្នក

៣៧៨

អមច្ឆរីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិបាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ សឋោ មាយាវីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ សឋោ ខោម្ហិ មាយាវីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ អសឋោ ខោម្ហិ អមាយាវីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិបាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា អត្តនា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ ថទ្ធោ អតិមានីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជានាតិ ថទ្ធោ ខោម្ហិ អតិមានីតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេសំយេវ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។

ប្រណែន មិនជាអ្នកមានសេចក្តីកំណាញ់ទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកអួតអាង ជាអ្នកមានពុតមាយាឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកអួតអាង ជាអ្នកមានពុតមាយា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរព្យាយាម លះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែកាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញមិនជាអ្នកអួតអាង មិនជាអ្នកមានពុតមាយាទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នករឹងរូស ជាអ្នកមើលងាយគេឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នករឹងរូស ជាអ្នកមើលងាយគេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរព្យាយាមលះបង់ នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។

សចេ បណាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជាណាតិ អថទ្ធោ ខោម្ហិ អនតិមានីតិ តេណាវុសោ ភិក្ខុណា តេនេវ បីតិប្បាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិណា កុសលេសុ ជម្មេសុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុណា អត្តណា វ អត្តានំ ឯវំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ កិន្នុខោម្ហិ សន្ទិដ្ឋិបរា-មាសី អាជានគ្គាហី ទុប្បដិនិស្សគ្គីតិ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ ជាណាតិ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសី ខោម្ហិ អាជានគ្គាហី ទុប្បដិនិស្សគ្គីតិ តេណាវុសោ ភិក្ខុណា តេសំយេវ ចាបកានំ អកុសលានំ ជម្មានំ បហាណា-យ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បណាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមា-ណោ ឯវំ ជាណាតិ អសន្ទិដ្ឋិបរាមាសី ខោម្ហិ អណាជា-នគ្គាហី សុប្បដិនិស្សគ្គីតិ តេណាវុសោ ភិក្ខុណា តេនេវ បីតិប្បាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិណា កុស-លេសុ ជម្មេសុ ។ សចេ អាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមាណោ

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែកាលបើភិក្ខុ ពិចារណាហើយដឹងយ៉ាង នេះវិញថា អាត្មាអញ មិនជាអ្នករឹងរូស មិនជាអ្នកមើលងាយគេទេ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរសិក្សា ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះ តែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯង យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកប្រកាន់តាមសេចក្ដីយល់ឃើញរបស់ខ្លួនឯង ជាអ្នកប្រកាន់មាំ លះបង់ទិដ្ឋិបានដោយក្រឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកកាន់តាមសេចក្ដីយល់ឃើញរបស់ខ្លួនឯង ជាអ្នកប្រកាន់មាំ លះបង់ទិដ្ឋិបានដោយក្រ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែកាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញមិនជាអ្នកប្រកាន់តាមសេចក្ដីយល់ឃើញរបស់ខ្លួនឯង មិនជាអ្នកប្រកាន់មាំ ជាអ្នកលះបង់ទិដ្ឋិបានដោយងាយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បើភិក្ខុពិចារណា

សព្វេបិមេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ អប្បហីនេ អត្តនិ សមនុបស្សតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា សព្វេសំយេវ ឥមេសំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ សព្វេបិមេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ បហីនេ អត្តនិ សមនុបស្សតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិប្បាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ ឥត្ថី វា បុរិសោ វា ទហរោ យុវា មណ្ឌនកជាតិកោ[១] អាទាសេ វា បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អច្ឆេ វា ឧទកបត្តេ សកមុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ សចេ តត្ថ បស្សតិ រជំ វា អង្គណំ វា តស្សេវ រជស្ស វា អង្គណស្ស វា បហានាយ វាយមតិ នោ ចេ តត្ថ បស្សតិ រជំ វា អង្គណំ វា តេនេវ អត្តមនោ ហោតិ លាភា វត មេ បរិសុទ្ធំ វត មេតិ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ សចេ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ

១ ម. មណ្ឌនជាតិកោ ។

ហើយឃើញច្បាស់ នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងអស់នេះ ក្នុងខ្លួនដែលខ្លួនមិនទាន់លះបង់បាន ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងអស់នេះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំង-ឡាយ បើភិក្ខុពិចារណាហើយឃើញច្បាស់ នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងអស់នេះក្នុងខ្លួន ដែលខ្លួនលះបង់បានហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះ តែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ដូចជាស្រី ឬប្រុសដែលនៅក្មេងជំទង់ ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកស្អិតស្អាង កាលឆ្លុះមើលស្រមោលមុខរបស់ខ្លួន ក្នុងកញ្ចក់ដ៏ស្អាតផូរផង់ ឬក្នុងភាជន៍ទឹកដ៏ថ្លា បើឃើញធូលី ឬមុនត្រង់មុខនោះ តែងព្យាយាមជម្រះធូលី ឬមុននោះចេញ បើមិនឃើញធូលីឬមុនត្រង់មុខនោះទេ រមែងជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរដោយហេតុនោះថា អើហ្ន៎ អញមានលាភហើយតើ អើហ្ន៎ អញស្អាតណាស់តើ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណា

៣៨១

សីហនាទវគ្គស្ស អនុមានសុត្តេ មហាមោគ្គល្លានស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទនំ

សព្វេបិមេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ អប្បហីនេ អត្តនិ សមនុបស្សតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា សព្វេសំយេវ ឥមេសំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ វាយមិតព្វំ ។ សចេ បនាវុសោ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ សព្វេបិមេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ បហីនេ អត្តនិ សមនុបស្សតិ តេនាវុសោ ភិក្ខុនា តេនេវ បីតិបាមោជ្ជេន វិហាតព្វំ អហោរត្តានុសិក្ខិនា កុសលេសុ ធម្មេសូតិ ។ ឥទមវោចាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ អត្តមនា តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

អនុមានសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

ហើយឃើញច្បាស់ នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងអស់នេះក្នុងខ្លួន ដែលខ្លួនមិនទាន់លះបង់បាន ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរព្យាយាមលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងអស់នេះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តែកាលបើភិក្ខុពិចារណាហើយឃើញច្បាស់ នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងអស់នេះក្នុងខ្លួន ដែលខ្លួនបានលះបង់អស់ហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរសិក្សាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ អស់យប់និងថ្ងៃ ហើយនៅដោយបីតិនិងបាមោជ្ជៈនោះ តែមួយយ៉ាង ។ លុះព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ បានសំដែង នូវព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏មានអំណរត្រេកអរចំពោះភាសិត នៃព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ។

ចប់ អនុមានសូត្រ ទី ៥ ។

ឆដ្ឋំ ចេតោខីលសុត្តំ

[២២៦] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

[២២៧] ភគវា ឯតទវោច យស្ស កស្សចិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ បញ្ច ចេតោខីលា អប្បហីនា បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា អសមុច្ឆិន្នា សោ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

[២២៨] កតមស្ស បញ្ច ចេតោខីលា អប្បហីនា ហោន្តិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សត្ថរិ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ ។ យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សត្ថរិ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ

ចេតោខីលសូត្រ ទី ៦

[២២៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

[២២៧] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមួយ មិនបានលះបង់នូវបង្គោលរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការ និងមិនបានផ្តាច់បង់នូវចំណងរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការហើយ ភិក្ខុនោះឯងនឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើន លូតលាស់ ដុះដាលក្នុងធម្មវិន័យនេះដូច្នេះ នេះមិនមែនជាឋានៈទេ ។

[២២៨] បង្គោលរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការ ដែលភិក្ខុនោះមិនបានលះបង់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សង្ស័យ មិនដាច់ស្រេច មិនជឿស៊ប់ មិនជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះសាស្តា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា សង្ស័យ មិនដាច់ស្រេច មិនជឿស៊ប់

ន សម្បសីទតិ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ។ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ឯវមស្សាយំ បឋមោ ចេតោខីលោ អប្បហីនោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ ។ បេ ។ សង្ឃេ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ ។ បេ ។ សិក្ខាយ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសី-ទតិ ។ យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សិក្ខាយ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធា-នាយ ។ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ឯវមស្សាយំ ចតុត្ថោ ចេតោខីលោ អប្បហីនោ ហោតិ ។

មិនជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះសាស្តាហើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ មិនឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមឡើយ ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណាមិនឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមទេ នេះឈ្មោះថា ជាបង្គោលរបស់ចិត្តទី ១ ដែលភិក្ខុនោះ មិនបានលះបង់ហើយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុសង្ស័យ មិនដាច់ស្រេច មិនជឿស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងធម៌ ។ បេ ។ សង្ស័យ មិនដាច់ស្រេច មិនជឿស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងសង្ឃ ។ បេ ។ សង្ស័យ មិនដាច់ស្រេច មិនជឿស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងសិក្ខា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាសង្ស័យ មិនដាច់ស្រេច មិនជឿស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងសិក្ខា ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ មិនឱនទៅដើម្បីធ្វើព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមទេ ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា មិនឱនទៅដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមទេ នេះឈ្មោះថា ជាបង្គោលរបស់ចិត្តទី ៤ ដែលភិក្ខុនោះមិនបានលះបង់ហើយយ៉ាងនេះ ។

បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារី កុបិតោ ហោតិ អនត្តមនោ អាហតចិត្តោ ខីលជាតោ ។ យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីសុ កុបិតោ ហោតិ អនត្តមនោ អាហតចិត្តោ ខីលជាតោ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ។ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ឯវមស្សាយំ បញ្ចមោ ចេតោខីលោ អប្បហីនោ ហោតិ ។ ឥមស្ស បញ្ច ចេតោខីលា អប្បហីនា ហោន្តិ ។

[២២៩] កតមស្ស បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា អសមុច្ឆិន្នា ហោន្តិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាមេ អវីតរាគោ ហោតិ អវិគតច្ឆន្ទោ អវិគតប្បេមោ អវិគតបិបាសោ អវិគតបរិឡាហោ អវិគតតណ្ហោ ។ យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុជាមនុស្សខឹងញ័រ មានចិត្តអាក់អន់ ។ មានចិត្តដែលទោសគ្របសង្កត់ហើយ មានចិត្តរឹងរូសក្នុងពួកសព្រហ្មចារី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជាមនុស្សខឹងញ័រ មានចិត្តអាក់អន់ មានចិត្តដែលទោសគ្របសង្កត់ហើយ មានចិត្តរឹងរូសក្នុងពួកស-ព្រហ្មចារីហើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះមិនឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមទេ ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណាមិនឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមទេ នេះឈ្មោះថា ជាបង្គោលរបស់ចិត្តទី ៥ ដែលភិក្ខុនោះមិនលះបង់ហើយយ៉ាងនេះ ។ បង្គោលរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការនេះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះមិនបានលះបង់ហើយ ។

[២២៩] ចំណងរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការ ដែលភិក្ខុនោះមិនបានផ្តាច់បង់ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានភិក្ខុមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីពេញចិត្ត មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជាអ្នកមិនទាន់

កាមេ អវីតរាគោ ហោតិ អវិគតច្ឆន្ទោ អវិគតប្បេមោ អវិគតបិបាសោ អវិគតបរិឡាហោ អវិគតតណ្ហោ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ។ យស្ស ចិត្តំ ។ បេ ។ បធានាយ ឯវមស្សាយំ បឋមោ ចេតសោ វិនិពន្ធោ អសមុច្ឆិន្នោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ អវីតរាគោ ហោតិ ។ បេ ។ រូបេ អវីតរាគោ ហោតិ អវិគតច្ឆន្ទោ អវិគតប្បេមោ អវិគតបិបាសោ អវិគតបរិឡាហោ អវិគតតណ្ហោ ។ យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ រូបេ អវីតរាគោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯវមស្សាយំ តតិយោ ចេតសោ វិនិពន្ធោ អសមុច្ឆិន្នោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ យាវទត្ថំ ឧទរាវទេហកំ ភុញ្ជិត្វា

ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីពេញចិត្ត មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាម ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះមិនឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមឡើយ ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា ។ បេ ។ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមទេ នេះឈ្មោះថាជាចំណងរបស់ចិត្តទី ១ ដែលភិក្ខុនោះមិនបានកាត់ផ្តាច់ហើយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មានភិក្ខុមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាយ (របស់ខ្លួន) ។ បេ ។ មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីពេញចិត្ត មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងរូប (ខាងក្រៅ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជាអ្នកមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងរូប (ខាងក្រៅ) ។ បេ ។ នេះឈ្មោះថាជាចំណងរបស់ចិត្តទី ៣ ដែលភិក្ខុនោះមិនបានកាត់ផ្តាច់ហើយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុបរិភោគនូវភោជនដរាបដល់ឆ្អែត

សេយ្យសុខំ បស្សសុខំ មិទ្ធសុខំ អនុយុញ្ជន្តោ[១] វិហរតិ ។ យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ យាវទត្ថំ ឧទរាវទេហកំ ភុញ្ជិត្វា សេយ្យសុខំ បស្សសុខំ មិទ្ធសុខំ អនុយុញ្ជន្តោ[២] វិហរតិ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ។ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ឯវមស្សាយំ ចតុត្ថោ ចេតសោ វិនិពន្ធោ អសមុច្ឆិន្នោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ ទេវនិកាយំ បណិធាយ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សតិ[៣] ឥមិនាហំ សីលេន វា វត្តេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវោ វា ភវិស្សាមិ ទេវញ្ញតរោ វាតិ ។ យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ ទេវនិកាយំ បណិធាយ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សតិ[៤] ឥមិនាហំ សីលេន វា វត្តេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវោ វា ភវិស្សាមិ ទេវញ្ញតរោ វាតិ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ

១-២ ឱ. ម. អនុយុត្តោ ។ ៣-៤ ឱ. ម. ចរតិ ។

ពេញផ្ទៃ ហើយប្រកបរឿយ ៗ នូវទីដេកស្រួល នូវទីផ្អែកស្រួល នូវសេចក្តីលក់ស្រួល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាបរិភោគនូវភោជនដរាបដល់ឆ្អែតពេញផ្ទៃ ហើយប្រកបរឿយ ៗ នូវទីដេកស្រួល នូវទីផ្អែកស្រួល នូវសេចក្តីលក់ស្រួល ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ មិនឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមឡើយ ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណាមិនឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមទេ នេះឈ្មោះថាជាចំណងរបស់ចិត្តទី ៤ ដែលភិក្ខុនោះមិនបានកាត់ផ្តាច់ហើយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុប្រព្រឹត្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រាថ្នានូវទេវនិកាយណាមួយ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងបានជាទេវតា មានស័ក្តិធំ ឬទេវតាមានស័ក្តិតូចណាមួយ ដោយសីលឬវត្ត តបៈឬព្រហ្មចរិយៈនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាប្រព្រឹត្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រាថ្នានូវទេវនិកាយណាមួយ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងបានជាទេវតាមានស័ក្តិធំ ឬទេវតាមានស័ក្តិតូចណាមួយ ដោយសីលឬវត្ត តបៈឬព្រហ្មចរិយៈនេះដូច្នេះ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះមិនឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកប

សាតច្ចាយ បធានាយ ។ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ឯវមស្សាយំ បញ្ចមោ ចេតសោ វិនិពន្ធោ អសមុច្ឆិន្នោ ហោតិ ។ ឥមស្ស បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា អសមុច្ឆិន្នា ហោន្តិ ។ យស្ស កស្សចិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ ឥមេ បញ្ច ចេតោខីលា អប្បហីនា ឥមេ បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា អសមុច្ឆិន្នា ហោន្តិ[១] សោ វតិមស្មឹ ធម្មវិនយេ វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

[២៣០] យស្ស កស្សចិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ បញ្ច ចេតោខីលា បហីនា បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា សមុច្ឆិន្នា សោ វតិមស្មឹ ធម្មវិនយេ វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។

[២៣១] កតមស្ស បញ្ច ចេតោខីលា បហីនា ហោន្តិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សត្ថរិ ន កង្ខតិ ន វិចិកិច្ឆតិ អធិមុច្ចតិ សម្បសីទតិ ។

---

១ ឱ. ម. ហោន្តីតិ ន ទិស្សតិ ។

ព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យា-យាមទេ ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណាមិនឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមទេ នេះឈ្មោះថាជាចំណងរបស់ចិត្តទី ៥ ដែលភិក្ខុនោះមិនបានកាត់ផ្តាច់ហើយយ៉ាងនេះ ។ ចំណងរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការនេះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះមិនបានកាត់ផ្តាច់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមួយ មិនបានលះបង់នូវបង្គោលរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការនេះ មិនកាត់ផ្តាច់នូវចំណងរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការនេះទេ ភិក្ខុនោះឯងនឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើន លូតលាស់ ដុះដាល ក្នុងធម្មវិន័យនេះដូច្នេះ នេះមិនមែនជាឋានៈទេ ។

[២៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមួយ បានលះបង់នូវបង្គោលរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការ កាត់ផ្តាច់នូវចំណងរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការ ភិក្ខុនោះឯង នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើន លូតលាស់ ដុះដាល ក្នុងធម្មវិន័យនេះដូច្នេះ នេះទើបជាឋានៈ ។

[២៣១] បង្គោលរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការ ដែលភិក្ខុនោះលះបង់ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនសង្ស័យ មិនស្ទាក់ស្ទើរ ជឿស៊ប់ ជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះសាស្តា ។

យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សត្ថរិ ន កង្ខតិ ន វិចិ-
កិច្ឆតិ អធិមុច្ចតិ សម្បសីទតិ តស្ស ចិត្តំ នមតិ អា-
តប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ។
យស្ស ចិត្តំ នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សា-
តច្ចាយ បធានាយ ឯវមស្សាយំ បឋមោ ចេតោខីលោ
បហីនោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេ
ន កង្ខតិ ន វិចិកិច្ឆតិ អធិមុច្ចតិ សម្បសីទតិ
។ បេ ។ សង្ឃេ ន កង្ខតិ ន វិចិកិច្ឆតិ អធិមុច្ចតិ
សម្បសីទតិ ។ បេ ។ សិក្ខាយ ន កង្ខតិ ន
វិចិកិច្ឆតិ អធិមុច្ចតិ សម្បសីទតិ ។ យោ សោ
ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សិក្ខាយ ន កង្ខតិ ន វិចិកិច្ឆតិ អធិ-
មុច្ចតិ សម្បសីទតិ តស្ស ចិត្តំ នមតិ ។ បេ ។
ឯវមស្សាយំ ចតុត្ថោ ចេតោខីលោ បហីនោ ហោតិ ។
បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីសុ ន កុបិ-
តោ ហោតិ ន អនត្តមនោ ន អាហត-
ចិត្តោ ន ខីលជាតោ ។ យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ
សព្រហ្មចារីសុ ន កុបិតោ ហោតិ ន អនត្តមនោ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមិនសង្ស័យ មិនស្ទាក់ស្ទើរ ជឿស៊ប់ជ្រះ-ថ្លាក្នុងព្រះសាស្តា ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណាឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមហើយ នេះឈ្មោះថា ជាបង្គោលរបស់ចិត្តទី ១ ដែលភិក្ខុនោះលះបង់ហើយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមិនសង្ស័យ មិនស្ទាក់ស្ទើរ ជឿស៊ប់ ជ្រះថ្លា ក្នុងធម៌ ។ បេ ។ មិនសង្ស័យ មិនស្ទាក់ស្ទើរ ជឿស៊ប់ ជ្រះថ្លា ក្នុងសង្ឃ ។ បេ ។ មិនសង្ស័យ មិនស្ទាក់ស្ទើរ ជឿស៊ប់ ជ្រះថ្លា ក្នុងសិក្ខា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមិនសង្ស័យ មិនស្ទាក់ស្ទើរ ជឿស៊ប់ ជ្រះថ្លា ក្នុងសិក្ខា ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងឱនទៅ ។ បេ ។ នេះឈ្មោះថា បង្គោលនៃចិត្តទី ៤ ដែលភិក្ខុនោះលះបង់ហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុជាមនុស្សមិនខឹងញ័រ មិនមានចិត្តអាក់អន់ មិនមានចិត្តដែលទោសគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តរឹងរូស ក្នុងពួកសព្រហ្មចារី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជាមនុស្សមិនខឹងញ័រ មិនមានចិត្តអាក់អន់

ន អាហតចិត្តោ ន ខីលជាតោ តស្ស ចិត្តំ នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ។ យស្ស ចិត្តំ នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សា-តច្ចាយ បធានាយ ឯវមស្សាយំ បញ្ចមោ ចេតោ-ខីលោ បហីនោ ហោតិ ។ ឥមស្ស បញ្ច ចេតោ-ខីលា បហីនា ហោន្តិ ។

[២៣២] កតមស្ស បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា សុសមុច្ឆិន្នា ហោន្តិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាមេ វីតរាគោ ហោតិ វិគតច្ឆន្ទោ វិគតប្បេមោ វិគតបិចាសោ វិគតបរិឡាហោ វិគតតណ្ហោ ។ យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាមេ វីតរាគោ ហោតិ វិគតច្ឆន្ទោ វិគតប្បេមោ វិគតបិចាសោ វិគតបរិឡាហោ វិគតតណ្ហោ តស្ស ចិត្តំ

មិនមានចិត្តដែលទោសគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តរឹងរូស ក្នុងពួកសព្រហ្មចារី ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះរមែងឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណាឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យា-យាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមហើយ នេះឈ្មោះថា ជាបង្គោលរបស់ចិត្តទី ៥ ដែលភិក្ខុនោះលះបង់ហើយយ៉ាងនេះ ។ បង្គោលរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការនេះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះលះបង់ហើយ ។

[២៣២] ចំណងរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការ ដែលភិក្ខុនោះកាត់ផ្ដាច់ហើយដោយល្អ តើដូចម្ដេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រាសចាកតម្រេក ប្រាសចាកសេចក្ដីពេញចិត្ត ប្រាសចាកសេចក្ដីស្រឡាញ់ ប្រាសចាកសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន ប្រាសចាកសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ ប្រាសចាកសេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងកាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាប្រាសចាកតម្រេក ប្រាសចាកសេចក្ដីពេញចិត្ត ប្រាសចាកសេចក្ដីស្រឡាញ់ ប្រាសចាកសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន ប្រាសចាកសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ ប្រាសចាកសេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងកាម ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ

ឆមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធា- ធាយ យស្ស ចិត្តំ ឆមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ឯវមស្សាយំ បឋមោ ចេត- សោ វិនិពន្ធោ សុសមុច្ឆិន្នោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាយេ វីតរាគោ ហោតិ ។ បេ ។ រូបេ វីតរាគោ ហោតិ ។ បេ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ន យាវទត្ថំ ឧទរាវទេហកំ ភុញ្ជិត្វា សេយ្យ- សុខំ បស្សសុខំ មិទ្ធសុខំ អននុយុញ្ជន្តោ វិហរតិ ។ យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ន យាវទត្ថំ ឧទរា- វទេហកំ ភុញ្ជិត្វា សេយ្យសុខំ បស្សសុខំ មិទ្ធ- សុខំ អននុយុញ្ជន្តោ វិហរតិ តស្ស ចិត្តំ ឆមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ យស្ស ចិត្តំ ឆមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ

រមែងឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម ចិត្តរបស់ភិក្ខុណាឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាមហើយ នេះឈ្មោះថា ជាចំណាំងរបស់ចិត្តទី ១ ដែលភិក្ខុនោះ កាត់ផ្តាច់ហើយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាយ (របស់ខ្លួន) ។ បេ ។ ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងរូប (ខាងក្រៅ) ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុមិនបរិភោគភោជន ដរាបដល់ឆ្អែតពេញផ្ទៃ មិនប្រកបរឿយ ៗ នូវទីដេកស្រួល នូវទីផ្អែកស្រួល និងសេចក្តីលក់ស្រួល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមិនបរិភោគភោជនដរាបដល់ឆ្អែតពេញផ្ទៃ មិនប្រកបរឿយ ៗ នូវទីដេកស្រួល នូវទីផ្អែកស្រួល និងសេចក្តីលក់ស្រួល ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា រមែងឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ

សីហនាទវគ្គស្ស ចេតោខីលសុត្តេ បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា

សាតច្ចាយ បធានាយ ឯវមស្សាយំ ចតុត្ថោ ចេតសោ វិនិពន្ធោ សុសមុច្ឆិន្នោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ន អញ្ញតរំ ទេវនិកាយំ បណិធាយ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សតិ ឥមិនាហំ សីលេន វា វត្តេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវោ វា ភវិស្សាមិ ទេវញ្ញតរោ វាតិ ។ យោ សោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ន អញ្ញតរំ ទេវនិកាយំ បណិធាយ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សតិ ឥមិនាហំ សីលេន វា វត្តេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវោ ភវិស្សាមិ ទេវញ្ញតរោ វាតិ តស្ស ចិត្តំ នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ យស្ស ចិត្តំ នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ ឯវមស្សាយំ បញ្ចមោ ចេតសោ វិនិពន្ធោ សុសមុច្ឆិន្នោ ហោតិ ។ ឥមស្ស បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា សុសមុច្ឆិន្នា ហោន្តិ ។ យស្ស កស្សចិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ ឥមេ បញ្ច ចេតោខីលា បហីនា

ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម នេះឈ្មោះថា ជាចំណងរបស់ចិត្តទី ៤ ដែលភិក្ខុនោះកាត់ផ្ដាច់ហើយដោយល្អយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនប្រាថ្នានូវទេវនិកាយណាមួយ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងបានជាទេវតាមានស័ក្តិធំ ឬជាទេវតាមានស័ក្តិតូចណាមួយ ដោយសីលឬវត្ត តបៈឬព្រហ្មចរិយៈនេះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនប្រាថ្នានូវទេវនិកាយណាមួយ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងបានជាទេវតាមានស័ក្តិធំ ឬជាទេវតាមានស័ក្តិតូចណាមួយ ដោយសីលឬវត្ត តបៈ ឬព្រហ្មចរិយៈនេះទេ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះរមែងឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា តែងឱនទៅ ដើម្បីធ្វើព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយ ៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម នេះឈ្មោះថា ជាចំណងរបស់ចិត្តទី ៥ ដែលភិក្ខុនោះកាត់ផ្ដាច់ហើយដោយល្អយ៉ាងនេះ ។ ចំណងរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការនេះឯង ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះកាត់ផ្ដាច់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមួយបានលះបង់ នូវបង្កោលរបស់ចិត្ត

ឥមេ បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា សុសមុច្ឆិន្នា ហោន្តិ ។ សោ វតិមស្មឹ ធម្មវិនយេ វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។

[២៣៣] សោ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ វីរិយសមាធិចិត្តសមាធិវីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ ឧស្សោឡ្ហិយេវ បញ្ចមី ។ ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ឯវំ ឧស្សោឡ្ហិបណ្ណរសង្គសមន្នាគតោ ភិក្ខុ ភព្វោ អភិនិព្ភិទាយ ភព្វោ សម្ពោធាយ ភព្វោ អនុត្តរស្ស យោគក្ខេមស្ស អធិគមាយ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ កុក្កុដិយា អណ្ឌានិ អដ្ឋ វា ទស វា ទ្វាទស វា តានស្សុ កុក្កុដិយា សម្មា អធិសយិតានិ សម្មា បរិសេទិតានិ សម្មា បរិភាវិតានិ ។ កិញ្ចាបិ តស្សា កុក្កុដិយា ន ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វតិមេ កុក្កុដបោតកា បាទនខសិខាយ វា មុខតុណ្ឌកេន វា អណ្ឌកោសំ បទាលេត្វា សោត្ថិនា អភិនិព្ភិជ្ជេយ្យុន្តិ អថខោ ភព្វាវ

ទាំង ៤ ប្រការនេះ បានកាត់ផ្តាច់នូវចំណងរបស់ចិត្តទាំង ៥ ប្រការនេះ ។ ភិក្ខុនោះឯង នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើន លូតលាស់ ដុះដាល ក្នុងសាសនានេះដូច្នេះ នេះទើបជាឋានៈ ។

[២៣៣] ភិក្ខុនោះ ចម្រើននូវឥទ្ធិបាទ ដែលប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ និងបធានសង្ខារ ចម្រើននូវឥទ្ធិបាទដែលប្រកបដោយវិរិយសមាធិ ចិត្តសមាធិ វីមំសាសមាធិ និងបធានសង្ខារ មានសេចក្តីព្យាយាមជាគម្រប់ ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឯង ប្រកបដោយអង្គ ១៥[១] មួយអន្លើដោយសេចក្តីព្យាយាមមាំ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះគួរដើម្បីទម្លាយនូវកិលេស គួរដើម្បីត្រាស់ដឹង គួរដើម្បីបាននូវអរហត្តជាអនុត្តរធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាស៊ុតមាន់ទាំងឡាយ ៨ ក្តី ១០ ក្តី ១២ ក្តី ស៊ុតមាន់ទាំងនោះដែលមេមាន់ក្រាបដោយប្រពៃហើយធ្វើឲ្យកក់ក្តៅដោយប្រពៃហើយ ឲ្យចាប់ក្លិនជាតិមាន់ ដោយប្រពៃហើយ ។ មេមាន់នោះមិនបាច់មានសេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ កូនមាន់ទាំងនេះ គួរទម្លាយនូវសម្បកស៊ុតដោយចុងក្រចក ឬដោយចុងចំពុះហើយញាស់ចេញមកដោយសួស្តីដូច្នេះ ក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែ

---

១ អង្គ ១៥ នោះគឺ រាប់យកចេតោខីលប្បហាន ៥ វិនិពន្ធប្បហាន ៥ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឱស្សោទ្បិ ១ ផ្សំគ្នាត្រូវជា ១៥ ។ អដ្ឋកថា ។

៣៩៣

សីហនាទវគ្គស្ស ចេតោខីលសុត្តេ កុក្កុដណ្ឌូបមា

តេ កុក្កុដច្ឆាបកា បាទនខសិខាយ វា មុខតុណ្ឌកេន វា អណ្ឌកោសំ បទាលេត្វា សោត្ថិនា អភិនិព្ភិជ្ជិតុំ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ឯវំ ឧស្សោឡ្ហិបន្នរសង្គសមន្នាគតោ ភិក្ខុ ភព្វោ អភិនិព្ភិទាយ ភព្វោ សម្ពោធាយ ភព្វោ អនុត្តរស្ស យោគក្ខេមស្ស អធិគមាយាតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

ចេតោខីលសុត្តំ ឆដ្ឋំ និដ្ឋិតំ[១] ។

---

១ ឱ. ម. និដ្ឋិតន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ឯវំ សព្វត្ថ ។

កូនមាន់ទាំងនោះ គង់ទម្លាយសម្បកស៊ុតដោយចុងក្រចក ឬដោយចុងចំពុះ ហើយញាស់ចេញមកដោយសួស្តីបាន ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ១៥ មួយអន្លើដោយសេចក្តីព្យាយាមមាំយ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកគួរដើម្បីទម្លាយ (នូវកិលេស) គួរដើម្បីត្រាស់ដឹង គួរដើម្បីបាននូវអរហត្ត ជាអនុត្តរធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ ក៏ដូច្នោះដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងចេតោខីលសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ចេតោខីលសូត្រ ទី ៦ ។

សត្តមំ វនបត្ថសុត្តំ

[២៣៤] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច វនបត្ថបរិយាយំ វោ ភិក្ខវេ ទេសិស្សាមិ តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

[២៣៥] ភគវា ឯតទវោច ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ តស្ស តំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ន ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ ន សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា ន បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ នានុបាបុណាតិ

វនបត្ថសូត្រ ទី ៧

[២៣៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវហេតុនៃការនៅក្នុងព្រៃដល់អ្នកទាំង-ឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រុងស្តាប់ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុនោះ ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងឥឡូវនេះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[២៣៩] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវដងព្រៃណាមួយ កាលភិក្ខុនោះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវដងព្រៃនោះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏នៅតែមិនបានតាំងមាំដដែល ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏នៅតែមិនខ្ជាប់ខ្ជួនដដែល អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏នៅតែមិនទាន់ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅដដែល ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ ក៏នៅតែមិនទាន់បានដល់

យេ ចិមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ កសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខិតព្វំ អហំ ខោ ឥមំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរាមិ តស្ស មេ ឥមំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ន ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ ន សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា ន បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ នានុបាបុណាមិ យេ ចិមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ កសិរេន សមុទាគច្ឆន្តីតិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា រត្តិភាគំ វា ទិវសភាគំ វា តម្ហា វនបត្ថា បក្កមិតព្វំ ន វត្ថព្វំ ។

ដដែល គ្រឿងបម្រុងជីវិត គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និង គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារណាមួយនេះ ដែលបព្វជិតគប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវដងព្រៃនេះ កាលអាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវដងព្រៃនេះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏នៅតែមិនបានតាំងមាំដដែល ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់-ខ្ជួន ក៏នៅតែមិនខ្ជាប់ខ្ជួនដដែល អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏នៅតែមិនទាន់ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅដដែល ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរ-ហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលអាត្មាអញមិនទាន់ដល់ ក៏នៅតែមិនទាន់ដល់ដដែល គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារឯណា ដែលបព្វជិតគប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីចៀសចេញចាកដងព្រៃនោះ ក្នុងចំណែកនៃរាត្រី ឬក្នុងចំណែកនៃថ្ងៃ មិនត្រូវនៅក្នុងដងព្រៃនោះឡើយ ។

[២៣៦] ឥធ បន ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ តស្ស តំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ន ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ ន សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា ន បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ នានុបាបុណាតិ យេ ច ខោ ឥមេ[១] បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ អប្បកសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខិតព្វំ អហំ ខោ ឥមំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរាមិ តស្ស មេ ឥមំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ន ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ ន សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា ន បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ នានុបាបុណាមិ យេ ច ខោ ឥមេ[១] បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ

១-២ ម. យេ ចិមេ ។

[២៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវដងព្រៃណាមួយ កាលភិក្ខុនោះចូលទៅអាស្រ័យនូវដងព្រៃនោះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏នៅតែមិនបានតាំងមាំដដែល ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏នៅតែមិនខ្ជាប់ខ្ជួនដដែល អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏នៅតែមិនទាន់ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅដដែល ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលមិនទាន់ដល់ ក៏នៅតែមិនទាន់ដល់ដដែល គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារឯណានេះ ដែលបព្វជិត គប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយមិនលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញចូលទៅអាស្រ័យនូវដងព្រៃនេះ កាលអាត្មាអញចូលទៅអាស្រ័យនូវដងព្រៃនេះ ចិត្តដែលមិនតាំងមាំ ក៏នៅតែមិនបានតាំងមាំដដែល ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួនក៏នៅតែមិនខ្ជាប់ខ្ជួនដដែល អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏នៅតែមិនទាន់ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅដដែល ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលមិនទាន់ដល់ ក៏នៅតែមិនទាន់ដល់ដដែល គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិងគិលានប្បច្ចយ-ភេសជ្ជបរិក្ខារឯណានេះ ដែលបព្វជិតគប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិត

អប្បកសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ ន ខោ បនាហំ ចីវរ-
ហេតុ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ ន បិណ្ឌបា-
តហេតុ ន សេនាសនហេតុ ន គិលានប្បច្ចយ-
ភេសជ្ជបរិក្ខារហេតុ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ
អថ ច បន មេ ឥមំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ
វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ន ឧបដ្ឋាតិ អ-
សមាហិតញ្ច ចិត្តំ ន សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា
ច អាសវា ន បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ
យោគក្ខេមំ នានុបាបុណាមីតិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា
សង្ខាបិ តម្ហា វនបត្ថា បក្កមិតព្វំ ន វត្ថព្វំ ។

[២៣៧] ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សា-
យ វិហរតិ តស្ស តំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ
អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ
សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ
អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាតិ

ទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយមិនលំបាក អាត្មាអញចេញចាកផ្ទះមកបួសនេះសោត ព្រោះហេតុតែចីវរក៏ទេ អាត្មាអញចេញចាកផ្ទះមកបួសព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាតក៏ទេដែរ ព្រោះហេតុតែសេនាសនៈក៏ទេដែរ ព្រោះហេតុតែគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារក៏ទេដែរ តាំងពីដួចអាត្មាអញចូលទៅអាស្រ័យនូវដងព្រៃនេះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏នៅតែមិនបានតាំងមាំដដែល ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏នៅតែមិនខ្ជាប់ខ្ជួនដដែល អាសវៈដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏នៅតែមិនទាន់ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅដដែល ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានដល់ ក៏នៅតែមិនទាន់បានដល់ដដែល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ បើដឹង (នូវកិរិយាមិនដល់នូវសមណធម៌យ៉ាងនេះហើយ) ត្រូវចេញចាកដងព្រៃនោះ មិនត្រូវនៅ (ក្នុងដងព្រៃនោះឡើយ) ។

[២៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវដងព្រៃណាមួយ កាលភិក្ខុនោះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវដងព្រៃនោះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏បានតាំងមាំឡើងផង ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏បានខ្ជាប់ខ្ជួនឡើងផង អាសវៈទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏បានដល់នូវកិរិយាអស់ទៅផង ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្ត ជាធម៌ប្រសើរបំផុតដែលមិនទាន់ដល់ ក៏បានដល់តាមលំដាប់

យេ ច ខោ ឥមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេ-តព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជ-បរិក្ខារា តេ កសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ តេន ភិក្ខុនា ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខិតព្វំ អហំ ខោ ឥមំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរាមិ តស្ស មេ ឥមំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោ-គក្ខេមំ អនុបាបុណាមិ ។ យេ ច ខោ ឥមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនា-សនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ កសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ ។ ន ខោ បនាហំ ចីវរហេតុ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ ន បិណ្ឌបាតហេតុ ន សេនា-សនហេតុ ន គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារហេតុ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ អថ ច បន មេ ឥមំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ

ផង គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារឯណានេះ ដែលបព្វជិតគប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយលំបាក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវដងព្រៃនេះ កាលអាត្មាអញចូលអាស្រ័យនូវដងព្រៃនេះ សតិដែលមិនទាន់បានតាំងមាំ ក៏បានតាំងមាំឡើងផង ចិត្តដែលមិនទាន់បានខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏ខ្ជាប់ខ្ជួនឡើងផង អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅផង ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុតដែលមិនទាន់ដល់ អាត្មាអញក៏បានដល់ ដោយលំដាប់ផង ។ គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារឯណានេះ ដែលបព្វជិតគប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយលំបាក ។ អាត្មាអញចេញចាកផ្ទះមកបួសនេះសោត ព្រោះហេតុតែចីវរក៏ទេ អាត្មាអញចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាតក៏ទេដែរ ព្រោះហេតុតែសេនាសនៈក៏ទេដែរ ព្រោះហេតុតែគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារក៏ទេដែរ តាំងពីដួចអាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវដងព្រៃនេះ សតិដែលមិនទាន់បានតាំងមាំ

ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាមីតិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា សង្ខាបិ តស្មឹ វនបត្ថេ វត្ថព្វំ ន បក្កមិតព្វំ ។

[២៣៨] ឥធ បន ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ តស្ស តំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ សមាធិយតិ អប-រិក្ខីណា ច អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាតិ យេ ច ខោ ឥមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ អប្បកសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខិតព្វំ អហំ ខោ ឥមំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរាមិ តស្ស មេ ឥមំ វនបត្ថំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ

ក៏បានតាំងមាំឡើងផង ចិត្តដែលមិនទាន់ខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏បានខ្ជាប់ខ្ជួនឡើងផង អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅផង ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្ត ជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលមិនទាន់ដល់ អាត្មាអញក៏បានដល់ដោយលំដាប់ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ បើពិចារណាឃើញ (យ៉ាងនេះ) ហើយ គប្បីនៅក្នុងដងព្រៃនោះ មិនត្រូវចៀសចេញទេ ។

[២៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវដងព្រៃណាមួយ កាលភិក្ខុនោះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវដងព្រៃនោះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏បានតាំងមាំឡើងផង ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏ខ្ជាប់ខ្ជួនឡើងផង អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅផង ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលមិនទាន់ដល់ ក៏បានដល់តាមលំដាប់ផង គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជ-បរិក្ខារណានេះ ដែលបព្វជិត គប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយមិនលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គប្បីពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវដងព្រៃនេះ កាលអាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវដងព្រៃនេះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ

ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ សមាធិយតិ អបរិក្ខី-ណា ច អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាមិ យេ ច ខោ ឥមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ អប្បកសិរេន សមុទាគច្ឆន្តីតិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា យាវជីវម្បិ តស្មឹ វនបត្ថេ វត្ថព្វំ ន បក្កមិតព្វំ ។

[២៣៩] ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ គាមំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ ។ បេ ។ អញ្ញតរំ និគមំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ ។ បេ ។ អញ្ញតរំ នគរំ ឧបនិស្សាយ វិហរ-តិ ។ បេ ។ អញ្ញតរំ ជនបទំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ ។ បេ ។ អញ្ញតរំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ តស្ស តំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ន ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ ន សមា-ធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា ន បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ នានុបាបុណាតិ

ក៏បានតាំងមាំឡើងផង ចិត្តដែលមិនទាន់ខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏ខ្ជាប់ខ្ជួនឡើងផង អាសវៈទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅផង ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្ត ជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលមិនទាន់បានដល់ ក៏បានដល់តាមលំដាប់ផង គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារណានេះ ដែលបព្វជិត គប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយមិនលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីនៅក្នុងដងព្រៃនោះ ដរាបដល់អស់ជីវិត មិនត្រូវចៀសចេញទេ ។

[២៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវស្រុកណាមួយ ។ បេ ។ ចូលទៅអាស្រ័យនូវនិគមណាមួយ ។ បេ ។ ចូលទៅអាស្រ័យនូវក្រុងណាមួយ ។ បេ ។ ចូលទៅអាស្រ័យនូវជនបទណាមួយ ។ បេ ។ ចូលទៅអាស្រ័យនូវបុគ្គលណាមួយ កាលភិក្ខុនោះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវបុគ្គលនោះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏នៅតែមិនបានតាំងមាំដដែល ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏នៅតែមិនខ្ជាប់ខ្ជួនដដែល អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏នៅតែមិនដល់នូវកិរិយាអស់ទៅដដែល ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលមិនទាន់ដល់ ក៏នៅតែមិនដល់ដដែល

យេ ចិមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ កសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខិតព្វំ អហំ ខោ ឥមំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរាមិ តស្ស មេ ឥមំ បុគ្គលំ ឧប-និស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ន ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ ន សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា ន បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ នានុបាបុណាមិ យេ ចិមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសន-គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ កសិរេន សមុទា-គច្ឆន្តិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា រត្តិភាគំ វា ទិវសភាគំ វា សោ បុគ្គលោ អនាបុច្ឆា បក្កមិតព្វោ នានុ-ពន្ធិតព្វោ ។

[២៤០] ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ តស្ស តំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ន ឧបដ្ឋាតិ

គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារណានេះ ដែលបព្វជិតគប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវបុគ្គលនេះ កាលអាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវបុគ្គលនេះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏នៅតែមិនបានតាំងមាំដដែល ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏នៅតែមិនខ្ជាប់ខ្ជួនដដែល អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏នៅតែមិនដល់នូវកិរិយាអស់ទៅដដែល ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុតដែលមិនទាន់ដល់ អាត្មាអញក៏នៅតែមិនទាន់ដល់ដដែល គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារណានេះ ដែលបព្វជិតគប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះមិនបាច់លាបុគ្គលនោះទេ គប្បីចៀសចេញទៅក្នុងចំណែកនៃរាត្រី ឬក្នុងចំណែកនៃថ្ងៃ មិនគប្បីដើរតាម (បុគ្គលនោះ) ឡើយ ។

[២៨០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវបុគ្គលណាមួយ កាលភិក្ខុនោះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវបុគ្គលនោះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏នៅតែមិនបានតាំងមាំដដែល

អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ ន សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា ន បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ នានុបាបុណាតិ យេ ច ខោ ឥមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ អប្បកសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខិតព្វំ អហំ ខោ ឥមំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរាមិ តស្ស មេ ឥមំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ន ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ ន សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា ន បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ នានុបាបុណាមិ យេ ច ខោ ឥមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ អប្បកសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ ន ខោ បនាហំ ចីវរហេតុ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ

ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏នៅតែមិនខ្ជាប់ខ្ជួនដដែល អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏នៅតែមិនដល់នូវកិរិយាអស់ទៅដដែល ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុតដែលមិនទាន់ដល់ ក៏នៅតែមិនទាន់ដល់តាមលំដាប់ គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនៈនិងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារណានេះ ដែលបព្វជិត គប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយមិនលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវបុគ្គលនេះ កាលអាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យបុគ្គលនេះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏នៅតែមិនបានតាំងមាំដដែល ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏នៅតែមិនខ្ជាប់ខ្ជួនដដែល អាសវៈដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏នៅតែមិនទាន់ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅដដែល ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្ត ជាធម៌ប្រសើរបំផុតដែលមិនទាន់ដល់ អាត្មាអញក៏នៅតែមិនទាន់បានដល់តាមលំដាប់ គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារណានេះ ដែលបព្វជិត គប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយមិនលំបាក អាត្មាអញចេញចាកផ្ទះមកបួសនេះសោត ព្រោះហេតុតែចីវរក៏ទេ អាត្មាអញចេញមក

ន បិណ្ឌបាតហេតុ ន សេនាសនហេតុ ន គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារហេតុ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ អថ ច បន មេ ឥមំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ន ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ ន សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា ន បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ នានុបាបុណាមីតិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា សង្ខាបិ សោ បុគ្គលោ អនាបុច្ឆា បក្កមិតព្វោ នានុពន្ធិតព្វោ ។

[២៤១] ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ តស្ស តំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ សមាធិយតិ អប្បរិក្ខីណា ច អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាតិ យេ ច ខោ ឥមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយ-

ផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាតក៏ទេដែរ ព្រោះហេតុតែសេនាសនៈក៏ទេដែរ ព្រោះហេតុតែគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារក៏ទេដែរ តាំងពីដូចអាត្មាអញ ចូលមកអាស្រ័យនូវបុគ្គលនេះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំក៏នៅតែមិនបានតាំងមាំដដែល ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏នៅតែមិនខ្ជាប់ខ្ជួនដដែល អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏នៅតែមិនដល់នូវកិរិយាអស់ទៅដដែល ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុតដែលមិនទាន់បានដល់ អាត្មាអញក៏នៅតែមិនទាន់បានដល់តាមលំដាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះពិចារណាឃើញ (យ៉ាងនេះ) ហើយមិនបាច់លាបុគ្គលនោះទេ គប្បីចៀសចេញទៅ មិនត្រូវដើរតាមទេ ។

[៤៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវបុគ្គលណាមួយ កាលភិក្ខុនោះចូលទៅអាស្រ័យនូវបុគ្គលនោះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏បានតាំងមាំឡើងផង ចិត្តដែលមិនបានខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏បានខ្ជាប់ខ្ជួនឡើងផង អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅផង ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលមិនទាន់បានដល់ ក៏បានដល់តាមលំដាប់ផង គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិងគិលានប្បច្ចយ-

ភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ កសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខិតព្វំ អហំ ខោ ឥមំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរាមិ តស្ស មេ ឥមំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាមិ យេ ច ខោ ឥមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ កសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ ន ខោ បនាហំ ចីវរហេតុ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ ន បិណ្ឌបាតហេតុ ន សេនាសនហេតុ ន គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារហេតុ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ អថ ច បន មេ ឥមំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា

ភេសជ្ជបរិក្ខារណានេះ ដែលបព្វជិត គប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គប្បីពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវបុគ្គលនេះ កាលអាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវបុគ្គលនេះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏បានតាំងមាំឡើងផង ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏បានខ្ជាប់ខ្ជួនឡើងផង អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅផង ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្ត ជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលមិនទាន់បានដល់ អាត្មាអញក៏បានដល់តាមលំដាប់ផង គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារណានេះ ដែលបព្វជិតគប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយលំបាក អាត្មាអញចេញចាកផ្ទះមកបួសនេះសោត ព្រោះហេតុតែចីវរក៏ទេ អាត្មាអញចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាតក៏ទេដែរ ព្រោះហេតុតែសេនាសនៈក៏ទេដែរ ព្រោះហេតុតែគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារក៏ទេដែរ តាំងពីដួចអាត្មាអញ ចូលមកអាស្រ័យនូវបុគ្គលនេះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏បានតាំងមាំឡើងផង ចិត្តដែលមិនបានខ្ជាប់-ខ្ជួន ក៏បានខ្ជាប់ខ្ជួនឡើងផង អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ

បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាមីតិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា សង្ខាបិ សោ បុគ្គលោ អនុពន្ធិតព្វោ ន បក្កមិតព្វំ ។

[២៤២] ឥធ បន ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ តស្ស តំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាតិ យេ ច ខោ ឥមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ អប្បកសិរេន សមុទាគច្ឆន្តិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខិតព្វំ អហំ ខោ ឥមំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរាមិ តស្ស មេ ឥមំ បុគ្គលំ ឧបនិស្សាយ វិហរតោ អនុបដ្ឋិតា ចេវ សតិ ឧបដ្ឋាតិ អសមាហិតញ្ច ចិត្តំ សមាធិយតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ

ក៏ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅផង ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តដ៏ជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលមិនទាន់បានដល់ អាត្មាអញក៏បានដល់តាមលំដាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះបើពិចារណាឃើញ (យ៉ាងនេះ) ហើយ ត្រូវដើរតាមបុគ្គលនោះ មិនត្រូវចៀសចេញទេ ។

[២៤២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវបុគ្គលណាមួយ កាលភិក្ខុនោះចូលទៅអាស្រ័យនូវបុគ្គលនោះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏បានតាំងមាំឡើងផង ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏បានខ្ជាប់ខ្ជួនឡើងផង អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅផង ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្តជាធម៌ដ៏ប្រសើរបំផុត ដែលមិនទាន់បានដល់ ក៏បានដល់តាមលំដាប់ផង គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារណានេះ ដែលបព្វជិត គប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយមិនលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវបុគ្គលនេះ កាលអាត្មាអញចូលមកអាស្រ័យនូវបុគ្គលនេះ សតិដែលមិនបានតាំងមាំ ក៏បានតាំងមាំឡើងផង ចិត្តដែលមិនបានខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏បានខ្ជាប់ខ្ជួនឡើងផង អាសវៈទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅផង

អនុប្បន្នញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាមិ យេ ច ខោ ឥមេ បព្វជិតេន ជីវិតបរិក្ខារា សមុទានេតព្វា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា តេ អប្បកសិរេន សមុទាគច្ឆន្តីតិ ។ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា យាវជីវម្បិ សោ បុគ្គលោ អនុពន្ធិតព្វោ ន បក្កមិតព្វំ អបិ សមុជ្ជមានេនបីតិ[១] ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

វនបត្ថសុត្តំ សត្តមំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឱ. ម. បនុជ្ជមានេនបីតិ ឥតិ ទិស្សតិ ។

ធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ គឺអរហត្ត ជាធម៌ប្រសើរបំផុត ដែលមិនទាន់បានដល់អាត្មាអញ ក៏បានដល់តាមលំដាប់ផង គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារណានេះ ដែលបព្វជិត គប្បីប្រមូលមក គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ ក៏កើតឡើងដោយមិនលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ទោះបីបុគ្គលនោះបណ្ដេញចេញក៏ដោយ ត្រូវតែដើរតាម មិនត្រូវចៀសចេញចាកបុគ្គលនោះ ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគបានសំដែងវនបត្ថសូត្រនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្ដីពេញចិត្ត ត្រេកអរនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ វនបត្ថសូត្រទី ៧ ។

អដ្ឋមំ មធុបិណ្ឌិកសុត្តំ

[២៤៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សក្កេសុ វិហរតិ កបិលវត្ថុស្មឹ និគ្រោធារាមេ ។ អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរ-មាទាយ កបិលវត្ថុំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ កបិលវត្ថុស្មឹ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ យេន មហាវនំ តេនុបសង្កមិ ទិវាវិហារាយ មហាវនំ អជ្ឈោគាហេត្វា វេឡុវលដ្ឋិកាយ មូលេ ទិវាវិហារំ និសីទិ ។ ទណ្ឌបាណិបិ ខោ សក្កោ ជង្ឃាវិហារំ អនុចង្កមមានោ អនុវិចរមានោ យេន មហាវនំ តេនុ-បសង្កមិ មហាវនំ អជ្ឈោគាហេត្វា យេន វេឡុវ-លដ្ឋិកា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ទណ្ឌមោលុព្ភ ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។

មធុបិណ្ឌិកសូត្រទី ៨

[២៤៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងនិគ្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលវត្ថុ ក្នុងដែនសក្កៈ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងកបិលវត្ថុ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងកបិលវត្ថុ លុះត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ទ្រង់ស្តេចសំដៅទៅកាន់ព្រៃមហាវ័ន លុះដល់ហើយ ក៏ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រៃមហាវ័ន ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ទើបគង់នៅក្នុងវេលាថ្ងៃ ទៀបគល់ខ្លៅសាវ ។ មានសក្យៈ ១ រូបឈ្មោះទណ្ឌបាណិ[១] ដើរទៅដើរមកឲ្យស្រួលជើង ក៏ដើរសំដៅទៅព្រៃមហាវ័ន លុះទៅដល់ហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ព្រៃមហាវ័ន ហើយសំដៅទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ដែលគង់ទៀបគល់ខ្លៅសាវនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះ-សំណាលជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយ និងពាក្យគួររឭកហើយក៏ច្រត់ចុះនូវដំបងឈើ (ស្ទប់ចង្កា) នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

---

១ សក្យនេះ ជាមនុស្សជំទង់បិតនៅក្នុងបឋមវ័យនៅឡើយ ប៉ុន្តែរមែងកាន់ដំបងមាសដើរ ព្រោះហេតុដែលមានដំបងដ៏វិចិត្រដូច្នោះ បានជាហៅថា ទណ្ឌបាណិ ជាបក្ខពួកនឹងទេវទត្ត ។ អដ្ឋកថា ។

ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ ទណ្ឌបាណិ សក្កោ ភគវន្តំ ឯតទវោច កិំវាទី សមណោ កិមក្ខាយីតិ ។ យថាវាទី ខោ អាវុសោ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ ន កេនចិ លោកេ វិគ្គយ្ហ តិដ្ឋតិ យថា ច បន កាមេហិ វិសំយុត្តំ[១] វិហរន្តំ តំ ព្រាហ្មណំ អកថំកថឹ ឆិន្នកុក្កុច្ចំ ភវាភវេ វីតតណ្ហំ សញ្ញា នានុសេន្តីតិ ឯវំវាទី ខោ អហំ អាវុសោ ឯវមក្ខាយីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ទណ្ឌបាណិ សក្កោ សីសំ ឱកម្បេត្វា ជិវ្ហំ និល្លាឡេត្វា តិវិសាខំ នលាដិកំ នលាដេ វុដ្ឋាបេត្វា ទណ្ឌមោលុព្ភ បក្កាមិ ។

[២៤៤] អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន និគ្រោធារាមោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។

១ ម. វិសញ្ញុត្តំ ។

លុះទណ្ឌបាណិសក្យៈឈរនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា សមណៈជាអ្នកប្រកាន់នូវទិដ្ឋិដូចម្ដេច តែងពោលនូវទិដ្ឋិដូចម្ដេច ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអាវុសោ ក្នុងលោក (នេះ) ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពួកសត្វព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស មានបុគ្គលអ្នកប្រកាន់ទិដ្ឋិយ៉ាងណា ដែលមិនមានជម្លោះទាស់ទែងដោយបុគ្គលណាមួយក្នុងលោក មួយទៀត កិលេសសញ្ញាទាំង-ឡាយ មិនបានជាប់តាមនូវខីណាសវព្រាហ្មណ៍នោះ ដែលជាអ្នកប្រាសចាកកាមទាំងឡាយ មិនមានសេចក្ដីងឿងឆ្ងល់ ផ្ដាច់បង់នូវសេចក្ដីស្ដាយក្រោយ នឹងការរពឹសដៃជើង ប្រាសចាកសេចក្ដីប្រាថ្នា ក្នុងភពតូចនិងភពធំយ៉ាងណា ម្នាលអាវុសោ តថាគតក៏ប្រកាន់ទិដ្ឋិយ៉ាងនោះ ពោលទិដ្ឋិយ៉ាងនោះដែរ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទើបទណ្ឌបាណិសក្យៈង៉ក់ក្បាល លៀនអណ្ដាត ហើយដាក់ម្រាមដៃលើថ្ងាស ដែលមានផ្នត់បីក្រោកឡើងកាន់ឈើច្រត់ចៀសចេញទៅ ។

[២៤២] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំក្នុងសាយណ្ហសម័យ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរ ទៅកាន់និគ្រោធារាម លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។

៤០៩

និសជ្ជ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ឥធាហំ ភិក្ខវេ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ កបិលវត្ថុំ បិណ្ឌាយ បាវិសឹ កបិលវត្ថុស្មឹ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ យេន មហា-វនំ តេនុបសង្កមឹ ទិវាវិហារាយ មហាវនំ អជ្ឈោគា-ហេត្វា ពេលុវលដ្ឋិកាយ មូលេ ទិវាវិហារំ និសីទឹ ។ ទណ្ឌបាណិបិ ខោ ភិក្ខវេ សក្កោ ជង្ឃាវិហារំ អនុចង្កមមានោ អនុវិចរមានោ យេន មហាវនំ តេនុប-សង្កមិ មហាវនំ អជ្ឈោគាហេត្វា យេន ពេលុវ-លដ្ឋិកា យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា មម[1] សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ទណ្ឌមោលុព្ភ ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ ភិក្ខវេ ទណ្ឌបាណិ សក្កោ មំ ឯតទវោច កឹវាទី សមណោ កិមក្ខាយីតិ ឯវំ វុត្តេ អហំ ភិក្ខវេ ទណ្ឌបាណឹ សក្កំ ឯតទវោចំ យថាវាទី ខោ អាវុសោ សទេវកេ លោកេ សមា-រកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ

១ ម. មយា ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ហើយ បានត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងវេលាបុព្វណ្ហសម័យនេះ ចូលទៅក្រុងកបិលវត្ថុ ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងកបិលវត្ថុហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាបច្ឆាភត្ត ក៏សំដៅទៅព្រៃមហាវ័ន ចូលទៅកាន់ព្រៃមហាវ័នដើម្បីនៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក៏អង្គុយសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃទៀបគល់នៃឈើខ្នៅសាវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទណ្ឌបាណិសក្យៈដើរទៅដើរមកឲ្យស្រួលជើង ក៏ដើរសំដៅមកព្រៃមហាវ័ន លុះចូលមកកាន់ព្រៃមហាវ័នហើយ ក៏បានចូលមករកតថាគតដែលអង្គុយទៀបដើមខ្នៅសាវ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាលមួយអន្លើដោយតថាគត លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏ច្រត់ចុះនូវដំបង ឈរ (ស្ទប់ចង្កា) នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះទណ្ឌបាណិសក្យៈឈរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះ នឹងតថាគតថា សមណៈប្រកាន់ទិដ្ឋិដូចម្ដេច ពោលទិដ្ឋិដូចម្ដេច កាលបើទណ្ឌបាណិសក្យៈសួរយ៉ាងនេះហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក៏ពោលពាក្យនេះនឹងទណ្ឌបាណិសក្យៈថា ម្នាលអាវុសោ ក្នុងលោក (នេះ) ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វព្រមទាំងសមណ-

សទេវមនុស្សាយ ន កេនចិ លោកេ វិគ្គយ្ហ តិដ្ឋតិ យថា ច បន កាមេហិ វិសំយុត្តំ វិហរន្តំ តំ ព្រាហ្មណំ អកថំកថឹ ឆិន្នកុក្កុច្ចំ ភវាភវេ វីតតណ្ហំ សញ្ញា នានុសេន្តីតិ ឯវំវាទី ខោ អហំ អាវុសោ ឯវមក្ខាយីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខវេ ទណ្ឌបាណិ សក្កោ សីសំ ឱកម្បេត្វា ជិវ្ហំ និល្លាលេត្វា តិវិសាខំ នលាដិកំ នលាដេ វុដ្ឋាបេត្វា ទណ្ឌមោលុព្ភ បក្កាមីតិ ។

[២៤៩] ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច កឹវាទី បន ភន្តេ ភគវា សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ ន កេនចិ លោកេ វិគ្គយ្ហ តិដ្ឋតិ កថំ[១] បន ភន្តេ[២]

---

១ ឱ. ម. កថញ្ច ។ ២. ឱ. ម. ភន្តេ ភគវន្តំ ។

ព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស មានបុគ្គលប្រកាន់យ៉ាងណា ដែលមិនមានជម្លោះ ទាស់ទែងដោយបុគ្គលណាមួយក្នុងលោក មួយទៀត កិលេសសញ្ញាទាំងឡាយ មិនបានជាប់តាមនូវខីណាសវព្រាហ្មណ៍នោះ ដែលប្រាសចាកកាមទាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ផ្តាច់បង់នូវសេចក្តីស្តាយក្រោយ នឹងការរពឹសដែដើង ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងភពតូចនិងភពធំ យ៉ាងណា ម្នាលអាវុសោ តថាគតក៏ប្រកាន់ទិដ្ឋិយ៉ាងនោះ ពោលទិដ្ឋិយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើតថាគតពោលយ៉ាងនេះហើយ ទណ្ឌបាណិសក្យៈង៉ក់ក្បាល លៀនអណ្តាត ហើយដាក់ម្រាមដៃលើថ្ងាសដែលមានផ្នត់បី ហើយក្រោកឡើងកាន់ដំបងចេញទៅ ។

[២៤៥] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មានភិក្ខុ ១ រូបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងលោក (នេះ) ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ព្រះមានព្រះភាគប្រកាន់ទិដ្ឋិដូចម្តេច ដែលមិនមានជម្លោះទាស់ទែងដោយបុគ្គលណាមួយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

៤១១

កាមេហិ វិសំយុត្តំ វិហរន្តំ តំ ព្រាហ្មណំ អកថំកថឹ ឆិន្នកុក្កុច្ចំ ភវាភវេ វីតតណ្ហំ សញ្ញា នានុសេន្តីតិ ។ យតោនិទានំ ភិក្ខុ បុរិសំ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខា សមុទា- ចរន្តិ ឯត្ថ ចេ នត្ថិ អភិនន្ទិតព្វំ អភិវទិតព្វំ អជ្ឈោសិ- តព្វំ ឯសេវន្តោ រាគានុសយានំ ឯសេវន្តោ បដិឃា- នុសយានំ ឯសេវន្តោ ទិដ្ឋានុសយានំ ឯសេវន្តោ វិចិកិច្ឆានុសយានំ ឯសេវន្តោ មានានុសយានំ ឯសេ- វន្តោ ភវរាគានុសយានំ ឯសេវន្តោ អវិជ្ជានុសយានំ ឯសេវន្តោ ទណ្ឌាទានសត្ថាទានកលហវិគ្គហវិវាទតុ- វំតវបេសុញ្ញមុសាវាទានំ ឯត្ថេតេ បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន សុគតោ ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បាវិសិ ។

កិលេសសញ្ញាទាំងឡាយ មិនបានជាប់តាមនូវខីណាសវព្រាហ្មណ៍នោះ ដែលប្រាសចាកកាមទាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ផ្តាច់បង់នូវសេចក្តីស្តាយក្រោយនឹងការរពឹសដៃជើង ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងភពតូចនិងភពធំយ៉ាងណា ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ ចំណែកនៃបបញ្ចសញ្ញា[១] រមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមបុរស ព្រោះមានសភាវៈណាជាហេតុ សេចក្តីដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរ គប្បីពោល គប្បីប្រកាន់ (ថាអញ ថាយើង) បើមិនមានក្នុងសភាវៈនុ៎ះទេ សេចក្តីមិនត្រេកអរជាដើមនុ៎ះឯង ហៅថា ទីបំផុតនៃរាគានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃបដិឃានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃទិដ្ឋានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃវិចិកិច្ឆានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃមានានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃភវរាគានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃអវិជ្ជានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃការកាន់ដំបង កាន់សស្ត្រា ជម្លោះ បង្កហេតុ ទាស់ទែង ពោលពាក្យស៊កសៀតថាឯងថាមឹង និងពាក្យមុសាវាទ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកនេះ រមែងរលត់ទៅវិញដោយមិនសេសសល់ក្នុងសភាវៈ ១២ នុ៎ះ ។ លុះព្រះសុគតទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈហើយ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា សញ្ញាដែលប្រកបដោយបបញ្ចធម៌ ៣ ប្រការគឺ តណ្ហា មានះ ទិដ្ឋិ ។

[២៤៦] អថខោ តេសំ ភិក្ខូនំ អចិរបក្កន្តស្ស ភគវតោ ឯតទហោសិ ឥទំ ខោ នោ អាវុសោ ភគវា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភជិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បវិដ្ឋោ យតោនិទានំ ភិក្ខុ បុរិសំ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខា សមុទាចរន្តិ ឯត្ថ ចេ នត្ថិ អភិនន្ទិតព្វំ អភិវទិតព្វំ អជ្ឈោសិតព្វំ ឯសេវន្តោ រាគានុសយានំ ឯសេវន្តោ បដិឃានុសយានំ ឯសេវន្តោ វិចិកិច្ឆានុសយានំ ឯសេវន្តោ មានានុសយានំ ឯសេវន្តោ ភវរាគានុសយានំ ឯសេវន្តោ អវិជ្ជានុសយានំ ឯសេវន្តោ ទណ្ឌាទានសត្ថាទានកលហវិគ្គហវាទតុវំតុវំបេសុញ្ញមុសាវាទានំ ឯត្ថេតេ បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តីតិ កោ នុ ខោ ឥមស្ស ភគវតា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ វិភជេយ្យាតិ ។ អថខោ តេសំ ភិក្ខូនំ ឯតទហោសិ អយំ ខោ អាយស្មា មហាកច្ចា-

[២៨៦] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើងទាំងឡាយ សំដែងឧទ្ទេសនេះ ដោយបំប្រួញ មិនបានចែកអត្ថដោយពិស្តារថា ម្នាលភិក្ខុ ចំណែកនៃបបញ្ចសញ្ញារមែង ប្រព្រឹត្តទៅតាមបុរស ព្រោះមានសភាវៈណាជាហេតុ សេចក្តីដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរ គប្បីពោល គប្បីប្រកាន់ (ថាអញ ថាយើង) បើមិនមានក្នុងសភាវៈនុ៎ះទេ សេចក្តីមិនត្រេកអរជាដើមនុ៎ះឯង ហៅថា ទីបំផុតនៃរាគានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃបដិឃានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃវិចិកិច្ឆានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃបដិឃានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃភវរាគានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃអវិជ្ជានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃការកាន់ដំបងកាន់សស្ត្រា ជម្លោះ បង្កហេតុ ទាស់ទែងពោលពាក្យស៊កសៀតថាឯងថាមឹង និងពាក្យមុសា អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកនេះ រមែងរលត់ទៅមិនសេសសល់ក្នុងសភាវៈនុ៎ះដូច្នេះ ហើយក៏ស្រាប់តែស្តេចក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារទៅ ភិក្ខុណាហ្ន៎ គប្បីចែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះ-ភាគទ្រង់សំដែងដោយបំប្រួញ មិនចែកអត្ថឲ្យពិស្តារនេះ ឲ្យពិស្តារទៅបាន ។ ទើបភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា មហាកច្ចានៈ

នោ សត្ថុ ចេវ សំវណ្ណិតោ សម្ភាវិតោ ច វិញ្ញូនំ សព្រហ្មចារីនំ បហោតិ ចាយស្មា មហាកច្ចានោ ឥមស្ស ភគវតា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ វិភជិតុំ យន្នូន មយំ យេនាយស្មា មហាកច្ចានោ តេនុបសង្កមេយ្យាម ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ ឯតមត្ថំ បដិ-បុច្ឆេយ្យាមាតិ ។ អថខោ តេ ភិក្ខូ យេនាយស្មា មហាកច្ចានោ តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា អាយ-ស្មតា មហាកច្ចានេន សទ្ធឹ សម្មោទឹសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មន្តំ មហា-កច្ចានំ ឯតទវោចុំ ឥទំ ខោ នោ អាវុសោ កច្ចាន ភគវា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភជិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បវិដ្ឋោ យតោនិទានំ ភិក្ខុ បុរិសំ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខា សមុទាចរន្តិ ឯត្ថ ចេ នត្ថិ អភិនន្ទិតព្វំ ។ បេ ។ ឯត្ថេតេ បាប-កា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តីតិ

មានអាយុនេះឯង ព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរ ទាំងពួកសព្រហ្មចារី ជាអ្នកប្រាជ្ញក៏សរសើរដែរ មានតែព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុនេះ ទើបអាចនឹងចែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយបំប្រួញ មិនទាន់ចែកអត្ថឲ្យពិស្តារនេះ ឲ្យពិស្តារទៅបាន បើដូច្នោះ គួរយើងទាំង-ឡាយ ចូលទៅរកមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ គប្បីសាកសួរនូវសេចក្តីនេះ នឹងមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ។ ទើបភិក្ខុទាំងនោះ នាំគ្នាចូលទៅរកមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះ នឹងមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុថា ម្នាលអាវុសោកច្ចានៈ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើងទាំងឡាយ សំដែងឧទ្ទេសនេះ ដោយសេចក្តីបំប្រួញ មិនទាន់បានចែកសេចក្តីដោយពិស្តារថា ម្នាលភិក្ខុ ចំណែកនៃបបញ្ចសញ្ញា រមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមបុរស ព្រោះមានសភាវៈណាជាហេតុ សូម្បីសេចក្តីដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរ បើមិនមានក្នុងសភាវៈនុ៎ះទេ ។ បេ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកនេះ តែងរលត់ទៅវិញដោយមិនសេសសល់ក្នុងសភាវៈនុ៎ះដូច្នេះ ហើយក៏ស្រាប់តែស្តេចក្រោកអំពី

តេសំ នោ អាវុសោ កច្ចាន អម្ហាកំ អចិរបក្កន្តស្ស ភគវតោ ឯតទហោសិ ឥទំ ខោ នោ អាវុសោ ភគវា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភជិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បវិដ្ឋោ យតោនិទានំ ភិក្ខុ បុរិសំ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខា សមុទាចរន្តិ ឯត្ថ ចេ នត្ថិ អភិនន្ទិតព្វំ ។ បេ ។ ឯត្ថេតេ បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តីតិ កោ នុ ខោ ឥមស្ស ភគវតា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ វិភជេយ្យាតិ តេសំ នោ អាវុសោ កច្ចាន អម្ហាកំ ឯតទហោសិ អយំ ខោ អាវុសោ អាយស្មា មហាកច្ចានោ សត្ថុ ចេវ សំវណ្ណិតោ សម្ភាវិតោ ច វិញ្ញូនំ សព្រហ្មចារីនំ បហោតិ ចាយស្មា មហាកច្ចានោ ឥមស្ស ភគវតា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ វិភជិតុំ យន្នូន មយំ

អាសនៈចូលទៅកាន់វិហារទៅ ម្នាលអាវុសោកច្ចានៈ កាលបើព្រះមានព្រះភាគរបស់យើងទាំងឡាយ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន យើងទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើង សំដែងឧទ្ទេសនេះដោយសេចក្តីបំប្រួញ មិនទាន់បានចែកសេចក្តីដោយពិស្តារថា ម្នាលភិក្ខុ ចំណែកនៃបបញ្ចសញ្ញា រមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមបុរស ព្រោះមានសភាវៈណាជាហេតុ សូម្បីសេចក្តីដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរ បើមិនមានក្នុងសភាវៈនុ៎ះទេ ។ បេ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកនេះ តែងរលត់ទៅវិញដោយមិនសេសសល់ក្នុងសភាវៈនុ៎ះដូច្នេះ ហើយក៏ស្រាប់តែស្តេចក្រោកអំពីអាសនៈចូលទៅកាន់វិហារទៅ ភិក្ខុណាហ្ន៎ គប្បីចែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយដោយបំប្រួញ មិនទាន់ចែកអត្ថឲ្យពិស្តារនេះ ឱ្យពិស្តារទៅបាន ម្នាលអាវុសោកច្ចានៈ យើងទាំងអស់គ្នានេះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះទៀតថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មហាកច្ចានៈមានអាយុនេះ ព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរ ទាំងពួកសព្រហ្មចារី ជាអ្នកប្រាជ្ញក៏សរសើរដែរ មានតែមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុនេះ ទើបអាចនឹងចែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ ដោយសេចក្តីបំប្រួញ មិនទាន់បានចែកសេចក្តីឲ្យពិស្តារ ឲ្យពិស្តារទៅបាន បើដូច្នោះគួរតែយើង

យេនាយស្មា មហាកច្ចានោ តេនុបសង្កមេយ្យាម ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យាមាតិ វិភជតាយស្មា មហាកច្ចានោតិ ។

[២៤៧] សេយ្យថាបិ អាវុសោ បុរិសោ សារត្ថិកោ សារគវេសី សារបរិយេសនំ ចរមានោ មហតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារតោ[១] អតិក្កម្មេវ មូលំ អតិក្កម្ម ខន្ធំ សាខាបលាសេ សារំ បរិយេសិតព្វំ មញ្ញេយ្យ ឯវំ សម្បទមិទំ អាយស្មន្តានំ សត្ថរិ សម្មុខីភូតេ តំ ភគវន្តំ អតិសិត្វា អម្ហេ ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆិតព្វំ មញ្ញថ[២] សោ ហាវុសោ ភគវា ជានំ ជានាតិ បស្សំ បស្សតិ ចក្ខុភូតោ ញាណភូតោ ធម្មភូតោ ព្រហ្មភូតោ វត្តា បវត្តា អត្ថស្ស និន្នេតា អមតស្ស ទាតា ធម្មស្សាមិ តថាគតោ សោ ចេវ បនេតស្ស កាលោ អហោសិ យំ ភគវន្តំយេវ

១ ឱ. ម. សារវតោ ។ ២ ឱ. មញ្ញេថ ។

ទាំងឡាយ ចូលទៅរកមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ គប្បីសាកសួរនូវសេចក្ដីនេះ នឹងមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុថា សូមមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុចែក (សេចក្ដីនេះឲ្យទាន) ។

[២៤៧] មហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោ ដូចបុរសជាអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ដើរទៅកាន់ទីស្វែងរកខ្លឹមឈើ ហើយដើរហួសខ្លឹមឈើធំ ដែលនៅក្នុងទីនោះ ដើរហួសគល់និងដើម ហើយសំគាល់ថា គួរស្វែងរកខ្លឹមត្រង់មែកនិងស្លឹកទៅវិញ មានឧបមាយ៉ាងណា សេចក្ដីឧបមេយ្យនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ កាលបើព្រះសាស្ដាគង់ក្នុងទីចំពោះមុខនៃលោកមានអាយុទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយ ដើរហួសព្រះមានព្រះភាគនោះ ហើយសំគាល់ថា គប្បីសួរសេចក្ដីនេះនឹងខ្ញុំវិញ ម្នាលអាវុសោ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគនោះតែងទ្រង់ជ្រាបនូវហេតុដែលគួរជ្រាប ទ្រង់ឃើញនូវហេតុដែលគួរឃើញ ព្រះតថាគតនោះ មានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានធម៌មិនវិបរិតកើតហើយ ព្រះអង្គជាបុរសដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គជាអ្នកពោលនូវធម៌ អ្នកប្រាប់នូវធម៌ អ្នកបង្អោននូវប្រយោជន៍ អ្នកឲ្យនូវសេចក្ដីប្រតិបត្តិ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ជាម្ចាស់នៃធម៌ កាលនេះជាកាលគួរដល់ព្រះតថាគតទ្រង់ហើយ លោកទាំងឡាយគប្បីសាកសួរ

ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យាថ យថា វោ ភគវា ព្យាក-
រេយ្យ តថា នំ ធារេយ្យាថាតិ ។ អទ្ធាវុសោ
កច្ចាន ភគវា ជានំ ជានាតិ បស្សំ បស្សតិ
ចក្ខុភូតោ ញាណភូតោ ធម្មភូតោ ព្រហ្មភូតោ
វត្តា បវត្តា អត្ថស្ស និន្នេតា អមតស្ស ទាតា
ធម្មស្សាមិ តថាគតោ សោ ចេវ បនេតស្ស កាលោ
អហោសិ យំ ភគវន្តំយេវ ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យាម
យថា នោ ភគវា ព្យាករេយ្យ តថា នំ ធារេយ្យាម
អបិចាយស្មា មហាកច្ចានោ សត្ថុ ចេវ សំវណ្ណិតោ
សម្ភាវិតោ ច វិញ្ញូនំ សព្រហ្មចារីនំ បហោតិ ចា-
យស្មា មហាកច្ចានោ ឥមស្ស ភគវតា សង្ខិត្តេន
ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស
វិត្ថារេន អត្ថំ វិភជិតុំ វិភជតាយស្មា មហាកច្ចានោ
អគរុកត្វា[១] ។

១ ម. អគរុំ កត្វាតិ ។

នូវសេចក្តីនៃឧទ្ទេសនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគចុះ (បើ) ព្រះមានព្រះភាគនៃយើងទ្រង់សំដែងយ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវឧទ្ទេសនោះដូច្នោះ ។ ម្នាលអាវុសោកច្ចានៈ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបនូវហេតុដែលគួរជ្រាប ទ្រង់ឃើញនូវហេតុដែលគួរឃើញដោយពិតណាស់ ព្រះតថាគតនោះ មានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានធម៌មិនវិបរិតកើតហើយ ព្រះអង្គជាបុរសដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គជាអ្នកពោលនូវធម៌ ជាអ្នកប្រាប់នូវធម៌ អ្នកបង្អោននូវប្រយោជន៍ អ្នកឲ្យនូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ជាម្ចាស់នៃធម៌ កាលនេះជាកាលគួរដល់ព្រះតថាគតនុ៎ះហើយ យើងទាំងឡាយគប្បីសាកសួរនូវសេចក្តីនៃឧទ្ទេសនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគចុះ (បើ) ព្រះមានព្រះភាគនៃយើងទ្រង់សំដែងយ៉ាងណា យើងទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវឧទ្ទេសនោះដូច្នោះ ក៏មែនពិតហើយ ប៉ុន្តែមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរ ទាំងពួកសព្រហ្មចារី ជាអ្នកប្រាជ្ញក៏សរសើរដែរ មហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុនេះ អាចចែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងដោយបំប្រួញ មិនទាន់ចែកអត្ថឲ្យពិស្តារនេះ ឲ្យពិស្តារទៅបាន សូមមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ កុំបង្អែបង្អង់ មេត្តាចែក (សេចក្តីឲ្យទាន) ។

[២៤៨] តេនហាវុសោ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ មហាកច្ចានស្ស បច្ចស្សោសុំ ។ អាយស្មា មហាកច្ចានោ ឯតទវោច យំ ខោ នោ អាវុសោ ភគវា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភជិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បវិដ្ឋោ យតោនិទានំ ភិក្ខុ បុរិសំ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខា សមុទាចរន្តិ ឯត្ថ ចេ នត្ថិ អភិនន្ទិតព្វំ ។ បេ ។ ឯត្ថេតេ បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តីតិ ឥមស្ស ខោ អហំ អាវុសោ ភគវតា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស ឯវំ វិត្ថារេន អត្ថំ អាជានាមិ ចក្ខុញ្ចាវុសោ បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សង្គតិ ផស្សោ ផស្សប្បច្ចយា វេទនា យំ វេទេតិ តំ សញ្ជានាតិ យំ សញ្ជានាតិ

[២៤៨] ព្រះមហាកច្ចានៈឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ ខ្ញុំនឹងសំដែង (ឥឡូវនេះ) ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ឆ្លើយតបព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុថា ព្រះករុណាអាវុសោ ។ ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ បានពោលពាក្យនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើង សំដែងនូវឧទ្ទេសណា ដោយសេចក្តីបំប្រួញ មិនទាន់បានចែកអត្ថ ដោយពិស្តារថា ម្នាលភិក្ខុ ចំណែកនៃបបញ្ចសញ្ញាតែងប្រព្រឹត្តទៅតាមបុរស ព្រោះមានសភាវៈណាជាហេតុ សូម្បីសេចក្តីដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរ បើមិនមានក្នុងសភាវៈនុ៎ះទេ ។ បេ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកនេះ រមែងរលត់ទៅដោយមិនសេសសល់ ក្នុងសភាវៈនុ៎ះដូច្នេះ ហើយក៏ស្រាប់តែស្តេចក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារទៅ ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង ដោយបំប្រួញ មិនទាន់ចែកអត្ថឲ្យពិស្តារនេះ ដោយពិស្តារយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ ចក្ខុវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចក្ខុប្រាសាទនិងរូបារម្មណ៍ ការប្រជុំធម៌ ៣ យ៉ាង (ចក្ខុ ១ រូប ១ ចក្ខុវិញ្ញាណ ១) ឈ្មោះថា ផស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ វេទនាទទួលនូវអារម្មណ៍ណា សញ្ញាក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវអារម្មណ៍នោះ សញ្ញាស្គាល់ច្បាស់នូវអារម្មណ៍ណា

តំ វិតក្កេតិ យំ វិតក្កេតិ តំ បបញ្ចេតិ យំ ប-
បញ្ចេតិ តតោនិទានំ បុរិសំ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខា សមុ-
ទាចរន្តិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេសុ ចក្ខុវិញ្ញេយ្យេសុ
រូបេសុ ។ សោតញ្ចាវុសោ បដិច្ច សទ្ទេ ច ឧប្បជ្ជតិ
សោតវិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឃានញ្ចាវុសោ បដិច្ច គន្ធេ
ច ឧប្បជ្ជតិ ឃានវិញ្ញាណំ... ។ ជិវ្ហញ្ចាវុសោ បដិច្ច
រសេ ច ឧប្បជ្ជតិ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ... ។ កាយញ្ចាវុសោ
បដិច្ច ផោដ្ឋព្វេ ច ឧប្បជ្ជតិ កាយវិញ្ញាណំ... ។
មនញ្ចាវុសោ បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ
តិណ្ណំ សង្គតិ ផស្សោ ផស្សប្បច្ចយា វេទនា យំ វេទេតិ
តំ សញ្ជានាតិ យំ សញ្ជានាតិ តំ វិតក្កេតិ យំ វិតក្កេតិ

វិតក្កៈ ក៏ត្រិះរិះនូវអារម្មណ៍នោះ វិតក្កៈត្រិះរិះនូវអារម្មណ៍ណា បបញ្ចធម៌ធ្វើឲ្យយឺតយូរនូវអារម្មណ៍នោះ បបញ្ចធម៌ធ្វើឲ្យយឺតយូរនូវអារម្មណ៍ណា ចំណែកនៃបបញ្ចសញ្ញារមែងគ្របសង្កត់នូវបុរស ព្រោះមានចក្ខុនិងរូបជាដើមនោះជាហេតុ (សហជាតធម៌ទាំងឡាយ) ក្នុងរូបដែលគេគប្បីដឹងដោយចក្ខុជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន (បណ្ឌិតគប្បីយល់តាមន័យនេះចុះ) ។ ម្នាលអាវុសោ សោតវិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យសោតប្រសាទនិងសទ្ទារម្មណ៍ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោ ឃានវិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យឃានប្រសាទនិងគន្ធារម្មណ៍... ។ ម្នាលអាវុសោ ជិវ្ហាវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យជិវ្ហាប្រសាទនិងរសារម្មណ៍... ។ ម្នាលអាវុសោ កាយវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយប្រសាទនិងផោដ្ឋព្វារម្មណ៍... ។ ម្នាលអាវុសោ មនោវិញ្ញាណ គឺអាវជ្ជនចិត្តឬជវនចិត្តកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យភវង្គចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ ការប្រជុំនៃភវង្គចិត្ត ធម្មារម្មណ៍ និងមនោវិញ្ញាណទាំង ៣ (នេះ) ឈ្មោះថា ផស្សៈ វេទនាកើតឡើងព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ វេទនាទទួលនូវអារម្មណ៍ណា សញ្ញាក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវអារម្មណ៍នោះ សញ្ញាស្គាល់ច្បាស់នូវអារម្មណ៍ណា វិតក្កៈក៏ត្រិះរិះនូវអារម្មណ៍នោះ វិតក្កៈត្រិះរិះនូវអារម្មណ៍

សីហនាទវគ្គស្ស មធុបិណ្ឌិកសុត្តេ វិត្ថារេន និទ្ទេសោ

តំ បបញ្ចេតិ យំ បបញ្ចេតិ តតោនិទានំ បុរិសំ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខា សមុទាចរន្តិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេ-សុ មនោវិញ្ញេយ្យេសុ ធម្មេសុ ។ សោ វតាវុសោ ចក្ខុស្មឹ សតិ រូបេ សតិ ចក្ខុវិញ្ញាណេ សតិ ផស្ស-បញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ផស្ស-បញ្ញត្តិយា សតិ វេទនាបញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ វេទនាបញ្ញត្តិយា សតិ សញ្ញាបញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ សញ្ញាបញ្ញត្តិយា សតិ វិតក្កបញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ វិតក្កបញ្ញត្តិយា សតិ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខាសមុទា-ចរណបញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។ សោ វតាវុសោ សោតស្មឹ សតិ សទ្ទេ សតិ... ។ ឃានស្មឹ សតិ គន្ធេ សតិ... ។ ជិវ្ហាយ សតិ រសេ សតិ... ។ កាយស្មឹ សតិ ផោដ្ឋព្វេ សតិ... ។ មនស្មឹ សតិ ធម្មេ សតិ មនោវិញ្ញាណេ សតិ

ណា បបញ្ចធម៌ធ្វើឲ្យយឺតយូរនូវអារម្មណ៍នោះ បបញ្ចធម៌ធ្វើឲ្យយឺតយូរនូវអារម្មណ៍ណា ចំណែកនៃបបញ្ចសញ្ញាតែងគ្របសង្កត់នូវបុរស ព្រោះមានអារម្មណ៍នោះជាហេតុ (សហជាតធម៌ទាំងឡាយ) ក្នុងអារម្មណ៍ដែលគេគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន បណ្ឌិតគប្បីយល់តាមន័យនេះចុះ ។ ម្នាលអាវុសោ កាលបើចក្ខុប្រសាទ រូបារម្មណ៍និងចក្ខុវិញ្ញាណមានហើយ បុរសនោះឯង នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវផស្សប្បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមានមែន កាលបើផស្សប្បញ្ញត្តិមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវវេទនា-បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមានមែន កាលបើវេទនាបញ្ញត្តិមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវសញ្ញាបញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមានមែន កាលបើសញ្ញាបញ្ញត្តិមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវវិតក្កប្បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមានមែន កាលបើវិតក្កប្បញ្ញត្តិមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវបបញ្ចសញ្ញាសង្ខាសមុ-ទាចរណប្បញ្ញត្តិ គឺសំដែងនូវការគ្របសង្កត់នូវចំណែកនៃបបញ្ចសញ្ញាបាន ហេតុនេះមានមែន ។ ម្នាលអាវុសោ កាលបើសោតប្រសាទនិងសទ្ទារម្មណ៍មានហើយ បុរសនោះឯង... ។ កាលបើឃានប្រសាទនិងគន្ធារម្មណ៍មានហើយ... ។ បើជិវ្ហាប្រសាទនិងរសារម្មណ៍មានហើយ... ។ កាលបើកាយប្រសាទនិងផោដ្ឋព្វារម្មណ៍មានហើយ... ។ កាលបើភវង្គចិត្ត ធម្មារម្មណ៍និងមនោវិញ្ញាណមានហើយ បុរសនោះឯងនឹងធ្វើ

ផស្សប្បញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ផស្សប្បញ្ញត្តិយា សតិ វេទនាបញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ វេទនាបញ្ញត្តិយា សតិ សញ្ញាបញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ សញ្ញាបញ្ញត្តិយា សតិ វិតក្កប្បញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ វិតក្កប្បញ្ញត្តិយា សតិ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខាសមុទាចរណប្បញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។ សោ វតាវុសោ ចក្ខុស្មឹ អសតិ រូបេ អសតិ ចក្ខុវិញ្ញាណេ អសតិ ផស្សប្បញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ផស្សប្បញ្ញត្តិយា អសតិ វេទនាបញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ វេទនាបញ្ញត្តិយា អសតិ សញ្ញាបញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ សញ្ញាបញ្ញត្តិយា អសតិ វិតក្កប្បញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ វិតក្កប្បញ្ញត្តិយា អសតិ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខាសមុទាចរណប្បញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ សោ វតាវុសោ សោតស្មឹ អសតិ សទ្ទេ អសតិ ។ បេ ។

ឲ្យប្រាកដនូវផស្សប្បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមានមែន កាលបើផស្សប្បញ្ញត្តិមានហើយនឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវវេទនាបញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមានមែន កាលបើវេទនាបញ្ញត្តិមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវសញ្ញាបញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមានមែន កាលបើសញ្ញាបញ្ញត្តិមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវវិតក្កប្បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមានមែន កាលបើវិតក្កប្បញ្ញត្តិមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវបបញ្ចសញ្ញាសង្ខាសមុទាចរណប្បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមានមែន ។ ម្នាលអាវុសោ កាលបើចក្ខុប្បសាទមិនមាន រូបារម្មណ៍មិនមាន និងចក្ខុវិញ្ញាណមិនមានហើយ បុរសនោះឯង នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវផស្សប្បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ កាលបើផស្សប្បញ្ញត្តិមិនមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវវេទនាបញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ កាលបើវេទនាបញ្ញត្តិ មិនមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវសញ្ញាបញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ កាលបើសញ្ញាបញ្ញត្តិមិនមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវវិតក្កប្បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ កាលបើវិតក្កប្បញ្ញត្តិមិនមាន នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវបបញ្ចសញ្ញាសង្ខាសមុទាចរណប្បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ កាលបើសោតប្បសាទនិងសទ្ទារម្មណ៍មិនមានហើយ បុរសនោះឯង ។ បេ ។

ឃានស្មឹ អសតិ គន្ធេ អសតិ... ។ ជិវ្ហាយ អសតិ រសេ អសតិ... ។ កាយស្មឹ អសតិ ផោដ្ឋព្វេ អសតិ... ។ មនស្មឹ អសតិ ធម្មេ អសតិ មនោវិញ្ញាណេ អសតិ ផស្សប្បញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ផស្សប្បញ្ញត្តិយា អសតិ វេទនាបញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ វេទនាបញ្ញត្តិយា អសតិ សញ្ញាបញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ សញ្ញាបញ្ញត្តិយា អសតិ វិតក្កប្បញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ វិតក្កប្បញ្ញត្តិយា អសតិ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខាសមុទាចរណប្បញ្ញត្តឹ បញ្ញាបេស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ យំ ខោ នោ អាវុសោ ភគវា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភជិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បវិដ្ឋោ យតោនិទានំ ភិក្ខុ បុរិសំ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខា សមុទាចរន្តិ ឯត្ថ ចេ នត្ថិ អភិនន្ទិតព្វំ ។ បេ ។ ឯត្ថេតេ ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តីតិ

កាលបើឃានប្រសាទនិងគន្ធារម្មណ៍មិនមានហើយ... ។ កាលបើជិវ្ហា-ប្រសាទនិងរសារម្មណ៍មិនមានហើយ... ។ កាលបើកាយប្រសាទនិងផោដ្ឋព្វារម្មណ៍មិនមានហើយ... ។ កាលបើភវង្គចិត្តមិនមាន ធម្មារម្មណ៍មិនមាននិងមនោវិញ្ញាណមិនមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវផស្សប្បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ កាលបើផស្សប្បញ្ញត្តិ មិនមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវវេទនាបញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ កាលបើវេទនាបញ្ញត្តិមិនមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវសញ្ញាបញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ កាលបើសញ្ញាបញ្ញត្តិមិនមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវវិតក្កប្បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ កាលបើវិតក្កប្បញ្ញត្តិមិនមានហើយ នឹងធ្វើឲ្យប្រាកដនូវបបញ្ចសញ្ញាសង្ខាសមុទាចរណប្បញ្ញត្តិបាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើងទាំងឡាយ ទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសណា ដោយសេចក្តីបំប្រួញមិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារថា ម្នាលភិក្ខុ ចំណែកនៃបបញ្ចសញ្ញារមែងគ្របសង្កត់នូវបុរស ព្រោះមានសភាវៈណាជាហេតុទេ សេចក្តីដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរ បើមិនមានក្នុងសភាវៈនុ៎ះទេ ។ បេ ។ អកុសល-ធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយនេះ រមែងរលត់ទៅ ដោយមិនសេសសល់ ក្នុង

ឥមស្ស ខោ អហំ អាវុសោ ភគវតា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស ឯវំ វិត្ថារេន អត្ថំ អាជានាមិ ។ អាកង្ខមានា ច បន តុម្ហេ អាយស្មន្តោ ភគវន្តំយេវ ឧបសង្កមិត្វា ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យាថ យថា នោ ភគវា ព្យាករោតិ តថា នំ ធារេយ្យាថាតិ ។

[២៤៩] អថខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ មហាកច្ចានស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ យំ[១] ខោ នោ ភន្តេ ភគវា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភជិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បវិដ្ឋោ យតោ-និទានំ ភិក្ខុ បុរិសំ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខា សមុទាចរន្តិ

---

១ ឱ. ឥទំ ។

(សភាវៈនុ៎ះ) ដូច្នេះហើយ ក៏ស្រាប់តែស្តេចក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារទៅ ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនៃឧទ្ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង ដោយសេចក្តីបំប្រួញ មិនទាន់ចែកសេចក្តីឲ្យពិស្តារនេះ ដោយពិស្តារយ៉ាងនេះឯង ។ តែថា បើលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយចង់ដឹង (សេចក្តីនេះឲ្យច្បាស់លាស់) គប្បីនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសាកសួរសេចក្តីនេះចុះ (បើ) ព្រះមានព្រះភាគនៃយើងទាំងឡាយ ទ្រង់ព្យាករយ៉ាងណា លោកទាំងឡាយ គប្បីចាំសេចក្តីនោះយ៉ាងនោះចុះ ។

[២៤៩] ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ត្រេកអរអនុមោទនានូវភាសិតរបស់ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ហើយក្រោកអំពីអាសនៈ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបអភិវាទចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ កាលដែលភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានជោគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គទ្រង់សំដែង នូវឧទ្ទេសណា ដោយសេចក្តីបំប្រួញ មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ដល់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គថា ម្នាលភិក្ខុ ចំណែកនៃបបញ្ចសញ្ញា រមែងគ្របសង្កត់នូវបុរស

៤២៣

សីហានាទវគ្គស្ស មធុបិណ្ឌិកសុត្តេ វិភជិតប្បដិបុច្ឆា

ឯត្ថ ចេ នត្ថិ អភិនន្ទិតព្វំ ។ បេ ។ ឯត្ថេតេ បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តីតិ តេសំ នោ ភន្តេ អម្ហាកំ អចិរប្បក្កន្តស្ស ភគវតោ ឯតទហោសិ ឥទំ ខោ នោ អាវុសោ ភគវា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភជិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បវិដ្ឋោ យតោនិទានំ ភិក្ខុ បុរិសំ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខា សមុទាចរន្តិ ឯត្ថ ចេ នត្ថិ អភិនន្ទិតព្វំ អភិវទិតព្វំ អជ្ឈោសិតព្វំ ឯសេវន្តោ រាគានុសយានំ ឯសេវន្តោ បដិឃានុសយានំ ឯសេវន្តោ ទិដ្ឋានុសយានំ ឯសេវន្តោ វិចិកិច្ឆានុសយានំ ឯសេវន្តោ មានានុសយានំ ឯសេវន្តោ ភវរាគានុសយានំ ឯសេវន្តោ អវិជ្ជានុសយានំ ឯសេវន្តោ ទណ្ឌាទានសត្ថាទានកលហវិគ្គហវិវាទតុវំតុវំបេសុញ្ញមុសាវាទានំ ឯត្ថេតេ បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តីតិ

ព្រោះមានសភាវៈណាជាហេតុ សេចក្តីដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរ បើមិនក្នុងសភាវៈនុ៎ះទេ ។ បេ ។ អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយនេះ រមែងរលត់ទៅ ដោយមិនសេសសល់ក្នុងសភាវៈនុ៎ះដូច្នេះ ហើយក៏ស្រាប់តែស្តេចក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារទៅ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគដ៏ចម្រើន កាលព្រះមានព្រះភាគស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះ ដោយសេចក្តីបំប្រួញណាស់ មិនទាន់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារថា ម្នាលភិក្ខុ ចំណែកនៃបបញ្ច-សញ្ញា រមែងគ្របសង្កត់នូវបុរស ព្រោះមានសភាវៈណាជាហេតុ សូម្បីសេចក្តីដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរ គប្បីពោល គប្បីប្រកាន់ (ថាអញ ថាយើង) បើមិនមានក្នុងសភាវៈនុ៎ះទេ សេចក្តីមិនត្រេកអរជាដើមនុ៎ះឯងហៅថា ទីបំផុតនៃរាគានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃបដិឃានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃទិដ្ឋានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃវិចិកិច្ឆានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃមានានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃភវរាគានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃអវិជ្ជានុស័យ ហៅថា ទីបំផុតនៃការកាន់ដំបង កាន់សស្ត្រា បង្កហេតុជម្លោះ ទាស់ទែង ពោលពាក្យចាក់ដោតថាឯងថាមឹង និងពាក្យមុសាវាទ អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយនេះ រមែងរលត់ទៅដោយមិនសេសសល់

កោ នុ ខោ ឥមស្ស ភគវតា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ វិភ-ជេយ្យាតិ ។ តេសំ នោ ភន្តេ អម្ហាកំ ឯតទហោសិ អយំ ខោ អាយស្មា មហាកច្ចានោ សត្ថុ ចេវ សំវណ្ណិតោ សម្ភាវិតោ ច វិញ្ញូនំ សព្រហ្មចារីនំ បហោតិ ចាយស្មា មហាកច្ចានោ ឥមស្ស ភគវតា សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ វិភជិតុំ យន្នូន មយំ យេនាយស្មា មហាកច្ចានោ តេនុបសង្កមេយ្យាម ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហា-កច្ចានំ ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យាមាតិ ។ អថខោ មយំ ភន្តេ យេនាយស្មា មហាកច្ចានោ តេនុបសង្កមិម្ហ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកច្ចានំ ឯតមត្ថំ បដិ-បុច្ឆិម្ហ ។ តេសំ នោ ភន្តេ អាយស្មតា មហាកច្ចានេន ឥមេហិ អាការេហិ ឥមេហិ បទេហិ ឥមេហិ ព្យញ្ជនេហិ អត្ថោ វិភត្តោតិ ។ បណ្ឌិតោ ភិក្ខវេ

ក្នុងសភាវៈនុ៎ះដូច្នេះ ហើយក៏ស្រាប់តែស្តេចក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារទៅ ភិក្ខុណាហ្ន៎ នឹងគប្បីចែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងដោយបំព្រួញ មិនទាន់ចែកអត្ថ ឲ្យពិស្តារនេះឲ្យពិស្តារទៅបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា មហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុនេះឯង ព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរទាំងពួកសព្រហ្មចារីជាអ្នកប្រាជ្ញក៏សរសើរដែរ មានតែមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុនេះ ទើបនឹងអាចចែកសេចក្តីនៃឧទ្ទេសនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងដោយបំព្រួញ មិនទាន់ចែកអត្ថឲ្យពិស្តារ ឲ្យពិស្តារទៅបាន បើដូច្នោះ គួរយើងទាំងឡាយចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុលុះចូលទៅដល់ហើយ គប្បីសាកសួរសេចក្តីនេះ នឹងមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទើបខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ នាំគ្នាចូលទៅរកមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានសាកសួរសេចក្តីនេះ នឹងមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ បានចែកសេចក្តីដោយអាការទាំងនេះ ដោយបទទាំងនេះ ដោយព្យញ្ជនៈទាំងនេះ ដល់យើងទាំងឡាយនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សរសើរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សីហនាទវគ្គស្ស មធុបិណ្ឌិកសុត្តេ អានន្ទត្ថេរឧបមាវចនំ

មហាកច្ចានោ មហាបញ្ញោ ភិក្ខវេ មហាកច្ចានោ មញ្ចេបិ តុម្ហេ ភិក្ខវេ ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យាថ អហម្បិ តំ ឯវមេវំ ព្យាករេយ្យំ យថា តំ មហាកច្ចានេន ព្យាកតំ ឯសោ ចេវ ឯតស្ស អត្ថោ ឯវញ្ច នំ ធារេថាតិ ។

[២៨០] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សេយ្យថាបិ ភន្តេ បុរិសោ ជិឃច្ឆាទុព្វល្យបរេតោ មធុបិណ្ឌិកំ អធិគច្ឆេយ្យ សោ យតោ យតោ សាយេយ្យ លភេថេវ[១] សាទុំ រសំ[២] អសេចនកំ

១ ឱ. លភេថ ។ ម. សាទុរសំ ។

មហាកច្ចានៈ (នេះ) ជាបណ្ឌិត[១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាកច្ចានៈ (នេះ) ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន[២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាអ្នកទាំងឡាយ សាកសួរសេចក្តីនេះនឹងតថាគត តថាគតក៏គង់ព្យាករសេចក្តីនោះយ៉ាងហ្នឹងដែរ មហាកច្ចានៈព្យាករសេចក្តីនៃឧទ្ទេសនោះយ៉ាងណា សេចក្តីនៃឧទ្ទេសនេះយ៉ាងហ្នឹងហើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំនូវសេចក្តីនោះចុះ ។

[២៥០] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចបុរសដែលសេចក្តីស្រេកឃ្លាន គ្របសង្កត់ឲ្យមានកម្លាំងថយហើយស្រាប់តែបាននំផ្អែម បុរសនោះបានទទួលរសក្នុងកាលណា ក៏បាននូវរសឆ្ងាញ់ដែលមិនលាយដោយទឹកឧម្មតា ក្នុងកាលណោះ សេចក្តីនេះ

---

១ បណ្ឌិតក្នុងទីនេះបានដល់បុគ្គលប្រកបដោយអង្គ ៤ នេះគឺ ធាតុកុសលោ ឈ្លាសវៃក្នុងពួកធាតុ ១ អាយតនកុសលោ ឈ្លាសវៃក្នុងពួកអាយតនៈ ១ បច្ចយាការកុសលោ ឈ្លាសវៃក្នុងបច្ចយាការនៃបដិច្ចសមុប្បាទ ១ ការណាការណកុសលោ ឈ្លាសវៃក្នុងហេតុនិងមិនមែនហេតុ ១ ។ ២ មានបញ្ញាច្រើនក្នុងទីនេះ សំដៅយកបញ្ញាដែលកំណត់ដឹងនូវអត្ថគឺផលរបស់ហេតុ ឬសេចក្តីអធិប្បាយ ១ ធម៌គឺហេតុជាទីកើតនៃផល ឬបាលី ១ និរុត្តិគឺពាក្យពោលនូវអត្ថនិងធម៌មិនវិបរិត ១ បដិភាណ ស្ទាត់ជំនាញក្នុងអត្ថនិងធម៌ទាំងនិរុត្តិ ១ ។ អដ្ឋកថា ។

ឯវមេវ ខោ ភន្តេ ចេតសោ ភិក្ខុ ទព្វជាតិកោ យតោ យតោ ឥមស្ស ធម្មបរិយាយស្ស បញ្ញាយ អត្ថំ ឧបបរិក្ខេយ្យ លភេថ ចេវ[១] អត្តមនតំ លភេថ ច ចេតសោ បសាទំ កោ នាមាយំ ភន្តេ ធម្មបរិយាយោតិ ។ តស្មាតិហ ត្វំ អានន្ទ ឥមំ ធម្មបរិយាយំ មធុបិណ្ឌិកបរិយាយោត្វេវ នំ ធារេហីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

មធុបិណ្ឌិកសុត្តំ អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. ម. លភេថេវ ។

យ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុដែលមានជាតិជាអ្នករិះរំពឹង មានសភាពជាបណ្ឌិត គប្បីកំណត់នូវសេចក្តីនៃធម្មបរិយាយនេះ ដោយបញ្ញាក្នុងកាលណា ក៏បាននូវភាវៈជាអ្នកមានចិត្តរីករាយផង បាននូវសេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តផង (ក្នុងកាលណោះ) ដូច្នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម្មបរិយាយនេះឈ្មោះដូចម្តេច ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកចាំនូវសេចក្តីនោះថា ធម្មបរិយាយនេះ ឈ្មោះមធុបិណ្ឌិកបរិយាយដូច្នេះចុះ ។ ព្រះមានព្រះភាគបានសំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ពេញចិត្ត ត្រេកអរ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មធុបិណ្ឌិកសូត្រ ទី ៨ ។

នវមំ ទ្វេធាវិតក្កសុត្តំ

[២៤១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

[២៤២] ភគវា ឯតទវោច បុព្វេ វ មេ ភិក្ខវេ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ឯតទហោសិ យន្នូនាហំ ទ្វេធា[១] កត្វា ទ្វេធា កត្វា វិតក្កេ វិហរេយ្យន្តិ សោ ខោ អហំ ភិក្ខវេ យោ ចាយំ កាមវិតក្កោ យោ ច ព្យាបាទវិតក្កោ យោ ច វិហឹសាវិតក្កោ ឥមំ ឯកំ ភាគមកាសឹ យោ ចាយំ នេក្ខម្មវិតក្កោ យោ ច អព្យាបាទវិតក្កោ យោ ច អវិហឹសាវិតក្កោ ឥមំ ទុតិយំ ភាគមកាសឹ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខវេ ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជតិ កាមវិតក្កោ សោ ឯវំ បជានាមិ ឧប្បន្នោ ខោ មេ អយំ កាមវិតក្កោ

១ ឱ. ម. ទ្វិធាតិ ទិស្សតិ ។

ទ្វេធាវិតក្កសូត្រទី ៩

[២៥១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំង-ឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ឆ្លើយតបពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

[២៥២] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ កាលដែលតថាគតនៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ ក្នុងកាលមុនអំពីការត្រាស់ដឹង មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញត្រូវធ្វើវិតក្កៈឲ្យជាចំណែកពីរ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (លុះត្រិះរិះដូច្នេះហើយ) តថាគតនោះឯង ក៏ធ្វើនូវកាមវិតក្កៈ ព្យាបាទវិតក្កៈ និងវិហឹសាវិតក្កៈនេះឲ្យជាចំណែកទី ១ ធ្វើនូវនេក្ខម្មវិតក្កៈ អព្យាបាទវិតក្កៈ និងអវិហឹសាវិតក្កៈនេះឲ្យជាចំណែកទី ២ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលតថាគតនោះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅយ៉ាងនេះហើយ កាមវិតក្កៈនោះ កើតឡើង តថា-គត ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាមវិតក្កៈនេះ កើតឡើងដល់តថាគតហើយ

សោ ច ខោ អត្តព្យាពាធាយបិ សំវត្តតិ បរព្យាពាធាយបិ សំវត្តតិ ឧភយព្យាពាធាយបិ សំវត្តតិ បញ្ញានិរោធិកោ វិឃាតបក្ខិកោ អនិព្វានសំវត្តនិកោ អត្តព្យាពាធាយ សំវត្តតីតិបិ មេ ភិក្ខវេ បដិសញ្ចិក្ខតោ អព្ភត្ថំ គច្ឆតិ បរព្យាពាធាយ សំវត្តតីតិបិ មេ ភិក្ខវេ បដិសញ្ចិក្ខតោ អព្ភត្ថំ គច្ឆតិ ឧភយព្យាពាធាយ សំវត្តតីតិបិ មេ ភិក្ខវេ បដិសញ្ចិក្ខតោ អព្ភត្ថំ គច្ឆតិ បញ្ញានិរោធិកោ វិឃាតបក្ខិកោ អនិព្វានសំវត្តនិកោតិបិ មេ ភិក្ខវេ បដិសញ្ចិក្ខតោ អព្ភត្ថំ គច្ឆតិ ។ សោ ខោ អហំ ភិក្ខវេ ឧប្បន្នុប្បន្នំ កាមវិតក្កំ បជហាមេវ វិនោទនមេវ ព្យន្តមេវ[១] នំ អកាសឹ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខវេ ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ

---

១ ឱ. ព្យន្តេវ ។

កាមវិតក្កៈនោះឯង តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាងលើគឺខ្លួនឯងនិងបុគ្គលដទៃផង (កាមវិតក្កៈនេះ) ជាធម៌ធ្វើបញ្ញាឲ្យរលត់ ជាចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតពិចារណាឃើញថា កាមវិតក្កៈនេះតែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនដូច្នេះ ក៏កាមវិតក្កៈនោះ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតទើបតែពិចារណាឃើញថា កាមវិតក្កៈនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃដូច្នេះ ក៏កាមវិតក្កៈនោះដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតទើបតែពិចារណាឃើញ កាមវិតក្កៈនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង គឺខ្លួនឯងនិងបុគ្គលដទៃដូច្នេះ ក៏កាមវិតក្កៈនោះដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពិចារណាឃើញថា កាមវិតក្កៈនេះជាធម៌ធ្វើបញ្ញាឲ្យរលត់ ជាចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វានដូច្នេះ កាមវិតក្កៈនោះដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបតថាគតនោះ លះបង់គឺបន្ទោបង់នូវកាមវិតក្កៈដែលកើតឡើងហើយ ៗ ធ្វើកាមវិតក្កៈនោះមិនឲ្យសេសសល់នៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ តថាគតនោះជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស

បហិតត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជតិ ព្យាបាទវិតក្កោ ។ បេ ។ ឧប្បជ្ជតិ វិហឹសាវិតក្កោ សោ ឯវំ បជា-នាមិ ឧប្បន្នោ ខោ មេ អយំ វិហឹសាវិតក្កោ សោ ច ខោ អត្តព្យាពាធាយបិ សំវត្តតិ បរព្យាពាធាយបិ សំវត្តតិ ឧភយព្យាពាធាយបិ សំវត្តតិ បញ្ញានិរោធិកោ វិឃាតបក្ខិកោ អនិព្វានសំវត្តនិកោ អត្តព្យាពាធាយ សំវត្តតីតិបិ មេ ភិក្ខវេ បដិសញ្ចិក្ខតោ អព្ភត្ថំ គច្ឆតិ បរព្យាពាធាយ សំវត្តតីតិបិ មេ ភិក្ខវេ បដិ-សញ្ចិក្ខតោ អព្ភត្ថំ គច្ឆតិ ឧភយព្យាពាធាយ សំវត្តតី-តិបិ មេ ភិក្ខវេ បដិសញ្ចិក្ខតោ អព្ភត្ថំ គច្ឆតិ បញ្ញានិរោធិកោ វិឃាតបក្ខិកោ អនិព្វានសំវត្តនិកោ-តិបិ មេ ភិក្ខវេ បដិសញ្ចិក្ខតោ អព្ភត្ថំ គច្ឆតិ ។

មានចិត្តបញ្ជូនទៅយ៉ាងនេះហើយ ព្យាបាទវិតក្កៈនោះក៏កើតឡើង ។ បេ ។ វិហឹសាវិតក្កៈនោះក៏កើតឡើង តថាគតដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា វិហឹសា-វិតក្កៈនេះ កើតឡើងដល់អាត្មាអញហើយ ក៏ឯវិហឹសាវិតក្កៈនោះឯង តែង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀន បុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង គឺខ្លួនឯង និងបុគ្គលដទៃផង ជាធម៌ធ្វើបញ្ញាឲ្យរលត់ ជាចំណែកនៃសេចក្ដី ចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគត ទើបតែនឹងពិចារណាថា វិហឹសាវិតក្កៈនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនដូច្នេះ ក៏វិហឹសាវិតក្កៈនោះ ដល់នូវសេចក្ដីវិនាសទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតពិចារណាថា វិហឹសាវិតក្កៈនេះតែង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀននូវបុគ្គលដទៃដូច្នេះ វិហឹសាវិតក្កៈនោះ ក៏ដល់ នូវសេចក្ដីវិនាសទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតពិចារណាឃើញថា វិហឹសាវិតក្កៈនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង គឺខ្លួនឯងនិង បុគ្គលដទៃដូច្នេះ វិហឹសាវិតក្កៈនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្ដីវិនាសទៅ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ កាលតថាគតពិចារណាឃើញថា វិហឹសាវិតក្កៈនេះជាធម៌ធ្វើ បញ្ញាឲ្យរលត់ ជាចំណែកនៃសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានដូច្នេះ វិហឹសាវិតក្កៈនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្ដីវិនាសទៅ ។

សោ ខោ អហំ ភិក្ខវេ ឧប្បន្នុប្បន្នំ វិហឹសាវិតក្កំ បជហមេវ វិនោទនមេវ ព្យន្តមេវ នំ អកាសឹ ។ យញ្ញទេវ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ពហុលមនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ តថា តថា នតិ ហោតិ ចេតសោ ។ កាមវិតក្កំ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ពហុលមនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ បហាសិ នេក្ខម្មវិតក្កំ កាមវិតក្កំ ពហុលមកាសិ តស្ស តំ កាមវិតក្កាយ ចិត្តំ នមតិ ។ ព្យាបា-ទវិតក្កំ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ... ។ វិហឹសាវិតក្កំ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ពហុលមនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ បហា-សិ អវិហឹសាវិតក្កំ វិហឹសាវិតក្កំ ពហុលមកាសិ តស្ស តំ វិហឹសាវិតក្កាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ វស្សានំ បច្ឆិមេ មាសេ សរទសមយេ កិដ្ឋសម្ពាធេ គោបាលកោ គាវោ រក្ខេយ្យ សោ គាវោ តតោ តតោ ទណ្ឌេន អាកោដេយ្យ បដិ-កោដេយ្យ សន្និរុន្ធេយ្យ សន្និវារេយ្យ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ បស្សតិ ហិ សោ ភិក្ខវេ គោបាលកោ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបតថាគតនោះឯងលះបង់ គឺបន្ទោបង់នូវវិហឹសាវិ-តក្កៈដែលកើតឡើងហើយ ៗ ធ្វើវិហឹសាវិតក្កៈនោះមិនឲ្យសេសសល់នៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវអារម្មណ៍ដ៏ច្រើនដោយអាការណា ៗ ចិត្តក៏បង្អោនទៅកាន់អារម្មណ៍នោះ ដោយអាការនោះ ៗ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវកាមវិតក្កៈឲ្យច្រើនហើយ ក៏ឈ្មោះថា លះបង់នូវនេក្ខម្មវិតក្កៈ បើធ្វើនូវកាមវិតក្កៈឲ្យច្រើនហើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះនឹងឱនទៅ ដើម្បីកាមវិតក្កៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុ (ត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ) នូវព្យា-បាទវិតក្កៈ... ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវវិហឹសាវិតក្កៈឲ្យច្រើនហើយ ឈ្មោះថា លះបង់នូវវិហឹសា-វិតក្កៈ បើធ្វើនូវវិហឹសាវិតក្កៈឲ្យច្រើនហើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះនឹងឱនទៅដើម្បីវិហឹសាវិតក្កៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាគង្វាលគោ រក្សាគោទាំងឡាយ ក្នុងទីចង្អៀតដោយសំណាបក្នុងសរទសម័យ គឺខែជាខាងចុងនៃវស្សានរដូវ គង្វាលគោនោះវាយគោ កៀងប្រមូលនូវគោទាំង-ឡាយអំពីទីចង្អៀតនោះ ៗ ដោយដំបង ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា គង្វាលគោនោះឃើញនូវទោស គឺការ

៤៣១

សីហនាទវគ្គស្ស ទ្វេធាវិតក្កសុត្តេ ឆព្វិធោ វិតក្កោ

តតោនិទានំ វធំ វា ពន្ធំ វា ជានឹ វា គរហំ វា ឯវមេវ ខោ អហំ ភិក្ខវេ អទ្ទសំ អកុសលានំ ធម្មានំ អាទីនវំ ឱការំ សង្កិលេសំ កុសលានំ ធម្មានំ នេក្ខម្មេ អានិសំសំ វោទានបក្ខំ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខវេ ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជតិ នេក្ខម្មវិតក្កោ សោ ឯវំ បជានាមិ ឧប្បន្នោ ខោ មេ អយំ នេក្ខម្មវិតក្កោ សោ ច ខោ នេវ អត្តព្យាពាធាយ សំវត្តតិ ន បរព្យាពាធាយ សំវត្តតិ ន ឧភយព្យាពាធាយ សំវត្តតិ បញ្ញាវុឌ្ឍិកោ អវិឃាតបក្ខិកោ និព្វានសំវត្តនិកោ រត្តិញ្ចេបិ នំ ភិក្ខវេ អនុវិតក្កេយ្យំ អនុវិចារេយ្យំ នេវ តតោនិទានំ ភយំ សមនុបស្សាមិ ។ ទិវសញ្ចេបិ នំ ភិក្ខវេ អនុវិតក្កេយ្យំ អនុវិចារេយ្យំ នេវ តតោនិទានំ ភយំ សមនុបស្សាមិ ។ រត្តិន្ទិវញ្ចេបិ នំ ភិក្ខវេ

សម្រាប់ ការចាប់ចង សេចក្ដីវិនាស និងពាក្យតិះដៀល ព្រោះតែគោស៊ីស្រូវរបស់បុគ្គលដទៃនោះជាហេតុ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ តថាគតបានឃើញនូវទោសដ៏ថោកទាប សៅហ្មង របស់អ-កុសលធម៌ទាំងឡាយ និងអានិសង្សខាងសេចក្ដីផូរផង់ក្នុងនេក្ខម្មៈ របស់កុសលធម៌ទាំងឡាយយ៉ាងនោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលតថា-គតនោះជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតនូវកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅយ៉ាងនេះហើយ នេក្ខម្មវិតក្កៈកើតឡើង តថាគតតែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេក្ខម្មវិតក្កៈនេះកើតឡើងដល់អាត្មាអញហើយ នេក្ខម្មវិតក្កៈនោះឯង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងទេ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃទេ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង គឺខ្លួនឯងនិងបុគ្គលដទៃទេ ជាវិតក្កៈធ្វើបញ្ញាឲ្យចម្រើន ជាចំណែកនៃសេចក្ដីមិនចង្អៀតចង្អល់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទុកជាតថាគតត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវនេក្ខម្មវិតក្កៈនោះអស់មួយរាត្រី តថាគតក៏មិនបានឃើញភ័យ ព្រោះមាននេក្ខម្មវិតក្កៈនោះជាហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទុកជាតថាគតត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវនេក្ខម្មវិតក្កៈនោះអស់ ១ ថ្ងៃ ក៏តថាគតមិនបានឃើញនូវភ័យព្រោះមាននេក្ខម្មវិតក្កៈនោះជាហេតុឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

អនុវិតក្កេយ្យំ អនុវិចារេយ្យំ នេវ តតោនិទានំ ភយំ សមនុបស្សាមិ ។ អបិច ខោ មេ អតិចិរំ អនុវិតក្កយតោ អនុវិចារយតោ កាយោ កិលមេយ្យ កាយេ កិលន្តេ[១] ចិត្តំ ឩហញ្ញេយ្យ[២] ឩហតេ ចិត្តេ អារា ចិត្តំ សមាធិម្ហាតិ សោ ខោ អហំ ភិក្ខវេ អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សណ្ឋបេមិ សន្និសីទេមិ ឯកោទឹ[៣] ករោមិ សមាទហាមិ តំ កិស្ស ហេតុ មា មេ ចិត្តំ ឧគ្ឃាដីតិ[៤] ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខវេ ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ឧប្បជ្ជតិ អព្យាបាទវិតក្កោ ។ បេ ។ ឧប្បជ្ជតិ អវិហឹសាវិតក្កោ សោ ឯវំ បជានាមិ ឧប្បន្នោ ខោ មេ អយំ អវិហឹសាវិតក្កោ សោ ច ខោ នេវ អត្តព្យាពាធាយ សំវត្តតិ ន បរព្យាពាធាយ សំវត្តតិ ន ឧភយព្យាពាធាយ សំវត្តតិ បញ្ញាវុឌ្ឍិកោ អវិឃាតបក្ខិកោ និព្វានសំវត្តនិកោ រត្តិញ្ចេបិ នំ ភិក្ខវេ

---

១ ម. កិលមន្តេ ។ ២ ឱ. ម. ឩហញ្ញេយ្យ ។ ៣ ឱ. ឯកោទិ ។ ៤ ឱ. ឧហានីតិ ។ ម. ឧហាតីតិ ។

បើទុកជាតថាគតត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវនេក្ខម្មវិតក្កៈនោះអស់យប់និងថ្ងៃ ក៏តថាគតមិនបានឃើញភ័យ ព្រោះមាននេក្ខម្មវិតក្កៈនោះជាហេតុឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត តថាគតនោះឯងគិតថា កាលតថាគតកំពុងត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ យូរពេកទៅ កាយក៏លំបាក កាលបើកាយលំបាកហើយ ចិត្តក៏រួញរា កាលបើចិត្តរួញរាហើយ ចិត្តក៏ឆ្ងាយអំពីសមាធិ ទើបតម្កល់ចិត្តឲ្យនឹងនៅតែខាងក្នុង ធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ ធ្វើចិត្តឲ្យមានអារម្មណ៍តែមួយ តាំងចិត្តឲ្យមាំ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតថាគតឃាត់ចិត្តថា ចិត្តរបស់តថាគតកុំរវើរវាយឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើតថាគតជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅយ៉ាងនេះហើយ អព្យាបាទវិតក្កៈ ក៏កើតឡើង ។ បេ ។ អវិហឹសាវិតក្កៈក៏កើតឡើង តថាគតនោះដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អវិហឹសាវិតក្កៈនេះកើតឡើងដល់អាត្មាអញហើយ ក៏ឯអវិហឹសាវិតក្កៈនោះឯង មិនបានប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងទេ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃទេ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង គឺខ្លួនឯងនិងបុគ្គលដទៃទេ ជាវិតក្កៈធ្វើបញ្ញាឲ្យចម្រើន ជាចំណែកនៃសេចក្តីមិនចង្អៀតចង្អល់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

អនុវិតក្កេយ្យំ អនុវិចារេយ្យំ នេវ តតោនិទានំ ភយំ សមនុបស្សាមិ ។ ទិវសញ្ចេបិ នំ ភិក្ខវេ អនុវិតក្កេយ្យំ អនុវិចារេយ្យំ នេវ តតោនិទានំ ភយំ សមនុបស្សាមិ ។ រត្តិន្ទិវញ្ចេបិ នំ ភិក្ខវេ អនុវិតក្កេយ្យំ អនុវិចារេយ្យំ នេវ តតោនិទានំ ភយំ សមនុបស្សាមិ ។ អបិច ខោ មេ អតិចិរំ អនុវិតក្កយតោ អនុវិចារយតោ កាយោ កិលមេយ្យ កាយេ កិលន្តេ ចិត្តំ ឩហញ្ញេយ្យ ឩហតេ ចិត្តេ អារា ចិត្តំ សមាធិម្ហាតិ សោ ខោ អហំ ភិក្ខវេ អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សណ្ឋាបេមិ សន្និសីទេមិ ឯកោទឹ ករោមិ សមាទហាមិ តំ កិស្ស ហេតុ មា មេ ចិត្តំ ឧគ្ឃាដីតិ ។ យញ្ញទេវ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ពហុលមនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ តថា តថា នតិ ហោតិ ចេតសោ ។ នេក្ខម្មវិតក្កំ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ពហុលមនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ

បើទុកជាតថាគតត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវអវិហឹសាវិតក្កៈនោះអស់ ១ រាត្រីហើយ ក៏តថាគតមិនបានឃើញនូវភ័យព្រោះមានអវិហឹសា-វិតក្កៈនោះជាហេតុឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទុកជាតថាគតត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវអវិហឹសាវិតក្កៈនោះអស់ ១ ថ្ងៃ ក៏តថាគតមិនបានឃើញនូវភ័យ ព្រោះមានអវិហឹសាវិតក្កៈនោះ ជាហេតុឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទុកជាតថាគតត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវអវិហឹសាវិតក្កៈនោះ អស់យប់និងថ្ងៃ ក៏តថាគតមិនបានឃើញនូវភ័យ ព្រោះមានអវិហឹសាវិតក្កៈនោះ ជាហេតុឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត តថាគតនោះឯងគិតថា កាលអាត្មាអញត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចា-រណារឿយ ៗ យូរពេកទៅ កាយក៏លំបាក កាលបើកាយលំបាកហើយ ចិត្តក៏រួញរា កាលបើចិត្តរួញរាហើយ ចិត្តក៏ឆ្ងាយអំពីសមាធិ ទើបតម្កល់ចិត្តឲ្យនឹងនៅតែខាងក្នុង ធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ ធ្វើចិត្តឲ្យមានអារម្មណ៍តែមួយ តាំងចិត្តឲ្យមាំ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតថាគតឃាត់ចិត្តថា ចិត្តរបស់តថាគត កុំរួញរាឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវអារម្មណ៍ដ៏ច្រើនដោយអាការណា ៗ ចិត្តក៏ឱនទៅកាន់អារម្មណ៍នោះ ដោយអាការនោះ ៗ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវនេក្ខម្មវិតក្កៈដោយច្រើនហើយ

បហាសិ កាមវិតក្កំ នេក្ខម្មវិតក្កំ ពហុលមកាសិ តស្ស តំ នេក្ខម្មវិតក្កាយ ចិត្តំ នមតិ ។ អព្យាបាទវិតក្កំ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ... ។ អវិហឹសាវិតក្កំ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ពហុលមនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ បហាសិ វិហឹសាវិតក្កំ អវិហឹសាវិតក្កំ ពហុលមកាសិ តស្ស តំ អវិហឹសាវិតក្កាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ គិម្ហានំ បច្ឆិមេ មាសេ សព្វបស្សេសុ គាមន្តសម្ភវេសុ[១] គោបាលកោ គាវោ រក្ខេយ្យ តស្ស រុក្ខមូលគតស្ស វា អព្ភោកាសគតស្ស វា សតិករណីយមេវ ហោតិ ឯតា គាវោតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ សតិករណីយមេវ អហោសិ ឯតេ ធម្មាតិ ។

[២៤៣] អារទ្ធំ ខោ បន មេ ភិក្ខវេ វីរិយំ អហោសិ អសល្លីនំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បម្មុដ្ឋា[២] បស្សទ្ធោ កាយោ អសារទ្ធោ សមាហិតំ ចិត្តំ ឯកគ្គំ សោ ខោ អហំ ភិក្ខវេ វិវិច្ចេវ

---

១ ឱ. ម. សព្វសស្សេសុ គាមន្តសម្ភតេសុ ។ ២ ឱ. អសម្មុដ្ឋា ។ ម. អសំមុដ្ឋា ។

ឈ្មោះថា លះបង់នូវកាមវិតក្កៈ ហើយធ្វើនេក្ខម្មវិតក្កៈឲ្យចម្រើន ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងឱនទៅដើម្បីនេក្ខម្មវិតក្កៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុត្រិះរិះរឿយ ៗ នូវអព្យាបាទវិតក្កៈ... ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ នូវអវិហឹសាវិតក្កៈឲ្យច្រើនហើយ ឈ្មោះថា លះបង់នូវវិហឹសាវិតក្កៈ ធ្វើអវិហឹសាវិតក្កៈឲ្យចម្រើន ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងឱនទៅដើម្បីអវិហឹសាវិតក្កៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចគង្វាលគោរក្សាគោទាំងឡាយ ក្នុងទីទាំងពួងដែលមាននៅក្នុងស្រុក ក្នុងខែជាខាងចុងនៃគិម្ហរដូវ គង្វាលគោនោះ ទោះចូលទៅកាន់ទីជិតឈើឬចូលទៅនៅក្នុងទីវាល គួរធ្វើសតិថា គោទាំងឡាយមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ សេចក្តីនោះយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរធ្វើសតិថា ធម៌ទាំងឡាយមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ សេចក្តីនេះក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[២៥៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាមដែលតថាគតបានផ្តើមហើយ មិនបន្ធូរបន្ថយឡើយ ទាំងស្មារតីក៏តថាគតប្រុងមិនឲ្យមានភ្លាត់ កាយសោតក៏ស្ងប់រម្ងាប់មិនក្រវល់ក្រវាយ ចិត្តក៏នឹងល្អ ជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតថាគតឯង ស្ងាត់

កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសឹ ។ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ... ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសឹ ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេសឹ សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរាមិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរាមិ ។ អយំ ខោ មេ ភិក្ខវេ រត្តិយា បឋមេ យាមេ បឋមា វិជ្ជា អធិគតា អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។

ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ ចូលបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាអារម្មណ៍ ។ លុះតថាគតបានដល់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតកើតមានក្នុងសន្តាន ចិត្តប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីសមាធិ ព្រោះរម្ងាប់បង់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈ ។ បេ ។ ចូលតតិយជ្ឈាន... ។ ចូលចតុត្ថជ្ឈាន ។ កាលដែលចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ គួរដល់កម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនបានញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ តថាគតនោះក៏បង្អោនចិត្តទៅក្នុងបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ តថាគតនោះ រលឹកនូវជាតិដែលអាស្រ័យនៅពីមុនមកបានច្រើនប្រការ គឺរលឹកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ រលឹកនូវជាតិដែលអាស្រ័យនៅពីមុនមកបានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទ្ទេសដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បឋមវិជ្ជានេះឯងហើយ ដែលតថាគត បានត្រាស់ដឹងក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី លុះដល់សេចក្តីល្ងង់ខ្លាត់បាត់ទៅ សេចក្តីចេះដឹងក៏កើតប្រាកដឡើង ងងឹតខ្លាត់បាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់តថាគត ដែលកំពុងអង្គុយប្រុងស្មារតីមិនប្រហែសធ្វេស ខំប្រឹងដុតបំផ្លាញកិលេស មានចិត្តមូលស្ទុង (ឥតមាននឹកនាដល់កាយនិងជីវិតឡើយ) ដូចជាបណ្ឌិតទាំងឡាយដែលបាននូវបឋមវិជ្ជានោះដូច្នោះដែរ ។

សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ សត្តានំ ចុតូបបាតញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេសឹ សោ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្ត-មានុសកេន សត្តេ បស្សាមិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ។ បេ ។ ឥមេ វត ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា ។ បេ ។ ឥតិ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សាមិ ចវមានេ ឧប-បជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាមិ ។ អយំ ខោ មេ ភិក្ខវេ រត្តិយា មជ្ឈិមេ យាមេ ទុតិយា វិជ្ជា អធិគតា អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ

កាលដែលចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាក សេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ គួរដល់កម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនបានញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ទើបតថាគតបង្អោនចិត្តទៅក្នុងចុតូបបាតញ្ញាណ (ប្រាជ្ញា ដែលរលឹកឃើញនូវចុតិនិងបដិសន្ធិ) នៃសត្វទាំងឡាយ តថាគតនោះ ពិចារណាមើលនូវពួកសត្វ ដែលច្យុតទៅ កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុដ៏ បរិសុទ្ធ កន្លងនូវចក្ខុនៃមនុស្ស ។ បេ ។ ថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងឡាយអម្បាល នេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ។ បេ ។ តថាគតពិចារណាមើលនូវពួក សត្វដែលច្យុតទៅ និងកើតឡើង ជាសត្វថោកទាបនិងឧត្តម មានសម្បុរល្អ និងអាក្រក់ ទៅកាន់សុគតិនិងទុគ្គតិ ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធកន្លងនូវចក្ខុជា របស់មនុស្ស ក៏ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម ដោយប្រ- ការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិជ្ជាទី ២ នេះឯងហើយ ដែល តថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី លុះដល់សេចក្តីល្ងង់ ខ្លាត់បាត់ទៅ សេចក្តីចេះដឹងប្រាកដក៏កើតឡើង ងងឹតខ្ជាត់បាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់តថាគត ដែលកំពុងប្រុងស្មារតី មិនប្រហែសធ្វេស ខំប្រឹងដុតបំផ្លាញកិលេស មានចិត្តមូលស្ងួង (ឥតមានទីកនាដល់កាយ និងជីវិតឡើយ) ដូចជាបណ្ឌិតទាំងឡាយដែលបាននូវវិជ្ជាទី ២ នោះដូច្នោះ ដែរ ។ កាលដែលចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់មិនមានទីទួលគឺកិលេស

វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អា-
នេញ្ជប្បត្តេ អាសវានំ ខយញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិ-
និន្នាមេសឹ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ
អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ
អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ អយំ
ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ អ-
ព្ភញ្ញាសឹ ឥមេ អាសវាតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ
អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ
អយំ អាសវនិរោធោតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ
អយំ អាសវនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ
អព្ភញ្ញាសឹ តស្ស មេ ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ
កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ថ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ថ
អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ថ វិមុត្តស្មឹ វិមុត្តមីតិ
ញាណំ អហោសិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ សមគួរដល់កម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនបានញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ (ប្រាជ្ញាដែលជ្រាបច្បាស់នូវកិរិយាអស់ទៅនៃអាសវធម៌ទាំងឡាយ) តថាគតនោះដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាបដិបទាឲ្យដល់នូវសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា ធម៌ប៉ុណ្ណេះជាអាសវៈ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា ធម៌នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់នៃអាសវៈ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាបដិបទា ឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីរលត់នៃអាសវៈ កាលដែលតថាគតដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តតថាគត ក៏ផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈ (គ្រឿងត្រាំគឺកាម) ផង ផុតស្រឡះចាកភវាសវៈ (គ្រឿងត្រាំគឺភព) ផង ផុតស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈ (គ្រឿងត្រាំគឺអវិជ្ជា) ផង កាលបើចិត្តតថាគតផុតស្រឡះ (ចាកអាសវធម៌) ហើយ ប្រាជ្ញាក៏កើតប្រាកដថា អាត្មាអញផុតស្រឡះ (ចាកអាសវធម៌) ហើយ តថាគតដឹងច្បាស់ថា កំណើត (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់

កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ អព្ភញ្ញាសឹ ។ អយំ ខោ មេ ភិក្ខវេ រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ ត-តិយា វិជ្ជា អធិគតា អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។

[២៨៤] សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ អរញ្ញេ បវនេ មហន្តំ និន្នំ បល្លលំ តមេនំ មហា មិគសង្ឃោ ឧបនិស្សាយ វិហរេយ្យ តស្ស កោចិទេវ បុរិសោ ឧប្បជ្ជេយ្យ អនត្ថកាមោ អហិតកាមោ អយោគក្ខេមកាមោ សោ យ្វាស្ស មគ្គោ ខេមោ សោវត្ថិកោ បីតិគម-នីយោ តំ មគ្គំ បិទហេយ្យ វិវរេយ្យ កុម្មគ្គំ ឱទហេយ្យ ឱកចរំ ឋបេយ្យ ឱកចារិកំ ឃរញ្ហិ សោ ភិក្ខវេ មហា មិគសង្ឃោ អបរេន សមយេន អនយព្យសនំ តនុត្តំ អាបជ្ជេយ្យ ។ តស្សេវ ខោ បន ភិក្ខវេ មហ-តោ មិគសង្ឃស្ស កោចិទេវ បុរិសោ ឧប្បជ្ជេយ្យ អត្ថកាមោ ហិតកាមោ យោគក្ខេមកាមោ សោ

ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅពីសោឡសកិច្ចនេះទៅទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិជ្ជាទី ៣ នេះហើយ ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី លុះដល់អវិជ្ជាខ្ចាត់បាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតខ្ចាត់បាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង ដល់តថាគតដែលកំពុងប្រុងស្មារតី មិនប្រហែសធ្វេស ខំប្រឹងដុតបំផ្លាញកិលេស មានចិត្តមូលស្ទុង (ឥតមាននឹកនាដល់កាយនិងជីវិតឡើយ) ដូចជាបណ្ឌិតទាំងឡាយដែលបាននូវវិជ្ជាទី ៣ នុ៎ះដូច្នោះដែរ ។

[២៥២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាត្រពាំងទំនាបធំ ក្នុងដងព្រៃធំ មានពួកម្រឹគច្រើន ចូលទៅអាស្រ័យនៅនឹងត្រពាំងនោះ បុរសណាមួយ ដែលប្រាថ្នានូវសេចក្ដីវិនាស មិនប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ មិនប្រាថ្នានូវសេចក្ដីក្សេមដល់ពួកម្រឹគនោះ បុរសនោះ ក៏បិទផ្លូវដែលក្សេម ដែលប្រកបដោយសួស្ដី និងគួរដល់សេចក្ដីត្រេកអរ ដល់ពួកម្រឹគនោះ ហើយបើកផ្លូវខុស ស្រាស់សម្រាស់ ចងទុកនូវមេម្រឹគធ្លាក់ ដូចម្ដេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះសម័យខាងក្រោយមក ពួកម្រឹគច្រើននោះឯង ក៏ដល់នូវសេចក្ដីវិនាស ស្ដួចស្ដើងទៅដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត បុរសណាមួយដែលប្រាថ្នានូវសេចក្ដីចម្រើន ប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ ប្រាថ្នានូវសេចក្ដីក្សេមដល់ពួកម្រឹគច្រើននោះ បុរសនោះក៏

យ្វាស្ស មគ្គោ ខេមោ សោវត្ថិកោ បីតិគមនីយោ តំ មគ្គំ វិវរេយ្យ បិទហេយ្យ កុម្មគ្គំ ឱហានេយ្យ[១] ឱកចរំ នាសេយ្យ ឱកចារិកំ ឯវញ្ហិ សោ ភិក្ខវេ មហា មិគសង្ឃោ អបរេន សមយេន វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជេយ្យ ។ ឧបមា ខោ មេ អយំ ភិក្ខវេ កតា អត្ថស្ស វិញ្ញាបនាយ ។ អយញ្ចេវេត្ថ អត្ថោ មហន្តំ និន្នំ បល្លលន្តិ ខោ ភិក្ខវេ កាមានមេតំ អធិវចនំ ។ មហា មិគសង្ឃោតិ ខោ ភិក្ខវេ សត្តានមេតំ អធិវចនំ ។ បុរិសោ អនត្ថកាមោ អហិតកាមោ អយោគក្ខេមកាមោតិ ខោ ភិក្ខវេ មារស្សេតំ បាបិមតោ អធិវចនំ ។ កុម្មគ្គោតិ ខោ ភិក្ខវេ អដ្ឋង្គិកស្សេតំ មិច្ឆាមគ្គស្ស អធិវចនំ សេយ្យថីទំ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា មិច្ឆាសង្កប្បស្ស មិច្ឆាវាចាយ មិច្ឆាកម្មន្តស្ស មិច្ឆាអាជីវស្ស មិច្ឆាវាយាមស្ស មិច្ឆាសតិយា មិច្ឆាសមាធិស្ស ។ ឱកចរោតិ ខោ ភិក្ខវេ នន្ទិរាគស្សេតំ អធិវចនំ ។

១ ឱ. ម. ឧហាទេយ្យ ។

បើកនូវផ្លូវដែលក្សេមក្សាន្ត ដែលប្រកបដោយសួស្តី ទាំងគួរដល់សេចក្តីត្រេកអរដល់ពួកម្រឹគនោះ ហើយបើកនូវផ្លូវនោះ បិទផ្លូវខុស រើយកសម្រាស់ចេញ ធ្វើមេម្រឹគផ្អាក់ឲ្យវិនាស ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះសម័យខាងក្រោយមក ពួកម្រឹគច្រើននោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីចម្រើន កុះករ បរិបូណ៌ឡើង ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីឧបមានេះ តថាគតធ្វើដើម្បីបញ្ជាក់នូវសេចក្តីនេះប៉ុណ្ណោះ ។ សេចក្តីអធិប្បាយក្នុងពាក្យឧបមានេះ ដូចសំដែងតទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ត្រពាំងទំនាបនុ៎ះ គឺជាឈ្មោះរបស់កាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ពួកម្រឹគច្រើននុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់ពួកសត្វច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា បុរសមិនប្រាថ្នានូវសេចក្តីចម្រើន មិនប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ មិនប្រាថ្នានូវសេចក្តីក្សេមនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃមារដែលមានធម៌ដ៏លាមក ។ ត្រង់ពាក្យថា ផ្លូវខុសនុ៎ះ ជាឈ្មោះមិច្ឆាមគ្គ (ផ្លូវខុស) ប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ គឺ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តៈ មិច្ឆាអាជីវៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសតិ មិច្ឆាសមាធិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា សម្រាស់នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃនន្ទិរាគ ។

ឱកចារិកាតិ ខោ ភិក្ខវេ អវិជ្ជាយេតំ អធិវចនំ ។ បុរិសោ អត្ថកាមោ ហិតកាមោ យោគក្ខេមកាមោតិ ខោ ភិក្ខវេ តថាគតស្ស តំ អធិវចនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។ មគ្គោ ខេមោ សោវត្ថិកោ បីតិគមនីយោតិ ខោ ភិក្ខវេ អរិយស្សេតំ អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស អធិវចនំ សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិយា សម្មាសង្កប្បស្ស សម្មាវាចាយ សម្មាកម្មន្តស្ស សម្មាអាជីវស្ស សម្មាវាយាមស្ស សម្មាសតិយា សម្មាសមាធិស្ស ។

[២៥៥] ឥតិ ខោ ភិក្ខវេ វិវដោ មយា ខេមោ មគ្គោ សោវត្ថិកោ បីតិគមនីយោ បិហិតោ កុម្មគ្គោ ឱហិតោ[១] ឱកចរោ នាសិតា ឱកចារិកា ។ យំ ភិក្ខវេ សត្ថារា ករណីយំ សាវកានំ ហិតេសិនា អនុកម្បកេន អនុកម្បំ ឧបាទាយ កតំ វោ តំ មយា ។ ឯតានិ ភិក្ខវេ

១ ឱ. ម. ឧហិតោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា មេម្រឹគញ្ជាក់នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃអវិជ្ជា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា បុរសប្រាថ្នានូវសេចក្តីចម្រើន ប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ ប្រាថ្នានូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្តនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ផ្លូវក្សេមក្សាន្តដែលប្រកបដោយសួស្តី គួរដល់សេចក្តីត្រេកអរនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តៈ សម្មាអាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។

[២៥៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវដែលក្សេមប្រកបដោយសួស្តី ជាផ្លូវគួរដល់សេចក្តីត្រេកអរ តថាគតបានបើកហើយ ផ្លូវខុសក៏តថាគតបិទហើយ សម្រាស់ក៏តថាគតរើចោលហើយ មេម្រឹគញ្ជាក់ក៏តថាគតធ្វើឲ្យវិនាសហើយដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចណាដែលតថាគតជាសាស្តា ជាអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ មានសេចក្តីអនុគ្រោះ ត្រូវធ្វើដល់អ្នកទាំងឡាយជាសាវ័ក ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ កិច្ចនោះតថាគត បានធ្វើហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សីហនាទវគ្គស្ស ទ្វេធាវិតក្កសុត្តេ តថាគតានុសាសនី

រុក្ខមូលានិ ឯតានិ សុញ្ញាគារានិ ឈាយថ ភិក្ខវេ មា បមាទត្ថ មា បច្ឆា វិប្បដិសារិនោ អហុវត្ថ ។ អយំ វោ អម្ហាកំ អនុសាសនីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

ទ្វេធាវិតក្កសុត្តំ នវមំ និដ្ឋិតំ ។

អ្នកទាំងឡាយសម្លឹងមើលនូវគល់ឈើទាំងនុ៎ះ នូវសុញ្ញាគារទាំងនុ៎ះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំប្រមាទ កុំមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយស្តាយក្រោយឡើយ ។ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់តថាគត ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ក៏ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ។

ចប់ ទ្វេធាវិតក្កសូត្រ ទី ៩ ។

ទសមំ វិតក្កសណ្ឋានសុត្តំ

[២៤៦] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

[២៤៧] ភគវា ឯតទវោច អធិចិត្តមយុត្តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា បញ្ច និមិត្តានិ កាលេន កាលំ មនសិកាតព្វានិ ។ កតមានិ បញ្ច ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ យំ និមិត្តំ អាគម្ម យំ និមិត្តំ មនសិករោតោ ឧប្បជ្ជន្តិ បាបកា អកុសលា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ[១] ទោសូបសញ្ហិតាបិ វិតក្កា មោហូបសញ្ហិតាបិ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ តម្ហា និមិត្តា អញ្ញំ និមិត្តំ មនសិកាតព្វំ កុសលូបសញ្ហិតំ តស្ស តម្ហា និមិត្តា អញ្ញំ និមិត្តំ មនសិករោតោ កុសលូបសញ្ហិតំ យេ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ

១ ឱ. ឆន្ទូបសំហិតាបិ ។

វិតក្កសណ្ឋានសូត្រទី ១០

[២៥៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំង-ឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

[២៥៧] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ភិក្ខុប្រកបរឿយ ៗ នូវអធិចិត្ត គឺសមាបត្តិ ៨ ហើយគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុទាំង ៥ ប្រការសព្វ ៗ កាល ។ ហេតុទាំង ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ អាស្រ័យនូវហេតុណា ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុណា អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈគឺលោភៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ តែងកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីចេញចាកហេតុនោះ ហើយធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុដទៃ ដែលប្រកបដោយកុសលវិតក្កៈវិញ កាលបើភិក្ខុនោះ ចេញចាកហេតុនោះ ហើយធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុដទៃ ដែលប្រកបដោយកុសលវិតក្កៈ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ

តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភោតិ[១] សមាធិយតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ទក្ខោ ផលគណ្ឌោ វា ផលគណ្ឌន្តេវាសី[២] វា សុខុមាយ អាណិយា ឱឡារិកំ អាណឹ អភិនីហនេយ្យ អភិនីហរេយ្យ អភិនិវត្តេយ្យ[៣] ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ យំ និមិត្តំ អាគម្ម យំ និមិត្តំ មនសិករោតោ ឧប្ប-ជ្ជន្តិ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូសញ្ហិតាបិ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា តម្ហា និមិត្តា អញ្ញំ និមិត្តំ មនសិកាតព្វំ កុសលូបសញ្ហិតំ តស្ស តម្ហា និមិត្តា អញ្ញំ និមិត្តំ មនសិករោតោ កុសលូបសញ្ហិតំ យេ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិ-តាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភោតិ សមាធិយតិ ។

---

១ ឱ. ឯកោទិហោតិ ។ ២ ឱ. ម. បលគណ្ឌោ វា បលគណ្ឌន្តេវាសី វា ។ ៣ ឱ. អភិនិវជ្ជេយ្យ ។

អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះ នឹងសាបសូន្យទៅ នឹងដល់នូវសេចក្ដីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈទាំងនោះបានហើយ ទើបចិត្តខាងក្នុងក៏តាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន ជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ជាចិត្តនឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាជាងឈើ ឬកូនសិស្សជាងឈើដែលប្រសប់ គប្បីវាយបញ្ចូន នាំចេញ ដកចេញ នូវកន្ទាស់ធំ ដោយកន្ទាស់តូចដូចម្ដេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាស្រ័យហេតុណា ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុណា អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំង-ឡាយ ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ តែងកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីចេញចាកហេតុនោះហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុដទៃ ដែលប្រកបដោយកុសលវិតក្កៈវិញ កាលភិក្ខុនោះចេញចាកហេតុនោះហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុដទៃ ដែលប្រកបដោយកុសលវិតក្កៈ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណាដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ទោសៈខ្លះ មោហៈខ្លះ អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះ នឹងសាបសូន្យទៅ នឹងដល់នូវសេចក្ដីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈទាំងនោះបានហើយ ទើបចិត្តខាងក្នុង ក៏តាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន ជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ជាចិត្តនឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ដូច្នោះឯង ។

[២៥៨] តស្ស ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ តម្ហា និមិត្តា អញ្ញំ និមិត្តំ មនសិករោតោ កុសលូបសញ្ហិតំ ឧប្បជ្ជន្តេវ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា តេសំ វិតក្កានំ អាទីនវោ ឧបបរិក្ខិតព្វោ ឥតិបិមេ វិតក្កា អកុសលា ឥតិបិមេ វិតក្កា សាវជ្ជា ឥតិបិមេ វិតក្កា ទុក្ខវិបាកាតិ ។ តស្ស តេសំ វិតក្កានំ អាទីនវំ ឧបបរិក្ខតោ យេ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិ ហោតិ សមាធិយតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ឥត្ថី វា បុរិសោ វា ទហរោ វា យុវា មណ្ឌនកជាតិកោ អហិកុណបេន វា កុក្កុរកុណបេន វា មនុស្សកុណបេន វា កណ្ឋេ អាលគ្គេន[១] អដ្ដិយេយ្យ ហរាយេយ្យ ជិគុច្ឆេយ្យ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ តស្ស ចេ ភិក្ខុនោ

១ ឱ. ម. អាសត្តេន ។

[២៥៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ ចេញចាកហេតុនោះ ហើយធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុដទៃ ដែលប្រកបដោយកុសលវិតក្កៈវិញ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ តែងកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះភិក្ខុនោះកំណត់នូវទោសនៃវិតក្កៈទាំងនោះថា វិតក្កៈទាំងនេះ ជាអកុសល វិតក្កៈទាំងនេះ ប្រកបដោយទោស វិតក្កៈទាំងនេះឲ្យផលជាទុក្ខ ។ កាលភិក្ខុនោះកំណត់នូវទោសនៃវិតក្កៈទាំងនោះហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណាដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះ នឹងសាបសូន្យទៅ នឹងដល់នូវសេចក្តីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈទាំងនោះចេញបានហើយ ទើបចិត្តខាងក្នុង ក៏តាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន ជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ជាចិត្តនឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាស្ត្រីឬបុរស កំលោះឬក្រមុំ ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកប្រដាប់តាក់តែងកាយ គប្បីនឿយណាយធុញទ្រាន់ខ្ពើមរអើមសាកសពពស់ សាកសពឆ្កែ សាកសពមនុស្ស ដែលជាប់នៅត្រង់ក យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ

តម្ហា និមិត្តា អញ្ញំ និមិត្តំ មនសិករោតោ កុស-លូបសញ្ហិតំ ឧប្បជ្ជន្តេវ ចាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា តេសំ វិតក្កានំ អាទីនវោ ឧប-បរិក្ខិតព្វោ ឥតិបិមេ វិតក្កា អកុសលា ឥតិបិមេ វិតក្កា សាវជ្ជា ឥតិបិមេ វិតក្កា ទុក្ខវិបាកាតិ ។ តស្ស តេសំ វិតក្កានំ អាទីនវំ ឧបបរិក្ខតោ យេ ចាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូ-បសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភោតិ សមាធិយតិ ។

[២៤៩] តស្ស ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ តេសំ[១] វិតក្កានំ អាទីនវំ ឧបបរិក្ខតោ ឧប្បជ្ជន្តេវ ចាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិ-តាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា តេសំ វិតក្កានំ អសតិអមនសិការោ អាបជ្ជិតព្វោ តស្ស

១ ឱ. ម. តេសម្បិ ។

ចេញចាកហេតុនោះ ហើយធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុដទៃ ដែលប្រកបដោយកុសលវិតក្កៈវិញ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ តែងកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីកំណត់នូវទោសនៃវិតក្កៈទាំងនោះថា វិតក្កៈទាំងនេះជាអកុសល វិតក្កៈទាំងនេះប្រកបដោយទោស វិតក្កៈទាំងនេះ ឲ្យផលជាទុក្ខ ។ កាលភិក្ខុនោះកំណត់នូវទោសនៃវិតក្កៈទាំងនោះ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះនឹងសាបសូន្យទៅ នឹងដល់នូវសេចក្ដីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈទាំងនោះចេញបាន ទើបចិត្តខាងក្នុងតាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន ជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ជាចិត្តនឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។

[២៩៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ កំណត់នូវទោសនៃវិតក្កៈទាំងនោះហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ តែងកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះមិនគប្បីរលឹក មិនគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្តចំពោះវិតក្កៈទាំងនោះឡើយ កាលភិក្ខុនោះ

តេសំ វិតក្កានំ អសតិអមនសិការំ អាបជ្ជតោ យេ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោ-សូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភោតិ សមាធិយតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ចក្ខុមា បុរិសោ អាបាថគតានំ រូបានំ អទស្សនកាមោ អស្ស សោ និម្មិលេយ្យ[១] វា អញ្ញេន វា អបលោកេយ្យ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ តស្ស ចេ ភិក្ខុនោ តេសំ វិតក្កានំ អាទីនវំ ឧបបរិក្ខតោ ឧប្បជ្ជន្តេវ បាបកា អកុស-លា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ។ បេ ។ ឯកោទិ-ភោតិ សមាធិយតិ ។

[២៦០] តស្ស ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ តេសំ វិតក្កានំ អសតិអមនសិការំ អាបជ្ជតោ ឧប្បជ្ជ-ន្តេវ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូប-សញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ

---

១ ឱ. និមីលេយ្យ វា ។

មិនរលឹកមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តចំពោះវិតក្កៈទាំងនោះទេ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណាដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះនឹងសាបសូន្យទៅ នឹងដល់នូវសេចក្តីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈទាំងនោះចេញបានហើយ ទើបចិត្តខាងក្នុងតាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន ជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ជាចិត្តនឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសដែលមានចក្ខុ មិនចង់ឃើញរូបទាំងឡាយដែលមកប្រាកដដល់ចក្ខុបុរសនោះ គប្បីធ្មេចភ្នែកឬមិនគប្បីក្រឡេកមើលដោយហេតុដទៃ យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ កំណត់នូវទោសនៃវិតក្កៈទាំងនោះហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈតែងកើតឡើង ។ បេ ។ ជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ជាចិត្តនឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។

[២៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មិនរលឹក មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តចំពោះវិតក្កៈទាំងនោះទេ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ

សីហនាទវគ្គស្ស វិតក្កសណ្ឋានសុត្តេ ចតុត្ថំ និមិត្តំ

តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ តេសំ វិតក្កានំ វិតក្កសង្ខារសណ្ឋានំ មនសិកាតព្វំ តស្ស តេសំ វិតក្កានំ វិតក្កសង្ខារសណ្ឋានំ មនសិករោតោ យេ ចាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភោតិ សមាធិយតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ បុរិសោ សីឃំ គច្ឆេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស កិន្នុខោ អហំ សីឃំ គច្ឆាមិ យន្នូនាហំ សណិកំ គច្ឆេយ្យន្តិ សោ សណិកំ គច្ឆេយ្យ ។ តស្ស ឯវមស្ស កិន្នុខោ អហំ សណិកំ គច្ឆាមិ យន្នូនាហំ តិដ្ឋេយ្យន្តិ សោ តិដ្ឋេយ្យ ។ តស្ស ឯវមស្ស កិន្នុខោ អហំ ឋិតោ យន្នូនាហំ និសីទេយ្យន្តិ សោ និសី-ទេយ្យ ។ តស្ស ឯវមស្ស កិន្នុខោ អហំ និ-សិន្នោ យន្នូនាហំ និបជ្ជេយ្យន្តិ សោ និបជ្ជេយ្យ

តែងកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវវិតក្កសង្ខារសណ្ឋានគឺហេតុទីតាំង នៃវិតក្កៈទាំងនោះ កាលភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវវិតក្កសង្ខារសណ្ឋាននៃវិតក្កៈទាំងនោះហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះ នឹងសាបសូន្យទៅ នឹងដល់នូវសេចក្ដីវិនាសបាត់បង់ទៅ ព្រោះលះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈនោះចេញបានហើយ ទើបចិត្តខាងក្នុងក៏តាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន ជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ជាចិត្តនឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសដើរលឿន បុរសនោះ មានសេចក្ដីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ហេតុអ្វីហ្ន៎ ក៏អាត្មាអញដើរលឿនម្ល៉េះ បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញដើរទៅសន្សឹម ៗ (លុះគិតដូច្នេះហើយ) បុរសនោះក៏ដើរទៅសន្សឹម ៗ ។ បុរសនោះមានសេចក្ដីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ហេតុអ្វីហ្ន៎ ក៏អាត្មាអញដើរសន្សឹម ៗ ម្ល៉េះ បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញឈរ ហើយបុរសនោះក៏ឈរ ។ បុរសនោះមានសេចក្ដីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ហេតុអ្វីហ្ន៎ ក៏អាត្មាអញឈរ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញអង្គុយ ហើយបុរសនោះក៏អង្គុយ ។ បុរសនោះមានសេចក្ដីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ហេតុអ្វីហ្ន៎ ក៏អាត្មាអញអង្គុយ បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញដេក ហើយបុរសនោះក៏ដេក ។

ឯវញ្ហិ សោ ភិក្ខវេ បុរិសោ ឱឡារិកំ ឱឡារិកំ ឥរិយាបថំ អភិនិស្សជ្ជេត្វា[១] សុខុមំ សុខុមំ ឥរិយាបថំ កប្បេយ្យ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ តស្ស ចេ ភិក្ខុនោ តេសំបិ វិតក្កានំ វិតក្កសង្ខារសណ្ឋានំ មនសិការោតោ ឧប្បជ្ជន្តេវ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ។ បេ ។ ឯកោទិភោតិ សមាធិយតិ ។

[២៦១] តស្ស ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ តេសំបិ វិតក្កានំ វិតក្កសង្ខារសណ្ឋានំ មនសិករោតោ ឧប្បជ្ជន្តេវ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា ទន្តេភិ ទន្តមាធាយ ជិវ្ហាយ តាលុំ អាហច្ច ចេតសា ចិត្តំ អភិនិគ្គណ្ហិតព្វំ អភិនិប្បីឡេតព្វំ អភិសន្តាបេតព្វំ តស្ស ទន្តេភិ ទន្តមាធាយ ជិវ្ហាយ តាលុំ អាហច្ច ចេតសា ចិត្តំ អភិនិគ្គណ្ហតោ អភិនិប្បីឡយតោ អភិសន្តាបយតោ យេ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ

---
១ ឱ. អភិនិវជ្ជេត្វា ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះលះបង់ឥរិយាបថដ៏គ្រោតគ្រាត ។ យ៉ាងនេះហើយ គប្បីសម្រេចឥរិយាបថដ៏ល្អិតសុខុមវិញ សេចក្តីនេះយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវវិតក្កសង្ខារសណ្ឋាន នៃវិតក្កៈទាំងនោះហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ តែងកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ។ បេ ។ ជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ជាចិត្តនឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ សេចក្តីនេះដូច្នោះឯង ។

[២៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវវិតក្កសង្ខារសណ្ឋាននៃវិតក្កៈទាំងនោះហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ នៅតែកើតឡើងទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះត្រូវសង្កត់ធ្មេញខាងលើនិងធ្មេញខាងក្រោម យកអណ្តាតទល់ពិតាន សង្កត់សង្កិន គាប កំដៅនូវអកុសលចិត្តដោយកុសលចិត្ត កាលភិក្ខុនោះកំពុងសង្កត់ធ្មេញខាងលើនិងធ្មេញខាងក្រោម យកអណ្តាតទល់ពិតាន សង្កត់សង្កិន គាប កំដៅនូវអកុសលចិត្តដោយកុសលចិត្ត អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ

មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិ ហោតិ សមាធិយតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ពលវា បុរិសោ ទុព្វលតរំ បុរិសំ សីសេ វា គលេ វា ខន្ធេ វា គហេត្វា[១] អភិនិគ្គណ្ហេយ្យ អភិនិប្បីឡេយ្យ អភិសន្តាបេយ្យ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ តស្ស ចេ ភិក្ខុនោ តេសំ វិតក្កានំ វិតក្កសង្ខារសណ្ឋានំ មនសិករោតោ ឧប្បជ្ជន្តេវ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា ទន្តេភិ ទន្តមាធាយ ជិវ្ហាយ តាលុំ អាហច្ច ចេតសា ចិត្តំ អភិនិគ្គណ្ហិតព្វំ អភិនិប្បីឡេតព្វំ អភិសន្តាបេតព្វំ តស្ស ទន្តេភិ ទន្តមាធាយ ជិវ្ហាយ តាលុំ អាហច្ច ចេតសា ចិត្តំ អភិនិគ្គណ្ហតោ អភិនិប្បីឡយតោ អភិសន្តាបយតោ យេ បាបកា អកុសលា វិតក្កា

១ ឱ. សីសេ វា គហេត្វា ខន្ធេ វា គហេត្វាតិ ឥមេ បាឋា បញ្ញាយន្តិ ។

ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះ ក៏សាបសូន្យទៅ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈទាំងនោះបានហើយ ទើបចិត្តខាងក្នុង ក៏តាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន មានអារម្មណ៍តែមួយ នឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសដែលមានកម្លាំង ចាប់បុរសដែលមានកម្លាំងថយជាង ត្រង់ក្បាលក្តី ត្រង់កក្តី ត្រង់ខ្លួនក្តី ហើយសង្កត់សង្កិន គាប កំដៅយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវវិតក្កសង្ខារសណ្ឋាន នៃវិតក្កៈទាំងឡាយហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះនៅតែកើតឡើងទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះត្រូវសង្កត់ធ្មេញខាងលើនិងធ្មេញខាងក្រោម យកអណ្តាតទល់ពិតានសង្កត់សង្កិន គាប កំដៅនូវអកុសលចិត្តដោយកុសលចិត្ត កាលភិក្ខុនោះកំពុងសង្កត់ធ្មេញខាងលើនិងធ្មេញខាងក្រោម យកអណ្តាតទល់ពិតាន សង្កត់ គាប កំដៅនូវអកុសលចិត្តដោយកុសលចិត្តហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណា

ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភោតិ សមាធិយតិ ។

[២៦២] យតោ ច[១] ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ យំ និមិត្តំ អាគម្ម យំ និមិត្តំ មនសិករោតោ ឧប្បជ្ជន្តិ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តស្ស តម្ហា និមិត្តា អញ្ញំ និមិត្តំ មនសិករោតោ កុសលូបសញ្ហិតំ យេ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភោតិ សមាធិយតិ ។ តេសំ វិតក្កានំ អាទីនវំ ឧបបរិក្ខតោ យេ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ

១ ឱ. អយំ បាឋោ នត្ថិ ។

ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះ ក៏សាបសូន្យទៅ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈទាំងនោះចេញបាន ទើបចិត្តខាងក្នុង ក៏តាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន មានអារម្មណ៍តែមួយ នឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។

[២៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើភិក្ខុអាស្រ័យហេតុណាធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុណាហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ រមែងកើតឡើង ភិក្ខុនោះចេញចាកហេតុនោះហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុដទៃដែលប្រកបដោយកុសលវិញ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណាដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះ ក៏សាបសូន្យទៅ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈទាំងនោះចេញបាន ទើបចិត្តខាងក្នុងក៏តាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន មានអារម្មណ៍តែមួយ នឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។ កាលភិក្ខុកំណត់នូវទោសនៃវិតក្កៈទាំងនោះហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះ ក៏សាបសូន្យទៅ

តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភោតិ សមាធិយតិ ។ តេសំ វិតក្កានំ អសតិអមនសិការំ អាបជ្ជតោ យេ ចាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភោតិ សមាធិយតិ ។ តេសំ វិតក្កានំ វិតក្កសង្ខារសណ្ឋានំ មនសិករោតោ យេ ចាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភោតិ សមាធិយតិ ។ ទន្តេតិ ទន្តមាធាយ

ដល់នូវសេចក្តីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈទាំងនោះចេញបាន ទើបចិត្តខាងក្នុងក៏តាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន មានអារម្មណ៍តែមួយ នឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។ កាលភិក្ខុមិនបាននឹកនាមិនបានយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះវិតក្កៈទាំងនោះហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះក៏សាបសូន្យទៅ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះចេញបានហើយ ទើបចិត្តខាងក្នុងក៏តាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន មានអារម្មណ៍តែមួយ នឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។ កាលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវវិតក្កសង្ខារសណ្ឋាននៃវិតក្កៈទាំងនោះហើយ អកុសលវិតក្កៈទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះ ក៏សាបសូន្យទៅ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈទាំងនោះចេញបានហើយ ទើបចិត្តខាងក្នុង ក៏តាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន មានអារម្មណ៍តែមួយ នឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។ (កាលភិក្ខុនោះ) កំពុងសង្កត់ធ្មេញខាងលើនិងធ្មេញខាង

ជិវ្ហាយ តាលុំ អាហច្ច ចេតសា ចិត្តំ អភិនិគ្គណ្ហតោ អភិនិប្បីឡយតោ អភិសន្តាបយតោ យេ បាបកា អកុសលា វិតក្កា ឆន្ទូបសញ្ហិតាបិ ទោសូបសញ្ហិតាបិ មោហូបសញ្ហិតាបិ តេ បហីយន្តិ តេ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភោតិ សមាធិយតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ វសី វិតក្កបរិយាយបថេសុ យំ វិតក្កំ អាកង្ខិស្សតិ តំ វិតក្កំ វិតក្កេស្សតិ យំ វិតក្កំ នាកង្ខិស្សតិ ន តំ វិតក្កំ វិតក្កេស្សតិ អច្ឆេច្ឆិ តណ្ហំ វិវត្តយិ[១] សញ្ញោជនំ សម្មា មានាភិសមយា អន្តមកាសិ ទុក្ខស្សាតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

វិតក្កសណ្ឋានសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

សីហនាទវគ្គោ ទុតិយោ ។

១ ឱ. វាវត្តយិ ។

ក្រោម អណ្តាតទល់ពិតាន សង្កិន គាប កំដៅនូវអកុសលចិត្តដោយកុសលចិត្តហើយ អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈខ្លះ ប្រកបដោយទោសៈខ្លះ ប្រកបដោយមោហៈខ្លះ អកុសល-វិតក្កៈទាំងនោះក៏សាបសូន្យទៅ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសបាត់បង់ទៅពុំខាន ព្រោះលះបង់អកុសលវិតក្កៈទាំងនោះចេញបានហើយ ទើបចិត្តខាងក្នុង ក៏តាំងនៅស្ងួតស្ងប់ស៊ប់ស្ងួន មានអារម្មណ៍តែមួយ នឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងគន្លងនៃវិតក្ក-បរិយាយទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ (បើ) ប្រាថ្នានូវវិតក្កៈណា នឹងត្រិះរិះនូវវិតក្កៈនោះ (បើ) មិនប្រាថ្នានូវវិតក្កៈណា នឹងមិនត្រិះរិះនូវវិតក្កៈនោះ ហើយផ្តាច់បង់នូវតណ្ហា លះបង់នូវសំយោជនធម៌ ធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ព្រោះបានត្រាស់ដឹងដោយចិត្តដ៏ប្រពៃ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ វិតក្កសណ្ឋានសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ សីហនាទវគ្គ ទី ២ ។

៤៩៣

សីហនាទវគ្គស្ស វិតក្កសណ្ឋានសុត្តេ ឧទ្ទានគាថា

តស្សុទ្ទានំ

ចូឡសីហលោមហំសវរោ មហា

ចូឡទុក្ខក្ខន្ធអនុមានិកសុត្តំ

ទីលបត្ថមធុបិណ្ឌិកទ្វិធាវិតក្កំ

បញ្ចនិមិត្តកថា បុន វគ្គោ ។

ឧទ្ទានគឺបញ្ជីរឿងនៃសីហនាទវគ្គនោះគឺ

ចូឡសីហនាទសូត្រ ទី ១ មហាសីហនាទសូត្រ ទី ២

មហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ទី ៣ ចូឡទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ទី ៤

អនុមានសូត្រ ទី ៥ ចេតោខីលសូត្រ ទី ៦

វនបត្ថសូត្រ ទី ៧ មធុបិណ្ឌិកសូត្រ ទី ៨

ទ្វេធាវិតក្កសូត្រ ទី ៩ វិតក្កសណ្ឋានសូត្រ ទី ១០

ព្រមទាំងកថា ដែលនិយាយពីហេតុ ៥ ប្រការ

ចប់ សីហនាទវគ្គទី ២ តែប៉ុណ្ណោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

មូលបណ្ណាសកំ

បឋមោ ភាគោ

មូលបរិយាយវគ្គោ

បឋមំ មូលបរិយាយសុត្តំ

			អង្កេ
មូលបរិយាយវគ្គស្ស	មូលបរិយាយសុត្តេ	បឋមនយភូមិបរិច្ឆេទោ	៣
		ទុតិយនយភូមិបរិច្ឆេទោ	១១
		តតិយនយភូមិបរិច្ឆេទោ	១៣
		បញ្ចមនយភូមិបរិច្ឆេទោ	១៥
		ឆដ្ឋនយភូមិបរិច្ឆេទោ	១៧
		អដ្ឋមនយភូមិបរិច្ឆេទោ	១៩

ទុតិយំ សព្វាសវសំវរសុត្តំ

មូលបរិយាយវគ្គស្ស	សព្វាសវសំវរសុត្តេ	ទស្សនប្បហាតព្វាសវា	២៣
		សេវនាបហាតព្វាសវា	៣១
		អធិវាសនាបហាតព្វាសវា	៣៣
		វិនោទនាបហាតព្វាសវា	៣៥
		ទស្សនាទិបហីនាសវា	៣៧

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ

មូលបណ្ណាសកៈ

ភាគទី ១

មូលបរិយាយវគ្គ

មូលបរិយាយសូត្រ ទី ១

លេខទំព័រ

មូលបរិយាយវគ្គ មូលបរិយាយសូត្រ នយភូមិបរិច្ឆេទទី ១ .... ៣

នយភូមិបរិច្ឆេទទី ២ .... ១១

នយភូមិបរិច្ឆេទទី ៣ .... ១៣

នយភូមិបរិច្ឆេទទី ៥ .... ១៥

នយភូមិបរិច្ឆេទទី ៦ .... ១៧

នយភូមិបរិច្ឆេទទី ៨ .... ១៩

សព្វាសវសំវរសូត្រ ទី ២

មូលបរិយាយវគ្គ សព្វាសវសំវរសូត្រ អាសវៈដែលត្រូវលះដោយការឃើញ ២៣

អាសវៈដែលត្រូវលះដោយការសេព ៣១

អាសវៈដែលត្រូវលះដោយការអត់ធន់ ៣៣

អាសវៈដែលត្រូវលះដោយការបន្ទោបង់ ៣៥

អាសវៈដែលបានលះហើយដោយការឃើញជាដើម ៣៧

មាតិកាបត្តានិ

តតិយំ ធម្មទាយាទសុត្តំ

			អង្គេ
មូលបរិយាយវគ្គស្ស	ធម្មទាយាទសុត្តេ	តថាគតបិណ្ឌបាតកថា	៤១
		ធម្មទាយាទកថា	៤៣
		វិវេកនានុសិក្ខាកថា.....	៤៥
		វិវេកានុសិក្ខាកថា........	៤៧
		មជ្ឈិមា បដិបទា.........	៤៩

ចតុត្ថំ ភយភេរវសុត្តំ

មូលបរិយាយវគ្គស្ស	ភយភេរវសុត្តេ	បន្តសេនាសនកថា.......	៥៣
		សោឡសសេនាសន- បរិយាយា............	៥៥
		ភយភេរវកថា..............	៦៧
		អសម្មោហធម្មតា.........	៦៩
		បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញា- ណកថា..............	៧១
		ចុតូបបាតញ្ញាណកថា	៧៣
		អាសវក្ខយញ្ញាណកថា	៧៥
		ជាណុស្សោណិឧបាស- កត្តទេសនា.......	៧៧

សង្ខេបប្រាប់មាតិកា

ធម្មទាយាទសូត្រ ទី ៣

លេខទំព័រ

មូលបរិយាយវគ្គ ធម្មទាយាទសូត្រ ពោលអំពីបិណ្ឌបាតរបស់ព្រះតថាគត.. ៤១

ពោលអំពីការយកធម៌ជាមត៌ក.............. ៤៣

ពោលអំពីការមិនហាត់ធ្វើនូវវិវេក......... ៤៥

ពោលអំពីការហាត់ធ្វើនូវវិវេក............... ៤៧

មជ្ឈិមាបដិបទា.................................. ៤៩

ភយភេរវសូត្រ ទី ៤

មូលបរិយាយវគ្គ ភយភេរវសូត្រ ពោលអំពីសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់................ ៥៣

សេនាសនបរិយាយ ១៦........................... ៥៥

ពោលអំពីភ័យនិងសេចក្តីស្ញើប................. ៦៧

ភាវៈនៃសត្វមានសេចក្តីមិនវង្វេងជាធម្មតា.. ៦៩

ពោលអំពីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ.......... ៧១

ពោលអំពីចុតូបបាតញ្ញាណ....................... ៧៣

ពោលអំពីអាសវក្ខយញ្ញាណ..................... ៧៥

ការសំដែងខ្លួនជាឧបាសកជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ ៧៧

មាតិកាបត្តានិ

បញ្ចមំ អនង្គណសុត្តំ

			អង្កេ
មូលបរិយាយវគ្គស្ស	អនង្គណសុត្តេ	ចត្តារោ បុគ្គលា..................	៧៩
		អង្គណំ អង្គណន្តិ វចនំ	៨៥
		ចតុត្ថង្គណំ................................	៨៧
		សត្តមអដ្ឋមង្គណំ......................	៨៩
		ទសមង្គណំ..............................	៩១
		ឯកាទសមង្គណំ.......................	៩៣
		តេរសមង្គណំ...........................	៩៥
		ឥច្ឆាវចរាកុសលតា...................	៩៧
		តច្ឆកូបមា................................	៩៩
		ទហារយុវោបមា........................	១០៣

ឆដ្ឋំ អាកង្ខេយ្យសុត្តំ

មូលបរិយាយវគ្គស្ស	អាកង្ខេយ្យសុត្តេ	បញ្ចមាទិកា អាកង្ខា.................	១០៧
		ឯកាទសមពារសមា អា-កង្ខា......................................	១០៩
		បណ្ណរសមា អាកង្ខា...........	១១១
		សោឡសមា អាកង្ខា..........	១១៣

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

អនង្គណសូត្រ ទី ៥

លេខទំព័រ

មូលបរិយាយវគ្គ អនង្គណសូត្រ បុគ្គល ៤ ពួក................................ ៧៩

ពាក្យដែលហៅថាអង្គណៈអង្គណៈ...... ៨៥

អង្គណៈ ទី ៤.................................. ៨៧

អង្គណៈ ទី៧-៨................................ ៨៩

អង្គណៈ ទី ១០................................ ៩១

អង្គណៈ ទី ១១................................. ៩៣

អង្គណៈ ទី ១៣................................. ៩៥

ភាវៈនៃអកុសលគ្របសង្កត់ចិត្តដោយអំណាចនៃ

សេចក្តីប្រាថ្នា.................................... ៩៧

សេចក្តីប្រៀបធៀបដោយជាងចាំង....... ៩៩

សេចក្តីប្រៀបធៀបដោយមនុស្សកំលោះឬជំទង់ ១០៣

អាកង្ខេយ្យសូត្រ ទី ៦

មូលបរិយាយវគ្គ អាកង្ខេយ្យសូត្រ សេចក្តីប្រាថ្នាជាគម្រប់ ៥ ជាដើម.............. ១០៧

សេចក្តីប្រាថ្នាជាគម្រប់ ១១ និង ១២............ ១០៩

សេចក្តីប្រាថ្នាជាគម្រប់ ១៥......................... ១១១

សេចក្តីប្រាថ្នាជាគម្រប់ ១៦......................... ១១៣

មាតិកាបត្តានិ

សត្តមំ វត្ថូបមសុត្តំ

អង្កេ

មូលបរិយាយវគ្គស្ស វត្ថូបមសុត្តេ សោឡស ឧបក្កិលេសា...................... ១១៧

រតនត្តយេ អវេច្ចប្បសាទោ............... ១២១

រតនត្តយេ បសាទផលំ..................... ១២៣

អប្បមញ្ញាភាវនាកថា.......................... ១២៥

ភគវតា ភាសិតគាថា....................... ១២៧

សុន្ទរិកោ អរហត្តប្បត្តោ.................. ១២៩

អដ្ឋមំ សល្លេខសុត្តំ

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សល្លេខសុត្តេ ចតុព្វិធំ រូបជ្ឈានំ.......................... ១៣១

ចតុព្វិធំ អរូបជ្ឈានំ......................... ១៣៣

សល្លេខបរិយាយោ........................... ១៣៥

បរិក្កមនបរិយាយោ........................... ១៤១

ឧបរិភាវបរិយាយោ.......................... ១៤៥

បរិនិព្វានបរិយាយោ.......................... ១៤៧

សុត្តាវសានគាថា.............................. ១៥១

សង្កឹកប្រាប់មាតិកា

វត្ថូបមសូត្រ ទី ៧

លេខទំព័រ

មូលបរិយាយវគ្គ វត្ថូបមសូត្រ ឧបក្កិលេស ១៦.. ១១៧

សេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះរត្នត្រ័យ..... ១២១

ផលនៃសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងព្រះរត្នត្រ័យ............ ១២៣

ពោលអំពីអប្បមញ្ញាភាវនា............................ ១២៥

គាថាដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង......... ១២៧

សុន្ទរិកភិក្ខុបានសម្រេចព្រះអរហត្ត............... ១២៩

សល្លេខសូត្រ ទី ៨

មូលបរិយាយវគ្គ សល្លេខសូត្រ រូបជ្ឈាន ៤ យ៉ាង....................................... ១៣១

អរូបជ្ឈាន ៤ យ៉ាង....................................... ១៣៣

ហេតុនៃសេចក្តីផូរផង់.................................... ១៣៥

ហេតុនៃការចៀសវាង.................................. ១៤១

ហេតុនៃការញុាំងខ្លួនឲ្យបានខ្ពស់.................. ១៤៥

ហេតុនៃសេចក្តីរំលត់.................................. ១៤៧

គាថាជាទីបំផុតនៃសូត្រ............................... ១៥១

មាតិកាបត្តានិ

នវមំ សម្មាទិដ្ឋិសុត្តំ

អង្កេ

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សម្មាទិដ្ឋិសុត្តេ កុសលាកុសលកថា........................ ១៥៣
ភិក្ខូនំ បញ្ហាបុច្ឆា........................ ១៥៥
អាហារវារោ.................................. ១៥៧
សច្ចវារោ...................................... ១៥៩
ជរាមរណវារោ............................. ១៦១
ជាតិវារោ..................................... ១៦៣
ភវវារោ.. ១៦៥
ឧបាទានវារោ.............................. ១៦៧
វេទនាវារោ.................................. ១៦៩
ផស្សវារោ.................................... ១៧១
សឡាយតនវារោ......................... ១៧៣
នាមរូបវារោ................................ ១៧៥
សង្ខារវារោ.................................. ១៧៧
អវិជ្ជាវារោ.................................. ១៧៩

សង្ខឹកប្រាប់មាតិកា

សម្មាទិដ្ឋិសូត្រ ទី ៩

លេខទំព័រ

មូលបរិយាយវគ្គ សម្មាទិដ្ឋិសូត្រ ពោលអំពីកុសលនិងអកុសល.................. ១៥៣
ការសួរប្រស្នានៃភិក្ខុទាំងឡាយ............... ១៥៥
អាហារវារៈ.. ១៥៧
សច្ចវារៈ.. ១៥៩
ជរាមរណវារៈ...................................... ១៦១
ជាតិវារៈ.. ១៦៣
ភវវារៈ.. ១៦៥
ឧបាទានវារៈ.. ១៦៧
វេទនាវារៈ.. ១៦៩
ផស្សវារៈ.. ១៧១
សឡាយតនវារៈ.................................... ១៧៣
នាមរូបវារៈ.. ១៧៥
សង្ខារវារៈ.. ១៧៧
អវិជ្ជាវារៈ.. ១៧៩

មាតិកាបត្ថានិ

អង្កេ

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សម្មាទិដ្ឋិសុត្តេ អាសវវារោ.................................... ១៨១

និគមវចនំ..................................... ១៨៣

៩ សមំ សតិប្បដ្ឋានសុត្តំ

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សតិប្បដ្ឋានសុត្តេ នវសីវថិកាបព្វំ.............................. ១៨៥

អានាបានបព្វំ............................... ១៨៧

ឥរិយាបថបព្វំ............................... ១៨៩

បដិកូលបព្វំ................................. ១៩១

ធាតុបព្វំ...................................... ១៩៣

នវសីវថិកាបព្វំ............................ ១៩៥

វេទនានុបស្សនាសតិ-

ប្បដ្ឋានំ....................................... ១៩៩

ចិត្តានុបស្សនាសតិ-

ប្បដ្ឋានំ....................................... ២០១

នីវរណបព្វំ.................................. ២០៣

ខន្ធបព្វំ....................................... ២០៩

អាយតនបព្វំ.............................. ២១៣

ពោជ្ឈង្គបព្វំ.................................. ២១៥

សន្លឹកច្រាប់មាតិកា

លេខទំព័រ

មូលបរិយាយវគ្គ សម្មាទិដ្ឋិសូត្រ អាសវវារៈ.. ១៨១

ពាក្យជានិគម.................................... ១៨៣

សតិប្បដ្ឋានសូត្រ ទី ១០

មូលបរិយាយវគ្គ សតិប្បដ្ឋានសូត្រ នវសីវថិកាបព្វៈ................................ ១៨៥

អានាបានបព្វៈ.................................. ១៨៧

ឥរិយាបថបព្វៈ................................. ១៨៩

បដិកូលបព្វៈ................................... ១៩១

ធាតុបព្វៈ... ១៩៣

នវសីវថិកាបព្វៈ................................ ១៨៥

វេទនានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋាន............ ១៩៩

ចិត្តានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋាន............... ២០១

នីវរណបព្វៈ................................... ២០៣

ខន្ធបព្វៈ... ២០៩

អាយតនបព្វៈ................................. ២១៣

ពោជ្ឈង្គបព្វៈ.................................. ២១៥

មាតិកាបត្តានិ

អង្កេ

មូលបរិយាយវគ្គស្ស សតិប្បដ្ឋានសុត្តេ សច្ចបព្វំ.................................... ២១៩

ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ................... ២២១

ទុក្ខសមុទយោ អរិយសច្ចំ ២២៥

ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចំ ២២៩

ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា-

អរិយសច្ចំ................................. ២៣៣

ចតុស្សតិប្បដ្ឋានភាវនានិ-

សំសោ.................................... ២៣៧

និគមវចនំ................................. ២៣៩

សីហនាទវគ្គោ

បឋមំ ចូឡសីហនាទសុត្តំ

សីហនាទវគ្គស្ស ចូឡសីហនាទសុត្តេ ចតុព្វិធោ សមណោ............. ២៤៣

និដ្ឋា....................................... ២៤៥

ទ្វេ ទិដ្ឋិយោ.......................... ២៤៩

ចត្តារិ ឧបាទានានិ................ ២៥១

តណ្ហានិទានាទិកថា................ ២៥៥

ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទនំ ២៥៧

សង្ខឹកប្រាប់មាតិកា

លេខទំព័រ

មូលបរិយាយវគ្គ សតិប្បដ្ឋានសូត្រ សច្ចបព្វៈ....................................... ២១៩
ទុក្ខអរិយសច្ច.................................. ២២១
ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច..................... ២២៥
ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច......................... ២២៩
ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច.. ២៣៣
អានិសង្សនៃការចម្រើនសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ២៣៧
ពាក្យជានិគម................................ ២៣៩

សីហានាទវគ្គ

ចូឡសីហនាទសូត្រ ទី ១

សីហានាទវគ្គ ចូឡសីហនាទសូត្រ សមណៈមាន ៤ យ៉ាង.................... ២៤៣
ទីបំផុតនៃសេចក្តីជ្រះថ្លា................. ២៤៥
ទិដ្ឋិ ២ ប្រការ................................ ២៤៩
ឧបាទាន ៤ យ៉ាង......................... ២៥១
ពោលអំពីឧបាទានមានតណ្ហាជាហេតុដើម ២៥៥
ការត្រេកអរចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះ-
ភាគ... ២៥៧

មាតិកាបត្តានិ

ទុតិយំ មហាសីហនាទសុត្តំ

			អង្កេ
សីហនាទវគ្គស្ស	មហាសីហនាទសុត្តេ	សារីបុត្តវេសាលិបរិសនំ	២៥៩
		ឥទ្ធិវិធិកថា................	២៦១
		ទស តថាគតពលានិ..	២៦៣
		ចត្តារិ វេសារជ្ជានិ........	២៧១
		អដ្ឋ បរិសា.................	២៧៥
		ចតស្សោ យោនិសោ...	២៧៧
		បញ្ច គតិយោ............	២៧៩
		ឆសុ បឋមំ ឱបម្មំ........	២៨១
		ឆសុ ទុតិយំ ឱបម្មំ.......	២៨៣
		ឆសុ ចតុត្ថំ ឱបម្មំ.........	២៨៥
		ឆសុ បញ្ចមំ ឱបម្មំ........	២៨៧
		ឆសុ ឆដ្ឋំ ឱបម្មំ...........	២៨៩
		ចតុរង្គិកំ ព្រហ្មចរិយំ.....	២៩១
		ទុក្ករកិរិយាបភេទោ......	២៩៧
		កេសញ្ចិ វាទទិដ្ឋិ..........	២៩៩

សង្ខេបច្រាប់មាតិកា

មហាសីហនាទសូត្រ ទី ២

លេខទំព័រ

សីហនាទវគ្គ មហាសីហនាទសូត្រ ការចូលទៅស្រុកវេសាលីនៃព្រះសារីបុត្រ. ២៥៩
ពោលអំពីឥទ្ធិវិធី................................... ២៦១
តថាគតពលញ្ញាណ ១០ ប្រការ............. ២៦៣
វេសារជ្ជញ្ញាណ ៤ យ៉ាង........................ ២៧១
បរិសទ្យ ៨ ពួក..................................... ២៧៥
កំណើត ៤ យ៉ាង.................................. ២៧៧
គតិ ៥ យ៉ាង... ២៧៩
បណ្តាឧបមាទាំង ៦ ពោលអំពីសេចក្តីឧបមា-ទី ១.. ២៨១
បណ្តាឧបមាទាំង៦ពោលអំពីសេចក្តីឧបមា-ទី ២.. ២៨៣
បណ្តាឧបមាទាំង៦ពោលអំពីសេចក្តីឧបមា-ទី ៤.. ២៨៥
បណ្តាឧបមាទាំង៦ពោលអំពីសេចក្តីឧបមា-ទី ៥.. ២៨៧
បណ្តាឧបមាទាំង៦ពោលអំពីសេចក្តីឧបមា-ទី ៦.. ២៨៩
ព្រហ្មចរិយធម៌ប្រកបដោយអង្គ ៤.......... ២៩១
ប្រភេទនៃទុក្ករកិរិយា............................ ២៩៧
វាទៈនិងទិដ្ឋិរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ. ២៩៩

មាតិកាបត្តានិ

តតិយំ មហាទុក្ខក្ខន្ធសុត្តំ

			អង្កេ
សីហនាទវគ្គស្ស	មហាទុក្ខក្ខន្ធសុត្តេ	អញ្ញតិត្ថិយវាទា...........................	៣១១
		កាមានំ អស្សាទាទិ.....................	៣១៣
		កាមានំ អាទីនវោ.......................	៣១៥
		កាមានំ និស្សរណាទិ..................	៣២៣
		រូបានំ អាទីនវោ..........................	៣២៥
		រូបបរិជាននំ...............................	៣២៩
		វេទនានំ អស្សាទោ.................	៣៣១
		វេទនាបរិជាននំ.........................	៣៣៣

ចតុត្ថំ ចូឡទុក្ខក្ខន្ធសុត្តំ

សីហនាទវគ្គស្ស	ចូឡទុក្ខក្ខន្ធសុត្តេ	វេទនាបរិជាននំ.........................	៣៣៧
		កាមានំ អាទីនវោ..................	៣៣៩
		និគណ្ឋានំ ឧព្ភដ្ឋកា..................	៣៤៧
		និគណ្ឋានំ បដិបុច្ឆនំ................	៣៤៩
		សុខវិហារិតរកថា...................	៣៥១

សង្ខេបច្រាប់មាតិកា

មហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ទី ៣

លេខទំព័រ

សីហនាទវគ្គ	មហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ	វាទៈរបស់អន្យតិរ្ថិយ................................	៣១១
		តម្រេករបស់កាមទាំងឡាយជាដើម..........	៣១៣
		ទោសរបស់កាមទាំងឡាយ......................	៣១៥
		ការរលាស់ចោលនូវកាមទាំងឡាយជាដើម.	៣២៣
		ទោសនៃរូបទាំងឡាយ............................	៣២៥
		ការកំណត់ដឹងនូវរូប................................	៣២៩
		តម្រេកនៃវេទនាទាំងឡាយ......................	៣៣១
		ការកំណត់ដឹងនូវវេទនា............................	៣៣៣

ចូឡទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ទី ៤

សីហនាទវគ្គ	ចូឡទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ	ការកំណត់ដឹងនូវវេទនា............................	៣៣៧
		ទោសនៃកាមទាំងឡាយ...........................	៣៣៩
		ការឈឺរងើយនៃពួកនិគ្រន្ថ........................	៣៤៧
		ការទ្រង់សាកសួរពួកនិគ្រន្ថ......................	៣៤៩
		ពោលអំពីការនៅជាសុខដ៏លើសលុប.........	៣៥១

មាតិកាបត្តានិ

បញ្ចមំ អនុមានសុត្តំ

			អង្កេ
សីហនាទវគ្គស្ស	អនុមានសុត្តេ	ទោវចស្សករណធម្មា............................	៣៥៥
		សោវចស្សករណធម្មា..........................	៣៥៩
		អត្តនា អត្តានុមានប្បភេទោ.................	៣៦៣
		អត្តនា អត្តប្បច្ចវេក្ខណា......................	៣៧១
		មហាមោគ្គល្លានស្ស ភាសិតំ	
		អភិនន្ទនំ..	៣៨១

ឆដ្ឋំ ចេតោខីលសុត្តំ

សីហនាទវគ្គស្ស	ចេតោខីលសុត្តេ	បញ្ច ចេតោខីលា............................	៣៨៣
		បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា.....................	៣៨៥
		បញ្ច ចេតោខីលា..............................	៣៨៧
		បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា.....................	៣៨៩
		កុក្កុដ្យណ្ឌូបមា....................................	៣៩៣

សង្ខេបច្រាប់មាតិកា

អនុមានសូត្រ ទី ៥

លេខទំព័រ

សីហនាទវគ្គ	អនុមានសូត្រ	ធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅក្រ......................	៣៥៥
		ធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ.................	៣៥៩
		ប្រភេទនៃការគយគន់មើលខ្លួនដោយខ្លួនឯង	៣៦៣
		ការពិចារណាខ្លួនដោយខ្លួនឯង....................	៣៧១
		ការត្រេកអរចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន	៣៨១

ចេតោខីលសូត្រ ទី ៦

សីហនាទវគ្គ	ចេតោខីលសូត្រ	បង្គោលរបស់ចិត្ត ៥ ប្រការ........................	៣៨៣
		ចំណងរបស់ចិត្ត ៥ ប្រការ............................	៣៨៥
		បង្គោលរបស់ចិត្ត ៥ ប្រការ..........................	៣៨៧
		ចំណងរបស់ចិត្ត ៥ ប្រការ............................	៣៨៩
		សេចក្តីប្រៀបធៀបដោយស៊ុតមាន់...............	៣៩៣

មាតិកាបត្តានិ

សត្តមំ វេនបត្ថសុត្តំ

អង្កេ

សីហនាទវគ្គស្ស	វនបត្ថសុត្តេ	វនបត្ថបនិស្សយប្បភេទោ..........................	៣៩៥
		បុគ្គលូបនិស្សយប្បភេទោ..........................	៤០១

អដ្ឋមំ មធុបិណ្ឌិកសុត្តំ

សីហនាទវគ្គស្ស	មធុបិណ្ឌិកសុត្តេ	ទណ្ឌបាណិប្បញ្ហា..................................	៤០៩
		សង្ខិត្តេន ឧទ្ទេសោ................................	៤១១
		វិត្ថារេន និទ្ទេសោ..................................	៤១៥
		វិភជិតប្បដិបុច្ឆា.......................................	៤២៣
		អានន្ទត្ថេរឧបមាវចនំ...............................	៤២៥

នវមំ ទ្វេធាវិតក្កសុត្តំ

សីហនាទវគ្គស្ស	ទ្វេធាវិតក្កសុត្តេ	ឆព្វិធោ វិតក្កោ..................................	៤២៩
		តិស្សោ វិជ្ជា..	៤៣៥
		អដ្ឋង្គិកោ មិច្ឆាមគ្គោ..............................	៤៣៩
		តថាគតានុសាសនី..................................	៤៤១
សីហនាទវគ្គស្ស	វិតក្កសណ្ឋានសុត្តេ	បឋមំ និមិត្តំ..................................	៤៤៣
		តតិយំ និមិត្តំ..	៤៤៥
		ចតុត្ថំ និមិត្តំ..	៤៤៧
		បញ្ចមំ និមិត្តំ..	៤៤៩
		អកុសលវិតក្កប្បហានំ..............................	៤៥១
		ឧទ្ទានគាថា..	៤៥៣

សង្ខឹកច្រាប់មាតិកា

វនបត្ថសូត្រ ទី ៧

			លេខទំព័រ
សីហនាទវគ្គ	វនបត្ថសូត្រ	ប្រភេទនៃការចូលទៅអាស្រ័យនៅដងព្រៃ.......	៣៩៥
		ប្រភេទនៃការចូលទៅអាស្រ័យនូវបុគ្គល.........	៤០១

មធុបិណ្ឌិកសូត្រ ទី ៨

សីហនាទសូត្រ	មធុបិណ្ឌិកសូត្រ	ប្រស្នារបស់ទណ្ឌបាណិសក្យៈ......................	៤០៩
		ការទ្រង់សំដែងដោយសេចក្តីសង្ខេប..............	៤១១
		អធិប្បាយដោយសេចក្តីពិស្តារ........................	៤១៥
		ការក្រាបបង្គំទូលសួរចំពោះសេចក្តីដែលចែកហើយ	៤២៣
		ពាក្យឧបមារបស់ព្រះអានន្ទត្ថេរ.......................	៤២៥

ទ្វេធាវិតក្កសូត្រ ទី ៩

សីហនាទវគ្គ	ទ្វេធាវិតក្កសូត្រ	វិតក្កមាន ៦ យ៉ាង.......................................	៤២៩
		វិជ្ជា ៣ ប្រការ...	៤៣៥
		មិច្ឆាមគ្គមានអង្គ ៨.......................................	៤៣៩
		ព្រះបណ្តាំនៃព្រះតថាគត...............................	៤៤១
សីហនាទវគ្គ	វិតក្កសណ្ឋានសូត្រ	ហេតុទី ១...	៤៤៣
		ហេតុទី ៣..	៤៤៥
		ហេតុទី ៤...	៤៤៧
		ហេតុទី ៥...	៤៤៩
		ការលះបង់នូវអកុសលវិតក្ក...........................	៤៥១
		ឧទ្ទានគាថា..	៤៥៣